Mehmet
Eroğlu

Zamanın Manzarası

iletişim

Everest Yayınları, 2002 (2 baskı)
agorakitaplığı, 2004-2013 (3 baskı)

İletişim Yayınları 2007 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 303
ISBN-13: 978-975-05-1549-1
© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2014, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Birhan Koçak
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Zamanın Manzarası

iletişim

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart Darbesi ardından kurulan Sıkıyönetim Mahkemesi'nce sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel aftan sonra yazmaya başladı. İlk romanı *Issızlığın Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü*'yü sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adını Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine*'yse 2011 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Fay Kırığı Üçlemesi'nin son kitabı olan *Rojin*, 2013 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *Issızlığın Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödüllerini kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi, sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

Kuşak edinememiş nesil ve Babam için...

Marlowe, Stein'la konuşuyor: "Doğruyu söylemek gerekirse, Stein," dedim, "buraya ilginç bir mahlûktan söz etmeye geldim."

İnanmayan, gülünç bir hevesle, "Kelebek mi?" diye sordu.

Birden cesaretim kırıldı; garip, derin kuşkulara kapıldım: "Öyle mükemmel bir şey değil sözünü ettiğim," diye cevap verdim. "Bir insan!"

– JOSEPH CONRAD, *Lord Jim*

Giriş
(Ağustos - 2002)

"Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı..."

2001 Ocağında, geride onlarca ölü bırakan o kanlı olayların* ardından, aşk acısı çeken kırık kalbimi uzunca bir süre içkiyle oyaladıktan sonra nihayet kararlı bir yazma isteği edindiğimde, çizgili bir deftere geçirdiğim ilk cümlenin bu olmadığını itiraf etmeliyim.

"Benim kadar acı çekmedikçe Tanrı'ya inanmamı beklemeyin benden..."

Anlatacaklarım, 'mücevher', 'gözler' gibi ışıltılı sözcükler yerine, böyle açık bir meydan okumayla başlıyordu. Bu iddialı, saldırgan giriş cümlesini sonradan, ancak –beğenisini esirgemeyen–, hoşgörülü bir okurun hayal gücünü kışkırtabilecek bir imgeyle değiştirmemin nedenini, sanırım şu soru açıklıyor: 'Bir hikâyeyi hüzünlü kılan en belirleyici unsur nedir? Konu, kahramanların karakter özellikleri, ilerledikçe olay örgüsünde fark edeceğimiz, kendini yavaş yavaş ele veren ince bir duyarlılık, dramatik ya da trajik unsurların varlığı?' Doğru cevap, bun-

(*) Polis ve jandarma güçleri, 19 Aralık 2000 tarihinde süregelen açlık grevlerini sona erdirmek için ülke çapında birçok hapishaneye müdahale etti; 'Hayata Dönüş' adı verilen ve üç gün süren bu operasyon sırasında 30'u aşkın tutuklu ve hükümlü öldü – y.n.

ların hiçbiri, olmalı; çünkü bir hikâyeyi hüzünlü kılan şey yalnızca –tekrarlıyorum; yalnızca– sonudur...

Ocak'ta yazmaya başladığım hikâyenin sonu, –ben olayları henüz kâğıda geçirmeyi tamamlamamışken– on bir ay sonra, Aralık'ta, –hatırlıyorum: soğuk harıl harıl kışa hazırlık yapıyordu– birdenbire ortaya çıkan dramatik bir gelişmeyle birlikte bütünüyle değişiverdi. Son, başlangıcı belirliyorsa, hikâyenin giriş cümlesinin de buna uygun olarak değişmesi kaçınılmazdı. İşte bu nedenle, Tanrı'ya dil uzatan iğneleyici cümle –aslında yazarken sadece eşitlik peşindeydim– yerini, hikâyenin kahramanı olan kadınla karşılaşmamı sağlayan, ilk romanımdan alınmış beş sözcüğe bıraktı: "Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı..."

Açıklamamı burada kessem! Ama böylesi ketum bir tavır, ilerleyen sayfalarda nasılsa açığa çıkacak gerçek nedeni uzun süre gözlerden uzak tutabilir mi, işte bundan emin değilim. Bu yüzden değişikliğin nedenini şimdi açıklamak, dürüstlük bir tarafa, daha akıllıca olacak:

Gerçek neden, bundan birkaç ay önce, Haziran başında, İstanbul'dan İzmir'e doğru uçarak yol alan bir arabada başlayan ve aynı gece zeytin kütüklerinin yandığı bir ocağın karşısında sona eren pazarlıkla ilgili: Büyük Yaratıcı'yla yaptığım pazarlıkla...

Tanrı bana, yalvararak ondan istediğim iki günü verdi; ben de ona dil uzatmaktan vazgeçerek, yazdıklarımı en geç 6 Ağustos'ta bitirme sözünü. Bu sözü vermemin kolay olduğunu sanmayın. Sivri dilimi tutma yemininin aslında son yirmi yılımı inkâr etmek ve 'büst' adını taktığım bir psikiyatristle tam on bir ay süren tartışmada elde ettiğim üstünlükten, daha da önemlisi Tanrı'nın ödeyeceği diyetten vazgeçmek anlamına geldiğinin o gün de farkındaydım.

Yazmaya başladığımda, her satırla birlikte artacağını, kalemin ucunda biriktikçe yeni, aldatıcı yüzler takınacağını bildiğim acıya dayanacak kadar güçlü olduğumu düşünmüştüm. Garip, ama gerçek; aslında acısız yaşayamıyoruz. Çünkü bilgi ve gerçeğin asıl kaynağı olan acı, varlığımızın farkına varmamı-

zı da sağlıyor. Bizi sahici kılıyor. Yine de, çektiği acıdan daha büyük, daha geniş, daha derin bir acı olmadığını, acının sonuna vardığını düşünenler eğer budala değillerse, Tanrı'nın hayal gücünün benzersizliğinden habersiz olanlardır. Tanrı'nın yıkıcı hayal gücünün yakın tanığı olarak, yeri gelmişken bu gerçeği de hatırlatmalıyım. 10 Haziran akşamında hiçbir şey öğrenmediysem bunu öğrendim diyebilirim.

Anlatacaklarım her şeyden önce bir aşk hikâyesi; içinde üç kişinin yer aldığı, ama yazgılarının kesişmediği, ikili bir çiftin oluşmadığı trajik bir yanılsama. (Aslında yazgılarımızın kesişmediği düşüncesi de bir yanılgı. Böyle sanmamızın nedeni, Tanrı'nın yazgılarımızı birbirine bağlayan düğümü üçümüze de fark ettirmeyecek kadar ustaca atması.) Bu aynı zamanda iyilik ve kötülük hakkında bir hikâye: İyi biri olabilirdim. Sanırım olamadım. Kendim kaldım. Kötüyken özgürdüm, sonra âşık oldum; aşk beni uyumcu ve erdemli biri yapıp çıktı.

Şimdi yazarak kötülüğünden arındırılmış haliyle tekrar özgürlüğüme de kavuşmaya çalışacağım. (Edineceğim bu özgürlüğü kullanacak kadar zamanım olmasa da, bu bana çıkacağım yolculuğa özgür biri olarak başlama fırsatını verecek.) Peki, bir âşık olarak hâlâ erdemli miyim? Bilmiyorum. Karar okuyucunun.

Masalsı bir başlangıcı olan anlatacaklarım, Tanrı'yla aramdaki çekişmenin de hikâyesi. Ona meydan okuyuşumun, Bitlis'in dağlarında kendimi ona eş sayıp, sonra hayal gücünün karşısında varlığımı ve cümlelerimi inkâr edişimin, sonunda da koşulsuz teslim oluşumun kısa bir özeti.

Son olarak bu, direnişimin de hikâyesi olacak: Yazdıklarım, Tanrı'ya verdiğim sözü tuttuğumun, yazın eşiğinde kutsal bir kıvılcımla yakıldığını bildiğim o ocağın önünde varılan anlaşmanın şartlarına uyduğumun, fiziksel cesaretten öte, yürekli biri olduğumun da kanıtlanması anlamını taşıyacak.

Yüzünde mücevherlerin izine rastladığım –doğrusunu söylemem gerekirse, olaylarla doğrudan hiçbir ilgisi olmayan– kadın, ya parıltılı gözlere sahip olmalıydı, ya da etkileyici büyük bakışlara.

Kimisi, kadınlarda böylesi bakışlardan hoşlanmaz. Çoğunluksa büyük bakış konusunda henüz bir fikir edinmemiştir. Bu konuda küçük bir ipucu verebilirim: Size eninde sonunda bir biçim verecek, yazgınızı yönlendirecek, hatta benliğinizi yok edecek –ve hikâyenizin sonunu değiştirecek– kadınların mutlaka büyük bakışları olur. Bakışları büyüten o merceğe benzer şeyin, kadınların içlerinde var olan, erkeklerinse asla sahip olamayacakları gizli, dişil bir yetenek olduğunu sanıyorum. Çok sayılmasa da, düşüncemin doğruluğunu sınayacak kadar kadın tanıdım. Aslında tanıdım yerine aldatıldım demem daha doğru olur. Ve bir erkek için hiçbir hoca, ihanet eden bir kadından daha öğretici değildir.

Gözler ve bakışlar... Kadın güzelliğinin birbirini tümleyen bu iki niteliği hakkında uzmanmışım gibi konuşmama bakmayın. Derin bir hayal kırıklığıyla biten bir aşk serüveninden sonra, şimdi bile, kadınları karşı konulmaz yapan niteliklerin, soyut ve kavramsal olanlar mı, yoksa somut, gizlenmeden dışa vurulan fiziksel özellikler mi olduğu konusunda hâlâ bir karara varabilmiş değilim. Bu bilmeceyi çözmüş erkekler vardır belki. Ben kendi hesabıma, eskiden de ne zaman bir kadının bedeniyle ruhu arasına sıkışsam, donar kalır, kurtulamaz, arada ezilirdim. Erkeksiz bir evde, aralarında büyümeme karşın, kadınlar hakkında fikri olan erkeklerden olamadım. Oysa kadınlar kendileri hakkında fikir sahibi olan erkekleri severler; sanırım Sevgi de bu yüzden ayrıldı benden. Onu bir türlü –kendini gördüğü gibi– anlayıp kavrayamadığım için. Oysa sanılanın aksine, kadınlar sürprizi sevmiyorlar, âşıkken sizde en çok istedikleri, kendi gözleri. (Sevgi'nin bana pek çok şey öğrettiğini şimdi daha iyi anlıyorum. Onu hayatımın kadını –ve bu öykünün kahramanı– yapacak kadar sevememiş olmamsa kötü bir şakaya benziyor.)

Göz ya da büyük bakış; konuyu burada noktalıyorum. Zaten önemli olan, yazarlardan çok şairlerin uzmanlık alanına giren böylesi bir ayrım değil. "Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı..." Beş sözcükle kurulmuş bu kısa cümle yirmi yedi ay önce hayatımı –hayır, yazgımı demeliyim– kökünden değiştirdi;

önemli olan tabii ki bu. Sizi büyülü olduğuna inandırmak istermiş gibi durmadan tekrarladığım benzetmeyi ne zaman yazmıştım peki? Cevap gülünç, ama gerçek de: Hatırlamıyorum. Cümleye ilham veren kadınla, belleğimin keskinliği arasında hâlâ ince bir tül gerili. Onunla yatmış olamam; çünkü belleğimde bedenine değil, güzelliğinin niteliğine ait –o da oldukça belirsiz– bir resim var. Bedeninden hoşlandığım kadınları çoğu erkek gibi ben de kolay kolay unutmam.

Cümlenin dünyaya gelişi büyük bir olasılıkla '91 ile '93 arasındaki inatçı dönemime rastlıyor olmalı. O iki yıl boyunca hemen her gün coşkulu bir kararlılıkla, ayakları üstünde durabilen, sağlam ve güzel bir cümle yazmaya çalışıyordum. Savaşın ortasında, iki bin metre yükseklikte, cesetler, silah sesleri ve dondurucu ayazın koynunda bile ara vermeden sürdürdüm bu coşkulu inatçılığı.

O günlerde Tanrı, koruyucu olduğu kadar şehvetliydi de. Yaratıcılığımı sık sık döllediğini hatırlıyorum. Ama asıl ilham kaynağımın Şeytan olduğunu itiraf etmeliyim. Hayır, ruhumu satmamıştım; Tanrı'nın ilhamını bir kenara bırakıp, uşağınınkini seçmemin nedeni, şeytansı olmayan türden bir yaratıcılığın ahlâkî ve sofuca niteliklerinden hoşlanmamamdı. Sonraları, efendi Tanrı beni unutup arkasını döndüğünde, ruhumu yüzlerce içki şişesine doldurarak Şeytan'a uzattım; ilgilenmedi. Kim bilir? Belki lezzetsiz bulduğundan, belki de ele geçirdiği bedenimle yetinmeye karar verdiğinden. (Yeri gelmişken, o günlerde ruhun varlığına yönelik ciddi kuşkular edinmeye başladığımı da söylemeliyim.)

Pek çoğuna yaptığım gibi sonradan üstünü çizmediğime göre, sihirli cümleyi beğenmiş olmalıyım. 23 Mart 2000 tarihinde –hatırlıyorum, günlerden Perşembe'ydi– sorulduğunda, "Evet," dedim, "cümle bana ait ve onu severim." Aslında doğru değildi bu: Yazdığım cümlelerle duygusal bağlar kurmaz, onlardan pek akraba edinmezdim. Eğer, "Hayır, hatırlamıyorum," ya da, "Bana ait değil," deseydim, bugün her şey çok farklı olacaktı. ('Her şey' sözcüğünün iki yaşamı bir kefen gibi sarmaladığını söylemeliyim...) Bazı sözler, önemli ya da güzel oldukça

larından değil, yol açtıkları sonuçlar yüzünden unutulmaz değiller midir?

Yeni binyıl... Hikâyemizin başladığı tarih olan 2000 Martı'nda bu iki sözcüğü duydukça öğürerek kusmak istiyordum.

İyi hatırlıyorum: Daha birkaç yıl öncesinden başlatılarak, sistematik –ve sinsi– bir hazırlığın ardından büyük umutlarla hepimizin belleğine zorla kazınan bu yeni, sihirli olduğu bile söylenen dönemden benim payıma düşen berbat bir parçaydı. Koparılan onca patırtıya karşın hayatımda hemen hemen hiçbir şey değişmemişti. '94 başından beri karşıma birbirinden farkı olmayan, kötü geçmeye kararlı, inatçı aylar çıkıyordu hep. Dağlardan deniz seviyesine inmemin ardından altı kötü Mart görmüştüm, yedincisi sıradaydı; sekiz aydır içki içmiyordum, bir kadınla sevişmeyeliyse tam on bir ay olmuştu. Neredeyse dört yıldır yazmıyordum; işsiz sayılırdım. Arkadaştan çok yakın bir akrabaya dönüşen Talat'ın –var olduğuna neden inandığını bir türlü çözemediğim onurumu gözetmek kaygısıyla olacak– tretman, senaryo taslağı, ya da düzeltme gibi adlar taktığı küçük işleri bahane ederek her ay elime tutuşturduğu parayla yaşamaya çalışıyordum.

Yeri gelmişken, hiçbir zaman düzenli, hatta tanımlı bir işim olmadığını söylemeliyim. Aslında hayatım boyunca bunu pek umursamadım; çünkü iş dediğimiz biraz da alışkanlık değil midir? Bu arada filme çekilmeyen iki senaryo yazdığımı da belirtmeliyim. Yazmak –yazabildiğimde– yaptığım tek işti...

Sıralarken şikâyet etmeyi âdet haline getirdiğim –galiba bundan hoşlanıyordum– böyle olumsuzlukların yanında küçük iyilikler de vardı hayatımda. İlki, birikmiş kiraları istemeye utanan sevimli, dul ev sahibem: Giriş katında kimsenin sayısını bilmediği kadar çok muhabbet kuşuyla birlikte yaşıyan Mevhibe Hanım iyiliksever bir kadındı; ben de –yorgun gazi rolü oynayarak– bu yaşlı kadının cömert merhametini ayda bir zavallılığımla besliyordum. Kim Güneydoğu'nun karlı, sarp dağlarında vatan için dövüşmüş kahraman bir asteğmeni para için sıkboğaz ederdi ki?

Belki Sevgi'yle ayrılmamızın yıkımıyla, belki de iyi beslenme-

diğimden, altı ayda altı kilo vermiştim. Feride, yüz hatlarıma marazi bir ifade iliştiren zayıflığın bana yakıştığını söylese de, annesinin bu görüşe pek katıldığı söylenemezdi. Katılmak bir yana, Seniha Hanım'ın durumumdan bayağı endişelendiği, iki günde bir, sudan bahaneler yaratarak eve yemek göndermesinden belliydi. Hayatımdaki ikinci iyilik olarak adlandırabileceğim bu komşu kadın, en yakın dostu olan babaannemin ölümü sırasında göz kulak olacağına söz verdiği haylaz torununun açlıktan ölüp gitmesine göz yummamaya kararlıydı. Ben de Seniha Hanım'ın bu kararlılığından sessizce yararlanıyordum.

Yine de durumum oldukça kötü ve umutsuz görünüyordu. Başka zaman olsa belki utanırdım. Ama fiziki kısmı açık, ruhsal tarafı gizli bir açlık çekiyordum ve pençesinde kıvrandığım bu çift yönlü açlık, utançtan daha baskındı. Utancımın karışımında gerekli onurun bulunmaması aslında anlaşılır bir durumdu. Onur denen erdemle ilişkimi tam olarak on altı yaşında kesmiştim.

Kısacası, geniş, kapsamlı bir başarısızlık; daha çok da yönsüzlük. Yeni binyılın eşiğinde hayatım özetle buydu. O zamanlar içmiyordum; şimdi içiyorum. Neden mi? Çünkü sarhoşluğum, çevremi saran hüznü tümleyici bir renk gibi tamamlıyor. Söylemiştim, bu hüzünlü olmaktan öte, trajik bir hikâye; içkisiz anlatılamayacak –ve dinlenemeyecek– kadar iç burkucu bir yolculuk. Bazıları gelecek için, sonsuz hayat edinmek için yazarlar; durumumun bu ikiyüzlü, ödlekçe tavırdan oldukça farklı olduğunu burada, hemen başta, şimdi söylemeliyim. Aksine, yazarken amacım, geleceği şimdiki zamanla buluşturmaya çalışmak oldu. Bu, alışkanlıklarımızın çağrıştırdığı cümlelerle yazılamayacak bir hikâyeydi; daha çok şeytansı bir ilhamın izlerini bulacağınız bir yapılanmayla karşılaşacağınızı baştan söylemeliyim. Yazarken deliliğe sığınmadıysam, bu, korkumdan, anlaşmayı bozarım da Tanrı'nın hayal gücünü tekrar kışkırtırım kaygısındandır; bana inanın.

Şimdi 2002'nin Ağustosu'ndayız; tam olarak 2 Ağustos Cuma, saat 02.30; hikâyeyi bağlamakla, yani son sayfalarını yazmakla meşgulüm. Birkaç gün sonra –en geç 6 Ağustos'ta– her

şey bitecek ve yazdıklarımı teslim edecek birini bulur bulmaz ıssız bir adada noktalanacak uzun yolculuğuma başlayacağım. (Aslında yazdıklarımı kime göndereceğimi biliyorum. Sorun, kararsızlığım.) Anlatacağım olaylar her ne kadar düz bir çizgide ilerlemiş olsa da, ben hikâyeyi üç farklı zaman diliminde yazmayı seçtim: Geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek. Neden mi? Bu bana istediklerimi unutma, seçtiklerimi öne çıkarma, bazı acıları da yok sayma olanağı verdi.

Bazen böyle yapmakla, gerçeğe yeni, benim seçtiğim bir biçim vermeye çalıştığımı düşünmüyor değilim. Ama hayat da, sonunda ölüm kavşağında birbirleriyle birleşecek olan bu üç ırmağın içinde akıp gitmiyor mu? Hayır, gitmiyor diyorsanız, seçimimi, yaratıcılığın bana bahşettiği ayrıcalığı son kez kullanma isteğimden kaynaklanan bir tavır olarak düşünebilirsiniz. Ne de olsa yazmak –tıpkı öldürmek gibi– kendimi Tanrı'ya denk hissettiğim bir alan...

Neredeyse bütün hayatını bir yanılgının peşinde, bir sokağın köşesinden çıkacak bir adamı beklemekle geçirmiş, yaşamının zirvesine hiç ulaşmamış ben, şimdi bana yabancı olan o yükseltinin yamacındayım. Sislerin ortasında yükselen direğin üstündeki o kuşun havalanma vakti geldi. Bu kez sayarken elli altıyı geçeceğim...

Son söz: Yazmak için aşkın kendisine değil, acısına gerek duyarız.

"Bir hikâyenin ne başı vardır, ne sonu.
İnsan kendi deneyimlerinden geri,
ya da ileri bakacak bir nokta seçer, hepsi bu..."

– GRAHAM GREENE

BİRİNCİ BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Mart - 2000)

- 1 -

23 Mart Perşembe günü, saat tam 13.30'da kapının zili çaldı. On beş gündür, senaryoya dönüştürmemi istemeyeceklerini bile bile yazmakta olduğum tretmanı yeni bitirmiş, Coltrane'den 'Giant Steps'i dinliyordum; 1960 tarihli kayıttan. Şaşırdım, çünkü bu saatte kapımı kimse çalmazdı. Aslında yan komşum Seniha Hanım'ın günaşırı akşamları yemek vermek için yoklamasının dışında, kapım neredeyse sekiz aydır hiç çalınmamış, tek yakınım Semra da dahil, hiç ziyaretçim olmamıştı. Ne bir insan, ne de bir nesne; evim uzun süredir hiçbir şey barındırmıyordu: Yokluğu bile.

Kararlı zil sesi şaşkınlığımın kozasını yırtarak tekrarlanınca, disk-çaların sesini kısıp kapıyı açtım. Sahanlıkta hep tavandan aşağıya asılmış bir cibinlik gibi duran tozumsu loşluğun içinde, oldukça uzun boylu, ince yapılı bir kadın bana bakıyordu. Göz göze gelince yedi yıl önce 2010 rakımlı tepede, o gece baskına uğradığımızda nasıl ürperdiysem, yine öyle ürperdim: Çünkü karşımdaki kadının büyük bakışları vardı.

Yüzü Botticelli'nin Venüs'ünü andırıyor: Etsiz, duru ve gizemli. Bitmiş bir sanat eseri: Çizgiler, gölgeler ve renkler birbi-

riyle ilişkili... Bakışlarını, bakışlarının derinliğini kavradıktan sonra bunları düşündüm.

Bir süre öyle durduk. Varlığı, art arda sökün eden betimlemeler ve bu betimlemelerle birlikte garip bir sarsıntı üretiyordu. Sanırım bu yüzden onu beklemeye karar verdim. Konuşmayı hep ilk başlatan biri gibiydi. Çevresindeki loşluk kaybolmuştu. Belki otomatı açmıştı; sonra daha da şaşırtıcı bir düşünceyle irkildim: Belki de sahanlığı kendisi aydınlatıyor. Büyücü... "Barış? Barış Utkan?"

"Evet," dedim. Sesimi duyunca anladım: Sarsıntı ondan değil, içimden geliyordu. Kapıya tutunup, "Benim," dedim.

"Adım Elif Heper..." Soyadını, hatırlamam gerekiyormuş gibi belirgin bir tonla vurgulayıp, ağzında bir şey soğutuyormuşçasına uzatarak söylemişti. "Nihayet bulduk... Tam bir haftadır Kuzguncuk kazan, biz kepçe, sizi arıyorduk... Bakın, oysa ilk sokaktaymışsınız."

Heper! Böyle bir soyadını hiç duymamıştım. Güvenli ses tonuna ve konuşmaya başlar başlamaz hemen açığa çıkan hükmedici tavırlarına bakılırsa, önemli biri olmalıydı. Kadının omuzlarının üstünden merdivene göz attım. İki kişilermiş gibi konuşmuştu, ama şimdilik yalnızdı.

Tekrar göz göze geldik; dostça gülümsedi. Dostluğunun aldatıcı olabileceğini hissediyordum; bakışları, karşısındakiyle arasındaki farkı her fırsatta vurgulamaya özen gösteren biri olduğunu haber veren uyarıcı ışıltıyla parıldıyordu. Uyarıya aldırmadan onu izlemeye koyuldum. Kaşları, burnu ve dudakları, çenesine doğru hafifçe sivrilen oval yüzündeki çizgiler gibi inceydi. Saçları omuzlarının az üstünde düz bir biçimde kesilmişti. Sarışındı; üstünde uzun tüylü, kızıl bir kürk, çevresindeyse rahatsız edici bir belirsizlik vardı. Teninin, hatlarını daha da incelten beyazlığı neden oluyordu bu duruma.

"Haber vermeden gelerek kabalık ettiğimin farkındayım. Ancak siz de telefonunuzu hiç açmıyorsunuz." Konuştuğu gibiydi: Üstten bakıyordu; ettiği kabalıktan kurtulmanın yolunu çabucak buluvermişti. Ya da kabalık etmeyi doğal hakkı sayıyor-

du. "Konuşmamız gerekiyor. Ama telefonda olmazdı. Yüz yüze gelmeliydik."

Hem konuşmamıza, hem de bunun yüz yüze olmasına kendi başına karar vermişti. Giderek belirginleşen 'kabalığı'nın üstünde durmadım. Zaten telefonla görüşelim diyebilecek durumda da değilim. Faturaları ödemediğimden telefon aylardır kesikti.

Kenara çekildim. Parmak uçlarına basa basa, izleyicilerini selamlamak için sahnenin ortasına ilerleyen bir balerin gibi, yaylanarak içeri girdi. Yürüyüşü başkasında garip, hatta komik durardu; ama onda durmuyordu. Salona varınca çevresinde dönerek, hiçbir şeyi atlamadan etrafı gözden geçirmeye koyuldu. Dağınıklığın bir bölümünü gizlemek için yatak odasının –tek odam oydu– kapısını kapattım. Masanın üstünde bir haftadır biriken boş çay bardaklarını, kahve fincanlarını kaldırmaya vakit kalmamıştı. Toza gelince, ufalanmış Kuzguncuk toprağının varlığına zaten çoktandır aldırmıyordum.

Kadın, incelemesini bitirince, kütüphanedeki kasetlerle, 17 Ağustos depreminde sıvası yer yer dökülen sağır duvarın ortasındaki tablodan başka ilgisini çeken bir şey bulamamış gibi hızlı bir hareketle kürkünü çıkartarak uzattı. "Biraz küçük bir yer... Ve anlaşılan, film seyretmekten çok hoşlanıyorsunuz."

Elimi sıkmamıştı. Ben de cevap vermedim. Görünürde ucu yıldızlı sopası yoktu, ama parlak tınılı sesiyle karşısındakini istediği biçime sokan büyücülere benziyordu. Geç kalan beceriksiz bir uşak gibi hemen uzanıp kürkü aldım. Sonra da telaşımdan dolayı kendime kızdım. Altında nasılsa ütüsü bozulmamış elma yeşili bir pantolon, üstündeyse kahverengiye çalan bir ceket vardı. Sisli bir belirsizliğin altına saklanmış güzelliğinin farkına da sanırım o sırada vardım: Karşımda ve ayakta öyle dururken. Her gizemli güzelliğin olduğu gibi onunkinin de kavrayıcı bir bütünlüğü vardı: Sözcüklerinin ele verdiği kişiliğiyle giyiminin, bedeniyle hareketlerinin ve tabii gözleriyle bakışlarının... (O Perşembe günü, düşlediği aşkla yazgısının bir bütünlüğü olduğundan henüz habersizdim.)

Beş yıllık kiramdan daha çok para edeceğine rahatça bahse

girebileceğim kürkü, asla sahip olamayacağı değerli nesnelerin fiyatını merak eden bir yoksul gibi göz ucuyla inceleyerek yakındaki koltuğa bıraktım; sonra oturması için ötekini işaret ettim. Yıpranmış kadifenin üstünde yaldız gibi parıldayan toza aldırmadan oturdu.

Otuzlarında görünüyordu; ne kalçaları, ne de göğüsleri belirgindi. Doğanın henüz biçimini bozmadığı bir vücut: Doğum yapmamış bir kadın... Bekâr mıydı?

Dilim çözülürken aklımdan bunlar geçiyordu. Sonunda, "Evet, buyurun," dedim.

"Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı... Bu cümleyi siz mi yazdınız?"

Ben mi yazmıştım? Ben yazmıştım. Başımı salladım; gülümsemeyi de düşündüm, ama sonra Sevgi'nin, dudaklarımın şeklini değiştiren esnemenin yüzümdeki gizi sildiğini söylediğini hatırlayınca vazgeçtim. "Evet, cümle bana ait ve onu severim..."

Böyle bir cümle yazdığımı hatırlıyordum, ama sevdiğim kuşkuluydu. Yine de nedense içgüdüsel bir dürtüyle sevdiğimi söylememin daha doğru olacağını düşündüm.

Kadın, ezbere bildiği şiirin en beğendiği dizesini okuyan sesiyle cümleyi tekrarladı; ardından, "Harika bir betimleme bu," dedi, coşkulu sesiyle. "Sizi yürekten kutluyorum."

İlham perisini uyaran varlığının, nokta gibi sona erdiren, ya da başlatan bir kesinliği vardı. Varoluşunun büyülü ve tutkusal niteliklerini de seziyordum. Henüz benden ne istediğini söylemeden hayatımın bir döneminin bittiğini, yenisinin ise birkaç adım ötemde şekillenmekte olduğunu düşündüm. Belki şeytansı bir öngörü, belki de içinde çırpınıp durduğum umutsuzluğun kışkırttığı bir istekti düşüncelerim; ama kesin, güçlü ve gerçekti de.

Bir süre, çıplak bir beden gibi hayranlığını cömertçe sunan bir okurla, bununla ne yapacağını bilmeyen bir yazarın o sıkıntılı, gelgit utancını yaşadık. Bütünüyle yabancısı olduğum bir durumun içinde, sırtüstü debelenen bir böceği andırıyor olmalıydım. Masanın önündeki sandalyeye iliştim.

Sadece cümleyi beğendiğini söylemek için mi gelmişti?

Neden geldiğini yavaş yavaş anlattı: Hep çok zamanı olan, isteği hiç geri çevrilmemiş, hep sabırla dinlenilen biri gibi. En önde karşılık beklemeyen sesi vardı: Vurgulu değildi, ama coşkusuyla uyumlu hareket eden bir tınısı vardı bu sesin; heyecanlandığında da çağıldıyordu. (Yeri gelmişken, kadınların seslerini her zaman önemsediğimi söylemeliyim. Karşılık beklemeyen, kendine yönelik ses her şeyden önce habercidir; bilgi üretir: Ruhun melodisini, bedenin gizli kilidini fısıldar.)

Konuşurken –bedensel çekimi örtülü– güzelliğinin baskın niteliği yavaş yavaş ortaya çıktı: Güzelliği çok saftı, ancak ateşin saflaştırabileceği kadar. Katıksız denilen, daha önce karşılaşmadığımız, bu yüzden sürekli betimlemelerle kavramaya çalıştığımız türden. Filmlerdeki kadınları andırıyordu. Ama ben onun, okuduğum kitaplardaki kadınlardan biri olduğuna emindim. Aşkı romanlardan öğrenmiş biri bunu hemen fark ederdi. (Filmlerdeki kadınlar insanı şimdiki zamana tutsak ederlerken, kitaplardaki kadınlar hep yeni, sonsuz hayatlar üretirler.) Ona baktıkça başıma çok şey geleceğini hissettiğimden böyle düşünüyordum belki de...

Köklü –ben bunu zengin diye anladım– bir aileden geldiğini söyleyerek başladı konuşmaya. Soyadının önemi de böylelikle ortaya çıkmış oldu. Anneannesi tam yedi ay önce ölmüştü; büyük Marmara depreminden tam altı gün sonra. Zavallıcığın yüreği 'galiba' televizyonlarda yayınlanan görüntülere dayanamamıştı... Bu arada, o, Yalova'daki kurtarma çalışmalarına katılmıştı.

Ya ben? Ben o sıralar yeni bıraktığım içkiden uzak durmaya çalışıyor, geceleri bedenimi yiyen böceklerle, âmâ bir kadının bakışlarıyla boğuşuyordum. Bunu ona söylemedim tabii. "Beni buraya getiren, anneannemi ölümsüzleştirme arzum..."

Böyle deyince yüzüne boş boş bakmış olmalıyım. Çoktan çürümüş bir yaşlı kadını nasıl anıtlaştıracağımı da söyledi. 'O eşsiz kadın'ın olağanüstü hayatının hikâyesini yazmamı istiyordu.

Fikir ilk kez beş hafta kadar önce bir kokteylde, büyükannesinin hayatını anlatan bir kitap yazmış olan bir tanıdığıyla

karşılaştığında gelmişti aklına. Neden kendi anneanneciği de ölümsüzleşmesindi! Benim için mahzuru yoktu. Tanrı'ymışım gibi, Kutsal Yaratıcı'nın bir faniye yönelteceği o hor gören tavırla, "Ölümsüzleşsin," dedim. (Bu hoşuma gitmişti; insan zengin birini hor görecek fırsatı her zaman bulamaz, değil mi?)

Düşüncesini hemen uygulamaya koymuş, fikir, açar açmaz aile içinde genel kabul görmüştü. Ancak yazma konusunda, kendisi de dahil kimsenin bir yeteneği olmadığı için, anneannesinin hayatını kaleme alacak birinin bulunması gerekmişti doğal olarak. Esin –ona her konuda yardımcı olan yakın arkadaşı– bir araştırma yapmış ve bazı önerilerle gelmişti.

Sözlerinin burasında kısa bir kararsızlık geçirdi; sonra sesini daha da öne alarak –böylelikle ona ulaşılmasını ustaca engelliyordu– devam etti: Adım, Esin'in hazırladığı listenin ancak altlarında yer bulabilmişti. Saklamıyordu. Daha önce benden söz edildiğini hiç duymamıştı. Bunu da saklamayacaktı; sonradan adımın üstünde durmasının nedeni yazar kimliğim değil, kitabımın adını ilginç bulmasıydı... *Ayın Gölgesinin Düştüğü Yer.* "Sahi, nereden akıl etmiştim böylesine ilginç bir adı?"

Her neyse, adının yarattığı garip duygularla –galiba merak demeliydi buna– kitabı Esin'in elinden adeta kapmış ve rastgele açtığı sayfada daha okuduğu ilk cümleyle büyülenmişti: *Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı...*

İşte, hepsi buydu. Kararını o anda, hemen, hiç duraksamadan vermişti. Anneannesinin romanını ben yazabilirdim...

"O anda, hemen, hiç duraksamadan..." Aynı anlama gelen sözcükleri birbiriyle yardımlaştırarak iyice pekiştiriyor, sanki karşısındaki, söylediklerini bir kerede anlayamayacak kadar budalaymış gibi konuşuyordu. Daha sonra bunun onun tarzı olduğunu öğrenecektim. Ama 23 Mart Perşembe günü bundan habersizdim; karşımda kendinden emin bir tavırla oturan kadını giderek büyüyen bir şaşkınlık içinde dinliyordum. Biraz da öfkeliydim. Sanırım bunun nedeni, güzelliğinin güçlendirdiği özgüveninin küçümseyici sergilenişiydi. Aslında türdeşlerini öldürmüş biri olarak insan kimliğimin varlığı bile kuşkuluy-

ken, yazar kimliğim olmadığının hatırlatılmasına aldırıyor olmam, oldukça komikti.

"İlişkimizin her safhasında dürüst ve açık olmak isterim," diye devam etti daha sonra. Bunu, Esin'in bana teklif yapmadan önce adları listenin başında yer alan, çok bilinen iki yazarla görüştüğünü haber vermek için söylüyordu. Evet, düşündüğüm gibi, ikisi de öneriyi reddetmişlerdi. Ama olayların bu şekilde gelişmiş olmasından dolayı şimdi kesinlikle memnundu. "Kuzum söyler misiniz, *Ayın Gölgesinin Düştüğü Yer* gibi ilginç bir adı nereden buldunuz?"

Ben bulmamıştım, aslında ilk –ve son– romanımın gerçek adı da bu değildi. Sıradan bir şarkının kötü nakaratını andıran bu komik adı, yayınevinin açıkgöz editörü son anda, benden habersiz koymuştu kapağa. Uzun burnunu dağıtmak için yayınevine gittiğimde, okuduğu kitaptaki asteğmeni karşısında gördüğünü sanan zavallının ödü patlamıştı. Aslında korkmakta pek de haksız sayılmazdı adam; romanımın kahramanıyla karşılaşsam, benim de dudağım uçuklardı.

Adam, ona saldırırsam kaçıp kaçamayacağını tartarak, bir yandan kapıya bakarken bir yandan da küçümsediğim adın çok dikkat çekeceğine dair yeminler etmişti. "Bir kitabın iyi satmasının ilk adımı dikkat çeken bir ad, öteki de etrafında kopan patırtıdır," diyordu.

Kadın konuşurken bir ara gülümsemeyi düşündüm; altı yıldır bir kara yazgı gibi süren yanılgı yoksa sona mı eriyordu? Hâlâ ilk baskısı bitmeyen kitabım, görünüşe bakılırsa, sonunda o komik adıyla dikkat çekmiş ve bana gerçek bir hayran kazandırmıştı. Üstelik bu hayran, kitabın bazılarının midesini bulandıran, tüyler ürpertici bölümlerini de okumamış gibi davranıyordu. Yeni edindiğim hayranım, "Hepsi bu," diyerek sözlerini tamamladı.

Gülümsediğinde –yüzü zayıf kadınların çoğunda olduğu gibi– dudaklarının uçlarıyla, çenesinin iki yanı arasında iç içe, yay biçiminde ince çizgiler oluşuyordu. Büyük bakışlı, güzel, ama güzelmiş gibi davranmayan bir kadın! Çarpıcılığının eksik yönü buydu: Gerçek güzellik, durağan bir resim değil, dav-

ranıştır. Beni gerçek cinsellikle tanıştıran –çok da güzel olmayan– kadınlar öğretmişti bunu bana.

Geriye yaslandım. Yıllarca önce bir cümle yazmıştım ve o cümle bana şimdi karşımda oturmakta olan bu kadını getirmişti! Randevusuna geç kalmış bir hayran... Birbirimizi süzdük; içimden evet demek gelmiyordu. Ama, hayır da demedim. Sustum.

Vazgeçmeyecekti: "Hemen reddetmeyin," dedi. Bakışlarını, gücünden eminmiş, istediğini yaptıracağını biliyormuş gibi hiç ayırmadan üzerimde tutuyordu. "Önce getirdiklerime bir göz atın. Anneannemi tanıyın. Kararınızı sonra verirsiniz."

Sözü başlattığı gibi, bitiren olmayı da seviyordu anlaşılan. Cevap vermemi beklemeden ayağa kalkarken hâlâ ısrarla bakıyordu: Beni anlıyormuş, içkiyi ve kadınları ne kadar özlediğimi, her ayın sonunu zor getirdiğimi, bugün Talat'a para almak için gideceğimi, uyuduğumda kendimi bir alçak gibi hissettiğimi, her şeyi biliyormuş gibi. Gözlerimi kaçırmasam, geceleri uyumak yerine neden film seyrettiğimi de anlayacaktı...

Boşuna, dedim kendi kendime: Gözlerine bakmaktan kaçınsan da, artık yeni bir hayranın var. Sonra, keskin, rastladığını orak gibi biçen, insanın mahremiyetinin kabuğunu soyan bakışları olan hayranım, diye düzelttim düşüncelerimi. Sevgi'nin hayranlıktan vazgeçmesinin üstünden epeyce zaman geçmişti. Dört yılın ardından, suyun dibinden yüzeye fırlayan bir can simidi gibi birdenbire ortaya çıkan, güzel ve muhtemelen zengin bir hayran.

Güzel ve zengin; zaten iyice aşınmış kararlılığımın alçak surlarını bu iki sözcük yıktı. Utanç verici olsa da, sanırım zenginliğin daha güçlü bir etkisi vardı bu yıkılışta. "Peki," dedim. "Getirdiklerinize bir göz atarım."

Kadın sevincini gizlemeden, paylaşılıp dağıtılması gereken bir zenginlikmiş gibi cömertçe etrafına saçmaya koyuldu. Bu kez elini uzatmıştı, ben de benimkini uzattım. El sıkıştık. Küçük parmağımın yokluğunun farkına varmadı. Dokunuşu ne sıcak, ne de soğuktu, galiba yüzüğü de yoktu. Çok uzun tutmadan, avcumda biriken teri fark etmiş gibi elini usulca geri çekti.

Elif –artık bir adı vardı hayranımın– kısa vedalaşmanın ardından kürkünü giyip, hak ettiği alkışı toplamış doygun bir balerin gibi o garip yürüyüşüyle sahneden çekildikten iki dakika sonra, iri yarı, ezik burnuyla boksöre benzeyen biri, oldukça küçük bir kutu getirdi. Kutunun ebatlarına bakılırsa anneannesinin olağanüstü hayatı pek de uzun sürmemişti.

Kutuyu masaya bırakıp pencereden aşağıya baktım. Apartmanın tam önünde, arkasını sokağın sonundaki merdivenlere dayamış uzun ve büyük bir araba duruyordu. Komşular meraklanacaklar... Nedense böyle düşünmek hoşuma gitti; belki de çok uzun zamandır hiç kimseyi meraklandırmadığımdan. Farkına varılmak! Bakkal Asaf Efendi de görmüş müydü arabayı? Veresiye hesabımın limiti artmasa bile, en azından benliğim doyacaktı bugün. Çok uzun zamandır yaptığım gibi, güldüm. Sessiz, kimseyle paylaşılmayan, yalnız birinin gülüşüyle. Sonra fark ettim: Tek başına, kimse eşlik etmeden gülme konusunda uzman olup çıkmıştım.

Araba hareket etmeden kitaplığa yürüdüm. Saat iki bile olmamıştı. Şaşkınlık, merak ve onu gördüğümden beri devam eden o içsel sarsıntı, hepsi yirmi beş dakikaya sığmış... Raftan romanı aldım. Hayatıma benziyordu: Gözden uzak, arkalara bir yere sıkışmış ve tozlu. Sayfaları çevirerek, aşağıdaki arabanın içinde beni düşündüğünü umduğum kadını bana getiren o avcı cümleyi aradım. Ama nedense bir türlü bulamadım. Sonra asıl yitirdiğimin o cümle değil, geçmişim olduğunu fark edince banyoya gittim. Midem bulanıyordu; ama niyetim kusmak değil, aynaya bakmaktı. İnsanın kendini sıkıştırıp en iyi sorgulayacağı yer kendi gözleridir, diye. Gözlerime baktım... Soru 1: Yazara, bir romancıya benziyor muyum? Cevap 1: Roman nedir ki? Cevap 2: Acılı anılardan doğan güçlü bir boşalma; herkesin önünde yapılan bir çeşit mastürbasyon...

Bu doğru, insanların duymak istedikleri hep çığlıklar; ister haz, ister acı dolu olsun, ille de başkalarının çığlıkları...

Hayatımın –tıpkı yazdığım romandaki gibi– öfkenin dışında, belirgin, algılanabilir bir teması yok. Eksikliğinden dem vurduğum bu ana fikir, yaşama eşlik eden öğe: İnanç, aile, acı, sevgi,

aşk, ya da tasarlanmış bir gelecek fikri gibi. Peki, nasıl bir yazarım ben? Yanlış soru; düzelt! Nasıl bir yazardım ben? Kumaşım nasıldı? Üslubum erkeksi sayılmazdı, ama kadınlara dönük, kadınları yazan biri hiç değildim. Çünkü büyük yazarlar erkekleri ya da kadınları değil, insanı, aşkı yazarlar. Bunu biliyordum ve ben de yola ötekiler gibi büyük yazar olmak için çıkmıştım. Aslında askerden –siperlerde karşılaştığım yüzümden ödü kopmuş bir durumda– geri döndüğümde, geceleri uyuyamadığım için sürdürmüştüm yazmayı. Eğer bazılarının yaptığı gibi uyumayı başarabilseydim, şimdi herhangi bir lisede öğretmenlik yapıyor olabilirdim.

Savaşın bana ait kısmını bitirip deniz seviyesine indiğimde, dağlardayken belirsizliğini koruyan yazma isteğimi parıltılı bir yeteneğe dönüşmüş buldum. Kalemim, coşkun bir ırmak gibi varoluşumun yatağını döve döve yeniden biçimlendirerek, yeni ben'i oluşturuyordu. Sözcükler, tanımlar uysallaşmıştı: Yumuşak bir el darbesiyle adeta okşayarak cümlelerdeki en uygun yerlere kolayca yerleştirebiliyordum onları.

Romanımı, yayımlandıktan çok sonra nasılsa okuyan bir eleştirmen, bir gece karşılaştığımızda, yazarlığımın, benzeri yeni yeni ortaya çıkan bir tür gerçekçilikten kan aldığını söylemişti. Gülüp geçtim. Büyük, boş laflara karnım toktu. Üstelik yazarlığımın özünün, sefahat içinde kendini yok eden birisinin çekiciliğinden öte bir içeriği olmadığını keşfedeli de epeyce olmuştu. Yazmaya ilk başladığımda düzenli yaşıyor görünsem de, bu, gerçeği yansıtmıyordu: Aslında geniş, baş döndürücü bir ruhsal aylaklığın içinde geziniyordum. O zamanlar soylu bir ayrıcalık olan bu aylaklığımla iftihar ettiğimi söyleseler, inkâr etmezdim. Yazarken kendime olduğum gibi okura karşı da ilgisizdim; başka yazarların yaptığı gibi okurun iradesine ne yön vermeye çalıştım, ne de önemsedim bu iradeyi. Önemsediğim ve merak ettiğim tek şey Tanrı'nın yazmak için beni seçip seçmediğiydi. Hepsi bu. Romana başladığımda kendime şunu telkin ediyordum: Daha önce yazdığım her şeyden daha özgün, daha kararlı bir kitap yazacağım. Romanımda büyük aykırılıkları birleştirmeye çalışacağım: Adımla savaşı, ölümle yaşama

isteğini, sıradanlıkla soyluluğu, aylaklığımla kararlı bir aşkı...

Neden yazıyordum? Neden askerdeyken başladığım bu sıkıcı oyunu sürdürüyordum? Uykusuzluğumdan da yararlanarak cevabı epeyce aradığımı söylemeliyim. Belki hayatımda bulamadığım ilahiliği edebiyatta arıyor, varlığımı onaylatmaya çalışıyordum; belki de kendime hayran olmak için yazıyordum. Sonradan anladım. Asıl neden buydu: Hayran edinmekten çok, kendime hayran olmak; siperlerdeki 'ben'i –bunun mümkün olmadığını bile bile– unutmak için çabalıyordum. Büyük yazarlar gibi –onlar nedense bunu utanç verici bir suçmuş gibi puslu bir perdenin ardına saklarlar– unutulmama kaygısıyla değil, tanınma dürtüsüyle yazıyordum. Yazmak, bazılarını yaptığı gibi beni yeni bir din sahibi yapmadı; çünkü zaten kendime özgü bir dinim vardı, üstelik Tanrı'nın beni seçip seçmediğini de hiç öğrenemedim.

Askerden döndüğümde İstanbul'u –özellikle Kuzguncuk'u– yorgun bir gemiyi kucaklamaya hazır bir liman olarak düşlemiştim. Ötekiler gibi bu düş de çok geçmeden boş çıktı. Şehir, uykusuzluğumun içinde kavrulan kocaman bir yangındı; benden başka kimsenin farkına varmadığı –sadece beni yakan– büyük bir alev yumağı. Ancak bir süre sonra çevremdekilerin ısı geçirmez elbiseler giymediğini, yananın kent değil, ben olduğumu kavradım. İçinde birbiriyle kesişmeyen öyküler, anılar ve umutlar barındıran, ucunu kimsenin bulamadığı, adına kent denilen bu iri yumak, aslında alevlerden uzaktaydı. Sanırım bu yüzden hemen pişmanlıktan bir put oydum ve ona tapınmaya başladım. Romanımı –Tanrı'nın da aslında pişmanlıktan yaratılmış bir totem olduğunu hatırlayarak– o putun önünde, ona baka baka yazdım. İçinden çıkıp geldiğim dağlarda olanları unutmam, oradaki benden kurtulmam için kendimi gömmem gerekiyordu. Yazarak işte bunu yapmaya çalıştım. Şimdi, yazdıklarımın umduğumdan daha sığ bir mezar kazmış olduğunu kavrıyorum. İlk romanımı –tam tersini yapmam gerekirken– yeteneğimi geri çekip yüreğimle yazmıştım. Üstelik iyimser bir saflıkla kimseyi fethetmeye de kalkışmamıştım: Kendimi bile. Ne budalalık...

İtiraflarım lavabodan akıp giderken, sıkılmış bir sünger gibi çıktım banyodan. Salonda Elif'in parfümü hâlâ havada geziniyordu. Şoförün getirdiği kutuyu açtım. Anneannesi asık suratlı bir kadındı. Değişik yaşlarda çekilmiş fotoğraflarına bakılırsa hayatı boyunca hiç gülmediği söylenebilirdi. Özenli bir el yazısıyla yazılmış dört sayfalık bir yazı da vardı kutuda. Kadını oldukça yakından tanıyan biri, naif sevgisini kâğıda dökmeye çalışmış, ama daha üçüncü sayfaya ulaşamadan bundan sıkılmıştı. Tıknefes bir sevgi; her şeyi kutuya geri koydum. İnsanın böyle bir hayatı olağanüstü diye nitelemesi için ya kör ya da düzenbaz bir satıcı olması gerekirdi. Sonunda büyük bakışlı kadının anneannesini çok sevdiğini, güzel gözlerinin yakınlarımıza karşı duyduğumuz o hayranlıkla körleştiğine karar verdim.

Uykum vardı, ama yatsam da nasılsa uyuyamayacaktım; rafa yürüyüp Bergman'ın *Yedinci Mühür*'ünü videoya yerleştirdim. Bugün hayatın anlamını çözme günü... Güldüm. "Gerektiğinden fazla düşünüyorsun, bu iyiye işaret değil..." Böyle mırıldandım. Her şeye büyük bakışlı bir kadın neden olmuştu. Onu kışkırtansa, ucuz bir iltifata benzeyen, ilham perisi bile meçhûl o cümleydi.

- 2 -

Akşamüstü vapurla Bebek'e geçtim. Koltuğumun altında bitirdiğim tretman, havadaysa nemli, bıçaksı bir rüzgâr vardı. Oraya buraya dağılmış, birbirinden kopuk ince ve uzun bulutlar, gökyüzünü sıvası çatlamış bir tavana çevirmişti. Vapur, üstüne çullanan martıların arasında denize atılmış, iri bir kuş yemini andırıyordu. Kuşlar, yarı yola kadar arada teknenin üstüne dalışlar yaparak, sürekli vapurun yanında uçtuktan sonra karınları doymuş gibi birden geri döndüler. İrice biriyle uzun uzun birbirimizi süzdük. Kuş görünce içimden saymaya başladığımı biliyordu sanki...

Her zaman yaşlılar, yeni doğmuş çocuklarını gezdiren anne-

ler, tembellik eden emekliler, seyyar satıcılarla dolu olan iskelenin arkasındaki park neredeyse boştu. Ayaz, biraz güneş görmek umuduyla dışarıya çıkanları daha karanlık inmeden dağıtmıştı. Birden, arada şikâyet etmeme karşın kışı sevdiğimi, çok geçmeden havaların yine ısınacağını hatırladım. Caddeden taksiye bindim. Başım ağrıyordu; kafatasımı iki yandan döven darbeler ajansa kadar da devam etti. Koruluğa vardığımızda, kapıdaki görevlinin kuşkulu bakışları altında şoförle birlikte sorgudan geçirildik. Talat, birkaç ay önce ani bir kararla Elmadağ'daki bürosunu deniz gören bu villalardan birine taşımıştı. Adam ancak, bu kutsal cennete özel araba yerine taksiyle gelen birinin cevaplandırması gereken soruları başarıyla cevaplandırmamdan sonra Talat'ın sekreterine telefon etmeye razı oldu. İçeri girince kapıdaki bekçiye hak verdim. Burada, dış dünyadan sızabilecek kötülüklerden korunması gereken kırılgan bir güzellik vardı. Binalarla bahçeyi, daha doğrusu oluşturdukları uyumu yeniden kavrayınca yine şaşırdım. Şaşkınlığımın nedeni, varlığı çevredeki her noktada fark edilen seçkinlik değildi. Şaşkınlığım, bu soluk kesen zenginliğin, daha bir saat önce içinde soluk alıp verdiğim yoksullukla çatışmamasından, hiç öfke yaratmamasından kaynaklanıyordu. Akıllı, düşman edinmeyen bir zenginlikle karşı karşıyaydım.

Talat içeride ebedi neşesiyle beni bekliyordu. İnce, uzun ve bakımlı... Onu görür görmez kadınlara ait sıfatları hatırladığım için şaşkınlıkla irkildim. Masasının üstünde her gelişimde olduğu gibi sarı bir zarf vardı. Göz göze gelince gülümsemesine karşılık vermeye çalıştım, ama dikkatim, birazdan zarfı alıp bana uzatacağı sağ eline kayıyordu. Cömertti. Dostluğunu hiç sakınmadan, son zerresine kadar, kendinde hiç bırakmadan veriyordu. Bu halinin beni utandırması gerekirdi, ama aylardır utanmıyordum. Utanır gibi olduğumda, dağda yanımda kaldığı süre boyunca onun için neler yaptığımı hatırlatıyordum kendime.

Bu kez de öyle oldu; utançla kızaracak yerde, yaklaşır yaklaşmaz tretmanı uzattım. Alıp önüne koydu. Yıllarca önce, Herkol'un kuzey yamaçlarında, başında olduğum yürüyüş kolu-

nun yaklaşmasını bekleyen tepecinin* biri bir el ateş etmiş, mermi –ittiğim Talat'ın kafası yerine– sağ elimin küçük parmağını koparıp almıştı. Talat, topu topu dört santim uzunluğundaki kas, sinir ve birkaç kemikten oluşan bu küçük beden parçasının diyetini ödüyordu şimdi. Çizilip** onu ölümden kurtarmıştım, o da beni babaannemden sonra ikinci kez evlat edinmişti. Eşit olmasa da bir alışverişti işte.

Talat'ın çoğu parayla ilgili, sonradan edinilmiş küçük kendini beğenmişliklerine aldırmazdım. Kendini gösterme merakı olmayan benim gibi birisi için katlanılabilir kusurlardı bunlar. Askerden hemen sonra çok para kazanıp, her şeye sahip olunca, yeni bir vicdan da satın almıştı.

Bu onu ilgilendirir... Alışverişi fark edince böyle düşünmeyi seçmiş, –işime geldiğinden– üstünde durmamaya karar vermiştim. Üstelik, vicdan satın almasına bile yetecek kadar çok olan parası, ikimizin de sorunlarını kolayca hallediyordu.

Talat'ın, vurulduğu yere, vadiye bakan yamaca törenle gömülen küçük parmağımın geride bıraktığı çirkin yarayı öpmesini bekledim. Öptükten sonra elimi, kutsal bir emaneti yere düşürmekten korkar gibi dikkatle bıraktı. Ve hemen konuşmaya başladı. Sesi şikâyet edenler gibi sabırsızdı:

"Hâlâ telefon ediyorlar... Kararın üzerinden üç ay geçti, devrem sanki avukatmışım gibi durmadan beni arıyor... Yahu adamı ipten ben mi aldım? Ben mi asmayalım, dursun dedim?"

"Aldırma," dedim. "Sonunda nasılsa kabullenecekler..."

"Neden ben?"

Sen en az hasar görenimizsin, demedim. "Demek ki sivilde lider sensin..." dedim.

"Güldürme beni..." dedi. Gerçekten de onu güldürecekmişim gibi bakıyordu. "Biz sokağa çıkıp savaş gazileri olarak gösteri yaparsak, herifi asarlarmış... Sence asarlar mı?" Cevabı kendisi verdi: "Asmazlar; hem neden assınlar, adamı adaya tıkar tıkmaz her şey bıçak gibi kesildi." Birden konuyu değiştirdi. "Başladın mı?"

(*) PKK'nın silahlı gözcüsü – y.n.

(**) Yaralanmak – y.n.

Asmak ve başlamak! Anlaşılan yine aynı şeylerden söz edecektik. Başımı sallayarak, "Başlamadım," dedim.

"Ama söz vermiştin!"

Doğru söylüyordu, vermiştim. Ama çoktandır verdiğim sözleri tutmuyordum. "Sorun başlamak değil. Yeniden yazmak için bir günceye nereye kadar güvenebilirsin? Sorun işte bu..." Talat omuzlarını silkince üsteledim: "Hele o günce ağır baskılar altında yazılmışsa."

"Ağır baskı?"

"O psikiyatrist," dedim. "Yoksa unuttun mu?"

"Aha!.. Neşe Berkmen. Ne kadındı, değil mi?" Hoşlanmadığımı bile bile omzuma vurdu. "Seni düşündüğümden, Haluk'a güzel birini bulmasını söylemiştim."

Talat'ın kardeşi Haluk, tanınmış bir cerrahtı. Terapiye ihtiyacımız olduğunu da o söylemişti bize. Aslında tedaviyi, hemen her gece uğradığımız son barda Talat gibi sızıp kaldığım için değil, Talat, bensiz doktora gitmeyeceğini söylediği için kabul etmiştim. O dönemde Sevgi'yle aramız her zamankinden daha kötüydü; evlenme isteğimi hiçbir açıklama yapmadan, hakarete uğramış gibi geri çevirmiş ve kendini iyice geriye çekmişti. Ama bu yüzden kendimi öldürmeyi düşündüğüm falan yoktu; ölmekten söz eden Talat'tı: On beşinden beri âşık olduğu karısı, on yıllık evliliğin ardından onu terk etmiş, üstelik genç bir erkekle birlikte yaşamaya başlamıştı. Böyle bir durumda onu yalnız bırakamazdım. Bir evladın babasına omuz vermesi gibi ona destek oldum. Psikiyatriste razı olmamın nedeni buydu.

Beni bırakıp biraz da onunla ilgilendik. Aslında aklım ve dikkatim masanın üstündeki zarftaydı. Yeni el değiştiren bir bankayla reklam kampanyası için anlaşmak üzereymiş; büyük, çok büyük bir kampanya... "Bakarsın, belki sana da iş çıkar," dedi.

"Tamam," dedim. "Çıkmasını beklerim."

"Ama önce işi bağlamam gerekiyor... On gündür satışa aracı olan Devlet Bakanı'na yakın birilerinin peşindeyim."

Yan taraftaki çalışma masasına bitişik cam dolabın içinde politikacılarla çekilmiş sayısız fotoğrafı vardı. İşleri çözecek birini

bulmakta pek zorluk çekmeyecekti. Geçmişte işlerini büyütürken zorlanmadığı gibi. "Başka ne haber? Uyuyabiliyor musun?"

Bugün neden bu kadar çok soru soruyordu? "Hayır," dedim. "Alıştım; yani artık sorun değil."

"Peki hiç düşündün mü?"

Bakışlarımı zarftan çekip sordum: "Neyi?"

"Uykusuzluğunun nedenini?" Düşünmemiştim; düşünmüyordum da. Sadece katlanıyordum. Alışmak buydu. Zaten uyumamam için o kadar çok neden vardı ki. "Bence ölüm korkusu yüzünden," dedi Talat. "İnanması zor, ama böyle."

Güldüm; hem uykusuzluğum için bulduğu nedene, hem de bu nedene inanmamasına. Aslında nedenden çok, inanmaması şaşırtıcıydı. "İnanmak neden zor?"

Talat, cevabı olmayan bir soruyla karşılaşmış gibi durakladı. Belki meraklanmalıydım, ama onu irkilten şeyi değil, masada önünde duran zarfın içindeki parayı merak ediyordum; bu yüzden kararsızlığına aldırmadım. "O gece seni mırıldanırken gören biri asla korkacağını sanmaz..."

Hangi gece, diye sormadım. İkimiz de biliyorduk çünkü. Havan toplarının, doçkaların, keleşlerin gecesi... Gecenin rengini siyahtan koyu kızıla çeviren ellerime bakarak sustum. "Ellerimden utanıyorum..." Bedenimin en masum parçası; bir merminin peşine takılıp elimi terk eden o küçük parmağım... O gece Talat avaz avaz bağırırken, ben böyle mırıldanıyordum.

Talat, o geceden söz etmek istemediğimi anlayıncaya kadar bekledikten sonra zarfı uzattı. Mutluluğumu belli etmeden parayı aldım. Öpüştük. Önümüzdeki ay boyunca üstünde çalışmamı istediği metinleri sekreterinin vereceğini söyledi. Var sandığı onurum bir kere daha kurtuluyordu. Kapıya yöneldiğimde sordu; hep yaptığı gibi, tam çıkacakken:

"Sevgi'yi görüyor musun?" Görmediğimi biliyordu. Geçen ay sorduğunda da görmemiştim. Görmediğimi gözüne sokmak için başımı salladım. "Ben gördüm," dedi. "Geçen hafta." İnatçı olduğumu, meraktan ölsem bile sormayacağımı, bir ceset gibi ebediyen susacağımı da biliyordu. "Çok iyi görünüyordu..." Uzun bir sessizlik. "Seni sordu. İyi, dedim; yani tam tembihlediğin gibi..."

"Zaten öyleyim." Yanında o adam var mıydı diye sormamı bekliyordu. Sormadım. Artık aldırmıyordum. "Bittiyse çıkıyorum," dedim.

Omuzlarını silkti. "Bence onu aramanı bekliyor." Başımdan savar gibi elimi salladım. "Bugün sinirlisin."

"Belki sinirliyimdir," dedim.

"Neden?"

Neden? "Kış bitti de ondan."

Talat, kış mevsiminin, dağlardaki birliklere yiyecek sevkiyatının aksamasına karşın, dinlenme ve operasyonların azalması anlamına geldiğini hatırlamış gibi gülümsedi, ben de yeni iş konusunda ona şans dileyip çıktım. Sekreter zarfı verdi; taksi çağırmak için telefon ederken, içeriye, Talat'ın karısından ayrıldığı evvelsi kış, içmek için ne zaman bir yere gitsek hep karşılaştığımız o kadın girdi. "Taş bebek..." Ona öyle diyorduk o zamanlar. Uzun sarı saçlı, mavi gözlü kadın. "Modacı," demişti Talat, bir keresinde; hatırladıklarım bundan ibaretti...

Sekreter durakta araba olmadığı için biraz beklemem gerektiğini söyleyince, taş bebek elini uzatıp, "Ben götürürüm," dedi. O da Bebek'e iniyordu zaten. Yolda, "Zayıflamışsın," dedi.

"Öyle," dedim. "Zayıfladım."

Onun zayıflayıp zayıflamadığını hatırlamıyordum. Hatta adını bile unutmuşum. İki yıl önce iyi içiyordu, yalnızca bunu hatırlıyordum.

"Yazıyor musun?" diye sorunca, "Şu aralar yazmıyorum," dedim.

Demek yazdığımı da hatırlıyordu. "Sen," diye konuştuğuna bakılırsa, o kış epeyce sohbet etmiş olmalıydık. Utandığımdan olacak, birden adını hatırlayıverdim: Piraye! O pek değişmemişti. İki yıl önceki gibi hâlâ kırk yaşındaydı. Geceye ait biri: Aslında yüzünün oldukça masum bir görünüşü vardı, ama bu izlenimi hoyrat biri tarafından emilmiş gibi duran şişik, kızarmış dudakları bozuyordu... Sahile indiğimizde, "Biliyor musun, tanıdığım tek yeşil gözlü yazar sensin," dedi.

"Sen de benim tanıdığım tek Piraye'sin," dedim.

Güldü, tek olmak hoşuna gitmişti. Sanırım bu yüzden içme-

ye davet etti. İki kadeh? O ısmarlayacaktı. "Artık sadece soda içiyorum," dedim.

Soda da ısmarlayabilirdi, hem de istediğim kadar: Limitsiz. Bebek'teki otelin barına gittik. Pencerelerde pastel renklere bürünmüş –mehtapsız– Boğaz manzaraları vardı. Birbirini izleyen, Abdülhak Şinasi'nin, adına sessiz şarkılar bestelediği manzaralara pek benzemeyen. İçerisi önceleri tenhaydı. Kalabalık, koyulaşan karanlıkla birlikte bastırdı. Piraye, üç ay önce Talat'ı eski Bizans kostümleriyle ilgili bir projeye katılması için ikna etmişti, o nedenle zaman zaman ajansa gidip çalışıyordu. Ben?

Talat bana para yardımı yapıyor diyemediğim için, "Arkadaşız," dedim, "askerden."

Askerlik yapmış, askerlik arkadaşlığının anlamını bilirmiş gibi başını salladı. "Bir çeşit yoldaşlık desene."

"Öyle," dedim.

"Oysa ikiniz de komünist değilsiniz."

"Evet," dedim. Şaşırmıştım. "Değiliz."

"Neden?" Oldukça komik bir soruydu, ama ben değilmiş gibi omzumu silktim. O, "Aslında artık kimse komünist olmuyor," diye devam etti: "Peki adalet, eşitlik, özgürlük! Bunları kim savunacak? Kim yapacak?"

"Bunlar komünistler olmadan da yapılır," diyecek oldum.

Başını iki yana salladı. Neredeyse öfkeliydi. "Yapılamaz, yapılırsa bile bir bacağı topal olur o adaletin, o özgürlüğün..."

Üstelemedim. O komünistleri benden daha iyi tanıyor olmalıydı. Benim bilgim Semra'yla sınırlıydı. Biraz daha içti. İkinci kadeh boyunca da bir sürü soru sordu. İçki onu meraklandırıyordu. Ama ben Talat'ın yardımını sağladığı proje hakkında bile bir şey sormadım. İçen oydu, ben sadece limonla yumuşatılmış sodayı yudumluyordum. Hem de aç karnına. Buna içmek denmezdi. Aslında neden burada olduğumu da bilmiyordum. Olup bitenler hakkında bir fikri varmış gibi duran Piraye'ydi.

İkinci kadehe başlarken, "Biliyor musun?" dedi birden. "Hani şu herkesten haraç alan o gangster bozuntusu herifi benzettiğini duyuncaya kadar senin işe yaramaz, kof biri olduğunu düşünmüştüm. O zaman gözüme girdin." Bitlis'ten tanıdığımız

eski bir özel timci, polislikten atıldıktan sonra Talat'a musallat olmuş, birkaç kez de onu herkesin içinde tehdit etmişti. "Galiba bir aralar hiç uyuyamıyormuşsun. Öyle ki bir keresinde tam on yedi gün gözünü hiç kırpmamışsın... Talat, rekorlar kitabına yazacakmış; öyle demişti." Cevap vermedim. Ardından, "Boktan bir iş," dedi ve sustu.

Boktan olan neydi? Aslında belirgin bir şey değildi. Üçüncü kadehte, nesne ve durumları hep böyle tanımladığını fark ettim. Fark ettiklerim aslında bununla sınırlı değildi: Bedeni, kadınlarla hoyratça sevişmekten hoşlanan şehvetli bir erkek tarafından tasarlanmış kadar alımlıydı; gözlerindeki maviliğin içine bir damla gri bulaşmıştı ve güzel kokuyordu. Onunla yatmak! Ufukta beliren bu mu? Çekine çekine soruyu sordum. Hayır... Henüz sadece yelkenini görüyordum, ama uzakta yaklaşan bir gemi vardı. Söz bir ara erkeklere ve kadınlara geldi. İlk kez boktan demedi.

"Sence, bir erkeği, ne, gerçek erkek yapar?" Dik dik, sanki bu soruya cevap veremeyecekmişim gibi, gözlerimin dibine bakıyordu. "Bu aralar başka bir tür olan, gerçek erkeğin peşindeyim." Kendini tanımını bilmediği türden bir erkeğe ayırmaya niyetlenmiş gibiydi, ama anlaşılan aradığını bulamayacaktı; ümidini kesenlerin yaptığı gibi başkalarına sormaya başlamıştı çünkü. "Biri bana, fahişeyle yatmayan erkekle, kendini bir denizciye düzdürmeyen kadının gerçek anlamda karşı cinsle yatmış sayılmayacağını söylemişti."

Güldüm. Benim gözlerim yeşildi, denizle ilgim bundan öteye geçmemişti. (Sanırım böyle derken, '94'te romana başlamayı düşündüğüm sıralarda, Boğaz'ın kıyısında, Afrika kıtasının bağrına iri bir soru işareti gibi saplanan Kongo Irmağı'nın derinliklerindeki cangılda ölmeyi seçen Kurtz'u* düşünerek hayal avcılığı yaptığımı unutuyorum.) Gülhayat'la yattığımı ise söylemedim. O da kadınları beceren denizcilerden söz etmedi. Saat sekize kadar içtik. Ona yalnız yaşadığımı, uzaktan akrabam olan Semra'dan başka hiç yakınım olmadığını söyledim. Semra'nın komünist olduğunu gizledim nedense. Bir ara elimi tutup itiraf

(*) Joseph Conrad'ın *Karanlığın Yüreği* adlı romanının münzevi kahramanı – y.n.

etti: Romanlarımı okumamıştı; bu nedenle utanıyordu: "Çok utanma," dedim. "Çünkü sadece bir roman yazdım."

Tek romandan başka bir şey yazmamış olmam onu şaşırtmadı. Sekiz buçuğa doğru, eğer hemen kalkmazsam son vapuru kaçıracağımı söyleyince, "Ben bırakırım," dedi. Dokuzda nihayet karnı acıktı. Bir şeyler ısmarladık; içkiden esirgemediği iştahını yemekten sakınıyordu. Masaya gelenleri ben silip süpürdüm. Yemeğin sonuna doğru garip bir çift masaya yaklaştı. "Ortağım..."

Piraye, parlak renkli elbise giymiş kadını böyle tanıttı. Şaşırdım: Her şeyi tek başına yapan birine benziyordu oysa. Kadının yüzü yeni kullanılmış sabun gibiydi: Islak, kaygan ve yıpranmış. Erkekse, belini sıkı sıkıya kavradığı kadından en az yirmi yaş küçüktü; uzun olmayan hayatı boyunca hep kendinden yaşlı kadınlarla yatmış, bu konuda uzmanlaşmış biri gibi bakıyor, oturduğu yerde altını ıslatmış bir bebek gibi durmadan kımıldıyordu. İlginç olan, yarın gibi belirgin bir gelecekle yüklü gözleriydi: Yaşlı kadınları gençleştiren bu olmalıydı. Biraz bizimle oturdular. Romancı olmam genç sevgiliyi etkilememişti. "Ben edebiyata ve romanlara uzak durmayı seçtim..."

Oğlan böyle deyince Piraye öfkelendi. Geçkin kadınsa genç âşığını korumaya niyetliydi. Özür diler gibi elimi tutup, "O çok yakışıklı ve çok genç," dedi.

Hepimiz güldük. Kadın, edebiyatı çirkin ve yaşlılar için sanıyordu. Saat on bir gibi kalktık. Piraye beni götürmeye kararlıydı, ama çok içmişti. "Çok içtin," dedim.

İçtim yerine, "İstersen bende kal," dedi.

Eğer o kadar içmeseydi belki kalırdım. Kalkarken kollarımdan tutup öpecekmiş gibi beni kendine çekti. Öpmeyecekti; kulağıma fısıldayacak bir sorusu vardı: "Neden komünist olmadığını anlamış değilim."

Güldüm. Gece yarısına doğru, işe yaramazın teki olduğumu düşünmemeye çalışarak eve döndüm. Önce uyumaya niyetliydim, sonra bunun kısa ömürlü bir istek olduğunu hatırlayıp videoya *Blow-up*'ı koydum. Ama David Hemmings parkta cesedi bulduğunda her zamanki gibi sıkılmıştım. Zaten ne zaman

bu filmi seyretsem ilk düğüm noktasında sıkılıyor, izlemekten vazgeçiyordum. Neyin peşinde olduğumu pek kavramadan ayağa kalkıp videoyu kapattım. Aslında aradığımı nerede bulacağımı biliyordum. Direnmek boşunaydı. Günceyi açtım.

Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı... Sahi, bunu kimin için yazmıştım?

Benim kadar acı çekmedikçe,
Tanrı'ya inanmamı beklemeyin benden.

Geçmiş Zaman

(Mayıs - 1998)

- Seans -

Siyah beyaz filmlerin, erkeklerin canını yakan güzel kadınlarına benziyor: Alınmış, bükülüp yay biçimi verilmiş kaşlar, belirgin bir burun, etli dudaklar, beyaz bir ten ve oturduğum yerden bile hissedebildiğim soğukluğu. Dudaklarında uzun bir ağızlığa iliştirilmiş sigarası eksik... Susuyor ve bekliyorum. Evet, karşımda bir yüz var ama, daha çok var olan gözleri: İri, kendine bile ilgisiz bu gözler. Sabırla bekliyorum. Masasının üstünde asık suratıyla uyuşmayan bir ad: Dr. Neşe Berkmen.

Daha ne kadar sabredebilirim, bilmiyorum; şimdilik bekliyorum: Konuşmasını, sormasını bekliyorum. Sorsa, buraya Talat'a yardım etmeye geldim, bileğimi de haraççı bir alçağı döverken kırdım, diyeceğim. Ama kadın susuyor. Kendini kollarına bıraktığı sonsuz sükünetin içinde, üstüne kıvrıldığı sessizliğini bir hazineymiş gibi koruyarak, kımıldamadan, inatla susuyor. Belirsizleşen varlığı, boşluk kavramını anlatan soyut bir heykele dönüşmüş sanki. Oysa onun, zamanı toprakmış gibi eşeleyip insanın geçmişini ortaya çıkarmaya çalışan bir ruh kazıcısı olduğunun farkındayım. Belki ona delilerle ayyaşları, onun gibi sahte arkeologlardan daha ilginç ve yaratıcı bulduğumu söylemeliyim.

Talat'a yardım için geldim ama aslında yardımseverlikten pek de hoşlanmam. Yardımseverlik çoğu kez ya görkemli bir zaaftır, ya da olağan bir sahtekârlık.

Bir ara burnuna dokunuyor. Burnu da güzel. Güzelliği yüzüne eşit dağılmış, değişken değil, neredeyse simetrik: Hem profilden, hem de karşıdan, eşit derecede etkili. Özetle, dengesi abartılmış –bu yüzden, insansılığı azalmış– bir güzelliği var. Odaya girdiğimde onu dinlerken çok zorlandım. Çok uzun zamandır sadece kendimle konuştuğumdan belki de; nedense iyice içmeden başkalarının sesini duyamıyorum.

Kadın, düşüncelerimden haberdarmış gibi birden yıllarca önce, öfkeyle yazdıklarımı okumaya başlıyor.

> ... Sorun yargılanmayı değil, yargıçları reddetmemde. Kimseyi kırbaçlamadıysam, kimse de beni kırbaçlamamalı... Şimdiki hayat felsefem kabaca bu. Neye mal olursa olsun, kendi ahlâkımı kendim yaratacağım; yerleşik her şeyi asit gibi eriterek, kendime yeni bir yol açacağım... Hayır, düşündüğünüz gibi boş bir kibir, ya da kof bir gururu dile getirmiyor sözlerim. İnanın, gururlu olmayı hiç önemsemedim. Hatta uzak durdum. Kişiyi kendisine tuzak kurmaya ittiğinden, gururu yararsız bir erdem olarak gördüğümü söyleyebilirim... Üstelik bu temkinli duruş beni yanlış seçim yapmaktan da koruyor. Çoğu insan, gururla kendini beğenmişlik arasındaki farktan bile habersiz. Ancak kimsenin bana ders verecek kadar dürüst olduğuna da inanmıyorum; herkes en az benim kadar suçlu. Evet, kötüyüm; eğer iyi olsaydım, var olamazdım...

Kadın, artık başkası yazmış kadar bana yabancılaşan romanımı bırakıp soruyor: "Orada, o dağlarda ne vardı?"

Ne mi vardı? Gecelerden oluşan ormanlar, kar çölleri, buzdan bir gökyüzü, cehennem ve tabii ki ölüm. Her şey, ya da hiçbir şey. Ama en çok... "Koyu bir karanlık, derin bir hiçlik," diyorum.

"Ya geride?"

"Dibinde," diye düzeltiyorum sözlerini. Yanlış bir fikre kapılmamalı. "Orada geri, ya da ileri diye bir şey yoktu."

Kadın, "Dibinde," diyor ılık, uykuyu getiren sesiyle.

"Yok etme tutkusu," diyorum. "Ve cellat rolü oynarken kendine tanıklık etmeye zorlanmak... Sanırım hepimiz için katlanılabilir olmayan buydu. Hem suçlu hem de yargıç olmak. Trajik bir ikilik..."

Susunca ve sessizlik uzayınca, kadın emreder gibi sesleniyor. "Devam edin!"

Ona emirlerin beni sinirlendirdiğini söylemeli miyim? Söylemiyor, iyilikle devam ediyorum: "İyiliğin sınırları benim için oldukça dar; dört bir yanı kısıtlamalarla çevrelenmiş... Orada, dağlarda, hiçliğin derinliklerine gömüldükçe, kendime on altı yaşımdan beri sorduğum soruları bir kez daha tekrarladım: İyiliğin peşinden giderek nereye varabiliriz? Özgürlüğe ulaşabilir miyiz? Asla! Kötülüğe eğilimimizin en önemli nedeninin ardında özgürlük isteğimiz var. Kötülüğün tutarlı bir bilinci varken, iyilik, sadece merhametle beslenen denetimsiz bir içtepi..."

Kadın, siperlerde edindiğim düşünceleri beğenmemiş, yanlış olduğuna eminmiş gibi başını iki yana sallıyor. Filmlerdeki gibi ağızlığı olsa, düşürecek. "Belki de hepimizin yapmaya çalıştığı günahlarımızı bağışlatmak! Edebiyat da bunun için en uygun alan. Edebiyat, iyiliği ve kötülüğü yeni baştan oluşturmak değil midir? Yazarak doğru olanı yapmışsınız."

Gizli gizli gülüyorum. Beni edebiyata yönelten ne iyilik, ne de kötülük; aşk, ya da derin ve ulvi ürpertiler de değil. Sadece anatomik kusurum; midemin zayıflığı: Eğer bu nazik organım biraz dayanıklı olsaydı, korku ve pişmanlığımı kusmadan içimde tutar, sonsuza kadar susardım. Oysa yazmak için gereken üç şeye de sahiptim: Yalnızlık, pişmanlık ve düzenli, boğuluncaya kadar içme alışkanlığı. Üstelik sonu kötü biten her şeyin edebiyat için iyi olduğunun da farkındaydım. Belki de tek eksiğim, Kurtz'unki gibi ormanın içinde bir sığınak, ya da Rimbaud'nun 'siyah insanlar ülkesi'* gibi bir yer edinememiş olmamdı.

(*) Rimbaud'nun yaşadığı Sudan, Arapça'da 'siyah insanlar ülkesi' anlamına gelmektedir – y.n.

Kadının sesi, gidemeyeceğim kadar uzak güney yarımküreden beni geri çağırıyor: "Edebiyat ruhsal arınmamız için acı çekmenin etkin bir yolu..."

Ruh! İşte yine o ikiyüzlü, içi boş, kof sözcük. Buna dayanamayacağım. Ona doğru, boşuna olduğunu bilerek eğiliyorum. Boşuna, çünkü o bir boşluk. Beni duyup duymayacağını bilmeden fısıldıyorum:

"İnsanlığın en büyük icadı ne yazı, ne de Tanrı; ruh; evet, sadece ruh. Oysa çürüyüp yok olacak bedenimize ölümsüzlük ekleme çabasından başka nedir ki ruh? Ölsek bile bir parçamızın yaşıyor olacağı düşünü canlı tutmaya çalışmak... Boş bir umut yani; düpedüz yalancılık, kutsallıkla maskelenmiş bir sahtekârlık hem de." Bana inanmıyor. "Bana inanmıyorsanız, gelin şu soruya cevap verin. Gerçekten ruh var mı? Cevap? Kimse bilmiyor. Büyük giz! Eliyle tutan, ten gibi seyirip seyirmediğini bilen, kan gibi pıhtılaştığını gören var mı? Yok. Varlığına ilişkin tek kanıt, inancımız... İnanç neyi doğrular ki?"

Soluklanmak için susunca, kadın sakin bir sesle yüreklendiriyor. "Dinliyorum."

"Bilincini bir neşter gibi kullanıp, kendini dilim dilim doğramış, sonunda trajik varlığıyla karşı karşıya gelmiş biri... Bir psikiyatrist için ne enfes bir şölen!.. Sakın umutlanmayın, ben asla böyle biri değilim. Çünkü o kadar karmaşık değilim. Aşkın kadınları içermesi gibi, benim dramım da yaratılışımı ve yazgı kavramlarını içeriyor, o kadar. Ölümün olduğu her yerde Tanrı var, ama ben Tanrı'ya inanmıyorum... Tekrarlıyorum: İnanmıyorum... Bağırıyor muyum? Bağıracağım; hem de avaz avaz. Dinleyin ve aklınıza yazın: Benim kadar acı çekmedikçe, Tanrı'ya inanmamı beklemeyin benden..." Bir kez daha bağırıyorum: "Eğer Tanrı inancımın peşindeyse, benim çektiğim acıları O da çekmeli. İstediğim, adalet ve eşitlik. Kutsal kitapların ayetlerine yazdığı, ama kendisinin uymadığı o adaletli eşitlik..."

"Eğer yazgı ve ölümle bu kadar ilgileniyorsanız, eninde sonunda Tanrı'yla karşılaşırsınız..." diyor kadın. Sonra çarem yokmuş gibi başını sallıyor. "Tanrı'yla karşılaşan birinin de inanmaktan başka yapacağı hiçbir şey yoktur." Cevap vermiyo-

rum; o elindeki kitabı işaret ediyor. "Hem bu ne? Her satırında neden inanmadığınız Tanrı var?"

Ben Yunan tanrılarından yanayım: Ahlâksız, hilebaz, daha insan olanlardan... "İnandığımdan değil: Sadece Tanrısız bir dünya çok basit ve anlamsız olurdu. Kolayınıza gelecekse Tanrı'ya değil, Tanrılık kavramına inandığımı farz edin," diyorum. "Hükümdarına boyun eğmeden, ülkesinde kaçak yaşayan bir asi. Aramızdaki bağı da unutmayın. Biz suç ortağıyızdır."

Sözlerimi bitirince göz göze geliyoruz. Ne kadar saf! Tanrı'nın yakarışıma kulak verip acı çekeceğini sanıyor. Tanrı acı çekmez; hem neden çeksin ki? Bunun için peygamberleri, havarileri, ermişleri ve günahkârları var. Kadın gözlerini kaçırıyor. Tamam, anladım. Onu bağışlamalı, küçümsememeliyim; benim gibi cehennemin kapısından öteki tarafa geçmedi. Belki ölü bile görmedi.

"Hiç ölü gördünüz mü?" Kadının bakışları hiçliğin soğuğuyla ürperiyor. "Kadavradan başka," diyorum. "Ya da öldürülmüş birini?" Sessizlik... Burada soruları o soruyor; çabuk unutuyorum. Ama ölüler konusunda uzman olan da benim. "Yerde yatan bir ölü gördüğümüzde ilk aklımıza gelen düşünce onun canlı biri olduğudur. Böyle yaparken gerçek anlamda kendi ölümümüzü yadsırız. Yerde yatanın gerçek ölümü, daha sonra ona dokunup, zavallı türdeşimizin soğumuş bedeniyle karşılaştığımızda kapıldığımız dehşet duygusuyla başlar... Aslında insan kendi ölümünün acısını bilemez. Ölümümüzle ilgili hissettiklerimiz acı değil, yok olacağımız gerçeğinin yarattığı o hüzünlü dehşet duygusu sadece..." Susup derin bir soluk alıyorum. Yine bağırabilirim. "İşte, yine başa döndük. Bu dehşet duygusunu yatıştıracak, geriye itecek bir şey gerekiyor bize? Ne olduğunu buldunuz mu?" Buldu. "Doğru," diyorum. "Ruh..."

"Öldürdünüz mü?" Gülümsüyorum. Parmaklarım yayından kurtulmuş sustalı gibi tek tek açılmaya başlıyor. Bir, iki... Ama savunmam hazır: Vatanı kurtarıyordum; üç... ben öldürmeseydim onlar beni öldürecekti, dört... savaş eninde sonunda insan öldürme eylemi değil midir? Beş... Kadın, elimin tanımladığı sayıyı çıkarmaya çalışıyor. "Kaç kişi?"

"Ağustos'un Latincede bolluk ve çoğaltıcı anlamına da geldiğini biliyor muydunuz?" Konuşmayı ve saymayı noktalıyorum: "Ben Ağustos'ta doğdum."

Ona bakıyorum. Bileğim ağrımasa elimi uzatacağım. Her insan kendi yıkımının karmaşık nedenlerini, gizli planlarını, kaçınılmazlığını içinde mi barındırır? Yoksa bu, yazgısının –Tanrı'nın– seçimi midir? Ah, bir emin olabilsem?

Orada en çok dağlar vardı; yüksek, ulu, tepesine çıktığınızda canınızı kurtarabildiğiniz, alttaki her canlıyı öldürebildiğiniz dağlar. Dağlar Tanrı'ydı. Ya da Tanrı, dağdı...

"Hayatın kısa rüyasına karşılık,
sınırsız zamanın gecesi ne kadar uzun..."

– SCHOPENHAUER

Gelecek

(Mart - 2001)

Elif'le karşılaşmamızın üzerinden tam bir yıl geçmiş. Günler, dizildiği ipten kopmuş tespih taneleri gibi; sağa sola saçılmış, önümde, arkamda duruyor. Birbiriyle bağlantısız: Çünkü gelecek beklentim yok... Nereden başlamalıyım? İşte, soru bu. Kafam –içinde alelacele bir şey aranıp, itilmeden bırakılmış bir çekmece gibi– karmakarışık. Ölümler, pişmanlık, edindiğim yeni hayatın ağırlığı, belirsiz geleceğim ve tabii ki aşk... Uzun zamandır sadece aşkın yaptırabileceği şeyleri yapıyorum: Sessizce acı çekmek, yerinden kımıldamadan dünyanın ucuna sürgüne gitmek ve hüznümü parlak, benzersiz sözcüklerle kâğıda dökme yeteneğine yeniden kavuşmayı dilemek...

Şimdilik elimde kısa bir cümle var: *Benim kadar acı çekmedikçe, Tanrı'ya inanmamı beklemeyin benden...* Ne bu cümleyi bir kenara koyabiliyor, ne de bu cümleden yola çıkarak –yaratıcılığın o büyüleyici ırmaklarında ilham perileriyle yıkanarak– ilerleyebiliyorum. Gri bir yılanın iç içe geçmiş pulları gibi kayarak birbirinin ardından ortaya çıkan, çoğu hiddetle köpüren yönsüz, başıboş düşünceler beni hiçbir yere götürmeden kaybolup gidiyor. Kendi elemimle hüzünlenmek... Şimdilik yaptığım bu. Oysa yaşamak, ölmemek ve yeni edindiğim hayatı katlanılabilir kılmak için yazmalıyım. Ama edebiyat, kibir-

li bir kayıtsızlıkla hâlâ benden uzak duruyor. Ne bir kadın bedenine sarılır gibi sarılabiliyorum, ne de terk edebiliyorum bu kenti. Elimden gelen tek şey acıyla uzlaşmak... Bundan öte yapabileceğim ne var?

Belki de var: Her gece kirpiklerimin arasına gerilen o perdede hâlâ boy gösteren hayran olduğum kadın, bir de ölüler... Aşk ve acı. Yazar, eğer hayran olan ve acı çekense, yıldız gibi parlayan bir kadınla, unutulmuş insanlar da hikâyemin kahramanları olabilir; tabii yazacaklarım bu iki farklı dünyayı, birbirine benzemeyen hayatları kavrayabilmeli...

Kimsenin görmediği, görse de farkına varmadığı insan manzaralarının ressamı olmak... İşte, benim yazar tanımım. Aslında şu anda, tam önümde bu tanıma uygun bir manzara var... Odağında gözler yer alıyor bu manzaranın. Karşımda durmuş, dik dik bakan, içindeki bir şeyi saklamak ister gibi omuzlarıyla kendi gövdesi üstüne bükülmüş, elli beş yaşlarında bir adamın, yuvalarında çelik bilyeler gibi yuvarlanan gözleriyle başlayabilirim. Sakladığının ne olduğunu bilmek için kâhin olmaya gerek yok: Gözlerinde ve kamburunun altında acısı var; evlat acısı... Bir aydır, ne zaman, ölmek için yatağa sevgililerine sarılır gibi istekle uzandıkları o eve, oruç tutanları görmeye gitsem, çıkışta beni beklerken buluyorum o gözleri. Küçük, kahverengi, kenarlarında şimdiden derin kırışıklıkların oluştuğu, renksiz, bilyemsi bir çift göz bu. Cinsi belirli: Baba gözleri. "Ölüm orucu tutan kızım ne zaman ölecek, söyle bana ey ziyaretçi; söyle, çünkü ben mezarlığa benzeyen o eve girip bakamıyorum; çünkü dayanamıyorum, çünkü ona anasıyla birlikte verdiğimiz candan böyle kolaylıkla vazgeçtiği için onu tokatlayabilir, bir deri bir kemik kalmış kızımı incitebilirim," diyen gözler. Ya da, "19 Aralık'ta cezaevinde tam hayata dönecekken, göz yaşartıcı bombaların saçtığı gazdan dolayı nefes darlığı çeke çeke ölen abisine kavuşmak için ölüm orucuna yatan kız kardeşinin –kızımın– ne kadar zamanı kaldı? Söyle, hadi anlat," diye bağıran başka gözler.

Beni utandıran gözler; acının dilini konuşan sessiz, çaresiz gözler; ölümün kokusunun buram buram tüttüğü o evden her çıkışımda beni beklerken bulduğum, içinde sorular yüzer-

ken iç yaşamın sınırlarını aşmaya çalışmayan, tutkusuz, oruca inanmayan, tutanlara saygı duyup duymama konusunda henüz bir karar verememiş, veremediğinden çaresizliğe teslim olmuş, ama insan olmanın suçlu olmak anlamına geldiğini kavramış gözler...

Benim gibi birinin gözüyle bakarak, görerek böyle manzaraları yazmak! Ne riskli bir seçim? Ruhu talan edilmiş, kendini yaratamamış, yaratmaya da kalkışmamış, sadece suçlamakla yetinmiş, asla zamanaşımına uğramayacak pişmanlığıyla oyalanan bir kahramanı geçmişin yıkıntılarının arasından alıp, anlatacaklarımın odağına yerleştirmek, yazacaklarımı dış dünyanın değişik renklerinden yoksun kılmak demek olacak. Üstelik bu seçim okuru, insan yazgısının katlanılmaz gerçekleriyle yüz yüze bırakmak anlamını da taşıyacak. Kaçımız böyle ağır bir yükü omuzlayabiliriz?

Bu soruyla oyalanmadım ve karşılaşmayı engellemek için de hiçbir şey yapmadım. Meğerse dünyanın ve insanın kurtuluşu için kaygı duymaya mahkûm yazarlardanmışım ben. Kahraman seçimimde rol oynayan unsur işte bu kaygı oldu; belki biraz da kendime bir kez daha yakından bakma isteği...

Şimdi kapının önündeyim, ileriye bakmamaya çalışıyorum; ama faydasız. Gözler, gizli çığlıklarla beni çağırıyor. Sahiplerini terk edip kendi başlarına birer varlık olmuş gözler. Yol kesen, hesap soran, ağlamayan, ağlatan gözler... Anne gözleri, baba gözleri... Arada birkaç kardeş gözü de var. İçeri girmeyen, yürekleri dayanamayan gözler bunlar. Sonra fark ediyorum: Macun gibi her şekle giren, yeni gözler de var. Onlar da polis gözleri. Yere bakıyorum. Her geldiğinde oruç tutanların incelen bileklerini ölçüp biçen meraklı gözlerimi ayaklarıma çeviriyorum. Arkamdaki tek katlı evde ölenler beni hiç olmadığım kadar insan yapıyor. Yeniden acımayı öğreniyorum; acımanın sınırlarını, kutsallığını, doğurganlığını keşfediyorum. Acıma olmazsa hiçbir duygumuz saflaşamaz. Umudum koyuluğumun açılması, biraz saflaşma. Arınma demeliyim belki de. Neşe Berkmen burada olsa, ona üç yıl önce edebiyat ve ruhsal arınma konusunda söylediklerinin ne kadar doğru olduğunu söyleyeceğim.

Sokağın başında tek işi buymuş gibi durmadan sigara içen adam yolumu kesiyor. Geçen sefer kestiği gibi. "Nasıl?"

Nasıl! En korkutucu, cevaplaması en zor soru bu işte. İyi! İyi diyemem, çünkü kızı ölüyor. Kötü! Kötü de diyemem, çünkü küçük hemşire az önce gülerek, sanki hiç ölmeyecekmiş gibi konuşuyordu benimle. Eğer oruç tutuyorsan, yapabileceğin en iyi şey zamanı unutmak; yokmuş, hiç var olmamış gibi davranmak. Başımı sallıyorum, adam da başımın iki yana sallanışını kabulleniyor. Zaten istediği cevap değil, gözlerim olmak; kızını ölmeden bir kez daha görmek. Gözlerimi vermeli miyim? "Git, gör onu," diyorum. "Kendin bak ona."

"Yaparsam bırakır mı?"

"Bırakmaz," diyorum.

"Ölecek," diyor. Susuyorum. "Boşu boşuna..." diye ekliyor.

Boşuna mı ölecek? Fotoğrafı poster olacak; adı şiirlerin dizelerinde yer alacak, romanlarda belki ondan söz edilecek... Ama hangi baba kendi genlerini geleceğe taşıyacak yavrusunun ölümünü eninde sonunda unutacağımız, ailesine ait olmayan, afiş olacak anılar karşılığında kabullenir? "Bir şeye yaramayacak, hiçbir şey değişmeyecek de," demiyorum. Adam yakama yapışıp bağırıyor; tıpkı yavrusunu korumak isteyen bir yırtıcı gibi: Birazdan tokat da atacak. Geçen sefer atmıştı. "Kızımı kandırdınız. O akıllı, iyi biriydi. Küçücük bir hemşire nasıl devletimize karşı gelir?"

Hiçbir fikrim yok. Hep birlikte göreceğiz; adamın iç kargaşası esmer yüzünü daha da koyultuyor. Umut ve endişe: Çıkık yanakların oluşturduğu vadinin iki yamacında bu duygular var. Kızı eninde sonunda ölecek ve ben de sonunda onları unutacağım... Ya karşımda beni tekrar tokatlamak için yanıp tutuşan bu esmer baba? O asla unutmayacak. Bileği on beş santimden on üç santime inen kızını, inatçılığını sürdürüp görmeyecek olsa bile, hiç unutmayacak. Adam tekrar yanağıma vuruyor. O sırada yemin ediyorum; adam tokatlanan oymuş gibi göğsüme yaslanıp ağlarken... Kimseyi unutmayacağım... Adam hıçkırıyor... "Annesine ne diyeceğim?"

"İyi," diyemeyecek, bu kesin. Belki, "Aklını kaçırmış, ona laf

dinletemedim," deyip bir daha kızının adını ağzına almayacak. Ya da sevinecek. Ölecek tek çocuğu olduğu için, iki hafta boyunca ayakta, yanında durduğu o kolu sakat adamınki gibi Çanakkale'de hapishanede ölen ablasının ardından ölmeye yatan, inatçı bir ikinci kızı olmadığı için...

Birlikte ağlıyoruz; yorulup beni bırakıncaya kadar. O hıçkıra hıçkıra ağlıyor, ben, kontrol edebildiğim sarsıntılarla, acısına saygı göstererek, sessizce...

Akşam evde notlarıma bakıyorum. Yazdıklarımı düzenlemeliyim, ilk işim bu olmalı. Sırada günce de var. Belki yazmaya başlamak için öncelikle yapmam gereken bu sevimsiz defterden kurtulmak. Gülüyorum; aslında kurtulmak istediğim, Neşe Berkmen. Ama sonra geçmişimin o asık suratlı güzel kadınla yaptığım konuşmalarda özetlendiğini hatırlıyorum. Günceyi yok saymak, çorak beynimi sulayan ırmaklardan birini kurutmak anlamına gelmeyecek mi?

Yatmadan önce kuşlar için balkona bir şeyler bırakmalıyım. Semra yarın Murat'ı bana getirdiğinde belki birkaçı hâlâ orada olur. Küçük yeğenim hayvanlara bayılıyor. İlgisinin karşılıksız, saf bir sevgiden çok hayvanların farklılıklarına yönelik zalim bir meraktan kaynaklandığının farkındayım. Geldiğinde, sekiz aydır gezdiğim yerleri de anlatacağım ona. Sonradan vazgeçmezse, büyüyünce benim gibi rehber olacak. Hayatımda ilk kez birisi beni örnek alıyor. Bunun altı yaşında bir çocuk olmasına aldırdığım yok. On ay öncesine kadar –kasap sandığından– benden ödü kopuyordu; şimdi ben olmak istiyor. Artık sadece babaannesinin torunu değil, benim de yeğenim.

Düşüncemi kapının zili kesiyor. Açıyorum; Seniha Hanım'ın boşalttığı daireye taşınan yeni komşu. Aslında adam eve yerleşeli neredeyse dört ay oluyor, ama ben sürekli İstanbul dışında olduğum için ancak geçen hafta tanışabildik. Ayakkabısı sıkıyormuş gibi yüzünü buruşturmuş. Adam, "İyi akşamlar," dedikten sonra yalvaran bir vaiz edasıyla konuşmaya başlıyor: Bu ay aidatını ödeyemeyecekmiş, çünkü iflas etmiş. Şubat'tan beri süren devalüasyon, borcunu iki katına çıkarmış, bir aydır da krizden dolayı hiçbir şey satamamış... Adama yöneticinin alt

katta olduğunu söylüyorum, beni duymamış gibi hikâyesini sürdürüyor. Birkaç kez sözünü kesmeye çalışıyorum, faydasız. O zaman karşılaştığı herkese aynı şeyleri anlattığını fark ediyorum. On beş dakika sonra ülkenin battığını ilan ederek evine geri dönüyor. Kriz! Artık kimse ölüm oruçlarıyla ilgilenmeyecek demek bu. Gülüyorum; bu aynı zamanda bütün ülke açlık çekecek demek...

Saat on gibi Talat arıyor. Karşımdaki neşeli, doygun bir ses: "Merhaba, cömert dostum... Hâlâ ödemek için ısrar edecek misin?"

Demek banka hesabına baktı. "Edeceğim," diyorum. Geride müzik ve kadın sesleri var. "Parayı senden borç olarak aldığımı söylemiştim."

"Oğlum, biz krizde gafil avlanmadık, bütün parayı dolara çevirdik..." Sözlerini kahkahası önce bölüyor, sonra da üstünü örtüp öğütüyor. "Üç milyar dediğin ne ki?"

"Borcumun kalanı," diyorum.

Talat'ın ne borcuma, ne de kalanına aldırdığı var. Hâlâ zengin. "Yanımda..." Şuh bir kadın gülüşü sözlerini tekrar kesiyor. "Aslında kucağımda sayılır ya... Kim var biliyor musun?"

"Bilmiyorum," diyorum.

"Mehtap..." Kucağındaki ad hiçbir şey hatırlatmıyor. "Bir yıl önce gördün onu... Hani az daha döveceğin bir danışman vardı, onunla yemek yediğimiz akşam bize gitmiştik; evde seninle düzüşmek isteyen harika bir kıza 'Ben ibneyim' demiştin..." Danışmanı hatırlıyorum. Kızı da; uzun boyluydu ve güzel bacakları vardı. Kalbimin kırık olduğunu söyleyerek geri çevirmiştim onu. "Şimdi?" diye devam ediyor Talat. "Gelip becermek ister misin?" Bir kadınla yatmayalı ne kadar oldu? Sekiz, ya da dokuz ay... "Hâlâ çok fıstık..." Kız bir şeyler söylüyor. "Pardon, bu yıl daha da fıstıkmış," diyor Talat, kahkahalar arasında.

"Sağ ol," diyorum.

"Ne o, yoksa hâlâ seninkinin mi peşindesin?"

Beni öfkelendirmeye mi çalışıyor? "Kimsenin peşinde değilim," diyorum.

"Peki, ama bil, sen olsan da olmasan da, seninkinin peşinde bir sürü herif var..." Dağda yanıma geldiğinde canına okumadığıma beni pişman edecek. "Gazetelerde çıkan resimlerini görmüyor musun?" Görüyorum ve hâlâ özlüyorum. Ama cevap vermiyorum. "Neden onu aramıyorsun?"

Aramıyorum, çünkü... "Artık bir hayatım var," diyorum. "Bir de ölülerim..."

"Ölü mü? Ne ölüsü?"

"Karnın tok mu?" Cevap vermiyor. Tabii tok. "Aptalca bir soru. Sen dağda bile tıka basa doyardın," diyorum. "Oysa şimdi insanlar açlıktan ölüyor."

"Açlık," der demez Talat, sanki açlık bulaşıcıymış gibi çabucak iyi geceler dileyip telefonu kapatıyor. Geçen yıl becermediğim Mehtap'la geçireceği uzun bir gece var önünde. Dağda kabızlık çekti ama her zaman toktu...

Balkona ekmek kabukları bırakıyorum... Keşke bir çocuğum olsaydı...

İKİNCİ BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Mart - 2000)

- 1 -

Çocukken bir kadın tanımıştım. Tren yolu boyunca uzanan mahallemizde, alt sokakta, tek başına yaşıyordu. O güne kadar gördüğüm en güzel, en alımlı, en canlı kadındı. On ikisindeydim, adım adım gizlerini keşfettiğim buluğ çağı bana keskin bir çift gözle birlikte geniş bir hayal gücü hediye etmişti. Evinin önünden gelip geçerken, altı hafta içinde daha adını bile öğrenmemişken ona âşık oluverdim. Yumruk yemiş gibi sersemlemiştim; öyle ki, aşkımı uzun bir süre ne yapacağımı bilemeden, bir suçmuş gibi kendimden bile gizledim. Sonra bir gün, evde, salonda oturmuş, her akşamüstü yaptığım gibi sokağın köşesini seyrederken Semra'ya itiraf ediverdim. Semra, sanki benimkini de dağlayacakmış gibi, kadının çok can yaktığını söyledi hemen; babaannemi ziyarete gelen komşulardan duymuş. Kadın, benim onu ne kadar sevdiğimden habersiz, dört ay kadar sonra birini evine aldı ve hemen ardından hamile kaldı. İkinci kez sersemlemiştim. Âşığı, orta boylu, sıska, ama yakışıklı bir bıçkındı.

Adını bile bilmediğim sevgilim dokuz ay sonra garip görünüşlü bir çocuk doğurduğunda ben kırık kalple hâlâ tren yolu

boyunca aşağı yukarı yürüyordum. Kimse çocuğun nesi olduğunu bilmiyordu. Bazıları, sanki bu bebeklikte ortaya çıkarmış gibi, cüce dedi. Bütün mahalleyi altüst eden bu şaşırtıcı olayın üzerinden birkaç ay geçmişti ki, bu kez de –hem de bayram sabahı– adamın onu terk ettiğini duyduk. Tanrı, âşık olduğum kadını cezalandırmış mıydı? Semra, "Evet," dedi ona sorduğumda, "cezalandırdı."

Bunu öğrenir öğrenmez, on ikimde yeni bir din oluşturdum: Odağında başka bir Tanrı vardı tabii. Güzel kadınları seven, onlara cüce çocuk vermeyen bir Tanrı'ydı bu. On altı yıl sonra, askerden döndüğüm o kış, geceleri hiç uyumadığımdan sürekli sinemaya gitme alışkanlığı edinmiştim. Bir gece Beyoğlu'nun yan sokaklarında gezerken bir cüceye rastladım. Ağlıyordu. Âşık olduğum ilk kadını hatırlayarak, adamın yanına yaklaşıp, neden ağladığını sordum.

Az önce bir servet teklif ettiği fahişe onu reddetmişti. Elimi omzuna koydum. Hemen dost olduk. Ona yıllardır tek başıma inanmayı sürdürdüğüm dini anlattım ayaküstü. Geniş bir gülümsemeyle başını salladı. Anlaşmıştık: Oluşturduğum yeni dinin ilk müridi o olacaktı.

Kadını on dakika sonra bulduk. Hâlâ boştu. İstediği parayı söyledi; onu otele götürdüm. Ardımızdan da cüce geldi odaya. O sıralar beylik tabancamı yanımda taşıyordum. Cüce, onu becermeye çalışırken kaçıp gitmesin diye silahı kadının kafasına oldukça yakın tuttum. Kim bilir, belki de şakağına dayamışımdır. Hatırlamıyorum. Görüntü hoş değildi, ama kendimi, bana ilk inanan, öncü müridimin dileğini yerine getirmek zorunda hissediyordum. Galiba biraz da sarhoştum. Cüce, tıpkı dengesini korumaya çalışan bir cambaz gibi kadının üstünde ileri geri hareket ederken, ben tutkulu bir sesle, ona âşık olduğum annesini ve sokağın köşesinden çıkıp gelmeyen, onu beklediğim trenlerden inmeyen kayıp babamı anlattım... Zavallı, ne kadar uğraştıysa bir türlü boşalamadı; galiba o da fahişe kadar korkmuştu.

Kadın kaçıp gittikten sonra odadan çıkarken cüceye telefon numaramı verdim ve ne zaman canı bir kadın isterse beni

arayabileceğini söyledim. Nedense bir daha aramadı. Böylelikle ben de oluşturduğum dinin ilk ve tek inananını yitirmiş oldum...

Ertesi gün, 24 Mart Cuma günü, yıllar sonra tam o cüceyi rüyamda görürken kapının zili çaldı. Yani ben öyle sandım. Zil sesi uzayıp gidince ayağa kalktım. Başım ve etrafındaki her şey dönüyordu. Haftalık uykum, ortasından bölünmüştü. Kapıya yürüdüm, sonra durdum. Çalan kapının zili değil, aylardır kapalı olan telefondu.

Telefondaki ses beni soruyordu: "Barış Utkan'la mı görüşüyorum?"

Önce başımı salladım; sonra, "Evet," dedim, kadının beni göremeyeceğini fark ederek.

"Esin Ekin... Elif Heper'in avukatı," dedi ses. "Sizinle görüşmek istiyorum."

Beni ayıltan, adı ve soyadı o anda uydurulmuş birine benzeyen kadının kendinden emin sesi değil, bunun bir fırsat olduğunu kavrayışımdı. Hemen cevap vermedim. Bölünmüş uykumun yatakta kalanının peşindeydim çünkü. Ses telaşlanmıştı: "Alo, orada mısınız?"

"Buradayım," dedim. "Uyanmaya çalışıyorum."

Ses çok gençti, biraz da alaycı: "Öğleden sonra üçte mi?"

Üç; demek topu topu on bir saat uyumuştum. Bu, gerekenin yarısından da az bir süreydi. Tabii kadına bundan söz etmedim. Uykunuzu çalan bir hırsıza her şeyinizi anlatamazsınız. Bunun yerine sesimi sertleştirerek, "Evet, sizi dinliyorum," dedim. Öfkelendiğimi anlamasını istiyordum.

"Sizinle konuşmamız gerekiyor. Elif'in dünkü ziyareti hakkında."

Sorum belki aptalcaydı, ama gerçek bir merakla yüklüydü. "Kaç kişisiniz?"

Kadın önce, "Anlamadım?" dedi, sonra neyi kastettiğimi anladı. "Hayır, Elif ya da başkası olmayacak. Sadece ben; sizinle yüz yüze konuşmak istedim." Öğrenmek istediğim bundan daha önemliydi. Sessizliğim uzayınca kadın duymak istediğim şeyi söyleyiverdi: "Teklif hâlâ geçerli."

Gevşedim; kadın gençti, ama karşısındakini ikna etmeyi biliyordu. Akşamüstü altıda buluşmayı önerince, karşıya geçeceksem, Semra'yı da görürüm diye düşünerek, "Yedi olsun," dedim.

Saati değiştirmek istememden hoşlanmamıştı. Öfkelenince genç sesi yaşlanıyordu. Adresi verdi, ardından da tekrarlattı. Geleceğimden emin olmak istiyordu anlaşılan. Numarasını isteyince cep telefonumun olmadığını söyledim. Bu onu saat üçte hâlâ uyuyor olmamdan daha çok şaşırttı.

Telefonu kapattım. Eğer karşıya geçeceksem hazırlanmak için çok zamanım kalmamıştı. Nedense o anda aylardır kapalı olan telefonun nasıl olup da birden çalışmaya başladığı hiç aklımı kurcalamadı. Dedim ya, haftalık uykum bölünmüştü.

- 2 -

Hava bir önceki günkü gibiydi: Soğuk ve nemli. Vapurla Karaköy'e geçip, Taksim'e çıktım. Kentin yorgun bedenine kan pompalayan bir yüreği andıran meydan, hareketli ve gürültülüydü. Karmaşadan uzaklaşmak için hızlı adımlarla yürümeye başlamıştım ki, iki çocuk önümü kesti. Paltoları yoktu; yakalarını kaldırdıkları –omuz başları, kolları yırtık– ince ceketlerinin altında titriyorlardı. İki Mustafa; aklıma önce bu geldi. Küçük olanı ısrar edince, içi boş olduğunu bile bile iki kutu yara bandı alıp, "Sakın Kavacık'a, o tepeye gitmeyin," dedim.

İkisi birlikte güldüler. Gülerken gizli bir dilde anlaşıyorlarmış gibi birbirlerine bakıyorlardı. Ben de güldüm. Oysa Mustafa'yı hatırladıkça hep ağlamak gelirdi içimden. Küçük, yoksul çocukların Kavacık'taki o tepede öldüklerinden haberleri yoktu. Parayı büyük olanı elimden kaptı; ikisi birlikte ilerdeki otelin önündeki otobüse binmekte olan Japon turistlere doğru koşarak uzaklaştılar. Ben de oyalanmadan Elmadağ'a doğru yürüdüm.

Semra, tam beş buçukta binanın kapısında göründü. Eski bir sporcu olduğunu ele veren enerjik adımlarla, neredeyse koşar-

casına yürüyordu. Karşı karşıya gelinceye kadar beni fark etmedi. Bakışlarında hep balıkçı ağı gibi bir buğu olurdu; gözlerini üzerinize diktiğinde hemen yakalanıverirdiniz. Bu kez gözleri boştu. Karşısına birden çıkıverince, pusuya düşmüş gibi irkildiğini hissettim. Beni tanır tanımaz, endişesini yapmacık bir öfkeye çeviren rahatlamayla omzuma vurdu. "Pis, ödümü koparttın."

Sesinden yayılan sıcaklık, o eski, tanıdık buğuyu gözlerine yerleştirirken birbirimize sarıldık. Gerçek anlamda, karşılık beklemeden sevdiğim tek canlı... Ne zaman sarılsak bunu hatırlardım. Yine hatırladım. Daha kırkına gelmeden ağarmaya başlamış saçlarının sabun kokusunu özlemiştim. Birkaç saniye onu öyle tuttum, sonra kollarımın arasından sıyrıldı. Ancak bir kahve içecek kadar vakti vardı.

Taksim'e doğru yürüyüp, soldaki kahvelerden birine oturduk. "Hâlâ izliyorlar mı?"

Yarım ağızla, "Hayır," dedi. Sonra başını salladı. "Bilmiyorum; aldırdığım da yok zaten." Peki, Tuncer! "İyi."

Sesi ketum bir mırıltıya dönüşmüştü. Dört yıldır hapis yatan ve önünde daha yatacağı çok uzun yıllar olan biri ne kadar iyi olabilirse, o kadar iyiydi işte. "Ya Murat?" dedim.

Murat'ı geçen hafta, bayram olduğu için verilen izinle açık görüşe götürmüştü. Sözlerinin burasında Semra'nın gözlerindeki buğu yoğunlaştı. Ağlayacak... Murat, babasından korkmuş, pek görmediği zayıf, sert bakışlı adamın onu öpmesi hoşuna gitmemişti.

Elimi uzattım. Hayatımdaki en gerçek kadın ağlıyordu. Tuncer? O da ağlamıştı. Biraz daha devam ederse ben de ağlayacaktım. Mendil çıkarmak için çantasını açınca zarfı uzattım. Bir an durdu. Parayı istemediğini biliyordum. Ama hep yaptığı gibi önce karşı koyacak, sonra Tuncer için alacaktı. Alırken, "Bunu neden yapıyorsun?" diye sordu. "Yalnız Murat için harcamadığımı biliyorsun."

"Biliyorum," dedim.

"Onu sevmezsin ki."

O, dediği Tuncer'di. Sevmem demek yerine, "Seni severim,"

dedim. "Hayatım boyunca sana göz kulak olacağıma söz vermiştim, unuttun mu?" Gülmeye çalışıyordum, ama duruma uymayan, anlamsız bir gülüş olacaktı bu. Sonunda vazgeçip, "Söz sözdür," dedim.

"O zaman beş yaşındaydın." Büyümemişim gibi elimi tutuyordu. "Tuncer çok iyi biri. Keşke onu anlayabilsen. O kendini değil, insanlığı sevmeyi seçti."

Karşımdaki harika kadın neredeyse yirmi yıl önce kendisi yerine insanlığı seven bir adamla karşılaşmış ve babaannemin karşı çıkmasına rağmen bir daha ondan hiç ayrılmamıştı. Hiç! Hiçi tekrarlayarak güldüm. Aslında bölük pörçük birkaç ay bir yana bırakılırsa, neredeyse hiç birlikte olmamışlardı; Tuncer, 1981 sonunda tutuklanmış, ancak 1990'da, hapisten çıktıktan sonra evlenebilmişlerdi. Tuncer kaçak olduğu için çoğu birbirlerinden ayrı geçirdikleri dört yılın ardından Murat doğmuştu. Babaannemin göremediği Murat'ı, babası da görememişti; oğlu doğduğunda müebbet hapse mahkûm olmuştu çünkü.

Kahvelerimizi içip kalktık. Semra, Murat'ı halasından alacaktı. "Hafta içinde onların yanında kalıyor," diye açıkladı. "Böylesi daha iyi..."

"Haklısın," dedim. Beni daha da zayıflamış bulduğunu söyleyince, "Zayıflamadım," dedim.

Otobüs durağına kadar onunla yürüdüm. Orada öpüşüp ayrıldık. Taksi beklerken kulaklarımda anlayış dilenen sesi vardı: "O kendini değil, insanları sevmeyi seçti." Kendisini sevmeyi öğrenemediği için bütün hayatı boyunca sevdiklerine acı çektirmek!.. Bu, insanın anlamakta zorlanacağı ahlâkî bir ikileme benziyordu.

Ses, az sonra geçmişte kaldı ve ben yeni bir geleceğe doğru ilerlerken kayboldu. Taksinin içi sıcaktı.

- 2 -

Taksi, Yıldız Yokuşu'nun üstündeki yüksek binanın önünde durduğunda saat yediye çeyrek vardı. Erken gelmiştim. Bina-

nın girişine kimliğimi bırakıp sekizinci kata çıktım. Heper& Serez&Ekin... Asansörün karşısındaki geniş, gösterişli kapının üstündeki pirinç levhada bu adlar yazılıydı. Soyadı diğer iki adın üstünde yer aldığına göre, Elif'in kocası büyük ortak olmalıydı.

Zili çaldım, birkaç saniye sonra banda kaydedilmiş, buğulu bir kadın sesi adımı, kimi aradığımı ve randevum olup olmadığını sordu. Diktafondaki nazik sese istediği cevapları verdim; otomatik kapı sessizce açıldı. Arkada bir kapı daha vardı. Beş saniye sonra ikinci kapıda bir sekreter belirdi. Kadının boyun eğen gülümsemesinin ardına düşerek büroya geçtik. Gülümsemesiyle karşılaşan kendini önemli hissediyor olmalıydı.

İçerideki her şey fildişi rengindeydi: Duvarlar, yerdeki halılar, deri koltuklar, masalar, hatta sekreterlerin üstündeki elbiseler... Çizgileri kesinlik taşımadığından, mekânın geometrik biçimi sanki sıvılaşmış, oval, geniş bir su damlasına dönüşmüştü.

Beni kapıda karşılayan sekreter pardösümü alıp astıktan sonra soldaki odaya girdi. İnsan burada uzun kalırsa, oluşan belirsizliğin içinde derinlik duygusunu yitirebilirdi. Giriş kapısında başlayan seçkinlik ve özen, Talat'ın cennetini bile gölgeleyecek kadar göz alıcıydı. Sıradan bir avukatlık bürosu değil burası... Düşünceyi soru izledi: Hukuk, heybesine bu denli zenginlik sığdırabilir mi?

Soruyu cevaplandıramadım. Sekreter geri dönmüştü. Esin Hanım beni bekliyormuş.

Yanılmıştım; öğlen beni arayan kadın karşımdakiyse eğer, gençliği bedeninde değil, sesindeydi. Kırk yaşlarında gösteriyordu. Sağlıklı, hiçbir şeyini saklamayanlar gibi duru bir görünüşü vardı: Birlikte olduğu erkeği her sabah koşuya sürükleyen kadınlar geldi aklıma. İçeri girdiğimde, sabahki genç sesiyle telefonda konuştuğu kişiyi rahatlatmaya çalışıyordu.

"Merak etme canım, mutlaka halledeceğim... Hayır, hayır, buna izin vermem..." Karşısındakini sesiyle büyülüyor olmalıydı. "Tamam, seni ararım..."

Ahizeyi yerine koyar koymaz ayağa kalktı. Elini uzatırken gülümsüyordu; gülümsemesine aldırmadım. Beni aldatmaya

niyetliydi çünkü. Karşımda, insanı, –aynı mangada on ay birlikte olacağın yanındaki asker gibi– ya dostu, ya da düşmanı olmaya zorlayan biri vardı. "Nasılsınız? Sizi buraya kadar yorduk... Hoş geldiniz."

Elini sıkarken ben de gülümsedim. Dostu olacaktım. Geleceğimi biçimleyebilecek birisinin düşmanlığını seçmek aptallık olurdu. Dostluğumu ve gelecek umudumu iliştirdiğim gülümsememe ara vermeden, "Hoş bulduk," dedim.

Elime baktı, ama avcunda eksikliğini hissettiği parmaktan söz etmedi: "Tahmin ettiğimden daha gençmişsiniz."

"Siz de," dedim çabucak.

Gözlerimin dibine bakıyordu: Ölçüp biçerek; birlikte neler yapabileceğimizi kestirmek isteyen öngörülü bir girişimci gibi. "Ve ustaca yalan söylüyorsunuz." Elimi bıraktı, bir karara varmıştı. "Çoğu bunu yüzüne gözüne bulaştırır. Sizinle anlaşacağız."

Aynı fikirdeydim. Çünkü karşımdaki kadının özü ruhsal değil, bedenseldi. Bedenlerle, ruhlarla olduğundan daha iyi anlaşırdım. Güzel miydi? Belki. Gözleri, kaşları, dudakları tek tek anlamlı sayılırdı. Sorun bunlar arasındaki uyumda, daha doğrusu uyumsuzlukta gizliydi: Tanrı yaratırken üslup bütünlüğünü tutturamamış. Böyle düşündüm. Karşısındakinde istek uyandıran bir vücudu olduğu fark ediliyordu. O da çekiciliğinin farkındaydı; bunu konuşurken çok hareket etmesinden, karşısındakinin onu her açıdan seyretmesine izin vermesinden çıkardım.

Söze beni kendisinin bulduğunu –ileride bunu unutma demek istiyordu– ve Elif'i çok sevdiğini söyleyerek başladı. Masasından uzakta, Boğaz manzaralı bir pencerenin önüne yerleştirilmiş koltuklara geçmiştik. Elif'in kocası Sedat, 'hem ortağı, hem de dostuydu,' bunu da hemen ekledi. Önemi şimdi daha da artmıştı; bunun farkındaymışım gibi baktım yüzüne. Şu anda benimle Elif adına konuştuğunu belirtti ve hemen, aralarındaki dostluğun derinliği ve benzersizliği hakkında bir söylev çekmeye koyuldu. O konuşuyor, bense geleceğim buna bağlıymış gibi hiç ara vermeden gülümsüyordum. "Elif, es-

ki, tanınmış bir opera sanatçısıydı..." Adını duymadığımı söyledim. "Eski," demişti, çünkü Elif bir yıl kadar önce ani bir kararla operadan ayrılmıştı.

Anlamış gibi başımı salladım. En azından büyük bakışlı kadının sesindeki sır çözülmüştü. Hâlâ gülümsüyordum. Daha özel konulara gireceğini söyleyince oturuşumu düzelttim. Elif, son bir yıl boyunca çevresindekilerin çözemediği, ilginç sayılabilecek birçok şey yapmıştı. Resme başlamak –üç ünlü ressama portresini yaptırmıştı bu arada–, kurtarma timlerinde görev almak için yorucu bir eğitime katılmak, yardım derneklerine, hastane yaptırma kampanyalarına destek vermek gibi... Bir yıldır hiç şarkı söylememişken şimdi de bu çıkmıştı. Bu! Elif'in anneannesini mi kastettiğini sordum. Başını salladı. Yanaklarıma kramp girmek üzereydi. Gülümsememin sonu... Dilimi daha fazla tutamadım. "Gördüğüm fotoğraflardan ilginç bir şey çıkarabilmesi için insanın hayal gücünü epeyce zorlaması gerekir."

Esin, kısa bir an için sözlerimi tarttı, sonra bana güvenmeye karar vermiş gibi içten bir kahkaha attı. Kahkahasının pazarlık öneren şifresini hemen çözdüm. Anlaşılan aynı fikirdeydik.

"Süreyya Hanım, fotoğraflarında göründüğünden de berbat biriydi." Kahkahalarımızla el sıkışmış, anlaşmıştık. "Garip, bu kadar açık sözlü olabileceğinizi düşünmemiştim."

O da beni şaşırtmıştı. Çünkü açık sözlülükten, değer verdiği bir erdemmiş gibi söz etmiyordu. İşte ilk kez o zaman, anlattıklarının aksine, Elif'ten hoşlanmadığını düşündüm. "Yine de sizi bu zevksiz işi üstlenmenizi istemek, gerekirse ikna etmek için görmek istedim."

Omuzlarımı silktim. "İlk romanımı okuyan biri bana, biyografilerin aslında ustaca tasarlanmış yalanları art arda dizmek olduğunu söylemişti. Sanırım bu işi bir kez daha becerebilirim."

"Bence de becerirsiniz," dedi. Sonra ayağa kalkıp, masasından bir kâğıt alarak geri döndü. "Alın." Kâğıdı aldım. Okumamı beklemeden açıklamaya koyuldu: "Elinizde tuttuğunuz, şirketimize dışarıdan hizmet veren danışmanlarla imzaladığımız tip sözleşmenin bir kopyası... Yapacağınız iş için sizi bir yıl boyunca bu şekilde istihdam edeceğiz. Hizmetinizin karşılığında

önce, yani şimdi, yüklü bir avans alacaksınız. On iki ayın sonunda, yazdıklarınızı teslim ettiğinizde de, aldığınız avans kadar bir ödeme daha yapacağız size. Hepsi bu. Sözleşme bedeli en üstte yazılı. Pazarlık yapabiliriz, ama ben olsam, yapmazdım. Çünkü size oldukça cömert davrandım."

Kadın ezberlediği monoloğu bitirir bitirmez sözleşmeye baktım; rakamı gördüğümde soluğum kesildi. Yerden göğe kadar haklıydı; on roman yazsam, onunu da bassalar, yine de bunun dörtte biri kadar para kazanamazdım. Yutkunup, "Pazarlık etmeyeceğim," dedim.

Rengim de solmuş olmalıydı. Uzattığı kalemi aldım. Esin açıklamasını sürdürüyordu: "Ancak çalışma şekliyle, daha doğrusu saatleriyle ilgili bir sorun var. Aslında bu sizin için sorun sayılır mı, ondan da emin değilim." Sorun hakkında fikir sahibi olmak ister gibi dikkatle yüzüne baktım. Oysa önerdiği para için her koşulu kabul etmeye hazırdım. "Elif, onunla, her istediğinde çalışmaya hazır olmanızı bekliyor. Şimdiden söyleyeyim. Bu, onu her gün, ya da her gece görmek zorundasınız anlamına da gelebilir."

Güldüm. "Bence bir sakıncası yok. Nasılsa anneannesine benzemiyor."

Kadının yüzü gölgelendi. Haddimi aştığımı düşündüğünü hissettim. Belki de aşıyordum, ama içimden bir ses konu kendisiyle ilgili değilse buna aldırmayacağını söylüyordu. Az sonra gülümsedi. Haklıydım, aldırmamıştı. Ayağa kalkarak imzaladığım kâğıdı masasına bıraktı, yanıma geri geldiğinde elinde kese kâğıdı kadar büyük bir zarf vardı. Ödeme nakit... Tek cebe sığmayacaktı. Küçümsendiğimi düşünmedim değil; ama yine de zarftaki parayı ikiye bölüp, ceketimin iç ceplerine yerleştirdim. "Bir de uyarı," dedi, ben paraları tıkıştırırken. "Sakın ona âşık olma."

Avansı öder ödemez çoğul ekini bırakıp, 'sen' demeye başlamıştı. Aldırmadım, artık yanında çalışıyor sayılırdım. "Olur," dedim. "Olmam."

"Sevgilin var mı?"

Soruyu kimin için soruyordu? Elif? Hayır. Kocası? Oturu-

şunu değiştirince soruyu kendisi için sormuş olabileceğini düşündüm. "Ya senin?" dedim.

Tekrar durakladı. Onu şaşırtıyordum. Gözlerinin dibine baktım; onun sık sık yaptığı gibi. Sorduğum soruya mı, yoksa ona sen dememe mi şaşırmıştı, çıkaramadım.

"Hayır," dedi; sonra erkeklerden uzak duran biri olduğunu düşünmemi istemiyormuş gibi gülümseyerek ekledi: "Arada sırada görüştüklerim var tabii."

Gülümsemesi kışkırtıcı değildi. Şansımı daha fazla zorlamadan, "Sevgilim yok," dedim. "Şu aralar, arada sırada da kimseyi görmüyorum."

Dudaklarının yanında beliren kavis yanaklarına doğru genişledi. "Nedense üstüne çok kadın tanımış birinin tavırları sinmiş. Sanırım konuşma tarzından; evet, konuşman değişik."

"Çok film seyrettiğimden," dedim. "Bir ara *Kazablanka*'nın, *Gilda*'nın, *High Noon*'un bütün diyaloglarını ezbere tekrarlayabilirdim."

Filmlerle ilgilenmedi. "İşin var mı?" deyince, yokmuş gibi omzumu silktim. Yoktu da. Yalnız olsaydım zarfın içindeki parayı sayacaktım; onun dışında boştum. Bana bir cep telefonu paketi verdi, "Elif aradığında seni bulabilsin," diyerek.

Bir şey daha söyledi: Elif beni araması için onu sıkıştırınca, evdeki telefonumu, borçlarını ödeyerek o açtırmıştı. Haber biraz canımı sıktı. Birileri hayatıma karışıyor diye düşündüğümden belki de... Sonra omzumu silktim. Bedelini böyle ödeyecek olduktan sonra bunun pek sakıncası yoktu.

Cep telefonunu pardösümün cebine koyup balık yemeğe gittik. Kuruçeşme'ye; lokantanın iki farklı renkten oluşan bir adı vardı. Pencere kenarında, Boğaz manzaralı bir masaya oturduk. Uzun zamandır yanıma pek uğramayan şansım uzun bir yolculuğun ardından, nihayet aydınlık, sıcak bir dünyaya geri dönmüşe benziyordu: On ay sonra art arda ikinci kez yemek için dışarı çıkıyordum ve her ikisinde de cebimde para vardı. Ve galiba hesabı yine yanımdaki kadın ödeyecekti. Garsonların adıyla hitap ettiklerine bakılırsa Esin buraya oldukça sık geliyordu. "Lagos şiş," deyince, başımı eğdim.

İçkiyi geri çevirdim. Bu onu şaşırttı. Uzaktan görse, beni sıkı içenler kategorisine koyarmış; "Öyleyim," dedim, "içince sıkı içerim."

Sorun da buydu; sarhoş oluncaya kadar içiyor, sarhoş olunca da –bu epeyce zaman alıyordu– genellikle sızıyordum. Neyse ki sekiz aydır duyduğum utanç beni ayık tutuyordu.

O içecekti. Ben maden suyu aldım. İlk kadeh boyunca birbirimizi –önce belli etmeden, sonra açık açık– sorguladık. Karar vermeden önce beni soruşturduklarını söyledi; Sedat öyle istemişti. Edebiyat dünyası çoktan unutmuşken, adım kimin aklına gelmişti? Bu soruyu geçiştirip, "Hatırlamıyorum," diye cevapladı.

Sedat'la ilgili bilgi verirken cömertti oysa: Elif'ten on yaş büyük olan adam, bankalar ve borçlar hukuku alanında bir otorite sayılırdı; birçok büyük şirketin danışmanı ve yönetim kurulu üyesi olması bunu kanıtlıyordu. İkisinin de ilk evlilikleriydi; hayır, çocukları yoktu. Sedat, bir ara çevresindekilerin ısrarları yüzünden politikaya atılmayı ciddi olarak düşünmüş, sonra vazgeçmişti. Şimdi Elif'in durumuna üzülüyor ve onun için endişe ediyordu...

"Elif'in durumunda ne var?" diye sordum.

Omuzlarını kaldırdı. Kimse bilmiyordu; kaygı uyandıran da zaten buydu. "Kesinlikle eskisi gibi değil," dedi.

Ve devam etti. Elif bir yıl öncesine göre çok değişmişti. Neşesi, hayata bakışı, ilgilendiği şeyler... Bütün bildikleri buydu. "Sedat," –sanki hep yanlarındaymış gibi– "Elif'i eskisi gibi hoş tutuyor," dedi.

Hâlâ birlikte ve mutluydular. Mutluluğu duyunca gözlerine baktım: Yalan söylüyordu. Daha dikkatlice baktım: En azından Elif konusunda. Eğer aralarından birini seçmek durumunda kalsa, Sedat'ı yeğleyeceği açıktı.

Elif'teki en önemli ve şaşırtıcı değişiklik, zenginliğe bakışında ortaya çıkmıştı. Bir yıldır resim dışında neredeyse para harcamaktan vazgeçmişti. Sanki artık zenginliği umursamıyordu. Oysa eski Elif...

Zenginlikten uzak durmak, hatta küçümsemek! Yüzünden

sağlık fışkıran karşımdaki kadın, bundan bağışlanmaz bir suçmuş gibi söz ediyordu. Konuşurken kendini gereksiz bir ciddiyetin gerisine çekse de, şarabına uzandığında gülümsüyor ve bedenini ikram edecekmiş gibi hafifçe öne doğru eğiyordu. Bir özelliği yokken neden sık sık gülümsediğini o zaman anladım: Gülümsemesi açıklayıcıydı; kadınlığını gizleyen örtünün ucunu aralıyordu. Elimi uzatıp onu almadım tabii. Bu arada, iyi içtiğini söylemeliyim.

Esin, Elif'teki değişikliği böyle anlattıktan sonra –balığını bitirmeden, izin de istemeden– beş dakika içinde geri döneceğini söyleyerek masadan kalktı. Ben benimkini bitirdim. Biraz da etrafı seyrettim. Belki Boğaz aynıydı, ama dünya bana evvelsi günden değişik görünüyordu. Esin'in her an dönebileceğini düşündüğümden cebimdeki paraları saymaya kalkışmadım. Benim üçüncü binyılım yeni başlıyordu; üç ay gecikerek, Mart'ta. Birden, bundan sonraki Mart'ları seveceğimi düşündüm. Belki doğum tarihimi de Ağustos'tan Mart'a alırdım. Bunları düşünürken başım dönüyordu. Henüz sayamadığım –ve Elif'in yaptığının aksine zevkle harcayacağım– para, içki gibi kanıma karıştığından, diye düşündüm.

Esin, söylediğinden çabuk döndü. Sağlıklı yüzü asılmıştı. Oturmadan, "Gidiyoruz," dedi.

Dediğini, tartışmadan hemen yapmam gerekiyormuş gibi ayağa kalktım. Hesabı ödemedik. Esin, garsona bahşiş bırakıp faturayı şirkete göndermelerini söyledi. Anlaşılan düşündüğümden de sık geliyordu buraya.

Arabada –ata biniyormuş gibi kullandığı bir cipti– bir süre sustu. Bebek'e doğru yol alıyorduk. Oysa ben Karaköy'e gidecektim.

Söylememe kalmadan, "İş başladı," dedi. "Elif seni görmek istiyor." Saate baktım, dokuz buçuğa geliyordu. "Demiştim. Onun zaman kavramı yoktur."

Sonra Bebek'e kadar bir daha konuşmadı. Aslında sessizlikten ve halimden memnundum. Kendimi hiç bilmediğim bir ülkede, yabancı bir kentte, tanımadığım insanlarla birlikteymiş gibi hissediyordum. Geçmişi olmayan, günahlarının üstü örtü-

lü, sadece geleceği olan birisi gibi. Büyük bakışları olan kadınla tekrar karşılaşma düşüncesi parayla birlikte edindiğim sarhoşluğu derinleştiriyordu. Başımın daha hızlı dönmesinden anlıyordum bunu... "Seninle dost olmak isterim."

Esin'in çok uzaktaymış gibi zorlukla duyduğum sesi, telefon ettiğindeki gibi beni ikna etmeye niyetliydi. Dost! Eşitlik öneriyordu. Oysa yarım saat önce patronummuş gibi davranmaya kararlıydı. Ne değişmişti ki? Öfkeli görünüyordu. O zaman dostluk isteğinin karşılıklı bir alışverişten çok, güçlerimizi birleştirme teklifi olduğunu kavradım. Çünkü önerdiği dostluğunun algılanabilir belirtileri yoktu: Gülümseme, hafifçe bir dokunuş, ya da ortak bir geçmişe gönderme yapma gibi. Kime karşı işbirliği yapacaktık? Çok düşünmem gerekmedi. Düşmanımız büyük bakışlı kadındı. Onunla dost olmayacaktım; yine de, "Ben de isterim," dedim.

Böyle derken iyi bir nedenim vardı: Onun gibi, insanı arkasından vurabilecek birinin düşmanlığından kaçınma içgüdüsü.

"Güzel, öyleyse anlaştık." Aşiyan'a gelmeden önce, soldaki dar sokaklardan birine saptığımızda teklifini noktaladı. "Elif için endişeleniyoruz; neler yaptığını bilmek istiyoruz." 'uz...' Teklif yaparken yalnız değildi. İşin içinde Elif'in kocasının olduğunu daha başından anlamam gerekirdi oysa. "Ona göz kulak ol ve bizi rahatlat. Sana güveniyoruz."

Yukarı doğru tırmanan sokakta otuz metre gittikten sonra sağda, caddeden beri devam eden yüksek duvarı bölen, üstü parlak pirinç kabartmalarla süslenmiş gösterişli büyük demir kapının önünde durduk. Korna sesiyle Esin'e döndüm. "Geldik..." dedi. "Biraz sonra kapı açılır; Şeref seni Elif'e götürecek."

Elini uzatmamıştı, ama ben benimkini uzattım. İşi, anlaşmayı yapıp beni primadonnanın huzuruna çıkarmaktı; görevi sona ermişti. Sandığım kadar önemli biri değildi. Şeref kim, diye sormadan öfkenin soğuttuğu elini sıkıp arabadan indim.

Araba hareket eder etmez Esin'in dediği gibi kanat aralandı. Kapıda evvelsi gün kutuyu bana getiren o iri yarı şoför duruyordu. İkimiz de konuşmadık; bedeninin uyandırdığı etkiden

utanmış gibi yana çekilen adamın yanından geçerek –nasıl bir öyküye başladığımdan habersiz– coşku veren bir umutla içeriye girdim. Çok uzun süredir ilk kez gelecekle aramda köprüye benzer bir şey kuruluyordu.

Geniş bahçenin içindeki tepeye yaslanmış büyük ev dört katlıydı. Deniz manzarasını açabilmek için öndeki ağaçların kesilmesiyle ortaya çıkan geniş düzlük, araları çimle kaplı çiçeklerle süslenmişti. Ortalık soluk ışıklarla kaplıydı, ama seyredenin bahçenin tümünü algılayabilmesi için bu aydınlatma yeterliydi.

Daha ilk adımımda yanımda dev gibi bir köpek belirdi. Şeref'in uyarısıyla hayvanın beni koklamasına izin verdim. (Kavacık'taki o vahşi köpeği hatırlıyordum; o bir doberman mıydı?) Yeni dünyanın korkutucu bekçisi işini bitirince iki yanı ağaçlarla sınırlandırılmış, parke taşlarıyla kaplanmış yoldan, evin yan cephesine yaslanan tek katlı çıkıntıya doğru yürüdük. Şeref'in ardından içeriye girdim. Yan yana üç arabanın durduğu bir garajdı burası. Dönünce, Şeref bir halayık gibi dipteki kapıyı işaret etti: Asansör! "Çatı katının düğmesine basın."

Dediğini yapıp, üstünde ç harfinin bulunduğu düğmeye bastım. Hareket ettikten on saniye kadar sonra asansör durdu ve ben pardösümü çıkarırken kabinin kapısı açıldı.

Oradaydı; kapının önünde. Dostça gülümsüyor, yine evvelsi günkü gibi her şeyi yutarak bakıyordu. Günün her saatinde az önce uyanmış gibi taze görünen kadınlardan; ilk düşüncem bu oldu. Sonra dışarıya çıkmam için yol gösteren elini tuttum. "Tanrım, ne kadar uzun sürdü yemeğiniz... Saatlerdir sizi bekliyordum. Gelin, gelin!"

Beklemeye ve bekletilmeye tahammülü olmayan bir efendi... Onu ne kadar erken tanırsam o kadar iyiydi. Asansörden çıktım. İçtenliğine karşın, coşkusunda henüz dostluğun izi yoktu. Çoktandır beklediği oyuncağına kavuşmuş çocuğun bencil ve tek yönlü sevinciydi onunki; böyle düşünerek koridorda peşi sıra yürüdüm. Elimi bırakmamıştı. Dar geçidin sonundan sağa dönünce durdum. Aslında duran oydu; şaşıracağımı bilerek buraya getirmişti beni. Yeni bitirdiği tabloyu gösterir gibi sağ

elini abartılı bir biçimde sallayarak eserini önüme serdi. "İşte, benim sığınağım."

"Sığınak mı?"

Sesi hâlâ çağıldadığından sorumu duymadı. Sığınak dediği çatı katı en az yüz elli metre karelik bir salondu; üstelik salonun denize bakan –gizlenmemiş– ön cephesi de boydan boya camdı. Çatıdan aşağıya, içeriye doğru hafif bir eğim alan bu şeffaf duvar, gül kurusu ve pastel renklerin hâkim olduğu –girişin solunda, uzun, zigzak çizen bir paravanın ardına gizlenenin dışında– bölünmemiş bu geniş mekânı daha da genişletiyordu. Biri yerde, öteki cama dönük, diğeri de yanmakta olan şöminenin önünde olmak üzere, üç ayrı oturma grubu vardı. Yer, belirgin bir kokusu olan ahşapla kaplanmıştı. Yan duvarlardaysa yağlı boya tablolar dikkat çekiyordu. İkisinin deniz manzaralı Aivazovski olduğuna emindim. Arka tarafta büyük bir sinema perdesi ve karmaşık bir müzik düzeneği göze çarpıyordu. Her taraf şakayıklarla süslenmişti. Çiçeği seviyor olmalıydı. Yine de bir eksiklik vardı, sığınak dediği bu yerde. Ne olduğunu çıkaramadan, tekrar Elif'in sesini duydum: "Nasıl buldunuz?"

Elimdeki pardösüyü bir koltuğa bırakıyordum. Zenginliğin ışığıyla bezenen bu yere sığınak diyebilmek için insanın sarayda büyümüş olması gerekirdi. "Benimkinden büyük," dedim. Sözlerim onu güldürdü. Sesi şimdi daha dostça çınlıyordu. "Galiba daha da temiz."

"Benimle gelin!" Sözcüklerle yetinmiyor, eliyle isteğini fiziksel bir yönlendirmeye dönüştürüyordu. "Sizi Elâ'yla tanıştırmalıyım. Onun izni olmadan burada çok kalamazsınız. Oğlu da bahçede yaşar." Birlikte, paravanla gizlenmiş bölüme doğru yürüdük. Ortaçağ asillerinin kullandığı türden, üstü kapalı, dört yanı tül perdeyle kaplı büyük bir yatağın ayak ucunda şimdiye kadar gördüğüm en iri köpek yatıyordu. "Gel kızım. Bak burada kim var. Bizim dostumuz olacak, adı Barış..."

Bir yandan köpekle konuşuyor, öte yandan ayakta daha da korkutucu görünen hayvanı, başını okşayarak kokumu alması için yanıma çekiyordu. Zenginlik korunmalı! Elâ denilen canavarın boyu neredeyse göğsüme geliyordu; arka ayaklarının üs-

tünde dikildiğinde bir fili bile altına alabilir, diye düşünsem de gerilemeden bekledim.

"Korkmayın." Korkmuyordum. "Sizi dostum olarak hafızasına yerleştiriyor." İtirazım dostluğuna değil, bunu yalayarak göstermesineydi. "Ne oldu?" Köpek sonunda olmayan parmağımı keşfedip, sanki kopan parça onunmuş gibi inleyince Elif kısa, kesik bir çığlık attı: "Aman Tanrım, parmağınıza ne oldu?"

Köpeğin dostluğunu kazanmış olarak cam duvara, aşağıdaki Boğaz görüntüsüne doğru yürüdük. Ben dışarıya bakıyordum, Elif'se olmayan parmağıma. Kâh harika bahçeyi, kâh Boğaz'ı seyrederek, elimin en küçük uzantısının yerinde yeller esmesinin hikâyesini dramatize ederek anlattım: Ölçülü bir gazi tavrıyla. Bu hep işe yarardı. Arada gözlerine bakıyordum. Niyetim böbürlenmek değildi; yeni oyuncağına biraz hayran olmasını istiyordum. Karşımdaki güçlü benlik duygusuna karşı bir tür savunmaydı benimki. "Böyle oturun," deyince, gösterdiği yere oturdum.

Oturunca da eksik olan şeyi buldum: Burada belki her şey vardı, ama böyle dekorlara yakışacak –hüzünlü bir gırtlağı olan kadının söylediği– o yumuşak şarkı yoktu. Barbara Streisand, ya da Ella Fitzgerald... Gülümsemesi gözlerine geri dönünce bu işaretmiş gibi elimi geri çektim. "Biliyor musunuz, size hayranım."

"Umarım yalnızlıktan sıkılmıyorsunuzdur," dedim. "Çünkü kulüpte sizden başkası yok."

Hazırcevaplılığım –ben zekâ demesini yeğlerdim– elinin göğsüme dokunuşuyla ödüllendirildi. "Harika... Sizinle iyi anlaşacağız. Biliyor musunuz, bir zamanlar çok hoş bir çapkın tanımıştım. Ne zaman âşık olsa gökyüzüne bakar, sevdiği kadına bir yıldız hediye edermiş. Siz de bu işi cümlelerle yapmalısınız."

"Ben hazırım," dedim. "Ama ortada cümle isteyen yok."

Bu kez gülümsemedi. Aksine, bulut gibi hareketli bir hüzün yüzüne yerleşiverdi. Altında onu daha da incelten siyah, dar bir pantolon, üstündeyse kırık beyaz renkte, uzun kollu ipek bir gömlek vardı. Göğsü? Yine göğüsleri yoktu, gömleğinin

önü neredeyse düz duruyordu. O şişman, geniş göğüslü sopranolara hiç benzemediğini söyleyebilirdim. Heyecanla yeniden elini uzattı. Tutup ayağa kalktım. Sanırım ilk kez gelenlerin sığınak dediği bu geniş düzlükte tek başına yolunu kaybetmesinden korkuyordu. Acele etmesi köpeği de telaşlandırmıştı; üçümüz de hızlı adımlarla sinema perdesinin önündeki şiltelere yürüdük.

"İşte..." Doğrulduğunda elinde ciltlenmiş, üstüne yaldızlı harflerle adımın yazıldığı romanım vardı. "Bakın..." Sayfaları hızla çevirdi. "Burada." Sonra pek bakmadan açtığı sayfadan bir cümle okudu. "*İçinde aşk öğesi bulunmayan bir drama nasıl ilgi duymazsak, hiç âşık olmamış kadına da öyle bakarız...*"

Sözleri bittiği zaman, onu bir sis gibi sarmalayan hüznün nedenini kavradım. Benden önce davrandı:

"Evet, ben hiç âşık olmadım." Hiçle yetinmeyecekti. "Asla," da dedi. Ona öylece, kımıldamadan bakıyordum. Başka bir yerde söylese, dediğine inanmazdım; ama gözleri duygularını öyle güçlü ifade ediyordu ki, âşık olmuş olmaktan suçluluk duyarak bakışlarımı önüme eğdim. "Bazı sıradışı hayatlar vardır, hani siz yazarların biçim verdiği türden..." Kollarını iki yana açtı. "Yazar, 'birdenbire' der ve olağandışı bir şey olur; sonra 'ansızın' der ve hayatlar değişir... Aslında hayatım 47. sayfadaki bu satırları okuyuncaya kadar hiç de sıradan, yeknesak değildi... Altı hafta önce..." Sözlerinin burasında sesini bir oktav yükselterek bağırdı. "Birdenbire, ansızın ve aniden her şey altüst oldu... Neden mi? Çünkü hiç âşık olmadığımın farkına varmıştım da ondan. Sadece bu kadar da değil, bilincine de varmıştım. Aşk yoksunluğunun dehşetini kavramıştım..."

Yana döndüm. Köpek, sahibesinin çektiği acılardan sorumlu olduğumdan haberliymiş gibi beni süzüyordu: Sanırım geri kalanını koparıp almak niyetiyle özellikle sağ elimi...

Söyleyecek başka bir şey bulamadığım için, "Bazen unutuluruz," dedim.

"Oysa çevremdeki herkes âşık olmuş... Esin, Sedat, bütün arkadaşlarım. Şeref bile, hatta Kezban..." Kezban'la henüz tanışmamıştık. "Tanrım, ne kadar trajik: Biri bana değerli olan her

şeyin ortalama insanlar için üretildiğini, onlar için var olduğunu söylemişti. Bundan daha dehşet verici ne olabilir? Âşık olmayı istemek; sizce ben bunu hak etmiyor muyum?"

O olamamışken, herkes âşık olmuştu! Bağışlanamaz bir haksızlıktı bu. Neredeyse ona inanacaktım. Eşsiz güzelliğine karşın, arsız bir çocuk kadar iticiydi. Aşktan henüz koleksiyonuna katamadığı değerli bir taşmış gibi söz edişi yüzünden böyle düşündüm. Peşine düştüğü nesneye sahip olmak isteyen haris bir koleksiyoncuyu andırıyordu. Ürperdim. Başkalarının ağzında komik, hatta budalaca karşılanabilecek serzeniş, onda trajik bir gerçeklik olarak ortaya çıkıyordu. Dibine varmış, az sonra sönecek bir mum alevi gibi iki yana sallanırken, "Hak ediyorsunuz," dedim.

Size öyle bakan, aşk özlemiyle tir tir titreyen ve Elâ kadar büyük köpeği olan birine başka bir cevap veremezdiniz. Üstelik, değerli olan her şeyin kendiliğinden var olmadığını, yaratılması gerektiğini kanıtlarcasına, duvara asılacak bir tablo gibi tam da karşımda dururken.

"Ama âşık olmadım... Gelin." Tekrar el ele tutuştuk; bu kez garip yürüyüşüne ben de eşlik ettim ve az önce oturduğumuz yere geri döndük. "Sanırım yardımınız gerekecek." Ya anneannesi! Sorunca, "Onu unutun," dedi. "Sizi görmeye geldiğimde bunları anlatsaydım, bana deli derdiniz."

Der miydim? "Belki derdim," dedim. Aslında bu haliyle de deliliğe oldukça yakın sayılırdı.

"Tam dört aydır neredeyse hiç dışarıya çıkmadan burada yaşıyordum, sonra sizinle karşılaştım. Yani kitabınızla. Bence aşkı ve kadınları kavrayışınız benzersiz... Bana yardım edeceksiniz."

Ya öteki özelliğim? Romanın ilk yüz sayfasını okumamış mıydı? Kitaptan söz ederken midesi bulanmadığına göre, okumamış, diye düşündüm. Ne istiyordu? Nasıl yardım edecektim? Bilmiyordum. Yine de, "Peki," dedim. "Denerim."

"Ama unutmayın, bu aramızda sır olarak kalacak. Ötekiler bilmeyecek."

Ötekiler! "Mesela kimler?" dedim.

"Esin ve tabii Sedat. Kocam."

Yeni dünyadaki hayat düşündüğüm kadar sakin geçmeyecekti anlaşılan. Kendimi daha şimdiden kazanacak tarafı seçmekte zorlanan bir oyuncu gibi hissediyordum. Kadının biri, bir gün, adını ilginç bulduğu bir kitabın rastgele açtığı bir sayfasında karşılaştığı bir cümle nedeniyle bir roman okumaya karar vermiş, sonra 47. sayfada hayata bakışını kökten değiştiren başka bir cümleyle yüz yüze gelmişti. 'Şimdi de senden yardım istiyor..' Bir ses böyle mırıldandı.

Çılgının tekiyle karşı karşıya olduğuma hiç kuşku yoktu. Ona baktım, derin bir soluk aldım ve ardından kararımı verdim. Onu seçecektim. Neden mi? Benim kadar çok film seyretmiş biri, onunki gibi bakışları olan bir kadını geri çeviremezdi de ondan.

"Hiç âşık oldunuz mu?" İki kez; ama bunu söylemeye utanıyordum şimdi. "Saçmalıyorum. Buraya özel hayatınızı anlatmaya gelmediniz."

Bir ara omzundan tutup titremesini durdurmayı düşündüm. Belki durum sandığımdan da ciddiydi. Dengesiz değil, nevrotik. Depresyonda... Aşk dışında ona cömert davranan, istediği her şeyi veren hayata karşı duyduğu bu tuhaf öfke, pek inandırıcı değildi. Elini benimkinin üstüne koyup gülümsedi. "Beni anlayın. Her yerde aşk var..." Sonra öteki elini dışarıya doğru uzattı. "Hatta gökyüzünde bile; bakın, Venüs."

Aşk arzusu, gideremediği bir susuzluk gibiydi: Yaşamsal ve cennete ait bir nitelik. Ünlü bir operanın bilinen bir tablosunu oynuyor gibiydik. Neredeyse birbirimize sarılacaktık.

Söyleyecek bir şey bulamayınca, "Tamam," dedim. "Yardım etmeye çalışırım." Böyle der demez Venüs'ü almaktan vazgeçmiş gibi elini geri çekti. "Ancak bu konuda uzman olduğumu sanmayın. Benim bilgilerim, edebiyatın malzemesi olan aşklarla sınırlıdır daha çok. Büyük dediğimiz aşklarla."

"Harika, gördünüz mü, işte başladık bile. Sonunda birileriyle konuşabileceğim." Yine elimden tutup beni yanmakta olan şöminenin önüne sürükledi. "Hadi anlatın! Büyük aşk nedir? Bunun için ne gerekir?"

Başka bir zaman olsa belki gülüp geçerdim, ama karşınızda size, yaşamla arasındaki köprüyü birlikte kuracakmışsınız gibi bakan biri varsa, bunu kolay kolay yapamazdınız. "Bir aşkın büyük olması için birinci şart, yasak aşk olması. İkinci şartsa trajik bir sonla noktalanması," dedim.

"Trajik son?"

"Çoğu kez ölüm," dedim.

Ve der demez hata yaptığımı kavradım. Ölümden söz edebileceğim kadınlardan değildi o. Ölümün kolay kolay giremediği, serbestçe kol gezmediği sırça köşklerde büyümüştü. Gözleri, gece kapanan çiçekler gibi kendi içine kıvrılırken hata değil, budalalık yaptığımı anladım.

"Yapmayın! Umarım ölümlerden aşkın değil, edebiyatın sorumlu olduğunu kabul edecek kadar dürüstsünüzdür." Sırlarının henüz yabancısı olduğu aşkı korumak ister gibi kollarını iki yana açmıştı. "Trajik olmak, aşkın bir niteliğinden çok, edebiyatın yakıştırması bence."

Belki de haklıydı. O aşkı edebiyatın malzemesi olarak değil, hayatı taçlandıran Tanrısal bir armağan olarak düşlüyordu. "Belki suçlu olan edebiyattır," dedim. "Ama benim bildiğim, aşk, öğretilemez, öğrenilir... Tıpkı yazmak gibi."

"Farkındayım... Ancak aşkı bulmak için ilk yapmam gereken, hayat tarzımı değiştirmek olmalı. Her şey o kadar uzun zamandır aynı ki..." Devam etti; sesi kendinden söz edenler gibi kararlılığını yitirmiş, ama derinleşmişti: "On yedimde şarkı söylemeye karar verdim. Beş yıl boyunca da başka hiçbir şey yapmadım. Sonra karşıma kendine güvenen çok yakışıklı, çok da başarılı bir adam çıktı. Ya operanın içinden birisiyle olacaktım, ya da Sedat'la..." Burada omuzlarını silkti. Pişman değilmiş, kendine hak veriyormuş gibi. "Ona çabucak hayran oldum. Kim bilir belki hayranlıkla yetindiğimden, bunu aşk sandığımdan, daha da ileri gidip, ona gerçekten âşık olmaya kalkışmadım. Öyle çekiciydi ki. Tanrım, ne budalaymışım..."

Budalalığının farkına şimdi varıyormuş gibi şaşkınlıkla sustu. Ama sesinde pişmanlık yoktu. Tarafsız bile denebilirdi: Baş-

kasından söz edermiş gibi; yakınmıyor, anlamaya çalışıyordu. Sordum: "Şimdi ne değişti?"

"Ben," dedi duraksamadan. "Değişen benim." Bunun üstünde uzun uzun düşünmüş, kesin bir sonuca varmıştı; sığınakta geçirdiği dört ayın sonunda vardığı sonucu da söyledi: "Şimdiye kadar vakit kaybetmişim. Hem de çok..."

Ve artık kaybetmeyecek, hayatını aşkla dolduracak... Kararı kesinmiş gibi bakıyor olsa da uyardım: "Herkes zaman zaman böyle düşünür ve hayıflanır." Çevresini saran parıltılı zenginliği işaret ettim. "Sizin gibiler bile. Ama aşk..."

Neyi ima ettiğimi anlamıştı; kararlı bir tavırla sözümü kesti. "Hayır, benim böyle düşünmek için emin olun iyi bir nedenim var. Bana inanın."

Gözlerine bile bakmadan bir nedeni olduğuna inandım; söylediklerinden değil –sözleri mantıklı bile sayılmazdı– sesinin tonundan. İyi dediği o nedeni şimdilik söylemeyecekti.

Şöminedeki odunlar tatlı bir sıcaklık yayarak yanarken öğlen bölünen uykumun geride kalanının beni tekrar ele geçireceğini hissettim. Hem de karşımda, filmlerdeki gibi görkemli bir hayatı olan, ama nedense bunu boşa harcadığını düşünen ve hayal ettiklerini gerçekleştirmeye niyetli güzel bir kadın varken. Ya ben? "Ne düşünüyorsunuz?"

Düşünmüyor, merak ediyordum: "Benden ne beklediğinizi?" dedim.

Ne beklediğini biliyordu, hemen cevap verdi: "Bana bir süre eşlik edin... Elimden tutun. Arkadaş, gerekirse kılavuz olun bana."

İsteği komik, hatta aptalcaydı. Ayaklarının üstünde dik duramayan, ayyaşlıktan yeni emekli olmuş –kendine ait bir hayatı olup olmadığı bile kuşkulu– birinden başka bir hayata biçim vermek için yardım istemek! Cebimdeki parayı geri vermem gerekecek... Böyle düşünerek güldüm. "Beni tanımıyorsunuz," dedim sonra.

"Evet." Başını çabucak iki yana salladı. "Bu bir bakıma doğru, ama bir bakıma da yanlış bir kanı."

Söylediğini becerebilir miydim? 'Sanmıyorum,' dedi bir ses. Canım sigara da istiyordu.

"Sigara içebilir miyim?" Ne içebilirsiniz, ne de içemezsiniz dedi. Ceketimin cebinden, paraların arasına sıkışmış paketi çıkarıp, bir tane yaktım. "Belki başka birini bulmayı düşünmelisiniz. Uyuyamadığım gecelerde, ki hemen hemen hiçbir gece uyuyamıyorum, sıkıntılarımı kusup, yapraklarının arasında kuruttuğum günlüğümün dışında yıllardır tek satır bile yazmadım. Yakın zamana kadar da çok içiyordum. Üstelik iyi miyim, kötü müyüm, hâlâ bir karara varmış değilim. Kısacası, benden iyi kılavuz olmaz." Sonra düzelttim: "Hiç olmaz. Bu kör bir cerrahın ameliyat yapması kadar büyük bir saçmalık..."

"Hepsini biliyorum."

Belki daha fazlasını da öğrenmek isterdi. "İçmeye başladığımda bir sevgilim vardı. Ona sırılsıklam âşıktım. Tahmin edebileceğiniz gibi sonunda ayrıldık. Yani beni terk etti. Giderken ne dedi, biliyor musunuz?" Bilmediğine bahse girerdim. "... 'Çatısını çatamadığın hayatının belirgin bir teması yok...' Anlayacağınız kendi hayatını güdememiş, yönlendirememiş biri, kılavuz olarak pek de iyi bir seçim sayılmaz. Buraya gelmeden önce epeyce para önerdiler bana, anneannenizin hayatını yazma karşılığında; epeyce araştırıp, soruşturduktan sonra. Kocanızla Esin'in bu kılavuzluğumdan hoşlanacaklarını hiç sanmam."

"Her şeyin öyle olmasını ben özellikle istedim."

Her şeyi? "Yani?"

"Sandığınızdan da iyi tanıyorum sizi." Ayağa kalkıp bir kül tablası getirdi. "On ay kadar önce kendimi öyle kötü hissediyordum ki, bir ara bir psikiyatriste gittim. Bana sizi okumamı o önerdi."

Büstten başkası olabilir miydi? "Neşe Berkmen!"

"Evet," dedi hemen. "Sizi, okuduğu en karmaşık, aynı zamanda en ilginç yazarlardan biri olarak değerlendirdiğini söyledi. Değerinizi bulamamanızın nedeninin 'okuru göz ardı ederek' yazmanız olduğuna inanıyor..." Ezberlediği bir şeyi unutmuş gibi kısa bir an için durakladı. "Neydi? Evet, 'Küçük yazarlar, hemen okurla aralarında bir suç ortaklığı kurmaya yönelirlerken, iyi yazarlar buna asla kalkışmazlarmış...' Sonra, terapi sırasında o muhteşem tanımlamayı yaptı: 'Sürekli ruhsal yolcu-

luk yapan bir aylak o,' dedi... 'Ruhsal yolculuk yapan bir aylak.' Buna bayılmıştım. Ve altı ay sonra yapmak istediğimin aslında tam da bu olduğuna karar verdim... Hiç kuşkum yok; doğru kılavuz sizsiniz..."

Boşboğaz büst. Çenesini tutamamıştı. Sigarayı kül tablasına bıraktım. "Yazar listesi, romanın adı, o cümle... Hepsi uydurmaydı demek?"

"Hayır, asla. Romanınızı çok zor bulduk; rastgele açtığım o sayfaya kadar bir karara varamamıştım." Sesi dua okuyacakmış gibi değişiyordu. "*Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı*... Her şey bu cümleyle başladı. Size, yazdıklarınızla ilgili söylediklerimde de içtendim. 47. sayfaysa hayatımı değiştirdi. Durun, sakın yanlış bir kanıya kapılmayın; Neşe Berkmen, hastası olarak sizinle ilgili tek kelime bile etmedi. Sadece yazarlığınızdan ve yazar kişiliğinizden söz ettik." Bu kişilik komikmiş gibi güldü. "Bence o sizin mükemmel bir kılavuz olacağınıza inanıyor." Sesini alçalttı: "Ve sanırım on ay önceki yaşam tarzımdan nefret ediyordu."

"Peki, ya kocanız?"

"O âşık... Hayır, başka birine değil, işine."

"Yani?"

"Tek başımayım," dedi. "Okyanusun ortasındaki, batan gemiden kurtulan tek kazazedenin çıktığı o küçük ada gibi. Adanın ortasındaki o ağaç kadar yalnızım."

Durumu bundan daha iyi anlatamazdı. Farkında olmadığı bir şey vardı ama: Yalnızlığından korku değil, utanç duyuyordu. Zenginliğin refleksi... Elimi ben uzattım bu kez.

"Ruhu bereli, kimsesizin teki," dedim. Dümdüz, anlamak, anlayınca da dost olmak ister gibi içten bir bakış vardı şimdi yüzünde. Gülümsedim. "Kendimi hep böyle hissetmişimdir."

Elini uzatarak benimkini tuttu. Sonunda bencilliğini aşmış, dostluğu saf bir biçim almıştı. Kendini ruhsal ikizini bulmuş gibi ilahi bir mutluluğun kolları arasına bırakmaya hazırdı... Ya ben? Ben ikizlerimi genellikle roman kahramanlarından seçerdim.

"Hadi gelin, biraz bahçede dolaşalım. İki gündür evden dışarı adım atmadım." Saate baktım, hemen çıkarsam gece yarısın-

dan sonra eve varabilirdim. "Şeref sizi götürecek," dedi. "Henüz erken."

Ben pardösümü aldım, o da montunu ve köpeğini. Asansöre yürürken kendimizi duvarın önünde tablolara bakarken bulduk. Açıklamaya koyuldu: "Bunları dört ay önce aldım, üçünü de. Bir kitapta okumuştum. Gemi resimleri insana denize açılmayı öğretirmiş. Her gün karşısına geçip en az on dakika seyrediyorum..."

Gözlerine bakıyordum; kim bilir, belki de onu belirsiz serüvenlere sürükleyecek o yolculuğa başlamak için gemilerden birine binmek üzereydi.

Asansörle aşağıya indik; kabinin öteki kapısından çıktık. Misafir kabul edilen başka bir salon! Burası daha da göz alıcıydı; yine tablolar, vazolar, aynalar, gümüş heykelcikler ve adını bilmediğim çiçekler vardı. Öndeki sürgülü, geniş kapıdan bahçeye geçtik. Elâ, cüssesinden umulmayan bir çeviklikle, karanlığın içinde havlayarak onu çağıran öteki canavara doğru uzaklaşınca Elif koluma girdi. Egzotik bir çiçek gibi kokuyordu: Hem bedeni, hem de saçları. Ürperdim: Aylardır ilk kez bir kadına bu kadar yakınlaşıyordum.

Hava serindi, otuz-kırk metre ötedeki yoldan geçen arabaların çıkardığı homurtuların dışında, bahçe başka dünyaya ait bir sükûnetin içindeydi; biz de bu ilahi sükûneti bozmadan, birbirine yaslanan bedenlerimizin uyandırdığı tedirginlikle yürüdük. Hiçbir şey gerçek değil... Böyle düşünüyordum, sonra gerçeğin –romanlardaki gibi– uydurulmaya ihtiyacı olduğunu hatırlayarak tıpkı yazıyormuş gibi, iki gündür olup bitenleri kurgulanmış bu gerçeğin içine yerleştirdim. Belki böylelikle her şey daha inandırıcı olurdu.

"Bana ayrıldığınız sevgilinizi anlatır mısınız?" Durduk. Anlatmazdım. "Anlıyorum," dedi, kararsızlığımı hissedince. "Hiç olmazsa ne zaman ayrıldığınızı öğrenebilir miyim?"

"On bir ay önce."

Sonra o soru geldi: "Sizinki nasıl bir aşktı?"

"Trajik değildi," dedim. "En azından onun için."

Tekrar yürüdük ve onun her gün seyrettiği bahçenin gizleri-

ni, çuha çiçekleriyle çizilmiş köşelerini bu kez birlikte keşfettik. Kapıya doğru yaklaşırken beni durdurdu. "Madem büyük aşklar klasik bir trajedinin öğelerini taşıyor, ben de küçüğüyle yetinirim."

İsteği –yoksa dileği miydi– ikimizi de güldürdü. Ben aşkı da, trajediyi de tanıdığımdan, daha az güldüm. Şeref'i bulduk. Elâ, özgürlüğün sadakatten değerli olduğunu kanıtlamak istercesine hâlâ karanlığın içinde saklanıyordu. Elif, elimi sıkıp ayrılırken, uykusu gelmiş bir çocuğu andırıyordu; sevimli ve masum.

"Bana şimdi bir söz vermenizi istiyorum." İstediği yalnızca sözse, verebilirdim. Zaten uzun bir süredir verebilecek başka bir şeyim de yoktu. Başımı salladım. "Tekrar yazmaya başlayın... En azından bunu umut edin."

Önce, ne olur dedim, ne de olmaz. Sonra, bükülmüş çocuk dudaklarını görünce, "Tamam," dedim.

Yolda parayı sayabildim; Şeref'in kullandığı büyük sessiz arabanın arka koltuğunda. Bir arada gördüğüm en çok para; sonra sahip olduğum, diye düzelttim arsız düşüncelerimi. Hayatım şimdilik kurtulmuş ve değişmişti; bu kesindi. Böyle devam etmeyecekti; bu da kesindi. "İki hafta," dedim, kendi kendime: "Sonra filmin başrol oyuncusu aşk fikrinden sıkılır ve o zenginliğine geri döner, ben de gerçeğe."

Eve dönünce hep yaptığım gibi müzik dinlemedim. Çünkü bu akşam kendimi o kadar yalnız hissetmiyordum. Tekrar yazacak mıydım? Banyoya girip günceyi açtım. Belki bir gün, dedim aynadaki yüzüme. Sevgi'yi mi özlemiştim? Kararsızdım. Kirpiklerimi kapadım.

Telefonun sesiyle gözlerimi araladığımda hâlâ aynanın karşısındaydım. Zil ikinci kez çalınca salona geçtim. Telefona yeniden alışmam zaman alacaktı... "Nasıl geçti?"

Esin'di. Toparlanıp, "İyi," dedim. "İyi."

"Hepsi bu mu?" Sesi anlaşmamızı hatırlatıyordu. "Onu nasıl buldun?"

"İlginç," dedim. Bu kadarıyla yetinmeyecekti. Sessizlik uzayınca rahatlatmaya çalıştım. "Bence en geç üç hafta içinde bu işten sıkılır."

"Emin misin?"

"Eminim," dedim hemen.

"Pekâlâ, nasıl gitti diye bir sorayım dedim." Sessizlik. Bir şeyler içiyordu. "Yemek yarım kaldı, başka bir akşam devam ederiz."

"Oldu," dedim.

Telefonu kapattık. Saat biri geçmişti, ama merakı uykuya dalmamıştı. Soyunurken özlediğimin Sevgi değil, kadınlar olduğunu fark ettim. On dakika sonra, cebimdeki paraları yatağın altındaki kilitli bavula yerleştirmeyi bitirip yatmaya niyetlendiğimde bu kez cep telefonu çaldı. Bulup açmam epeyce zaman aldı.

Beklediğim gibi Elif'ti: Sesinde yüzü vardı, en çok da gözleri. "Sana sen demeye karar verdim... Bilmeni istedim." Midem gerildi. Sandığımdan da yalnızdı. O dağda olduğum kadar. "Sen de sen diyebilirsin."

"Peki," dedim. "Derim."

"Bir şey daha... Lütfen, cep telefonunu hiç kapatma."

"Olur," diyerek iyi geceler diledim.

Kadınları özlemiştim; Piraye yanımda olsaydı zevkle içine girerdim. Uzakta Mevhibe Hanım'ın düet yapan kuşlarının şarkıları duyuluyordu...

Geçmiş Zaman

(Mayıs - 1998)

- Seans -

"saçsız, kırmızı suratlı, gözleri kapalı bir bebek hemşirenin kucağındaki: kı...zım, kızım... ilk kez seslendirdiğim bu iki hece, dudaklarımda bilmediğim bir dilde yeni öğrendiğim bir sözcük kadar eğreti duruyor... sonradan yeşil gözlü, sarışın biri olacağına dair hiçbir işaret yok yüzünde... 'size benziyor,' diyor hemşire. 'hayır,' diyorum hemen. 'karıma benzemeli; çünkü o çok güzel bir kadındır.' Hemşire, karımı gördüğünden olacak, başını sallayıp onaylayarak gülüyor, ben de ona katılıyorum... üçümüz de gülüyoruz...(aslında bebek gülmüyor, ama hemşirenin gülümsemesi o kadar geniş ki, bebeğin yüzüne de yansıyor.) ...tabii güzel, sarışın karımın yarım saat sonra öleceğinden habersiziz; birlikte, içki içer gibi, aramızda duran keyfi paylaşarak gülüyoruz... annesinin canını alarak dünyaya gelen ve bunu bütün hayatı boyunca unutmayacak, henüz bir adı bile olmayan kızımsa dudaklarını kıpırdatarak küçük karımın tatlı memesini arıyor... çok şanssız bir kız... hayır, hayır, artık annesi olmadığından değil, Aysel'in göğüslerini hiç tadamayacağı için... ancak on beşinde bir sandıkta bulacağı

ipek iç çamaşırlarında rastlayacağı kokuyu doya doya, serin bir rüzgârı içine çeker gibi koklayamayacağından... o anda bilmiyorum, ama artık kızımla akraba sayılırız; biyolojik denilen, kan bağıyla kurulmuş, babayla kızının oluşturduğu, genetik mirasa dayalı bir akrabalıktan söz etmiyorum... bizimki yazgısal bir akrabalık... ikimiz de doğarken birer can aldık: annelerimizinkini... ama akrabalığımızın yakınlığını sadece ölüler belirlemiyor... biz aynı zamanda aynı kadının çocuklarıyız: babaannemin: beni kırk beşinde, kızımı yetmişinde evlat edindiği için... ama ben 1965 yılının 21 Ağustosu'nda, yarım saat sonra onu babaanneme evlatlık vereceğimden habersizim. saat 13.30'da hâlâ kızıma bakıyorum... çünkü bu hayatımın en sevinçli anı... ne dramatik, en kötüsünden sadece yarım saat önce..."

Kitabı kapatıyorum. Hâlâ aynı fikirdeyim. Siyah beyaz filmlerin güzel kadınlarına benziyor. Acaba onlar gibi aşk acısı çekti mi? Göz göze geliyoruz. Beni bekliyor.

"Bu kez meydan okumayacağım..." diyorum. "Sadece konuşacağız; niyetim bu. Talat'a söz verdim çünkü." Cevap vermiyor. Metni okumayı bitirdiğimden beri kirpiklerini bile kıpırdatmadı. "İyi bir roman yazmak için her şeyden önce yıkıcı bir fikir gerekir," diye devam ediyorum; okumaya başlamadan önce kaldığımız yere geri dönerek. "Her roman eninde sonunda bir sabit fikir, ya da yıkıcı bir sorudur. Benim sorunum işte bu: Fikir; ağırlığı olmayan o elektriksel titreşimin eksikliği. Sadece titreşim değil, titreşimin cinsiyeti de önemli. Düşüncelerim dişi değil. Döllenmiyor, gebe kalıp, bölünerek çoğalmıyor..."

Kadın başını kaldırıyor. Heykele can veren sihirli sözcük hangisi? Düşünce! Yoksa düşüncenin yıkıcılığı mı? Belki de kısırlığı. "Sizin de gözleriniz yeşil... Kitabınızda anlattığınız, o terk edilen bebek siz misiniz?"

Düş kırıklığı: Sayın Dr. Neşe Berkmen düşüncelerimle değil, bebekliğimle ilgili.

"Romandaki bebek, bir kız," diyorum. O, öksüz bebeğin cin-

siyeti önemsizmiş gibi omuzlarını silkiyor. Onu babamdan uzak tutmalıyım. "Yanılıyorsunuz, sorun babam değil."

"Peki ne? Sizce sorununuz nedir?" Ne? Yazamamamın, amaçsızlığımın, böyle içmemin nedeni ne? Bulmak onun işi. Şimdi susma sırası bende. Susuyorum. "Yardım etmemi ister misiniz?" İstemem. Ama o yine de ediyor: "İçki?"

Bula bula bunu mu buldu? Kötü bir dedektif karşımdaki kadın. İlk belirtiyle karar verdiği için. Oysa katil hep en şaşırtıcı olandır. "İçki?" diye tekrarlıyorum.

"Evet, içki," diyor kadın.

Yazamamamın gerisinde içki yok. Ya da tek başına içki yok. Bunu biliyorum. Uzun zamandır –romanımı bitirdiğimden beri– kendimi içkiyle oyaladığımın da farkındayım. Benliğimin kurnaz alt yarısıyla, budala üst yarısını atlatıyorum. Bu giderek ustalık kazandığım, neredeyse tat aldığım, eğlenceli bir aldatmacaya dönüştü. Yaratıcılığımın ortaya çıktığı, iki kutuplu, ama tek kişilik bir oyun. Aldatan ve aldatılanın, suçluyla kurbanın aynı kişi olduğu ender oyunlardan. Eğer elimde bir silgi olsa, benliğimin her iki yarısını da silerdim. Evet, bunun benliksizleşme olacağını bile bile silerdim.

Ama ne sihirli bir silgim, ne de varlığımın trajik bir çemberi var. Trajik çember! Buldum. Gülüyorum: Matı görmüş bir satranç oyuncusu gibi gülüşüm. Sinsi ve gizli. Hamle sırası bende:

"Hayır," diyorum sonunda. "Yazamamam konusunda içki sadece bir sonuç. Asıl sorun, savaşmış olmama karşın, bundan yararlanıp kendime trajik bir çember edinememiş olmam."

Büyük bir sessizlik; kalın, ağır da diyebileceğimiz türden. Aramızda bu var şimdi. Çember onu da şaşırttı. "Trajik çember!"

Cevabım hazır, hatta ezberledim. Sevgi o kadar çok tekrarladı ki. "Üzerinde insanlık durumlarının birer edebiyat teması gibi sıralandığı o büyülü çember." Kadın, çemberi görmek için yaklaşıyor. "Annemi öldürdüm, babam beni terk etti, başımdan bir savaş geçti, benden ayrılmayı planlayan bir kadınla birlikteyim, ama yine de bir çember edinemedim. Şimdilik kavga etmekle oyalanıyorum. Ne aşk, ne de savaş romanı yazabiliyo-

rum. Yazdıklarım ikisi de değil. Anlayacağınız, benimki inatçı bir kısırlık. Otuz beşimi geçtim, ama ölümü de aşkı da kavrayıp kavramadığım hâlâ meçhul."

"Acaba bu yalnızca size ait bir sorun değil de, bir nesil sorunu olabilir mi?"

"Nesil?"

Kadın, "Evet," diyor. "Nesil..."

Vurgulayarak söyledi. Kinaye? Art niyet? Küçümseme? Sonunda soruyorum. "Neden kuşak demediniz?"

"Çünkü bazı nesiller kuşağa dönüşemez. Sadece nesil olarak kalır..." Yüzüm asılıyor. Asılmasın diyorum, ama asılıyor. Kadınınsa yüzü yok. Yüzünün yerinde o boşluk var. "Ancak bu edebiyat için kötü müdür, bunu bilmiyorum," diyor.

"Her nesil doğal olarak bir kuşak oluşturmaz mı?"

"Oluşturmaz," diyor kadın. Sesi olmasa bile düşünceleri inatçı. "Kuşak olabilmek için romantizm ve ölebilme yeteneği de gerekir." Sonra hareketsizliğinden beklenmeyecek bir hızla konuşmaya başlıyor: "Öldürme becerisi değil..." Değil derken boşluk duygusunu dağıtarak kımıldıyor. "... ölmek, gönüllü ölüm dediğimiz olgu, öldürmenin önündedir; haklılık ise sonra gelir."

"Korksam da ölebileceğimi kanıtladım ben," diyorum. "En az üç kez." Aslında susacağım, ama kadının inkârcı tavrı sinirimi bozuyor. "Sevdiklerim için gözümü kırpmadan bunu tekrarlayabilirim. Semra, Sevgi, hatta Talat için bile..."

Kadın elini kaldırıp sözlerimi kesiyor: "Kişiler için değil; uzak, soyut amaçlar için ölmek. Ölümde soyutluk... Ölme yeteneğinden kastedilen bu."

Ölebilme yeteneği! 1968! İntihar edenlerin kuşağı. Belki haklı; ben düşlediği o heykele modellik edecek biri değilim. Ama yine de trajik çember edinme düşünden vazgeçmeyeceğim.

"Sevgi, benliğimde iz bırakan en belirgin duygunun pişmanlık olduğunu söylüyor. Dağlarda geçirdiğim gecelerin ve adımla doğduğum günün pişmanlığı." Kadın ilk kez meraklanıyor. Hissediyorum. "Adım Barış, ama ben Amerikalıların Hiroşima'ya atom bombası attıkları 6 Ağustos'ta doğdum," diyorum.

"Arada neredeyse yirmi yıl var," diye karşı koyuyor kadın. Evet var, ama bu, 6 Ağustos 1965'i masum kılmaz. "Adınızı Savaş mı koymalıydılar?"

"Bu daha dürüst bir tavır olmaz mıydı?" diyorum. "Adım hayatım boyunca üstümde hep eğreti durmuştur. Askerdeyken bölük komutanım bana, 'Duruma uymuyor, kendine başka ad bul asteğmenim,' derdi hep. Savaşırken Barış adını taşımak, gece fosforlu üniforma giymek kadar saçma."

Kadın, yıllardır adımın peşi sıra sürüklenen pişmanlığa aldırmıyor. Belki de sofuca bir pişmanlık olmadığından. O, atom bombasının suçunun tüm insanlığa ait olduğunu düşünenlerden olmalı. Ama ben, 6 Ağustos'ta doğduğumdan, sıradan bir insanın payına düşenden daha fazlasını hak ettiğime eminim. Kadın az sonra yoksunluğunu çektiğim çembere duyduğu ilgiyi yitiriyor. Merakını yine içkiye ve içmeme döndürüyor. "Ne kadardır içiyorsunuz?"

"Belki yirmi yıldır. Bir gece Kadıköy'de bir kadını dövülmekten kurtardım, o da beni evine götürdü ve içki ikram etti. İşte, o zaman başladım içmeye. On altısından beri."

"Hep böyle mi içerdiniz?"

Hayır, hep böyle, kana kana, su içer gibi içmezdim. "Üç aydır," diyorum. Artık kokuyor olmalıyım. "Kokuyor muyum?"

"Kokuyorsunuz," diyor kadın. "Peki neden içiyorsunuz, bunu hiç düşündünüz mü?"

Düşündüm ve bir cevap buldum: "Sadece vefa borcu. Talat'a eşlik ediyorum."

"İçmenizin, sizi bir kenara bırakalım, sevdiklerinizi üzmesine aldırmıyor musunuz?"

Beni herkes bir kenara bıraktı, o da bırakabilir. Sevgi'den söz ediyor olmalı. "Sizi görmeye mi geldi?"

"Geldi," diyor, gelen kim, diye sormadan. "Doğal olarak endişeli; içmenizden ve hep aynı rüyaları görmenizden..." Sorar gibi bakıyor; hayır, ne o havalanmayan kuştan, ne de çamurların arasında gözleri açık yatan o küçük kızdan söz edeceğim. Kâbuslarım hazinemin en gözde parçaları... Ben bıraktığı kenardayım; o hâlâ Sevgi'yle. "Ve sorunun kendisiyle ilgi-

li olduğunu düşünüyor." Onunla mı ilgili? Belki haklı. "Sizce aranız nasıl?"

İyi: "İyi," diyorum. "Geçen hafta yüz elli ikinci kez seviştik ve tam altı defa orgazm oldu." Kadın dümdüz bana bakıyor. Hâlâ bir heykel. Gülmeyen; yapanın, yüzüne hafif de olsa bir gülümseme kazımayı unuttuğu bir büst. "Kaba olduğumu sanmayın. İstatistiklere düşkün olan, çetele tutan odur."

"Demek ilk aklınıza gelen bu, Sevgi denince?"

O sevişirken her zaman kendini derin, cennete ait bir haz dalgasının içinde göstermeyi başarır. İyi seviştiği kanısı uyandırmasının nedeni, erkeğin bedenine yaydığı cinsel hazların yoğunluğu ya da keskinliğinden çok, bunu başka kadınların yapamadığı bir gösterişle sergileyişinde gizli...

Aklıma ilk gelenler bunlar, ama bunları kadına söylemiyorum. Çünkü Sevgi benden ayrılmak istiyor. Söylersem hep terk edilmekten korktuğumu, Sevgi'nin de beni babam gibi bırakıp gideceğini, bu yüzden içtiğimi düşünmesinden korkuyorum. Oysa içmek için tek nedenim bu değil: Savaşta ölmememi kutladığım için de içtiğimin farkındayım. Hem içki –tıpkı derinin etten yüzülmesi gibi– iğrendiğim ruhumu bedenimden sıyırıp atmaya da yarıyor. İçkinin, dört yıl önce yazmaya ilk başladığımda kişiliğimin üstündeki nasırlı kabuğu eriterek, yaratılışındaki tutku ve şehvet öğelerini ortaya çıkardığını da unutmuyorum. Kısaca, içinde sayısız tatlar barındıran bu büyülü sıvı olmasaydı, yazarlığım iki bacağından da mahrum kalacaktı.

Şimdi sorunumun odağında terk edilme kuşkusu var. Kıvamlı bir sıvının doldurduğu, geniş bir boşluk gibi bir kuşku. Oynak, şekil değiştiren, sürekli yeni anlamlar yüklenen, iki saatlik bir bebekken evlatlık verilmiş birinin tek başına baş edemeyeceği, öteki tarafa yardımsız geçemeyeceği türden bir kuşkudan söz ediyorum. O, "Sevgi'den söz ediyorduk," diyor.

"İnsan en çok incitebileceği kişiden asla vazgeçmez."

"Peki inciten kim, incinen kim?"

Kim? Bilmiyorum, ama içen benim. O ayık ve dimdik ayakta. Aramızda bir sorun varsa, bu ayrılma isteğimizin zamansal uyumsuzluğu. Eğer zamanlamayı yapabilsek, daha az incine-

ceğiz. Ben hazır olduğumda o ayrılmak istemiyor, o evet dediğindeyse ben kararlılığımı yitirmiş oluyorum. Dengesiz, tahterevalli gibi yer değiştiren bir istek bizimki. Oysa ilişkimizin başında yaptığımız anlaşma çoktan bozuldu; ayrılmamız için gerçek bir neden var artık. Sevgi, beni yazdığım için seçmişti; bense onu, en güzel ve en akıllı okurum olduğu için. Artık yazamıyorum ve Sevgi de hayranlığını yitirmek üzere. Ama –Hayyam'ın dediği gibi– bir pergelin iki bacağı gibiyiz. Ne denli uzağa savrulursak savrulalım, sonunda omuz omuza yaslanmış buluyoruz kendimizi...

Artık yoruldum, bileğim ağrıyor. Göz göze geliyoruz. Beni anlıyor mu? Bir psikiyatriste gelmemin nedenini kavrayabilecek mi? Zavallı, sadece bir araç; aklını, öfkesini ve korkularını kullanarak Tanrı'yla hesaplaşacağım. Yemin ederim. Bedeni savaş meydanı olacak.

Gelecek

(Temmuz - 2001)

- 1 -

Bir kez daha yaz geliyor; doğa, kendini kösnül bir fahişe gibi hayasız bir açıklıkla sergileme telaşında. Çevreye baktıkça bunu düşünüyorum. Günlerden Salı, belki de Cuma. Aslında Çarşamba olsa da fark etmez; çünkü çoktandır günlerin farkında değilim. İzmir'in çevresindeki kasabalardan en uzakta olanına, unutmak için altı aydır binlerce satır yazdığım kadının çağrısına karşılık vermek için gidiyorum. Çeşme sapağından Kuzey'e döndüğümüzden beri havada tozumsu bir sise sarınmış maki kokusu var. Sonradan, bir tek tür çalıdan yayıldığını sandığım bu kokunun aslında defne, sakız, kekik ve süpürge otlarından oluşan, barmenliğini gün boyu denizden karaya, karadan denize nöbetleşe esen rüzgârların yaptığı, bu yarımadaya özgü özel bir kokteyl olduğunu öğreneceğim; ama şimdilik bundan haberim yok. Günlerden Salı, ya da Cuma, dikkatimi, zeytin ağaçlarının arasından kıvrıla kıvrıla ilerleyen –başı ezilip yere atılmış ölü bir yılanı hatırlatan– yolda sık sık önümüze çıkan sincaplarla, O bölüyor. Talat'ın geçen yıl bir aralar yanında dolaştırdığı mor kıza da söylediğim gibi, İzmir'e ilk gelişim bu.

Yolculuğun bu son bölümünü katlanılabilir kılan, asfalt yolun her kıvrımının ardında yeni biçimiyle ortaya çıkan manzaranın el değmemişliği. Ne dost, ne düşman; olabildiğince yansız, ama vahşi bir doğa. Çevremde bu, aklımdaysa aylardır görmediğim, ama hâlâ sevdiğim kadın var.

Saat beş buçuk; güneş dağların öteki tarafına geçmek üzere... Dar asfalt yol, denizden uzaklaştıkça, yarımadayı ortadan bölen, tepeleri gümüş rengi kayalarla kaplı bu dağlara doğru yükseliyor. Sonra çağrıyı bana ileten annesinin, "Mutlaka görürsün," dediği tabela: 'On kilometre.' Yolun sonu! Minibüs, sağa, uzaktan bakıldığında denize yöneltilmiş tehditkâr bir yumruğu andıran tepeye yönelen toprak yolun başında durunca mırıldanıyorum: Geldim... Aylardır –görmeden– yazdığım kadın bana ihtiyacı olduğunu söyler söylemez her şeyi bırakıp, koşarak ona geldim... Her şey! Her şey dediğim anlamsız, amaçsız bir hayat, yüz elli sayfalık bir roman taslağı, kısa yolculuklar, –hastalığı sırasında evde kaldığım her gece ziyaret ettiğim– Mevhibe Hanım ve kendilerini açlığa teslim edenlerin hâlâ süren, tanık olmaktan kaçınamadığım ölümleri...

Ya O! Nesi var? Hasta mı? Hasta olduğunu aklıma getirmemek için ne kadar uğraşırsam uğraşayım, boşuna; o korkutucu düşünce gölge gibi, bir türlü kurtulamıyorum.

İki yanı zeytin ağaçlarıyla belirlenen toprak yolda on dakika kadar yürüdükten sonra ev karşıma çıkıyor. Tam tarif edildiği gibi: Denizin ortasında, yan yatmış bir gemi. Dikkatle bakınca gizi çözüyorum. Bu olağanüstü göz aldanmasının nedeni, denizin üstüne abanan tepenin en yüksek noktasına inşa edilen evin sağından başlayarak, bir kilometre kadar ötedeki koyda, suyla buluşan tatlı eğim. Asfalt karayolundan buraya kadar uzanan toprak yol da, bu aldatıcı eğimi izleyerek, kıyısında tek tük evlerin göründüğü koya iniyor. Belki on yıl önce olsa durur, soluk kesen bu manzarayı uzun uzun seyrederdim. Ama seyretmiyorum. Bir süre sonra da nedenini çözüyorum: Deniz bana Bitlis'teki dağları hatırlatıyor.

Merdivenlerden evin deniz cephesini kaplayan geniş, terası andıran balkona çıkıyorum. Ortada, etrafına sandalyeler yerleş-

tirilmiş üstü mermer, ayakları demirden büyükçe bir masa, solda dört vapur koltuk, ön taraftaki alçak parapete yakın bir yerdeyse sallanan bir salıncak ve kumaşı solmuş bir şezlong var.

Eğer şimdi yazacak olsam, 'Buraya ait değilim'le, başlarım. Denizin üstüne asılmış bu loca Tanrı'nın olmalı. Güneş dağların ardına geçtiğinden, yarısı sundurmayla örtülmüş balkonun tümü gölgeyle kaplanmış. Uzaktan gelen, yönünü yitirmiş belirsiz seslerle zaman zaman bölünen sessizliği dinleyerek bir sigara yakıyorum. Dumanın ardında dün gece baktığım haritadaki yönler, kıyılar, denizler yerlerine yerleşiyorlar: Güneydoğuda, yirmi mil kadar sağda İzmir Körfezi'nin girişi, doğuda Tuzla, on mil kadar ötede, tam karşımda, Gediz Irmağı'nın denize döküldüğü nokta, kuzeye doğru Foça ve daha yukarıda, körfezin girişinin ardında soluk bir resim gibi duran, sisli Çandarlı Körfezi... Önümdeki yüz seksen derecelik ufukta bunlar sıralanıyor; aklımda da bütün yol boyunca biriken sorular: Neden geldim? Bunca aydan sonra benden ne istiyor?... Ve ardından o çığlık: Ona hiçbir şey borçlu değilim. İnandırıcı olmasa da art arda tekrarlanan bir çığlık bu...

Evin anahtarı söylendiği gibi, merdivenlerin başındaki kurna şeklindeki saksının altında. Şezlongu ileriye, parapete doğru çekip oturuyorum. Tanrı'nın kaptan köşkü! Ürperiyorum. Tanrı'ya ait olanı almış olmaktan değil, batmakta olan bir gemide olduğumu sanmamdan. Denizi aşağıya çekerek sağa doğru alçalan eğimin, oturduğumda göz seviyesine gelmesi neden oluyor buna.

Burada yapayalnızım... Birsen'i özlüyorum; İstanbul'da bıraktığım tek dost ses o. Artık tura çıkmayacak; rehberliğe elveda: "Arkadaşım izin vermiyor..." Aşk! Sesi yeni hayatının başındaymış gibi coşkuyla çağıldarken böyle deyişini hatırlıyorum. Birlikte şirket kurma hayalini bir süre erteleyeceğiz. Dönüşte Van'a, Doğubeyazıt'a tek başıma gitmem gerekecek. Onun için her şeyi yaparım; eğer on dört ay önce o Perşembe günü –şimdi çağrısına karşılık verdiğim kadını terk edişimin arifesinde– beni yanına almasaydı, ne bir işim, ne de bir hayatım olurdu.

Evin ön cephesine ahşap hâkim: Salonu balkondan ayıran, açıldığında kanatları iç içe geçen geniş kapı, iki yandaki odaların yeni açılmış kepenkleri, boyaları yer yer dökülmüş budaklı pencereler... Sigaramı bitirdikten sonra içeri giriyorum: Salon epeyce büyük; solda, sağır duvarda iki yanına odun yığılmış, şömineyi andıran bir ocak; mutfak arka tarafta; elektrikler yanıyor, buzdolabına da su konmuş...

Söylendiği gibi beyaz bir bez bulup sundurmanın sol tarafına asıyorum. Artık biraz kestirebilirim. Büyük odaya giriyorum. Onun eşyaları. Bazılarına dokunuyorum, bazılarını da kokluyorum. Ben küçük odada kalacağım. Biraz uyumalıyım; beni çağırdığını duyduğumdan beri hiç uyumadım. Neredeyse kırk sekiz saattir...

Uyuyorum: Bir, belki iki saat; odada değil, salondaki divanda. Sonra biri üzerime eğilmiş gibi sıçrayarak doğruluyorum. Yine o ılık soluk! Ölümün soluğu. Hendeklerde uyuyakaldığımızda üzerimizde duman gibi tüten o beyazlık. Kimse yok. Ortalık hâlâ aydınlık; ama dışarıda ne kuşlar, ne de böcekler ötüyor, her şey suskun. Yoğun, koyu bir sıvı gibi dolduğu yerin biçimini alan bir sessizlik bu. Cennete, ya da cehenneme ait bir sessizlik...

Balkona çıkıyorum. Renkler solmuş; görüntü aynı, zamanın dışında hiçbir şey değişmemiş. Birden çok az insanın farkına vardığı bir şeyi seyretmekte olduğumu kavrıyorum: Zamanın manzarasını. O derin, Tanrı'ya ait yalnızlık duygusu da, karşımda yüz binlerce yıldır değişmemiş bir resim gibi uzanan bu manzaradan doğuyor.

Denizciye benzeyen adamı ilk kez o anda, zamanın manzarasını seyrettiğimi düşündüğümde görüyorum: Balkonun altındaki düzlükte; sonsuz bir sessizliğin içinde, yalnızlığın tamamlayıcı parçası olarak duruyor. Hiçbir şey ya da hiç kimse sessizliğe, yalnızlığa ondan daha çok uyamaz... Onunla ilgili ilk düşüncelerim bunlar; sonrası yüksekten çağıldayarak düşen sular gibi sökün ediyor:

... Yana açılmış kollarıyla kurumuş, iki dallı bir ağaç gibi; hareketsiz, kımıldamıyor, ama hafif hafif sallanıyor. Toprağa

ait biri olmadığı, hiç yerleşik yaşamamış birine özgü duruşundan belli... O bir göçmen! Evet, kesinlikle bir göçmen. Yüzünde uzun ve tehlikeli yolculuklarından kalan acılar var; ama insansı olmaktan uzak bu acılar. Bugüne ait değil, geçmişteki yıkımların biçimlendirdiği bir yüz onunki. Anlamı göz göze gelince kavranıyor: Felaketlerle içli dışlı olmuş, kendi felaketinin ateşinde pişmiş biri. İnançsız, Tanrı'sını tümüyle yitirmiş, geleceğin insanı olmaktan vazgeçmiş, yüzünü geçmişe dönmüş. Varlığının, gizli, hiçbir zaman ulaşılmayacak karanlık bir anlamı olan, sıkılı bir el gibi kendi içine kapanmış adamlardan...

Yıllardır beynimde batık gemi enkazının parçaları gibi başıboş yüzen o tortumsu zihin bulanıklığı dağılırken bunları düşünüyorum. Sokağın köşesini gözlediğim gecelerde, loşluğun ardındaki o yüzsüz kutsal erkek resmini tamamlamama engel olan sis, yirmi yıl sonra şimdi yırtılarak açılıyor... Karşımda ayakta duran adamın neden olduğu bir berraklık bu.

... Yazacak olsam, 'Hayata değil, romanlara yakışacak biri,' derdim. Sessizliği ürkütücü: Çığlıktan daha sarsıcı bir sessizlik onunki. Buralı mı? Köylü olamayacak kadar uzun boylu... Sonra bir kez daha irkiliyorum. Nedense daha önce karşılaştığımızı düşünüyorum. Bu imkânsız. Sonra karşılaşmamızın zihinsel olduğunu kavrıyorum.

Adamın başında sıcak havaya hiç uymayan, kışın balıkçıların giydiği türden siyah yün bir bere var. Elini arkamdaki bir yeri işaret etmek ister gibi uzatıyor; geri dönmüyorum. "Çarşaf asmışsınız," diyor. "Görünce geldim."

Yumuşak bir sesle, hep özür dileyen biriymiş gibi konuşuyor. Bunun aldatıcı olduğunu düşünüyorum nedense. Uzun boylu olduğu kadar yapılı da; omuzlarının genişliği, bedeniyle çalışan biri olduğunu ele veren bir işaret mi? Enerjik bir tavırla, üç adımda, zıplayarak merdivenlerden balkona çıkıyor. Yüzünün sol tarafında, alnından kulağının altına kadar inen uzun yara, gülümsemesinin bir ucunu aşağıya çekiyor. Sanki geride dağlanmış izlerini bıraka bıraka, kızgın ayaklı bir böcek yürümüş yüzünde... "Hoş geldiniz."

Elini, tuttuğu poşeti almam için uzatıyor. Teşekkür ediyo-

rum: Sefer tasının içinde hâlâ sıcaklığını koruyan çorba, biraz da ekmek varmış. Aynı yumuşak sesle anlatıyor: Yarın Zehra'yla tanışacağım, eve bakan yardımcı. İleride yürüyerek on beş dakikada gidebileceğim bir köy ve bakkal var. Evde telefon yok, çünkü ana hattan uzaktayız... O, yarın, ya da yarından sonra gelecek; babası kendini toparlar toparlamaz. En önemli haber bu. Elif'in gelişi. Hüseyin Bey on gün önce az ötede, zeytinliğin orada düşmüş. Bacağı iki yerden kırık...

Dili de görünüşü gibi köylü değil. Nasıl haberleşeceğiz? Sundurmanın altında, amiral gemisinin forsu gibi nazlı nazlı sallanan çarşaf parçasını işaret ediyor. Kendisi olmazsa bile 'biri' görür. Birinin kim olduğunu sormuyorum. Tedirginim, adamın varlığı mercek gibi; yalnızlığımı büyütüyor.

Getirdiklerini mutfağa bırakıp yanına dönüyorum. Uzattığım sigarayı alıyor; yakmayacak. Kulağının arkasına yerleştirecek sanıyorum; öyle de yapmıyor, gömleğinin ön cebine koyuyor özenle. Parmakları uzun ve nasırlı. Sessizlik uzayınca adını soruyorum. Utangaç bir tavırla gülümsüyor. "Metin."

Soyadını söylemiyor. Ben hem adımı, hem de soyadımı söylüyorum. Elinden başka bir şey gelmiyormuş gibi utangaç bir kararlılıkla gülümsüyor. Yüzündeki kırkayağın boyunu uzatan, böyle gülüşü. Koltuklardan en yakındakine oturuyorum. O duvarın üstüne ilişiyor. Konuşmadan susuyoruz. Ben dağları hatırlatan denizi seyrederken, o, sanki altını görebiliyormuş gibi sürekli yere bakıyor. Sigaramı bitirdiğimde gitmeye hazırlandığını hissediyorum. Gelip, sonra mutlaka giden adamlardan biri o; bir göçmen. Ayağa kalkıyorum; adam beni izliyor. Göz göze geliyoruz, yine hemen gülümsüyor. Bu bir tür kendini savunma refleksi olmalı. Beni aldatamaz; sert biri olduğuna eminim. Yıkılışı görkemli olacak adamlardan.

Arkasından bakarken, karada yaşayamayan, birazdan denizdeki yuvasına dönecek nesli tükenmiş bir hayvan türünü seyretmekte olduğumu düşünüyorum nedense. Yüz metre aşağıda, zeytinlerin arasında gözden kaybolmak üzereyken, birden yanında iri bir gölge beliriyor: Köpeği var! Demek karada yaşıyor. O sırada kavrıyorum. Onu pekâlâ yazabilirim.

Hava kararmaya yüz tuttuğunda adamın sözünü ettiği bakkalı bulmaya gidiyorum. Söylediği köyün girişinde, yamaca yaslanmış bir kahve var. Yaşlı, kalın çerçeveli gözlük takan bir adam, bir yandan ayı balıklarına küfrediyor, bir yandan da geniş gövdeli ağaca astığı ağı tamir ediyor; bu arada yanındaki iki genç adama da laf yetiştiriyor. Üçüyle de ayrı ayrı selamlaşıyorum. Çay içeceğim.

Manzara burada da soluk kesici: Güneyde, aralarında yumruk tepesinin de bulunduğu bir dizi yükselti görüntüyü bölerken, Körfez, sol taraftaki ilçenin beş-altı kilometre ötesinde, yarımadanın ucunu dönerek Ege'ye karışıyor. Daha da ileride, soğumakta olan süt gibi dumanı tüten denizin ortasında Midilli Adası var. Sigaramı ve çayımı bitirinceye kadar etrafı seyrediyorum. Sonra kalkıp bakkalı buluyorum. Konuşkan biri. "Ayıbalığı?" diye sorunca, "Siz şehirliler fok dersiniz," diyor gülerek.

Sonra sigara, konserve, bisküvi, meşrubat, su, böcek ilaçları ve içki... Bunları alıp yumruk tepesinin yanındaki küçük yükseltiye dönüyorum. Saat? Dokuza geliyor. Önümdeki geceden, dağlardaki gecelere benzeyecek ilk geceden korkuyorum.

Gece önce denizi, ardından tepeleri karanlıkla boyayarak yok ederken, sahneyi yavaş yavaş yıldızlar alıyor. Yıllar sonra yeniden doğanın yüreğindeyim, yine ıssız bir tepedeyim ve yine gece... Yutkunuyorum: Üstelik bu kez tek başımayım...

Bir süre karanlığın içine saklanmış hayatı ele veren sesleri dinliyorum. Soldaki tepeden, birbirleriyle konuşan çakalların haykırışları geliyor. İçki? İçki, anıları battıkları yerden yüzeye taşıyor. Karşıtlıklar, eşitsizlikler, haksızlıklar, ölümler: Ben O'nu düşünürken, O beni düşünmüyordu, hatırlamadı bile; ben özledim, O özlemedi; ben sonsuz yalnızlığın içindeydim, O kalabalıkların... Burada ne işim var? Karanlık koyulaştıkça bu soru daha sık aklıma geliyor. Ne budalayım: Kendimi yuva özlemi duymadan evlenen bir şaşkın gibi hissediyorum.

On birde içeri giriyorum. Nedense ne zaman uykuya yaklaşsam, gözlerimin önüne hep o garip adam geliyor: Göçmen! Ya ruhu? Hiç aylaklık yapmış mı? Tam Neşe Berkmen'e uygun biri; görseydi hayran olduğu kuşağı canlandıracak büst için onu

model olarak kullanabilirdi. Sonra onu bizlerden farklı kılan özelliği keşfediyorum: Öldüğünde gömülmeyecek, bir mezarı olmayacak adamlardan biri o. Ardından Piraye'yi de hatırlıyorum. Bu adam aradığı o gerçek erkek mi? Aklıma gelenler güldürüyor beni.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Mart - 2000)

- 1 -

Elif'in evinden ceplerim dolu döndüğüm gece iyi uyudum. İçkiyi bıraktığımdan beri neredeyse ilk kez yatağa uzanır uzanmaz hemen dalmış, sabaha kadar da kâbus görmeden, deliksiz uyumuştum. Kalktığımda bedenimi ele geçiren gevşeme, tadını unuttuğum içki kadar şaşırtıcıydı. Tıraşın ortasında karar verdim: Para uykusuzluğa iyi geliyor... Hatta havaya da: Gün, dünden de, evvelsi günden de daha iyi görünüyordu.

Önce Mevhibe Hanım ve Asaf Efendi'ye uğrayıp borçlarımı ödedim. Sonra Feride'yle annesini öğle yemeğine götürdüm. Seniha Hanım'a hep böyle yiyip kilo alacağıma söz verdiğim uzun yemeğin ardından, saat iki gibi eve döndük. Feride, aceleyle kahve yapıp, yardıma ihtiyacı olan çocuklar için düzenlenen kurslardaki dersleri için okula gitti, biz annesiyle oturduk. Seniha Hanım ne zaman bir fırsatını bulsa, bana babaannemden miras kaldığını söylerdi gülerek. Haksız da sayılmazdı. Aile yadigârı soluk, çatlak bir vazoya benzetirdim onu. İyiydi, ancak parıltılı biri sayılmazdı; sevmeyenlere, onu yakından tanımayanlara sıkıcı geldiğini kendisi de bilirdi.

Seniha Hanım'ın benim için ilginçliği, babaannemle tanışma-

larındaki gariplikten gelirdi. Aralarında epeyce yaş farkı olan bu iki kadın, neredeyse otuz yıl arayla ölen kocalarının kabirlerinin yan yana olması nedeniyle mezarlıkta karşılaşarak tanışmışlar ve –nedendir bilinmez– zıt sayılabilecek kişiliklerine rağmen hemen birbirlerinden hoşlanmışlardı. Ahbaplıklarında –gerçek olduğundan her zaman kuşku duyduğum– dindarlıklarının payı var mıydı, emin değilim. Her ikisi de neredeyse her Cuma kabirleri ziyaret ettiklerinden, bir süre sonra arkadaşlıkları sıkı bir dostluğa dönüşmüştü. Öyle ki, 1986'da yanımızdaki daire boşaldığında, babaannemin kadını yanına taşınması için ikna etmesiyle, bu garip kabir komşuluğu sahici komşuluk halini almış, Seniha Hanım böylelikle babaannemin tek ve gerçek dostu olup çıkmış ve ölünceye kadar bu yaşlı, aksi kadına can yoldaşlığı yapmıştı. Aslında babamın babaannesi olan büyükannem, son nefesine kadar onunla birlikte olmama karşın, Semra'nın Tuncer'le birlikte yaşamak için evden ayrılmasından sonra ne yaptıysak, kendini hep yalnız hissetmişti. "Erkeklerden can yoldaşı olmaz..." Sık sık böyle derdi.

Ben, daha altmışına varmadan yetmişinde gösteren Seniha Hanım'ı severdim. Öncelikle Semra'dan sonra bana kardeşliğini koşulsuz sunan Feride'nin annesi olması nedeniyle, sonra da sabrı yüzünden. Babaanneme katlanmanın zorluğunu benden iyi kim bilebilir? Beni doyurduğunu da unutmuyordum tabii.

Seniha Hanım ne zaman yalnız kalsak, Feride'nin erkeklerden uzak durmasından şikâyet eder, kızının on yıl önce başından geçen o mutsuz nişanlılıktan sonra hâlâ kendini toplayamamasına üzüldüğünü, uygun –mesela benim gibi– bir kısmet bulması için her akşam dua ettiğini sıkıştırırdı laflarının arasına. Söz evlilikten açıldığında söylediklerini bir türlü anlamayan, gerçek bir bön gibi bakardım yüzüne. Doğruyu söylemek gerekirse, ikimizi baş göz etme niyeti hem beni hem de Feride'yi eğlendiriyordu.

Ama o öğleüstü üzerimde hâlâ sabahki gevşeme vardı; sözü uzatmasına fırsat vermeden eve geçip Talat'ın sekreterini aradım. Piraye'nin telefonunun peşindeydim. Sonra Piraye'yi aradım. Şaşırmadı, bekliyormuş gibi, hemen, "Olur," dedi.

Sekiz buçukta geçen seferki yerde buluşmayı kararlaştırdık. "Ben gelinceye kadar içme," dedim.

Gülerek, "Merak etme," dedi; niyetimi telefon eder etmez anlamıştı.

Yarım saat kadar sonra cep telefonu çaldı. Elif: Alışveriş yapmayı düşünüyordu, ona katılır mıydım? "Katılmam," dedim. Peki, ya bir yerde oturup konuşsak? Saate baktım, "En geç sekize kadar," dedim.

Dört gibi beni Karaköy'den arabayla aldı. Neşeliydi; akşamki kırılganlığı gitmiş, buyurgan bir enerji edinmişti. Önce annesini ziyaret edecektik. Laf arasında annesinin kendini ressam sandığını söyledi. Değil miydi? Ona göre sadece bir 'meraklı' sayılırdı. Sonra sırada bir arkadaşı vardı. "Zaman kalırsa, belki bir şeyler de yeriz," diye bitirdi sözlerini.

Bana zaman ayırmalısın, demek istiyordu; ama aldırmadım. Bunun yerine araba Galata Kulesi civarındaki dar sokaklara doğru ilerlerken, gece yatakta kadınları özlediğimi fark ettiğimde, Piraye yerine neden onu düşünmediğimi sordum kendime. Cevap açıktı: Otuz santim uzağımda oturan kadın, gerektiğinden daha temizdi. Hayatın hiç kirletmediği, bu denli saf, kırılgan bir şeye dokunmak içimden gelmiyordu.

Yolculuğumuz on dakika sonra merdivenli bir sokağın başında sona erdi. Arabadan indik. Önünde küçük, bakımlı bir bahçesi olan annesinin evi, eski, ama oldukça çok para harcanarak yenilenmiş iki katlı bir binaydı. Alt kat, bölme duvarları yıkılarak stüdyo olarak kullanılan geniş bir mekâna dönüştürülmüştü.

İçeride önce boya kokusuyla, sonra da Elif'in annesiyle karşılaştık. İkisi de keskindi. Salonun ortasında elini uzatmadan, beni hemen tepeden tırnağa incelemeye başlayan meraklı kadın Elif'e hiç benzemiyordu. Daha doğrusu, anneye benzemiyordu. Ona bakınca, öfkeli bir erkekle karşı karşıyaymışım gibi şaşırtıcı bir duyguyla irkildim. Elif beni yalanlamak ister gibi kadına seslendi: "Anne! İşte yazarım."

Kadın, ön bahçeye bakan geniş pencerelerden içeriye yayılan yumuşak ışığa doğru bir adım atıp yaklaştı. "Demek kızımın aklını başından alan şu vahşi sensin?"

Sesi görünüşünün aksine şaşırtıcı bir biçimde dostçaydı. Ama elini hâlâ uzatmamıştı. Elif'e döndüm. Gülümsüyordu. "Adım, sanırım," vurgulayarak devam ettim, "beni böylesi bir suçlamadan korur."

Sözlerim bitince, onu beklemeden uzanıp elini sıktım. Gülümsemesi kötü makyaj gibiydi, yüzüne kadınsı bir resim iliştirmiyordu. "Barış... Bence adını kim koyduysa, o kitabı yazacağını bilmiyormuş."

"Babaannem," dedim.

Köşedeki sehpaya doğru yürüdük. Kadın önde, ben arkada. O da kızı gibi tuttuğu eli bırakmıyordu. Duvara varmadan Elif'in sesini duyduk. "Barış içmiyor."

Kadın ancak o zaman, aslında değersiz bir şeye dokunuyormuş gibi elimi bıraktı. Kılavuzluktan vazgeçmişti: Aynı yöne gitmiyorduk. Elif'le, yapılı bir erkeği andıran uzun boylu kadının kendine içki hazırlamasını bekledik. Elif haklıydı: Ressama hiç benzemiyordu. Zaten etrafta da tablo yoktu. İlk yudum –düzenli içenlerin içkinin tadını alırken yaptıkları gibi– yüzünü kısa bir süre için ekşitti. Yanımıza geldiğinde o alaycı sesini yeniden kuşanmıştı. "Romanını sonuna kadar okuyamadım... İlginç bulmadığımdan değil; galiba sorun üslup. Üslubun... Nasıl desem?"

Bir süre bekledim. Nasıl diyeceğini bulamayınca, "Saldırgan," diyerek yol gösterdim.

"Evet, doğru; saldırgan denebilir." Kadehle birlikte elini de yüzüme doğru uzattı. "Dilin de müstehcen... Özellikle de ellinci sayfadan itibaren arz-ı endam ederek herkesi baştan çıkarmaya niyetlenen, asalet timsali zavallı Gülhayat'ın her şeyini elinden alan şu aşuftenin. Hem kuzum, bir kadın nasıl onun kadar müstehcen olabilir?"

"O doğurgan bir kadın," dedim. "Müstehcenliği, gelecek nesil yaratma güdüsünden kaynaklanıyor olmalı."

Kadın bu düşünceye katılmaya niyetli değildi. "Hayır, sizinki sanat filan değil, düpedüz iffetsizlik."

Başka zaman olsa bu saldırgan kadınla tartışmazdım, ama nedense merakla bizi seyreden Elif'in annesine karşı koyma-

mı beklediğini düşündüm: "Sanat asla iffetli bir şey değildir," dedim.

"Bunu da kim uydurdu? Sen mi?"

Tuzağa düşmüştü; hem de kendi ayağıyla. "Hayır, bir ressam," dedim. "Adı Picasso."

Kadın şaşkınlıkla irkildi. Ama inatçıydı. "Erkekler... Gizleri, kendi ürettikleri sıvıyı başka bedene fışkırtmakla sınırlı olan şu garip mahlûklar... Peki, ya senin saldırganlığın neyin belirtisi? Güçlü bir libidonun mu?"

"Anne!"

"Tamam, anladım." Kadın iki adım geriledi; bana değil, onu uyaran Elif'e bakıyordu. "Ama yerinde olsam, beni yazacak kişinin böyle bir bakış açısı olmasından kaygılanırdım."

Yazmak! Ben de Elif'e döndüm. Anlaşmamızın kapsamı, bana danışılmadan sürekli değiştiriliyordu: Önce anneannesi, ardından kılavuzluk, şimdi de kendi hayatının yazılması... Elif'in bakışları yere çevirilmişti. O yüzden anneye benzemeyen kadına döndüm. "Kaygılanmayın, yakın gelecekte böyle bir tehlike yok."

Kadın zaten tehlike geçmiş ve ben orada değilmişim gibi kızına yaklaşmıştı. Arka taraftaki pencereye yürüdüm. Elif'in arada karşı koymaya çalışmasına karşın, kadın neredeyse on dakika boyunca hiç ara vermeden damadını sahtekârlık ve karanlık işler peşinde koşmakla suçladı. Sözleri oldukça ağırdı. Ama Elif'in pek aldırdığı yoktu annesinin söylediklerine. Belki kadının sesindeki –tavırlarında da vardı– şaşırtıcı sevecen ton öfkelenmesini engelliyordu. Kadın, damadını bitirince bu kez Elif'in portresini yapan ressamlara veriştirmeye başladı. Beş dakika kadar da bu sürdü. Sonunda Elif yanıma gelerek göz kırptı. Gidiyorduk.

Kadın kapıda önümü kesti. Eli havadaydı. "Memnun oldum." Oysa memnun olması için bir neden yoktu ortada. "Ama yeşil gözlü erkeklerden çekinirim. Kadınlardan da. Yerinde olsam, Picasso yerine Manet'yi dinler, o aşuftenin yerine Gülhayat'ı işlerdim." Biraz bekledi. "Üslubunun gelişmesini engelleyen ne, biliyor musun? Sen sevgililerinle çok konuşmamışsın...

Tabii sevgili edinememiş olman da mümkün... Kadınlarla konuşma alışkanlıkları olanlar her zaman iyi hikâye anlatıcısıdırlar." Çıkarken ekledi: "Unutma, gözüm üstünde olacak."

Kadının üstümdeki gözünü unutmadan dışarıya çıktık. Arabaya kadar da konuşmadık.

Elif, "Annem resmi çok ciddiye alıyor," dedi, araba hareket edince. "Özellikle de Manet'yi. Paletinden siyahı çıkarıp, gölgeleri parlak renklerle yapmayı Manet olmak sanıyor. Hem benim bildiğim Manet aklıyla değil, gözüyle resim yapıyordu. Oysa annem çok mantıklıdır." Ve küfürbaz dedim kendi kendime. "Asıl sorun, portremi onun önerdiği ressamlara yaptırmamam... Bunun için bana hâlâ öfkeli."

Anlaşılan ailece Manet'yi ciddiye alıyorlardı. Manet hakkında olsa bile, yine de saçma sapan bir konuşmaydı. Ben de sürdürdüm: "Kocana da portresi için mi kızıyor?"

"On yıldır birbirlerinden nefret ederler."

Yine elime dokunacaktı; ondan evvel davranıp geri çektim. Güdüldüğümü düşünmeye başlamıştım çünkü. "Kimseye söz vermedim," dedim. "Kendime bile." Sesim çoktandır unuttuğum o ürpertiyle dalganıyordu. Ürperti ikimizi de şaşırttı. "Anlaşmaya seni yazmak dahil değildi."

Anneannesinin ya da onun hayatı; ne fark ederdi? Aslında etmezdi; ama onu yazmak istemediğimi biliyordum. "Merak etme, kimse seni buna zorlamayacak."

Ona baktım. Şımarık bir çocuğunki değil, doğruyu söyleyen bir yetişkinin yüzüydü karşımdaki. Yazmak konusunda beni zorlamayacaktı. "Beni neden annene..." İçimden 'getirdin' demek gelmiyordu, "gösterdin?" dedim.

"Seni çok merak ediyordu. Kitabını okurken hemen hemen her gece arıyor, beni etkileyen cümlelerini tekrarlıyordum ona. Sonra kitabı istedi. Verdim. Sen okuyamadım demesine bakma, bitirdiğine eminim."

En önde hep sesi oluyor; hem gerçek, hem de niyeti, sevdiği müziği seslendiren sanatçınınkine benzeyen bu coşkulu sesin ardında kalıyordu; onu bir türlü çözemememin nedenini sonunda anlamıştım.

Önüme döndüm. Araba dar yokuşlardan Galatasaray'a tırmanıyordu. Yanımdaki kadın göründüğünden de, sandığımdan da değişik birisiydi: Yazgımı değiştirecek. Yıllarca önce başımı sıyırıp geçen, uzun bacaklı kuşu ıskalayan o mermi gibi. Ona âşık olacağım, acı çekeceğim ve onu kaybedeceğim... Sadece bir önseziydi belki, ama ben Cumartesi günü, saat beşte, araba yokuşu çıkarken, bunları kesinliği olan bir duygu olarak algıladım. Oysa aramızda bedensel bir çekimin belirtileri bile yoktu. Aslında yavaş yavaş oluşmaya başlayan hikâyenin nasıl kurulacağına, kurgunun dramatik bir çatısı olacağına ilişkin belirtiler ortadaydı, ama hayatımın uzun bir süredir katlanılmaz oluşu, şimdi oluşmakta olan yenisini, sonundan bir okur gibi habersiz olmama rağmen karşı koymadan kabullenmeme yol açıyordu. "Doğum gününden hoşnut değilsin, değil mi?"

Soru beni asık suratımın ortasında hazırlıksız yakaladı. "Neşe Berkmen mi söyledi?"

"Ben roman kahramanından öğrendim," dedi. Aslında gününden çok, adımla oluşturduğu garip çelişkiden şikâyetçiydim. Ama değilmişim gibi başımı salladım. "Ben de benimkinden," dedi başıma bakmadan.

"Belki değişebiliriz," dedim.

"Emin misin?" Emindim. "Benimki 29 Şubat ama," dedi.

Kış! Oysa onu ilk gören, yaz burcundan bir kadın derdi ona. "Mart'ı düşünmüştüm; ama bu da iyi," dedim.

Güldük. Elini uzattı. Bu kez niyeti barışmaktı. Kârlı bir alışveriş yapmış iki kişi gibi gülümseyerek el sıkıştık. Elimi bırakmadı; eli başka bir şey olmuştu; aramızda kurulan dostluğun gerçek ve kalıcı olduğunu belirtmek için gözlerine eşlik eden bir elçi. Karşılık vererek ben de onunkini sıktım: Dört parmağımla, beşincinin eksikliğini hissettirmemeye çalışarak... "Sakın beni hafife alma..." dedi. Sonra aldığımı biliyormuş gibi mırıltıya dönüşen şikâyetçi sesiyle ekledi: "Lütfen, bunu yapma."

Dün olsa belki yapardım. Ama bugün, şimdi, yapmayacaktım: Sesindeki titremeden değil, bakışlarından dolayı. Bakışları harlı bir alevin içinde yanıyordu. Birden gizlediği şeyler olduğunu düşündüm; korku kozasının içine sarılıp saklandığı-

nı hissettiğim bir sırrın varlığını. Elimi bu yüzden geri çektim: Meraktan çok, yardımcı bir rol üstleneceğim bir trajedinin parçası olmak istemediğimden. Siperlerdeki o gece hâlâ midemi bulandırırken budalalık olurdu bu.

Etiler'deki büyük alışveriş merkezine kadar pek konuşmadık. Arkadaşının işyeri yandaki kulenin üst katlarındaki bürolardan birindeydi. "Ben aşağıda beklerim," dedim.

Yarım saat kadar vitrinleri seyrettim. Aylardır ilk kez yapıyordum bunu. Sonra gösterişli bir dükkâna girerek ortadaki büyük boy aynasında kıyafetime baktım. Bir, iki, üç, dört... Üstümdeki kadife ceketi beş yıldır giyiyordum. Durup, pantolonlarımı da saydım. Üç. Ardından dükkândan çıktım. Bir karara varmıştım. Üstüme bir şeyler alacaktım.

Elif döndüğünde saat altıyı geçmişti. Bu kez de Boğaz'a, Kuruçeşme'ye indik. Kahve için. İçeriye girerken, "Adını seviyorum," dedi.

Tabelaya baktım. Çift 'ş' ile *aşşk*, yazıyordu.

İçeride aşkla başlamadık söze. Bir süre sustuk. Elif dışarısını, o büyüleyici uzun su yolunu seyrediyormuş gibi camdaki yansımasına dalmıştı. Bakışları kendisiyle doluydu; kendi yansımasına eğilmiş Narsisus gibi. Düşünüyordu. Düşünmesi gereken çok önemli şeyleri olan biri gibi: Sabit bakışlarla, buraya ait olmayan biri gibi. Bir çiçeği de andırıyordu. Ama kırlara yakışan, yeşilliklere ait bir çiçek değildi; saksıda büyüyen, cam seralarda korunan türden, ender bulunan bir çiçek... "Beni garip buluyor olmalısın," dedi birden.

Konuşurken bana doğru dönmemişti. Hâlâ bir Narsisus'tu. Kendisininki gibi, benim de soluğumu kesiyordu. "Buluyorum," dedim.

"Biraz sabır. Eğer sabredersen..." Sözlerinin burasında gözlerini bana çevirdi. "Beni anlayacaksın." Belki anlardım, belki anlamazdım. Ama şimdi gözlerine bakmak istemiyordum. Bakışlarımı kaçırdım. "Galiba biraz anlayışa ihtiyacım var."

Bunu daha önce de söylemişti; ya da yüzüme, hareket etmiş trene son anda atlamak için elini basamakta duran yolcuya doğru uzatan biri gibi baktıkça, ben yardıma ihtiyacı olduğunu

düşünmüştüm. Sigara; aramıza onu biraz uzaklaştıracak sis gerekiyordu. "Ne dersin? Bunu yapabilir misin?"

Yapabilir miydim? "Denerim," dedim. "Bunun için belki bana biraz ipucu verirsin."

Ona, sakladığını bana söyle diyordum, ama o buna niyetli değildi. Nereden mi anladım? Canlı olan tek uzvundan: Gözlerinden. Bakışları ilhamını yitirmiş bir şair gibi kısırdı. "Daha sonra," dedi.

"Olur," dedim. "Beklerim."

Zaten yapacağım başka bir şey de yoktu. Sigaramı içmeye devam ettim. Garson gelince, "İki kahve," dedim.

Elif başını eğdi. Saate baktım. Yediye geliyordu. Geniş, sorunsuz bir kadınlıktan çok uzakta değildim. "Kiminle buluşacağını sorabilir miyim?" Zaten sormuştu. "Bir kadın?"

"Evet," dedim. "Bir kadın."

"O kadın mı?"

"O kadın?" diye sordum.

"Eski kadın?"

"Hayır," dedim. "Bu yeni."

"Ya eski kadın?"

"Yeni kadınlar," dedim, "eskilerini hep kovmazlar mı?"

"Bilmem, öyle midir?" Bunu bilmese bile, bildiği başka şeyler vardı. "Yenisi, eskisini andırıyor olmalı." Nereden çıkarmıştı bunu? "Bizi etkileyen birisinde ilk aradığımız, eski sevgilimizin izleridir."

Âşık olmamıştı, ama aşkı kavrayışında aşkı bilen birinin duyarlılığı ve keskinliği vardı. Haklı mıydı? Hayır, en keskin göz bile Piraye'de Sevgi'yi hatırlatan bir izin varlığını kanıtlayamazdı. Sonra şu soru geldi: Piraye yeni kadın mı? Cevabı hemen buldum: Hayır, o sadece bir kadın; dost ve cömert. Bunları da düşündüm. Yeni kadında eskisinin izlerini, ancak terk edeni hâlâ seviyorsak ararız. Sevgi'yi hâlâ seviyor muydum? "Artık onu sevdiğimden emin değilim," dedim.

Tokat atsaydım onu bu kadar şaşırtırdım ancak. Vazgeçtiğim kadını hiç görmediği, gizleri hakkında hiçbir bilgisi olmadığı halde onu korumak ister gibi öne doğru eğilmişti. Kim bi-

lir, belki de korumak istediği Sevgi değil, aşk fikriydi. "Bu kadar çabuk mu? Demek unutmak o kadar da zor değil?"

Uzun aylar: Birbirini izleyen vazgeçişler; geceleri uzatan uykusuzluğun daha da uzaması; buruşturulup atılan onlarca bitmemiş mektup, başka bir adam, belkemiği olmayan bir hayat... Mırıldanarak anlattım:

"Hayat eğer yemek, içmek ve sevişmekse, artık bir hayatım yok; tam altı kilo verdim, içkiyi bıraktım ve aylardır bir kadına dokunmadım." Yüzündeki o bulanık öfke hemen kayboldu. "Biri bana, unutmak, unutulmanın ikizidir demişti; bence asıl zor olan terk edilmeye katlanabilmek."

Bunu anlamıştı... Bir kez daha âşık değilken âşıkmış gibi el ele tutuştuk. Yüzü söyleyecekleriyle öylesine doluydu ki, çevresinde renksiz bir boşluk oluşmuştu. Birden, tıpkı cennet sözcüğünün park ve yeşillikle ilintili olması gibi, karşımdaki bu güzel kadının da aşkla öyle bir 'çift'lik oluşturduğunu kavradım. 'Trajik aşka mahkûm...' Kavrayışımı bu düşünce izledi. Acıyla gülümsedim. Ona kılavuzluk edecektim; ama âşık olması için değil, olmaması için.

"Affedersin, beni bağışla..." Onu hep bağışlayacaktım, ikimiz de biliyorduk bunu. "Bencillik ettim." Etmemişti, ama etmiş olsaydı da bağışlardım onu. "Senden yana olmalıydım."

"Evet," dedim. "Ben senin yerinde olsaydım, benden yana olurdum."

"Biliyor musun, sen iyi bir insansın."

İyi biri olduğuma acaba romanımın kaçıncı sayfasında karar vermişti? Oysa bilinen bütün dinlerde kötü diye tanımlanacağına yemin edebileceğim bir adam vardı karşısında. Gülümsemeye devam ediyordum ama, karşımdaki kadının bağışladığı iyilik yüzümdeki acıyı kurutmuş, gülüşümün derinliğini yok etmişti. Aynaya dönüşen camda görüyordum bunu. "İyiliğimin farkında olan tek kadın sensin," dedim.

"Ya yeni kadın?"

Biraz düşündüm. Sonra anlattım: "Romanımı okumamış. İlgisini, gözlerimin rengine borçluyum. Annenin aksine, o yeşilden hoşlanıyor."

O da bana katıldı, bir süre iki farklı duygunun çevresinde oyalanarak amaçsızca güldük ve ancak o zaman parmaklarımızın hâlâ birbirine sevdalıymış gibi sarıldığını fark ettik. İki kazazedenin el tutuşuydu bizimki: Aşktan ve tensel hazdan uzak, yalnızlıkla ürperen benliklerimizi yatıştırma, birbirimize sığınma isteği. Nefes kesen bir resim: Önde o vardı, geride deniz, sonra isteklerimiz ve parmaklarımızın yarattığı biz, ikimiz...

Elimi geri çektim. Ona kalsa hiç çekmeyecekti; ama ben yarım saat sonra ona benzemeyen bir kadına verecektim o eli.

- 2 -

Otelin alt katındaki bara girdiğimde Piraye'yi ilk kadehle oyalanırken buldum. Niyetini açıkça belli etmeyi seven kadınlardandı. Kaldığımız yerden devam edeceğimizi anlatmak istercesine, evvelsi akşam oturduğumuz masayı seçmişti. Üstünde göğüslerini ortaya çıkaran dar bir kazak, yüzünde ise sadece gözleri vardı. Hem gözlerine, hem de göğüslerine baktım; sonra gülümsedim. Yanağını uzatınca dudaklarına iyice yaklaşarak onu öptüm. "Seni okuyamadım bir türlü," dedi. "Kitabını bulamadım çünkü."

Okumamış, ama yine de benimle yatmaya karar vermişti. Değerini tam kestiremediği bir mala, risk alarak yatırım yapan biri gibi pervasızdı. Gözükaralığı hoşuma gidiyordu. "Sana veririm," dedim.

"Yine mi soda?" Başımı eğdim. Yine soda ısmarladık. "Demek tekrar buluşacağız?"

Ben de biraz risk alabilirdim: "Sanırım buluşacağız," dedim.

Önce işinden söz etti. On yıldır çalıştığı fotoğrafçısıyla kavga etmişti gelmeden önce. Neden? Herif şişirip, boktan bir iş çıkarmıştı. Boktan işi boktan ilişkilere duyduğu öfke, öfkeyi boktan dünyadan şikâyet izledi. Soda gelmeseydi, daha da devam edecekti. "Şerefe," diyerek kadehlerimizi tokuşturduk.

Neler yaptığımla ilgili bir iki sorudan sonra söz dolaşıp, yine ona döndü. Bütün çok içenler gibi ağzına kadar kendisiyle doluydu.

Sanki susuyormuşuz gibi, "Hadi, biraz konuşalım," deyince, gülmemeye çalışarak başımı salladım. Yine kendisinden söz etmeye koyuldu. Evlenmiş, ama evliliğe bir türlü alışamamıştı. Özetle, evlilikten hoşlanmamıştı.

"Birçok evlilik, aslında Romalı evliliğidir," diyordu. Romalı evliliği! Sorunca, "Aşkın yasaklandığı, utanç verici bulunduğu evlilikler," dedi. Evliliği boyunca kocasında en çok kızdığı, sevişirken –bir Romalı gibi– hep kendini öne koyması olmuştu. "Ben onun için sadece ıslak, kaygan bir deliktim," diye yakındı.

Yetişkinlere –ve nedense Romalılara– ait şeylerden söz ediyorduk, ama gözlerindeki mavilik –masumiyeti çağrıştırdığından mı– insana çocukluğunu hatırlatıyordu. Sanırım bu yüzden gülümsüyordum. Sıra sonra aşka geldi. Nedense birden fikir değiştirmişe benziyordu.

"Şu aralar aşktan uzak duruyorum," dedi. "Çünkü bizi tekeşliliğe, tek bedene mahkûm ediyor. Hem zevk için ille de bir bedel mi ödemek zorundayız? Ben kendi hesabıma artık sadece zevkten yanayım..." Bir sonuca vardığı zamanlarda yaptığı gibi, sözlerinin burasında kesik bir kahkaha attı. "Zevk, var olduğumuzun bilincine varmamızı sağlar, canlılığımızı kanıtlamaya yarar. Üstelik doğada aşkın varlığına ilişkin inandırıcı kanıtlar da yok."

Cevap bekliyormuş gibi bakıyordu. Omuzlarımı kaldırdım. Gözleri belki onu çocuklaştırıyordu; ama aklı, akıl karıştırıyordu. Söylediklerinin, biraz kitabi olsa da, tutarlı bir bakış açısı içerdiğinin farkındaydım. "Hiç evlenmedim," dedim.

"Ya aşk, ya zevk?"

"Buldukça aldım," dedim; gülüyordum da. "Talat, insanların her zaman bedene âşık olduklarına inanır... Ruh, bedeni süsleyen bir takıymış aslında."

"Ah... Ben de bedene taparım. Biliyor musun, bazen bütün erkekler benim olsun istiyorum." Ciddiydi; hepimizi istiyormuş gibi bakıyordu. "Aşk, neresinden bakarsan bak, yorucu bir iş. Gençliğe uygun bir hastalık yani... Julyet neden on dört yaşındaydı sanıyorsun?" Güldüm. Ama o alkışlıyormuşum gibi bekledi, sonra sordu: "Seni kadınlara yönelten nedir?"

Çok düşünmedim: "Galiba sorular," dedim. "Nasıl biri? Acaba nasıl öpüşüyor? Onunla yemek yemek, gezmek nasıl olur? Neşeli mi? Ve tabii –beni de Romalı yapan– o son soru: İçi nasıl?"

Bu kez o güldü. Sonra, "Bir şeyler yiyelim mi?" diye sordu; başımı salladım.

O salata istedi, ben daha yemeğe benzeyen şeyler seçtim. Parmağımın hikâyesini biliyordu; bir gece, Etiler'deki bir barda kucağına yatarak anlatmışım... Ne o geceyi, ne de o barı hatırlıyordum. Yine de, "Anlatmışımdır," dedim.

Başka şeyler de hatırlıyordu: "Sarhoştun; o zamanlar iyi içiyordun," diyerek gülümsedi. "Biliyor musun, senin gibi bir adamın komünist olmaması çok garip. Oysa sende bir eşitlik savaşçısında olması gereken en önemli özellik var: Gözüpek, bireycilikten uzak bir öfkelenme yeteneği..." Yine aynı konu! Cevap vermedim. Zaten söylediklerine iliştirdiği parıltılı sözcük ve sıfatlar inandırıcılığını azaltıyordu. "Sen haksızlığa, zorbalığa dayanamayan tiplerdensin; öyle değil mi?" Mavi gözleri olmasa karşımda Semra var diyecektim. "Büyük bir kayıp... Hem kendin, hem de yoksullar için. Ben kendi hesabıma yoksulluktan yanayım."

Oysa giyimine, arabasına bakılırsa ona varlıklı denebilirdi. Yüzünün hatlarını, gözlerinden sızan o çocuksuluk belirsizleştiriyordu. İçerisinin loşluğu arttıkça bu belirsizlik yaygınlaştı. O zaman çözdüm: Çekiciliğinin sırrı, içinde başka kadınların resimlerini de barındıran yüzüydü. Güzelliği bencil, yalnızca kendini zenginleştiren türden değildi, cömertti; ona bakan her erkek bu yüzde arzuladığı kadının izlerini bulabilirdi.

Böyle düşünürken Elif'in haklı olabileceğini hissettiğimden olacak, durakladım. Piraye'de Sevgi'nin izlerini mi arıyordum? Babil'in büyük fahişesini hâlâ özlüyor olmak midemi bulandırdı birden. "Ne oldu?" dedi Piraye. Yüzümü görmüştü. "Yemek mi?"

"Yemek," dedim.

"Manzara iyiyse, yemek kötüdür. Şaşmaz bir kuraldır bu."

Yemekten vazgeçmişim gibi tabağı masanın ortasına ittim. Oysa et hiç de fena değildi; severek yiyordum. Piraye, "Üçten

fazla içmeyeceğim," diyerek ikinci kadehe başlamak için izin istediğinde arkamdan biri sırtıma vurdu.

Geriye döndüm. Talat, yanında şimdiye kadar gördüğüm en garip makyajlı kızla karşımda duruyordu. Yüzü –dudaklarıyla, gözlerine sürdüğü renkten dolayı– dövülmüş gibi mosmor olan kız, aslında şaşılacak kadar güzeldi ancak neredeyse yarı çıplaktı. Talat, üşümesini engellemek ister gibi arkasına geçmiş, kollarıyla çıplak omuzlarını sarmıştı.

Kızı bırakmadan, önce ötekilerin şaşkın bakışları arasında eksik küçük parmağımın yara izini, ardından benim kadar şaşıran Piraye'yi öptü. "Bebek'in, gecelerin ve hayatımın pirayesi* Piraye. Manzaraya ne kadar uymuşsun. Söyleyin, burada ne arıyorsunuz bakalım?"

Soruyu Piraye cevapladı; ben hâlâ şaşkındım. "Görmüyor musun, yemek yiyoruz." Kıza alaycı bir bakış attı, ardından Talat'a dönerek, "Sonra da sevişeceğiz," deyiverdi.

"Birbirinizle mi?"

İçki Piraye'yi hazırcevap biri yapmıştı: "Yoooo."

Mavi gözleri üstümdeydi. Gülümsedim. Daha önce hiç içinde bu kadar çok 'o' olan bir evet duymamıştım. "Öyle mi?" Talat şimdi bana bakıyordu.

Bu kez ben, "Yoooo," dedim.

Piraye gülmeye başladı. Aslında neşesi, kahkahasını tek başına sürdürmesine yetecek kadar coşkundu, ama eliyle işaret edince ben de ona katıldım. Talat'la kız, ayakta dururlarsa kahkahalarımız onları devirecekmiş gibi çabucak masaya oturdular.

Mor kız önce bir dilsiz gibi sessizdi, ama Piraye Talat'ın kulağına eğilince, kendini terk edilmiş hissettiğinden olacak, bana dönerek, "Ben İzmirliyim," dedi.

Konuşmayı hep böyle, iyi bildiği bir konuyla başlatıyor olmalıydı. "Ben değilim," dedim. Gülmek istiyordum, ama gülmüyordum. "İstanbulluyum. İzmir'e de hiç gitmedim."

Kızla biraz konuştuk. Asıl adı Fatma'ymış; Pelin'i, ajans bulmuş. İlkokuldan beri herkes ona ne kadar güzel olduğunu söyleyip dururmuş. Benim de söylememi ister gibi bekleyince ben

(*) Piraye: süs – y.n.

de söyledim. Ne sesinde, ne de yüzünde bir değişiklik oldu. Kurulmuş gibi anlatıyordu. Babası ortaokulu bitirirken ölmüş; annesi de buraya, güzelliğin para ettiği bu kente getirmiş onu. "Yirmi iki yaşındayım," diyordu.

Tabii inanmadım: On sekizini geçtiği bile kuşkuluydu. Pelin, kuşkuma aldırmadan monotonlaşan bir sesle devam etti; kendisiyle coşan tiplerden değildi, ona zar zor ezberletilen bir konuşmayı bitirmeye çalışıyor gibiydi. Yeni kampanya için Talat Bey bugün onu seçmişti, hem de tam on üç deneyimli mankenin arasından. Neden mor, diye soracaktım, Talat, sonunda kulağını Piraye'den kurtararak bize döndü. Kıza tekrar sarılırken yüzünde utancın izi yoktu. Olması mı gerekir? Sorsaydım, böyle diyeceğine emindim. İkimiz de bu gece bir kadın istiyorduk, onunki benim bulduğumdan daha gençti. Hepsi buydu.

Göz göze geldik; meydan okur gibi bakıyordu. "Ufaklık, sana bu fasulye sırığının askerlik arkadaşım olduğunu söylemiş miydim?"

Bana bakarak konuşuyor, ama mor kıza anlatıyordu. Kız, "Hayır, Talat Bey," dedi.

"Ona dans eden kuş derdik... Bazen de kaçık kuş..." Sormayınca, Talat kızın çenesini gıdıkladı. "Neden diye sorsana..."

Konuşma kızın değil, Piraye'nin ilgisini çekmişti. Kız sormadan o öne doğru eğildi. "Neden?"

"Çünkü dans ederdi..." Talat kahkahaya benzemeyen bir sesle gülüyordu. "Evet, söz ettiğim bildiğiniz dans... Siperlerin tepesine çıkar, tek ayaklı bir kuş olur, dans ederdi..." Sonra birden susup, merakla elimi tuttu. "Biliyor musun? Hâlâ anlamış değilim. Neden ellerini çırpardın? Uçmak için mi? Ya o peygamberi bir cüce olan, hiç kimsenin inanmadığı yeni din? Hiç mürit buldun mu?"

Bulamadım demek yerine, "Çok içmişsin," dedim.

O da içtim yerine, "Dün Sevgi'yi gördüm," dedi. Evvelsi gün de böyle demişti: Anlaşılan her gün görüyordu onu. "Seni sordu."

"Sevgi de kim?"

"Sevgilisi," dedi Talat, Piraye'ye bakarak. Sonra bana döndü. "Yani eskisi."

Piraye, "Eskisiyse sorun yok," diye kikirdedi. "Yoksa kimsenin sevgilisiyle yatmam ben. Prensip sahibi bir kadınımdır." Ardından çıngıraklı bir kahkaha attı. "Kocası olabilir bak..."

Onlar güldü, ben gülmedim. Çünkü kuşkulanıyordum. Gece Piraye'nin yüzünü değil, bedenini araştıracağımı hatırlayınca onlara katıldım. Talat'la kız, biraz daha oyalandıktan sonra yine sarmaş dolaş uzaklaştılar. Piraye kısa bir cümleyle Talat'ı çekiştirdi. "Politikacılarla çok içli dışlı ve çok uçuyor..."

Uçmak! Sormadım; İkinci kadehi bitirince üçüncüye başlamaya niyetlendi, ama "Başlama," deyince vazgeçti. Saat on buçuk gibi kalktık; hesabı ben ödedim.

Piraye yolda, "Kim kimi terk etti?" diye sordu; sonra beni beklemeden cevabı kendisi verdi: "Tabii ki o..."

"Nereden bildin?" dedim.

"Çünkü hüzün sana yakışıyor." Eve kadar –evi Maçka'daydı ve düşündüğüm gibi zenginliğin bütün belirtilerine sahipti– kadınlar ve erkeklerden söz ettik. "Ne yaparsak yapalım, onlarsız olmuyor," dedi soyunurken. Umduğumdan da diri bir vücudu vardı. Ama asıl şaşırtıcı olan bir bâkireninkine benzeyen göğüsleriydi: Sivri uçlu, yana dönük. Gömleğimi çıkarınca sanki daha önce beni çıplak görmüş gibi yargılı bir sesle, "Çok zayıflamışsın," dedi; sonra dudaklarımdan öptü. Alevli bir ağzı vardı.

Dudaklarının ustalığını kavrayınca onu uyardım: "Bu işi ayıkken yapmayalı neredeyse dört yıl oluyor."

Güldü ve "Ellerimi izle," dedi. Dediğini yaptım. Ellerini izleyerek bedeninde epeyce gezindim, ama bir türlü sertleşemedim; daha da kötüsü, sertleşir sertleşmez onu beklemeden fışkırdım. Yakıştığını söylediği hüznüm utançla lekelenmişti. Sırtüstü uzandım. Durum açıktı; aradığı o gerçek erkeklerden biri değildim. Piraye, "Aldırma," dedi, "nasılsa daha vaktimiz var."

Yan yana, birbirimize hafifçe dokunarak yattık. Utancım sarılmamı engelliyordu. Askerliğimi merak ettiğini söyledi. Biraz anlattım; köpekleşen kurdu, kesik kulakları, dört numarayı, yemediğimiz tavşanları atlayarak... Sonra konuşmaktan vazgeçtim: Çünkü sünger gibiydi; ne anlatsam içine çekip yutu-

yor, cevap vermiyor, yargılamıyordu da. Nasıl becerdiğimi bilmiyorum, ama bir ara uyudum.

Uyandığımda Piraye doğrulmuş, serin, becerikli ellerini bedenimde dolaştırıyordu. Parmaklarında çok şey vardı: Sihirbazın çabukluğu, hırsızın becerisi, cerrahın ustalığı, ayakkabı tamircisinin sabrı... Bu kez hemen sertleştim, ama bekledim. Aldığı zevk dilsizdi. Son ana, zevk topu yüzünde bir ışık gibi patlayıncaya kadar bağırmadı. Ancak keskindi: Omuzlarıma, sırtıma batan tırnaklarından anladım bunu. Başka bir şeyi daha kavradım: Zevkle acının, bedenimizi kuşatan bir çemberin üzerinde yer aldığını, birbirini izlediğini, hangisinden başlarsak başlayalım ötekine varabileceğimizi. Kanıt? İkisinin sonunda da bağırıyorduk.

Sevişirken bâkire göğüslerine, omuzlarına baktım, ama en çok mavi bir çiçek gibi açan gözlerini seyrettim; içinde kara özlemi çekmeyen bir denizci geziniyordu. Hoştu; ama ruhunu sevиştiği erkeğin bedenine aktaran kadınlardan değildi. Oysa Sevgi bunu her durumda başarırdı. Sonuç: Denedim ama bir türlü gelemedim.

Yanıma uzanınca elini tutup bu kez sarıldım. Belki küfürbazdı, ama karşısındakine cömert ve iyi kalpli olduğunu hissettiriyordu. Ve ben uzun zamandır iyi bir kadına sarılmamıştım. Biraz daha konuştuk, sonra, "Uyuyacağım," diyerek sustum.

Çünkü onunla konuşmak, insanın kendisiyle konuşması gibiydi; genişlemeye eğilimi olan, tehlikeli bir yalnızlık duygusu veriyordu insana.

Sabaha karşı derinden gelen yankılı bir sesle ikinci kez uyanınca telefonun çaldığını sandım; çalmıyordu. Piraye'nin kokusu bütün bedenimi sarmıştı. Sonra sesin köpek havlamasına dönüşen o uluma olduğunu anladım. Gözlerini hiç unutmayacağım, ruhunu yitiren kurttu bu. Ruh! Piraye'yi uyandıracağımı bile bile güldüm. Ruh ne midir? "Ruhumuz, annemizin rahminden, varoluşumuzun aydınlığına çıkarken, dölyatağında yapılan o kısa yolculuk boyunca edindiğimiz korkulardan doğar." Böyle dediğimde, yüzbaşının yüzünde beliren şaşkınlık yola sarkan bir trafik işareti kadar belirgindi... "Sayıklıyor musun?"

Ruha takılıp, Piraye'yi uyandırmıştım. "Hayır," dedim.

"Peki, bir daha Tanrı olmaya ne dersin?"

Ne demek istediğini tam olarak anlamadım. Ama sevişme isteğinin kesinliği, yüzünü, gecenin loşluğunda bile fark edilen çelik mavisi bir renge boyamıştı. Üstüme çıkarak dudaklarıyla kulağımı buldu. Fısıltısı iç gıcıklayıcıydı: "Kendini bir başkasından yeniden yaratma edimi olduğundan, orgazm, insanı Tanrılaştıran tek doyummuş..." Ona hayran olmamak olanaksızdı: Sabaha karşı dörtte, uyku sersemiyken bile, sevişme, orgazm konularında su kadar berrak fikirleri vardı. Sevişirken, "Bebeğim, bebeğim," diyordu.

Bebeği oldum, hem de bebeklerin en arsızıydım. Göğüsleri küçük, ama lezzetliydi.

Bu kez ikimiz de Tanrı olduk. İlk ikisinde olduğu gibi üçüncüsünde de üstte o vardı. Yana devrilirken, "Giderek denizciye benziyorsun," dedi.

Beşe doğru tekrar uyuduk. Belki beş buçuktu...

- 3 -

Ertesi gün ancak öğleye doğru uyanabildik. Yorgun olmasına yorgundum, ama –gece şehvetle yeniden tanışan– bedenim cennete doğru akan kutsal ırmağın kıyısında uyanmış gibi huzurlu bir doygunluğun içinde ürperiyordu. Piraye, yana dönüp ona baktığımda iki elini birden salladı; yataktan çıkmaya niyeti yoktu: Ben oyalanmadan kalktım. Piraye, evde yeme âdetinin olmadığını söyledi; yani kahvaltı etmeyecektik. Kahve içip evden ayrıldım. Çıkarken arkamdan, "Tekrar buluşalım," diye bağırdı, ben de, "Kitabı getireceğim," dedim.

İskelede bir şeyler atıştırdım, sonra bir gazete alıp karşıya geçtim. Yunanistan Dışişleri Bakanı Papandreu, lösemili Kıbrıslı Rum çocuk için yardım istiyordu. Diyarbakır'da bir paşa kadınlara, 'Kendinizi ezdirmeyin,' diye demeç vermişti. Güldüm. Sonra çok satan bir kadın yazarın demecini görünce daha da çok güldüm: 'Kimse onu ciddiye almıyormuş...'

Deniz, güneşli, rüzgârsız havaya rağmen insanı şaşırtacak kadar çalkantılıydı. Penceredeki Kız Kulesi sarhoş olmuş gibi sallanıyordu; öyle ki, karaya çıktığımda sallantıyı başıma tırmanmış buldum. Eve yalpalayarak döndüm. Sokağın başında içimde sallantıdan başka bir şeyin daha varlığını keşfettim: Yıllardır ilk kez bu semte böyle dönüyordum: Umutla. Bu, geleceğe yönelik tasarlanmış, şekilli bir umut değildi. Daha çok şimdiki zamana ait, kısa ömürlü, adresi olmayan bir iyimserlikten söz ediyorum.

Bu zamansız iyimserlik, Ağustos depremini cephedeki küçük yaralarla atlatan –topu topu üç katlı– apartmanın girişine kadar sürdü. İçeriye adımımı atar atmaz görünmez bir şeye çarparak durdum. Her zaman sesleri duyulan Mevhibe Hanım'ın kuşları sessizdi. Merdivenle birlikte yükseldikçe koyulaşan loşlukta bir koku vardı: Fiziki varlığı olan bir nesneyle ilişkilendiremediğim, ama belleğimde izi kalmış belirgin bir koku... Işığı açmadım. İkinci katta, loşluk karanlığa dönüşünce farkına vardım: Kokan, yıllarca önce beni ve Talat'ı ölümden kurtaran o önseziydi.

Biri tehlikede... Otomatın düğmesine basıp, çığlığa dönüşmek üzere olan önsezinin peşinden koşar adım, üçüncü kata çıktım. Felaket, ya da her neyse, orada, kapımın önünde, yerde oturan Feride'yleydi. Yanına vardığımda Feride'nin aslında oturmadığını, olduğu yere yığıldığını fark ettim. Bedeni kum yığını gibi bir şekil almış, beni bekliyordu. Ama eğilir eğilmez yanıldığımı anladım: Kimseyi beklemiyordu. Koyulaşan varlığının odağında sadece kendisi vardı. Yanına çömeldim. Ne beni, ne de elimi gördü. Dokununca da kımıldamadı. Adını söyleyerek bağırdım. Sonra omuzlarından tutarak sarstım. Ne görüyor, ne duyuyor, ne de soluk alıyordu. Yapacağım bir tek şey kalmıştı; ben de onu yaptım. Feride ikinci tokatta uzun bir soluk aldı; sonra gözyaşları, ardından çığlıkları geldi. Bent yıkılmıştı.

Yine de dilini, çenesini ve yüreğini kilitleyen kramp ancak yarım saat sonra çözüldü. Yavaş yavaş, lime lime olmuş sesiyle anlatmaya çalıştı: Sınıfındaki çocuklardan biri ölmüştü. Bun-

ları söyler söylemez tekrar ağlamaya başladı. Elimden bir şey gelmeyeceğini kavrayınca sigara içerek bekledim. Feride, önce bir anne gibi çığlıklarla, sonra bir kadın gibi içli içli sürdürdü ağlamasını; ikinci kez sustuğunda sıra insan olmaya gelmişti: Türdeşinin yazgısında kendisininkini arayan biri. Dili, ağzında aşınmış lastik gibi olduğu yerde dönüyor, ilerlemeden aynı sözcüğü tekrarlıyordu: Hasan, Hasan, Hasan...

Ölen çocuğun adı Hasan'dı. Sekiz yaşında, birinci sınıfta; üç yaşından beri babası yok. Annesi, annesinin dostu olan adam ve iki yaşındaki kız kardeşiyle birlikte, tek göz bir evde yaşıyorlar. Hasan, Feride'nin çok sevdiği, yakından ilgilendiği bir çocuk. Çalışkan da; okuldan sonra ya ayakkabı boyuyor, ya da benzer bir işte çalışarak para kazanıyor...

Feride'nin buraya kadar anlattıkları, öğretmenlik yaptığı ilkokuldaki çoğu çocuğun ortak kaderiyle uyumlu görünüyordu. Dram sonrasındaydı: Hasan, iki hafta önce sokakta bir köpek buluyor ve gecekondu mahallesindeki çöplüklerde yaşayanlara hiç benzemeyen, insanlardan kaçmak yerine sevgisini belli eden, arkadaş canlısı bu şehirli güzel hayvanı herkesten gizleyerek arka bahçede beslemeye başlıyor ve çok geçmeden de yeni sevgilisine âşık oluyor. Çünkü beyaz köpek bu gezegenin üstünde Hasan'a sevgisini açıkca gösteren tek canlı. Ancak nazlı sevgilisi bir süre sonra yemek artıklarını yemeyi reddedince, Hasan annesinin dostundan gizleyerek, eve getirmesi gereken kazancından ayırdığı parayla ona mama almaya başlıyor. Durum on gün kadar böyle devam ediyor, ardından kaçınılmaz son: Annenin dostu olan adam, Hasan'ın getirdiği paranın azalmasıyla ortada bir dolap döndüğünden kuşkulanıyor ve köpeği keşfettiğinde de, Hasan'ın yalvarmalarına aldırmadan hayvanı tek bir kürek darbesiyle öldürüyor.

Hasan o gece kendini, dibine hayattaki tek arkadaşını, köpeğini gömdüğü dut ağacının incecik dalına asıyor. Dalın kırılmaması, onu sabaha kadar taşımış olması çok şaşırtıcı...

Feride, hikâyesini bitirirken elini uzattı. Hasan'ın fotoğrafını o zaman gördüm. "Ne kadar güzel bir çocuktu..."

Avcunda zayıf, hastalıklı ve bayağı çirkin bir yüz vardı; Yüz-

başının dört numara dediği, kâbuslarımın başrol oyuncusu, o esmer kıza benzeyen. Feride'nin hüzünlü parmaklarıyla çiçek sever gibi okşadığı Hasan, yakında öleceğinden haberi varmış gibi somurtmuştu. Yanımdaki beden titreyince, "Çok güzel bir çocuk," dedim.

Hasan'ın güzelliği Feride'yi çığlıklarına geri döndürdü. Önce bekledim, hıçkırıkları katılmaya dönüşünce sıkıca sarıldım. Sadece sarılmıyordum: Borcumu da ödüyordum. Sevgi'nin beni terk ettiği gece, kendimi vurmamdan korktuğu için o da sabaha kadar bana sarılmıştı. Benliği duyduğu kederin içinde erimiş, varlığı saf, sonsuz bir acımaya dönüşmüştü. Daha önce hiç emin olmadığım kadar emindim: Tanrı, ya da deniz gibiydi kollarımın arasında tuttuğum kadın; o kadar büyük, o kadar geniş. Onu çevreleyemiyordum.

Belki yarım saat, öyle, kımıldamadan durduk. Feride ağlıyor, bense elime tutuşturduğu küçük suratlı, ölü bir çocuğun fotoğrafına bakarak dört yıl önce Kavacık'ta cennete bir göz atmak isterken ölen bir başka küçük çocuğu, Mustafa'yı düşünüyordum. Mustafa'dan söz etmeyecektim ona. Söz edersem ben de ağlamaya başlayabilirdim.

Feride sonunda doğruldu. Her zaman açık bir gökyüzü gibi belirgin ve parlak olan yüzü, gözyaşlarıyla yumuşamış, kaygan, koyu toprağa dönüşmüştü: Hiçliğin bulanıklığı. Bu yüzden ne düşündüğünü çıkaramadım. Ama sonra konuşunca, yüzüne kötülüğün maskesini yerleştiren şeyin, düşündükleri olduğunu anladım. "Sen öldürdün, değil mi?" Bu bir soru değil, bir itiraftı; beni izleyeceğinin itirafı. "Hâlâ geceleri kâbus görüyorsun. Bazen sesini duyuyorum..."

Duvarları delip geçen, ona kadar uzanan kâbuslar... İlk düşündüğüm dört numarayı bilip bilmediği oldu. Askerden yeni döndüğüm sıralar, yüksek sesle sayıkladığımı fark ettiğimde boşuna dilimi ısırmayı düşünmemiştim. "Saçmalıyorsun." Benimkileri değil, onunkileri kastediyordum; yakında edineceği kâbusları. Geçtiğini bile bile, "Aklından bile geçmesin," dedim.

Doğruldu. Sonra elimdeki fotoğrafı aldı. "Neden yakmıştın?" O gece, kendimi vuracağımı düşündüğü gece yarısı, Sevgi'yle

ilk karşılaştığımızda giydiğim çorapları yakışımdan söz ediyor olmalıydı. "Ben de bu fotoğrafı yakacağım."

Bir kitapta okuduğumda anlamı zihnime resim çizmeyen, ama hiç de unutmadığım bir cümleye rastlamıştım: *İnsanlığın ıssız adaları*... Şimdi karşımda, bu ıssız adalardan birinde, ufuk çizgisi yerine kendine bakan biri vardı. Onu hiç kimsenin, kendisinin bile anlamadığı kadar iyi anlıyordum. Ürperdim. Çok yalnız: Mutlak yalnızlık denilen, ölümün karşısında hissedilen türden bir yalnızlık. Bu duyguyla ona tekrar sarıldım. Kulağıma fısıldadı: "Tabancan var, biliyorum."

Annesi evde yoktu. Akşama kadar benimle kaldı. Durmadan Hasan'dan söz etti: Son kez gördüğünde ona nasıl 'Hocam' diyerek, uzun uzun, sanki öleceğini hissetmişcesine, vedalaşır gibi sarılmıştı; elimde buruşturduğum fotoğrafı da o gün, onu unutmaması için vermişti hocasına... Anlattıklarının ölümün dramatikleştirdiği basit rastlantılar olduğunu söyleyemedim. Ölüm, gerçekleri gölgesiyle yeniden şekillendiriyordu; hepsi buydu.

Feride'nin gözyaşları sonunda kurudu; hava kararkığında uyuyakaldı. Seniha Hanım'ın anahtarını kilitte döndürdüğünü duyar duymaz onu evine taşıdım. Kızını görünce korkudan küçük dilini yutan kadını yatıştırıp kendimi dışarıya attığımda saat sekizi geçmişti.

Ne yapacağım? Soruya cevap aramayı bırakıp, karşı sokaktaki yokuşu izleyerek Rum Mezarlığı'nın yanından Nakkaştepe Mezarlığı'nı gören düzlüğe ulaştım. Ortalık nedense tenhaydı; karşımdaki ölülerle koyulmuş karanlıkta birbirinin ardına sıralanmış selviler gökyüzünün merdivenleri gibiydi. Orada, dostça birbirine bakan iki mezarlığın arasında, düzlüğün sonundaki büyük çöp kutusunun yanına oturdum. Boğaz Köprüsü karşımda, üstünde ışıklı karıncaların ileri geri koşuşturduğu ince bir dala benziyordu. Hiç kuş sesi duymuyordum; belki bu, belki de Feride'nin tabancamı sorması, orada kımıldamadan oturup sigara içerken bana o soğuk, karlı dağları hatırlattı. Oysa ortalıkta katlanılabilir bir serinlik geziniyordu. Ilık dumanı loşluğa üfledim. Orada ne öğrendin diye sorsalar, verecek tek cevabım vardı: Ölümün tek başına yapılan bir şey olduğunu...

Kış; ölüm mevsimi... Sigaramı attım; sanki sekiz yıl geriye gitmiş, karlı vadilere bakıyordum. Ellerim hafif hafif titriyordu. Geriye yaslandım. Düşüncelerimi gözlerimin önünde giderek şekillenen resimden uzak tutmalıydım. İnce gövdeli, genç bir ağaç; dut; alt dalında usul usul, hüzünlü bir teslim bayrağı gibi iki yana salınan çelimsiz bir çocuk bedeni: En fazla otuz beş kilo. Ayaklarının altında taze toprak kokusu var: Kentli köpeğin mezarının üstündeki topraktan yükseliyor bu koku. Anne? Anne ağlıyor mu? Resimde anne yok. Bu garip değil. Benim çizdiğim hiçbir resimde anneye benzeyen kadın olamaz. Bunu kim söyledi? Sevgi? O değil. Psikiyatrist?

Yoksul ve işsiz bir adam, yoksul bir kadının, yaşasaydı büyük bir olasılıkla yoksul olacak küçük çocuğunun ölümüne neden olmuştu... Nereden bakılırsa bakılsın, baştan aşağı bir yoksulluk hikâyesi. Başımı salladım; yoksulluktan yana olmak gelmiyordu içimden. Eğer hikâyeye zengin bir kahraman ekleyebilseydik, sonuç değişir miydi? Önce Mustafa (acaba o kaç kiloydu?), ardından Hasan. Bu kent dört yılda bir küçük, yoksul bir çocuğun boynunu kırıyordu.

İkinci sigarayı yaktım. Uzun süredir ilk kez art arda sigara içiyordum, ama her gün de sekiz yaşında, otuz beş kiloluk bir çocuk ölmüyordu ya! Böyle bir mazeret buldum. Duman genzimi, burnumu yakan taze toprak kokusunu bastırırdı belki. Ama bu olmadı. İçinde –biri sevimli, öteki ikisi vahşi– köpeklerin, çelimsiz iki çocuğun ve o kara kuru kızın ruhlarını taşıyan keskin koku gözlerimi yaşartmaya devam etti. Üstelik sigaranın ortasında Feride'nin tabancayı soran sesini tekrar duydum. 'Onda anahtar var...' Bu, Feride'nin değil, benim sesimdi. Ayağa kalktım. Yerini değiştirmeliydim; Feride, sekiz ay önceki o uzun geceden beri tabancanın bavulda olduğunun farkındaydı. Silkindim. Berbat bir geceydi; sonra daha da kötü olabilirdi diye düşündüm: Hiç olmazsa yağmur yağmıyordu.

Üçüncü ses değişik ve kesik kesikti. Galiba kafamın içinden de gelmiyordu. Zil dört kez çaldıktan sonra pardösünün cebindeki telefonu hatırladım. Elif! Onu unutalı yirmi dört saat olmuştu. Oysa sesi tanıdık ve dosttu. "Nasılsın?"

"Pek iyi sayılmam," dedim.

"Yoksa yeni kadın mı?"

"Sekiz yaşında yeni bir çocuk," dedim.

Sonra, üçüncü sigara boyunca olanları anlattım. Hikâye bitince telefonun öteki tarafından uzun bir süre ses çıkmadı. Galiba o da ağlıyordu. İşi yokmuş; Çengelköy'de, iskelenin yanındaki lokantada buluşalım deyince, "Olur," dedim.

Lokantaya benden yarım saat sonra geldi; gelir gelmez genzimi yakan koku da, kulaklarımdaki mırıltılar da diniverdi. Göz alıcı bedeni kapıda belirdiğinde bütün bakışlar çoktan ona dönmüştü. Ayaktaki varlığı, karşısındakinde derin, durağan bir sükûnet uyandırıyordu. Öyle ki, yürürken bile duruyor gibiydi. İçeridekiler belki güzelliğini algılıyorlardı, ben ise çevresine yaydığı kutsal huzurun da farkındaydım. Yaklaşınca ayağa kalktım. Birbirimize sarıldık. Kolları sevecen bir dostunki kadar uzun ve kavrayıcıydı. Oturunca, biçimi olmayana biçim veren büyülü gözlerine daldım bir süre: İçine ışıltılı yeşim taşları serpiştirilmişti.

Onu seyrederken, budalanın tekisin, dedim kendi kendime; insan onun gibi bir kadını iki saatten daha fazla nasıl unuturdu? İstemiyordum, yine de bir süre Hasan'dan söz ettik. Tekrar ağladı; işaret parmağımı uzatıp gözyaşlarını üst dudağının iki yanında tuttum. Küçük damlacıklar yanaklarında ışıltılı süsler gibi duruyordu: Donmuş, billûrumsu. Güzel, soylu, seçkin ve şefkatli... Tanrı'yı kıskandıracak bir yaratık. Duruma uygun değildi, yine de aklıma gelen düşünceyle güldüm: Tanrı öcünü ondan aşkı esirgeyerek alıyor olmalıydı.

Hasan'dan sonra, sıra nasılsa gelecek diye, biraz da onu meraklı görünmenin utancından korumak için, o sormadan Piraye'den söz ettim. Yatak faslını içermeyen anlattıklarımı, ilgiyle dinledi. Merakı, bana, ya da varlığından yeni haberdar olduğu Piraye'ye dönük değildi. Bunu sorduğu sorulardan çıkardım. Piraye'ye âşık olmadığımı, ona yönelik ilgimin bedensel olduğunu düşündüğünü, bu yüzden önemsemediğini fark ettim. Merak ettiği, birkaç ay öncesine kadar aramızda var olduğuna inandığı aşkın odağındaki kadın, Sevgi'ydi. Bu hüzünlendi-

riciydi; merakı, kırıntısının bile peşine düşecek kadar aşk yoksunu olduğunu ele veriyordu.

Kılavuzluk için yüklü bir avans almıştım, üstelik geri çevirmeyeceğim kadar da güzeldi. Bu yüzden direnmeden Sevgi'yle ilişkimi bir cümlede özetledim: "Kişiliğine hayrandım, ama benliğini hep ezmek istedim." Dudaklarını büzdü. "Utanmıyorum," dedim; gerçek de buydu; hiç utanmıyordum.

Çünkü Sevgi, ilişkimiz boyunca hem kişiliğimi, hem de benliğimi, ayrım yapmadan, daha ilk günden başlayarak küçük parçalara ayırıp egosunun önüne atmıştı. Oysa biraz cömert davranıp, benliğimin bir parçasını bana bıraksa, tutunup ayakta kalabilirdim. Düş gücüyle donanmamış bir bilinç örneğiydi onunki...

İlişkimizin her safhası belirsizliklerle doluydu. Başta beraberliğimizi yürütüp yürütemeyeceğimize bir türlü karar veremedik. İkimizi de hareketsizliğe iten bu utangaç kararsızlığın ardındansa, biraz beklemek yerine, sanki geride kalan kaybedecekmiş gibi sırayı hemen ayrılmanın yollarını arama kaygısı aldı. İkimizi de ilgilendiren bulmacayı tek başımıza, ayrı ayrı çözmeye çalışıyorduk. Tabii belirsizlik ve kararsızlık labirentinden çıkışı önce Sevgi'nin bulduğunu söylememe gerek yok. Ama önceliği ele geçirmek pek işine yaradı diyemem; çünkü vardığı durakta onu acı bir sürpriz bekliyordu: Alışkanlık. Birbirimize çok alışmıştık. Çabaları boşunaydı. Sevgi yine de bir buçuk yıl boyunca, inatla ayrılmaya çalıştı benden. Başta, 'boşuna,' diye avunarak gülüyordum. Başaracağını hissedince, öfkelenmeye başladım. Sevgi, mutsuzluğa özel bir eğilim gösterdiğimi söyleyerek, kızgınlığımdan korunmaya çalıştı. Oysa bu kocaman bir yalandı. Mutsuzluk konusunda kimse onun eline su dökemezdi. Ana kaynak oydu. Gezegenin bu yarımküresindeki tüm mutsuzluk ondan yayılıyordu. Özetle belirgin bir uyumsuzluk: Bir türlü bir kafiye oluşturamayan iki savruk dize gibiydik...

Sanırım bunları da Elif sormadan anlattım.

İçmiyorduk; Elif yemiyordu da. Yiyen ve içkiyi özleyen bendim. O, kâh gülümsemesiyle taçlandırdığı, kâh hüznüyle de-

rinleştirdiği güzelliğiyle meşguldu. Soluğumu tutmuştum; yüzünde, özellikle de gözlerinde seyrine doyum olmayan, benzersiz bir gösteri sergileniyordu. Şimdiye kadar kadınların güzelliklerinden, ruhlarından olduğundan daha çok etkilendiğime göre, gelişmiş bir görsel duyarlılığım olduğundan söz edebilirdim. Ama Elif'i kavrayışım bundan önceki kadınları kavrayışımdan hem farklı hem de daha derindi. Karşımda gelecekte çekeceğim acıların nedeni olacak kadın oturuyordu. Dikkatle bakınca kavrayışım bir adım daha ilerledi: Onu yazacaktım... O zaman korkuyla irkildim: Dün arabada irkildiğim gibi. Kavrayışım değil, kavrayışımın kesinliği korku vericiydi. O, yazmaya tekrar başlayacağımı benden önce hissetmişti... Korkum geçmeyince, "Canım içki istiyor," dedim hemen.

"Sen içkiyi bıraktın." Haklıydı, ama bırakmamışım gibi başımı salladım. "Biliyor musun, aslında her şey bir rastlantı. Eğer içkiden kurtulmak için psikiyatriste gitmeseydin, asla tanışmayacaktık."

"Ama gittim ve tanıştık," dedim.

İki parmağını kaldırmıştı. "Evet, bir taşla iki kuş: Hem beni buldun, hem de içkiyi bıraktın."

Bir taşla iki kuş vurmamış, bir cümlede iki yanlış yapmıştı: Çünkü ben onu değil, o beni bulmuştu; içkiyi bırakmamı sağlayansa terapi değildi. Birinciyi atlayıp, ikinciyi söyledim:

"İçkiyi bırakmamı Neşe Berkmen'e değil, gözlerinden sükûnet yayılan bir kadına borçluyum. Seanslar sona erdiğinde ben hâlâ sarhoş geziyordum. O kadına, yine çok içtiğim bir toplantıda rastladım." Elif, yüreklendirici merakıyla öne eğilmişti. "Derin, kuyu gibi bakışları olan biriydi... Şairlerin betimlemeyi düşüneceği, insanın ruhunu ele geçirmeye kararlı, avcı türü dediğimizden... Kimse varlığıma aldırmazken o hiçbir kadının bakmadığı gibi bakıyordu bana. Neredeyse yarım saat, yöneldiği her şeyi içine alan gözlerini seyrettim. Dördüncü, ya da beşinci kadehten sonraydı; artık kendimi kontrol edemez hale gelmiştim... Belki de altıncıydı, ilerleyip elimi uzattım; ama kadın benden vazgeçmiş, arkamdaki birine gülümsüyordu... Tekrar beni o benzersiz bakışlarının içine alması için âdeta yalva-

rarak on dakika kadar önünde öylece durdum. Boşuna, büyülü bakışlı Tanrıça benden yüz çevirmişti. Sonra... Kadehimi bitirir bitirmez bağırmaya başladım; öyle öfkeliydim ki, gözlerini unutup onu tokatlayabilirdim... Neyse, ben öyle avaz avaz bağırırken tanımadığım biri yanıma geldi ve kulağıma eğilerek, karşımdaki gözlere tanrısal sükûneti bağışlayan şeyin, kadının âmâlığı olduğunu söyledi... Evet, düşündüğün gibi: Görmeyen bir kadına bağırmıştım. İçkiyi işte o gece bıraktım."

Elif beni kuşkulandıracak kadar uzun bir süre sustu, sonra cılız bir sözcük dudaklarındaki mührü kırdı: "Anlıyorum."

Biraz daha sustuk, dışarısını seyrettik. Boğaz'ı, iskeleye uğrayan vapurları, köprünün ışıklarını, aşağı yukarı geçen, geçerken boğuk naralar atan gemileri ve arada bir beliren martıları... Feride'yi, Hasan'ı unutmuştuk. Ben utancımı düşünüyordum. Ya O?

Bakışlarım güzelliğini aşıp düşüncelerine ulaşamıyordu. Güzelliği bir maske, hatta koruyucu bir zırh gibiydi; ona yöneltilen duyguları yansıtıp, kaynağına geri döndüren bir ayna ya da.

"Ne düşünüyorsun?"

"Hiç," dedi hemen.

Gülümsedim, o da gülümsedi ve Hasan'ı da Mustafa gibi sonsuz hiçliğin derinliklerine ittik beraberce. On dakika kadar başka şeylerden söz ettik. Olup bitenlerden, gündelik olaylardan pek haberi yoktu. Herkes gibi hepimizi öldürecek o büyük depremle ilgiliydi sadece. Ona sabah okuduğum kadın yazardan söz ettim. Adını duymuştu. Bir yıldır pek bir şey okumuyormuş, gazete bile... Yine de, politikayla ilgileniyormuş gibi hangi partiye oy verdiğimi sordu; cevap vermedim; nedense 'bir yılı' düşünüyordum. Konuşurken sık sık kullandığı o zaman aralığını. 'Bir yıldır' okumuyordu, 'bir yıl' önce şarkı söylemekten vazgeçmiş, hayatını değiştirmeye karar vermişti, 'bir yıl' önce birden hiç âşık olmadığını hatırlamıştı ve 'bir yıldır' çok değişmişti... Kendine dönüş: Sorular! Ölümün öncesinde insanın kendine soracağı sorular... Midem düşünceye hemen tepki verdi. Doğru olabilir mi?

"Hiç oy vermedim," deyip, dilime batmaya başlayan soruyu

sordum: "Hasta mısın?" Daha cevap vermeden anladım. Hastaydı. Gizlediği cevabı, başka bir dili konuşan gözleri veriyordu. "Bir yıldır?"

"Neden söz ediyorsun?"

Psikiyatriste gitmiş, trajik aşk tanımından hoşlanmamış, bana biraz zaman ver demiş, üstelik daha dün, benden onu ciddiye almamı istemişti. Şimdi daha emindim. "İstemezsen konuşmayız," dedim. Aslında öfkelenmiştim; ama parayı o vermişti, düdüğü de istediği zaman çalacaktı. "Beklerim."

Beklemedik, düdüğü çalmayacaktı. "Kalkalım," dedi.

Kalktık. Hesabı yine ben ödedim. Ne de olsa iyi bir avans almıştım. Dışarı çıkarken herkes bize –yani ona– bakıyordu. Biraz tedirgin oldum, Elif aldırmadı; sanırım o, yüz hatları belirginleştiğinden beri seyredilmeye alışkındı.

Dışarıda Şeref yoktu; Elif, daha önce görmediğim, küçük, ama gösterişli bir arabayla tek başına gelmişti. Yanına oturdum. "Bize gidelim," dedi.

Ona gittik. Arabayı hızlı ve sert kullanıyordu. Pek konuşmadık; doğruyu söylemem gerekirse hiç konuşmadık. O zaman yanıldığımı anladım. Aslında düdüğü çalmıştı, ama ben duymamıştım. Sağında oturduğumdan. "Sol kulağım pek iyi duymaz," dedim.

"Bir şey söylememiştim ki?"

Hafifçe yana dönmüştü. Yüzündeki gülümseme bir kadının değil, bir çiçeğin gülümsemesiydi ve ardında, görülmesi gereken, gizlediği başka bir şeyin varlığını haber vererek sonlanıyordu. Gizlediği... Galiba istediğim buydu. Bir erkeğin hiçbir zaman keşfedemeyeceği kadar gizemliydi: Düş gücünün ona çizdiği manzaradaki ufka doğru yelken açmış, uzaklaşan bir kadın. Boşuna; ona ve gizlediğine asla ulaşamazsın... Böyle düşündüm.

Beni teknesine almadan uzaklaştığı için onu rahatsız etmek istiyordum: "Ben de öyle sanmıştım," dedim.

Gülümsemesi bu kez bir şey gizlemiyor, belki özür diliyordu; tabii kendi dilinde. Çiçek kaybolmuştu. Yelkenli de. Uzatınca elimi geri çekmedim; bu kez elini istiyordum çünkü. Göz-

lerinin dibinde bir parça ufuk kalmıştı, onunla oyalandım. Fısıltıyla, "Tamam," dedim. "Sen bana bakma."

O, "Fısıltıları seviyorum," dedi. "Biliyor musun, bir gün bana bu ses tonuyla kitabını okumalısın."

Bir gün! Onun da hayatında tasarladıklarını yapamadığı günler vardı demek: Bir gün babaannemin mezarını yaptıracağım, bir gün sigarayı bırakacağım, bir gün askerlik arkadaşlarımızı Talat'la beraber toplayacağız, bir gün düzenli bir iş için sanat tarihi öğrenimimi kullanacağım ve bir gün hayatım için mutlaka ama mutlaka bir tema bulacağım... Sonra güldüm. Bunun için önce bir hayat edinmem gerekmez miydi? "Tamam, okurum," dedim, okumayacağımı bilerek.

Eve varıncaya kadar bir daha konuşmadık. Elif, ona pek yakışmayan –eğreti de duran– bir sessizliğin içine çekilmişti. Şeref arabayı park ederken asansörle sığınağa çıktık. Elâ bizi bekliyordu; önce Elif'in, ondan yüz bulamayınca da benim üstüme atladı. Ben de tersleyecektim, ama köpek onu ilk gördüğümden daha da iri duruyordu; çaresiz, kendimi uzun, ıslak diline bıraktım. Köpek bana Hasan'ı hatırlattı. Canım, boğuluncaya kadar içebileceğim bir masadan kalktıktan yarım saat sonra boğulurcasına içki istiyordu. İçki isteği ve birdenbire gözlerimin önünde beliren Hasan'ın ayaklandırdığı öfkeyle Elâ'yı ittim. "Burada..."

Elif'in sesi paravanın ardından geliyordu. Köpekle birlikte oraya yürüdük. Loşluğun içindeki yatak, duvarın içine ustaca gizlendiğinden olacak, geçen sefer fark etmediğim yarı aralık bir kapıdan sızan ışığın altında devasa bir tabuta dönüşmüştü. Elif orada değildi; sesi, ışığın içinden gelmişti.

Kapıdan içeriye girdim. Kendimi eşiğinde bulduğum yer bir oda değildi. Gösterişli –tabii genişti de– bir banyo ve soyunma odasından oluşan bağımsız bir bölüm; Kuzguncuk'taki dairem kadar büyük yeri böyle tanımladım... Elif, yüzü banyonun bir duvarını boydan boya kaplayan aynaya dönük, başka hiçbir şeye yönelmeden, dimdik kendine bakıyordu. İrkildim: Daha önce kendini seyrederken benliği hiç bu denli uzakta duran birini görmediğimden. Kendine başka bir yarımküredeki denizler-

den bakıyordu: Oradaki kendisi olmak, şimdiye dönmek istemezmiş gibi. Önce Feride, şimdi de o! Aynı günde, insanlığın ıssız adalarında mahsur kalan iki kazazede... Orada, banyonun girişinde, ufukta beliren bir gemi gibi epeyce bekledim; neden sonra, beni fark etmediğini düşünmeye başlamışken konuştu:

"Merak ediyordun, hadi yaklaş." Kımıldamadım. Kararsızdım; yaklaşırsam onun ıssız adasına düşerim diye. "İpucu, istediğin buydu değil mi?" Sesi öfkeli değildi; ama bahse tutuşmuş birininki gibi inatçıydı. "İşte..."

'İşte'nin ardından üstündeki bluzu çıkardı. Hâlâ ne olduğunu, ne yapmak istediğini kavramaya çalışıyordum. Ama bu, heykelimsi bir yuvarlaklığı olan narin omuzlarını, çıkık kürek kemiklerinin belirginleştirdiği pürüzsüz, ipekimsi sırtını ve aynanın içinde ayakta duran küçük göğüslerini seyretmekten alıkoymuyordu beni. Sonunda aynada Elif'in yanında duran görüntümle karşılaşınca sandığımdan çok şaşırmış olduğumu fark ettim. "Ona yakışmıyorum." Beynimde uçuşan diğer düşünce de bu oldu. Titreşim acı vericiydi. Kafamdaki bu dikenli titreşimle ona doğru yürüdüm.

"Yanıma gel." Zaten yanındaydım, yani neredeyse yanında. Küçük bir adım daha attım. "Elini ver." Yana dönmüş, o ıssız adadan, uzak bakışlarını üzerime çevirmişti. Ona her şeyimi verebilirdim, ama sadece elimi istemişti. Elif, kendisininkiyle birlikte sol göğsüne götürdü verdiğim eli. "Bir yıl önce tam burada ortaya çıktı... Belki hâlâ orada."

Ne çıktı diye sormadım bile. İki kutuplu bir kavrayışın dişleri arasında titriyordum çünkü: Ölüm bedenine yerleşmiş; ve onu yazacağım. Bir daha onu çıplak görmeyeceğimi, böyle dokunmayacağımı bilerek elimi bir süre sol göğsünde tuttum. Sonra birbirimize sarıldık. Kulağıma sessizce fısıldadı: "Sağ ol, biliyordum."

Nasıl bildiğini sormadım. Önemli de değildi zaten. Önemli ve unutulmaz olan, içinde bulunduğumuz andı. Beni görür görmez yazacağımı hemen keşfetmişti. Kâşif ve avcı! Bir kadını tehlikeli yapan bu iki özelliğe de sahipti. Karşısındakini tutsak almayı da biliyordu. Derin bir soluk aldım. Bana kalsa ona son-

suza kadar öyle sarılırdım, ama Elâ izin vermedi. Havlayınca geri çekildim; sonra yere bıraktığı bluzunu sırtına iliştirip onu salona, manzaranın önüne götürdüm. Orada birbirimize tekrar sarıldık. Köpek bu kez havlamadı; dostluğumuzun dili sessiz, ama içtenliği kesindi. İçki içme isteğimin bir sel gibi kabardığını da görüyordum. "Sigara içeceğim," dedim.

Elif, sigara boyunca gözlerini gözlerimin içinde tutarak anlattı. Kendi ölümünden söz edenlerinki gibi bakışları daha da büyümüştü. Bir yıl kadar önce bir sabah, yıldızı hayatının en parlak döneminin üstünde parıldarken fark etmişti sol göğsündeki o küçük kütleyi. Tam da La Boheme'de başrol oynamaya hazırlandığı mevsimin arifesinde; bütün lirik sopranoların hayallerini süsleyen o benzersiz fırsatı yakalamışken. Oysa iki hafta sonra doktorlar, sıfır risk için sol göğsünü almayı öneriyorlardı ona... Burada başını bir yıl önceki kadar öfke ve kararlılıkla salladı. "Asla..."

Kimseye haber vermeden İngiltere'ye gitmiş ve orada göğsüne ilişmeden, içindeki o minik kütleyi almışlardı. "Kocan?" diye sordum.

Sadece annesi... Ameliyattan bir hafta sonra katılmıştı ona. Hastalığı herkesten gizleme kararı kendisine aitti. Kocasından da... Şimdi altı ayda bir kontrole gidiyordu. İyi miydi? İyiydi... Londra'da tek başına geçirdiği o iki hafta hayatının en zor dönemi olmuştu. İşte, o dönemin sonunda söz vermişti kendi kendine: Eğer kurtulursa, bütün hayatını değiştirecekti...

İçtiğim sigara bitmişti; o da ağlamak istiyordu. Bu yüzden sustuk. El ele tutuşurken, neden hep böyle el ele tutuştuğunu anladım: Hâlâ peşinde olduğunu düşündüğü ölümle tek başına, yalnız karşılaşmamak için... Sekiz yıl önce, dağlardaki patikalarda yürürken, önünde ya da arkanda senin gibi ölebilecek başka birinin varlığını bilmek kadar güven verici bir temas... Ellerin birleşmesi bu demek. Eğer gözlerini gözlerimden çekse, ağlamasına daha rahat dayanabilecektim. Çünkü bakışlarında yalnız kendisi değil, unutmak isteğim başkaları da vardı; hatta geride, ufuk çizgisinde o ıssız ada...

İçki; içki istiyorum... Ben istedikçe, bir ses bağırarak karşı-

lık veriyordu: 'Bent; bendi yükselt!' Yarım saat kadar böyle karşılıklı bağırarak oturduk. Hayat dışarıda, zenginliğin parıltılı merceğinin ardında rengârenk, akıp gidiyordu. Öyle ki, bir ara Elif'in dekora uymayan bu hüznünün gerçekliğinden bile kuşku duydum. Ama az önce sol göğsünü tuttuğum kadının acısı hem gerçek, hem de tahmin ettiğimden daha keskindi. Bunu, hak ettiği kadar derinden kavrayamasam da, ayaklarımızın dibinde Elif'in gözyaşlarına eşlik eden Elâ, sahibesinin duyduğu acının sahiciliğini iniltileriyle kanıtlıyordu. Zavallı köpek! O da dağdaki o kurt gibi cinsinin türdeşliğinden vazgeçmiş, ıngalayan dev bir bebeğe dönüşmüştü.

Biraz daha böyle –ağlayan ve onunki gibi hüznü olan– birinin karşısında otursam dakikalardır yükselttiğim bent yıkılacak, ortalığı içki basacaktı. O yüzden ayağa kalktım. Cennete cehennemin koyu gölgesi düşmüştü. "Gidiyor musun?"

Sesinde soru yoktu; bıçak gibi iç kıyıcı bir korku vardı. Adını hemen koydum: Yalnızlık korkusu. Sonra tekrar oturdum. Sadece içki içmemeye çalışıyordum. Ama boşunaydı, eninde sonunda bendin üstünden atlayacaktım. "Galiba içki içeceğim," dedim.

"Hayır! Yapmamalısın!" Yapmak üzereydim, içki genzime kadar yükselmişti bile. "Bir yere gitmiyorsun..." Bu kez o ayağa kalktı. "Burada kalıyorsun!"

Sesi sert ve buyurucuydu, hatta sinirli. Ama ben ona bakmıyordum; beni dağlarda pusuya düşmekten koruyan içgüdüme kulak verip, sahibesinin tehlikede olduğunu düşünerek yattığı yerden doğrulan Elâ'ya bakıyordum. Sanırım bu yüzden, pek düşünmeden, hemen, "Olur," dedim.

Sonra, Elif'i izleyerek tekrar ayaklarımızın dibine çöken iri canavarın ardından, düşünmeye başladım: Feride? 'Yanında annesi var,' dedi bendi yükselt diyen o ses. Peki kocası? Bu kez sesi duymadım. "Ya kocan?"

"Yurtdışında," dedi Elif. "Hem burada kalmanla onun ne ilgisi var?" Daha sonra ilgisi olduğunu fark etti. "Hayır, kal derken onu kastetmedim."

Gülümsedim; utanmak çoğu kadına olduğu gibi ona da ya-

kışıyordu. Ama Elif çoğunun yaptığı gibi bakışlarını kirpikleriyle perdeleyerek, gözlerini kaçırmaya kalkışmadı. Gizlemediği ve utanmadığı bir utancı vardı. Elimi teslim oluyormuş gibi kaldırdım; o da beyaz bayrakmış gibi hemen tuttu. "Sağ ol; bunu unutmayacağım."

Neredeyse sabaha kadar dünyanın en güzel su kanallarından birinin bize kendini gizlemeden cömertçe sunduğu ve değişen ışıkla her saat yeni derinlikler kazanan manzarasının karşısında birbirimize dokunarak oturduk. Uyumadık; Elâ'ysa sahibesinin güvende olduğunu hissettiğinden olacak, sık sık daldı.

Elif, ancak ortalık aydınlanınca yatağa gitmeye razı oldu; karanlık kaybolduktan epeyce sonra. Gün ışığı, korkusunu bir silgi gibi silmişti sanki. Elâ'yla yatağın yanındaki koltuğa iliştip, dalmasını bekledik. Soyunmadan, üzerindekilerle yatmıştı.

Uyuyunca aşağıya indim. Şeref de bütün gece uyanıkmış gibi asansörün kapısında bekliyordu. Kahve istedim. Hemen telefon etti; kahveyi az sonra garajın yanındaki hizmetçi bölümünden genç bir kadın getirdi. Kezban olmalıydı. Şeref'e, "Kendim giderim," dedim. Biraz yürümek istiyordum.

Dışarıda Tanrı'nın merhameti gibi belirsiz bir yağmur vardı.

Geçmiş Zaman
(Haziran - 1998)

- Seans -

Kadınlığının gizi, kim olursa olsun karşısındakine keskin, erkeksi bir düş gücü armağan etmesinde saklı. Onu olduğundan daha karşı konulmaz yapan bu özelliği... Talat, Sevgi'yi ilk gördüğünde, '*Arkanı dönüp uzaklaşamayacağın bir güzelliği var*,' demişti. Sayısız kadın tanıdığından, bu ciddi bir iltifat sayılır onun dilinde. Sevgi'ye rastladığımda çevresindeki eksantrik dostlarının, hayatının dilini de yansıttığını kavramam çok zaman almadı: Bir arkeolog, yaşlı bir veteriner, eski ünlü bir politikacı, bir biyolog ve adı sonradan duyulacak genç bir dağcı... Osmanbey'deki galerisinin müdavimlerinden bazılarıydı bunlar. İlginç –ama tatsız özü olan– bir karışım.

Sorun? Birbirimiz için yaratılmamışız... Dramımızın odağında bu basit gerçek var. Ama nedense biz bu uyumsuzluktan hiç haberdar olamadık: Körlük, ya da dargörüşlülük; belki ikisi de birlikteydi. Bana sorsalar, beraberliğimizin –ve giderek artan körlüğümüzün– asıl nedeni hazseverliğimizde gizli derim; ama o, bu gerçeği, aşkın saflığını yok ettiği kaygısıyla inkâr etmekle meşgul. Bedenlerimizden sağdığımız tensel zevk o denli belirleyici ki, ilişkimizin hiçbir safhasında birbirimize aklımızla bakamadık.

Ben çoğunlukla sarhoşum; ya o? Ancak şimdi birlikte oluşturduğumuz sevgililiğin aslında cinselliğin içinde yapılmış, plansız ve yorucu bir gezi olduğunun farkına varıyorum. Sonuç: Geniş ve kaçınılmaz bir mutsuzluk. Ama bu iç burkucu yanılgıdaki payım yüzde elliden fazla değil. Çünkü büyüyen mutsuzluğumuzun kaynağı Sevgi. Övünerek örnek almamı istediği hayatı, aslında kendini tekrarlayan dönemsel mutsuzluklardan ibaret: Tanıştığımızda mutsuzdu; şimdi, ikinci yılda daha mutsuz. Oysa benimki istikrarlı, dengeli, çapı kolaylıkla küçültülebilen türden bir mutsuzluk. Peki neden onunlayım? İlişkimizin sırrı, hayatın sırrına benziyor: Rastlantı ve zorunluluk... 1996 Ekimi'nde, bir akşamüstü birdenbire bastıran yağmurdan kurtulmak için Osmanbey'deki bir galeriye sığındım. Galeri Sevgi'nindi. Bu rastlantıydı. Peki, ya zorunluluk?

O sırada genç olmaktan çok, gençmiş gibi davranmaktan hoşlanan bir kadınla birlikteydim. Kadının dışa vuran gençliğinde kötü bir şaka gizliydi: Körpeliği bedensel haz isteği yerine, koyulmuş bir sıkıntı yayıyordu: Ekşimsi bir tadı olan, çevresine bir erdemmiş gibi yutturmaya çalıştığı –içkiyle bile seyreltilemeyen– türden bir sıkıntı. Belki güzeldi, ama güzelliği ve kişiliği, orgazmın bile yüzünden çıkaramadığı bu sevimsiz sıkıcılığın içine tıkılıp kalmıştı; üstelik günaha da hiç eğilimi yoktu. Ondan ayrılmam bir zorunluluk olmuştu. İşte, size rastlantı ve zorunluluk.

Benim açımdan durum kısaca böyleydi. Ya Sevgi'nin açısından? Daha değişik olmasa bile, konunun daha karmaşık olduğu kesin.

Öncelikle o, erkeklerle karşılaşan kadınlardan değil; erkekler gelip onun hayatına giriyorlar. O hareket etmiyor, merkezde duruyor, zavallı erkekler de çok geçmeden onun yörüngesinde dönüp duran uydulara dönüşüyorlar. Anlayacağınız, sevdiğini de kendisi gibi mutsuz edecek kadınlardan o: Bunu hemen anlayamamamın nedeni, karşılaştığımız sırada bir önceki kadının sıkıntısını hâlâ üzerimden atamamış olmamdı. Sıkıntı hem körleştirmiş, hem de sağırlaştırmıştı beni. Sevgi'nin içindeyse her şey vardı: İstek, belirsizlik, hoyratlık, aldırmazlık ve

hepsini sarmalayan örümcek cinselliği. Oysa o, onunla yatmak istediğimi söylediğimde, tam ona yakışan açıkyüreklilikle, "Hayatımda zaten bir erkek çırpınıyor," diyerek beni uyarmış, ben de, daha önce hiç onun kadar iri bir örümcek görmediğimi söyleyerek kendinden emin bir budala gibi gülmüştüm.

Çabuk karar verirdi; cömertti de: Çorabımın rengini –piramit gölgesinde Nil yeşili– beğendiği için ilk gün galeriyi kapatmayı geciktirerek iki saat benimle birlikte yağmurun dinmesini beklemiş, onu ikinci kez görmeye gittiğimde, duvarda asılı olan tabloyu süzdüğümü fark edince, paketleyip koltuğumun altına sıkıştırıvermişti. Gül ağacından bir çerçevenin ortasındaki belirsiz sandal böylelikle benim oldu. Aslında ona haksızlık etmemeliyim, sonradan, tabloyu koltuğumun altına değil, aslında yüreğime iliştirmek istediğini söylediğini belirtmeliyim...

"Ya askerlik?"

Bunları düşündüm mü, yoksa mırıldandım mı? Farkında değilim. Belki de uyuklarken sayıkladım. Artık ancak burada kestirebiliyorum. İnsanlar garip bulsalar da, dişçi koltuğunda da uyumaya bayılırım. Gözlerimi açıyorum. Konuşan boşluğun soyut heykeli; doktorum.

"Peki, çatışma!" Çatışma mermilerin her yanınızdan vızıldıyarak geçmesi demektir. Buna alıştığın anda terfi eder, deneyimli asker olursun. Ama ona askerliğin sırlarından söz etmeye niyetim yok. Zaten askerliği anlayan var mıdır? Kadın, önemsiz olanlarıyla oyalandıktan sonra herkesin sorduğu o soruyu soruyor: "Korktunuz mu?"

Hep yaptığım gibi sessizce gülüyorum. Çünkü savaşta korktun mu diye soranlar, savaşmamış olanlardır. Savaşanlar bunun üstünde asla durmazlar. Savaş dediğimiz, korkudan da cesaretten de daha büyük, daha geniş bir şeydir.

"Ne cesurdum, ne de korkak," diyorum istemeye istemeye. "Savaşırken kendimi haklı bulmuyordum; ama haksız olduğumu da düşünmedim. Nefrete gelince? Sizi öldürmek isteyenlerden ne kadar nefret ederseniz, o kadar nefret ediyordum onlardan."

"Peki, savaş deyince aklınıza ilk ne geliyor?"

Savaşı anlamak! Ne boş bir çaba bu... Savaşı savaşırken bile bütünüyle algılayıp kavrayamayız. Yine de deneyip, "Uyku, daha doğrusu uykusuzluk," diyorum. "Ayıracak vaktim yokmuş gibi neredeyse hiç uyumuyordum." Şimdi uyuyacakmışım gibi susunca bu kez sessizliğimi bölmüyor. Bu inceliği için onu ödüllendirmeliyim. "Askerliğim süresince kendime pek şefkat göstermedim. Ama acımasızlık da denemezdi davranışıma. Daha çok ilgisizlik; bedenime ve ruhuma karşı suçluluk duygusu uyandırmayan ölçülü bir ilgisizlik..."

Gözleri parlıyor. Ucunu çekecek bir şey bulmuş olmalı. Bulmuş gibi soruyor: "İlgisizlik! Bazen haksızlık da bu kılığa bürünmez mi?"

Yine gülüyorum. Oysa anlatacaklarım hiç de komik değil: "Askerdeyken haksızlık ettiğimiz, ilgimizi esirgediğimiz sadece kendimiz değildik; doğa ve hayvanları unutmamalıyız... Toprağın derisini yüzdük: Bütün otları ezdik, ağaçları ya kestik, ya da yaktık. Biz de, onlar da... Geceleri duyduğumuz her sese, her çıtırtıya ateş yağdırdık: Tüfekle, makineliyle, el bombasıyla ve gerekirse havanlarla. Öyle ki sonunda sabahlar hayvan leşleriyle aydınlanır oldu: Yazın ayılar ve geyikler, kışın kurtlar; hepsini öldürdük; eğer ateş menzilimize girerlerse, atları ve eşekleri de öteki dünyaya gönderiyorduk. Koyun öldürdüysek, yiyorduk. Aslında öldürdüklerimizin çoğunu yiyorduk. Bazen tavşan bulduğumuz da oluyordu. Parçalanmamış, tek parça; kılına bile zarar gelmemiş, bütün halinde tavşanlar hem de. Yüzbaşı, yememiz için, havan mermilerinin basıncından diyordu. Ama biz tavşanların korkudan öldüklerini biliyorduk. Bunda şaşılacak bir şey yok; tavşanlar zaten ödlektirler. Ödleri patlayıp, kanlarına karıştığı için onları yemiyorduk... Bilmiyorum, belki kovuklarda öldüremediğimiz birkaç ayı ya da kurt kalmıştır. Ama ölümden kurtulmuş olsalar bile hepsinin çıldırdığına kalıbımı basarım. Orası delirmiş, tımarhanelik hayvanlarla doluydu. Bir gece pusu atmaya giderken bir kurtla karşılaştık. Aptal, onu öldürebileceğimizden, hatta yiyebileceğimizden habersiz, bacaklarının arasına aldığı kuyruğunu sallayarak ayaklarımıza sürtüne sürtüne saatlerce peşimizde dolaştı. Sabaha karşı bir

ara göz göze geldik. O zaman aklını kaçırdığını anladım: Kurtluktan vazgeçmiş, köpeğe dönüşmüştü..."

"Kendinizden söz ederken hayvanları anlattığınız kadar dramatik bir üslup kullanmıyorsunuz. Ya insanlar? Onlara ne oldu?"

İnsanlar! Cevap vermiyorum. Şimdi düşüncelerim tımarhanelik o kurtta. Ölmüş müdür? Belki hâlâ yaşıyordur; köpekleşen yaşar. Kural bu... Ya o tepe? Tepe öldü. Bu kesin.

"Hayvanlarını öldürdüğümüz, ağaçlarını yaktığımız dağ o kadar yüksekti ki, güneş doğarken zirvenin gölgesi, altımızdaki bulutların üstünde tıpkı denize açılan rüzgâr gibi dalga dalga yayılırdı. Yamaçlarda yaz başında bile kar olurdu. Vadiler, ortadan açılmış defterlere benzerdi; boş, henüz tek satır bile yazılmamış, kararsız yazarını bekleyen kirletilmemiş sayfalara... Yazarla ölümlünün arasındaki farkı ilk kez orada, karın üstüne yazabileceğimi düşündüğümde kavradım. Yazarın ölümlüye göre üstünlüğü, hikâyenin sonunu bilerek başlamasıdır; oysa ölümlü için hikâyenin sonu sadece yazgısına terk edilmiştir. İşte bu nedenle, sonumu kaderin atacağı zarlara bırakmamak için yazmaya başladım. Yani yaşamak, ölmemek, yaşamla baş edebilecek bir yazgı edinmek için. Geceleri düşünüyor, sonra sabahları on, on beş kilometre ötede, kendini vermeye hazır, istekli bir kadın gibi ortadan ikiye açılmış karlı vadilere hikâyemi karalıyordum. Yazgımdan kaçarken, ölümle yüz yüze gelme yeteneği edinebilmek için yazıyordum. Cesaretimden hiç söz etmiyordum. Çünkü kendi cesaretinden söz edenler basit insanlardır. Ben cesaretimi de, korkaklığımı da henüz kâğıda geçirmediğim, karşımdaki beyaz vadilerde kurtlarla birlikte dolaşan kahramanlarıma itiraf ettirebilmek için yazıyordum. Mutlak yalnızlıktan, ölümün karşısında hissedilen yalnızlıktan kurtulmak için yazıyordum... Bir de, *Amat qui scribet, paedicatur qui leget*... yani, 'yazan becerir, okuyan becerilir,' diye. Bunu da Septumius'tan* aşırdım."

Kadın, Septumius da kim, demiyor. "İnsanlar," diye üsteliyor; sanki tüm insanlardan o sorumluymuş gibi.

"İyi insanlarla karşılaştım, kötüler de vardı. Çevremde köylü

(*) Roma İmparatoru – y.n.

yüzler, kentli yüzler, esnaf yüzler, işçi yüzler vardı. Ama dağlar ve yazgılarının belirsizliği bu yüzlerdeki hatları çok geçmeden eritir, hepsini birbirinin ikizi yapardı. Anlayacağınız, hepimiz ikizdik; ölümün ikizleri... Bu ikizler, gündüzleri uyur, gecelerini ayakta geçirirlerdi... Ve uykuyu geri çevirmeyen, çağıran o geniş, sonsuz soğuk... Ve sabah kaygı vermeyen, pırıl pırıl aydınlık... Bunlar biz insanları utandırırdı... Bir şey daha, o soğuk siperlerde hiç zengin surat yoktu. Evet, hiç dedim... 'Zenginler dağlara sadece kayak yapmak için çıkarlar...' Siperlerde Nihat hepimizle dalga geçerken, böyle derdi... Talat mı? O sonradan zengin oldu. O zamanlar bizim gibiydi; Gore-Tex postalı* bile yoktu..."

"İyilik?"

İyi olan şeyler vardır belki. Ama bulamadığımdan, peşine takılıp, kendimi kötülükten uzak tutamıyorum. Aslında bu sadece benim değil, Adem'in oğlu Kabil'den beri hepimizin sorunu. "Eğer olabilseydim, iyi biri olmak isterdim. Kim bilir, bakarsınız günün birinde elime bir fırsat geçer."

Kadın elime bir fırsat geçeceğinden umudu kesmiş bir sesle, "Belki," diyor. "Bu arada bileğiniz nasıl? Alçıyı çıkarmışsınız."

Alçının canı cehenneme. "Kısacası savaştan pek hoşlanmadım. Bunu açıkça söyleyebilirim. Sadece arkadaşlar ve arkadaşlık; uykusuz geceler ve uyuduğumda gördüğüm kâbuslar... Başka kalıcı olan bir şey olmadı."

"Ya yazma düşüncesi?" Cevap vermiyorum. Çünkü artık yazamıyorum. "Kötümserlik," diyor kadın bu kez; tek sözcüklü bu cümle bir soru mu, yoksa teşhis mi, belirsiz.

"Kötümser miyim? Belki. Bir zamanlar umut besleyenlere hasta gözüyle bakıyordum."

"Ya şimdi?"

"Hastalık olmasa bile, umudun kötü bir alışkanlık olduğunu söyleyebilirim."

"Umut olmazsa gelecek edinebilir miyiz?"

"Savaşta gelecekten söz edenler ya yalancılardır ya da hayal gücü geniş olanlar."

(*) Kaliteli, pahalı postal – y.n.

Gelecek

(Temmuz - 2001)

Beni uykunun içinden çekip çıkaran çan gibi tınılı sesi araştırmak için mutfağa girdiğimde Zehra'yla karşılaşıyorum. Kısa boylu, narin, çıtı pıtı, içinde oluşan hayata geçit vermek için kalçaları genişlememiş kadınlardan... Genç olmalı... Onu arkasından seyrederken bunları düşünüyorum. Beni duymuş gibi geriye dönüyor; yanılmışım. Bedenindeki gençlik, yüzüne tırmanırken buharlaşıp yok olmuş sanki. Mutsuz bir suratı var; yani akrabayız, birbirimizi yadırgamayacağız. Teninin rengi dikkat çekici: Esmerden de öte, basbayağı koyu.

Gülümsüyorum; o, açım demişim gibi, sineklerden korumak için üstüne tülbent örttüğü kahvaltı tepsisini işaret ederek geri çeviriyor gülümsememi. Bir başka Semra'yla mı karşı karşıyayım? Çiçekli böcekli, uzun, açık renkli, basma elbise de boyunu iyice kısaltmış. Hayatı boyunca hiçbir erkek için giyinmediği o kadar belli ki. Bedeni yirmi, yüzü elli yaşındaki bu garip kadınla dost olacağız. Bakışlarından anlıyorum bunu.

Konuşuyoruz: Yürüyerek yarım saat ötedeki *yukarı* koydan gelmiş. Burada yönler –yarımadanın bölgelerine göre– yeniden tanımlandıktan sonra değişik adlar almış: *yukarı*= kuzey; *aşağı*= güney; *dağın ardı* ya da *öteki taraf*= batı; *deniz* ya da *Foça*= doğu gibi. "Kaptan ve Avni'yle birlikte iki gözlü bir damda kalıyoruz," diyor.

Kaptan! Kaptanın Metin olduğunu hemen anlıyorum. Demek utangaç dostumuz başındaki siyah bereyi bu yüzden takıyor.

Ya Avni? "Garibanın teki," diyor. Gariban? "Gariban işte," diyerek üsteliyor. Garibanın sözcük anlamının ötesinde yöresel bir karşılığının olup olmadığını Avni'yi görünceye kadar öğrenemeyeceğim; Avni şimdilik belirsiz bir kimlik. Yakınlıklarını soruyorum. Sert bir sesle, "Akraba değiliz," diyor. Reddettiğinin Avni olduğunu sanmakla hata ettiğimi, cümlesinin ikinci kısmını duyunca anlıyorum. "Kaptan bize benzemez. O..."

Kaptan! Avni'yle kendisinden ayrı tutarak başka yere koyduğu, vurgusuyla yücelttiği bu kişiyle aralarında akrabalıktan çok daha güçlü, kopmaz bir bağ olduğunu söylemek istediğini kavrıyorum.

Başka şeyler de öğreniyorum bu arada: Bulunduğumuz yeri sık sık domuzlar bastığı için adının Domuz Burnu olduğunu; denize girilecek en iyi yer olan kayaların arasındaki dar plaja inen keçi yolunu sadece Kaptan'la Avni'nin bildiğini, bizim gibi şehirlilerinse aşağıdaki koya gittiklerini, çeşmedeki suyu içebileceğimi, sivrisineklerden korunmak için pencerelerdeki fesleğen saksılarını kaldırmamamız gerektiğini. Kuyrukluların –akrep demek bu– genellikle Eylül'de ortaya çıktığını...

Ondan, sevdiğim kadından söz etmekten kaçınıyor. Oysa sıra gelince babasını saygıyla anıyor; Kaptan bulmasaymış, zavallı Hüseyin Bey düştüğü yerde kalıp ölebilirmiş... Peki ya O? O neredeydi o sırada? Söz Elif'e dönünce tekrar susuyor.

"İyi mi?" Omuzlarını silkiyor. Hasta demedi; bu iyi haber.

"Alışveriş için ilçe merkezine gideceksin," diyor.

Birbiriyle uyumsuz, hatta taban tabana zıt iki bölümden oluşan ilçe merkezi, düşündüğümden de küçük. 1950'deki büyük depremde vadideki eski evler yıkılınca, önce resmi binalar, ardından canı tatlıların evleri kasabanın girişindeki bodur makilerle kaplı rüzgârlı tepeye taşınmış. Bunları Zehra'yla tanıştıktan iki saat sonra, gazete bayiinden öğreniyorum. Adam belki gevezenin teki, ama yukarı mahalle konusunda hiç de haksız değil. Beğenmediği bu yeni yerleşimin ne dokusu, ne de ru-

hu var. Pazar, aşağı ve yukarı mahallenin arasındaki düz alanda kurulu. Zaten ortalıkta başka da düzlük yok. İlçenin karşısında, denize bir kaplumbağa gibi uzanan tepeciğin üstünde iki eski yel değirmeni gözüküyor. Dikkatle bakınca, yüz yıllık yel değirmenlerinin onarıldığını, yükseltinin bütünüyle askerî bölgeye dönüştürüldüğünü fark ediyorum.

Alışverişi yapıp minibüsle Domuz Burnu'na dönüyorum. Asfalt yoldan eve uzanan yolda önüme bir tablo gibi asılan görüntü vahşi ve yorucu. Terasta sigara içerek sessiz bir durgunluğun içinde –manzaranın gölgesine karışmış– dönmemi bekleyen Zehra, elimdekileri alarak mutfağa götürüyor; sabahki konuşkanlığını yitirmiş. Denizi seyretmeye koyuluyorum. Sakin, rüzgârsız bir gün. Yıllardır çok yakınında yaşamış olmama karşın, denizle hiçbir zaman iç içe olmadığımı ancak şimdi anlıyorum. Deniz: Geçilmesi, öteki tarafına ulaşılması zor olmayan, dar bir su yolu; ya da Boğaz. Tanımımın eksik olduğunu kavrıyorum. Oysa burada soluk alan, gözetleyen, dostluğu ya da düşmanlığına ilişkin ipucu vermeyen, ketum bir varlık var. Önce yüzünde kırkayağın izi olan siyah bereli adam, şimdi de deniz... Sanki aralarında bir bağ varmış gibi, ikisi de aynı tedirginliği tetikliyor. Üstüne gitmeli miyim?..

Hızlı adımlarla aşağıdaki koya yürüyorum. Hava oldukça sıcak, denize doğru indikçe daha da ısınıyor. Çevre hayvan pislikleri, karıncalar, böcekler ve adımlarımın önünden iki yana sıçrayan çekirgelerle kaplı. Yandaki dar tarlaları iri örümceklere benzeyen ayrık otları sarmış. Yolun, kıyıdaki düzlüğe ulaşmadan önceki son kıvrımını belli etmek için dikilmiş, iri bir tabelaya benzeyen zeytin ağacının alacalı gölgesinin altında, kımıldamadan yolu süzen bir katır var. Hayvanla göz göze gelince duruyorum. Bu şanslı bir katır, çünkü deniz seviyesinde yaşıyor. Sonra siperlerdeki o gecenin soğuğundaki o soru: 'Dudağı kesik mi?' Eğer yan tarafta, sonradan fark ettiğim çocuk olmasa, gidip bakacağım. Katır, çocuk ve ben, bir süre birbirimizi süzüyoruz; sonra tekrar yürüyorum, çocuk arkasına dönüyor, katırsa başını eğerek otlamaya koyuluyor. Ya Kırkağaçlı erin sorusu? Soru sekiz yıl ötede, o dağlarda kaldı.

Koyda hiç kimse yok. Kış boyunca dalgaların dipten koparak karaya yığdığı –rengi yeşilden kahverengiye dönüşmüş– yosun öbekleriyle sürekliliği bölünen uzun kumsal, güneşin altında gümüş bir kemer gibi yanıyor. Plajın yukarıdan görülmeyen, tepeye yakın tarafında, içinde dört-beş tembel sandalın pineklediği bir balıkçı barınağı var. Garip, bu insan yapısı küçük liman iki yanı tepelerle kuşatılmış koyun ıssızlığını azaltmıyor, aksine terk edilmişliğini vurguluyor.

Küçük bir odacıktan ibaret olan kahveyi, dipte kaldığından olacak, barınağa iyice yaklaşıncaya kadar fark etmiyorum. Önünde, tarlaları tuzdan korumak için denize paralel olarak dikilen kargılardan yapılmış bir çardak var. Beş masa da bu çardağın altındaki gölgeye yerleştirilmiş. Ortadakine otururken buraya gelişimin ardındaki belirsiz dürtüyü kavrıyorum. Niyetim, bir zamanlar dağlardaki siperlerde karşılaştığım doğanın o ilkel ruhuyla tekrar karşı karşıya olmak. Yakından bakmak! İtiraf etmeyiz ama doğa aslında güzel değil, ürkütücüdür. Rahatsız tahta sandalyede kımıldamadan, açıklarda esen rüzgârların önünde ileri geri sallanan bir çarşafı andıran denizi seyrederken düşünüyorum; meydan okumadan, ama dost olmaya da niyetim yok.

On dakika boyunca ortaya kimse çıkmıyor. Sonra o adamı görüyorum; dünyanın en yaşlı adamını: Gezegenin üstündeki bütün canlılar öldükten sonra geriye kalmış, türünün son örneği olan o insanı. Kargıların gölgesine karışmış, arkası denize dönük, yarımadayı ikiye bölen yüksek dağlara bakıyor. Dağlar! Onun da benim gibi dağları var: Bu, yarımadanın doğu tarafına kış boyunca yağmur, yaz süresince gölge ve serinlik bağışlayan dost yükseltileri, geçmişte kalmış, korkutucu bir anıya dönüştürecek rahatsız edici bir düşünce. Sonra adamın görmediğini hissediyorum. Belki gözleri bile yok. Kurumuş, rüzgâr eserse savrulup gidecek bir yaprak... Kahveci o sırada ortaya çıkıyor; kırklarında, sakalları uzamış, birkaç dişi eksik bir adam... "Soğuk bir şey," diyorum.

Adam buzdolabındaki son gazozu getirip masaya bırakıyor. Yaşlı adam konuşmamızı duyunca bağırıyor: Tenekeden ya-

pılmış bir gırtlaktan gıcırdayarak çıkan paslı, şaşırtıcı bir ses: "Kaptan mı?"

"Hayır, Ahmet dayı!"

"Geç kaldı," diyor yaşlı adam. "Sıcak bastı. Nasıl çıkacaaz şimdi?"

"Daha Eylül'e çok var," diyor kahveci. Sonra yaşlı adamı işaret ederek, eliyle bir işaret yapıyor. Deli! Fısıltıyla anlatıyor: Gezegenin son insanının adı Abdullah Ahmet. "Hep orada oturur, güneşin ardından ayçiçeği gibi döner durur." Kahveci gülümsedikçe kırık dişlerinin sayısı artıyor. "Bir başka deli var, onu bekliyor."

Kaptan! Demek ikinci deli bizim bereli adam? Kahveci onu dinlediğimi fark edince sözü üçüncü deliye getiriyor: Kaptanın ölmüş karısına. "Deli karı, peşinde kızı, buralarda dolaşırdı yalınayak..."

Vaktimi bu dedikoducu, alçak suratlı adamla öldürmek yerine sigarayla geçirmeye karar vererek onu başımdan savıyorum. Saat dörde doğru tepeye dönmek için yola çıkarken yaşlı adam aynı yerde oturmuş, hâlâ o deve hörgücüne bakıyor. Yol sıcak. Katır bu kez bana aldırmıyor. Çocuk da ortalıkta yok. Balkona adımımı atar atmaz süt beyazı bir köpek ve iri bir gölge öteki taraftan aşağıya atlıyor. Dünkü köpek; ya öteki? Avni olmalı. Zehra içeride, beni görür görmez yüzü asılıyor. "Çok sıcaklamışsın, istersen su dökün," diyor. Sesi dost oysa. Odama giderken köpeği soruyorum. "Kaptanın," diyor Zehra. Avni'yi sormuyorum; beğenmediği sorulara cevap vermiyor çünkü.

Kaptanın o yaşlı adamla ne ilgisi var, ya karısı? Sormayı düşünüyor, sonra üşeniyorum. Sıcak merakımı da eritmiş olmalı. Duş yaptıktan sonra Zehra'yı balkonda, sigarasını tellendirirken buluyorum. En az kırk yıldır sigara içiyor olmalı. Arkasını denize dönmüş, dağlara doğru bakıyor. Kıyısında yaşayanların çoğu gibi denize ilgisiz. Masada yiyecek var. Pek iştahım yok, ama açlığın belleğimdeki derin ve kalıcı izi, kararsızlığımı çabucak yeniyor, her zaman yemek bulamayan birinin o terbiye edilmiş içgüdüsüyle tepsideki her şeyi bitiriyorum.

Abdullah Ahmet deyince Zehra sigarasını tükürür gibi ye-

re atıyor. Yüzü daha da esmer şimdi; anlaşılan yaşlı adamı pek sevmiyor. Nedenini sormuyorum. Gitme zamanı: "Yarın sabah gelirim," diyor, sonra toparlanıp balkondan aşağıdaki düzlüğe inerek, önceki gün o adamın gözden kaybolduğu yöne doğru yürüyor.

Köpek, Zehra zeytinliğe ulaştığında ortaya çıkıyor. Tekrar denizle karşı karşıyayım. Üstelik de tek başıma. Önümde yine içkiyle kısaltacağım bir gece var. Bugün de gelmedi. Budalanın tekiyim. Onunla konuşmadan, koşarak geldim buraya.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Şimdiki Zaman
(Mart - 2000)

- 1 -

'Bir yılın' gizini açıkladığı o geceden sonraki iki gün boyunca Elif'le buluşmadık; yüz yüze gelmek istemiyordu. Üç-dört kez telefonla konuştuk sadece. Ben arıyordum. Telefondaki sesi üzgün değildi; ancak gizli bir utançla titrediğini hissediyordum. Utandığını, üstünü örtmeye çalıştığı bazı sözcüklerinden, 'Nasılsın,' diye sorduğumda, 'İyiyim'in sonunun sessizliğin içinde yok oluşundan anladım. Belki utanmakta haklıydı. Onu gerçek anlamda, hiç kimsenin görmediği kadar çıplak görmüştüm: Korkularıyla...

Özetle, kılavuzluğum daha ilk haftada çıkmaz bir sokağa sapmışa benziyordu. Avansı geri vermem gerekir miydi? Arada bunu düşünmüyor değildim.

Ben de Feride'yle ilgilendim. Daha doğrusu Feride'den geriye kalanlarla. Yandığında gözlerini olduğundan daha güzel gösteren yaşama isteğinin özü, o gizli ışık yok olmuştu. Tabii Seniha Hanım da vardı göz kulak olmam gereken; kızının hali kadıncağızın aklının kalanını da başından almak üzereydi. Feride artık neredeyse hiç konuşmuyordu: Ne benimle, ne de annesiyle. Sonunda Semra'yı çağırmayı akıl ettim. Salı günü

akşam, iş çıkışında geldi. Birkaç gece kalmaya razı oldu. O gece, önce Talat aradı: Ertesi gün, geçen seferki görüşmemizde sözünü ettiği Bakan'a yakın birini bulmuş, onunla akşam yemek yiyecekti; onlara katılır mıydım? "Neden katılayım ki?" diye sordum.

"Gerçek bir asker gerekiyor bana," dedi. "Herif de askerliğini bizim orada yapmış. Mevzu olur..."

Evet, ya da hayır demeden telefonu kapattım. On dakika sonra bu kez Esin aradı. Mesajı kısaydı. "Yarın öğlen büroya uğramanı bekliyoruz..."

Esin'e, "Peki," dedim; çünkü o, hak etmediğimi düşündüğüm avansı ödeyen biri olarak sormamış, buyurmuştu.

O gece neredeyse hiç uyumadım. *Kazablanca*'yı ellinci kez seyretmeye hazırlanırken son anda fikir değiştirip, *Atları da Vururlar*'da karar kıldım. Sabaha karşı kapı çalındı. Semra'ydı, sonunda Feride'yi uyutmuştu. Çayı günün her saatinde bardak bardak içecek kadar severdi, bu kez istemedi. Şarap olsa belki içerdi; ama eve içinde alkol olan hiçbir şey sokmadığımı söyledim. Bir süre konuşmadan oturdu, yorgundu (Feride'lere geçmeden evi temizlemiş, tozları da almıştı), onu divana yatırıp üstüne battaniye örttüm. Tam uykuya dalacakken konuşmaya başladı:

"Hiç iyi değil..." Bunda garip bir şey yoktu. Ama ardından söyledikleri hem garip, hem de ürkütücüydü: "Bence o adamı öldürmeyi düşünüyor..."

O adam! Birden, Hasan'ın sekiz yaşında, çelimsiz, hastalıklı görünüşlü bir çocuktan daha fazla bir şey olduğunu kavradım: O da bir köpekti; Feride'nin beyaz, sevimli, canayakın, sevgisini sahibine cömertçe sunan köpeği...

İlk tepkim tabancayı ertesi akşam Talat'ın kasasına bırakmak için durduğu yerden alıp pardösümün cebine koymak oldu. Semra konuşmaya devam ediyordu. Bir süre yanında oturdum. Onu pek dinlemeden, yirmi beş yıl önce, her gece yatmaya hazırlanırken yaptığım gibi, elini tutarak o günleri düşündüm. İtiraflar dilimin ucunda geziniyordu: Babaannemi, ne yaptıysam onun gibi sevemediğimi, yıllarca, bir türlü köşede belir-

meyen o adamı beklediğimi, ergenliğe ulaştığımdan beri en büyük düşümün onunla yatmak olduğunu, kadınları yakından tanıdıktan sonra bile, dağdaki o siperlerde ne zaman sıcak bir beden düşlesem onunkini düşündüğümü, bu düş nedeniyle bir psikiyatriste hayatımın –hep söylemek istediğimden daha gerçekmiş gibi anılaşan– en görkemli yalanını bir günah gibi itiraf ettiğimi, Tuncer diye birini sevdiğini öğrendiğimde kendimi öldürmek istediğimi, en çok da haftada bir, bir türlü havalanıp uçmayan o kuşlu rüyayı gördüğümü...

Semra, "Beni dinlemiyorsun," dediğinde, zehri boşaltılmamış itirafların arasında yolumu yitirmiştim; geri dönmem epeyce zaman aldı.

"Dinliyorum," dedim. "Buradayım."

Elimi sıktı. "Geçen hafta bir kadın seni ziyarete gelmiş." Feride? "Seniha Hanım zengin birine benziyor dedi."

Öyle deyip, anlattım: Tabii kılavuzluk meselesi yerine, Elif'in anneannesini öne alarak. Semra, Sedat Heper'i tanıyordu; adını duymuştu.

"Sermayenin has adamı." O, insanları hep sermayenin tartısıyla tartarak böyle ikiye ayırdığı için sözlerinin üstünde durmadım. Çünkü bu ayrım, kadın-erkek ayrımından bile daha belirgindi onun için. "Kadın çok güzelmiş."

"Güzel," dedim. "İyi biri de."

"Peki." Elimi bırakacaktı. Tuttum; bırakmadım. "Ama unutma, zenginler birbirlerine karşı iyidirler; bizlere değil." Elini tutmuyor olsaydım karşı çıkar, tartışırdım. Sesimi çıkarmadım. "Güzellik gözünü boyamamalı."

Kendini yine annem sanıyordu. Eğilip elini öptüm. "Tamam, gözümü açarım."

Onunkiler kapalıydı, açmadan mırıldandı; sesi hem uzak, hem de baygındı: "Geçen sefer de böyle demiştin?"

Geçen sefer dediği, Sevgi'ydi. Sadece Sevgi'yi değil, birlikte olduğum kadınlardan hiçbirini beğenmemişti. O da Seniha Hanım gibi Feride'ye uygun biri olduğumu düşünüyor olmalıydı.

Tuncer'i sordum. "Şimdilik iyi," dedi. Hayatına asıl ve gerçek anlamı katan sihirli addan söz edilince gözleri açılmıştı. "Ama

şimdilik..." Gözleri tekrar kapandı. "Galiba ufukta yeni açlık grevi var. '96'daki gibi."

Sonra sustu. Uyku sesini ezmişti. Bir süre daha elini tuttum, sonra yavaşça battaniyenin altına yerleştirdim. "Paraya ihtiyacın var mı? Avans aldım da."

Cevap vermedi: Uyumuştu, ya da sermayenin parasına dokunmak istemiyordu.

Onu sabah dokuzda uyandırdım. İşyerine telefon edip gecikeceğini söyledi. Aceleyle kahvaltı hazırladım. Yatağımın bozulmamış olduğunu görünce gece uyuyup uyumadığımı sordu. Uyumamış, dört saat boyunca onu seyretmiştim. "Sen kalkmadan düzelttim," dedim.

"Neden eskiden hiç düzeltmezdin?" Gün ışığında da gece olduğu kadar yorgun görünüyordu. Kırk bir yaşında! Yaşlanıyor... Semra gülümsememi kuşkuyla süzdü. "Ne oldu şimdi?"

"Hiç," dedim. "Burada olman hoşuma gitmiş olmalı."

"Eskisi gibi."

"Eskisi gibi," dedim.

Eskisi gibi bardak bardak çay içti. Çok yemiyordu. Sigaralarımızı yakmaya hazırlanırken kapı çalındı; gelen Seniha Hanım'dı. Bizi yoklamak istemiş...

Üsküdar'dan karşıya birlikte geçtik. Semra vapurda Kuzguncuk'u özlediğini söyledi. Tavrı şaşırtıcıydı; yıllardır ilk kez geçmişi, Tuncer'in ona verdiğinden başka bir hayatı özlediğini itiraf ediyordu. Onu beklemekten sıkıldı! Düşünce, kaslarıma ılık bir mutluluk yayarak kulaklarımda art arda tekrarlandı. Utanmalıydım: Ama utanmıyordum; hem yıllarca bu pişmanlığı beklemişken, şimdi utanmak ikiyüzlülük olmaz mıydı? Sık sık ikiyüzlülük ettiğimi göz ardı ederek, utanmayan bakışlarla devam etmesini bekledim.

Ama Tuncer'i hatırlamış gibi birden sustu. Beşiktaş'ta vapurdan ininceye kadar bir daha konuşmadı. Vapurun iki yanında yine kuşlar vardı. Ama gözlerimi Semra'dan ayırmadım.

Durağa onunla yürüdüm. Para verme önerimi yine cevapsız bıraktı. Akşam geç kalacağımı söyleyerek evin yedek anahtarını eline tutuşturdum; başını salladı. Araba hareket edinceye ka-

dar bekledim; sonra ellerimi pardösümün ceplerine sokup geri döndüm. Silahı o zaman fark ettim. Sermayenin has adamını görmeye, dolu bir tabancayla gidiyordum.

- 2 -

Binaya Esin'in aşağıya gönderdiği şoförle birlikte, garajdan girdik. Asansör büronun bulunduğu katta durduğunda saat on ikiye geliyordu. Geçen sefer beni kapıda karşılayan sekreter pardösümü aldı. Beklemeden Sedat Bey'in odasına yürüdük. Bana kalsa önce Esin'i görmeyi yeğlerdim.

Esin'inkinden pek de büyük olmayan odanın farklılığı, döşenişinde değil, pencereden görünen doyumsuz manzarada gizliydi. Sedat Bey, ben içeriye girdikten birkaç dakika sonra geldi. Adama bakar bakmaz o ana kadar gördüğüm en yakışıklı erkekle karşı karşıya olduğumu düşündüm. Kırk beş yaşlarında görünüyordu. Kırlaşmış saçlar, geniş omuzlar, gülen, bakanı ele geçiren gözler ve şık, ama gösterişli olmayan giyimiyle tamamlanmış, kavranılması zor bir adam... Uzattığı eli sıkmak için pencerenin önünden odanın ortasına doğru yürürken Elif'in, ondan söz ederken, karşı konulmaz bir çekiciliği vardı, deyişiyle neyi kastettiğini anlıyordum. Kadınlara istediğini yaptıracak, dilediğini de yapabilecek bir erkek vardı karşımda.

"Ve tanışabildik." Neredeyse benim kadar uzun boyluydu; oldukça da güçlü görünüyordu. Bedenine dikkat eden, bunun için düzenli spor yapan, sağlığı konusunda titiz biri olmalıydı. "Neyse sonunda oldu."

Sanki uzun süredir buluşmak için karşılıklı çaba harcamışız gibi istekle elini sıktım, "Evet," dedim.

"Nasılsınız? Düşündüğümden daha genç görünüyorsunuz. Demek yazıyorsunuz?" Yargısından emin bir tavırla gülümsedi. "Oysa yazardan çok öğretmene benziyorsunuz. Farkında mısınız?"

Haklıydı, öğretmenler de benimki gibi yıpranmış ceket giyiyorlardı. Cevap vermeye yeltenmedim. Çünkü adam ken-

di kendine konuşuyordu. Ondan hoşlanmayacağıma sanırım o anda karar verdim: Karşısındakine nesneymiş gibi davranmasından değil, bunu hissettirmek istemesinden; ve belki biraz da yarı tanrıya benzediğinden. İşaret ettiği yere otururken uzattığı puroyu, sigara içeceğimi söyleyerek geri çevirdim. Oysa puroyu buldukça içerdim.

"Romanlarınızı... Pardon, sanırım bir taneydi, değil mi? Her neyse, okumadığımı itiraf etmeliyim." Bu kez de ortada hiçbir neden yokken yüksek sesle güldü. Kızsam da kabul etmeliydim; ne yapsa yakışıyordu: Kabalık bile. "Elif dört kez okuduğuna göre, birini benim yerime yapmış sayılabilir, değil mi?"

"Sayılır," dedim.

"Peki neden başka bir şey yazmadınız?" Yine o gülüş... "Yoksa ilham periniz sizi terk mi etti?"

Sözlerini belki meslek alışkanlığı, belki de alçaklığı yönlendiriyordu; belki ikisi de aynı şeydi, ama karşısındakinin zayıf noktasını çabucak keşfetmekte ve oraya vurmakta ustalaştığı açıktı. İçimden, 'Sana pabuç bırakmayacağım,' diye mırıldandım; 'çünkü oldum olalı yarı, ya da tam, Tanrı'lara öfke duyarım...' "Terk etmedi, vuruldu," dedim.

"Nasıl yani?"

Saşırmıştı ama şaşkınlığı çevreye yaydığı o garip çekimi esnetmiyor, etkisini azaltmıyordu. Ben de onun gibi yaparak, zayıf noktasına, şaşkınlığına yöneldim.

"1992'de, bizim bölükte askerlik yapan birinden söz ediyorum. Durmadan yazmam gerektiğini söylerdi. Sırf beni yüreklendirmek için, Nihat olan adını önce Esin'e, sonra –kadınsı bulduğundan– İlham'a çevirmişti."

"Anladım, demek vurulan oydu?"

Belki İlham konusunu burada kapatmalıydım. Ama kapatmadım. Dedim ya, Tanrı'lara, tam ya da yarım, sinirleniyordum. Üstelik karşımda duran kopyası oldukça anlayışsız ve kabaydı da.

"Pek öyle denemez," diyerek konuşmayı sürdürdüm. "Uçtu desek daha doğru olur. Mayına basıp ikiye ayrıldı. Sonraları ne zaman yazmaya kalksam, parçalanan İlham'ı hatırladığım-

dan olacak, hep midem bulandı. Bacaklar, bağırsaklar; et ve kemik parçaları..."

Adamın sözlerimden mantıklı bir sonuç çıkaramayacağını anlaması çok kısa sürdü. Sigaramı yaktım. Üstümde silah olması beni hem sinirli, hem de güvenli biri yapıyordu. Bu şaşırtıcıydı.

"Her neyse, işimize dönelim." Masasına oturdu. Saçlarındaki grinin içinde –nasıl oluyorsa– mavi yansımalar vardı. Önündeki kâğıtlardan birini aldı. "Artık beraber çalışıyoruz. Aramızda bir anlaşma var."

Devam etmeden susunca, adamın anlaşmanın koşullarını kabul ettiğimi onaylamamı beklediğini anladım. "Var," dedim. Demek Esin'in ona aktardıklarıyla yetinmemişti.

"Güzel... Öyleyse sorunumuzu biliyorsunuz?"

Neydi? Gözlerine bakar bakmaz kavradım. Elif! "Karınız?"

Adam hemen, "Evet," dedi. Pazarlık yaparken aceleciydi. Kavrayışımın hem hızı, hem de keskinliği hoşuna gitmişti. "Elif bir yıldır çok garip."

Bir yıl! "Herkes değiştiğini söylüyor," dedim.

"Geçen Ocak'ta İngiltere'ye Elif olarak gitti, bambaşka biri olarak geri döndü." Karısına ne olduğunu gerçekten bilmiyordu. Demek göğüslerini bir yıldır görmedi... Nedense bu küçük keşif hoşuma gitti. Gülümsedim. Adam yüzüme bakmadığından hiç oyalanmadan konuya girdi. "Sizden beklediğimiz, Elif'teki bu değişikliğin nedenini öğrenmeniz." Şimdi düşmanı olmak istemeyeceğiniz birinin sesiyle konuşuyordu. Tipik bir alçak gibi. Ama bu alçak tavrı bile yakışıklılığını geriye itmiyordu. "Bu benim için çok önemli."

"Anladım," dedim. "Onun için endişe ediyor olmalısınız."

Adam sözlerimin arasında varlığından kuşkulandığı alaycılığın izlerini bulmak için bir süre bekledi. Sonra elini salladı. "Öyle de diyebilirsiniz. Biliyor musunuz, size çok güveniyor."

Cevap vermemi bekliyor, bir yandan da meraklı bakışlarıyla benim gibi birine nasıl güvenileceğini araştırıyordu. Güveniyor demeden, "Elimden geleni yaparım," dedim.

Adam purosundan yayılan kokulu dumanının arasından bir

süre elimden ne geleceğini kestirmeye çalıştı. Sonunda ayağa kalktı. Gülümsüyordu. Bir karara varmış gibiydi. "Çok iyi... Sizinle bu kadar iyi anlaşabileceğimizi düşünmüyordum." Yaklaşıp omzuma dokundu: Dostluğunu vermediğini, lütfettiğini anlamamı istiyordu. "Doğrusu bir ara, şu her şeyi kişilik meselesi yapanlardan biri olduğunuzu düşünmedim değil."

"Düşünmeyin," dedim. Yüzündeki gülümseme benim bile midemi bulandıracak kadar iğrençti. "İmzaladığım anlaşmalara her zaman uyarım."

Adam, "Yerleşik, belirgin kişilikten hep nefret etmişimdir," diye üsteleyerek devam etti: "Çünkü kişiliğin esnemeyeni başarıya ve ilerlemeye engeldir. İnsanın ayağına dolaşır. İnanın bana; o kadar çok örneğini gördüm ki..."

Kişiliksizliğe övgü! Konuştuğu süre boyunca uzmanlık alanına giren konuda istekli bir dinleyici bulmuş gibi coşkuluydu. Daha başında anladım: Alçaklığını ilk bakışta algılayamamamın nedeni, her şeyi geriye iten yakışıklılığı değil, alçaklığının saydamlığıydı. Uyandırdığı o parlak ilk izlenim belki insanı aldatıyordu, ama kalıcı değildi: Karmaşıklığı daha ilk darbede kolayca çözülüyordu. Şimdi budalalığının mide bulandıran keskin kokusunu alabiliyordum. Elini söylediklerini güçlendirmek için sallayarak sık sık pencereye doğru yürüyüp sonra geri dönüyordu. Ona hak veriyordum. Yerinde olsam ben de dışarı bakardım. "Elif, sizden yazar, diye söz edince, solcu olabileceğinizi düşünmüştüm."

Evet, kesinlikle budalaydı. "Solcu değilim," dedim, hakkımda araştırma yaptırdıklarını bilerek. "Ama sağcı da değilim."

"Neden değilsiniz?" Pencerenin önündeydi ama manzaradan vazgeçmiş, bana bakıyordu.

"Ne değilim?" dedim. "Sağcı mı, solcu mu?"

"Solcu tabii. Sağcılıktan zarar gelmez."

"Tuncer adlı biri yüzünden," dedim. "Âşık olduğum bir kız vardı, onu elimden alınca ben de solculuktan sonsuza kadar uzak durmaya karar verdim. Çünkü Tuncer, azılı bir komünistti. Anlayacağınız, hayatıma kadınlar yerine erkekler damga vurdu."

Pencereden geri gelince hayatımın erkeklerini bırakıp başka şeylerden söz ettik. Daha doğrusu o anlattı, ben dinledim. Konuşurken uzun, önemliymiş gibi büyük cümleler kullanıyordu, ancak anlamları güdüktü bu cümlelerin. Görünüşte söyledikleri doğruydu; ama içeriksiz, hatta saçmalığı çağrıştıran doğrulardı bunlar. Ölünceye kadar yaşayacağımız, soğukta üşümemiz gibi... Genel doğruları tekrarlayan bir papağan; ve bu papağanın, hesaplı bir alçaklığı olan bir türden olduğunu hissediyordum...

Konuşmasının ekseninde ne yer alırsa alsın, sözlerinin gerisinde hep zenginlik ve kurnazlık kavramları vardı. Yani uzun cümlelerinin temasını sonunda –birbiriyle uyumlu olduğunu söylediği– bu iki kavrama dayandırıyordu: Fırsatı kaçırmayacak, kendini düşüneceksin; zengin hukukçunun söyledikleri kabaca böyle de özetlenebilirdi. Bunu öyle sık tekrarlıyordu ki, benim gibi zenginliği seven ve bir gün elde etmeyi düşünen biri bile söylediklerine öfke duyabilirdi.

Bu arada bir şey keşfettim. Oldukça ilginç bir zıtlıktı: Zenginliğe âşık bu adam, ne zaman kurnazlıktan ve fırsatçılıktan söz etse, yüzünde asla bozulmayacakmış gibi duran o sonsuz yakışıklılığı komik bir alıklıkla gölgeleniyordu. O zaman yakışıklılığının bir durum değil, kısa ömürlü bir maske olduğunu keşfederek zevkle geriye yaslandım. Kurnazlık belki onu zenginleştiriyordu; ama alıklaştırıyordu da. Hep uzağında durduğum Tanrı'nın adil olduğuna inanmalı mıydım? Güvenli bir limana sığınır gibi masasına geri dönmekte olan az ötedeki adama benzersiz bir yüz bağışlamış, ama bu yüzü alıklıkla süslemeyi de unutmamıştı.

Adam sanki bir sanat eseriymiş gibi övünerek kişiliğini sergilemeye çalıştığı uzun konuşması boyunca birçok şeyden tutkuyla söz etti. Sanıldığının aksine hiç kalıcı zevk edinememiş biriydi. İçki, puro, spor, eğlence... Daha çok her şeyin çabucak tiryakisi olan insanlara benziyordu; görünüşe bakılırsa hayatı da, tiryakisi olduğu en önemli alışkanlıktı. Kendi yaşamına âşık budalanın teki; karşımda –bütün parlaklığına karşın– yaşamı, düz ovada, bataklıklar arasında menderesler çizerek akan

durgun bir ırmak kadar sıkıcı bir adam duruyordu. Varlığının özünü oluşturan görkemli yakışıklılığı, gizli budalalıktan başka bir şey değildi. Ahmaklığı, geçmişinde pişmanlık duyacağı hiçbir şeyin olmadığını söylediğinde kesinleşti. Bomboş geçmiş bir hayatın bundan daha açık itirafı olur muydu?

Nutkuna başladıktan tam yirmi dakika sonra ayağa kalktı. Resim tamamlanmış, görüşme bitmişti; ardından kapıya doğru yürüdüm. Elini uzatmış, önemli bir şey elde etmiş gibi doygunlukla gülümsüyordu.

"Bize Elif'ten haber getirin... Sık sık da uğrayın. Çekinmeyin. Ben olmazsam Esin'le konuşun." Öyle iştahla gülümsüyordu ki, onun gibi sırıtmak zorunda kaldım. "Hepimiz Elif için endişeleniyor ve onun iyiliğini istiyoruz..." Söyleyeceklerine dikkatimi çekmek ister gibi sesini alçaltarak yaklaştı. "Bu arada bizim hakkımızda ne düşündüğünü bilmek isteriz."

"Peki," dedim. Neredeyse kusacaktım. "Elimden geleni yaparım."

"Dün aramızda olanları en kısa zamanda telafi edeceğim, bunu bilmeli." Dün! Adam tekrarladı: "Telafi edeceğim..." O zaman anladım. Haberci! Beni görmek istemesinin nedeni buydu. "Garanti veririm. Ona bunu mutlaka anlatın. Anladınız mı, her şey eskisi gibi olacak." Ezberlememi istiyormuş gibi vurgulayarak tekrarladı: "Her şey..."

Pek bir şey anladığım söylenemezdi ama, "Anladım," deyip, iletmemi istediği mesajı tekrarladım: "Her şey düzelecek. Telafi edilecek. Garanti veriyorsunuz."

"Güzel. Eğer bu konuyu hallederseniz, daha uzun bir süre birlikte çalışabiliriz. Tabii çok daha iyi şartlarda."

İyi şartlarda... Hem mesajı, hem de rüşvetin miktarını almıştım. Biraz daha kalırsam zengin olma düşünden ebediyen vazgeçecektim.

Odadan çıkınca sekretere Esin'i görmek istediğimi söyledim. Esin beni bekletmedi. Masasının üstü dosyalarla kaplıydı. Meşgul edip etmediğimi sordum. Gülümsemeden başını salladı: "Beni sadece sıkıcı insanlar meşgul eder."

Üzerinde kısa kollu, önü de epeyce açık bir bluz vardı: Çev-

resinde soğuk barındırmayan kadınlardan diye düşündüm. Bronzlaşmış teninde saklanan yaz onu ısıtıyor olmalıydı. "Gel bakalım."

Sesinin iki yüzü vardı: İten ve çeken. O sormadan –mesajı ve rüşveti atlayıp– Sedat Bey'le tanışmamızın çok iyi geçtiğini söyledim. Kaçamak cevaplar verdiğim birkaç soru sordu. Patronunun beni neden görmek istediğini öğrenmenin peşindeydi. Merakından çok, büyüleyici sesinin bile saklayamadığı kadınca ilgisi, adamla yatmış olduğunu düşündürdü. Biraz beklersem birlikte öğlen yemeği yiyebileceğimizi söyleyince, "Beklerim," dedim.

O sırada sekreter elindeki pardösüyle içeri girdi. Biri cep telefonundan beni arıyordu. Açtım. Elif'ti. Kuruçeşme'deki adında iki 'ş' olan kafede hemen buluşmak istiyordu. Saate baktım. "Yarım saat sonra gelirim," dedim.

Esin'e döndüm. "Bu kadın yemek yememize izin vermeyecek," dedi; öfkesini gizlemeye çalışmıyordu. Benimle yemek fırsatını kaçırdığından değil, buna Elif'in neden olmasına içerlediğini düşündüm. "Onunla yatıyor musun?" Kaşlarımı kaldırıp, başımı salladım. İyice yakınımdaydı şimdi. "Duyduğuma göre evvelsi gece onda kalmışsın."

"Şeref mi?" dedim.

Sol elinin tersiyle yanağıma dokundu. Lezzetli olup olmadığımı anlamak istermiş gibi meraklıydı.

"Kezban; ama sen duymamış ol." Daha da yaklaşmıştı: Gözlerimi kaçıramayacağım kadar yakına. Sonra elini uzatıp ensemden tutarak başımı eğdi. "Yerinde olsam, Elif yerine bir başkasıyla yatardım... Dur bakayım, yoksa bizim koca adam masumiyetten mi hoşlanıyor?" Dudakları neredeyse kulağıma dokunacaktı. "Bak canım, masumiyet bekâret gibidir, yani tadı bir tek seferle sınırlıdır; o da tabii varsa. Bunu aklından çıkarma, e mi?"

Ürperdim; sanki sesini değil, dilini üflemişti kulağıma.

Yirmi dakika sonra, karşılaştığımızda nasıl davranacağını kestiremediğim bir kadınla buluşmak için kafeye giriyordum. Geçen sefer oturduğumuz masadaydı. Dudaklarımı çekinerek ya-

nağına dokundurdum; o beni öpmedi, yanağını hafifçe değdirmekle yetindi. Karşısına oturdum. Göz göze geldik. Küs değildik ve çok hoş kokuyordu. Sorunca, "İyiyim," dedim. "Ya sen?"

"Aradığımda neredeydin?" Sorusundaki küçümseyici kuşkuya aldırmadan nerede ve kiminle olduğumu söyledim. Elif, anlattıklarımı dikkatle dinledikten sonra, "Sağ ol," dedi.

Sesinde ne karanlık vardı, ne de aydınlık; griydi ve boşluk duygusu yaratıyordu. Aşağıya sarkan omuzlarını görünce kocasıyla konuştuğumu ondan saklayacağımı düşündüğünü fark ettim. Bana da güvenmiyor! Sinirlenmeliydim, ama sinirlenmedim. Onun yerinde olsam, benim gibi bir kılavuza güvenir miydim? Oyalanmadan kocası olacak yakışıklı budalanın ne istediğini anlattım.

Elif, sözlerimi ve ilk sigaramı bitirdikten epeyce sonra konuşmaya başladı. Öfkenin tutuşturduğu sesinin bu kez hem rengi, hem de kokusu vardı. 'İnanamıyorum,' diyerek başlayıp yine 'inanamıyorum'la bitirdiği öyküsü, gerçekten de şaşırtıcıydı: İki gün önce Sedat, ona bazı kâğıtları imzalatmak için hiç âdeti olmayan bir saatte eve uğramıştı. "Acelem var..." Böyle demiş, sonra çantasından çıkardığı bir tomar kâğıdı koymuştu önüne. İmzalanacak evrakları, Elif'in de sembolik oranlarda ortak olduğu, "Şirketlerin defterlerine işlenecek kararlar," diye açıklamıştı Sedat. Onca kâğıt arasındaki o vekâletnameyi nasıl fark etmişti? Bilmiyordu. Rastlantı! Evet, sadece rastlantı denebilirdi, çünkü Sedat sanki hiçbir şeyi okumasına izin vermek istemiyormuş gibi imzasını alıp, sonra evrakı hızla geri çekiyor ve çantasına atıyordu. Önce yanıldığını sanmıştı. Ama kâğıdı ikinci kez okuyunca, imza yerinde kızlık soyadının yazılı olduğunu görmüştü. Sonra? Sonrası çorap söküğü gibi gelmişti. Sedat, Elif'in Esin'e verdiği vekâletnameyi kullanarak altı ay önce ondan boşanmıştı. Şimdi de kızlık soyadıyla, bilmediği bir avukata verilecek yeni bir vekâletnamenin peşindeydi. "Neden?" O da aynı soruyu sormuştu.

Elif burada güldü. Sorduğu soru mu, yoksa aldığı cevap mı komikti, anlayamadım. Anladığım, Sedat'ın neredeyse kendine ait tüm malvarlığını Elif'in üstüne geçirerek ondan ay-

rıldığı oldu. Genellikle kocalar karılarının mallarını çaldığından, Sedat'ın yaptığı oldukça şaşırtıcıydı. Davranışının ardındaki neden, Elif sıkıştırınca ortaya çıkmıştı tabii; neden, garipti, ama anlaşılırdı. Sedat, batmakta olan bankanın ortağı olduğundan mallarına el konulması tehlikesine karşı tedbir almaya çalışmıştı. Bütün varlığını bu yüzden karısının üstüne geçirmiş, sonra da boşanıvermişti. "Bu aralar sıkça başvurulan bir yöntem." Budala herif, kendini bu sözlerle savunmuştu.

Haber, başında Elif'i serseme çevirmişti; ihanete uğramış olmayı hazmedemediğinden. Garipti ama –yüzüme garipliği anlayıp anlamadığımı sezmek ister gibi dik dik baktı– çabuk atlatmıştı öfkesini. İlk işi, kocasını evden kovmak, sonra da Sedat'la Esin'e verdiği vekâletnameleri iptal ettirmek olmuştu. Beni tekrar gözlerinin içine alarak baktı. Artık daha da zengindi. Ardından düzeltti: "Çok zengin." Dünden beri nelere sahip olduğunu bulmaya çalışıyordu; "Hâlâ listeyi tamamladığımı söyleyemem," dedi gülerek.

Garson sodamı getirmişti, zevkle yudumlamaya koyuldum. Memnundum, çünkü kimi seçeceğim konusunda doğru karar vermiştim. Doğru seçim yapmış olmamı, becerimden ya da önsezilerimden çok, karşımdaki kadının varlığımı ele geçiren çekiciliğine borçlu olduğumu bilmem memnuniyetimi azaltmıyordu; hem de hiç. Karnım acıkmıştı. Onu ilk gördüğümden beri bir yerlerde uykuya yatmış o düşünce, sanırım ilk kez o zaman beynimdeki kıvrımların arasındaki yerden başını kaldırdı; bir şeyler yiyelim diye kımıldadığımda: 'Çıplaklığını bildiğim bu kadınla zenginliğini paylaşabilirim, benimle...' Sonuna kadar götürmediğim fikir utanç vericiydi; ama haz da veriyordu. Hem benzersiz bir kadına sahip olma, hem de çok para düşü vardı bu düşüncenin içinde.

Her şey açığa çıktıktan sonra bir şeyler ısmarlayıp yedik. Belki benden bulaştığından, onun da iştahı yerine gelmişe benziyordu. Üstünde krem rengi bir ceketle yeşil bir bluz vardı. Hasan'dan, Feride'den konuştuk biraz, sonra Semra'dan söz ettim. Gözleri daha da büyüdü; içgüdüsünün keskinliğinin yeni bir kanıtı... Soru sormadı, ama salatasını bitirirken birden ak-

şam birlikte Kuzguncuk'a gitmeyi teklif etti. "İşim var," dedim. Gözleri küçülünce Talat'a verdiğim sözü anlatıp, "Saat yedi buçuğa kadar boşum," diye ekledim; "üstüme bir şeyler almak istiyordum."

"Alışveriş yapmaya bayılırım." El sıkıştık. Aslında sol göğsüne dokunmayı, ona sarılmayı, saçlarını okşamayı, isterse ona aşkı anlatmayı istiyordum, ama kalktık. Hesabı o ödemek istedi. "Artık çok zenginim ya," dedi gülerek.

Yine utandım; zenginliğini ve geleceğini paylaşmak istiyordum; tabii eğer bir geleceğimiz varsa.

Arabasız gelmişti, taksiye bindik. Bu kez ben elimi uzatıp onunkini tuttum. Dönüp bakmadı; eli canlıydı oysa. Şoför soruncaya kadar konuşmadık; sonra Elif, "Akmerkez," dedi.

"Eski kocan çok yakışıklıymış," dedim bir ara.

Başını sallayarak dudaklarını büzdü. Yakışıklılığı o kadar çok önemsemiyordu; en azından bunu öğrenmiştim. Benim gibi avurtları çöküк, gözleri kaşlarının altındaki çukurun dibine çekilmiş biri için iyi bir haber sayılırdı bu.

Merkeze girerken uyarı düdüğü öttü. Üstümdeki silahı yine unutmuştum. Cebimden telefonu çıkarınca yanımda duran Elif'in saçtığı ışıktan gözleri kamaşan görevli geçmemiz için yana çekildi. Önce Elif'in gösterdiği butiklere girdik. Beğendiği ceketler harikaydı, ama üçüne de bir bahane bulup, hiçbirini almadım. Elif sanırım dördüncüsünde, ceketleri çok pahalı bulduğumu anladı. Üst kata çıktık, ceketi oradaki dükkânlardan birinden aldık. Seçimi ona bıraktım; göz, ten ve saç renginden oluşan derin ve kapsamlı bir renk uyum teorisi vardı. Pantolon seçerken, annesi gibi düşünmediğini, gözlerimi ilk gördüğü andan itibaren beğendiğini söyledi. Omuzlarımın genişliğinin ilk bakışta göze çarpmamasının nedeni, boyumun uzunluğu ve kambur duruşumdu ona göre.

İki de pantolon aldım. Beğendiği cümleleri ve romanı bir kenara bırakırsak, fiziki varlığımla, bedenimle ilgili düşüncelerini ilk kez açığa vuruyordu. Ben de –üzerimde yeni aldıklarımla– kahve içerken güzelliğini övdüm; yakışıklı budaladan boşandığını duyduğum andan beri beynimin kıvrımlarında bir yı-

lan gibi dolaşan o küçültücü düşünceyi şekillendirmek niyetiyle konuştuğumun farkındaydım; ama kendime aldırmıyordum. Gözlerine, kendisini karşısındakine yasaklayan bir bakış yerleşirken yanakları kızardı. Bunun üzerine sustum. Şaşırmıştı; karşısında parayla tuttuğu kılavuzdan farklı, ona sahip olmayı amaçlayan bir erkeğin durduğunu anladığından. Ben de şaşkındım; beni sadece kılavuz olarak gördüğünü anlamamdan dolayıydı benim şaşkınlığım. Oysa en az beş farklı adam sunabilirdim ona: Öksüz, gazi, yazar, aylak, emekli ayyaş... Ama o kararlıydı; görevinin sınırlarını en çok dostluğa kadar genişletecek, haddini bilen, sadık ve güvenilir bir kılavuz... İstediği buydu. Bir ara –aylaklığına kapılmadan– yazara ilgi duymuştu ama, ilgisinin gerisinde edebiyatseverlik, ya da bir erkek arayışı değil, yine o lanet kılavuz edinme isteği vardı.

Belki anlayışlı olmalı, ölümün karanlık ufkunu görmüş biri olduğunu aklımda tutmalıydım. Yapamadım: Hayal kırıklığına iyi gelecekmiş gibi bir sigara yakıp, "Kalkalım," dedim.

Oysa daha yeni oturmuştuk, iki saat kadar da vaktim vardı. Ama artık kılavuz olmak istemiyordum. Kalktık; hesabı ben ödedim. Zengin olduğumdan değil, para harcamaya alıştığımdan. Elif tavırlarımdaki değişikliği fark etmişti sanırım. Ama sormadı. Aynı yöne gidiyorduk; "Geçerken seni bırakırım," dedim.

Takside gergin, bizi bulunduğumuz yerden daha da uzağa iten bir sessizliğin içinde konuşmadan önümüze baktık. Elimi kucağıma çektim: Onunkine uzanmasın, onunki de benimkine ulaşamasın diye. Kapıldığı büyü parçalanmıştı: Artık dost değildik; aşkı bensiz öğrenecekti. Sanırım asıl acı veren de buydu.

Bebek'te, evinin karşısında taksiden indi. İnerken üstünkörü öpüştük; dudakları bomboştu: Ne istek, ne gelecek, ne de dostluk vardı. O yüzden yanağımda izi kalmayacaktı. Sanırım hâlâ şaşkındı. Bir süre arkasından baktım: Belki göğüsleri yoktu, ama ayaktaki hareketli bedeni, yüzü gibi göz alıcıydı. Çıplak görmem onu birdenbire kadınsılaştırmıştı. Sonra şoföre işaret ettim. Talat'a oldukça erken gidiyordum.

- 3 -

Talat meşguldü, ziyaretçileri vardı, sekreter beni yandaki odaya aldı. Çayı da, kahveyi de geri çevirdikten sonra üstünde hem içki, hem de buz duran sehpanın önünde epeyce oyalandım. Sonunda, yakında tekrar başlayacağımı bile bile şişelerden uzaklaşarak pencerenin önündeki koltuğa yürüdüm. Bir süre boş, içinde hiç gelecek öğesi taşımayan düşüncelerle oyalandım. Silahı hatırladım ardından. Çıkarıp masaya bıraktım, sonra pencereden görünen manzaranın karşısında budalalık olduğunu bile bile gözlerimi kapayıp kestirdim. Saat altıda sekreter geldi, Talat'ın toplantısı bitmişti; "On dakika sonra burada olacak."

Önce Piraye'yi aradım. Sesinde –benim düşüncelerimde olmayan– gelecek öğesi vardı. Hemen, "Buluşalım," dedi.

"Talat'la yemeye gideceğim, ama en kısa zamanda romanı getireceğim," diye cevap verdim.

"En kısa zamanda!" Sözlerimi tekrarlayıp güldü; sık sık atlatılıyordu anlaşılan.

Sonra Semra'nın numarasını çevirdim. Daha işteydi; sabah geciktiği için biriken yazıları bitirememişti. Sesi oldukça yorgun geliyordu. Sorunca, "Tamam," dedi. Gecikmeyecek, Feride'yle ilgilenecekti. Akşam ne işin var diye sormadı. Telefonu kapattım. Önemsediğim kadınlar nedense varlığımdan haberdar değilmiş gibi davranıyordu bugün.

Talat, yarım saat sonra, hep yanında taşıdığı o neşesiyle geldi. Her zamanki gibi elimin törenle öpülmesiyle başladık. Birazdan gezmeye çıkacak çocuk gibi art arda kahkahalar atıyordu konuşurken. Böylesine kaygısız bir adam iki yıl boyunca neden boğulurcasına içki içmişti? Bu soru aslında psikiyatriste gitmeye başladığımızdan beri dilimin ucundaydı, ama nedense şimdi soruyordum. Belki de bu kadar geç kaldığım için sorunun peşine takılıp cevap aramadım. Neşesi başkasının katılamayacağı kadar kendine ait, o denli de sinir bozucuydu. Ceketimle pantolonumu beğendiğini söyledi hemen. Renk uyumunu nasıl sağladığımı anlamamıştı, ama o da bunun üstünde durmadı. Yüzümün asık olduğunu da fark etmemişti. Ancak si-

lahı işaret edince susup yüzüme baktı. Bir süreliğine kasasına koymasını söyledim. Nedenini sormadan tabancayı alarak odadan çıktı. Tabanca –beline olduğu gibi– eline de yakışmıyordu. Döndüğünde oldukça ciddiydi; sanki neşesini de tabancayla birlikte kasaya kilitlemişti.

İçki içeceğini söyledi; tedaviden on dört ay sonra yeniden başlamıştı ama artık eskisi gibi içmiyordu; karısını unutmuştu çünkü. Soda uzattı, geri çevirdim. Eğer içmeye başlayacaksam, bu gece tam zamanıydı. Hava da kararmak üzereydi. "İçki istiyorum," dedim.

Elini kaldırıp, "Hayır," dedi. "Bu gece kesinlikle olmaz."

İçersem, buluşacağımız, yani şu arayı bulacak adamı dövmeye kalkışabilirmişim. Anlaşılmıştı; içki içmeme değil, zamanlamama karşıydı.

"Adamı neden döveyim ki?" diye sordum. Bileğimin kırıldığı o kavgadan beri kimseye bir fiske bile vurmamıştım. Hafifçe güldü. Tebessümünü şimdilik dudaklarının uçlarındaki küçük çukurların içinde tutuyordu. Elini omzuma koydu. Mutlaka ikna etmeye kararlıydı demek? "Neden?" diye tekrar sordum.

"Herif budalanın teki de ondan," dedi sonunda.

Genişleyen gülümsemesini seyrederken ona hak verdim. Haklıydı, içince budalalığa ayıkken olduğu gibi katlanamıyordum. Çaresiz, "Peki," dedim.

Tanımadığım bir ahmak yüzünden içkiye tekrar başlamamı bu gecelik erteleyebilirdim. Ertelemeyi duyunca Talat'ın gülümsemesi dudaklarının yanındaki çukurdan çıkarak çabucak bütün yüzüne yayıldı. Birazdan neşesi de kapatıldığı yerden kurtulup yanına gelecekti.

Yine de soda almadım. Talat, kadehini yudumlarken akşamki programı özetledi: Adamı Maslak'taki bir otelden alıp, Boğaz'da çok bilinen bir lokantaya götürecek, bol bol sohbet edecektik. Sıra askerlik hatıralarına gelince eşlik etmek, gerekirse araya birkaç anı sıkıştırmak... Benden istediği buydu. Aldığı istihbarata göre adam biraz içince askerlik anılarını anlatmaya bayılıyordu. "Sonra duruma uygun bir şeyler yaparız," diyerek sözlerini noktaladı.

Talat'ın kahkahası programın 'bir şeyler' safhası hakkında ipucu veriyordu, ama ben anlamamış gibi davranmayı seçtim. Neşesine tekrar kavuşmuş, hemen de kuşanmıştı. "Bugün Nihat'ı hatırladım," dedim bir ara.

Omuzlarını silkmekle yetindi. Nihat konusunun açılmasından hoşlanmazdı; belki hâlâ suçluluk duyuyordu. "Geçen yemekten sonra telefon ettim," dedi. "Sana karısının onu terk ettiğini söylemiş miydim?"

Söylememişti. Anlaşılan karısı İlham'ı, İlham bizi, biz de İlham'ı terk etmiştik. Sonra Talat'ın hiçbir zaman yazmayı düşünmediğini hatırladım; Nihat onun için hep Nihat olarak kalmıştı.

İçkisini bitirmeden çıktık. Arabayı o kullanıyordu. İlk ışıkta durduğumuzda Piraye'yi sordu. Cinsellikle yüklü merakını anlamamış gibi, "Güzel bir akşamdı," demekle yetindim.

Talat, "Güzel, ha," diyerek güldü. "Söylesene, tam o anda, anlarsın ya, Romalı Momalı, gerçek erkek diye zırvaladı mı?" Şaşkınlığımı saklayamıyor olmalıydım. "Ne o, sadece seninle mi yattığını sandın?"

Başımı sallayıp, "Yooo," dedim. Oysa tam da öyle düşünüyordum.

Talat yine güldü. Belki de gülümsemesine hiç ara vermemişti. "İyi kızdır, ama bence biraz kitabi... Mübarek, içine giriyorsun, o felsefe yapmakla meşgul. Hep o yaşlı, komünist yüzünden; herif felsefeciymiş."

Kendimi kirlenmiş, aldatılmış hissediyordum; meraklanmıştım da. "Adama ne oldu?"

"Bence olan Piraye'ye oldu. Önce kocasından ayrıldı, iki yıl sonra da felsefecisinden..." Elini dostça sırtıma vurdu. "Onunla bir kez yattım, ikimiz de çok sarhoştuk. Hatırlamıyorum bile. Sakın aklına bir şey gelmesin."

Geliyordu; gelmiyormuş gibi, "Gelmez," dedim.

Sonra kendi akşamını anlatmaya koyuldu. Utanç verici bir açıksözlülüğü vardı. Mor makyajlı kızı yatağa götürmüştü o gece. Trafik lambasının ışığı yanınca cinsel doyum anındaki sese benzer bir hırıltıyla güldü. Kız en başından itibaren hep saygılı

davranmış, sürekli yeni kampanyadaki rolünün önemini araştıran sorular sormuş, son ana, yani içine girinceye kadar da ona, 'siz' demeyi sürdürmüştü. "Sevişmiyor, ticaret anlaşması imzalıyorum sandım," deyince dayanamadım, ben de güldüm...

Bu adamı neden seviyordum? Hangi gözlükle bakılırsa bakılsın sıradan birisiydi. Başka bir yerde rastlasam, metelik vermeyeceğim biri, derdim. Kendini derinleştirebilecek hiçbir şeyi yoktu. Üstünde dursa, belki korkaklığı vardı. Ama ödlekliğini bile, üstüne başarılarını boca ederek sığlaştırmıyor muydu? Sadece arada kadınlar konusunda akıllıca laflar ederdi. Bir keresinde, ruhlarını boş geçip, kadınların yalnızca bedenlerinin peşine düştüğünü söylemiş, sonra gülüp eklemişti: 'Ruh, evsiz kalamayacağından nasılsa bedeni izler, kucağa düşer...' Kadınlarla ilgili ilginç düşünceler üretmek sanki hobisiydi. 'Onlara ikiyüzlü, iki ayrı kişilikliymiş gibi –ben kişiliksiz diye anlıyordum– davranacaksın ki, birden fazla erkek tarafından sevildiklerini sansınlar...' Ya da 'Siyah bir elbisenin içinde görmediğin bir kadına asla âşık olma...' Ben kendi hesabıma, beni ağlatan kadınlara âşık olurdum. Tabii bunu hiçbir zaman ona söylemedim.

Yolda heyecanla neyin peşinde olduğunu anlattı. Eğer bu işi kotarırlarsa, beşe, belki de ona katlanacaktı cirosu. Yana –bana– dönerek, bir dindar gibi, "Özelleştirme iyidir," diyerek güldü. "Herkesi zenginleştirir; yeni iş imkânları sağlar. Hepimize..."

Özelleştirme belki dediği gibi iyiydi, ama beni katmasına izin vermeden, "Artık bir işim var sayılır," dedim.

Arabayı yavaşlattı. Haber onu, şaşırması da beni şaşırtmıştı. Bunca yıldır bir iş bulabileceğime inanmamıştı demek. "Nasıl bir iş?" diye sordu.

"Bir tür danışmanlık," deyip geçiştirdim.

Talat birkaç soru daha sordu, ama kılavuzluktan hiç söz etmedim. Bir ara Sevgi diyecek oldu, lafını ağzına tıktım. Neşesini, dudaklarının yanındaki yuvasına yerleştirip önüne döndü. "Yine sinirlisin," dedi sonra.

"Sinirliyim," dedim.

Sanırım sinirliydim. Başımın tepesi ağrıyordu çünkü. Ve ne zaman başımın tepesindeki o lanet nokta ağrısa, arkasından mutlaka bir şey olurdu.

Otele varınca Talat içeri girdi, ben de arabanın arka koltuğuna geçtim. Önce sigara içtim, sonra evi aradım. Kimse yoktu. Feride'yi denedim. Telefonu Seniha Hanım açtı. Semra oradaymış; biraz konuştuk. Bitirince cep telefonumu kapattım. Talat beş dakika sonra adamla geri döndü. Danışman, otuz beş yaşlarında, siyah bıyıklı, esmer, orta boylu birisiydi. Kısaca sevimsizin teki; görür görmez kararımı verdim: Ondan hoşlanmayacağım...

Lokantaya kadar sözü kimseye vermeden hep Talat konuştu. Gevezeliğini masaya oturduktan sonra da sürdürdü; sonunda mönüye bakmak için sustu. Adam, Talat'ın gevezeliği boyunca sessizliğini korumuştu; ancak sessizliği sevimsizliğini gizlemiyor, daha da belirginleştiriyordu. Ben de sessizdim; benim sessizliğimse varlığımı belirsizleştirmişti.

Yemek boyunca belirsizliğimi korudum. İkisi –asıl konuya girmeden– sırayla konuştular; diğerini tanımak isteyen iki değişik tür canlı gibi birbirlerini yoklayarak. Vakit ilerledikçe Danışman sözü uzatmaya, kimseye bırakmamaya başladı. Talat artık dikkatliydi: Adamın söylediklerini onaylıyor, –çoğu fındık kabuğunu bile doldurmayacak– düşüncelerine katılıyormuş gibi durmadan kafasını sallıyordu. Arada, söylediklerini onaylatmak için bana döndüklerinde, tepemdeki ağrıya aldırmadan ben de başımı sallıyordum. Talat'ın tavrı gerçekten şaşırtıcıydı: Alaycılığını bir kenara bırakmıştı; boyun eğdiğini ele veren bir sesle konuşuyor ve bir yoksul gibi yalan söylüyordu: Bu gecelik kendini bir dilenci gibi yeniden tasarlayıp, yeni bir kişilik edinmişti sanki.

İkisi de içiyorlardı. Ben verdiğim sözü tutuyordum. Adam hem ikiyüzlü, hem de sahtekârdı; işin sonunda rüşvet alacağını unutmuş gibi sürekli ahlâkî ilkelerden söz ediyor, ikide bir, düzen seven, düzenden yana olan, kanunlara, kurallara kesinlikle uyan biri olduğunu tekrarlıyordu. Öyle ki, "Öteki dünyaya gitmek için pasaport gerekiyor deseler, ne yapar eder, bir tane alırdı."

Bunu duyunca irkildim. Karşımda hayatta en fazla budala olabilecek biri vardı. Onu kolaylıkla dövebilirdim. Konuşma bir süre sonra 'terörist başının' ertelenen idamına geldi. Adam idam kararını duyunca, Gemlik'teki şehit yakınlarıyla davul eşliğinde oynamıştı...

Talat haklıydı, budalalık öfkelendiriyordu beni. Hem de sandığımdan da çok. Bu yüzden onları bırakıp yemeğe döndüm. Etraftaki masalarda şık giyimli, çoğu yüksek sesle konuşan neşeli çiftler vardı. Bazılarını gazetelerin magazin bölümlerinden tanıyordum. Ceketi zamanında almıştım, yoksulluğun üniformasına dönüşen eskisi burada sırıtırdı.

Yemekler nefisti; Talat'ın bana seslendiğini fark ettiğimde böyle giderse kilo alacağımı düşünüyordum. Başımı kaldırdım: Sıra sonunda askerlik hatıralarına gelmişti; sahne benimdi.

Sahneye çıktım, ama hemen hemen hiç konuşmadım. Neredeyse yarım saat kadar adamı dinledim. Aslında daha beşinci dakikada askerlik hikâyelerine meraklı danışmanımızın palavracının teki olduğu açığa çıktı, ama Talat'ın işaretiyle sustum. Adam on iki ay kaldığını söylediği bölgedeki hiçbir dağın, düzlüğün, hatta bölgenin adını bilmiyordu. Katıldığını söylediği büyük operasyonların ne tarihlerini hatırlıyordu, ne de icra edildiği bölgelerini. Herkol'u Mardin'e, Kulp'u Hakkâri'ye yakın sanıyordu.

Bir ara silahlardan söz ettim. Birini bile eline almamıştı. Law'la, üç kez patlayan RPG-7'nin, tok sesli G-3'le, ince vızıltılı Kaleşnikof'ların çıkardıkları seslerin farklılıklarından habersizdi. Kısacası, hem budalaydı, hem de palavracı. Oysa dağda kalan birinin ilk öğreneceği şeylerdi bunlar. Talat'ın yerinde olsam, ona tek kuruş bile koklatmazdım. Güneydoğu bir yana, Kayseri'nin doğusuna geçmediğine kalıbımı basardım.

Oyunbozanlık etmeden anlattıklarını dinledim yine de. Çok yemiyordu, ama çok içiyor, içtikçe de palavralarının dozunu arttırıyordu. Kulak kesme hikâyesine kadar kendimi tutup, sözünü kesmedim. Ama ballandıra ballandıra nasıl kulak kestiğini, kesik kulakları tuzlamanın inceliklerini, ipe dizişini anlatmaya başlayınca dayanamadım. Ayağa kalktım; titriyordum.

Titremek istemiyor, ama titrememi engelleyemiyordum; tıpkı Trabzonlu o salağı vurmaya karar verdiğim geceki gibi iki yana sallanarak titriyordum. Üstelik bu kez yanımda beni engelleyecek Nihat da yoktu. Nihat'ı hatırlayınca titrememem iyice arttı. Sonra kâbuslardaki o duman tüten, dibi kanla dolu karanlık deliğe yuvarlandım.

Gözlerimi açtığımda Talat'ı yanımda elini tutarken buldum. Telaşlıydı. Telaşı anlamsızdı oysa. Çünkü elimde silah yoktu. Adama gelince, biraz şaşırmıştı; karşımda suratıma öyle bakarken canına yönelik tehditten habersizdi. Beni yatıştıran, adamın yüzünde kristalleşmiş bu savunmasız budalalık oldu. Eğer gerçekten dediği gibi dağda bulunmuş olsaydı, en çok bir hafta yaşardı.

İzin istemeden, etraftaki meraklı bakışlara da aldırmadan tuvalete gidip kustum. Nefis yemeklere yazık oldu. Geri döndüğümde başımdaki ağrının dışında her şey yatışmıştı. Talat ne anlatmışsa, adam bir daha askerlik anılarından söz etmedi. Ben de başımın arkasında bir yerde büyüyen o şeye geri döndüm.

Lokantadan saat on bir gibi çıktık. Talat, "Deniz manzaralı bir yerde bir kadehe ne dersiniz?" deyince, adamın gözleri parladı. İçkiye dayanamıyordu. Ben omuzlarımı silktim, nasılsa içmeyecektim. İçersem adamı döverdim çünkü.

Deniz manzaralı yere girer girmez o mor makyajlı, kibar kızla karşılaştık; şu Talat'ın sevişirken ticaret anlaşması imzaladığını sandığı mankenle. Yanında iki de arkadaşı vardı. Rastlantıya güldüm; gecenin, Talat'ın birkaç saat önce 'Duruma uygun bir şeyler yaparız,' dediği kısmına gelmiş olmalıydık. Pelin'i Talat, iri göğüslü, kızıl saçlı olanı ise bizim budala aldı. Midem boştu, ama tekrar bulanmaya başlamıştı. Benim payıma düştüğünü sanan sarı saçlı, oldukça uzun boylu kızın kulağına eğilerek kadınları sevmediğimi söyledim. Kız bana acıyarak baksa da, bu yalan gecenin geri kalan kısmında kendi başıma kalmamı sağladı.

Herkes epeyce içtikten sonra kalktık. Eve dönecektim, Talat, "Sarhoşum," deyince, arabayı kullanmak bana kaldı.

Talat'ın dubleks dairesine vardığımızda saat biri geçmişti. Onları salonda bırakıp, kahve yapmak için sarışınla birlikte

mutfağa gittik. Yirmi beşinde gösteren kız öfkeli öfkeli bakıyordu. Talat'a sormuş, öğrenmişti. "Neden?" diye sordu; onu beğenmemiş miydim yoksa?

O zaman anladım, öfkesinin ardında güzelliğinin değerini göz ardı etmem vardı. Aykırı cinsel seçime falan aldırdığı yoktu. Kıza, "Kusura bakma, kalbim kırık," dedim; "başım da ağrıyor..."

Sarışın, fincanı bırakıp göğsüme bıçak gibi bir bakış fırlattı. Kalbim olduğuna inanmıyor gibiydi. Yine de salona barışmış olarak döndük. İçeride kimse yoktu. Kız kahvesini acele yudumlarla bitirip bana döndü. Cömertti, bir fırsat daha veriyordu. Elimi göğsümün üstüne koyup, hafifçe birkaç kez vurdum. "Öyleyse ben de partiye katılıyorum," dedi kız.

Parti! Sağ elini burnuna götürmüş, sanki bir şey kokluyormuş gibi nefesini içine çekiyordu. Anlaşılan daha önce de buraya gelmiş, neşeli partilere katılmıştı. Oldukça uzun boyluydu. Merdivenlerden yukarı çıkarken fark ettim: Üstündeki dar pantalon, kalçalarını ve bacaklarının ne kadar biçimli olduğunu ortaya çıkarıyordu. Bedenini de güzelliği gibi değerlendiremediğim açıktı. Onunla yatsaydım, adını bile merak etmediğim birini –Talat'ın tanımıyla– becermiş olacaktım.

Dışarı çıktım. Önce Elif ve öfke; sonra o budala, kulaklar ve bulantı... Başımdaki ağrıdan sonra midem de iyi sayılmazdı. Talat'ın arabasını almaya karar verdim. Eskiden de o sarhoş olduğunda arada arabasını alırdım.

- 4 -

Etiler'den sonra Kuzguncuk'un sokakları karanlığın içinde işaretleri sönük, eski, terk edilmiş pistleri andırıyordu. Loşluk, belki de varlığımın iyice belirsizleşmesi, gölgelere karışmamı çabuklaştırdı. Arabayı caddeye yakın bir yere bırakıp eve yürüdüm. Peşimde hiçbir şey yoktu: Hüzün, pişmanlık, umut, anı ya da gelecek. Hatta öfke bile benimle olmaktan vazgeçmişti. Merdivenleri içim bomboş çıktım.

İçimde bir şey yoktu, ama evde Elif vardı. Kapıyı açtığımda pijamalarını giymiş, yatmaya hazırlanan Semra verdi haberi; yüzünde gizlemeye çalışmadığı alaycı bakışlarla.

Elif, saat on bir gibi gelip beni sormuştu. Semra, 'Beklemek ister misiniz,' deyince de içeri girmiş ve beklemeye başlamıştı. Kapıyı kapatıp pardösümü çıkardım.

"Uyuyakaldı," dedi Semra; yatağıma uzanmasını söylemişti. "Yarın," saatine baktı, sonra "bugün," diye devam etti: "İşe yine geç gideceğim... Çay ister misin?" Başımı eğdim. Çayı içerken, "Gerçekten çok güzel bir kadın," dedi. Beğenisi en büyük engeli, sermayenin duvarını aşmışa benziyordu. "Biraz saf, ama dediğin gibi iyi biri," diye ekledi sonra. "Meğerse Hasan'ın hikâyesini biliyormuş, Feride'ye sarılıp uzun uzun ağladı."

Çocuklar için ağlayanlar iyidir... Sermayenin güzel kadınının iyiliğinin kanıtı, gözyaşlarıydı. Gözlerine bakmadan, "Öyledir," dedim. "İyi biridir."

Semra aslında ne kadar sert görünmeye çalışırsa çalışsın, iyilik ve soyluluk onu her zaman teslim alırdı. Çünkü o da iyi ve soylu bir kadındı. Birer sigara yaktık.

"Feride düzeldi sayılır," dedi Semra; "O yüzden yarın akşam... Üff, yani bu akşam," diye yine düzeltti, "artık gelmeyeceğim." Bir süre konuşmadan çaylarımızı içtik. Sonra sordu: "Sana âşık mı?" Yüzüne bakakalmış olmalıyım. "Elif," dedi Semra. Başımı salladım. "Ya sen?"

"Bilmiyorum."

"Çabuk karar versen iyi olur. Seni sorarken bayağı öfkeliydi." Elini uzattı. "Ceketin yakışmış. Hediye mi?"

Hayır, dedim. Çayıyla sigarasını bitirince yattı. Ben de yatak odasına geçtim. Elif, Semra'nın dediği gibi yatakta uyuyordu. Semra'nın söylediğinden de, hatırladığımdan da güzeldi. Onu hiç uyurken görmediğimden güzelliğinin durağan halinden habersizdim. Böyle uyurken etkileyici olan saf güzelliği değil, yüzündeki tazelik ifadesiydi. Biraz daha bakınca bunun aslında ölümsüzlüğün resmi olduğunu kavradım. Gerçeküstü bir tablo gibiydi. Neden burada, otuz santim ötedeki yatağımda uyuyor olması beni şaşırtmıyordu? Onu görme isteğim o denli güç-

lüydü ki, sanki hep yatağımda yatarmış gibi hayranlıkla bakıyordum ona.

Elif gözlerini ben bunları düşündüğüm sırada açtı; tam saçlarına dokunmaya hazırlanırken. Hemen yüzü aydınlandı. Sanki kirpikleri, aralandığında yüzündeki bir ışığı da yakıyordu. "Geldin mi?"

"Geldim," dedim.

Konuşunca yüzündeki o lamba söndü. Elini tutarak doğrulmasına yardım ettim. Üzerinde öğleden sonraki kıyafeti vardı. "Telefonun kapalıydı." Sesini duyunca şaşırdım. Semra'nın dediği gibi öfkeliydi. "Seninle asla bir daha konuşmayacağım. Asla!" Sonra üçüncü kez tekrarladı: "Duydun mu, asla!"

Omzumu silkip, "Peki," dedim. "Zaten bu akşam yeterince boş laf dinledim."

Odadan çıkmaya hazırlanıyordum ki, onu tekrar duydum: "Dur, diyorum sana!" 'Asla' onun dilinde öyle uzun bir süre değildi anlaşılan. Oysa sussa, birbirimize sarılsaydık... "Anlaşmamız böyle miydi?"

Konuşma düşüncelerimin bittiği yerden başlamamıştı. Hayal kırıklığıyla, "İmzaladığım sözleşmede telefonla ilgili bir madde yoktu," dedim. "Üstelik anlaşmam da kocanlaydı."

Şimdi ayaktaydı; uzun boylu ve öfkeliydi de. "Ben istediğim için seni çağırdılar. Anlamıyor musun, bana bağlısın..."

'Bağlısın' deyip iyice bağırdıktan sonra sustu. Cevap vermeden düşündüm. Bağırmasında garip bir şey yoktu; 'Bağlısın' demesinde de. Onu anlıyordum: Hayatı boyunca hep bağırmış, bağırdıkları da hep ona bağlı kalmıştı. Ona doğru yürüdüm; hem bağırıp, hem de yukarıdan bakmasına dayanamıyormuş gibi. Aslında dayanamıyordum.

Sonunda başımın ardındaki o ağrının nedenini çözmüştüm. "Sana bağlı değilim," dedim. "Çünkü artık anlaşma yok."

Elif onu itecekmişim gibi kadınca bir sakınmayla geriledi. Anlaşılan daha önce hiç kimse ondan vazgeçmemişti. "Ne demek istiyorsun?"

"Artık bir kılavuzun yok," dedim. "Öğleden sonra Esin'e aldığım avansı iade edeceğim." Sonra aklıma başka bir şey gelme-

diğinden güldüm. Gülmek başımdaki ağrıyı buharlaştırıyordu. "Umarım bir kısmını harcamış olmama aldırmazlar."

"Ama neden?"

Tekrar yatağa oturdu. Onun öfkesi de bağırınca azalıyor olmalıydı. Vakit gece yarısını geçmişti, ama hâlâ sabah kadar tazeydi. Yine de eziyet etmek istiyordum; Sevgi'ye ede ede ustalaştığım gibi... "Telefonu da alabilirsin," dedim.

Telefonu geri vererek dostluğa açılan sesini susturuyor, onu korkularıyla birlikte hiç kimseye ulaşamayacağı o uzak ada da tek başına bırakıyordum. Ona bunları yapıyordum; üstelik de isteyerek, sessizliğin eziyeti arttırdığını bilerek. "Sana ne yaptım?"

Hiçbir şey yapmamıştı; tabii reddetmekten başka. Anlaşılan ona eziyet etmeme yol açan gizli öfke erkekçe bir alçaklıktan kaynaklanıyordu. Aslında alçak olduğumu kavramam için ille de erkek olduğumu hatırlamam gerekmiyordu. Anılarım vardı bunun için: Yazan ve öldüren herkes alçaktır...

Elif detone olmuş bir sesle mırıldandı: "Dost olduğumuzu sanıyordum."

"Dostluk eşitlik gerektirir," dedim.

Cetvelle çizilmiş gibi ince ve düz bakışlarla yüzüme baktı. O zaman anladım: Hayatımda ilk ve –büyük bir olasılıkla– son kez, saf bir güzellikle karşı karşıyaydım. Ama böyle bir şeyi korumak, tadını çıkarmak yerine, onu buruşturuyordum; hem de zevk ala ala...

Beni durduran, alçaklığımın da sınırları olduğunu hatırlamam, ya da ona acımam değil, karşımda duran benzersiz yüzdeki o ilahi güzelliğin sonsuza kadar kaybolacağı endişesi oldu. Acıma duygumun çoğunu o dağlarda yitirmemin annemin ölümünden sonra beni ikinci kez öksüz bıraktığından haberdardım. Bir sanat eserini korumak ister gibi elimi uzattım. Bana tekrar acımayı öğretebilir miydi?

Sarılırken saçlarını kokladım. "Beni neden aradın?"

"Barıştık mı?" Eziyet etmekten vazgeçecek misin, demek istiyordu. Başımı eğdim. "Söz mü?"

Neredeyse kucağımdaydı. Bedeninin tatlı ağırlığı, ısısı, koku-

su ve belki de ölümünün tohumunu taşıyan küçük sol göğsü alçaklığımı yatıştırdı. "Söz," dedim.

"Buradan gidelim." Onu biraz geriye ittim; gözlerinin de aynı şeyi söylediğinden emin olmak için. "Seni bunun için aramıştım."

Gitmek! Aramızı anlamsız bir hiçlik dolduruyordu. "Nereye?"

"Nereye olursa, daha düşünmedim."

Ayağa kalktım. Nedense kendimi kötü bir şey yapıyormuş gibi hissediyordum. Sanki kaçıyormuş, dağda, her gece yapacağımdan korktuğum şeyi sonunda yapıyormuşum gibi. Oysa gitme fikri –suçluluk duygusu bir yana– kışkırtıcıydı. Salona gidip pardösünün cebindeki sigarayı aldım. Döndüğümde Elif'i yüzü solmuş, o taze parlaklığını yitirmiş buldum. Çekiciliği canlılığında mı, yoksa yarı ölü oluşunda mıydı, karar veremiyordum. Artık içkiye başlamalıyım; karar vermek, veremezsem kararsızlığımla oyalanmamak için... Böyle düşündüm.

"Ne diyorsun?" Bir şey dememiştim, sessizdim. O devam etti: "İşlerimi halleder halletmez. Daha sessiz, kimsenin olmadığı bir yere."

"Tamam," dedim. "Yarın yola çıkarız."

"Yarın Feride'yle okuluna gideceğiz," dedi. "Belki gelecek hafta. Ne dersin?"

Durmadan 'Ne dersin?' diyordu. Beni bütünüyle ele geçirmişti. Sigaram bitince onu evine götürmeyi önerdim. Söylediklerimi dinlerken dışarıdaki yağmurdan kaçıp eve sığınmış ıslak kedi gibi bakıyordu. Ona yatağı bıraktım çaresiz; koltuk da bana kaldı. Işığı kapattıktan yarım saat sonra, "Uyuyor musun?" diye fısıldadı.

Uyumuyordum, ama uyuyormuşum gibi cevap vermedim. Bir süre iade etmeyi düşündüğüm avansla neler yapabileceğimi düşündüm. Sonra düşünmekten vazgeçtim; parayla zihnim arasında kalıcı bir bağ kurulmuyordu. Babaannemin mezarıyla, Bitlis'in dağlarında tanıdığım birkaç kişiyle yemek yemekten başka bir şey gelmemişti aklıma. Babaannem çok uzun süredir bekliyordu, biraz daha sabredebilirdi. Devrem! Gülümse-

dim. Daha önce yemeği kim ısmarladıysa, yine ona düşecekti hesabı ödemek.

Sabah Seniha Hanım'ı atlatıp, Elif, Semra ve Feride'yle dördümüz acele bir kahvaltı yaptık. Elif'i ne Feride, ne de Semra yadırgıyor gibiydi. Böyle bir açıklama buldum duruma. Kahvaltının sonuna yetişen Seniha Hanım, Elif'i kuşkulu gözlerle süzerek aramızda ne olduğunu kestirmeye çalıştı, sonra kızının güldüğünü görünce, bu merakından istemeyerek de olsa vazgeçti.

Kahvaltının ardından Talat'ı arayıp arabasını akşamüstü getireceğimi söyledim. Ayık ve neşeliydi. Gece işlerin iyi gittiğine, danışmanla iyi bir ilişki kuracağına inanıyordu. "Akşam kızı neden becermedin," diye sorunca telefonu kapattım. Sonra avanstan geri kalan parayla, romanı pardösümün ceplerine yerleştirdim. Güne hazırdım.

Önce Semra'yı Üsküdar'a bıraktık, ardından Feride'nin okulunun yolunu tuttuk. Elif yanımda oturuyordu. Yol boyunca zaman zaman yüzüne baktım. Yaşadığı yerden en fazla kırk dakika uzaklıktaki bu gecekondu semtini başka bir gezegeni izler gibi seyrederken, iki yanımızdan akıp giden ve giderek koyulaşan yoksulluk, is gibi yüzüne bulaşıyor, güzelliğini karartıyordu. Sonunda okula vardık. İkisi okulu gezmeye gittiler; ben arabada kaldım. Sefaleti yaygın ve değişmez biçimiyle Bitlis ve Siirt'in köyleriyle mezralarında kanıksayıncaya kadar görmüştüm.

Elif, yirmi dakika sonra, çevresinde bağırıp çağırarak koşuşturan on beş kadar çocukla birlikte tek başına geri geldi. İki şey düşündüm: Çöplükteki peri; ve eğer bir yıl önce göğsünde küçük bir kitle belirmeseydi, bugün burada olur muydu? Çoğu Hasan gibi çelimsiz olan çocuklar, bala üşüşen sinekler gibiydiler: Israrlı, daireler çizen, gürültücü... Birkaçı Elif'i arabanın içine kadar izlemek isteyince, sesimi yükselterek onları kovaladım. Sefalet ve zayıflık, çoğunun yüzündeki çizgileri eritmiş, hepsini aynı kalıba dökmüştü; çoğunun cinsiyeti bu yüzden anlaşılmıyordu. "Utanıyorum, hem de çok..."

Elif böyle mırıldandığında E-5'e çıkmıştık. Neden utandığını sormadım, çünkü utancının nedenini biliyordum: Köpeği

için utanıyordu; Elâ'nın bir aylık masrafıyla, az önce ziyaret ettiği okuldaki iki sınıf dolusu çocuğun her sabah süt içebileceğini fark etmiş olmalıydı. "Tuvaletleri, camsız pencereleri görmeliydin..."

Yüzü buruşmuştu. Midesinin de bulandığını fark edince gülmemek için zor tuttum kendimi. Yanımda, hayatında bir kez bile kirli tuvalet görmemiş biri oturuyordu. Torpido gözünden kolonyalı mendil çıkarıp uzatınca önce şaşırdı, ama sonra karşı koymadan aldı. "Geçen kış ancak iki ay ısınabilmişler, düşünebiliyor musun, çünkü yakıt paraları bitmiş."

Mendili burnuna yapıştırdığından sesi boğuk çıkıyordu. Haklıydım. Kirli tuvalet görmediği gibi, hiç üşüyen çocukla da karşılaşmamıştı. "Şansları varmış, kış oldukça yumuşak geçti," dedim.

Ellerini burnundan uzaklaştırıp beni süzdü. Onunla alay ettiğimi düşünüyordu. Haklıydı; ediyordum. "Zavallılar; elimden gelen her şeyi yapacağım."

Ne geldiğini görmek için eline bakmadım; çünkü sol elinde sağ elim vardı zaten. Üstelik, 'Zengin olduğum için utanıyorum, ama bir miktar para vererek bu utançtan en kısa zamanda kurtulacağım,' dediğini de biliyordum bu elin. "Benimle gelir misin?"

Yine aynı soru! Demek akşamki kararı kesindi. Bu kez nereye, diye sormadan, "Gelirim," dedim.

"Çok hoş bir adamsın."

"Akşama hem hoş, hem de meteliksiz bir adam olacağım yeniden," dedim.

"Yani!"

"Anlaşma yok, kılavuz da yok. Belki..."

Elif, "Belki,"diye mırıldandı.

Gözleri sesinin aksine umutluydu. Midesi bulanmıyordu artık. "Dost oluruz," dedim. "Ama bundan sonra yemekler senden. Pek param olmayacak."

"Anlaştık," dedi. Eli, söylemediklerini söylemek için tekrar elimi bulmuştu. "Bu arada bakarsın bir yerlere de gideriz." Az önce de söylemişti. Gitmek fikri başını döndürüyor olmalıydı.

Belki de bu yüzden başını omzuma yaslamıştı. Sonra, "İşlerimi halleder halletmez," diye fısıldadı.

"Benim için fark etmez," dedim. "Çünkü çoktandır halledecek bir işim yok."

Avukatı Akmerkez'deydi. Arabayı garaja bırakıp, yandaki kuleye birlikte çıktık. Bizi kapıda karşılayan adam genç birisiydi; otuzlarının ortasında, benim gibi. Oldukça da yakışıklıydı. Öyle ki, bir an bütün avukatların yakışıklı olduğunu düşünmedim değil. Elif beni, "Arkadaşım," diye tanıştırdı.

Onlar konuşurken ben dışarıda kalıp biraz gazete okudum, biraz da manzara seyrettim. Elif haklıydı: Bir saat önceki sefaletle, şimdi tam ortasında durduğum zenginliğin çelişkisi utanç vericiydi. Bu semtte –Kavacık'ta olduğu gibi– her şey belirgindi; çocukların cinsiyetlerinin yüzlerinden hemen anlaşıldığına kalıbımı basardım.

Elif işini bitirince ona gittik. Feride'nin okulu için yüklü bir bağış yaptığını söyledi. Cenk –avukatının adı buydu– paranın akşama kadar okul müdürünün verdiği hesap numarasına geçmesini sağlayacaktı. "Para erkekleri, kızlardan ayırmaya yetecek mi," diye sordum.

Elif, "Anlamadım," dedi endişeli bir sesle; şaşırmıştı.

Neden böyle davrandığımı aslında ben de anlamıyordum. "Karnım acıktı," dedim. "Galiba acıkınca böyle saçmalıyorum."

Güneşi görünce bahçede havuza bakan, etrafı camla kapatılmış kameriyede soğuk, ama lezzetli şeyler yedik. Pek konuşmadık, daha doğrusu önce sessizdik; kahvemizi içtikten sonra Elif, özür dileyen bir sesle dün, öğleden sonra neden benden kaçar gibi ayrıldığını anlatmak istediğini söyledi... Aslında utanmamıştı, sadece ne yapacağını kestiremediğinden şaşırmıştı. Onunla ilgili sözlerimi duyunca... Cümlesi 'duyunca'da karaya oturdu; yeniden yüzdürmek için bir süre çabaladı, sonra kendisini utandıran, beni de şaşırtan bir şey söyledi: "Bir buçuk yıldır kimseyle yatmadım... Şu aralar erkek değil, dost istiyorum. Beni anlıyor musun?"

Demek onunla yatmak istediğimi de hissetmişti. Nokta koyar gibi başımı eğdim; kabullenip kabullenmeyeceğimi henüz

bilmiyordum, ama anlamıştım. Söyleyecekleri daha bitmemişti; beni iyice şaşırtmaya niyetliydi:

"Semra'yla aranızda ne var?" Güldüm. Sorunun garipliğine değil, birkaç saat arayla aynı meraka kapılan sevebileceğim iki kadının da aslında bana aldırmamasına. Ben gülerken Elif sorusunu tekrarladı: "Ne var?"

"Hiçbir şey yok," dedim. "Sorun da bu zaten."

Elif gülmedi; beni serseme çevirmeye niyetliydi. "Bence o cümleyi onun için yazdın."

Hangi cümle, diye sormadım. Sormak yerine bunu nereden çıkardığını kestirmeye çalıştım. Cümlenin Semra'nın gözleriyle ilgisini hiç düşünmediğimi fark ettim sonra. Omuzlarımı silktim; cümleyi unutacaktım. Elif üsteledi: "Seni seviyor."

"Kendini hep annem sandı," dedim.

Bahse tutuşmuş gibi inatçı bir tavırla başını salladı. Onu ikna edememiştim. Elini uzatıp yüzüme dokundu. "Neden? Sen hem hoş, hem de iyi birisin."

Hoş! Bunu ikinci kez söylüyordu. Ya iyi olmam? Bu tartışılırdı. Ama hayatım boyunca ilk kez kendimi güvenilir birisi gibi duyumsuyordum. O anda kendi kendime karar verdim: Onu ne pahasına olursa olsun koruyacağım; bana âşık olmayacağını, beni incitip, küçümseyeceğini, asla bütünüyle anlamayacağını bile bile onun için her şeyi yapacağım... "Ne düşünüyorsun?"

Onu öpmeyi, iyi bir insan olmayı, dağları unutmayı, Tanrı'yla aramdaki sorunu bitirmeyi, annemle babamın hiç olmazsa birer fotoğrafını bulmayı, ama en çok onu sevebileceğimi.... "Hiç," dedim. "Hiçbir şey düşünmüyorum."

Uzanıp yanağımdan öptü. "İlginç! Çünkü hiç, ya da hiçbir şey dediğin neyse, gözlerine çok yakışıyor." Gülümsedim. "Ne kadar güzel baktığını bilsen."

Bir buçuk yıldır başka erkeğe dokunmayan bacakları dizime dayanmıştı. Göz göze geldik: Bakışlarımı görüyor, ama içinde saklı dili çözüp, anlayamıyordu.

Güneşin altında, iki mutlu tembel kertenkele gibi, birbirimize bakmadan, varlıklarımızı hissederek ısındık. "İyisin, ama pek konuşkan değilsin," dedi sonunda.

Omuzlarımı silktim, "Belki söyleyecek fazla şeyimin olmamasından," dedim.

"Yazarken söyleyecek çok şey buluyorsun oysa. Birçok konuda."

Sigarayı söndürdüm. "Tek konu," dedim. "Yazdıklarım aslında tek konuyla sınırlı..." Ardından o tek konuyu, yaratıcılığımın özünü açıkladım: "Öldürmek... İnsan öldürmek; yani iyi bildiğim şey hakkında yazdım... Aslında hayvan da öldürdüm, ama kutsal kitapların hayvan öldürmeyle ilgili bölümlerini okumadığımdan, bunun üstünde durmuyorum..."

İrkilmişti, belki de irkilmemişti. Farkında değildim, ona bakmıyordum. Daha doğrusu bakamıyordum. Dostluğunu istediği adamın nasıl biri olduğunu bilmeliydi. Kararsızlığımı sesi böldü. "Savaştaydın, bunun için kimse seni suçlayamaz."

Haklıydı. Herkes bana aynı şeyi söylemişti: Vatandaşlar, vatanseverler, yazarlar, çizerler, okumuşlar, cahiller, devrem, Talat, Nihat, Yüzbaşı, cenazelerde ölümlerden zevk alırmış gibi bağıra bağıra tabutun yanında koşuşturanlar, Tanrı, şimdi de o... Sadece Semra ve o kurt: Adam öldürmemi onaylamayan o ikisiydi. 'Ben öldürmeseydim onlar beni öldüreceklerdi.' Onlar bu savunmaya aldırmamışlardı. Ya hayvanlar? Onları da savaştığı için mi öldürdünüz? Biri böyle dese, ona verecek cevabım yoktu. "Haklısın," dedim. "Kimse suçlamadı. Suçlamak bir yana madalya bile verdiler..."

Sustum. Sustuktan epeyce sonra Elif'in kararsız sesi duyuldu: "Kaç kişi?.."

Gözleri siyah güneş gözlüğünün ardındaydı... Kanasçılar, tepeciler, cesaretlerini kanıtlasınlar diye dağ kadrolarına yeni katılanların arasından seçilip, sürüne sürüne mevzilere yaklaşarak el bombası atmaya yüreklendirilen gençler, hatta çocuklar... Ben, beş, en fazla altı diyordum, ancak Yüzbaşı raporuna sekiz yazmıştı. "Sayıyı düzeltmesini söyledim, ama komutan oydu, sonunda dediği oldu."

"Anlamadım."

İtiraf zamanı. Büstten sonra sırayı o alıyordu: "Yedinciyle sekizinciyi, o ikisini hiç rüyamda görmedim," dedim. "Kâbusla-

rın başrolünü, sıralamada dördüncü olan, zayıf, kirli yüzlü o kız oynadı."

"İyi misin?"

Gözlerimi açtım, Elif bana doğru eğilmişti. Onu korkutmuştum. Bunda şaşılacak bir şey yoktu: İtiraflarım herkesi korkuturdu. Bazen, beni bile. "İyiyim," dedim. "Ya sen?"

Elini saçlarıma götürdü. Hiç doğurmamıştı, ama çocuğunu seven bir anne kadar şefkatliydi. "Hata ettim; aptallıktı." Telaşla konuşuyordu. "Savaş senden çok şey almış."

Yine aynı soru: Altı mı, sekiz mi? Altı ile sekizi toplayıp, ikiye böldüm. "Yedi cesede karşılık küçük bir parmak... Neresinden bakarsan bak, fazla bir şey almış sayılmaz."

Uzanıp alnımdan öptü. Savaşa verdiklerimin çok olup olmadığını tartışmak istiyormuş gibi bakıyordu bana. Karar vermesini kolaylaştırmak için, zavallı küçük parmağıma Bitlis Dağları'nda, aşağıdaki ovaları gören bir yamaçta mezar yapıldığını da anlatabilirdim, ama bu aklını daha da karıştırırdı; sustum. "Birbirimizi ne kadar az tanıyoruz... Şimdi bunu anladım."

Hemen kendimi özetledim: "Hep zenginlere yamanan biri oldum ben."

"Yapma!.. Neden kendine karşı bu kadar acımasızsın?"

"Herkese karşı öyleyimdir," dedim. "Acımasızlığım adildir."

O bu düşünceye katılmıyordu, başını salladı. "Bana karşı acımasız değilsin." Ona âşıktım. "Semra'ya, Feride'ye de."

"Anlaşılan kadınları kayırıyorum," dedim. "Cinsiyet ayrımı yapan bir acıma duygum var."

Anlattıklarıma aldırmamaya kararlıydı. "Hadi anlat! Nasıl bir çocuktun?"

"On altısına kadar gözcü, on altısından sonraysa hırçın ve kavgacı."

"Gözcü!"

"Çocukken, babamın, gittiği gibi günün birinde birdenbire geri döneceğini, trenden ineceğini düşünürdüm; o yüzden çocukluğumun sonuna kadar hemen hemen her gün, sabah ve akşam sokağın başını gözledim. Ama on altı yaşına girince bundan vazgeçtim."

Bir süre anlattıklarımı sıraya soktu, sonra sordu: "Neden vazgeçtin?"

"Babaannem, yaptığımın aptallık olduğunu söyledi: Neye benzediğini bilmediğim birini nasıl tanıyacaktım?" Beni çocuklaştırmaya niyetli eli saçlarımda dolaşıyordu. "Hiç fotoğrafı yoktu babamın..." Sonra annemi de söyledim: "Annemin de yoktu. Kime benzediğim konusunda hiçbir fikir sahibi olamadım bu yüzden. Belleğimde resimleri olmadığından, bendeki anne ve baba figürü hep boşluk kavramıyla eşdeğer olmuştur."

"Zavallı dostum."

"Evet, ama sadece kısa bir süre için... On altısından sonra zavallılığım katıksız bir aldırmazlığa dönüştü." Elini çekti. Sesimi garipsemişti belki de. "O yaz, 6 Ağustos'taki doğum günümden sonra kavga etmeye başladım; kimi bulursam, nedenine de pek bakmadan. Bazen dayak yerdim, ama genellikle karşımdakini bir-iki denemeden sonra dövüyordum. Bir yıl sonra, on yedisinde herkes için korkulu biri olup çıktım. Yaklaşık yirmi yıldır da bu korkuyu kullanarak yaşıyorum."

"Beni kötü biri olduğuna inandıramazsın." Öyle diyordu ama beni başkasıymışım gibi seyrediyor, başını da sallıyordu. "Sen iyi birisin."

İyi miydim? Kimsesizin teki, ruhu bereli biri olduğumu biliyordum; bu da iyi olduğumu kanıtlamazdı.

Yanından Esin'i arayıp, saat beş gibi Bebek Oteli'nin barında içki içmeye çağırdım. Esin şaşırmadı, neden, diye de sormadı; "Beş erken, altı olsun," dedi; ben de kabul ettim.

Sonra Elif'ten ayrılıp Talat'a gittim. Hava hâlâ güzeldi. Yolda Piraye'yi aradım. Akşama işi vardı, romanı getirdiğimi duyunca, "Ertelerim," dedi.

Talat'ın odasına girmeden önce sekreterinden bir zarf alıp cebimdeki paraları içine koydum. Talat, sabahki sesi gibiydi; canlı ve dinç. Elimi öper öpmez geceyi anlatmaya koyuldu. Hem mor kızı, hem de sarışını birlikte haklamıştı. Sesini alçaltıp kulağıma eğildi: "Hem de birkaç kez..."

Anlaşılan Tanrı ona Zeus'un şehvetini bağışlamıştı. Bunu na-

sıl becerdiğini sordum. "Toz," dedi. Toz harikalar yaratıyormuş. "Gerçek enerji," diyerek bir süre güldü.

"Burnunun düşmesini istemiyorsan dikkatli olursun," deyince daha da çok güldü. Kokain hakkında hiçbir şey bilmiyormuşum. Ben de öç alır gibi ona kötü haberi verdim: "İki saat kadar sonra tekrar işsiz kalacağım."

Hâlâ gülüyordu; "Dert etme, işin hazır," dedi.

Kampanyayı alacağına emindi; sabahın kör ünde Ankara'ya dönen danışman yarım saat önce arayıp hafta sonunda tekrar İstanbul'a geleceğini haber vermişti. "Salağın biri," dedim, adamı kastederek.

"Öyle," dedi, "Ama işi bağlayacak; sen ona bak..."

Uykum vardı; ara kapıyı açtı. Saat beşte beni uyandıracaktı. Divana yerleştim; aklıma o sırada geldi. "Yemek yemeliyiz," dedim. "Nihat'ı, birkaç kişiyi daha çağırırız. Hesabı yine sen ödeyeceksin."

Fikir –belki de parası olduğunu gösterebilme fırsatı– hoşuna gitmişti; yüzünden anlaşılıyordu.

"Peki," dedi hemen. "Ama, ya geçen seferki gibi sapıtırsanız?" Geçen sefer onu denize atmıştık. Ben de o gülme krizine tutulmuştum. Talat, "Aslında bu kadar yıldan sonra hâlâ neden toplanıyoruz ki?" diye devam etti: "Zaten çoğunuz kafadan çatlaksınız... İşte Rasim! Herif, savaştan döneli bilmem kaç yıl olmuş, hâlâ dağdaymış gibi geceleri açık havada yatıyor. Karısı sırf içeri girsin diye güzelim bahçeli evden, daracık bir apartman katına taşındı; seninki ne yaptı dersin? Bu kez de balkonda uyuyormuş. Hem de önüne mevzi yaparak..." Eliyle kafamdaki izin yerini gösterdi. "Hepiniz çatlaksınız..."

"Ülke sevgisi delirtti bizi," dedim.

Talat yine elini salladı, sonra neşeli yüzünü takınıp odasına döndü. Çatlak! Aradan yedi yıl geçtikten sonra bütün çatlaklar kapanır, diye düşündüm. En genişi bile. Ama ona hak vermiyor da değildim. Bizleri gerçek –bazılarımızı da önemli– kılan tek şey bir tarihte orada savaşmış olmamızdı. Hayatımızda bundan başka ne var? Hiçbir şey, dedim kendi kendime... Talat'ın durumu farklıydı; o sonradan savaş anılarını aşacak bir sürü başa-

rı elde etmişti. Biraz daha düşündüm: Yemek fikri giderek çekiciliğini yitirdi. Zaten gidecek olsaydık, büyük bir olasılıkla çoğuyla kavga edecektim yine. 'T.B.'yi* asalım. Asmayalım...' Çatışma hep bu çizgide sürüyordu. Nihat, sanki olmayan bacaklarıyla savaşabilecekmiş gibi, 'Benim ilkem, savaşmadığım Kürdü öldürmemek kardeşim,' deyip işin içinden çıkıyordu sonunda. 'Eli bağlı olanlar esir sayılır.' Pek de yalan değildi söyledikleri. Düşüncelerine katılınca, ona bağırıp çağıramayanlar öfkelerini benden çıkarmaya kalkışıyorlardı... Sonra Rasim'i düşündüm; acaba Kavacık'a gittiğimiz gece onu çağırmakla zavallıcağıza kötülük mü etmiştim?

- 5 -

Esin, altıda değil, altı buçukta geldi. Sağlıklı ve hatırladığımdan daha iri görünüyordu. Öpüşmedik, elimi sıkmakla yetindi. Meraklı değildi, vakti yokmuş gibi acele de ediyordu. "Sadece kahve," dedi.

Kahveyle soda ısmarlayıp, zarfı uzattım; açarken söylediklerimi dinledi. Beklediğim kadar şaşırmadı, ama yine de soruları vardı: "Dün her şey yolunda görünüyordu. Bugün ne oldu?"

"Anlaşmanın konusu ve tarafları değişti," dedim. "Elif, anneannesini yazmamı istemiyor. Kocasından ayrılmış. Yani artık onu temsil etmiyorsunuz."

Uzun uzun yüzüme baktı. İçimi görüyormuş gibi. Konuşmaya başladığında göreceğini görmüş, bir karara varmışa benziyordu: "Ona âşıksın." Zarfı işaret edip, "Yoksa bunu yapmazdın," dedi. Belki de haklıydı, âşık olmasaydım, yapmazdım. "Bundan sonra kim para verecek sana? O mu?"

Onun yerinde olsam, karşımda da benim gibi birini bulsam, onu küçümserdim. Tartışmak istemediğimden sakin bir sesle, "Kimsenin para vereceği yok," dedim. "Bu arada, avansın bir kısmını harcadım."

Avansla ilgilenmiyordu. "Demek onunla anlaştın?" Anlaş-

(*) T.B.: Terörist Başı – y.n.

madığımı anlatmak için başımı salladım. "Öyleyse parayı neden geri veriyorsun? Alıp, durumu idare edebilirdin, öyle değil mi?"

Senin gibi biri böyle yapar demek istiyordu. Yine haklıydı. Gerçeği söyledim: "Düşünmedim değil, sonra vazgeçtim."

"Neden?" Sorular kahvesini soğutuyordu. "Sakın birden dürüst biri olmaya karar verdim deme bana?"

Bilmiyordum. "Bilmiyorum," dedim. "Pek iyi biri sayılmam, ama o kadar kötü de değilim. Her zaman kendime özgü bir ahlâk anlayışım olmuştur."

"Asıl neden bu olamaz."

Biraz düşündüm. Haklıydı. "Galiba parayı geri vererek Elif'i etkilemeye çalışıyorum," dedim.

"Ya da daha büyük, çok daha büyük paraların üstüne oturmaya niyetleniyorsun."

Belki artık öfkelenmem gerekiyordu. Kendimi bir kez daha onun yerine koydum ve vazgeçtim. Üstelik bir ara, dediği gibi o büyük paraya ortak olmayı düşünmüştüm de. Sonra kararımı kesinleştirmeme yol açan nedeni söyledim: "Elif'in benimle ilgili gelecek tasarısı yok."

"Gelecek tasarısı mı? Aman Allah'ım, tam bir romancı ağzı!" Biraz güldü, gülüşü sinirli bir kahkahaya dönüşmek üzereyken fısıldadı. "Desene bizim Pamuk Prenses sana da yüz vermiyor."

Bir kadeh bile olsa, içki içmeliydim. Yan masadakiler meraklanmışlar, bize bakıyorlardı. "Vermiyor," dedim.

"Beni dinle, saf adam. Yakında, hem de sandığından da çabuk, etkileyebileceğini sandığın o kadın senden bıkacak; çünkü hep böyle yapar: Birini bulur, birkaç ay onu dizinin dibinden ayırmaz, sonra unutuverir..." Omuzlarımı silkmekle yetindim. Öfkesi bana değil, Elif'e yönelikti. Önce sevilmiş, sonra bıkılıp, unutulmuş biri gibi konuşmasından belliydi bu. "Arkasını dönünce şapa oturacaksın; açlıktan nefesin kokacak..."

"Benim için kaygılanma," dedim. "Nefesimin kokmasına alışığımdır."

"Laf, laf, laf! Neyine güveniyorsun?"

Aslında neyime güvendiğimi bilmiyordum, ama o sorar sor-

maz, buldum: "Tat alma duyguma. İnsan uzun süre çekince, yoksulluktan bile tat almayı öğreniyor."

"Zavallı!"

Ben sinirli değildim: Yoksulluk beni değil, onu öfkelendiriyordu. Araya uzun bir sessizlik girdi. O kahvesine döndü, ben de sodayı içtim; içerken bir kez daha yeniden içkiye başlamaya karar verdim. İlk gördüğümde bu yapılı kadınla yatacağımı düşünmüştüm. Yanılmışım...

"Çok büyük bir para bu," dedi birden. "Üstelik sadece Sedat'a da ait değil." Öfkesinin nedeni yavaş yavaş ortaya çıkıyordu. Para! Nefesi kokmasa da, anlaşılan derdimiz ortaktı. "Yedirmezler... Ne Elif'e, ne de sana." Yüzü değişiyordu: Cinsiyeti belirsiz, yeni biri doğuyordu karşımda. "Anladın, değil mi? Sedat'tan aldıklarını geri vermesi için ikna etmelisin onu. Yoksa başınıza..."

Elimi uzatıp onunkini tuttum. Önce irkildi; sonra sustu. Niyetim gözdağı vermek değildi. Söyleyeceklerimi daha iyi anlamasını istiyordum sadece. Teker teker saydım:

"Öfkelenmek, kızmak, küfür etmek, istersen küçümsemek, hatta hakaret... Hepsi serbest... Aldırmam..." Engel olmaya çalıştım, başaramadım: Gözlerim kapanıyordu. "Ama beni tehdit etmemelisin... Anladın mı?" Anlaması için elini bir süre daha tuttum. "Elimde değil, on altı yaşımdan beri buna katlanamıyorum."

Bedenini geriye çekti; tokat atacakmışım gibi. Dümdüz gözlerime bakıyordu. Yüzü tekrar kadınlaşırken dudaklarında belirginleşen titremeyi kontrol etmeye çalışıyordu: "Söylenenler doğru, değil mi? Sen orada..." Sözlerini bitirmekten vazgeçti. "Tabii doğru, şu gözlerine bak..."

Trabzonlu erin, 'Öyle bakma komutanım,' dediği andaki gibi bakıyor olmalıydım ona. Güldüm, sonra, "Ne yaptımsa ülkem için yaptım," dedim. Yine güldüm. Aslında durmadan gülüyordum. "Yüzbaşı her seferinde bana böyle dedi. Ben onun yalancısıyım."

İmdadımıza Piraye yetişti. Esin kekelemekten, bense devremle toplandığımızda kapıldığım o gülme krizinden kurtuldum. Kapıda belirir belirmez elimi kaldırdım. Masaya oturunca

merakla Esin'i süzdü. O da gülümsüyordu; ama onun gülümsemesi benimki gibi anılarla yüklü olmayan bir gülümsemeydi. "Ne o? Beni aldatıyor musun?"

"Vakit olsaydı belki aldatırdım," dedim. "Ama hanımefendi gidiyor."

Esin, tek kelime bile etmeden zarfı alarak kalktı. Yerdeki cesetlerin başındaki Trabzonlu er gibiydi; bakışlarını kaçırıyor, göz göze gelmemeye dikkat ediyordu. Utanmış mıydı, yoksa hâlâ korkuyor muydu, çözemedim.

Esin gittikten sonra biz de çok oturmadık. Piraye o saf gülümsemesiyle, "Romana bir an önce başlamak istiyorum," deyince bir şeyler atıştırıp kalktık. Tanıdıktı. Oysa buraya gelirken Talat'ın anlattıklarından sonra ona dünkü gözlerimle bakamayacağımı sanmıştım.

Kalkarken, "Artık param yok," dedim. Bunun üzerine hesabı o ödedi.

İki kez seviştik. Piraye ikincisinde, "Forma giriyorsun," dedi.

Sonra sırtüstü yatmış, tavanı seyrederken birden usul usul ağlamaya başladı. "Sarıl bana," deyince şaşırdım, ama sarılmadım. Sarılamadım...

Bedeni hıçkırıklarla sarsılmaya başlayınca hatırladım sarılmayı. On dakika sonra anlatmaya koyuldu. Geçmişte, hayatında çok önemli yer edinmiş birinin ölüm haberini almıştı. Nedense aklıma Talat'ın sözünü ettiği, varlığını, adalet, eşitlik ve özgürlükle birlikte andığı o komünist geldi. Ama, 'O mu?' diye sormadım. Onu kutsal, saygıyı hak eden matemi içinde yalnız bıraktım.

"Üç-dört ayda bir buluşuyorduk," dedi bir ara. "Yaşlı bedenine sunduğum cömertlik bununla sınırlıydı." Başını, cimrice davranmış gibi pişmanlıkla sallıyordu. "Aşk, yaşlı bir adam için ölüm demek... Kırılganlaşan yaşama isteği aşk acısına dayanamıyor..." Talat haklıydı; felsefi konuşuyordu, hem de yerli yersiz. "Azınlıkta kalmanın, azınlıktan yana olmanın kıvancını yaşamış bir adamdı..."

Bu sözleri söylemeseydi onu felsefe yapıyor diye küçümseyecektim. Ama bir zamanlar sevdiği adamı böyle tanımlayabilen

bir kadına insan ancak saygı duyardı. Neredeyse yaşlı komünisti kıskanacaktım. Piraye bir süre daha ağladı. Geçmişe gidip geri geldikten sonra, "Kalmak ister misin?" diye sordu.

Kalmadım; insan ölümü yalnız başına sindirmelidir. Ben öyle yapmıştım. Romanı bırakıp çıktım.

Yol boyunca bir insanın hayatında yer edinmenin ne demek olduğunu düşündüm. Kalıcılık! Vapurda bulduğum cevap buydu. Kalıcılık dedikçe aklıma hep Elif geldi. Ona âşık olduğumu, ama onunla bir geleceğimizin olmayacağını kavrıyordum. Anlaşılan aşk, geçmişimde olduğu gibi geleceğimde de kalıcı bir yer edinmeyecekti.

Eve girerken yukarı baktım. Feride'nin odasının ışığı yanıyordu. Yukarı çıktım, yatak odasınının duvarına üç kez vurdum. Beş dakika sonra geldi. Uyuyamamıştı; "Ben de uyumayacağım," dedim.

"Nasıl dayanıyorsun?"

Öğleden sonra kestirdiğimi söyledim; uyumaktan değil, uyuyunca kâbus görmekten korktuğumdan söz etmeden. Aramıza sık sık giren sessizlik boyunca o Hasan'ı, ben de dört numarayı hatırladık, ama onlardan hiç söz etmedik. Sabaha karşı, "Film seyredelim," dedi.

Blade Runner'ı seçtik. Yılanlı kadın ortaya çıkınca sarılmamı istedi; ona da Piraye'ye sarıldığım gibi sarıldım. Sarılınca da düşüyormuşum gibi ürperdim. Kollarımın arasında tuttuğum çıtı pıtı kadın dünyanın en derin kuyusuna dönüşmüştü; tehlikeli bir şey yapmış, sonsuz bir kedere sarılmıştım. Palyaço kız art arda perende atarken kollarımın arasından sıyrıldı. Uykusu gelmişti; ona dün gece Elif'in yattığı yatağımı gösterdim. Uyumadan önce o da Elif'e âşık olup olmadığımı sordu. Bu kez, "Âşığım," dedim.

Cevabım Feride'yi şaşırtmadı. Memnun olmuş gibi gülümsedi. "İyi biri," dedi.

Sonra hemen uyudu. Üçgen yüzü küçülmüş, sivri çenesi öne doğru uzamıştı. Biraz bekledim, ardından ışığı kapatıp salona döndüm. Düşünmek istiyordum: Gerçekten gözlerle ilgili o cümleyi Semra için mi yazmıştım?

Geçmiş Zaman
(Temmuz - 1998)

- Seans -

Kararlı bir kesinlik taşıyan sessizliğin içinde bekliyoruz. Ben hayatımın, daha doğrusu hayatım sandığım şeyden geriye ne kalmışsa onun peşindeyim, karşımdaki heykelimsi kadınsa yazdıklarımın. Buraya tekrar gelmemeliydim. Çünkü artık niyetim Talat'a eşlik etmek değil. Karşımda, yanımda, arkamda duran kadın farkındalığımı arttırıp, keskinleştiriyor. Ondan hoşlanmamamın nedeni bu. Hayatımı, on altıma kadar babaannemden, sonrasını önüme çıkan fırsatlardan, otuzumdan sonrasınıysa kadınların hakkımda anlattıklarından çaldım. Sonra? Sonra savaşa gittim ve biriktirdiğim her şeyi orada bırakarak döndüm. Yani, şimdi bir hayatım yok. Ya da hayata benzer bir şeye sahip değilim. Sorunum bu işte. Kaç kez söyleyeceğim?

Dakikalardır birbirimizi süzüyoruz; ezberlersem, varlığı da kalıcılık kazanacakmış gibi adını tekrarlamaktan kararlılıkla kaçınıyorum. En iyisi başka yere bakmak. Başımı kaldırıp, gözlerimi tavana dikiyorum. Yıldızlar!.. "İşte Sirüs, ya da köpek yıldızı; gökyüzünün en parlağı. Şu da Kutup Yıldızı, Küçük Ayı'dan yola çıkarak da bulabiliriz... Tam tepedeki üçlü, Sacayağı..."

Sessizlik, ardından kadının yargılamayan sesi: "Yıldızları görebiliyor musunuz?"

"Tabii; yıldızlar karanlıkta ortaya çıkmazlar mı?"

Kadın şaşırmıyor. Ben olsam şaşırırdım. "Kapalı yerlerde de mi?" diyor.

"Nerede olursam olayım, geceleri her zaman yıldızları görebilirim; çünkü tepemde çatı yok." Kadın omuzlarını kaldırıyor. "Hayatımın çatısını çatamadığımı söylemediler mi size?"

"Demek böyle düşünüyorsunuz?"

"Benim değil, çevremdekilerin düşüncesi bu; bence Sevgi, suçlama listesine yeni bir kalem eklemek için böyle diyor. Sadece öğretmenlik yapmaktan kaçındım, hepsi bu. Eğer öğretmen değilsen, marangoz da sayılmıyorsun ve çatıyla uğraşamıyorsun."

"Peki neden çalışmıyorsunuz?"

"İş! Kapılmadığım tek kötü alışkanlık bu olmalı," diyorum.

Araya sessizlik giriyor; ne kısa, ne de uzun. O notlarına bakıyor, ben de yıldızlarıma. Bakışlarım hâlâ Kutup Yıldızı'nda; dağda da onu seyrederdim. Hepimizin, bütün insanların aslında sadece bir tutam yıldız tozu olduğunu biliyor mu?

"Bu arada romanınızı bitirdim." Sesi uzak yüzünü yaklaştırıyor. Rüyadan uyanıyorum. "Oldukça saldırgan bir üslubunuz var."

"Saldırganlığın olmadığı bir şaheser düşünülemez."

"Zekice bir cevap."

"Birinden aşırdım,"diyorum. "Marinetti, *Fütürizmin Manifestosu*..."

Başını sallıyor. Ceza vermeyecek. "Bunu hep yapar mısınız, yani başka yazarlardan aşırır mısınız?"

Sık sık. Ama bunu ona söylemek yerine, "İyi metinler herkese aittir,"* diyorum. Gülmüyor, yüzünü yontan asık suratlı biri olmalı. "Bunu da aşırdım."

"Pekâlâ, hırsızlığınızı bir kenara bırakalım... Ya bu? Bu size mi ait?"

Okuyor:

(*) Yazar, Borges'in sözüne atıfta bulunuyor – y.n.

Doğumum 6 Ağustos'a, Hiroşima'ya bomba atıldığı güne rastladığı halde adımı 'Savaş' yerine, 'Barış' koyarak hepimizi aldatan şakacı annem adına özür dileyerek başlıyorum...

Şu anda bilincim bulanık: Yarı kapalı, ya da yarı açık: Tıpkı doğum anımız gibi. Ama ben gözlerimi açmış, trajik sonun bilincinde olanlara özgü o umursamazlıkla aynaya bakıyorum. Ancak görmeyi beklediğim yüzüm değil: Geçmiş, anılar; en çok da kadınlar. Evet, kadınlar; incittiğim ve incitemediğim kadınlar. Ayrım yapmadan hepsi.

İncittiğim kadınlar, öncelik sizin, önce siz affetmelisiniz beni: Aşkın kişinin kendi yıkımından haz duyması, benliğinin parçalanmasından zevk alması ve sonunda kişinin kendini keşfettiği uzun, yorucu bir araştırma olduğunu sizlere öğrettiğim için.

Aramıza sisli, aşılmaz uzaklıklar yerleştirerek yeterince incitemediklerim, sizler de. Farkınıza, incittiklerim kadar varmadığım ve sayenizde aşkın temelinde bir başkasınınki değil de, en çok kendi varlığımızın yer aldığını keşfettiğim için.

Yirmi yıl önce âşık olduğumda on yıl geç doğduğum, yirmi yıl sonraysa dünyaya on yıl erken geldiğim için affedin beni; o zamanki yaşlı ve şimdiki genç kadınlar...

Gençler ve yaşlılar, Mecnun gibi sonuna kadar peşinize düşmediğim, seçmek yerine seçilmeyi beklediğim, sizleri ayırt edecek kadar gelişmiş bir ruhsal duyarlılık edinemediğim, bir sanatçı gibi tapınılmak isteyenler dururken, her seferinde sevişirken kendini cennete ait bir haz dalgasının içinde göstermeyi başaran, olgunluklarının varlığını, ruhları yerine bedenlerine yansıtan bir sonraki kadını yeğlediğim için beni affedin.

Suçluyum; hayata değil, romanlara yakışan biri olmayı seçmişken, ölümümü bir yoksul gibi aşktan esirgeyip, yalnızca insanlık ideallerine sakladığım için beni affedin. Oysa bu, hayatımdaki büyük aykırılıkları birbirleriyle ilişkilendirmeye kalkışmak kadar da zor değildi.

Hep yeni renkler denemek isteyen bir ressam gibi araş-

tırmacı olmak yerine, dar görüşlü biri gibi aşkın sadece bedensel dilini konuşmayı seçtiğim, ruhu unutup, şehvetin kışkırtıcı yaratıcılığıyla ödüllendirilmiş kadınlara yöneldiğim için suçluyum.

Kadınlar, hâlâ beni istiyor musunuz? Hayır demeden önce hatırlayın: Aşk tıpkı yaratıcılık gibi, masumiyetten çok günahkârlıkla beslenir ve eninde sonunda hayal ettiğiniz kişiyi yaratır.

Şu anda bilincim bulanık, yarı kapalı, ya da yarı açık: Tıpkı âşık olmanın eşiğindeki gibi...

"Bu metin sizin mi?"

Benim. "Benim," diyorum.

Göz göze geliyoruz. İnanmıyor. Ruhu buz gibi: Üstüne resim çizilemez. Ve pitona benziyor: Demek sadece et değil, canlı et isteyen biri.

"Bence bu metni yazan elli beş, altmış yaşlarında biri, yani babanız kadar yaşlı." Amacı açık. Ama beni tuzağa düşüremez. "Yazanın kafası oldukça karışık; metin içten değil, çok tasarlanmış; aşk mektubu daha sıcak olmaz mı sizce? Üstelik burada tema aşk da değil, daha çok cinsellik."

"Ama ikisi de aynı yöne ilerliyor," diyorum. "İnsan yürüyüşü taklit etmek isteyince tekerleği yarattı; oysa tekerleğin bacağa benzer tarafı yoktur, değil mi? Kısacası, cinsellik, 'tekerleğin bacağa benzemesinden' daha yakındır aşka."

Pes edecek! Eder gibi başını sallıyor: "Bir sorununuz da zekânızı sergileyiş biçiminiz..."

"Tekerleğin bacağa benzemediğini söyleyen Apollinaire,"* diyorum. "Gerisi bana ait." Gülümsemiyor. "Eğer gülerseniz size hiç bilmediğiniz bir şey söyleyeceğim. Yengeçlerin asaleti hakkında." Yüzü hâlâ eski, asık yüzü. Yine de yengeçler hakkında çok az kimsenin bildiği renkli sırrı açıklıyorum. "Bazı yengeçlerin kanları mavidir. Çünkü kanlarında demir yerine bakır vardır."

"Hep alıntı yapmak! Acaba hiç aklınıza hayatınızı da alıntı

(*) A. Guillaume, ünlü Fransız şair – y.n.

gibi aşırmış olabileceğiniz geldi mi?" Gelmedi, çünkü bir hayatımın olup olmadığı hâlâ tartışmalı. Kadın sözlerini kesmeme izin vermeden sürdürüyor konuşmasını: "Babanız insanlık ideallerine bağlı mıydı?" Bilmiyorum. "Peki siz?" diyor kadın; insanlıkla aramda bir bağ kurulmadığından emin bir sesle. Onu öldürebilirim. Ama faydasız: Pitonlar ölümsüzdür. "İşte, size bir hafta boyunca düşüneceğiniz bir soru."

"Babamı mı merak ediyorsunuz?" Ediyor, ama bunu asla itiraf etmeyecek. Ederse sonsuza kadar o kaçaktan söz etmeyeceğimi biliyor. "O ve insanlık ideali? İdeal sözcüğünün ne anlama geldiğini bildiğinden, ya da liseyi bitirdiğinden bile emin değilim. Size bir itiraf: Üniversiteye, o üniversiteli olmadığı için gittim. Galiba kumarbazın tekiydi. Ama ben onu hep bir tren makinisti olarak düşledim..."

"Tren makinisti!"

"Küçükken oturduğumuz ev tren yoluna çok yakındı ve o zamanlar en uzağa gidip sonra mutlaka geri gelen tek şeyin tren olduğunu sanırdım."

"Geri gelmek... Önemli olan gelmek demek?"

"Gidenlerden nefret ediyorum," diyorum.

"Ama Semra da gitmedi mi?"

"Gitti ama o hep benimdi; beni asla terk etmedi."

"Demek Semra sizindi; öyle mi?"

Elinden gelse onu da elimden alacak. Buna izin vermeyeceğim. Anlatmaya başlıyorum:

"Ona sarıldım; nedenini bilerek: İyi kadınları özlemiştim. Kendimi bildim bileli birbirimize sarılıyorduk. Neredeyse otuz beş yıldır. Ona ilk dokunduğumda daha bir bilincim bile yoktu. Belleğimdeki içi boş anne çerçevesini dolduran, bana bir resim armağan eden hep onun yüzü olmuştu. Önce anne, sonra abla, ardından da Semra adını taktım ona. Neden mi? Bilmiyorum, ama yine de bir giz olmalı bu saçmalıkta. Siz çözün! Benden sadece dört yaş büyük bir kıza, anne dememin başka ne açıklaması olabilir? Giz, belki ilk dokunduğum, ilk kokusunu aldığım kişinin o olması; belki de babaannemin annem olamayacak kadar yaşlı ve çirkin varlığı. Ama..."

Biraz bekledikten sonra, "Ama," diyor kadın; niyeti beni yüreklendirmek. "Devam edin."

Ediyorum: "Sanırım asıl neden o gece bana daha önce bakmadığı gibi bakmasıydı. Borç istiyordu... Benden daha önce hiçbir şey istememişken şimdi bedenimi borç istiyordu."

"Yani..."

"Yalnızdı, hem de çok. Kimsenin olmadığı kadar. Böylesine büyük bir yalnızlığın içinde kaybolan biri, hâlâ var olduğunun bilincine ancak sevdiğiyle buluşarak varabilir. Öyle değil mi? Öteki çareleri denemiş olmalıydı: Kendini kocasının ideallerine adamak, erdemlere sıkı sıkıya sarılmak, kadere razı olmak, bedenini yok saymak gibi... Olmamıştı, artık dayanamıyordu. Tanıdığı, sevişince kendini kirlenmiş hissetmeyeceği bir bedeni bu yüzden aradı. Onu yanlış anlamaktan kaçınmalısınız; sevişme isteği tensel hazlardan değil, derin bir ruhsal özlemden kaynaklanıyordu... Bir daha asla tekrar sevişmeyeceğimizi; sevişmemizin, Tanrı'nın daha da yakınlaştırmak için bize bahşettiği bir armağan olduğunu bilerek, başkalarını sevdiğimizi unutmadan, hiç konuşmadan, aldığımız hazdan utanıp, ürperişlerimizi sese dönüştürmeden, gözyaşlarımızı birbirine karıştırıp içerek, daha önce çocukken sayısız kez çıplak gördüğümüz bedenlerimizi keşfetmeye kalkışmadan, uzun uzun, dua eder gibi tekrar tekrar seviştik... Şunu anlamanızı istiyorum, bu, birbirini çok seven iki kişinin, almaktan çok vermeyi düşündüğü bir birleşmeydi. Gözlerini hep kapalı tuttu: Yıllardır hapishanedeki hücrelerde solup giden kocasının yüzünü yeniden yaratmak için... Gözlerini aç demedim; mümkün olsa yüzümü de, adımı da değiştirir, hapse bile girerdim. Bedenimi birkaç saatliğine ödünç almak istemişti, hiç düşünmeden verdim. Sonra giyinip birbirimizi yanaklarımızdan öperek ayrıldık. Belki de bir daha hiçbir erkekle sevişemeyecekti. Ruhuma dokunmamıştı, borç aldığı bedenimiyse temizlemişti."

Yüzüme bakıyor. İnanıp inanmamaya karar verememiş gibi. Sonunda Sevgi'den de mi ayrılacağım? O da beni terk edecek mi?

Gelecek

(Temmuz - 2001)

Birbirimize sarılıyoruz. Varlığı, ilham perisinin şairin kulağına fısıldadığı o soluk kesici dize gibi: Ölümsüzlerin aklına gelmeyen, okunduktan sonraysa asla unutulmayan... Oysa ben şair değilim, üstelik de, eşşiz varlığını büyük bir silgi gibi kullanarak her şeyi unutturan bir kadın var kollarımın arasında. Kokusunu unutmamışım. Yine de onunla birlikteyken her şey, en çok da geçmişim yok olacak. Acıları, haksızlıkları ve belki de ölümleri unutacağım... Bir tür benliksizleşme mi, yoksa gönüllü bir vazgeçiş mi bu? Henüz bilmiyorum... Neredeyse on iki ay sonra, şimdi onu kollarımın arasında sıkı sıkıya tutarken kavramakta olduğum bir gerçek var: Nasıl gökyüzüyle bulutlar, ovalarla ırmaklar, Tanrı'yla insan birbirinden ayrı düşünülemezse, onunla ben de böyle bir bağla bağlıyız birbirimize... Başını göğsüme bastırıp, "Geldim," diyor.

Geçen yıl Mayıs ortasında Londra'dan döndüğünde de ilk sözü bu olmuştu. Ama o gelişinde gelecek umudu vardı. Ya şimdi? Bu belirsiz... Bir erkeğin alabileceği en değerli hediye olduğunu biliyor mu? Avuçlarımın arasındaki yüzü, onu bıraktığımdan daha koyu; yaz güneşiyle yandığından. Dakikalardır başım dönüyor; sarhoşum. Sarhoşluğum birbirine karışan iki ayrı kaynaktan besleniyor: Sabahtan beri yudumladığım kon-

yakla ve gözlerinden; ikisini de aynı anda içiyorum. Gözleri cevap bekliyor. "Evet," diyorum sonunda. "Geldin."

Neler getirdiğini sorup, onu nasıl özlediğimi anlatacağım; devam etmemi aramıza giren beyaz köpek bölüyor. Elif, "Moby Dick!" diye bağırıyor.

Birbirlerine sarılırlarken geri çekiliyorum. Demek bir de Ahab* var! Ama bizim kaptanın iki bacağı da yerinde. Köpek yavruymuş, kimsenin bacağını koparmamış gibi inliyor. Oysa oldukça iri; ama kesik kulakları ve olağandışı beyaz rengi, başını olduğundan küçük gösteriyor. Onları bırakıp koya dönüyorum. Gün boyu esen amansız rüzgâr sonunda yuvasına döndü; homurdanan, beyaz köpüklerle atlatılmış bir âşık gibi coşan deniz, uzak diyarlara giden yolculara zorluk çıkarmayacak bir düzlük gibi kıpırtısız uzanıyor artık.

Köpekten kurtulup doğrulunca elini uzatıyor. "Geldiğin için teşekkür ederim."

Neden çağırdı? Buna ilişkin hiçbir ipucu yok. Ne ellerinde, ne de gözlerinde. Onu soracak yerde, babasını soruyorum. "Baban nasıl?"

"Bir süre yatması gerekecek," diyor. "Bacağında iki yerde kırık var."

Birbirimizi süzüyoruz. Yine sorular: Beni özledi mi? İsterse tekrar ona gider miyim? Peki, ne kadar acı çektiğimi biliyor mu? Ve o son soru: Başkasıyla yattı mı?.. Ben bunları düşünüyorum. Ya o?

Bakışlarını, sanki gözleri benliğinin kapılarıymış ve o bu kapıları kapatmaya niyetliymiş gibi kaçırıyor. Aldığım bir tek cevap var: Eskisi gibi değil; değişmiş... Tekrar o çığlık: Hasta mı? Saçmalıyorum. Birlikte olmadığımız süre boyunca ruhu bedenine hoyratça davranmış; hepsi bundan ibaret.

"Semra nasıl?" Eğer Murat'ın sorumluluğu olmasaydı, o da ölmeye yatacaktı demem gerekiyor, ama susuyorum. Ölümden söz etmekten utanıyorum artık. "Tuncer..." diyor, sonra sözün Tuncer'le bir yere varmayacağını hatırlayarak, o da susuyor.

(*) Herman Melville'in *Moby Dick* adlı romanındaki beyaz balina Moby Dick'in bacağını kopardığı gemi kaptanı – y.n.

Ben de ona uyuyorum. Suskunluğum unutkanlığımın sonucu değil; utancımın gereği. Ama onkoloji hastanesinde çalışırken 19 Aralık'taki hapishane baskınlarından sonra işini bırakıp, Semra'nın yerine, kırda çimenlerin ortasındaki gelin yatağına uzanır gibi ölmeye yatan o hemşireyi unutmadım. Elif, F tipi cezaevine karşı oluşturulan direniş toplantılarında tanıdığım bu benzersiz kadından habersiz. Ölmemesi için yalvardığım, yattığı evde görmeye gittikçe incelen bileğini ölçtüğüm o ufak tefek kadına verdiğim sözü tutup, onu yazacağım. Onu da, oruçları da unutmadım; tabii her gördüğünde beni tokatlayan babasını da... Sessizlik geniş bir kefene dönüşecekken, "Kötü günlerdi," diyorum. "Hâlâ da kötü. Her ay bir-iki kişi ölüyor..."

"Okuyorum," diyor. "Peki ne zaman bitecek?"

Bilmiyorum. "Bilmiyorum. Ama karnı tok olanlarla yurt dışından emir gönderenlerin acelesi yok."

"Zayıflamışsın?" diyor.

O da zayıflamış. Soru, kontrol edemediğim bir hıçkırık gibi sonunda dudaklarımı aralayıp, fırlıyor: "İyi misin?"

Önce başı, ardından yumduğu gözleri veriyor cevabı; en son da sesi: "İyiyim sanırım... Ama ölecek olsaydım, burada olmasını isterdim."

Vasiyeti andıran bu sözleri duyunca titremeye başlıyorum. Belki titreyen o, ben onun belirsiz salınımlarına uyuyorum sadece. Sesim kalınlaşıp, bükülmesin diye yutkunuyorum. "Saçmalama," diyorum yutkunduktan sonra.

"Aslında hayattan çok şey istemedim. Herkes gibi bir parça mutluluk belki..." Göksel, cennete ait bir varlık olsa da, o da çaresiz... Mutluluğun 'çok şey' olduğunu, istenilecek bundan daha büyük 'bir şey' bilmediğimi söylemeyi düşünüyorum, ama izin vermiyor. "Sence mutluluk nedir?"

"Bilmiyorum," diyorum. "Sanırım bilen de yok."

"Neden? Çok zor bir soru mu bu?"

"Galiba mutlu insan yok, sadece mutlu olmaya çalışanlar var," diyorum. "Mutlu olabilen çıksaydı, şimdiye haberimiz olurdu. Baksana yazdığımız, şarkılaştırdığımız, resmini çizmeye çalıştığımız hâlâ hep mutsuzluk..." Sonra düşündüğüm şeyi

söylüyorum: "Mutluluk, mutsuzluğun aksine, kısa ömürlü; çabuk tüketiliyor..."

"Mutsuzluk konusunda uzmanlaşmışsın," diyor ölçülü, cevap içermeyen bir sessizliğin ardından. Sessizlik boyunca, çektiğim acıları, onu ne kadar çok sevdiğimi anlamış gibi. "Ya hastalık?" diye soruyor bu kez.

O da bu konunun üstünde uzun uzun düşünüp, kesin bir sonuca varmışa benziyor. Nereden mi anlıyorum? İçinde hiç hayal barındırmayan sesinden.

Hastalık! Bedenimizi ölüme taşıyan köprü; Tanrı'nın bedenimizi terk etmeye hazırlanan ruhumuza bir yer bulması için tanıdığı süre, ya da, aklımızın kavrayışı ve sınırları içinde kalmayı reddeden bir beden... Bunları düşünüyor, ama dilsizmişim gibi susuyorum: Konuşacak olsam, sesim kuru, mırıltıyla okunan bir duaya benzeyecek...

Başını sallayınca dikkatimi tekrar benliğinin alımlı kapılarına, gözlerine çeviriyorum. Hüzünlü. Hüznünü ne besliyor? Aşk mı? Aşkı aramıştı, ama körlemesine: Bunun için ne kafasında, ne de yüreğinde ideal bir erkek fikri büyütmüştü; üstelik aşk için gerekli olan günahkârlığı besleyecek içsel bir suçluluk duygusundan da yoksun. Varlığını uyaran, büyülü bir aşk düşü değil de, hepimizde var olan o hayvansı yaşama isteği olabilir mi?

Hüznünü ne oluşturuyorsa oluştursun, güzelliği bu hüznün yaydığı buğunun ardında hâlâ bir yıldız gibi parıldıyor...

Eşyalarını içeriye taşıyoruz. Sonra duş almaya gidiyor. Aldatılmış bir çocuk gibiyim; mutlu olmaktan çok avutulmuş. Terasta belirdiğinde içmekte olduğum konyağa geri dönüyorum. Ondan gizleyerek yine acı çekeceğim. Kısır bir acı olacak bu: Belirgin bir kalıbı, sınırları, ya da yönü olmayan, kaynağına yaklaştıkça yakınlığıyla avunacağım, bir köle gibi boyun eğeceğim, isyana değil, uyumculuğa kucak açan bir acı...

Balkonun altındaki çalının tepesinde duran kuşu o sırada görüyorum. Gözlerimi kapıyorum. Bir... iki... üç... dört... Kirpiklerimi elli altıda aralıyorum. Kuş hâlâ orada. Rüyamdaki gibi; dans etmiyor. Hareketsiz. Bugün ölmeyeceğim...

Elif on beş dakika sonra geri geliyor: Şort, kolsuz bluz, ıslak saçlar... Yaz ona kış kadar yakışıyor. Su gibi bir varlık: Duru, doyulmaz, eşsiz ve yaşamsal. Köpek de sevinçle inliyor. Gülümsemesi ikimizi de ısıtıyor. Hâlâ beni neden çağırdığını bilmiyorum. Aslında artık merak da etmiyorum.

Ondan uzakta olduğum süre boyunca ne yaptığımı –asıl yaptığım şeyi, acı çekmeyi atlayarak– anlatıyorum: Giderek alıştığım rehberliği, turları, Birsen'le –Birsen'i hatırlıyor– birlikte yeni bir şirket kurma hayallerini ve tabii Semra'ya göz kulak oluşumu...

Elif, Feride'nin okuluna hâlâ yardım ettiğini söylüyor. Eski kocasının yakalanışının –artık kendisini ilgilendirmese de– yarattığı gerginlikten söz ettikten sonra, derin bir iç çekişin ardından, "Burası gerçek bir sığınak," diyor.

Eğer kaçıp buraya sığınmamış olsaydı İstanbul'da gerginlikten hasta olurdu... Ben öteki sığınağı, İstanbul'daki görkemli evinin üçüncü katını düşünüyorum. Avukatından söz etmiyor. Oysa en çok merak ettiğim o adam. Onunla yattı mı? Birkaç ay önce İstanbul'a gittiğinde Talat'la karşılaştığını anlatıyor. "Sahi artık solcu musun?"

Bilmiyorum. Bildiğim, artık eski yerimde olmadığım. İki yana serilmiş ölüleri seyrederek epeyce yürüdüm sayılır. Bu ülkede solculuk, ölümle akraba olmakla eşanlamlı.

Gece oluyor ve ben yine onunla birlikteyim; hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını, ondan daha çok değiştiğimi bile bile bu düşünce başımı döndürüyor. Sonra geceyi ve sessizliği yıldırım gibi tabaka tabaka yırtan bir sesle irkiliyoruz; tam o sırada, değiştiğimi, bambaşka biri olduğumu düşünürken. Silah! Biri ateş etti; 19 Aralık 2000'de, Ümraniye Cezaevi yakınlarında duyduğum seslerden sonra bu ilk silah sesi. Önce köpek fırlıyor; havlıyor, sonra aşağıdaki koyun üstüne kahve telvesi gibi çökmüş karanlığa doğru koşuyor. Ardından da Elif; ona balkonun altında yetişiyorum. Tir tir titriyor.

"Ayıbalığı," diyor. "Ayıbalıklarına ateş ettiler." Öyle endişeli ki, yatıştırmak için O'na sarılıyorum. Soluk soluğa, ağlar gibi anlatıyor: "Önceleri dört taneydiler; anne, baba ve iki bebek...

Balıkçılar babayla yavrunun birini öldürdüler; içi sönmemiş kireç dolu bir işkembeyle... Anne, eşi ve yavrusu öldürüldüğünde kalan yavrusuyla birlikte intihar etmeyi bile düşündü... Söylesene, deniz bizden çok onlara ait, öyle değil mi?"

Yanakları kıpkırmızı; ayıbalıkları hayatındaki en önemli şey şimdi. Bunu sabit fikirli biri gibi bakan gözleri, öfkeyle küçülen gözbebekleri söylüyor. Sadece kendininkini değil, tüm insanlığın vicdanını taşımaya kararlı biriyle karşı karşıyayım.

Haklıyım; çok değişmiş. Artık zaman zaman nefret ettiğim o zengin kadın gibi bakmıyor; en büyük değişiklik bu. Onu kolların değil, geri dönen Moby Dick yatıştırıyor. Köpek kuyruğunu sallayarak terasa sıçrayınca Elif hayvana doğru atılıyor. "O nasıl oğlum? Bir şeyi yok, değil mi?" O? Ayağa kalkınca kimliğini açıklıyor meçhûl kahramanın. "Kaptan... Ayıbalıklarını balıkçılardan koruyan, tuzaklardaki yemleri bozan hep o." Yine o adam; karada yaşayan bir balinası olan ve fokları akrabası sanan biri... Sonunda "Onu..."

Birden duyacağım şeyin silah sesinden daha ürkütücü olacağını hissediyorum... Ateş edecek ve direğin tepesindeki o kuş havalanacak...

BEŞİNCİ BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Nisan - 2000)

- 1 -

Esin'e geri verdiğim avanstan ayırdığım para, Nisan'ın ikinci haftasına girerken bitti. Cennet düşünün sonu... Aslında durum ne şaşırtıcıydı, ne de yeni; çünkü altı yıldır neredeyse her ayın ortasında param bitiyordu. Bu kez de daha önce ne yaptımsa onu yaptım: Önce –kahvaltıyla birleştirerek– öğle yemeklerinden vazgeçtim, haftanın sonuna doğru da akşam yemeklerini seyrelttim. (Zaten akşam yemeklerini de günaşırı Seniha Hanım getiriyordu.)

Açlığa tekrar alışmaya çalıştığım süre boyunca Elif'le hiç buluşmadık. İki hafta önce, gitme planları yaparken bizi ertesi gün bir yerlere sürüklemeye hazırlanan kader, sanki şimdi öç alıyordu. Çok meşguldü; telefonla konuştuğumuzda öyle diyordu. Kocasının neyin peşinde olduğunun çözülmesi, durumun tam olarak ortaya çıkması, birdenbire sahip olduğu paranın getirdiği sorumluluklar ve yeni edindiği zenginliğin yönetiminin güvenilir avukatlara devredilmesi... Bana, "Sen nasılsın?" dedikçe, "İyiyim," diyordum. Tabii ona sonunda Esin'in dediğinin doğru çıktığını, nefesimin kokmaya başladığını söyleyemedim.

Her gün en az bir kez arıyordu. Konuşmaya beni özlediğini söyleyerek başlıyor ve en kısa zamanda görüşmek dileğiyle kapatıyordu telefonu. Bir keresinde sabaha karşı aradı, akşam kocasıyla yemek yediğini, barışma teklifini geri çevirdiğini anlattı uzun uzun. O kadar anlamsız konuşuyordu ki, sonunda ne demek istediğini sordum; açıkça söylemedi, ama annesinde kaldığını öğrenince kocasının onu tehdit ettiğini anladım. O uzun, aptalca konuşmadan geriye boş bir teselli kaldı. İffet düşkünü annesi yüzünden görüşemiyoruz: Beni unuttuğunu, artık bana aldırmadığını düşündükçe kendimi böyle avutuyordum.

On gün ve on bir gece boyunca hep onu düşündüm. Acı! Henüz acı çektiğim söylenemezdi; yine de en çok acıya benziyordu içimde kök salan garip duygu. Belki özlem demeliydim; çünkü midemle göğsümün arasında gezinen bu yeni, yabancı sızı, bir kadının yokluğuyla besleniyor, derinleşiyor ve genişliyordu. Özlemle dokunan, özlenene sahip olamayacağımdan gerçeklikten uzaklaşarak düşsel nitelik kazanan, tutkusuz bir aşkın içine doğru bir taş gibi dümdüz, hızla düşüyordum. Fiziksel özü olmayan bir aşk! Bu ben değildim. Aşkın nitelikleri hakkında düşünmeye başladım. O zaman anladım: Aşk aslında kendi bedenimizde bir başkasının hayatını yaşama çabasıdır. Ve böylesi bir hayatı katlanılmaz kılan da, bunu tek başına, –kimse yaptıklarımıza aldırmazken– sürdürmek zorunda olmaktır. Özetle, karşılıksız, kendi başına acı çekmek! Bu benim için yeni ve değişik bir durumdu.

Ne denli değiştiğimin öteki kanıtıysa uykuydu. Gözü açık geçirdiğim sayısız geceninkini toptan alacakmışım gibi sürekli uyuyor, ama o yatıştırıcı dalgınlığın içinde hiç rüya görmüyordum: Ne sadık kâbusum dört numarayı, ne de direğin tepesindeki o hareketsiz kuşu. Ancak ne zaman gözlerimi kapatsam, dalmadan hemen önce, tabuta benzer, büyük bir kutu beliriyordu karanlığın içinde.

Bu arada umulmadık, oldukça garip bir olay da oldu Feride'yle ilgili. Haberi Seniha Hanım verdi. Beşinci gün, felaketin kokusunu en çabuk annelerin aldığını kanıtlarcasına, yemek getirdiğinde söz etti kuşkularından: "Her gün evden çıkı-

yor, ama okula gitmiyor. Sonra da akşamları okuldan dönmüş gibi davranıyor..."

Sorularını Feride'nin öfkeyle geri çevirmesinden şikâyetçiydi. Çaresiz kadının demek istediğini hemen anladım. Feride birkaç yıl önce evli sevgilisinden ayrılmak isteyip başı derde girdiğinde de aynı şekilde davranmış, hepimize sürekli yalan söylemiş, sonunda ortadan kaybolmuştu. Yaşlı kadın oldukça telaşlıydı; dört parmağımı utançla ellerinden kurtardım, "Merak etmeyin, bakarım," dedim.

Ertesi gün katı, umut vermeyen bir karanlığın koynunda, sisli bir ormanın tabanında çürümekte olan bir ağaç gövdesi gibi hareketsiz yatarken derinlerden gelen gürültüyle uyandım. Kapı vuruluyordu; saate baktım: Onu biraz geçmişti. Seniha Hanım! "Feride az önce evden çıktı..." Bitkindim, ama söz vermiştim; çaresiz kalktım.

Feride, Seniha Hanım'ın dediği gibi beş gündür okula gitmiyordu. Bunu bir hafta önce Elif'in görüştüğü okul müdürü de doğruladı. Odasındaydık: "Raporlu..."

Adam Feride'yi orada aramama şaşırmış, kuşkulu gözlerle beni süzüyordu. Sarmısak kokusu, boyasız eski bir ayakkabı gibi, sevimsiz şeyler hatırlatan bir yüzü vardı. Bir şeyler geveleyerek odasından çıktım; çaresiz, Feride'nin geçen sefer, evden kaçtığında yanında kaldığı arkadaşını bulmak için teneffüs zili çalıncaya kadar boş koridorlarda oyalanacaktım. Beklerken havayı süzer gibi sık sık burnumdan geçirip ağzımdan çıkarıyordum: Çevredeki sefalet Elif'in dediği gibi kokuyor, ama –belki de parçası olduğumdan– beni rahatsız etmiyordu.

Kadını ders bittiğinde öğretmenlerin balık istifi tıkıldığı, ekşi tütün kokan yerde buldum. Neredeyse tanımayacaktım; saçlarını berbat bir kızıla boyatmıştı. Çabucak neden geldiğimi anlattım. Düşündüğüm gibi Hasan'ın nereye gömüldüğünü biliyordu.

Feride'yi kadının tarif ettiği yerde buldum; duvarları şeffaf bir hücrede kilitli kalmış gibi hareketsizdi. Önündeki toprak yığınına bakılırsa, Hasan, zayıflığının yanı sıra oldukça kısa boylu olmalıydı.

Feride kaç saattir bu ensiz ve boysuz toprak yığınının önünde öyle –nöbet bekler gibi– ayakta dikiliyordu, bunu anlamak zordu. Sessizce yaklaştım. Varlığı gizemli taş bir heykel gibi uzak ve ifadesizdi; ama dikkatli bir göz yüzünü yontan heykeltıraşı seçebilirdi: Kötülük. Biraz daha bakınca, başka bir şeyi de kavradım: Az önce kendisiyle konuştuğunu. Kendini ikiye ayırmış, bir parçasını ancak bacaklarını bükerse zor sığabileceği mezarın içine, Hasan'ın yanına yatırmıştı. Avuntusuz bir sessizliğin içinde dururken sessizce bekledim: Konuşması bitsin, öteki parçası da yanına dönsün diye.

Bitince birbirimize sarıldık. Geri çekildiğinde elini uzattı. Avcundaki buruşmuş gazete kupürünü aldım. "Kedi yüzünden, diye yazmışlar..." dedi.

Haber, Hasan'ın intiharıyla ilgiliydi. Kupürü cebine koyunca onu götürmeme karşı koymadı; uzaklaşırken arkasına da dönmedi. Kolumun altına sıkıştırdığım küçük bedenle yetinip, benliğinin öteki parçasını yanına alıp almadığına bakmadan mezarlıktan çıktık. Dalgalı denizi andıran saçlarında yosun kokusu yoktu; lavanta da kokmuyordu. Titremiyordu da; insanı soluk almadığından kuşkulandıracak kadar sessiz, hareketsizdi. Sanki gözleri açık, ayakta durabilen bir cesetle birlikteydim.

Tek tük arabanın geçtiği yolda nasılsa hemen bir taksi durdu; kederli yüzü olan şoförün kullandığı arabaya binip geri döndük. Feride yolda da konuşmadı; utanç verici bir suç işlemiş gibi kaygı yüklü bir sessizliğe sığınmıştı. Eve yaklaşırken emin oldum: Daha önce de böyle yüzler görmüştüm: Birini öldürecek; Hasan'ın köpeğini kürekle parçalayan o adamı... Burada durdum, sonra ürpererek, düşüncelerimin çizdiği korkutucu labirentte bir adım daha attım: Belki de kendini öldürecek... Kötülüğün resmi hâlâ yüzünde duruyordu. Sıkıntıyla geriye çekildim. Onunla –bu kadar yorucuyken– neden ilgileniyordum? Arabadan inerken cevabı buldum: Yanında kendimi iyi, değerli biri gibi hissediyordum. Bu o kadar ender oluyordu ki...

Feride'yi Seniha Hanım'a teslim ettikten sonra üç gibi Talat'a telefon ettim.

"Tam seni aramak üzereydim..." Telefonu açar açmaz böyle

dedi. Saat yedide buluşmak üzere sözleştik; "Karşıda olacağım, seni alırım," deyince biraz uyumaya karar verdim.

Yatağa uzanır uzanmaz etraftaki her şey dönmeye başladı; on dakika sonra mide bulantısıyla kalktım. Belki Feride'nin yüzündeki resim için bir şeyler yapabilirdim.

Talat yediden önce geldi; her zamanki gibi, neşesiyle birlikte. Elimi ıslak dudaklarıyla taçlandırdığı seremoniyi bitirir bitirmez arabayı hareket ettirdi, yola koyulduk. Şoförünü almamıştı; gazetelerde sık sık sözü edilen bir yerin adını söyleyerek, sordu: "Ne dersin?"

"Olur," dedim. Öğle yemeği yememiştim, her iki öğünü birlikte yiyebileceğim her yer bana uygundu.

Talat lokantada –böyle bir yere lokanta denemeyeceğini biliyordum, ama dağarcığımda bu gösterişli yeri tanımlayacak başka sözcük yoktu– ben açlığımı yatıştırıncaya kadar konuşmadan sabırla bekledi. Aslında hem bugün, hem de yarın için yiyordum: Atladığım ve önümüzdeki günlerde daha birçok kez atlayacağım öğünleri düşünerek. O, başından itibaren içkiyle oyalanmayı seçti. Ben yine içmedim. Oysa neşeli bir kalabalıkla doldurulmuş lokantaya girdiğimizde, bu gece içerim, diye düşünmüştüm. Çevredeki zengin, sağlıklı –ve pahalı yemek yerken gürültü yapmaya hak kazanmış– insanlara bakmadan, hiç ara vermemecesine yedim. Sonunda Talat uyardı; kış uykusuna yatmaya hazırlanan obur ayıları hatırlatıyormuşum ona. Ancak o zaman arkama yaslandım. Söyleyeceklerim vardı. Ama o benden önce davrandı.

"Elif Heper'le birlikte olduğunu benden neden sakladın?" Karnım tok olmasaydı daha çok şaşırırdım; ama epeyce yemiştim, bu yüzden pek şaşırmamış gibi durdum. "Demek Piraye sadece olayı gizlemek içindi?"

Ona baktım; dümdüz. Ve olabildiğince çabuk, hemen baktım; hiçbir şeyi gizlemesine fırsat vermeden. O zaman anladım. Sorun, uzaklıktı! Onu bütünüyle görebilecek kadar uzağında durmamıştım hiç. Hep yakınında olmuştum: Dağlarda, sonra şehirde, içki şişelerinin arkasında ve masasının öteki tarafında... Onu anlayamamın nedeni yakınlıktı... Sonunda, "Kocası mı?" diye sordum.

"Esin'i tanırım," dedi Talat.

Demek Esin'le Sedat, hakkımdaki her şeyi beni ikinci kez evlat edinen karşımdaki adamdan öğrenmişlerdi. Her şeyi; insan –aralarında kadınların da bulunduğu yedi kişiyi– öldürdüğümü bile. Hafifçe güldüm. Sonra, "Elif Heper'le birlikte değilim," dedim.

"Doğru mu?" Cevabı yüzüme bakarak kendisi verdi: "Doğru. Sen yalan söylemezsin, değil mi?"

Söylerdim, ama çoğunlukla kendime; özellikle de geleceğimle ilgili olduğunda. Talat da güldü. İçki ona giz ya da derinlik katmıyor, aksine kaba, çıkarcı aklını ortaya çıkarıyordu. Şimdi, az önceki gibi gülmüyor, onun hakkında hep yanılmış olduğumu, aslında her türlü yıkıcı davranışın üstesinden gelebilecek, yıkımları atlatabilecek, sağlam, dayanıklı bir yapısı olduğunu kavrıyordum. Sandığım gibi zayıf biri değildi. Hiç olmamıştı. Önce beni, sonra tek tek devremdekileri, hepimizi o çocuksu neşesiyle atlatmıştı. "Elif'in inatçılığının ardında senin olduğunu düşünüyorlar... Yani sana güvendiği için..."

Onu pek dinlemedim; kulak verdiğim kendi düşüncelerimdi: Narin ve kırılgan olan bendim, devremdekilerdi; geceleri kâbuslar görenler biz zavallılardık... Bize her şey olurken, Talat'a hiçbir şey olmamıştı. Burada, tam 'olmamıştı,' diye düşünürken tekrar sesini duydum. Neşeliydi: "Onlara merak etmemelerini söyleyebilirim öyleyse."

Söyleyebilir miydi? Düşündüm, sonra, "Söyleme," dedim. "Elif'le birlikte değilim, ama onunla ilgiliyim."

"Yani?" dedi.

"Eğer onunla birlikte olduğumu düşünüyorlarsa, bırak düşünsünler," dedim.

"Ciddi misin?"

Biraz daha düşünüp başımı salladım. "Galiba ciddiyim. Eğer Elif bana güveniyorsa, bunu boşa çıkaramam."

"Öyleyse ona âşıksın!" dedi Talat.

"Âşığım," dedim, son bir hafta içinde bunu söyleyen dördüncü kişi olduğunu düşünerek. "Artık eminim." Dördü de birden yanılıyor olamazdı.

Talat sustu; âşık olmam, kısır birinin birdenbire çocuk sahibi olması kadar şaşırtmıştı onu. O susarken ben de fırsattan yararlanarak biraz daha yedim. Kahvelerimizi içerken gülümsedi; yavaş yavaş, neşesini yeniden aramıza yerleştiriyordu. Boşuna çaba. Gözüm açıldı; artık ona yakından bakmayacağım.

Saat dokuz buçuk gibi kalktık. Talat'ın uğrayacağı bir yer daha vardı. "Benimle gel istersen."

Hâlâ dost olduğumuzu onaylatmak istiyordu belki de. "Yemek var mı?" diye sordum. Başını salladı. Yoktu. "Olur," dedim yine de.

Neden olur dedim, bilmiyordum. Seniha Hanım'la uyumadan karşılaşmamak; yalnız kalma endişesi, ya da Elif'e doğru koşmaya başlamaktan korkmak... Sonunda alışkanlıkta karar kıldım. Yıllardır ne zaman 'Hadi gel' dese, onunla giderdim; hayır demeyi öğrenmeliydim.

Gittiğimiz 'ev' Beylerbeyi'ndeydi. Yapıyı görünce kahkaha atmamak için zor tuttum kendimi. İçinde yaşanılan her yeri ev diye adlandırmak, hayatını benim gibi en fazla altmış metre karelik izbelerde geçirmiş olanlara özgü bir budalalık olmalıydı. Boğaz'a bakan evlere, yalı, kasr gibi adlar verildiğini bir türlü kafama sokamıyordum. Aslında bunun unutkanlıktan değil, zenginliğin sınırlarını kavrayışımdaki yetersizlikten kaynaklandığının farkındaydım.

Üst kattaki, denizin üstüne binen salona girer girmez Talat'ın peşine takılmakla akıllılık etmediğimi anladım. Ortalık bütün hayatlarını hoş geçirmiş, Elif'in Feride'nin okulunda duyduğu kokuyla hiç karşılaşmamış –ya da karşılaştıklarında– zenginliğin arı ırmağında yıkanarak temizlenmiş çiftlerle doluydu. Erkeklerin bazıları smokin giymişken, kadınların hepsi şık, pahalı gece elbiseleri içindeydiler. Birkaç kişi bizim gibi yalnızdı. Çok geçmeden Talat'ın haklı olduğu ortaya çıktı; davette yemek yoktu. İçki vardı; hemen hemen herkes şampanya içiyordu. Talat, yalının orta yaşlı sahibesine beni, 'Ankara'dan gelen arkadaşım,' diye tanıştırdı. Elini kirletmemden korkuyormuş gibi parmaklarının ucunu uzatan kadının boynunda, Feride'nin okulunu çevreleyen sefaleti kökünden kurutacak bir

servet asılıydı. Neden İzmirli değil de, Ankaralı? Sorduğumda Talat, "Başkent zenginleri etkiler her zaman," dedi.

O parayı da, Ankara'yı da, zenginleri de benden iyi tanıyordu; lafı uzatmadan Başkentli olmayı kabullendim. On beş dakika sonra uşaklar geniş salonun ortasına sandalyeleri yerleştirmeye başladılar, on dakika sonra da Polonyalı virtüözün çello konseri başladı. Önce solo: Bach'tan süitler; sonra piyano eşliğinde Rachmaninov'un çello ve piyano için sonatı... Şarap rengi tuvalet giymiş kadın da, bacaklarının arasındaki sazdan çıkan ses de büyüleyiciydi. Konser boyunca iki yanına ağır kadife perdeler asılı geniş pencerelerden gemi ışıklarıyla aydınlanan Boğaz'ı seyredip, Elif'i düşündüm: Onu şarkı söylerken hiç duymamıştım, ama dudakları kulağımın dibindeydi; ruhumu günahlarından arındıran fısıltısı çelloya eşlik ediyordu. Konserin sonuna doğru çellonun tellerinden yayılan hüzünlü, ölümü hatırlatan tını, bir de olduğuma yeni inandığım aşk, neredeyse gözyaşlarımın musluğunu açacaktı.

Resital biterken uzun zamandır hıçkıra hıçkıra ağlamadığımı da hatırladım. Belki bu gece ağlarım, diye mırıldandım. Talat, konuştuğumu sandığından eliyle susmamı işaret etti.

Gösteri bitince, Talat'ı ev sahibesiyle vedalaşması için yukarıda bırakarak aşağıya indim. Çok oyalanmadan geldi; kuyruğun önüne geçmeyi becermişti. Arabada –müzikten tat aldığımı belirterek– davete neden gittiğimizi sordum. Benim bildiğim o, müzikten, hele klasiğinden pek hoşlanmazdı.

"Hâlâ hoşlanmıyorum," dedi. Yalının sahibi kadının yönetim kurulu başkanlığını yaptığı vakıf, müşterileriymiş. "Konsere katılmamam düşünülemez."

İkiyüzlü tebessümünü dudaklarından kaydırmadan, ustalıkla dengede tutarak böyle dedi. Peki Polonyalı sanatçı, resitali neden konser salonunda değil de, yalıda vermişti? "Seçkinlik biraz da modaya benzer," diye karşılık verdi, "kendine hep yeni tanımlar arar."

İyi bir tanım, diye düşündüm. Eve kadar bir daha konuşmadık. Arabadan inerken ona döndüm, yine benden önce davrandı. "Elif konusunda gerçekten ciddi misin?"

"Ciddiyim," dedim. "Hem de bayağı."

"Bana kızdın, değil mi?... Esin'le konuştuğum için."

Kızmış mıydım? Kararsızdım. "Yerinde ben olsaydım, seni bir başkasına anlatmazdım," dedim. Çünkü tam böyle düşünüyordum.

"Ama iyiliğin için yaptım. Sana iş vereceklerdi; iş çok iyiydi, üstelik de yazacaktın..."

Yüzüne baktım; cevap vermeden. Biraz da geriye çekilerek tabii. Belki söylediklerinde içtendi. Ama Esin, ya da Sedat denen budalayla aralarındaki iş ilişkisini korumak istemiş olması daha olasıydı. "Kendimi nasıl affettirebilirim?"

Yapmasını istediğim şeyi söyledim: "Neşe Berkmen'den bir randevu al."

Aklına gelecek son kişinin adını söylemişim gibi bir süre hatırlamaya çalıştı. "Senin için mi?" Şaşırmıştı. Başımı salladım. "Elif!"

"Feride için," dedim, Feride'yi hatırlamayacağını düşünerek.

Ama hatırlıyordu. "Şu yan dairede oturan esmer kız," dedi.

"Onun için," dedim. Sonra onu bağışlamamın bedelini de önüne uzattım. "Faturayı da öder misin?"

Hemen, "Tabii," dedi; bedeli umduğu kadar yüksek bulmamış olmalıydı.

Ardından dün geceden beri düşündüğüm şeyi de söyledim: "Artık senden para almayacağım."

"Neden?"

Sorusu, borcunu tahsil etmekten umudunu kesmiş alacaklınınki gibi şaşkınlık ve hayal kırıklığıyla yüklüydü. Ablaklaşmış yüzünü seyrederken aramızdaki ilişkinin sandığımdan da karmaşık olduğunu kavradım. Yaşamak için birbirine muhtaç, iki değişik canlı türü gibiydik: Verdiklerimizle aldıklarımızın, alışverişin yönünün önemini yitirdiği türden, ama yaşamsal bir beraberlik. "Sana ne yaptım?"

Sesi ağlamaklıydı: Sekiz yıl önce, havan mermilerinin etrafımıza mezarlar kazdığı o gece, az olduğumuzu, terk edildiğimizi düşünerek, o sabaha karşı öleceğini sandığındaki gibi.

"Hiçbir şey," dedim. "Unuttun mu, artık âşığım."

Sonra arabadan indim. Önce avanstan, arkasından evlatlık aylığından vazgeçiş! Aşk beni iyice yoksullaştıracaktı; belki bunu söyleyebilirdim ona. Ama söylemedim.

Feride'nin odasının ışığı yanmıyordu. Talat, ben apartmandan içeriye girinceye kadar arkamdan baktı. Merdivenlere yöneldim. Zaman genleşiyordu. Gece esneyecek, uzun sürecekti. Evin kapısını açarken Elif'in gün boyunca beni hiç aramadığını hatırladım.

- 2 -

Ertesi gün Talat saat onda, Elif ise on birde aradı. Talat, beni ne kadar sevdiğini, eğer ben olmasaydım, o dağdan aşağıya asla sağ inemeyeceğini söyleyerek başladı söze. "Aramızda her şey eskisi gibi olmalı!" Ve böyle bitirdi.

Sevgililer kör, dostlar sağırdır: Sesimi yükselterek artık ondan para almayacağımı bir kez daha tekrarladım. Aşkın beni onurlu biri yaptığını anlamalıydı. Feride için saat ikiye randevu almıştı, ama Dr. Berkmen ona ilk seansa benim yalnız gelmemin daha uygun olacağını söylemişti. Güldüm. Aramızda hep boşluk kavramının büstü olarak anılan kadını, aradan geçen aylar neredeyse bir dosta çevirmişti. "Sağ ol," dedim.

"Haftaya yemek yiyelim..."

"Tamam," dedim. "Konuşuruz."

Böyle sözleştikten sonra telefonu kapattı. Ondan uzak durmayı başarmıştım; en azından bu sabah.

Elif'i her zaman dinlediğim gibi dinleyemedim; çünkü ona evvelsi günden daha âşıktım. Ve aşk, özlemimi keskinleştirirken kavrayışımı bulanıklaştırmıştı. Bu nedenle konuşmanın ortasına kadar havaalanından aradığını anlayamadım.

Ancak, "Az sonra Londra'ya uçuyorum," der dermez, ahizeden fırlayarak göğsüme batan keskin sızıyla birlikte kavradım gerçeği: Gidiyor... Ayrılık... Yüreğim beynimden daha hızlıydı. "Tetkikler için," diye açıkladı. "Bir hafta, en geç on gün içinde dönerim."

Zar zor iyi yolculuklar dileyebildim. Sızı soluğumu kesmiş, bilincimi dondurmuştu. Küçüldüğümü, büzüldüğümü hissediyordum. İç çöküntüsü: Hüznün soldurduğu uzak kıtalara gönülsüz sürgün... Şeytanların gölgelerinin üstünden atlayarak büyük kaçış... Benliğim: Kişiliğin iskeletinin çöküşü... Büyük gürültü: Felaketimin yıkım sesleri... Uzaklık: Eşittir özlem... Büyük uzaklıklar: Eşittir katlanılmaz özlem... Katlanılmaz özlem: Sonsuz ölüm... Sonsuz özlem: Tekrarlanamayan ölümün yenilenmesi...

Telefonu kapattığımda titriyordum. Çöküntüm o derece ani olmuştu ki, içgüdülerim bile yardımıma koşamamıştı. Hemen yatağa girdim; aşkın yeni tanımlarını keşfetmek için...

Aşka, düşsel tanımını yapmadan asla ulaşılamaz! Göz göze gelişlerde kuruluveren köprülerden ruhları karşısındakine sunmak, nedensiz gülüşlerin ardından ellerin birbirlerine uzanması, gece yanında uyuyan bedene doygunlukla yaslanmak, yeşillikler arasında edinilebilecek türden bir huzuru özlemek...

Bu tür bir aşk fikrim hiç olmamıştı. Kutsal antik ayinlere özgü bir coşku, sürekli yenilenen canlılık! Böyle bir aşk da yaşamamıştım. Aşk eğer karşıtlıkların uyumuysa, sonuçta masumiyetini yitireceğini bile bile Elif'in temizliğiyle kirliliğimi bağdaştırmanın yolunu bulmalıydım. Belki de aşkın gerçekliğini kavrayamıyordum. Aşk, beni gecenin insanından, gündüzün insanına çevirmekle yetinmiş, oradan ileriye adımını atmamıştı. Yine de şimdi –utanç duyarak– Sevgi'yle yaşadıklarımızın ancak bu aşkın, gerçek aşkın bir taslağı olmaktan öteye geçmeyecek bir anlam taşıdığını kavrıyordum. Evet, gerçek aşkla buluşmadan terk edilmiştim ve bir şair gibi kendimi hüznümle zehirliyordum. Tensel bir anıyla ürpermiyordum, ama bedenim yanında olma, ona dokunma, onunla aynı bütünü oluşturma tutkusuyla alev alev yanıyordu. Hem sevme, hem de sevilme isteğiyle dolup taşıyordum; her şey göğüs kafesimin –parçalanmış iskeletimin– üstüne yıkılıyordu; gürültüyle...

Boğulmak üzereydim. Gözlerimi kapadım; benliğim ıssızlığın uzak kıyılarına sürgüne gönderiliyordu. Âşık birinin yazgı-

sını, yalnızlığı çekmek üzere. Doğduğumda başlayan, çocukluğumla birlikte büyüyen tekliğimi daha da koyultmaya. Hıçkıracaktım. Yavaş yavaş kavrıyordum: Âşık biri her şeyden önce en yalnız olandır. Hıçkırdım. Yardımını isteyebileceğim ne kalmıştı? Tanrı ya da uyku! Uykuda karar kıldım: Huzur veren sihirli, kutsal örtü...

Saat birde zil çaldı. Sürünerek kapıya gittim. Seniha Hanım'dı. Feride dışarıya çıkmak istiyormuş. "Bırakın gitsin," dedim.

Şaşırdı: Feride'yi hapsedeceğimi sanmış olmalıydı. Yüzüme boş boş baktıktan sonra nedenini sormadan dairesine geri döndü. Ben de arkasından Neşe Berkmen'e gitmek için evden çıktım.

Onu görmediğim süre boyunca o da zayıflamıştı. Uzamış bir yüz, derinlere çekilmiş bir çift göz. Misafirliğe gelmişim gibi nasıl olduğunu sormamı garipsemedi. Sadece başını eğmekle yetindi. İyiymiş... Birden onunla ilgili çok şey bilmediğimi fark ettim. Varlığının dış çizgileriyle yetinmiş, ona yönelik bir merak edinmemiştim: Çok acı çekmiş miydi? Hiç âşık olmuş muydu? Evli miydi? Hangi semtte oturduğunu bile bilmiyordum. Güzeldi ve bana hep –annem gibi– boşluğu hatırlatmıştı. Güzellik ve boşluk: Sanırım bilgi ve merakımın sınırları buydu.

O, nasıl olup olmadığımı sormadı. Belki bilmesi gerekenleri Talat söylemişti. Yine de, "Artık içmiyorum," dedim.

Gülümsemedi bile. Oysa bu odadan son kez çıkarken akşama sarhoş olup, ona lanetler savuracağıma yemin ettiğimi gayet iyi hatırladığına kalıbımı basardım. "Dinliyorum."

Dili kullanmaktaki ustalığını bir kez daha hatırlatıyordu: "Seninle işim bitti, artık seninle ilgilenmiyorum, bana Feride'yi anlat..." Tek sözcükle böyle, uzun bir cümle kurmuştu.

Ona Feride'yi anlattım. Tabii resme Hasan'ı, eski evli sevgilisini, sıkıcı annesini de ekledim. Notlar aldı. Feride'nin birini öldürmeyi planladığından kuşkulandığımı söylediğimde bile ne düşündüğünü anlamak zordu; çünkü hâlâ yüzü yoktu, gözlerinin altında o boşluk vardı yine. Bu yüzden onu bırakıp ben düşündüklerimi söyledim. "Çocuk meselesi. Hasan yüzünden."

"Bu sonuca nasıl vardınız?"

"Çocuklar sadece annelere ve babalara mı aittir?" Sorunun çocukları annelerinden, babalarından almaya niyetli cevabını bekledi. "Hayır, onlar yaşamaya duyduğumuz özlemin, geleceğe kalma isteğimizin kanıtlarıdır ve bu nedenle hepimizindirler..."

Sonuca işte bu sözcükleri izleyerek varmıştım; cümleyi ben mi yazmıştım, yoksa hep olduğu gibi bir yerden mi aşırmıştım, hatırlamıyordum. Ne fark eder, diye düşündüm; önemli olan kimin yazdığı değil, içinde sakladığı o iç burkucu öz. Sanırım ikimiz de, yazgısıyla Kavacık'taki cennetin dibinde buluşan Mustafa'yı hatırlıyorduk.

"Duyarlı olan herkes, bütün çocukların annesi ya da babası sayılır," diyerek belirtti bunu. O da benimle aynı fikirdeydi.

Ya ben? Ben bir çocuğu hak ediyor muydum? Mustafa benim oğlum sayılır mıydı? Sanırım ona sormak istediğim soru buydu. Cevabı ikimiz de vermedik. O duymadığından, bense alacağım karşılıktan korktuğumdan...

Boşluğun heykeli, Feride'nin seanslara kendi isteğiyle katılması gerektiğini söyleyerek bitirdi sözlerini. İleride belki Seniha Hanım'ı da görmesi gerekecekti. İkisiyle de konuşup, "Durumu kesinleştirmek için telefon ederim," dedim.

Bir süre sessizce oturduk. Sonra Feride'nin bana söylediklerini anlattım; insanlardan umudunu kestiğini! Ve haklı olabileceğini düşündüğümü.

İnsanlardan kuşkulanan Feride'ydi, ama kadın soruyu bana sordu: "Umut kesmemizi haklı gösterecek bir kanıt var mı?" Olduğunu biliyordu. Biraz bekledi. Merakı onu ardından itiyordu. "Nedir?"

"Kanıt, peygamberler," dedim. "Hiç düşündünüz mü? Tanrı neden bize art arda peygamber gönderiyor sizce?" Sessizlik... "Bu gezegenin üstündeki canlılar arasında önüne kılavuz verdiği tek tür biziz..."

"Artık göndermiyor ama."

Ona, seçemediğim yüzüne doğru eğildim. "İşte, kanıt da bu bence: Artık Tanrı da umudunu kesmiş olmalı."

Kadın konuşmadı; düşünüyordu. Gülümsedim. Ben de düşünüyordum: İnsanlığın ıssız adalarından birine sürgüne gitmiş, dünyanın bütün Hasan'larının annesi olmaya soyunmuş, hiç doğum yapmadan oğul edinmiş ve bizlerden umudunu kesmiş o kadını...

Sonra –beynim sızlayınca– düşünmekten vazgeçip, "Hâlâ yazamıyorum," dedim. Böyle dedim, çünkü buraya Feride için olduğu kadar, yazamadığımı itiraf etmeye de geldiğimi ikimiz de biliyorduk. Sanki konuşmayı sürdürürsem, yazamama korkusundan kurtulabilecekmişim gibi devam ettim: Sesim uzaklaşmış, iyice yabancılaşmıştı; aslında konuşmuyor, yardım istiyordum. O sırada fark ettim. Bu beni utandırıyordu da. "Elimde birkaç cümleden başka bir şey yok..." diye mırıldandım. "Bir de yarın yamalak bir günce."

"Belki yazmak için bir nedeniniz yok."

Yok muydu? Vardı. "Var," dedim. "Âşığım."

Kadın başını salladı: Olmayan yüzünden birkaç çizgi daha sallanıp düştü böylelikle. Daha geride, daha uzak, hiç umut vermeyen soluk çizgiler: Artık karşımda bu belirsiz, sisli resim olacaktı. "Aşkın kendisine değil, acısına gerek duyarız yazmak için."

Kime âşık olduğumu sormamıştı bile; buna gerek yoktu çünkü. Benden söz ettiği andan beri Elif'e âşık olacağımı biliyordu. Yazgımızı çatan! Düzelttim: Yazgımı çatan; ilgilendiği yazgı hep benimki olmuştu. Henüz yazacak kadar acı çekmediğimi de biliyordu... Yavaşça sordum: "Geldiği zaman hasta olduğunu söylemiş miydi?"

"O hasta değil; göğsünde küçük bir kütle vardı." Anlaşılan kanser hastalık sayılmıyordu burada. "Ve başarıyla da alındı."

"Ona neden benden söz ettiniz?"

"Söz ettiğim siz değildiniz; kitabınızdı. Okumasını salık verdim. Hastalarıma hep roman okumalarını öneririm. Hepsi bu."

"Hepsi bu," diye sözlerini tekrarladım.

Kadın, "Evet," dedi. Sonra, 'evet'ini, –kararsız sesi nedeniyle– inandırıcılığını yitirmiş 'belki'si izledi. "Belki, değişik biri de demiş olabilirim."

Yanılıyordu. Kesinlikle değişik biri değildim, sadece inatla başkalarına benzememeye çalışıyordum.

"Beni etkileyen tarafınız ne oldu, biliyor musunuz?" Dikkatle doğruldum. Beni aklının, ya da yüreğinin –belki ikisinin de– terazisinde tartmış, bir karara varmışa benziyordu. "Sizde benzersiz olan şey, kendinizi suçlama isteğiniz... Bence bir yazarı büyütüp derinleştiren, mayasında kendini suçlama isteği ve yeteneğinin var oluşudur... İlle de sorumlu olmak gerekmiyor, önemli olan yazarın birey olarak suçlu olması da değil; önemli olan insanlığı suçlama isteğinin varlığı ve sürekliliği."

Düşünceleri de dili gibi esnekti: Verdiği cevabın bütün varsayımları doğruladığını fark ediyordum. Beni iyi tanıyordu. Yine de karşı koydum:

"Suçsuz olduğunu bile bile bir yazarın insanlık adına kendini sorumlu tutarak, kendini suçlaması..." Başımı iki yana salladım. "Yanılıyorsunuz. Söylediğiniz gibi soylu ve derin bir kalbim yok benim."

Kadın beni kuşkulandıracak kadar uzun sustu. Öne doğru eğilmişti. Neredeyse gözlerini seçecektim. O zaman anladım. Bana inanıyordu. Ben inanmazken... Onu aldattığım duygusuyla ürperdim.

"Ya şimdi?" Hâlâ emin değildim. Omzumu silktim; sevmek ve terk edilmiş olmak beni değerli kılar mıydı? "Sizin sorununuz kendi kendinizle hiç konuşmamanız," dedi.

"Ya güncem," dedim. "İnsanlar kendileriyle böyle konuşmazlar mı?"

Cevabı hazırdı: "En son ne zaman yazdınız?"

Ancak o zaman çok uzun süredir suskun olduğumu, kendimle konuşmaktan vazgeçtiğimi kavradım. "Haklısınız," dedim. "Yazmak başka hayatlara duyduğumuz meraktan, başkası olma isteğimizden doğar... Komik ama galiba kendim olmaktan memnunum."

Göz göze geldik. Konu yine aramızdaki o sonsuz tartışmanın kahramanına gelecekti. Acaba hiç intihara eğilimli, ya da intihar eden bir Tanrı'ya rastlamış mıydı? Haberi olabilirdi. Benden sonra sayısız hastası olmuştu. Ben sormadım; o hâlâ me-

raklıydı: "Şu hep gördüğünüz o rüyayı hâlâ görüyor musunuz? O kuş..."

Sözlerini yarım bıraktı. Ben de hâlâ havalanmadı demedim.

- 3 -

Elmadağ'a vardığımda Semra işten çıkmıştı. Onu otobüs durağında buldum. Beni görünce şaşırmadı; gülmedi de. Yüzü aşağıya doğru sarkmıştı. Tuncer'den kötü haber aldığını düşündüm. Benden önce davrandı. "Berbat görünüyorsun. Zayıflamışsın da." Öpüştük. "Görüşmeyeli kaç gün oldu?"

Elif'le birlikte onu Üsküdar'a bıraktığımızdan beri; en az on gündür. Belki de iki hafta. Elimi omzuna atıp, "Epeyce oldu," dedim. "Özledim."

Omuzlarını silkti; inanmadığından değil, utandığından. Hep böyle yapardı. İçgüdüleri genç bir kızınki gibi kaldığından, kadınlaşamadığından. Bu onun suçu değildi: Hayatının başrolünü oynayan erkek, gerektiği kadar yanında kalmamıştı ki. Yine hep yaptığımız gibi yakındaki kafeye gittik ve hep yaptığımız gibi kahve söyledik. Onunla buluşmak, hep aynı şeyleri yaptığımızdan olacak, uzun, dar, tanıdık bir yolda aşağı yukarı yürümeyi andırıyordu. Aynı pencereler, aynı kapılar, aynı gölgeler ve aynı hüzün.

"Elif ne yapıyor?" Ve beni geçmişe çağıran aynı yüz! "Aranız nasıl?"

"Eskisi gibi, değişen bir şey yok." Ona doğruyu söylüyordum. Âşık olmasına olmuştum, ama sevgili değildik. Sigara ikram ettim. Geri çevirdi. "Bu sefer para getirmedim," dedim.

"Önemli değil."

O, benim gibi doğruyu söylemiyordu. Göz göze geldik. Nedense Kuzguncuk'a taşınmadan önce oturduğumuz, tren yoluna yakın, bahçe içindeki o küf kokulu evi hatırladım: Babaannemle Semra'nın kaldıkları odayı, küçük salonu, sevmediğimden adını aklımda tutamadığım kediyi, dantel örtüleri, kapıdan girer girmez göze çarpan temizlik endişesini, eski koltukla-

rı, yağmur yağdığında tavandan aşağıya –ucuna insanın kendini asabileceği– bir ip gibi akan suyu ve sonra dipteki sandığı...

Sandık! Birden günlerdir uykuya dalmadan önce karanlığın içinde beliren o tabutun siperlerde gördüğüm tabut değil, aslında babaannemin eski sandığı olduğunu kavradım. Bu şaşırtıcı değildi, ama daha ürkütücüydü. Sanırım bu yüzden sordum: Meraktan değil, korktuğumdan. "O sandığı hatırlıyor musun? Babaannemin; salonda, dipte dururdu."

"Eski evdeki?"

"Evet," dedim. "Nerede şimdi?"

"Ne bileyim ben, birilerine verdik herhalde..." Şaşırmıştı, şaşırınca hep öfkelenirdi. "Bilmem kaç yıl sonra, durup dururken sandık da nereden çıktı şimdi böyle?"

Geçmişe açılan pencereyi aralamıştım: Bugün her şeyi oradan seyrediyordum. Neden? Geleceğe dönük kapı olmadığı için. Semra'nın öfkesi yaşlı akrabasınınkine, babaanneminkine benziyordu. "Senin tarafını tutmalıydım," dedim. "Üstelik o yaşlı cadının Tuncer'le evlenmek istemene neden karşı çıktığını da biliyordum."

Semra bir süre kararsız bekledi. Onu anlıyordum; sorarsa, alacağı cevabın onu daha da öfkelendireceğini düşünüyor olmalıydı. Ama konu Tuncer oldu mu, dayanamazdı: "Neden? Bana göre yaşça büyük oluşu mu?" Ağzımı büzdüm. "Komünist olması mı?"

"Bence niyeti ölünceye kadar seni yanında tutmaktı; kendine bakıcılık yaptıracaktı."

Bu kez kararsızlığı daha da uzun sürdü. Bakışları koyulmuştu. "Babaanneni hiç sevmedin, değil mi?"

Sevmiş miydim? İki yana 'Hayır,' der gibi sallanan başına, ayıplayan bakışlarına aldırmıyordum. "Bilmiyorum," dedim. "Galiba onu hep garip bulurdum. Mevlit okurdu, ama sen oruç tuttuğunu hiç gördün mü? Bize sarılmazdı, oysa kedilerini kucağından indirmez, koynunda yatırırdı. Kötü değildi, yine de, senle benim dışımda, ona iyi biriydi diyen bir kişi bile hatırlamıyorum... Neyse, seni hep sevdim; bundan eminim."

Uzanıp önümdeki paketi aldı. "Neyin var?" Düşündüm: Âşı-

ğım. Ama özü dışavurum olan bu yakıcı duygunun çevresine gizlilik kozası örüyor, söyleyemiyor, hazine gibi saklıyorum. Semra devam ediyordu: "İki yıl önce bir gece yarısı bana gelmiştin, hatırlıyor musun?" Hatırlıyordum; iki saat önce karşısında oturduğum 'büst'e, onunla ilgili o büyük yalanı, onunla yattığımı söylediğimi itirafa gittiğim geceyi. "Gariptin." Ve sarhoştum. Hem de çok. Sigarayı dudaklarına yerleştiriyordu. "Şimdi yine öylesin."

"Boş ver," dedim, sigarasını yakarken. "Arada böyle oluyorum..." İkimiz de sustuk. O sigarasını içiyordu, ben de kozayı tamamlıyordum. Sonra tekrar geriye döndüm, salonun dibindeki koyuluğa karışan tabuta. "Bu aralar geceleri sık sık o sandığı görüyorum," dedim. "Nedenini bilmiyorum... Belki içinde bir şey saklı olduğunu düşündüğümden; sır gibi."

"Sır mı? Nasıl yani?"

"Açıp içine baktın mı hiç?" Bir çift kızıl meşaleye dönen gözlerinde öfkesi har har yanıyordu. "Neden hep üstünde ağır bir şeyler dururdu? Eski radyo, sonra saksılar... Orası hiç güneş almazdı ki! İçinde bir şey olmalıydı. Ziynet? Para?"

"Olsa olsa misafirler için yorgan, çarşaf, dantel örtü, ıvır zıvır..." Söylediklerine kendisi de inanmıyordu: Babaanneme hiç yatıya misafir gelmezdi... Yakıcı gözlerinin, sisin içindeki farlar gibi dumanı aralayarak yaklaştığını gördüm. "Bak, bu saçmalığı dinleyecek durumda değilim."

"Hiç baktın mı?" diye üsteledim.

Sessizlik; sanki o da tabutu görmüştü. Sonra, "Hayır," dedi.

"Tamam," dedim. İkimiz de sigaralarımızla kahvelerimize döndük. Semra'nın gözlerindeki kızıllık sönünce sordum: "Tuncer nasıl?"

"Neden sordun?" Ellerimi açtım. Hayatının odağına yakından bakma isteği diyebilirdim oysa. "Kötü," dedi. Ne zaman iyi olmuştu ki? "Ufukta F tipi için eylem gözüküyor," diye devam etti. F tipi? "Hepsini hücrelere nakledecekler. Yeni hapishanelere..." Gözlerim anlamsız bakıyor olmalıydı. Bu onun patlamasına yetti: "Kuzum sen nerede yaşıyorsun? İnsanlar o fare deliklerine girmemek için ölümü göze almaya hazırlanıyorlar, beyimiz..."

Devam etmeden sustu. Elleri çaresizlikle iki yana açılmıştı. Umutsuzluğunun nedeni benmişim gibi, "Özür dilerim," dedim. "Bilmiyordum."

"Doğru, unutmuşum. Sen sadece ağlamayı bilirsin, değil mi? Şu haline bak." O bana bakıyordu, bense ellerime. "Onun bunun sırtından yaşamak hiç mi ağır gelmiyor sana?" Artık bağırıyordu. "Onur, biraz onurlu ol. Tanrı aşkına, kim sana güvenir..."

Onur, güven! Soyut kavramlardan yola çıkarak âşık olabilir miydik? Biraz düşündüm. Cevap hayır! Belki hayran olurduk; ama aşkın arsızlığını ve somutluğunu biliyordum. O zaman Semra'nın aslında Tuncer'e değil, insanları sevme fikrine âşık olduğunu kavradım. Alt edilmesi daha da zor bir rakip; yıllardır kimsenin yenemediği, gönderden indiremediği bayrağın, Tuncer'in gizi buydu.

Uzanıp elini tuttum; özür diliyor, anladım, haklısın, ama bana güven diyordum. Elini çekmeye çalıştı, bırakmadım. Ona artık kimseden para almadığımı, aşkın beni onurlu biri yapacağını da söylemek isterdim, öfkesi izin vermedi. Sesini yükseltti. "Bırak elimi."

Bıraktım. Kuzguncuk İskelesi'nde, babaannemin isteğine uyarak nikâhına gelmeyeceğimi söylediğimden beri onu bu kadar öfkeli görmemiştim. Sonra anladım. "Ne oldu?" Başını salladı. Ağlayacaktı. "Ne oldu?" Hep aynı soruyu soruyordum. Cevap vermeyince bu kez ben bağırdım. "Ne oldu?"

"İşten atıldım. Tamam mı?" Tekrar sigara içecekti. Paketi uzattım. "Dün gelip patrona beni çıkarmasını söylemişler."

'Kimler?' diye sormadım; sorsam, 'geçen seferkiler' diyecekti. Hukuk fakültesinin üçüncü sınıfından ayrılmış, on dokuzundan beri çalışan bir kadın hiçbir işte birkaç aydan fazla barınamıyordu. Avanstan da, Talat'tan aldığım paradan da çabuk vazgeçtim; aşk tedbirsizleştiriyor... Artan yiyeceğini gömen öngörülü yırtıcıya ne oldu!.. Bunları düşündüm. Reflekslerin tek tek yitirilişini.

Yine de onu rahatlatmaya çalıştım: "Gelecek hafta bir yerden para alacağım."

"Kimsenin parasını istemiyorum." Sesi az önceki kadar keskin, köşeli değildi. Aşınmıştı. "Başımın çaresine bakarım ben."

Sigarasını bitirinceye kadar oturduk. Sonra onu durağa kadar geçirdim. Ayrılırken üstünkörü öpüştük; sarılmadık. Mutlaka para bulmalıydım.

Yarım saat kadar durağın yanındaki banklardan birinde otururak düşündüm. Çevremde büyük bir kent dönüyordu, ben sağırdım, kördüm, kimseyi duymuyor, kimseyi görmüyor, sadece düşünüyordum. Varlığımın odağında hep o sözcük vardı. Para! Ve sonra öteki soru: Nasıl bulacağım?

Harbiye'ye doğru yürümeye başladığımda sağırlık ve körlüğüme utanç da eklendi. Yarı yolda omuzlarımı silktim; paranın kendini kabul ettiren zorunluluğu nasılsa utancımı ezecekti. Düşünce rahatlatıcıydı ama edindiğim kararlılık, uzaktaki sevdiğine giden bir âşığın yaklaştıkça parçalanan, küçülüp boyutsuzlaşan cesaretine benziyordu.

Osmanbey'e vardığımda hava hâlâ aydınlıktı ve bu kez yağmur yağmıyordu. Dükkânın önünde durdum. Cesaretimi –geri dönebileyim diye– yol boyunca ardımda bir ip gibi yere bıraka bıraka gelmiştim buraya; sanırım bu yüzden boşalmış, hafiflemiştim. Basamaklara yöneldim.

Sevgi, beni benim onu görmemden daha önce gördü. Ben sesini duydum. "Merhaba."

Hep olduğu gibi soldaki masasının yanındaki deri koltukta değil, sağda, üstünde Japon bahçelerinde dans eden fildişi geyşa figürlerinin bulunduğu renkli paravanın yanındaydı. Kapı açıldığında çalan çanı duyunca, yaptığı işi bırakıp arkasından çıkmış olmalıydı.

Yerimden kımıldamadan, "Merhaba," dedim.

İrisi buz kesmiş, bu da, tek gözünde iç içe geçmiş iki göz oluşturmuştu. Onu bir süre, varlığımı dört gözüyle emerek, içine alıp öğütmeye karar vermiş bir yaratıkmış gibi korkuyla seyrettim. Aslında korkan oydu; belki de korkmamış, sadece şaşırmıştı da ben şaşkınlığını unutmuştum. "Sensin!" dedi, zorlukla duyduğum bir mırıltıyla.

"Benim." Aptal gibi görüneceğimi bildiğimden gülmemiştim.

"Geçiyordum, dediklerini hatırladım." Ona da hatırlattım: "Kapım her zaman açık..."

Neredeyse bir yıl önce, son gün, bir daha asla sevişmeyeceğimizi, kucaklaşmayacağımızı, öpüşmeyeceğimizi, kavga edip barışmayacağımızı –ben bilmezken– bilerek söylemişti bu sözleri; tam çıkarken, az önce girdiğim kapıyı işaret ederek... "Meşgul müsün?"

Başını salladı; elleri de başına eşlik ediyordu. "Hayır, hayır, sadece..."

"Şaşırdın," dedim.

"Çok mu belli ediyorum?"

Gözlerindeki buz ele veriyordu. Belli etmemiş gibi, "Hayır, ama ben olsam şaşırırdım," dedim.

"Gel, otur." Onu izleyerek eskiden geldiğimde oturduğum koltuğa yürüdüm. Otururken, "Zayıflamışsın," dedi. O zayıflamamıştı; ayrıldığımızdan daha sağlıklı, daha güzel görünüyordu. "İçkiyi bırakmışsın..." Gülümsemeye çalışarak açıkladı: "Talat söyledi... Ama izninle ben içeceğim."

"Tabii," dedim. "İç."

Kendine çok sevdiği o konyaktan koyarken ben koltukta sessizce bekledim. Çok çekiciydi; eskiden olduğu gibi. Bensiz kötüleyeceğini düşünerek yanılmıştım. Şimdi, birlikteyken bazen göz ardı ettiğim güzelliğinin, belirgin, zaman içinde seyrelmeyen, kıvamlı bir güzellik olduğunu kavrıyordum. O usul usul içkisini yudumlarken öfkelenmediğimi de fark ettim. Çünkü ayrılığın payıma düşenini Elif doldurmuştu. İyi haber buydu. Elini salladı; konuşmayı başlatırken hep böyle yapardı: "Evet, ne var ne yok bakalım?"

"Hiçbir şey..." dedim. "Her şey eskisi gibi." İçki gözlerindeki buzu eritiyordu. "Ya sende?"

Cevap vermeden bekledi. Konuşmaya başlayınca neden duraksadığını anladım. "Biriyle beraberim." Gözlerimin içine bakıyordu; özür dilemeden. Meydan da okumuyordu. "İki ay kadar oldu."

"Talat söyledi." Sözlerimi kararsız bir sessizlik izledi. Sonra itiraf sırası bana gelmiş gibi, "Hâlâ yazmıyorum," dedim.

"Anlıyorum..." Neyi anlamıştı? Anlamadığımdan üstünde durmadım. "Neden geldin?"

Sonunda kendini toparlamıştı. Bunu hep ses tonunu kalınlaştırarak sorduğu sorularla belli ederdi. Beklemeden söyledim: "Eski plâklarımla video kasetlerimi isteyen bir tanıdığın vardı, hatırlıyor musun?"

Biraz durdu, sonra canlandı. "Recai Bey?"

"Tamam, o," dedim. "Sence hâlâ istiyor mudur?"

Emin değildi, dudakları bükülmüştü. "Belki," dedi. Gözlerinin içine baktım; merakını geriye yansıtmak, –hep yaptığı gibi– kendini olduğundan daha haklı hissetmesini önlemek için. "Paraya mı ihtiyacın var?" Soruları bitmeyecekti. Omuzlarımı silktim. O öç alırmış gibi gülümsedi. "Ne zaman olmadı ki? Öyle değil mi?"

"Sorar mısın?... Recai Bey'e."

"Kıymetli cep saatini de satacak mısın?"

Kendini toparlamış, sıra canımı acıtmaya gelmişti. Aptalca bir düşünceyle, ortada hiçbir belirti olmamasına karşın nedense hep babamdan kaldığına inandığım eski saatten söz ediyordu. Bir zamanlar o saati yanımdan ayırmaz, Sevgi'nin alaylarına uydurduğum ilginç hikâyelerle karşılık verirdim.

Bu kez gülümsemekle yetindim; ama onun karşı koymak için düşmanca bir iradesi vardı ve bunu saklamaya çalışmıyordu. "Gerekirse," diye karşılık verdim.

"Ya tabloyu?" Sustum. Resmi O hediye ettiğinden, bu nazik bir konuydu çünkü. "İstiyorsan onu da satabilirsin. Bence bir mahzuru yok."

"Peki," dedim. Artık saldırgan tavrına aldırmıyordum. Çünkü aşk bana ondan korunabileceğim bir zırh armağan etmişti. "Ne zaman getirmemi istersin?"

Omuzlarını silkti. "Ne zaman istersen."

"Sağ ol." Yerimden kalkmak için kımıldadım. "Sanırım yarın bırakırım."

"Gidiyor musun?" Başımı salladım. Gidiyordum. "Dostça bir ziyaret... Hepsi bu, öyle mi?"

"Öyle," dedim. "Hepsi bu."

"Gitmeden biraz beni dinlemeye ne dersin?"

O konuştu, ben dinledim. Azarlar gibiydi. Konuştukça aslında beni o kadar da iyi tanımadığını, özellikle kişiliğimle ilgili varsayımlarının önyargılı olduğunu kavradım. Değerlendirmeleri –hem de beni çılgınca sevdiğini söylediği döneme ait olanlar– duygusal bir destekten, aşka eşlik etmesi gereken o cömert hoşgörüden yoksundu. Sözellikten hoşlanmadığından tiyatrodan uzak durmuş olmalıydı; beni ilişkimiz boyunca içtenliği konusunda kandırabildiğine bakılırsa, niyet etseydi, iyi bir oyuncu olurdu.

Söylediklerine gelince, cevap vermedim; çünkü ondan anlayış değil, yardım istiyordum. İçkisini bitirince nokta koyar gibi sordu: "O gizli, değerli, kendini ele vermeyen, uysal ama zehirli mutsuzluğunun ardında ne var? Annen, baban, savaş, aşkta başarısızlık, yazamamak?"

Hiçlik demedim. O dağda hiçlikle karşılaşmıştım; yaşamın gerisindeki hiçlikle. Sadece başımı salladım; bilmiyormuşum, o hiçlikle karşılaşınca insan olduğumdan utandığımı hatırlamamışım gibi.

Ayağa kalktım; elimi uzattım. Sonra da sarıldım. Sarılmamı ister gibi baktığı için. Yavaşça kulağıma fısıldadı:

"Seni başkalarından farklı kılan ne biliyor musun, fasulye sırığı?" Mezara kadar saklamaya söz verdiği büyük sırrı günahkâr sesiyle açıkladı: "Yücelik ve bayağılık başka hiç kimsede sende olduğu gibi uyumlu durmuyor." Sesi, içtenliğinden kuşkuya kapıldığım oyuncunun sesi miydi? Sorunun cevabını yüzünde aramadım. Yere bakıyordum. Devam etti: "Galiba evleneceğim." Sonra konuşmama fırsat vermeden çabucak sözlerini bitirdi: "Sence artık evlenmem gerekmiyor mu?"

Yanlış kişiye soruyorsun demedim. Ona ait hiçbir şey –doğal olarak geleceği de– beni ilgilendirmiyordu; sanırım o da benim gibi bunu anlamıştı. Gülümsedim ve elini sıkıp çıktım. Aslında ona hak vermiyor değildim. On üç ay önce ilişkimizin sürmesi için bulunduğu yerden kalkıp, benim sıkıştığım çukura inmesi gerekiyordu; bunu yapacak kadar sevmemişti beni.

O akşam ben plâklarla kasetleri kutulara yerleştirirken Feride

kapıyı çaldı. İçeriye girince konuşmadan dosdoğru salona yürüdü, masanın yanında duran iki sandalyeden nedense arkası kırık olana oturdu. Sigara içiyordum, ikram edecek başka şeyim olmadığı için ona da verdim. Kışı geçiremeyecek ağaca benziyordu; solgun, yaprakları dökülmüş ve hüzünlü. Beş dakika sonra başka bir şey daha keşfettim. Benimle birlikte Hasan'la da konuşuyordu: İkiye bölünmüş gibi; korkutucu olan da buydu. Yanına oturdum. Uzaktaki karanlıkları emen derin, gizemli gözlerinde hiç gelecek yoktu. Üşümüş bir çingene gibi sıkı sıkıya geçmişe sarınmıştı, içinde Hasan'ın olduğu yakın geçmişe. "Okula dönmeyeceğim," dedi en sonunda, "en azından bir süre."

Bunun için tekrar rapor verecek bir doktor bulması gerekiyordu. "Belki bir doktor ayarlayabilirim," dedim.

On beş dakika sonra başını salladı; Neşe Berkmen'e gidecekti. Aralarında az bulunan taş plâkların da yer aldığı, kimsenin dokunmasına izin vermediğim koleksiyonumu neden topladığımı, neden kutulara koyduğumu merak etmemişti. Biraz daha oturup kalktı.

Yatmadan önce Sevgi'yi düşündüm; evlenmek istemesini. Ama düşüncelerim uzun ömürlü olmadı. Çok geçmeden Elif hepsini örttü. Londra'da ne yapıyor? Önce bunu, yatağa girerken de Piraye'yi aramayı düşündüm; ama telefon etmekten vazgeçtim. Biraz plâklarla oyalandım. Hayatımın, kalıcılığını en uzun koruyabilmiş bir parçasından vazgeçiyordum. Bir ses, 'Aldırma,' dedi. Ben de aldırmamaya karar verdim. Zaten zihnim eleğe dönüşmüştü; üstünde bir şey kalmıyor, bu da beni kararsız biri yapıp çıkıyordu. Gözlerimi kapadım. Sandık! Bu gece içini görecek miydim? Sonra uyuyacağımı hissedince şaşırtıcı bir duyguyla kalakaldım. Uykusuz gecelerimi özlemiştim.

- 4 -

O geceden sonra hep Elif'i özledim; hiç ara vermeden. Gece, gündüz, tek başıma olduğumda, çevremde insanlar varken, hava açıkken, yağmur yağarken, yürüdüğümde, durduğumda,

hatta uyurken... Önceleri usul usul, iç kıyan bir hüzünle; sonra, içme isteğimi kabartan, tanıdık bir öfkeyle.

Bir yandan da düşünüyordum: 'Şimdiye kadar kötülüğümün belirtileriyle yüz yüze geldikçe çoğumuzun yaptığı gibi karşılaştıklarımı yadsıyarak, kötü biri değilim, diyerek savundum kendimi. Peki gerçek ne? Bütünüyle kötülüğün emrinde olmasam da, iyi biri de sayılmam. Bu, kötülüğün hamurumda var olan izlerini gizlemeye kalkışmamamdan, var olandan kurtulmayı düşünmememden de belli. Ancak şimdi, o siperlerde ne yapmış olursam olayım artık bütünüyle iyi bir insan olmayı düşünüyorum; hem de kötülükten vazgeçince yoksullaşacağımı, özgürlüğümü yitireceğimi bile bile. Elif'i özledikçe, iyiliğin eninde sonunda –hayatıma olduğu gibi– yazgıma da el atacağını, yönünü değiştireceğini, küllenen yaratıcılığımı ebediyen söndüreceğini hatırlatıyor, on altı yaşındayken, Şişli'ye, Bostancı'ya düzenlediğim tek kişilik akınlarda, sürüme kattığım sığırlar gibi damgaladığım arabaların boyalarını çizerken kendime –asla iyi biri olmayacağım diye– verdiğim sözü bozduğumu fısıldıyorum kulağımın dibindeki sese. Ama aşk beni bir başkası yaptı; dik başlı özlemime söz dinletemiyorum. Açık denizlerin yüreğinde doğan hırçın, özgür bir dalganın üstüne binmiş, görülmemiş bir fırtınanın önünde bilinmeyen, yabancı kıyılara doğru gözüpek bir serüvenci gibi koşturuyorum... Ve böyle koşarak, yüksek rakımlı tepelerdeki karanlık gecelerin, yazarlığımın koyulaştırdığı özümü arındırıyor, cehennemden cennete doğru yolculuk ettiğim teknenin yelkenini özlemle dolduruyorum. Umut ve umutsuzluk; özlemimin iki duvarı bunlar: Özlem birinden yansıyıp ötekine savruluyor; sönmüyor, hiç uysallaşmıyor, asla yatışmıyor. Sonsuz yolculuk; sürekli gelgit: Umutla –med– birlikte, içinde Elif'in varlığının da bulunduğu gelecek düşleriyle ürperiyor, ardından umutsuzlukla –cezir– şimdiki zamana, ayrılığa, gerçeğe, hiçliğe geri dönüyorum. İnsanı yeniden biçimleyen bu yıkıcı özlemi, saf bir yalnızlık duygusu ve kendine mezar gibi bir kabuk edinerek içine kıvrılma isteği izliyor. Üstümdeki kefene gelince; değişik kumaşlardan dikilmiş: Özlem, öfke, hüzün, yalnızlık, gelecek, umut ve umutsuzluk...'

Elif'le çok az konuşabildik. Önceleri aramıyor diyordum; sonra bu gerçekle baş edemeyince hastanede yattığından telefon edemiyor, diye düşünmeye karar verdim. 'Sadece beş gün,' dedi, neden sonra bir fırsatını bulup aradığında; 'haftaya geleceğim.' Bunu duyunca rahatladım. Belki öyle değildi, ama sözleri, aşığına yemin eden sevgilininki kadar derin ve içten geldi bana... Gerisinde küçük sol göğsünden yayılan o gizli korku da vardı.

Plâk ve kaset koleksiyonumu topladığım gecenin sabahında Osmanbey'e götürdüm. Galeriye vardığımda Sevgi henüz gelmemişti; onunla tekrar karşılaşmaktan kurtulmanın sevinciyle kutuları yardımcısına bırakarak geri döndüm. Sevgi iki gün sonra aradı; haberler iyiydi, Recai Bey'le konuşmuş, adam plâklarla hâlâ ilgilendiğini söylemişti.

O gün akşamüstü, ilk seans için Feride'yi 'büst'e götürdüm. İçeri girmedim, dışarıda beklemeyi seçtim. Feride dönerken, vapurda, "Romanlardan söz ettik," dedi. Tekrar gidecekti. "Haftaya salı." On beş dakika sonra iskelede, bunu yol boyunca düşünmüş gibi, şaşırtıcı bir kararlılıkla, "Gelmene gerek yok," dedi.

Hemen rapor alamayacaktı; ama müdürle konuşmuş, birkaç gün mazeret izni koparmıştı. Akşam, Seniha Hanım'ın endişelerini yatıştırdıktan sonra birlikte yemek yedik. Önüme konanları zar zor bitirdim. Zamanlamam mükemmeldi. İştahsızlığımla parasızlığımı örtüştürerek aynı döneme denk getirmeyi becermiştim.

Yatarken Piraye aradı: Romanı bitirmişti. Beğenmişti; özellikle de üslubumu. "Kısa cümleleri seviyorum," dedi. "Uzun cümleler, sanki denizin ortasındaymışım gibi beni tutuyor." Güldüm. "İstersen tartışalım..." Sesindeki daveti anlamamazlıktan gelip, gelemeyeceğimi söyledim. Elif'ten başkasıyla sevişemezdim artık.

Cuma günü Sevgi'den ses çıktı. Her şeyi satmıştı; Recai Bey sadece plâkları istemişti, ama o, koleksiyonun tamamının satılık olduğunu söyleyerek, "Hayır," demişti adama.

Paranın miktarını söyleyince şaşırdım; rakam beklediğimin neredeyse üç katıydı. Bir kısmını o karşıladı! Böyle düşündüm;

ama sonra kuşkunun peşine düşmemeye karar verdim. Araştırırsam, satıştan vazgeçebilirdim.

Öğleden sonra parayı almaya gittim, Sevgi yine yoktu, zarfı asık suratlı yardımcısı verdi. Adamın gözleri kuşkularımı daha da arttırdı: Ürkek, kadınsı elini uzatırken sanki galerinin parasını çalıyormuşum gibi hınçla bakıyordu. Zarfın içinde bir de not buldım: Sevgi, eğer istersem, verdiği telefon numarasını arayabileceğimi, tur operatörlüğü yapan bir arkadaşının İspanyolca bilen rehber aradığını yazmıştı.

Üç yıl önce bir süre rehberlik yapmış, ama sonra, aylarca dağlarında öldürmek için insan kovaladığım yörelere düzenlenen turlara çıkmayacağımı söyleyince, öncekiler gibi o işte de tutunamamıştım. Aslında kovulmamın gerçek nedeni içmemdi. Ama o sıralar ayyaşlığımın üstünü örtebildiğimden bunu Sevgi'den saklayabilmiştim.

Notun ikinci kısmı leyleklerle ilgiliydi; daha doğrusu benim keşfettiğim dinleriyle. Recai Bey, ilk tanıştığımızda –o da sıkı içicilerdendi– bir akşam beşinci kadehte omzuma vurarak, hayatta en çok merak ettiği şeyin, leyleklerin, Fransa'nın göbeğinden kalkıp, aylarca yolculuk yaptıktan sonra on bin kilometre ötede, Afrika'nın ortasındaki bir düzlükte sadece üç gün kalmaları olduğunu söylemişti. Evet, leylekler, binlerce ölü vererek ulaştıkları ıssız savanın ortasındaki o yerde, neden 'topu topu' üç gün kalıyorlardı? Recai Bey, 'Hep aynı yere mi gidiyorlar?' diye soran Sevgi'ye başını sallayarak karşılık verince ben de, 'Hacca gidiyorlardır,' demiştim. 'Belki de bir dinleri var.' O akşamdan sonra leyleklere başka bir gözle bakmaya başladık. Sevgi notta, Recai Bey'in ona, leyleklerin peygamberini de keşfettiğini bana söylemesini tembihlediğini yazmıştı. 'Ufak tefek, yaşlı bir kuşmuş...'

Parayla birlikte oyalanmadan Semra'ya gittim. Görünüşü şaşırtıcıydı. Birkaç gün içinde neredeyse on yıl yaşlanmıştı. Yüzü, özellikle de gözleri: İçindeki yaşam ışığı zayıflamış, sönmenin eşiğine gelmişti. Eşikte garip, korkutucu bir görünüşü vardı: Evin içinden dışarıya doğru duman gibi yayılan loşluk, hatlarını belirsizleştirmiş, sadece yüzü olan bir hayalete dönüştürmüştü onu. O zaman umudunu yitirmek üzere olduğunu, sab-

rın sonu denilen o noktanın üstünde ileri geri, kararsızca sallandığını kavradım. Bu yüzden olacak, telaşla, düşmesini engelleyebilirmiş gibi zarfı uzattım.

Semra zarfı almadı; elime boş gözlerle, uzun uzun baktıktan sonra titremeye başladı. Önce dudakları, ardından yanakları, ve sonra başı, omuzları, bütün gövdesi, hatta –ona 1976 yılı liseler arası orta mesafe koşusunu kazandırmış– güçlü bacakları katıldı bu titremeye. Ama titremesi daha gerideki o büyük çözülmenin, asıl çöküşün öncüsüydü sadece. Sonunda nasılsa elini kaldırdı; hemen anladım: Niyeti zarfı almak değil! Hınçla vurmaya başladığında geriye çekilmedim. 'Dur' da demedim. Hatta rahatça tokatlayabilsin diye eğildim bile.

Gözyaşları birkaç dakika sonra boşaldı. Sadece beni değil, patronunu, hep peşinde olan, onu işsiz bırakan o görünmez adamları, Tuncer'i ve sanırım kendini tokatlıyordu. En kötüsü de buydu: Kendine vurması. Bağırmaya başlayınca çığlıkları duyulmasın diye kucaklayıp onu eve soktum. İçeride, tokatları yumruklara, yumrukları güçsüz darbelere dönüştü ve sonra kollarımın arasında hareketsiz kaldı. Hep önde götürdüğü uzun, zorlu yarışı yitirmiş gibi bitkindi; onu divana oturttum. Ben sigara içtim, hayatımın en değerli kadınıysa hüznü ve kahrıyla oyalandı. Oda neredeyse zifiri karanlıktı. Yarım saat kadar sonra sesini duydum.

"Mumu yak, masanın üstünde." Üç aydır faturaları ödeyemediği için elektriği kesmişlerdi. Mumu yaktım, alev dört tarafa garip şekiller saçarak titremeye koyuldu. "Bunu neden yapıyorsun? Neden durmadan para veriyorsun bana?"

"Yerimde olsan, sen de yapardın," dedim.

"Senin yaptığını yapmazdım." Yapacağını bildiğim için sözlerine aldırmadım. Tekrar bağırmaya başladı: "Sakın kendini kandırma; sen iyi biri değilsin." Değildim, aşk beni yeni yeni iyi olmaya zorluyordu. Bir gün fark edecekti. Öfkesini kusmaya devam etti: "Para vermek iyi biri yapmıyor seni... Sende var olan güdük, içgüdüsel bir iyilik; sadece yakınlarına yönelik, sevdiklerinin ötesine ulaşmayan sınırlı, cimri bir iyilik. Anladın mı?" Anladım ve ona hemen hak verdim. Çünkü kendi-

mi biraz iyiymiş gibi hissederken, o kadar da kötü biri gibi duyumsamamamın gizini çözüyor, iyiliğimle kötülüğümün birlikte var oluşunu açıklıyordu sözleri. Burnunu çekti. İyilik hakkında çok düşünmüş olmalıydı: "Bencil iyilik; insanları, insanlığı göz ardı eden iyilik, erkeksi iyilik seninki..."

Erkeksi iyilik! O iki sözcüğü duyduğumda sigaramı söndürüyordum. Ürpererek, ardından gelecekleri duymak için kulaklarımı kabarttım. Ama Semra 'iyilik' dedikten sonra susmuştu. O ağlamasının sonunda usul usul iç çekerken ben düşünmeye devam ettim. Kenar mahalle dövüşçüsü! Kenar mahalleli. Fiziksel, ahlâkî, düşsel ya da düşünsel... Hiçbir anlamda bu iki sözcüğün çevreme çizdiği sınırları aşamadığımı şimdi anlıyordum. O soğuk 'büst'ün, bana neden hiçbir zaman '68'liler gibi bir kuşağım olamayacağını söyleyişindeki anlamı da kavradım. Fark sadece romantik olup olmamak, ya da ölmek ve öldürmek arasındaki seçim değildi; biz kenar mahallelerde sıkışmışken, onlar kentliydiler. Kenar mahalleli iyilik, kentli iyilik... Düşünmem gerekiyordu.

Bir sigara daha yaktım. İçeceğimden değil, odayı cehenneme taşıyan alevi seyretmekten başka bir şey yapamadığımdan. Sigaranın sonunda Semra yeniden konuşmaya başladı. Ama yüzünü döndüğü ben değildim, karşısında Tuncer vardı:

"Güya bir çocuğumuz var, ama altı haftadır ona sarılıp yatamadım. Çünkü karanlıktan korkuyor." Sözlerini duyunca yanına gittim. Murat yerine bana sarılsın, Tuncer'le konuşmasın diye. Ama boşunaydı; geceleri, karanlıkta onunla konuşa konuşa alışmış olmalıydı. "Çocuk haklı. Ben olsaydım, ben de bu mağarada kalmazdım."

Tuncer'den bana dönünce, "Artık iyi biri olmak istiyorum," dedim. "Gerçek anlamda."

"Sorun iyiliğin niteliğinde değil; sorun yaptığın seçimlerde." Gözlerimi kaçırdım. "Seni ne zaman daha az sevmeye başladım, biliyor musun?" Ne artık beni daha az sevdiğini, ne de bunun ne zaman başladığını biliyordum. "Lisedeyken; zengin arkadaşlarının suçlarını üstlenmeyi âdet haline getirdiğinde. Ehliyetsiz araba kullandığın için gözaltına alındığında, bunu te-

pedeki erguvanlı köşkte oturan o sersem Rüştü'yü kurtarmak için yaptığını öğrendiğimde." Sustum. "Ama afiş asan Arif'i polisten saklamak için parmağını bile kıpırdatmadın. Onu eve almadın. Kapıyı kilitledin, onlar da vurdular. Topal kalmasının nedeni sensin..."

Birinin hem parası, hem de benimle yatmaya hazır ablası vardı; öteki benim gibi kimsesizin tekiydi. Midem yirmi yıl önceki gibi kasıldı. Arif, çocukluğunda çöp toplardı, onun gibi, onun kadar –o zamanlar bulaşıcı olduğunu sandığım– yoksul olmaktan ölesiye korkardım. Bunları söylemedim Semra'ya. Aslında kendimi savunmak için Gülümser'den söz edebilirdim, ama ondan da söz etmedim. "Haklısın," dedim. "Rüştü bana para verdi."

"Önce Rüştü, fakültede Çetin, sonra Talat ve şimdi de..." Nedense Elif'in adını söylemedi. "O zengin kadın..." Bağırıyordu: Tuncer'e, bana ve yazgısına duyduğu öfkeyi birleştirmiş, keskin, iç kıyan, tek, büyük bir öfkeye dönüştürmüştü. "Hep birilerine tutundun, hep zenginlere. Onur..."

'Onur'da durdu, devam etmedi. Kabul etmese de, o da sevdiğini kolluyordu. Beni dinleyeceğini bilsem ona birinden karşılıksız para almanın onursuzluk olduğunun bilincine yeni vardığımı itiraf ederdim.

"Çok değiştin," diye mırıldandı. "Askerlik seni bambaşka biri yaptı..."

Haklıydı; ama Tanrı'yı, hiçliği kim görse değişirdi. Bunu da itiraf edemedim.

Saçları çiçek kokuyordu; eskiden koktuğu gibi. Omuzları kollarımın arasında küçükken babaannemden dayak yediğindeki gibi titrerken karar verdim: Onu burada bırakamazdım.

Mum dibine gelirken söndürüp evden çıktık. Murat'ı almak için dünyanın yolu vardı önümüzde.

- 5 -

Elif, söz verdiği gibi beşinci günün sonunda gelmedi. Döndüğünde Mayıs'ın ortasıydı. Semra oğluyla bana taşınmış, Feride

Neşe Berkmen'le ikinci randevusuna gitmiş, Piraye'yi bir kez daha atlatmıştım; Talat, aylardır peşinde koştuğu işi almak üzereydi, içmeye başlamamıştım ve hâlâ biraz param vardı.

Elif yokken genellikle uyudum, uyanık olduğumdaysa düşünüyordum: Bir kuşak edinemememi, dağları, hendekleri, o kurdu, iyilik ve kötülüğün benliğimi nasıl paylaştığını, yeniden yazmayı, arada bir tabuttan bozma o sandığı; ama en çok annemle babamı ve Elif'i.

Geçmiş ve gelecek! Zamanın geçmiş, ya da –direğin tepesindeki o kuş gibi– şimdiki haline tutsak olmak... Bu beni pek korkutmuyordu. Aldırmıyordum. Kendimi roman taslağı olmayan –sıkılmış süngeri andıran– bir yazar gibi tükenmiş de hissetmiyordum; çünkü yazar değildim. Ancak şimdiki zamandan nefret ettiğimi itiraf etmeliyim. Neden mi? Çünkü içinde Elif yoktu.

O süre boyunca Semra'yla neredeyse hiç konuşmadık. Benimle yalnız kalmamaya çalıştığını fark edince ondan uzak durmaya karar verdim. Birkaç kez Murat'la gezmeye çıktık; çocuğun benden korktuğunu anlayınca bundan da vazgeçtim. Aylarca yanında kaldığı babaannesi, benim kötü biri olduğumu, tavuk boğazlar gibi insan öldürdüğümü söylemişti ona. Zavallı çocuk! Bir gün denize taş atarken birden durup, insanları keserken koyunlar gibi bacaklarını bağlayıp bağlamadığımı sordu. Ürkek, ama gözlerinde başka sorular da uçuşan bu meraklı çocuğa –böyle dediğinde– uzun uzun baktım. Ne diyebilirdim ki? Susup, yürüyüşlerden vazgeçtim. Oysa yaptığımız gezintiler hoşuma gidiyordu. Kim bilir, belki de kendimi babamın yerine koyuyordum. (O gece hem kustum, hem de aylar sonra uzun uzun ağladım. Ne silinmez bir damgayla dağlanmıştı yüzüm.)

Bir başka gariplik daha oldu; Feride, o süre içinde Murat'a hiç yaklaşmadı. Hatta onunla karşılaşmamak için evden ayağını kestiğini bile düşündüm. Anlaşılan ona Hasan'ı unutturacak her şeyden uzak durmaya kararlıydı. Çocuk sevgisinden bile; ruhu sandığımdan da çok koyulmuştu.

Sonunda para iyice azalınca Sevgi'nin verdiği numarayı aradım; hâlâ, 'İspanyolca bilen rehber,' arıyorlardı, istersem onlar-

la çalışabilecektim. Telefona cevap veren kibar adamın sözleriydi bunlar. "Haftaya ararım," dedim.

Elif sonunda bir Cuma günü geldi. Havaalanına annesiyle gittik; O'nu birlikte karşılamamızı kendisi istemişti. Kadınla, Elif kapıda belirinceye kadar pek konuşmadık. Anlaşılan Picasso'yu da, beni de hâlâ affetmemişti. Elif'i görür görmez başım uyuştu; haftalardır buz kesmiş beynim canlanıyor, onunla ilgili düşünceler kafatasımı titreştiriyordu: Mahlûk! Doğmamış, doğurulmamış, yaratılmış: Güzelliği şimdiki zamana, ya da yakın geleceğe bağlı değil de, ebediymiş gibi duruyordu karşımda; araştırıcı, etkin, hatta zorlayıcıydı: Varlığını hep yadsıdığım, ölülerle lanetlenmiş ruhuma niteliğini bilmediğim şeyler katıyordu: Düş gücü, gelecek tohumları ve umut belki...

Annesinden sonra bana sarıldı. Hem gülümsemesi, hem de kolları içten ve cömertti. Birbirimizi öptük. Onun dudakları dosttu, benimkilerse utangaç. Ben âşıktım, o değildi. Sonra kulağıma eğildi. "Geldim," dedi.

Hiçbir şey sormadım. Haklıydım, güzelliği hem geleceği, hem de umudu içeriyordu.

Geçmiş Zaman

(Ekim - 1998)

- Seans -

"On altı yaşına kadar bir ev duygum olmadı. Tren yoluna yakın, geniş bir tarlanın içinde rutubetli, loş, küf kokulu, hapishaneye benzer bir yer... Semra'nın ev, yuva dediği buydu... Ve sokağın köşesini gören o dar pencere... O pencereden de, evden de, tarladan da nefret ederdim. Galiba sonunda nefretim işe yaradı: Tarla arsa oldu; biraz para edince hemen sattık, Kuzguncuk'a taşındık... Size bir itiraf daha: Bizim mahalledekiler gibi solcu olmamamın bir nedeni Tuncer'se, ötekisi de o rutubetli deliktir... Solcu olmak hep yoksul kalmayı, babamı beklediğim çocukluğumun o mutsuz mahallesinde sonsuza kadar tutsak kalmayı çağrıştırırdı bende... Ne zaman solcu lafını duysam, gözlerimin önüne o ev ve babaannem gelir..."

Solculukla ilgilenmeden, "Babaanneniz nasıl birisiydi?" diyor kadın.

Hangi sözcükle başlamalıyım? "İlginç!.. Evet, doğru sözcük bu... Oldukça ilginç biriydi diyebilirim. Hafızdı, hayatını uzun yıllar mevlüt okuyarak, tığla oya işleri yaparak sürdürdü. Ondan pek hoşlanmazdım, çünkü duvar gibiydi; engelle-

yici: Bir yandan belleğimde bir anne resminin oluşmasına izin vermeyecek kadar çirkindi, öte yandan anne figürünü gereksiz kılacak kadar koruyucu... İyi birisi miydi? Belki. Ama zalim bir iyilikseverliği vardı. (Öyle ki, sık sık babamdan aldığımı söylediği, anne sütü emmemiş zalimliğimi, aslında ondan aldığımı düşünürdüm.) En çok terziye benzerdi. Hayatı boyunca bana sayısız sıfat biçip dikti: Doktor, zengin, yakışıklı, hayırlı ve kahraman... Tabii hiçbiri üstüme uymadı bu sıfatların."

"Ama madalyanız varmış, Talat söyledi." Evet, çekmecelerde bir yerde unutulmuş bir şerit var. Ama bu şerit beni kahraman yapmıyor. Kadın, sessizliğimi meraksız, ancak kararlılığını hiç yitirmeyen sesiyle bölerek, "Şimdiye kadar hep babanızdan konuştuk. Bu annenizden ilk söz edişiniz," diyor. "Öksüz olmak önemli..."

Önemli mi? Emin değilim. "Annesiz olduğumun bilincine yazmaya başlayıncaya kadar pek vardım sayılmaz. Çünkü eksikliğini hiç çekmedim. Önce babaannem vardı, sonra rolü Semra devraldı. Ancak yazmaya başladıktan sonradır ki, bir annem olmadığı için gerçekten hayıflandım."

"Hayıflanmak?"

"Düşünsenize, yazar olmaya niyetlenmiştim, ama rüyamda sevişebileceğim bir annem yoktu." Kadın, Oidipus kompleksi, demiyor. Ben hatırlatıyorum: "Kompleksiz kalmak! Bir yazarın başına gelebilecek en kötü şeylerden biri değil mi bu?"

Kadın önce susuyor, sonra omuzlarını kımıldatıyor. "Bilmiyorum, yazar değilim."

"Ben yazardım, ama yazarlığımın bir bacağı eksikti; annemle o büyük günahı işleyip, komplekslerin en önemlisini edinemedim." Kadının yüzü belirsiz bir esintiyle ürperen yaprak gibi kıpırdıyor. Güldü. "Güldünüz," diyorum. Kadın cevap vermiyor. Yüzü donuyor. Yeniden bir büst şimdi. "Kahkaha attınız demedim. Sözünü ettiğim küçük bir tebessüm. Gülmek suç mu?"

Kadın gülmekle ilgilenmiyor, suçla da. Belki hâlâ annemle. Ona, yaşasaydı annemin olacağı yaşlardaki kadınlarla yattım, demiyorum. Düşünce beni güldürüyor. Aslında annem diye bir

varlık yok. Aynı dünyada, aynı anda birlikte soluk almadık hiç. Bu kez o soruyor: "Siz neden güldünüz?"

Neden? Çünkü! "Kim olduğum aklıma geldi," diyorum.

Büst canlanıyor. "Kimsiniz?"

"Macduff,"* diyorum.

"Macduff mı?"

Sorusu hem merakla, hem de hayal kırıklığıyla yüklü. "Beni karnından çıkardıklarında, annem öleli on beş dakika olmuş," diyerek yine gülüyorum.

Kadın düşünüyor, ama kısa bir süre; sonra o soruyu soruyor: "Peki, Macbeth kim?"

Shakespeare okumuş bir psikiyatrist var karşımda. Hem Shakespeare okumuş, hem de kuşkulu. O sisli, havanların maytaplar gibi patladığı gece boyunca olanları da biliyor mu? "Kavgacı biri olmama bakıp, aldanmayın. Kimseyi öldürmek istemedim," diyorum. "Sadece ölmemeye çalışıyordum."

"Hepimiz gibi," diyor kadın. Profilin, önden görünüşten daha güzel olduğuna inanan eski Mısırlılar gibi yan dönmüş; yalnızca bir gözünü görebiliyorum. "İçkiyi böyle içmeye askerlikten sonra mı başladınız?"

"Çok daha önce... Aslında bütün kötü alışkanlıklarımı ergenlikte edindim. İçkinin yanı sıra, sigara, sıkışınca yalan söylemek ve mastürbasyonu da ekleyebiliriz bunlara."

Yine uzun bir sessizlik. Bence çözmek için yanlış düğümü seçti. Ama bunu ona söylemeyeceğim. Kilit annem değil, babam. Sorunum bir babam olmaması; hayatımda bu yüzden Tanrı da dahil, kutsal olan hiçbir şey yok. Çünkü bunu bana öğretecek baba-oğul ilişkisi oluşmadı. Bir tema edinememem, hayatımın çatısını çatamamamın nedeni de annesizlik değil, babasızlık... Ben öksüz değilim, bir..."

Aklıma gelen sözcük dalga gibi, beni gülümsemekten gülmeye itiyor.

"Ne oldu?" Kadına bakıyorum, o bana bakmıyor, hâlâ Eski Mısırlılar gibi yana dönük.

(*) Macduff, doğal doğumla doğmamış, ölmüş annesinin karnının kılıçla yarılmasıyla doğan ve Macbeth'i öldüren kahraman – y.n.

"Ben bir yetimim,"* diyorum.

"Çok ilginç, demek annenizi yok sayıyorsunuz?"

"Hep güçlüden yana olmaya eğilimli oldum. Babası olmayanlarda sıkça rastlanan bir durumdur bu. Hem annemin hiç fotoğrafını da görmedim. Babaannem üzülmeyeyim diye hepsini yırtıp atmış..."

Sonunda dönüyor. Yüzünü özlemişim. "Hiç duygusal, hatta yumuşak birisiniz diyen oldu mu size?"

Az önceki dalga bir kez daha yükseliyor boğazıma; ama bu kez testere gibi bir kahkahanın ucunda. "Duygusal ve yumuşak ha... Belki, ama sadece deniz seviyesinde. Siz bizi bir de 1500 metrenin üstünde görmeliydiniz."

Kadın uzun uzun, dağlardaki beni görmek ister gibi yüzüme bakıp, ardından gözkapaklarını dostça kapatıp açıyor; evet, belki göremedi, ama beni anladı.

"Kıyıcılık ve merhametin birlikte var oluşunun, başka canlılarda olmazken insan türünde ortaya çıkışı ne trajik bir zıtlık. Ve bu zıtlığa beynimiz ev sahipliği yaparken acısını yüreğimiz çekiyor."

Sözlerini bitirince dimdik yüzüme bakıyor. Söylediklerini uzun uzun düşünmüş olmalı... "Güzel, ama boş laflar bunlar," diyorum. "Beni başkasıyla karıştırmadığınızdan emin misiniz? Hayatımın önemi konusunda tanıdığınız öteki insanlar kadar titiz değilim. Neden mi?" Bekliyorum; ama sabaha kadar beklesem de boş. Sormayacak. "Değilim, çünkü hayatın önemsizliğini biliyorum... Yakından gördüm. Kendi ellerimde, parmaklarımda gördüm... Dizime kadar kana batmışken gördüm..."

Kadın benim gördüklerimi görmek için az önceki gibi dikkatle bakıyor şimdi. Ama faydasız; göremez. Çünkü o deniz seviyesinde. Aramızda en az 1500 metre var... Göremeyince soruyor: "Hayat nedir sizce?"

Ne midir? Bozuk para; kısaca bozukluk... "Benim gibiler sonunda şu veya bu şekilde hep cehennemin yolunu tutarlar," di-

(*) Öksüz, annesiz ve babasız demektir; yetim ise sadece babasız anlamındadır – y.n.

ye başlıyorum. Galiba sesim yine biraz yüksek. "Şeytanların balosuna katılmaya... Orada hayat bozuk para gibi durmadan el değiştirirmiş. Bir Tanrı'nın, bir Şeytan'ın cebine... Eğer kâğıt para olamazsan asla bir hayatın olmaz... Dağlara çıkıncaya kadar doğru dürüst bir hayatım yoktu... İndiğimde avuçtakini de yitirmiştim... Olacaksan banknot olacaksın! Nihat diye bir arkadaşım vardı, böyle derdi..."

Gelecek

(Temmuz - 2001)

Neden ölmüyorum? Sevmekten vazgeçemediğim kadın o adama âşık ve bunu üç gündür kendini sevdiğine sunduğunu ele veren buğulu sesiyle, yüzünü kızartan utanca aldırmadan durmadan tekrarlıyor... Ne garip! Aşkın derinleştirmediği, güzelleştirmediği hiçbir duygu yokmuş: Utancı bile egzotik bir çiçeği andırıyor. Arada –söz Orpheus'a gelince– gülümsüyor: Gülümsemesinde, ancak âşığının çözebileceği coşkulu bir çağrı gizli... Acı kavrayışımı keskinleştirmiş olsa da anlattıklarını birbirine bağlamakta zorluk çekmemin nedeni bu değil. Kendisi!

İyice şaşkın olmalı; iki ayda o kadar çok şey yaşamış ki, çoğunu hatırlamıyor, anlattıklarıyla zaman bir türlü örtüşmüyor, düğümlenmiyor... Delik deşik, sürekliliğini yitirmiş bir bellek; ona kalan bu... Ama katlanmamı beklediği gerçek ortada ve gizlenemeyecek kadar –zaten gizlemeye niyeti yok– açık: Varlığı, beklediği o kutsal düşle uyanmış, artık âşık ve aşkını kendisinin bile kavrayamadığı bir coşkuyla anlatıyor. Duygulu bir şarkıya benzeyen mırıltılar ağzından dökülür dökülmez çağıldayan sözcüklere dönüşüyor, sözcükler de sele; selse tutku ırmağına...

O'na –birkaç kez denedim– öfkelenemiyorum. Çünkü acımasız olduğu kadar merhametli de; acı çektiğimi, beni sevme-

diği için onu suçladığımı, başkasını sevmesini kabullenmemin ölmek olduğunu bilerek elimi tutuyor. Her dokunuşunda tenim dağlanıyor. Çünkü bedenindeki yangından kopan alevler parmaklarının ucundan fışkırıyor. Konuşurken başının, gövdesinin ve gözlerinin aynı sarsıntının sonucunda tir tir titrediğini fark ediyorum. Belki hep bir sopranoydu, ama ancak şimdi, karşımdaki âşık yüzüyle gerçek bir sanatçıya benziyor: Bütün sevgiyi kendisi için istemesinden, bir primadonna gibi baştacı edilmeyi düşlemesinden belli bu...

Yüzünde utanç çiçekleri, anlatıyor: "Her şey iki ay kadar önce oldu... Karanlık bir gecede." Eliyle tepeyi saran karanlığı, denizi işaret ediyor. Bir yay kadar gerginim. 'Her şeyin' içinde katlanamayacağım neler var? "Haziran başında, tepenin altındaki kayalıklarda oturmuş, etrafı seyrederken... Sessiz, berrak bir geceydi. Aylardır ilk kez kendimi o kadar mutsuz hissetmiyordum. İşte tam o anda, sanki Tanrı bagetini sallamış gibi parlak, kırmızı bir yıldız bütün gökyüzünü kat ederek kaydı ve tam önümde bir meşale gibi denize düşerek söndü. Sesi ardından duydum; daha Haziran'da yıldız kaymasını görmüş olmamın şaşkınlığı geçmeden. Benzersiz bir flüt sesiydi bu; yıldız yok olduğunda tüm evreni kaplamıştı. O an öyle olağanüstüydü ki, soluk almaya bile korkarak hemen gözlerimi kapadım; çocukken de çok sevdiğim bir şey kaybolmasın diye öyle yapardım.

"Uzun süre gözlerim kapalı, tepelerde, denizde, hatta yıldızlarda yankılanan o ilahi sesi dinledim. Aslında sadece dinlemiyordum; müziği unuttuğumu, hayatta en çok önemsediğim şeyden, beni ben yapan parçamdan vazgeçtiğimi hatırlıyordum. O büyülü tını beni tekrar ben yapıyor, yeniden beni bana sevdiriyordu. Tanrı, işaret gönderecek olsa böyle yapardı. İşte o sırada, tam bunları düşünürken bir ses duyunca gözlerimi açıp yana döndüm: Karşımda bana bakan beyaz bir köpek vardı: Moby Dick! Hiç korkmadım; çünkü biliyordum. O bir haberciydi. Ayağa kalktım. Beni efendisine o götürdü. Sese yaklaşmadan, oldukça uzakta bir girintiye gizlendim. Bu gizemli, etkileyici, utangaç müzisyen, Eurydike'ı ölüler diyarından ge-

ri almaya giden Orpheus'tu* sanki." Sözlerinin burasında kendini doğrulayan bir tavırla gülümsüyor. "Gerçekten de Orpheus'la aynı kaderi paylaştığını üç hafta sonra Zehra'dan öğrendim. Karısı, kızıyla birlikte, yıllarca önce ölmüştü; flüt çaldığı kayaların az ötesinde. İkisi de boğulmuş... Anlıyor musun?"

Neyi anlamamı beklediğini düşünmeden, "Anlıyorum," diyorum.

Aslında anladığım ve farkına vardığım, fareli köydeki çocukların aklını başından alan kaval benzeri bir çalgıyla büyülendiği. O, büyülendiğinin farkında değil, hiç ara vermeden ve canımın yanmasına aldırmadan, hoyratça sevdiği adamı anlatıyor. Anlattıklarının tümünü duymuyorum; duysam bile, anlamıyorum; çünkü acı beni hem sağırlaştırıyor, hem de sersemletiyor...

"Hayatı tam bir trajedi... Önce mahkûmiyeti... '74'te afla serbest kalmış... '79'da evlenip, '80'de yurtdışına kaçmış... '92'ye kadar gemilerde denizcilik yapmış; okyanuslarda... aftan sonra '92'de geri dönmüş... '93'te de bu kasabaya yerleşmiş... Karısı buralıymış çünkü... Sorduğumda, kızını hiç görmediğini söyledi... Bu arada ilginç olan da şu; tam üç yıl konservatuara devam etmiş..."

Biraz daha anlatıyor, ama sesini yitiriyorum daha sonra. Onu dinleyememenin asıl nedeni Orpheus'un çocuğunu terk edip gitmiş olması, ama bunu ona söylemiyorum. Çünkü O hem âşık, hem de –bacağı kırık olsa da– bir babası var. Peki, Karaburunlu Eurydike'nin kaçak kocasını bekleye bekleye çıldırdığını, gündüzleri peşindeki bir kız çocuğuyla aşağıdaki koylarda denize bakarak bağıra bağıra ağladığını da biliyor mu? Hayır, bilmiyor. Bilse o adama ilgi duymazdı. O asla alçaklara âşık olmaz. Midem parçalanıyor. Bir alçak olduğum için mi bana âşık olmadı? Sonunda haykırıyorum: "Beni neden çağırdın?"

(*) Yunan mitolojisindeki lir çalan eşsiz müzisyen; Yeraltı Tanrısı Hades, müziği karşılığında Orpheus'un ölmüş karısı Eurydike'ı yeraltından kurtarmasına izin verir, ancak bir şartı vardır: Orpheus yeraltından yeryüzüne çıkarken asla geriye dönüp bakmayacaktır. Tam yeryüzüne vardıklarında, Orpheus güneşi görür ve sevincini paylaşmak için arkasından gelen karısına döner, Eurydike o anda kaybolur – y.n.

Yüzü donuyor. Şaşırdı. Şaşkınlığının derinliğini görünce neden çağırdığını bilmediğini fark ediyorum. Omuzları havaya kalkıyor: Hiç düşünmemiş. Gülüyorum. Gülünce soruyor: "Neden gülüyorsun?"

Aradan on iki ay geçtikten sonra bile kendini hâlâ sahibim sandığı için gülüyorum; cevap bu. Bana istediğini yapabilir; hem de ne zaman isterse. Bilinçaltında bu yönlendirici dürtü var. Geç oldu. "Geç oldu," diyorum. "Hadi git yat."

"Ya sen?" diyor.

O'nu benden çalan çalgıcıyı, bir türlü o köşeden çıkıp gelmeyen babamı, dört numarayı, açlığa 52 gün dayanabilen hemşireyi düşüneceğim. Düşüneceğim o kadar çok şey var ki. Ama düşüncelerimi bir kenara bırakıp, "Galiba biraz daha içeceğim," diye cevap veriyorum.

"Bana kızdın mı?"

Ne diyebilirim? "Âşık olmak suç sayılmaz," diyorum.

"Yani sen..."

Sözünü kesiyorum. "Olmamak da... Hele bana, hiç."

Yaklaşıyor; sarılacak. Âşık olmamasına belki katlanabilirim, ama acıyarak sarılmasına asla... Kadehimi doldurmak için masaya yürüyorum. Beyaz canavar! Geri dönmüş. O, köpeğe doğru atılıyor. "Geldin mi oğlum?"

İkisini baş başa bırakıyorum. O, beyaz haberciden sevdiği adam hakkında bilgi alırken ben içiyorum...

Neden sonra yanıma geliyor. Sesi dalgın. "Yazıyor musun?" Başımı sallıyorum. Artık O'nu yazıp yazmadığımı merak etmiyor. "Okumak isterdim."

"Bir gün belki," diyorum.

Aslında yazacağım hikâyenin odağındaki kadına hem adını, hem de ruhunu vereceğini, buraya gelmeden önce yüzlerce sayfa yazdığımı söyleyebilirim, ama şimdi bu denli cömert olmak gelmiyor içimden.

"Biliyor musun, bu aralar aşk üzerine yazdıklarını düşünüyorum sık sık... Sence gerçek aşk nedir, böyle bir aşk var mı?"

Var mı? Sanmıyorum. Şimdi yazacak olsam, "Gerçek aşkın varlığı tartışmalı," derim. "Çünkü aşkın sayısız tanımı olduğu

iddiası sadece bir varsayım. Aşk, her seferinde yalnızca kendine benzer. Onu değişik sözcüklerle tanımlamamız, olsa olsa karşılaştığımızda bütünüyle kavrayamamamızdandır."

Tanımı beğenmemiş gibi dudaklarını büzüyor. Aşkının değerini veremedim... Böyle düşünüyor olmalı.

Gece O uyuyor, bense öfkenin loş, kışkırtıcı dehlizlerinde içkiyle dolaşıyorum. Bir göçmene âşık oldu; flüt çalan bir denizciye, çocuğunu terk eden bir kaçağa, karısının delirmesine izin veren, kendini fokların akrabası sanan yaşlı bir çılgına... Sonra o sessiz çığlık: Bana âşık olmadı. Kader elime benzersiz bir şiir tutuşturdu, şimdi başkası okuyor... Drogo* gibi fırsatı kaçırdım.

Sabah, daha Zehra gelmeden, beni müzisyenine götürüyor. Koya inen yolun aksine, zeytinliklere yöneliyoruz. Önde O var. Beş dakika sonra arkamızda bir gürültü yükseliyor.

Elif, "Aldırma," diyor. "Avni." Gariban Avni! Peki neden ortaya çıkmıyor? Elif, "Ben de bir kere görebildim," diye cevap veriyor. "Uzaktan."

Önce Ahab, şimdi de Quasimodo.** Bir süre sonra, iki yanımız dikenli çalılarla kuşatılınca denizi ve Avni'yi yitiriyoruz. Daha sonra iz de kayboluyor. Elif'in işaret ettiği tarafa bakınca birbirine tutturulmuş kuru çalılardan yapılmış kapıyı görüyorum. Alışık hareketlerle geçişi aralıyor ve arkada beliren patikaya çıkıyoruz. Beş dakika kadar sonra makiler seyrekleşiyor ve birdenbire derin, dar bir vadi beliriyor solumuzda. Ve tekrar deniz: İki yamacı makilerle kaplı dar vadinin iki yüz metre kadar ötedeki ucunda, ince, mavi bir çizgiye sıkışmış, parıldıyor. Görüntü öylesine vahşi ve çarpıcı ki, duruyorum. Yürümemi engelleyen garip bir yasak duygusu. Bir kâşif önsezisiyle ürperirken mırıltılar dudaklarımı aralıyor: 'Buraya adım atan ilk insanlar biziz; bu vadi Tanrı'ya ait...' Sonra denizciyi hatırlıyorum. Ya o? Belki de Tanrı'yla bir anlaşma yaptı: Kiracı... Son-

(*) Dino Buzzati'nin *Tatar Çölü* adlı romanının kahramanı. Drogo, ona bütün hayatı boyunca beklediği kahraman olma fırsatını verecek savaşın çıktığı gün hastalanarak cepheyi terk etmek zorunda kalır – y.n.

(**) Notre-Dame'ın kamburu – y.n.

ra yıllarca öteden o ses; kulağım dibinde bağırıyor: 'Pusu, pusu var...'

"Dikkat et, küçük taşlara! Kayabilirsin."

On bir ay sarp dağların zirvelerinde gezinmemişim gibi, "Olur," diyorum. "Ederim."

On dakika sonra vadinin denize açılan ağzına varıyoruz. Soluk soluğayız ikimiz de... Durduğumuz yerden bakıldığında Domuz Burnu'nu tam ortadan bölen ince yarık, bir bâkirenin vajinasına benziyor; sonra sola dönüyoruz. Yanılmışım; Tanrı, az önce rahminden çıktığımız vadide değil, burada oturuyor olmalı. Tam karşımızda, burnu oluşturan iki yüz metrelik som kayanın içine yerleştirilmiş, kum saati şeklinde bir oyuk var. Her şey kaya; sahilden otuz metre ileride heyelan ve depremler sonucunda tepelerden düşen büyük taşların oluşturduğu doğal dalgakıran, küçük koyu bir yengecin kıskaçları gibi iki yandan kuşatıyor. Buraya kimse giremez... Çevreyi gözden geçirir geçirmez böyle düşünüyorum... Çok uzaklarda belli belirsiz bir gölge. Avni? Oldukça iri biri olmalı.

Elif, "İşte, burası fokların yuvası..." diyor, ardından da haberi veriyor: "O da hep buradadır."

Elinin bir güvercin olup uçtuğu yöne bakıyorum. Yukarıda, kayanın içinde küçük bir girinti; kartal yuvası... İri bir kayanın gölgesine çekiliyoruz. Aslında Tanrı'nın ve denizcinin gölgesi üstümüze düşen. Sessizliğin büyüklüğü altında eziliyoruz; o dağlar gibi, olağan yaşamın çok dışında, kendi yasaları olan bir yer burası; hissediyorum.

Adam bir süre sonra geliyor; hayır, geliyor demem yanıltıcı: Yoktan var olur gibi kumsalda birdenbire beliriveriyor. Varlığı fiziksel değil, düşsel. Yürürken hiç ses çıkarmadığından böyle düşünüyor olmalıyım. Gelişini, hemen yanımda durduğunu Elif'in gözlerinin tutuşması ele veriyor. Yana dönüyorum: Başında yine beresi; bir heykel... Belirsiz utangaçlığıysa gerçek değil, şeytansı bir maske.

El sıkışmıyoruz, Elif neden geldiğimizi açıklayınca denizci anlatıyor. Hep önüne bakarak, ama her zaman çevresine hâkim olanlara özgü yönlendirici, gizli bir kibirle konuşuyor. Yaşamı-

nı feda edebileceği, kutsallığına inandığı bir yer burası. Sözlerinden bunu anlıyorum. Arada başını kaldırdıkça yüzünün seçilmediğini fark ediyorum. Tanrı gibi: Ona karşıdan bakılamıyor. Tanrı! Bir ışık yanıyor. Sevdiğim kadının açmazını keşfediyorum birden. Sorununu anladım: Âşık olduğu adam onu sevmiyor. Henüz bilmiyor ama, beni bunun için çağırdı; sevilmediğinden. Ne zaman sevilmediğimizi anlasak, hemen bizi seven birine sığınmaz mıyız? Orpheus bize bakıyor. Hareketsiz bir sertliği var; onu heykele benzetmemin nedeni de bu. Yalnızlığından haz alan biri olmalı. Beresini çıkarıyor. Alnının cesur insanlara özgü dikliği, göz alıcı.

"Buraya Porsuk Bükü denmesinin nedeni..." Beresiz denizciye benzemiyor; özellikle de kayaların dibinde yan yana yeni kazılmış çukurları gösterirken. Daha çok bilge bir münzevi. Sanki kutsal ve yaşayan bir varlıkmış gibi, beni doğal dalgakıranlarla korunup gizlenen koyuyla tanıştırıyor. "Porsuklar geceleri tepelerden inip, burada su içerler..."

Hiç porsuk öldürmedim, çünkü o dağlarda porsuk yoktu. Birlikte ileriye doğru yürüyoruz; koyun, dik kayalarla kesilen öteki ucuna. Adam yere yatıyor, biz de yanına uzanıyoruz. Elif'le konuşmaya başlayınca fokları aradığımızı öğreniyorum. Elif düşüncelerini söylüyor; demek burada, bu koyda Orpheus'la birlikte çok vakit geçirdi. Damarlarım dağlanıyor...

Aralarında tartıştıkları sorun, dişi fokun, nesillerini devam ettirecek bir erkeğinin olmayışı. Denizci, gözüpek bir erkeğin ya kuzeydoğudan, Foça'dan, ya da güneyden, Mordoğan taraflarından gelebileceğini söylüyor. Tavırlarında uzmanca bir iyimserlik var. Eğer bu yaz bir erkek bulamazsa, dişinin işi çok zor. Yavrusunu tek başına hem besleyip, hem de koruması olanaksız...

Adamın konuşmasına, cümlelerindeki vurgulara, bazı sözcüklerdeki tonlamasına bakan biri, fokların geleceğinin, insanlığınkinden daha önemli olduğunu sanabilir. İkisi de çıldırmış... Onları seyrederken böyle düşünüyorum. Düşünceleri sorular izliyor. Burada ne arıyorum? Budala mıyım ben? Yarın İstanbul'a döneceğim.

Sigara çıkarıp yakıyorum. Beni buraya getiren neydi? Safça bir mucize dileği; on iki ay önce beni bir türlü sevemeyen kadının sonunda hatasını onarma isteğine kapıldığını ummuş olmam. Gülüyorum; ikisi de bana dönüyor. Güneş yükseldikçe, yamaçtaki yabani ağacın dağılmış mürekkep lekesini andıran gölgesi, bir örümcek gibi üzerimize doğru ilerliyor.

Parmaklarımı uyuşturan karıncalaşmanın nedenini o sırada çözüyorum: O'nu öldürme isteği... Adam, sadece iki metre ötemde, tehlikeyi sezinlemeden kıpırdıyor. Yüzbaşının madalya almamı garanti etmek için yan yana sıraladığı yedi kişiden hiçbirini isteyerek öldürmemişken, sığların* altını gözetleyen bu adamı öldürmeyi ne çok istediğimi düşünüyorum şimdi. Neden? Sevdiğim kadını elimden aldığı için mi? Gözlerim kapanıyor... Gözlerimin kapanmasının kötü bir işaret olduğunu, erkeklere yönelik acıma duygumu yitirdiğimi anlamalılar. Ama adam anlamıyor. Neden? Ona bakınca nedeni çözüyorum. Çünkü korkaklara özgü önsezisi yok...

"İşte..." Sesin ardından denize dönüyoruz. Sığların ucunda bir fok var. "Aferin sana kızım..." Adamın sesi insanın çocuğuna yöneltilebileceği o yüreklendirici hayranlıkla yüklü. "Gece paçayı kurtardın. Saçmalar değmedi sana, değil mi?"

Sezgi: Karayazgı adamla foku birbirine bağlamış. Sonra daha korkutucu o düşünce: Ve bu yazgıya, âşık olduğum kadın da katılacak...

Yarım saat sonra geldiğimiz yoldan geri dönüyoruz. Adam önümde; yürürken bazı kayalara, çalılara, eski dostuymuş gibi severek dokunduğunu fark ediyorum. Dudaklarına bakmıyorum; baksam, otlarla konuştuğunu göreceğim. Ama asıl korkutucu olan Elif; ayak izleri: Kumda neredeyse hiçbir iz bırakmamış, tozlu bir belirsizliğin içinde yok olmuş...

Gece yalnız kaldığımızda ona koşmak için can attığını hissedince, Elif'e, "Seni sevmiyor," diyorum.

Güzel yüzü küçümsemeyle geriliyor; kıskançlığımın farkındaymış ve bu midesini bulandırıyormuş gibi. Ben bir alçağım.

(*) Sığ, deniz tabanından su yüzeyine kadar çıkan, deniz canlıları için korunaklı kayalar, sığlık – y.n.

Eminim. "Seviyor, âşık da olacak." Başımı sallayınca, "Nereden biliyorsun?" diye bağırıyor.

Biliyorum; çünkü Tanrılar asla âşık olmazlar...

Elif gece yarısı odama geliyor. Gördüğüm en üzgün kadın yüzü var karşımda. Biçim vermeye alışkın gözlerine yaş ve acı yerleşmiş. Anladı; kollarında, hayatı boyunca kendini adamaya hazırlandığı aşkı bulacağını hayal ettiği adam, bir Tanrı.

İki kazazede gibi birbirimize sarılıyoruz. "Ne yapmalıyım?" Ne kadar acımasız! Ben bu soruyu soracağı en son kişi değil miyim? Ama O âşık; bu yüzden utanmayı aklına bile getirmeden, bir alçak gibi, her seferinde yeniden bıçaklayarak, tekrar tekrar soruyor: "Beni sevmesi için ne yapmalıyım? Ne yapmalıyım?" Bilmiyorum. Bu konuda bana güvenmemeli; ben bir türlü sevilmeyi başaramadım... "Belki kim olduğumu unutup, sakınmadan, kendimi ayaklarının altına sermeliyim..."

'Sakınmadan...' Sözcük su gibi yayılıyor. Benden sakındığı benliğini, acılı müzisyenine açacak. Kollarımı gevşetip, yüzüne bakıyorum. Resim tamamlandı; artık tam anlamıyla âşık bir kadını andırıyor: Farkında mı, mantığı ve tutarlılığı onu yavaş yavaş terk ediyor...

Ona –sandığımdan da çok– âşığım. Ama O başkasına duyduğu aşkı tane tane, sözcüklerini tutkusunun aleviyle aydınlatarak anlatıyor. Bu yüzden konuşmasında imalara, kuşkulara yer yok...

Sabaha karşı, sonunda gözlerimden vazgeçiyor ve onun gözlerine yerleşiyorum. Her şeye oradan bakacak, onu onaylayacak, aşk acısını paylaşacağım. Bir benliğim yok artık. Hatta körüm; ama gönüllü bir körlük bu.

"Beni tek başıma bırakma," dedikçe kulağına fısıldıyorum:

"Bırakmayacağım... Asla... Yemin ederim."

O hâlâ yakınında olduğum en değerli şey... Gözyaşlarımız birbirimizin kirpiklerinde kuruyor. Kim bir kadını bundan –benden– daha fazla sevebilir?

ALTINCI BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Mayıs - 2000)

- 1 -

Elif, şaşırtıcı isteğini, Londra'dan döndüğü o gün akşam, annesi gittikten sonra alt kattaki salonda yemeğin ardından kahve içerken söyledi. Tam yüzünde daha önce farkına varmadığım, benden gizlemeyi başardığı bir resim olduğunu düşünürken. Sesi gözüpek bir vurguyla dalgalanıyordu: "Bir süre burada yaşamaya ne dersin?"

Yaşamak! İnsan dağarcığının bazen koyu, bazen parıltılı, ama her durumda en değerli sözcüğü... Eğer teklifini kabul edersem, hayatım sona erecek; kendiminkini değil, onun hayatını yaşayacağım... Önce bunları düşündüm; sonra onunla aynı evde yaşamanın hiç tatmadığım kışkırtıcı hazzını. Sarsıldığımı hatırlıyorum; kararsızlığım şaşkınlığıma eklenince bir süre konuşamadım. Sonra yutkundum. Sözcük, ağzıma sığmayacak kadar büyükmüş gibi, olur diyemedim yine de. Zaten 'burada yaşamanın' neyi içerdiği de pek belirgin değildi. Gözlerimi kaçırıp, "İş bulup çalışmam gerekiyor," dedim.

Semra'yı anlattım. Elif sözlerimi kesmeden, sonuna kadar ilgiyle dinledi; dinlerken söylediklerime hak veriyormuş gibi başını sallıyordu. Sadece Semra'yı anlatmıyordum; yokluğunu,

onu nasıl özlediğimi, aşkımı da. Sanırım beni de anladı. Sigaramı yakarken, "Bunu halledebiliriz," dedi.

Önerisini geri çevirdim. "Kendi başıma halletmeyi yeğlerim."

"Ben Semra'yı kastettim," dedi. "Neden ona iş bulmuyoruz?"

Belki bulurdu. "Sorun, bulduktan sonra kovulmamak," dedim.

"Öyleyse onu kovmaya kalkışmayacak bir işveren bulmalıyız."

O sırada, sanki doğru açıdan ışık almış gibi, yüzündeki yeni resmin gizini keşfettim. Başkası gibi bakıyordu. Gözlerimi yeni bakışlarından kaçırarak, "Semra inatçıdır, kabul etmez," dedim.

"İkna edebiliriz." Gülümsedi. "Yeter ki sen evet de."

Oyalanıyorduk. Eninde sonunda soracağım asıl soruyu sormalıydım. "Neden burada kalmamı istiyorsun?"

Kararsızlığı kısa sürdü. Cevabı önceden düşünmüş olmalıydı. "Dostluk... İstersen paylaşmak da diyebilirsin."

Sadece güzelliğini değil, onu da anlıyordum: Paylaşmak istediğinin hayatı değil, yalnızlığı olduğunu da. Sonra başka düşünceyle irkildim. Yalnızlığı artık kadınlığını da içeriyordu. "Değişmişsin," dedim.

Cevap vermedi, gülümsemekle yetindi. Oysa yeni dudakları, evet, değiştim, artık eski ben değilim diyordu... Karşımda dururken öyle güzeldi ki, 'öyle'ye ekleyecek ya da çıkaracak bir tek şey bulamıyordum.

"Epeyce düşündüm," dedi sonra. "İnsan, sağlığının iyi olduğunu öğrenince kendine daha dürüst bir gözle bakmayı deniyor..." Dürüst gözle kendine bakınca ne gördüğünü de söyledi: "Sanırım son bir yıldır pek çok şeyden kaçtım, uzak durdum."

Ona dikkatle, kavrayışımı eğip büken eğilimimi bir kenara iterek baktım. Karşımdaki kadın hem yeni, hem de önceki benzerinden daha gerçekti. Kim matemden vazgeçen birini geri çevirebilir? Yine de, "Ben de senin yaptığın gibi düşüneceğim," demekle yetindim.

Akşam döndüğümde evde kimse yoktu. Soyunmadan, Semra eve yerleştiğinden beri yatak olarak kullandığım salondaki eski divana uzandım. Kararsızlığın kılıcıyla ikiye bölünmüştüm. Ya Elif'e gidip onurumu, ya da bu izbe, dar fare kapanında kal-

maya karar vererek Elif'i yitirecektim. Elif'e karşılık soyut, sadece birkaç haftadır varlığından haberdar olduğum –genellikle insanı zora koşan– bir erdem! Gözlerimi kapatıp varlığıma her gördüğümde yeni şeyler katan kadını düşündüm. Yanındayken, kendimi bir sanatçı gibi hissediyordum: Güzelliği yaratmayan, ama altını çizen. Ondan, başyapıtımdan vazgeçecek gücü bulabilir miydim?

Kararsızlığımı dışarıdan yükselen fren sesi böldü. Pencereye yürüdüm. Sokak hareketsizdi. Üç-dört ev kadar aşağıda park etmeye çalışan, farları açık arabadan gelmiş olmalıydı ses. Karanlığı dikkatle süzünce hızlı adımlarla apartmana yaklaşan gölgeyi seçtim. Semra!

İki dakika sonra karşımdaydı. O da Elif gibi değişmişti; özellikle de gözleri. "Ne oldu?"

"Hiç," dedi.

Dışarıya baktığımda arabanın hâlâ orada durduğunu gördüm. "Seni mi izliyorlar?" Karşılık vermedi. Camı açıp dışarı sarktım. Önce farları kapandı, sonra araba geri geri giderek caddeye çıkıp uzaklaştı. Semra'ya döndüm. "Polis mi?"

"Ne bileyim ben... Arkamdan gelen herkese kimlik soramam ya."

Hem öfkeliydi, hem de yorgun. Derin derin, suyun altından yeni çıkmış gibi soluk alıyordu. Çay hazırladım. İki fincan ve sigaradan sonra sakinleşti.

"Dört gündür iyice azıttılar... Açık açık yıldırmayı, korkutmayı deniyorlar artık." Elimi omzuna koydum. Göz göze geldik. Ağlayacak mıydı? Ağlamadı; hıçkırıkları hep acıklı bir karanlığın içinde gizlenirdi. "Merak etme; başına dert olmam. Birkaç gün içinde giderim."

"Burada istediğin kadar kalabileceğini biliyorsun," dedim.

"Başın derde girebilir." Endişesiz, ancak olacakları da göz ardı etmeyen bir tavırla uyarıyordu. Çay almak için mutfağa gitti; dönünce neler olduğunu kısaca özetledi: "F tipi cezaevlerine karşı bütün bölgeleri kapsayan bir direniş örgütlenecek... Komitede ben de yer alacağım..."

Yüzüme bakıyordu. "Beni düşünme," dedim. "Ama Murat'ı

düşünmelisin. Babaannesinde mi?" Başını salladı. "Parayı da düşünme," dedim. "Çalışmaya başlayacağım."

Haber onu şaşırttı. "İş buldun mu?"

"Rehberlik," dedim.

"Bir daha rehberlik yapmayacağım diye yemin etmemiş miydin sen?"

"Bu bozacağım ilk yemin değil," dedim.

Gülümsemeye çalıştı, ancak bu ellerinin üstünde baş aşağı durmak kadar zormuş gibi, birkaç kez denedikten sonra vazgeçti. Birden onu yıllardır gülerken, hatta gülümserken bile görmediğimi hatırladım. Tıpkı insanın uzun zamandır konuşmadığı bir dildeki, bildiği bir sözcüğün belleğinden silinivermesi gibi, gülmeyi unutmuştu. Gözlerimi kapayıp, resimlerinin arasında Semra'nın köşeli, gergin olmayan yüzünü aradım. Bulamadım. Hep Elif çıkıp geliyordu karanlığın içinden.

Ona tekrar sarıldım. Beni eskisi gibi, Rüştü'nün suçunu üstlenmemden önceki kadar çok sevmesini istiyordum. Saçlarını okşadım. "Eski mahallede Gülümser vardı, hatırlıyor musun? Adının aksine, tanıdığım en asık suratlı kız, derdin. Yetiştirme yurdundaki..."

Hatırlıyordu: "Hani şu..."

"Evet, o," dedim. "Tecavüze uğradığını duyduğunda hırsından hüngür hüngür ağladığın, babaannemin de arkadaşlık yaptığın için seni azarladığı kız."

"Evet, ne olmuş ona?"

O yaz sinemada birlikte gördüğümüz filmde âşık olduğu –leydileri kurtaran– o kara şövalyeyi sevdiği gibi sevmesini istemiştim beni. Yetiştirme yurdunun muhasebecisine bodrumda yaptığım her şeyi söylemeden, "Adamı bulup ağzını burnunu dağıttım," dedim.

Geriye çekildi. "O zaman mı?"

"O zaman," dedim. "Rüştü'nün yerine gözaltına alınıp serbest bırakıldıktan sonra..."

Başını salladı. Sonra, "Anladım," dedi.

Anlamıştı, ama beni tekrar eskisi kadar sevip sevmeyeceğine ilişkin ipucu yoktu sesinde. Belki artık onu bırakmalıydım.

Ama bırakmadım. Sıra yıllardır sormayı ertelediğim soruya gelmişti. "Hiç romanımdan söz etmedin? Beğenip beğenmediğini, nasıl bulduğunu... Okuyup okumadığını bile bilmiyorum."

Kollarımın arasından sıyrılıp geri çekildi ve uzun uzun yüzümü süzdü. "Bakış açısı," dedi biraz daha düşündükten sonra. "Benim için hep bu önemli olmuştur. Romanını okuduğumda, kendine yakın, insanlığa ise uzak duran bir yazarla karşılaştım."

İnsanlığa uzak... Ben de onu anlıyordum. "Anladım," dedim. Oysa yazarken hep romanımı okuduğunda beni olduğum yerden alıp başka yere, Tuncer'e yakın bir yere koyacağını düşünmüştüm. Yanıldığını, aslında hiçbir yere yakın olmadığımı söylemeyi düşündüm: Kendime bile. Bulunduğum yer hiçliğin ortasıydı. Sigara yaktım. "Elif bugün döndü," dedim.

"İyi."

"Onunla kalmamı istiyor." Söyleyecek bir şeyi yokmuş gibi sustu. Sessizlik uzayınca, "Bir süreliğine," dedim.

Haberden hoşlanıp hoşlanmadığını belli etmeyen bakışlarını üzerimde tutuyordu. "Onu neden bu kadar önemsiyorsun?"

"Galiba ona âşığım," dedim.

"Çok da zengin, değil mi?"

"Ondan para almıyorum." İnanıyor muydu? İnanmasını istiyordum. "Benim için önemi, zenginliğinden çok, değerliliği..." Sesimi kontrol etmeye çalıştım. "Hiç onun kadar değerli bir varlığa böylesine yakın olmamıştım."

Sözlerim onu birden kızdırdı. "Hâlâ gördüğü her şeyi isteyen o çocuk gibisin. Eskiden de asla senin olmayacak şeylere ağzın sulanarak bakardın." Başını sadece kendisinin bildiği bir nedenle sallıyor gibiydi. "Ama artık çocuk değilsin. Durumu dramatik kılan da bu bence."

Otuz yıl önce, babaannemden gizli biriktirdiği paralarla, gördüğü her şeyi arsız bakışlarla süzen o küçük çocuğa istediklerini almak için çırpınan kıza baktım. Artık o da çocuk değildi. Çocukken yumuşak, sevecendi. "Reddetmeli miyim?"

"Seni neden istiyor?" Cevabı –bildiğinden– o verdi: "Yaptığın en iyi iş için; koruması olacaksın..."

Belki haklıydı. Ama bunda şaşılacak bir şey de yoktu. Herkesi korurdum ben: Onu, Feride'yi, Talat'ı... Gülümsedim, sonra, ülkemi, diye tamamladım düşüncemi. Elif'i de korursam ne değişecekti? "Sanırım kabul edeceğim," dedim.

"Buna şaşırmam."

"Ama kalmamı istersen..."

Kararlı olduğunu göstermek için gerekenden daha sert bir sesle sözümü kesti: "Ben kendimi korurum." Yanılıyordu. İnsan, benim tanıdığım o adamlardan kendini koruyamazdı. "Artık yatacağım."

"Tamam," dedim. "Sen yine de dikkatli ol."

Semra odasına girdikten on dakika sonra geri geldi. Soyunmamıştı. "O eski, büyük sandık Ayşelerdeymiş... Bir ara gidip bakarız."

Ayşe! Sonra Ayşe'nin Tuncer'in kız kardeşi olduğunu hatırladım. Semra konuşmama izin vermeden odaya döndü. Nedense haber beni heyecanlandırmadı. Yarım saat kadar sonra Elif aradı.

"Şu anda ne yaptığımı biliyor musun?" Sesi boğuk, buğuluydu; kertenkele dili gibi yapışkan. "Yataktayım, kararlar alıyorum..." Uzun, içine düşüncelerini sıkıştırdığı bir soluk aldı. "Sığınağımı sana vereceğim galiba."

"Hâlâ düşünüyorum," dedim, eninde sonunda onunla aynı çatı altında uyuyacağımı bile bile.

"Peki Barış Utkan," dedi. "Beklerim; sabırlı olmayı öğrendim ben."

Adımı, soyadımla birlikte söylemesi beni ona ait kılıyordu sanki. O zaman anladım: Varlığını unuttuğu bedenine geri dönen kadından daha kararlı, daha korkutucu kimse yoktur.

- 2 -

Sabaha doğru, siperlerde edindiğim o şaşmaz içgüdüyle yattığım divandan sıçrayarak gözlerimi açtım. Ter içindeydim. Salonun ortasında karanlığı kırmaya çalışan cılız bir ışık vardı;

arkasında da Feride. Masanın yanındaki sandalyede sanki binlerce yıldır kımıldamadan, aynı şekilde oturuyormuş gibi duruyordu. Taştan bir büste dönüşmüş yüzünde sadece garip bir ışıkla parıldayan gözleri canlıydı. Yutkundum; reflekslerimi yitirmemiş, çığlık atmamıştım.

Kapıyı onda duran anahtarla açmış olmalıydı. Doğruldum. Neredeyse çıplaktım, ama şaşırtıcı olan ne çıplak oluşum, ne saatin garipliği, ne de Feride'nin kurumuş, sadece kabuğu kalmış bir böcek gibi oturması değil, bana sokakta tanımadığı biriyle karşılaşmış gibi bakmasıydı. O yüzden, "Benim," dedim. "İyi misin?"

Hemen cevap verdi: "İyiyim. Kavga ettik. Buraya getirebilir miyim? Hiç olmazsa geceleri..."

Sesi hareketsizliğiyle zıt, canlıydı. Uzun bir tartışmayı sonuçlandırmamız için hemen evet dememi bekleyen sabırsız bir ses tonuyla konuşuyordu. Sarhoş, diye düşündüm. Ama, ne zaman içse kusar, ardından da sızardı. O zaman çıldırmış... Evet, çıldırmıştı; gözleri de söylüyordu bunu... Kiminle kavga etmişti? Kiminle olacak? Annesiyle... "Pamuk, çok sevimli bir şey... Küçücük... Daha bir aylık."

"Köpek mi?" dedim.

Canlı gözleri olan bir heykel olmadığını kanıtlayarak başını önüne eğdi. Yanına gittim. Söylediği kadar küçük bir köpek kucağında uykuya dalmıştı. Ben olsam adını Pamuk koymazdım; o kadar beyaz değildi. "Çok güzel, öyle değil mi?"

Ne diyeceğimi bilmiyordum. Başka zaman olsa delisin derdim, ama yüzüne bakınca, "Güzel," dedim. Sonra, "Çok güzel," diye onayladım. "Nereden buldun?"

"Satın aldım... Gazetecilere kızıyorum; artık onlara hiç inanmayacağım. Kedi için intihar, diye yazdılar..."

Üstüme bir şeyler geçirdikten sonra yanına oturdum. Ne yapabilirdim? Gözlerine bakınca, hiçbir şey, diye cevapladım soruyu. Trajik bir yolculuğa çıktığını bilmesem, haline komik bile diyebilirdim. Köpek uykusunda gerindi, o sırada Semra aklıma geldi. "Ama Semra'ya da sormalıyız," dedim sonunda.

Onu köpeğiyle bırakıp çay yapmak için mutfağa gittim. Son-

ra ben çayımı yudumlarken Feride kımıldamadan kucağındaki beyaz köpeği seyretmeye devam etti. Canlı oluşu aldatıcıydı; bir ölü gibi çürüyordu aslında. Erken olduğunu, öksüreceğimi bile bile günün ilk sigarasını yaktım. Yaşamla tek bağı, renginin beyaz olduğu bile kuşkulu bir köpeğe indirgenen, hüzünlü bir kadınla güneşin doğmasını bekleyerek konuşmadan oturduk. Ben eski sinema yazılarını topladığım dosyaya göz gezdirdim: Marcel Carne'nin *Le Jour se Le`ve* ve *Les Visiteur Du Soir*'i, Luis Bunuel'in *Republic of Sin*'i, Theo Angleopoulos'un *To Vlemma Tou Odyssea*'sı... Belki günün birinde küçük bir kitapçık hazırlayabilirdim. Plâklarımı, kasetlerimi şimdiden özlemiştim. Arada öksürdüm; Feride sessizdi; sanırım o hep Hasan'ı düşündü.

Saat yedi buçuk gibi önce köpek uyandı, ardından da Semra. Durumu ona anlattım; Feride, köpeğin mamasıyla sepetini almaya gittiğinde birbirimize çaresizlikle bakıyorduk. Yapabileceğimiz bir şey yoktu: Buna konuşmadan, böyle karar vermiş olduk. Sonra aldırma, dedim kendi kendime, nasılsa evde kırılacak bir şey yok. Geçen Eylül'de içkiyi bıraktıktan hemen sonra, bir gece hepsini tek tek parçalamıştım.

Dokuza doğru Feride'yi köpeğiyle bırakıp evden çıktık. Semra, Feride'ye kızmıştı; ben de öfkeliydim ama onu yatıştırmaya çalışarak, gülünç şeylerden söz ettim. Hiç gülümsemedi; o zaman gülmeyi temelli unuttuğuna emin oldum. Gülseydi belki elini tutar, beni eskisi gibi sevmesini isterdim.

Ben Taksim'e gidiyordum, o nereye gideceğini söylemedi. Sokağın başında ayrıldık. Akşam gelip gelmeyeceğimi de sormadı. Sorsaydı da, bilmiyorum derdim.

Vapurda karşıma çocuklu bir kadın oturunca Feride'nin durumuna karşı gösterdiğim tepkinin ikiyüzlülüğünü keşfettim. Küçük, savunmasız bir çocuğun ölümü karşısında duyduğu uçsuz bucaksız acı, karşısındakinde, insanın acı çekme yeteneğinin genişliği konusunda korkular uyandırıyor, kırılgan bir canlı olan türümüzün ne kadar kolay çıldırabileceğine ilişkin ipuçları veriyordu. Bu yüzden çok ileriye gittiğini, acısını abarttığını, davranışlarının anlamsız olduğunu düşünüyor, gizli gizli öfkeleniyordum. Oysa Hasan kendi çocuğu olsaydı, acı-

sını anlar, durumuna saygı gösterir, kendi içine dönmesini kolayca kabullenirdik. Annelik onu bağışlatabilir, çıldırmasını haklı kılardı.

Yolculuğun kalan kısmında çocuksuz kadınların acılarına uzak, duyarsız kalmanın utancını yaşadım. Gerçeği, Feride'nin bütün çocukların annesi olduğunu unutmuştum.

Vapurdan inerken Elif düşüncelerimi yavaş yavaş ele geçirdi. Öyle ki, Taksim'de aradığım seyahat acentasının bulunduğu binanın önüne geldiğimde kafamdaki her şey erimiş, geride sadece acı veren ateşten bir cevap kalmıştı: Evet; geleceğim.

Meydana pek uzak olmayan bina, süprizlerle doluydu; değerini bir hazine gibi saklamış, zarafetini dışa vurmak yerine, içinde sergilemeyi seçmişti. Mermer basamaklar, ferforje korkuluklar, köşelerdeki küçük heykeller, duvarlardaki pastel renklerle boyanmış resimler, trabzan başlarındaki büstler, spiral merdivenlerin ortasına yerleştirilen antika asansör...

Bir hafta kadar önce telefonda konuştuğum adam hayatımda gördüğüm en garip insanlardan birisiydi: Zayıf, kadınsı bir inceliği olan, sevecen çizgilerle çevrelenen içine çökmüş bir yüz ve bu yüzün altında böyle on başı taşıyabilecek kadar iri, geniş bir beden. Adama şişman demek mümkün değildi; minik kafalı, sevimli dev daha uygun diye düşündüm onu görür görmez. İçinde yer aldığı seçkinliğin bir parçası olmadığı kesindi; oldukça iri bir parçayı andıran varlığı yanlış renge boyanmış bir duvar gibi rahatsız ediciydi. Onu katlanabilir kılan hayal kurmaya dönük, yakın bakan gözleriydi sanırım. Konuşmaya –o zamanlar ilk tanışanların yaptığı gibi– depremle başladık ve on dakikada İspanyolca'yı nereden öğrendiğime geldik. "Film merakım yüzünden," dedim.

Üniversite ikinci sınıftayken İspanyol Kültür Merkezi'ne film izlemek için gittikçe, dil kurslarına da devam etmeyi düşünmüş, sonunda Çetin'le birlikte üç yıl sürecek bir programa katılmıştık. Parayı tabii o vermişti. Adam daha önce kimlerle çalıştığımı sorunca, hakkımda pek de iyi şeyler söylemeyeceğini bildiğim eski işverenimin adını verdim. Sadece İstanbul'da tur almak istediğimi de ekledim.

Minik dev, koyduğum koşuldan hoşlanmadı, içeri girdiğimden beri ağzında tuttuğu pipoyu alışkanlıklarına bağlı insanların güveniyle yakarken yüzüme dik dik bakışından anladım bunu. Boşunaydı, bakışlarının dikliği, onu öfkeli birine benzetmiyordu.

Sevgi'yi oldukça yakından tanıyormuş gibiydi; konuşmamız sırasında tam altı kez adını tekrarlayarak ondan söz etti. Neden sonra beni sorguladığını, Sevgi'yle aramda bir şey olup olmadığını merak ettiğini anladım. Sevgi ve karşımda oturan minik başlı dev! Düşünce son derece komikti. Adama cep telefonumun numarasını vererek dışarı çıktıktan sonra uzunca bir süre kahkahalarla güldüm. Öyle ki, ben hıçkırır gibi art arda kontrol edemediğim kahkahalar atarken, Gümüşsuyu'ndan Taksim'e çıkmakta olanlar, sanki gülmek ölümcül bir hastalık bulaştıran virüsmüş gibi yönlerini değiştirerek, etrafımdan dolanıp geçtiler. Abartılmış neşe de, acı gibi insanı yalnızlaştırıyordu.

Minik başlı devin gözünün beni pek tutmadığından emindim. "Bu tür işler için insanın gözlerinin hizmet etme isteğiyle parlaması gerekir," demişti. Haklıydı, o ışığı yakacak isteği içimde hiç duymamıştım. İki-üç gün sonra ona uğramaya söz vermiştim. Salı ve Çarşamba günü tur alan birinin yanında –işe alışmak için– dolaşacaktım.

On dakika sonra büyük otelin altındaki pastanede oturuyor, Elif'e teslim olmanın onurlu bir yolunu bulmayı umut ederek kahve içiyordum. Umut, sabırsız bir duyguysa benim durumumda bu tanım pek doğru sayılmazdı; nasıl aşkın vakti gelince beklemeyeceğini biliyorsam, Elif'e, 'İşte geldim, benimkini bırakıp, senin hayatını yaşamaya hazırım' demem gerektiğinde de, bunu kolaylıkla yapacağımı biliyordum. Yani bir yandan umut ediyor, bir yandan da sabırlı bir hareketsizliğin içinde tembel tembel etrafı seyrediyordum. Tek endişem, yeni edindiğim ve henüz tadını çıkarmadığım onurumu daha pek kullanmadan, hemen yitirmekti. Ama gerekirse, bundan da vazgeçebilirdim.

Yazın habercisi denen, ilk yarısı öteki yarısına benzemeyen günlerden biri olacaktı. İnsanları mevsim konusunda yanıl-

tan günün içinde, önümdeki geniş yolda bulanık bir nehir gibi akan, kimisi yaza, çoğunluğu bahara göre giyinmiş kararsız kalabalığı seyredişim cep telefonunun çalışına kadar sürdü. Karşımda Elif'i bulacağımı düşünerek tuşa bastım. Elif değil, Sevgi'ydi.

Yarım saat sonra galerideydim. Sevgi yalnızdı; beni her görüşünde soyguna gelmişim gibi bakan endişeli yardımcısı ortalıkta görünmüyordu. Cep telefonumun numarasını tabii ki ona sabahki buluşmanın raporunu veren minik devden almıştı. Eskiden oturduğum koltuğa oturdum. İkimiz de buraya, ona borçlu olduğumu ve bu borcu ödemek için geldiğimi biliyorduk. Bana para ve bir iş bulmuştu, öyleyse ona katlanacaktım. Asıl konuya gelmeden önce biraz oyalandık; aslında oyalanan oydu, ben ödemesini geciktiren borçlunun saygılı tavrıyla onu bekliyordum. Çok beklemedim; on dakika sonra sesinin tonu değişmişti.

"Biliyor musun, benden ayrılınca yeniden yazmaya başlayacağını sanmıştım." Artık önemini yitirmiş hayal kırıklığını –kol gibi iki yana açtığı– gözleri de doğruluyordu. "Beni küçümseyebileceğin, yargılayabileceğin, alamadığını söylediğin öcünü alabileceğin bir şeyler..."

Şeyler... Asıl konuya gelmiştik. Sıkıldığımı anlamasını umduğum bezgin bir sesle, "Yazmak, intikam almak için zahmetli ve uzun bir yol," dedim. "Bilirsin, duygularım asla bu kadar uzun ömürlü değildir." Biliyordu, ama bilmezlikten geliyordu. Eğer çok istiyorsa geç kalmış öcün bir kısmını pekâlâ şimdi alabilirdim. "Ben de biriyle birlikteyim," dedim.

"Şu emekli bir soprano..."

O gevezeyle konuşmuştu yine. "Galiba onu her gün görüyorsun?"

"Kimi?" dedi.

"Talat'ı."

"Biriyle birlikte olman beni mutlu eder. Eğer tekrar sevebileceksen..."

İçine sinsi bir soru yerleştirdiği cümlesini bitirmeden yarım bırakmıştı. Seviyorum, demedim; çünkü oldum olası sev-

me yeteneğime yönelik kuşkuları vardı. Sevmeyi bilmediğimi, aşkı, sahip olma duygusuyla, kıskançlığın arasına bir yere hapsettiğimi düşünürdü hep. Ama öç alma konusundaki kararlılığım, o engellemeye çalıştıkça artıyordu. "Galiba onu yazacağım," dedim.

Belki sarsılmıştı, ama ben sarsıldığını fark edemedim. Üst dudağını hafifçe bükmüş, dimdik gözlerimin içine bakıyordu; birini küçümseyerek incitmek istediğinde baktığı gibi. "Öyle mi? Oysa ben artık yazabileceğine inanmıyorum."

'Ben!' O! Hükmü, içeriği değil, verenin kimliği önemli kılıyordu; söylemek istediği buydu. "Neden?" dedim.

"Çünkü solcu değilsin." İtiraz etmeyecektim, ama o edecekmişim gibi atılıp, "sağcı da..." dedi. "Bu kadar da değil, ne Batıcısın, ne de Doğucu. Ne Kuzey'in, ne Güney'in var. Bomboşsun. Yazmak, her şeyden önce bir tutum, bir bakış açısıdır. Sense yönsüzün tekisin."

Sözlerini epeyce düşünmüş olmalıydı. O psikiyatrist gibi. "Ama yönsüzken bir roman yazdım, unuttun mu?"

"Savaşlar kendini zorla yazdırırlar... Her üç yılda bir, bir savaş bulup gidemezsin." Söylediklerinin içinde sadece bu doğruydu. "Oysa gerçek anlamda yazmak için referans noktası, ait olduğun bir geçmiş, bir inanç sistemi olmalı."

Ellerini kaldırmıştı. Durmadan kılık değiştiriyordu; şimdi de Semra olmayı seçmişti. "Yine şu kuşak sorunu mu?" dedim. Öyleydi, küçümseyen gözleri söylüyordu bunu. "1980'de generalin birisi Cumhurbaşkanı olmak istediği için bizi kuşaksız bıraktıysa, bunda benim ne suçum var?"

"Belki suçsuz, belki şanssızsın," dedi. "Ama o general yüzünden değil, inancın olmadığı için."

Yazma hakkında ne bilirdi ki o? Öfkelenmemeliyim, ona borçluyum diye mırıldandım. Yine de dilimi tutamadım. "Unutulmaz romanlar ve ölümsüz kahramanlar her zaman inançtan çok bir fikirdir... Ben işte o fikri bekliyorum..." Sigaramı yakıncaya kadar sustum. "Rastgele şeyler yazamam. İçinde düşünce kırıntısı olmayan roman, olsa olsa kıçımızı silmeye yarar. Elden düşme mallar satan bir hilekâr değilim ben."

Umudunu kestiğinde yaptığı gibi başını salladı: "Biliyordum, yazma dürtünün ardında hep böyle, kaba, küçümseyici bir kendini beğenmişlik vardı."

Boyun eğmeyen, arada bir doyurulması gereken bir ego için suçlanmak. İnsanların iki ayaklı olması kadar olağan bir durum sayılırdı bu. Yazarları mahkûm etmek için daha başka, elle tutulur bir suçlama bulmalıydı. "Bir ara bir yazardım ben," dedim. "Hatta olgun bir yazar..."

Sinirlendiğinde edindiği o ince, yakıcı sesiyle sözümü kesti. "Bir yazar için olgunluk nedir? Tanımlar mısın Allah aşkına?"

Sinirlenmesine de, alaycı tavırlarına da aldırmadım, çünkü söylediklerime yürekten inanıyordum. "Bir yazar, hakkındaki övgülere de, yergiler gibi aldırış etmediğinde olgunlaşmış demektir."

"Övgü mü? Ne övgüsü, kim okudu ki seni?"

"Sen... Çok da övdün. Aldırdım mı?"

Cevap vermedi. Sustu, ben de düşündüm. Beni neden görmek istemişti? "Tekrar sevebileceğine de inanmıyorum. Sevsen bile onu bir süre sonra boğarsın." Konuşmasının başında yarım bıraktığı cümlesini bitiriyordu. "Çünkü sevdiğin kadının özgürlüğüne saygı duymazsın sen."

Özgürlük! Dönüp dolaşıp yine eski tartışmaya dönmüştük. Aşkta taraflardan birinin ödün vermez bir özgürlük kaygısı gütmesinin kaçınılmaz sonucunun, gizli bencillik olduğunu anlatamamıştım ona. Artık ben de, tıpkı eski günlerdeki gibi, sinirlenmenin eşiğindeydim ve bu midemi bulandırıyordu. "Beni neden görmek istedin?"

"Demek tartışmayı bitiriyoruz."

"Evet," dedim. "Bitiriyoruz."

"İyi."

Birkaç dakika konuşmadan bekledik; eskiden de tartışmanın çıkmaza girdiğini, birbirimizi inciteceğimizi anladığımızda böyle yapardık. Aslında ilk susan hep ben olurdum, çünkü onu inciteceğimi ilk ben hissederdim. Bir sigara daha yaktım, o sırada içeriye yaşlı bir çift girdi. Sevgi, hayatlarının sonuna doğru birbirlerinin ikizine dönüşmüş karı kocanın, kızlarıyla da-

matlarına hediye etmek için ayırttığı resmi sararken derin derin soluk aldım.

"Ne yapmayı düşünüyorsun?" Çift çıkar çıkmaz, ikinci perde bu sözlerle başladı. "Yani onunla birlikte olmaktan başka."

"Dedim ya, belki yazmaya başlarım."

"Neden kendine şöyle düzenli bir iş bulmuyorsun?"

Düzenli iş? Onun sessizliğinin, gözlerini kaçırmasının, sesinin tonlarının, hatta bazen öpüşmesinin ardındaki anlamı hemen fark ederdim. "Aklında bir şey mi var?" dedim kuşkuyla.

"Hayır." Hayır'ı inandırıcı değildi; hayır'dan çok, evet'e benziyordu. "Ama bakabiliriz."

Aklında bir şey vardı, ama ben merak etmiyordum. Akşama Elif'e gidecektim, önemli olan buydu. "Sağ ol," dedim. "Ben hallederim."

Hafifçe güldü. "Doğru ya, artık zengin bir kadınla birliktesin."

Ayağa kalktım. Hayatımda ilk kez geçmişimi bütünüyle, hiç izi kalmayacak bir biçimde silmek istiyordum. Düşündükleri için onu suçlayabilir miydim? Karşımdaki kadın, unutmak istediğim beni, en az benim kadar tanıyordu. Yine de, "Ben değiştim," dedim.

Sevgi kısa bir kararsızlığın ardından elini uzattı. "Tamam." Yeterince incindiğime inanmıştı. "Omlete ne dersin?"

Öfke aramızdan çekilince, varlığımın bilincine ilk vardığım an kadar eskiye uzanan mutsuzluğum ortaya çıktı. Şimdi, tanıdıklarımın arasında beni en çok mutsuz eden insanın acıyan bakışları karşısında ezilirken, bütün hayatım boyunca bir dakikalığına bile saf mutluluğu tadamadığımı kavrıyordum. Daha yürümeyi bilmezken, konuşmayı sökmemişken bile mutsuzdum. "Tamam mı?" dedi. "Ben ısmarlıyorum, sen bahşişi verirsin. Sıra bendeydi, istersen Muhsin'e sorarız."

Birlikte olduğumuz dönemde sık sık, galerinin hemen sağından Maçka Oteli'ne sapan sokağın alt tarafındaki küçük restorana gider, çoğunlukla mantarlı omlet yer, birimiz hesabı öderken, diğerimiz bahşişi verirdik. İnsan yıllarca aynı berbere gidince nasıl hep aynı kişiye tıraş olursa, biz de buraya her gelişi-

mizde Muhsin'in masasına oturur, hesabı ödeme sırasını şaşırdığımızdaysa yaşlı garsonun hakemliğine başvururduk.

Muhsin'i göremedik ve ikimiz de tanımadığımız yeni garsona iki yıl boyunca her gelişimizde masamıza bakan yaşlı adama ne olduğunu sormaya cesaret edemedik. Ölüm haberi yemeği daha da katlanılmaz kılacaktı.

Omletleri ısmarlamıştık ki, cebimdeki telefon çaldı. Feride'ydi. Pamuk, salona pislemiş, ama o ortalığı hemen temizlemişti.

"Aldırma," dedim. Akşam masanın altındaki halıyı bulamazsam şaşırmamam için aramıştı. Babaannemin sağlığında terlikle bile üstüne basmamıza izin vermediği kıymetli halısını güzelce silmiş, balkona asmıştı. Olanları Semra'ya da söyleyecekti, ama gittiği yerin telefonunu bilmiyordu. Ben de bilmiyordum. "Semra'yı merak etme," deyip telefonu kapattım. Sevgi bakıyordu. "Feride," dedim. "Bu aralar pek iyi değil."

"Hiçbir zaman iyi değildi," dedi Sevgi. Sesi acımasız, belleğiyse kusursuzdu. "Ya Semra?" Başımı salladım. "Kocasından ne haber?"

"Hayatı hâlâ sıkıcı sayılır," dedim.

"Onu hiç sevmedin."

"Öyle," dedim. "Hiç sevmedim."

"Zavallı adam, aslında yalnız sen değil, hiç kimse sevmedi onu: Polisler, şu sizi kuşaksız bırakan general, hatta annesi..."

Güldüm. "Sen Tuncer'i tanımazsın ki."

"Ben imkânsız bir rüyayı görmek isteyenlere hep saygı duymuşumdur."

"Sandığın kadar yalnız değil," dedim. "Semra'nın sevgisi ona yeter."

Başını salladı. Yine öyle bakıyordu; öfkeyle ve acıyarak. "Söylediğin kadar değişmemişsin."

Omletler gelmişti, cevap vermedim. Tuncer'i işlemediği suçla, Semra'yı çalmakla suçlamaya devam ediyorsun; eskisi kadar alçaksın demek istiyordu oysa. Belki haklıydı, belki de hiçbir zaman bağışlanmayacak suçlardan söz ediyorduk. Tuncer'in suçu sevdiğim tek kişiyi elimden almakla sınırlı değildi; bu-

nu affedebilirdim. Affedemediğim, çaldığı kadının sevgisini har vurup harman savurması, kendine kalsa başka bir patikayı seçecek bir hayatı, zorla karabasana dönüşen kendi rüyasının içine katmış olmasıydı.

Yemeğin yarısında ikinci kez sordum: "Beni neden görmek istedin?"

Cevap vermeden önce uzun bir süre sustu. Kararsızdı. Az önceki tavrının aniden değiştiğini fark ettim.

"Hayatımda hiç kimse yok." Başını kaldırmamıştı. Sanki elleriyle değil de gözleriyle yiyordu. "Sana yalan söyledim. İşin garibi, bunu neden yaptığımı da bilmiyorum."

Ben biliyordum. Bıkıp attığı oyuncağı bir başkasının eline almasından hoşlanmayan bir çocuğa benzediğinden: Bir şeyi yitirdiğinde değil, yitirdiğini bir başkası bulduğunda önemserdi. Birden hafiflediğimi hissettim: Mahremiyetinden sıyrılıyordum. Gülümseseydim olurdu, yine de gülümsemedim. Beni yitirmiş olması, duyduğum güvensizliği azaltıyordu. Onunla çok mutsuzdum, dağlarda olduğumdan bile çok. Bunu şimdi anlıyordum.

Omletin kalanını çabucak yiyip kalktık. Hesabı dediği gibi o ödedi, ben bahşişi bıraktım. Sonra sokakta bulduğum ilk taksiye bindim. Mümkün olduğu kadar çabuk uzaklaşmalıyım... Böyle mırıldanıyordum; onun, en zayıf anında bile kendini güçlü hissettiğini unutmamalıydım. Seviştiğimizde, orgazm anında teslimiyet çığlığı değil, zafer haykırışı dökülürdü dudaklarından.

Tamamen kurtulmak için ondan daha güzel bir kadının yardımına ihtiyacım vardı.

Şoföre sordum. "İç abi," dedi. Sigara yakıp arkama yaslandım. Artık teslim olabilirdim. Elif telefonu ilk çalışında açtı. "Daha bavulumu hazırlamadım," dedim.

"Bavulu boşver."

Gülümsediğini görür gibiydim. Ben de bavula boş, şoföreyse Elif'in adresini verdim.

Salonun kapısında karşıladı beni. Onu ilk kez makyajlı görüyordum. Gözleri her zamanki gibi belirgindi, ama zafer ka-

zanmış gibi parıldamıyordu. O zaman değerimi anladım: Sadece küçük bir kazançtım. Yine de isteyerek elimi uzattım; o da gülümseyerek varlığımı teslim aldı. Artık –bana vereceği parçasıyla– hayatını yaşamak için onundum. Onurum! Aşkta onurun yeri yoktur; yeni edindiğim erdemi hatırladıkça başını kaldırmaya niyetlenen cılız öfkeye bunu hatırlatıyordum.

- 3 -

Elif her şeyi tasarlamıştı. Nerede kalacağımı, birlikte neler yapacağımızı, akşam yemeğinde nereye gideceğimizi, hatta neler giyeceğimi: Dediği gibi sığınağı bana verecekti, bol bol gezecektik, akşamları dışarı çıkıp balık yiyecektik. Dolaplar, istediğimi seçebileceğim erkek giysileriyle doluydu.

'Hiçbir şey düşünmeden yaşamak istediğini,' söyledi asansörle yukarı çıkarken. İlk emirdi bu. Bana, 'Sen de düşünme, keyfine bak,' demek istiyordu. Ama ben düşünüyor, yitirme duygusunun yoksullarda neden varlıklılarda olduğundan çok daha fazla geliştiğini, derinleştiğini anlıyordum. Tanrı, yoksulları yitireceği az şeyle donatırken, haksızlık etmek istemediğinden olacak, bu duyguyu olabildiğince zenginleştirmişti. Elif, geçmişi düşünmeden, gelecek de tasarlamadan, sadece o anı yaşamak isteyen birisine dönüşmeye çalıştıkça daha önce hiç olmadığı kadar kendisi oluyordu. Bunu asansörden indiğimizde fark ettiğimde kuşkuyla durakladım. Çünkü çevremde göz alıcı kutsal bir kuş gibi uçuşan bu kadın, sonunda kendini keşfedecek ve tıpkı bizler gibi keşfettikleriyle büyülenecek, belki de Narsisus olacaktı.

Bana gelince; gelecek endişesiyle, daha salonda el sıkıştığımız andan başlayarak kötümser bir muhasebeci gibi ilişkimizin –beraberliğimize ilişki denebilirse tabii– eksiklerini alt alta sıralamaya başladım. O değerliydi, ben değersizdim; o Tanrısaldı, ben Şeytanı'mı edineli çok olmuştu; o varlığını tıpkı bir hayırsever gibi parça parça herkese dağıtırken, ben –Sevgi olsa, sevme yeteneğimin sığlığından derdi– elimdekini kaptırmamak için kıskançlıkla üstüne kıvrılıyordum.

Sonra kötümserlikten kurtuldum; Elif'le birbirimize yüzümüzü dönüp, ileriye doğru küçük adımlar atmaya başladığımızda ortaya çıktı bu iyimserlik. Kısa yürüyüşümüz bizi birbirimizle buluşturmadı. Sadece yer değiştirdik. Durduğumuzda ben biraz daha iyi, o biraz daha kötü birisi gibi bakıyorduk birbirimize. Kötüydü, ama kötülüğü kabul edilebilir bir nedenden kaynaklanan, bağışlanabilir bir kötülüktü: Sürgüne gönderdiği istekleri, iyileşen bedenine geri dönmüştü. Peki, bütün hayatı boyunca sevgisini her zaman bedensel hazlarla süsleyen biri olarak ben, karşımdaki kadının bu görkemli tensel dönüşümünü neden şeytanın müritliğine bağlıyordum? İkiyüzlülüğümden... Böyle diyebilseydim, cevabı bulacaktım... Yavaş yavaş uzlaşacaktık. Böyle umuyordum.

O öğleden sonra sığınakta yalnız kalır kalmaz, Neşe Berkmen'e telefon ettim. Feride'nin köpek edinmesini garipsemedi. Önemsediği, Seniha Hanım'ın tavrıydı. Yaşlı kadınla konuşup, köpeği evine kabul etmesini isteyeceğimi söyleyerek telefonu kapattım. Öyle de yaptım; Seniha Hanım telefonda oldukça uzun bir süre direndi, sonra kızının başından giden aklının geri gelme umuduyla çaresiz Pamuk'a razı oldu.

Akşam Boğaz'ı motorla geçip, dediği gibi balık yemeye gittik. Eski bir hangarın önündeki rıhtıma dizilmiş masalarda cam kâselerin içlerinde mumlar yanıyor, telaşlı garsonlar sessiz bir dilde konuşarak seçkin konukları rahatsız etmeden yenilenmiş binayla, deniz arasında koşuşturup duruyorlardı. Görünürde cennete geri dönmüştüm; ama karşımdaki kadın artık bir melek değildi.

İlk kez o gece içki içtim; küçük bir kadeh beyaz şarap. Elif, 'Benim için iç,' deyince içtim. Onun için o kadar çok şey yapabilirdim ki, savaş dahil varlığımı en çok tehdit eden adımı, aylardır bir uçurumun kenarında bıçak sırtında yürüdüğümü unutarak kolaylıkla atıverdim. Bir, iki, üç... Adımlar kadehlerle birbirini izledi. Yemek boyunca karşımdaki –eskisinden çizgiler taşıyan, ama yine de kuşkusuz– yeni, henüz adı konmamış Tanrıça'nın tadını çıkardım. Göz alıcı kadınlığının denkliğini bulacağı erkek ben miydim? Bu soruya 'evet' diyemiyordum; başımı

çevirdikçe onaylamayan bakışlarını yakaladığım çevremdeki erkekler de benimle aynı fikirdeydiler. Elif? O farkımda bile değildi. Kendini keşfediyor, kendisiyle sarhoş oluyordu. Sağlıklı olduğu haberi, tıpkı ısının suyu buharlaştırması gibi kişiliğini saran kaygı perdesini yok etmiş, solgun güzelliğini gölgeler, renkler ekleyerek yeniden boyayıp, belirginleştirmişti. Eskiden yaptığı gibi yine en öne sesini koyuyordu, ama buğulu, değişik notalarla yapılanmış bir melodisi vardı artık bu sesin. Aslında şikâyet etmeye hakkım olmadığını kabul ediyordum; dedim ya, buraya onun hayatını yaşamaya gelmiştim. İyi ki içiyorum, diye düşündüm bir ara. İçmeseydim, kendime katlanamazdım.

Elif, balığın ortasında Semra'yı sordu. "İyi," dedim. Ya Feride? "Kötü," dedim bu kez.

Sonra onu mezarlıkta bulduğumdan başlayarak olanları anlattım. Garsonun üşüyen konuklar için getirdiği battaniyeyi andıran şalı omuzlarına yerleştirip beni dikkatle dinledi. Bitince ağlamadı. Eskiden olsa ağlardı diye düşündüm, ama üstünde durmadım, balığa devam ettim. Haberi o sırada verdi. Tabii Feride, ya da Semra'yla ilgili değildi bu haber.

"Sedat'la yarın öğle yemeğinde buluşuyorum." Yemeğe ara verdim. Oysa balığın en güzel yerine gelmiştim. Duyduklarım şaşırtıcıydı, ama asıl sürpriz haberin ikinci kısmındaydı. "Sen de geliyorsun." Günün ikinci emri... Eğer bekleseydi, neden diye soracaktım. Beklemedi: "Sen yanımda olunca kendimi daha güçlü hissediyorum."

Zamanlaması mükemmeldi: Bunu şimdi, vakit akşamken, sanki, ölümle karanlıkta karşılaşıp sağ kalanların, loş ışıkta her şeye inandığını bilerek söylüyordu. Semra'nın 'koruması olacaksın' deyişini hatırladım, ama hatırlamamış gibi, "Tamam," dedim. Gülüyordum. "İstersen tabancamı da alırım."

Yeni kişiliğiyle gözlerimin içine dikkatle baktı. Karar veremiyor... Böyle düşündüm. Sonra, "Saçmalama," dedi.

Eğer 'al' deseydi, hayatını ona bırakıp kendiminkine dönecektim. Gözlerimi kaçırmadım; 'Bu seferlik demedi, ama eninde sonunda diyecek...' İçimdeki şeytan, beni karanlığın krallığında tutmak isteyen iblis, böyle diyordu. "Ne oldu?"

"Hiç," dedim.

Oysa kötülüğün, en çok sevdiğimizde bile var olduğunu, doğallığını, gerçek bir varlığa sahip olduğunu kavrıyordum. İyilik yapaydı; sonradan ediniliyor olması da, yapaylığının kanıtı değil miydi? O, iyiliğe de kötülüğü de aldırmadan, "Tamam öyleyse," dedi.

Bana kalsa susardım. Ama iblis çenesini tutamıyordu: "Neden buluşuyorsunuz?"

"Aramızdaki anlaşmazlıkları halletmek için."

Merakımı daha ileriye taşımamdan hoşlanmayacağını seziyordum. Sezgime aldırmadan sordum: "Aranızdaki anlaşmazlık ne?"

Para demedi. Omuzlarını, anlaşmazlık önemsizmiş gibi silkerek gülümsedi. Gülümsemesi nitelik değiştirmişti; artık karşısındakine sunduğu bir armağana benzemiyor, niyetini gizlemeye yarayan göz alıcı bir perdeyi andırıyordu.

Geldiğimiz gibi motorla geri döndük. Tepemizde böyle gecelere yakışan mehtap yoktu; olsaydı da ayı değil, rüzgârdan korunmak için bana yaklaşan kadını seyrederdim. Sol koluma yaslanan bedeninin yaptığı basınç cinsel hazza benziyordu; hem de hayatım boyunca aldıklarımın en keskinine. Karadeniz'den aşağıya doğru akan iri şilebin geceyi sarsan düdük sesi fıskiye gibi üzerimize dökülürken başını omzuma yasladı. O zaman anladım. Gece benimle yatacaktı; bunu da tasarlamıştı. Yanımda insanı kendinden ayırıp ona katılmaya zorlayan güce sahip, bedeninde yalnızca haz değil, müzik de barındıran bir kadın vardı. Onunla sevişeceğim, çünkü ben sevişmekten hoşlanacağım kadınların teninde hep ses duyarım; kokulu, çağıran, el gibi elimden tutan bir melodi... Bedeninin melodisini daha ilk gün fark etmemiş miydim?

Takside hemen hemen hiç konuşmadık; sonra asansörle yukarı çıktık, Elif, köpeği aşağıya gönderdiğinde verdiği emrin dışında, hep sustu. Karşımda ayakta durmuş bana bakarken, onu değil, birkaç hafta öncesine kadar kendini hasta sanan kırılgan kadını yeğleyeceğimi düşünüyordum. Ellerini uzattı; ne utangaç, ne istekli, ne de meraklıydı. Ama sabırsızdı: Gizli kapıyı bu-

lan çocuğun hadi benimle gel deyişi, çaldığı yasak meyveyi tatmaya hazırlanan hırsızın iştahı, sona yaklaşan yarışçının ataklığı, nereye gideceğini bilen yolcunun kararlı aceleciliği gizliydi ellerinde. Belki de sadece yeni bir emir vardı: Buraya gel.

Ona doğru yürüdüm ve ışıltısız gözlerini görür görmez, dokunuşunda neyin eksik olduğunu kavradım. Tutku? Hayır, parmaklarında, sevişmeye başladığımızda bedenlerimizi eritip yeni bir kalıba dökecek, etimizi daha lezzetli kılacak, kişiliğimizin alevli çekirdeğini tutuşturacak o kutsal ateşi hissediyordum; eksik olan adaletti: Alacağı hiçbir şeyi benimle paylaşmayacaktı.

Birbirimize yardım ederek soyunduk. Ben, Elif'in gördüklerini beynine aktarırken büyüyüp küçülen, sürekli şekil değiştiren gözlerini seyrettim; o dikkatle, sanki daha önce hiç çıplak erkek görmemiş gibi hep bedenime baktı. Öyle ki, bir ara utançla geriledim; sanki gördüğü çıplaklık ona yetmiyor, çıplaklığımın da ötesini, beni –kendim de dahil– kimsenin görmediği kadar savunmasız görmek istiyordu. "Gel! Ne oldu?" Sesi ikiyüzlüydü: Hem emrediyor, hem de izin veriyordu.

Bana böyle bakma; elin biraz daha sıcak olsa; gözlerine bir değerimin olduğunu ele veren ışıltılar iliştir; korkuyorum, kadınlarla yatarken türdeşlerini öldürdüğümden dolayı hep utanç duyuyorum; hadi Tanrı ol, beni affet demek isterdim. Ama "Hiç," dedim.

Tanrıça'nın soyluluğuyla, bedensel açlığının çiftleşmesinden doğmuş, kendini cinsel köleliğe adamanın eşiğinde duran kadınlaydım. Yatağa uzandık ve öpüştük. O zaman sandığımdan da sabırsız olduğunu fark ettim; dudakları nemlenmişti bile. Sabırsızdı, ama meraksızdı da: Araştırmayan, bulduğuyla yetinen kucaklaşmalar, okşayışlar... Çabucak bu –sahte mi, gerçek mi olduğunu bilmediğim– büyüye kapıldım. Zamanın olmadığı bir gelecekten dünyaya düşmüş parıltılı Tanrıçam kendisini şaşırtıcı bir dirilikle sunuyordu. Onunla kendimi yeniden yaratabilecek miyim? Kuğu boynunun beyazlığına, incitmekten korka korka dudaklarımı değdirerek bedenini kendime doğru çektim. İstekle mırıldandı: "Durma. Canımı da acıtabilirsin."

Kadınsal olgunluğa ulaşmamış sabırsız ve arsız cinselliği, tapındığım düşsel varlığını yok etmek üzereydi. Bir zamanlar seyretmeye dayanamadığım, eskiye ait o sanat eserinin kırılacağı, yok olacağı korkusuyla atıldım: "Sus."

Sustu: Hem de en son ana, tam bilincini yitireceği saniyeye kadar. Sonra daha önce duymadığım bir sesle bağırmaya başladı. Çığlık atmıyor, ölümden kurtulmuş gibi bağırıyordu. Bağırırken gözlerindeki ölümcül kararlılığı fark ettim: Kurtulacak; beni terk etmek, ıssız adada tek başına bırakmak pahasına olsa bile. Neden bilmiyorum, –belki de kendimi ondan yenilenerek doğuyor hissettiğimden– belleğimde varlığına ilişkin hiçbir iz olmayan zavallı annemi hatırladım. Galiba bu yüzden içinden çıktım. Boşalıp boşalmadığıma aldırmadı, beni unutmuştu, yüzerek hızla uzaklaşıyordu.

Yanımda yatarken onu izledim. Çiğle buğulanmış bir gül yaprağını andıran karnı hâlâ düzene girmemiş soluğunun ritmiyle inip kalkıyor, teni, değeri uzaktan bile anlaşılan egzotik kumaş gibi ışıldıyordu. Göğüsleri o küçük göğüsler değildi artık; büyümüş, olgunlaşmışlardı. Uzakta, yalnızca onu seven bir Tanrı'sı varmış gibi kendi başınaydı.

Bir ara yana döndü; gözleriyle karşılaşınca irkildim: Bakışlarında bedelini ödemeden istediğini alan bir açgözlünün itici doygunluğu salınıyordu. İlk kez zengin bakışını bu kadar yakından görüyordum. Sanırım bu yüzden tekrar ona doğru eğildim. Kendini sakınmaya niyeti yoktu. Bacaklarını insanı utandıran bir doğallıkla araladı. Uysal ve hazırdı. Tekrar içine girdim. Altımda oluşu yetersizliğime bir cevap gibiydi. Bekleyerek, kadınlarla ustaca sevişebileceğimi kanıtlamak istercesine sabırla, ama varlığının bana ayırdığı kısmını, bedenini ele geçirmeye niyetli olduğumu da gizlemeden, defalarca içine girip çıktım. Aslında sadece ıslak dölyatağına değil, zenginliğinin sıcaklığına giriyor, benim olmayanı elde ediyor, benim kılıyordum. O benden hayatımı alırken ben de ondan zenginliğini çalıyordum.

Bu arada kaslardan oluşmuş yaylara dönüşen kalçalarının sevişmemize kattıkları şaşırtıcıydı: Islaklığının her sonuna ulaşışımda butları kasıklarımı bir yay gibi geriye itiyor, aldığım haz-

zı titreştirerek büyütüyordu. Bir süre sonra ona tecavüz ettiğimi düşündüm. Utanacağımı sandım, ama sonra utanmadığımı fark ettim utançla. Bir kadına tecavüz ettiğini düşlemeyen erkek var mıdır?

Çok geçmeden aç gözlü bir obur gibi o da bana katıldı. Umulmayan kıvraklıkta bir bedeni vardı; bir hamlede ele geçirilemeyen. Eşitim olacağı, hatta boyun eğeceği tek anın boşalma anı olacağının farkındaydım. Fışkırırken ben de bağırdım; o, bilincinin sürekliliğini yitirdiği o kopuş sırasında yine kendisiyleydi, beni duymadı. Bağırışım onun çığlıklarının arasında yok olup gitti. Bedenini ele geçirmiştim; ruhuysa denizde, ufuk çizgisine doğru uzaklaşıyordu. Ahh! Müzik olsaydı, bir kadın duygulu bir şarkı söyleseydi...

Sabaha karşı yeniden sevişmek istedi. "Yorgunum," dedim.

Aslında tahterevalli gibi oynak bir hayal kırıklığının iki ucunda kıvranıyordum. Durum şaşırtıcıydı: Aylardır düşünü kurduğum kavuşma doygunluk ve yatışma değil, yabancılık yaratmıştı. Sessizce güldüm. Gerçek, rüyamı taklit etmemişti. İncitebilecek gücüm olsaydı, onu incitirdim. Sonra bunu yapamayacağımı anladım: Yanımda yatarken bir türlü derinlik kazanmayan, inatçı bir roman kahramanına benziyordu; itici, ama vazgeçilmez. Aslında yaptığımın ikiyüzlülük olduğunun da farkındaydım. Sahip değilken onu kirletmek, masumiyetini yok etmek arzusuyla tutuşmamış mıydım?

'Aşk, aşktan sonrasını düşünmeye başladığımızda biter...' Bunu ben yazmıştım. Güneş doğarken gözlerimi açtım, yatakta yalnızdım. Benimle kalmamıştı; gözlerimi tekrar kapattım.

On buçuğa doğru aşağıya indim; zengin bir kahvaltı masası beni bekliyordu. Salonun sürgülü kapıları açıktı, bahçedeki erken yaz coşkun bir sel gibi içeriye dolmuştu. Kahve getiren kız, sormama kalmadan Elif'in sabah erkenden çıktığını söyledi. Cep telefonundan aradım, telefonu kapalıydı. Sonra evi denedim; kimse cevap vermedi. Bunun üzerine Seniha Hanım'ın numarasını çevirdim. O da acelesi varmış gibi yarım ağızla konuşunca uzatmadan telefonu kapattım. Semra da, Feride de çıkmışlardı.

Masaya döndüm, yiyebildiğim kadar yiyip biraz gazete okudum, ardından bahçedeki güneşe çıktım. İki köpek de oradaydı. Üçümüz bir süre üzerimize yağmur gibi yağan güneş ışınlarının altında amaçsızca dolaştık. Sonra köpekleri bırakıp kameriyede oturdum ve geceyi düşündüm. Karşılaştığımızda nasıl davranacaktı? Sevgili miydik? On dakika sonra kahveyi getiren kız koşarak yaklaştı. Elinde bayrak gibi salladığı –çıkarken masada bıraktığım– cep telefonum vardı.

Elif'ti. Sesi canlı, hatta neşeliydi, ama ne yaptımsa, bir sevgilininkine benzetemedim. On ikide beni alacağını söyledi. Hayal kırıklığımı bastırıp, "Tamam, hazır olurum," dedim.

Yarımda arabaya binince birbirimize dostça dokunduk. Şeref'e belli etmemeye çalışarak onu süzdüm: Ne gözlerinde sevgilisine ancak âşığının anlayabileceği gizli mesajlar gönderen o bakışlar, ne de dudaklarında suç ortaklarının gizemli, kışkırtıcı gülümsemesi vardı. Canlı bir neşeyle hareket ediyordu; uykusuzluk onu yormamış, sanki yeniden yaratmıştı. Ama gece boyunca varlığının derinlerindeki hazzı devşirdiğim kadın değildi. Neredeyse bütün yol boyunca avukatıyla ayrıntılarını anlayamadığım anlaşmayı telefonla tartıştığı için pek konuşamadık. Yemek, pahalı daireleriyle ünlü sitenin içindeki lokantadaydı. Telefonu kapatınca sabah erkenden nereye gittiğini sordum, omuzlarını silkti: "Halletmem gereken bir iş vardı," demekle yetindi.

Sonra önüne döndü, ben de bir daha ağzımı açmadım. Gece bedenini art arda sunarken bile yabancıydı, şimdi daha da uzağa çekilmişti.

Lokantanın kapısında avukatıyla buluştuk. Elif, yakışıklı adama benden esirgediği gülümsemeyle elini uzattı, sonra birbirlerini iki dost gibi öptüler. Adam, Elif'i bırakıp bana döndü. "Cenk Yalman."

Beni hatırlamamıştı. Akmerkez'deki bürosunda tanışmamızın üstünden sadece birkaç hafta geçmişti oysa. "Barış Utkan," dedim elini sıkarken. Sonra lokantaya girdik.

Sedat'la Esin pencere kenarındaki masadaydılar. Onlara doğru ilerlerken Elif avukatın yanından uzaklaşıp sağıma geçti.

Belki sığınma içgüdüsü, belki onu süzen kocasına korunduğunu anlatmak isteği; nedenini anlamak zordu. Aldırmadım, yanımda olması hoşuma gidiyordu. Masaya yaklaştık; önce Sedat, ardından Esin, ayağa kalkarak Elif'le avukatın elini sıktılar: İkisi de beni bilerek görmezden gelmişlerdi. Böylelikle konumum daha başında belirlenmiş oldu. Elif'e döndüm; onun da bana aldırdığı yoktu. Neden sonra hâlâ ayakta beklediğimi fark edince eliyle yanını işaret etti. Onu her şeyden kolayca koruyabileceğim kadar yakınına oturdum.

Garson ne içeceğimi sorunca, "Ne olursa," dedim.

Onlar hafif bir şeyler içip konuşurken, ben içimde başını kaldırmaya çalışan öfkeyi, garsonun getirdiği sert içkiyle esnettim. Aklıma geldikçe, büyük perhizi bozuşumun daha ikinci gününde öğlenleri de içmeye başladığımı düşünerek gülümsüyordum. Aslında ortada komik bir durum da vardı. Masada gerginliğini koruyan sadece ben kalmıştım, ötekiler hallerinden memnun görünüyorlardı; hava on dakikada yumuşayıvermişti. Kulak kabartınca gevşemenin nedenini öğrendim. Elif'le yakışıklı alçak aralarındaki anlaşmazlığı daha önce çözmüşler, hazırlanan protokolü imzalamak için gelmişlerdi bir araya. Az ötemde barışa nokta konmak üzereydi... Peki, ben neden buradayım? Bir ara bunu Elif'e sormayı düşündüm. Esin'le özlediği bir dost gibi konuştuğunu görünce, vazgeçtim. Para herkese yetecek kadar çok olursa her sorun aşılır, kolaylıkla dost olunur; anladığım buydu.

Çabucak kadehi bitirdim. Aşkın gösterdiği yola sapmak hataymış. Birlikte başladığımız yolculuğun daha ilk kavşağında önüme çıkan erdem, giderek Elif'i bana yabancılaştıracaktı.

Telefonum o sırada çaldı. Üzerime dönen bakışlara aldırmadan açtım. Masadakiler sonunda farkıma varmışlardı. Varlığım ancak gürültü kaynağı olarak ilgi uyandırıyordu. Semra gergin sesle haberi verdi: Nihat akşam birkaç kez aramıştı; Nihat'ın sarhoş olduğu düşündüğü için cep telefonumun numarasını vermemişti. Giderim deyip, bir türlü ziyaretine gitmediğim asker arkadaşım mutlaka beni görmek istiyordu. "Tamam," deyip telefonu kapattım.

Bakışlar üstümden ayrılınca –galiba kendimi yalnız hissettiğimden– Nihat'ı düşünmeye başladım. Altı, yedi... hayır, son kez karşılaştığımızda içkiyi bırakmamıştım... Demek dokuz aydan fazla olmuştu görüşmeyeli... Geceydi, tabut gibi dar bir yatakta –gözleri gibi yerinden fırlamak istemesine karşın– kımıldamadan yatıyor ve gizli gizli ağlıyordu. Kımıldamaması garip değildi, çünkü bedenini ayaklandıracak bacakları yoktu. 'Seni tekrar arayacağım..' Gözlerinin içine baka baka, bu sözlerle yalan söylemiştim on ay önce. O da o gece, 'Yakında öleceğim, bu kez söz,' demişti. Başımı salladım; yine sözünü tutmamıştı. "Zaten hiç sözünde durmaz," diye mırıldandım.

17 Temmuz gecesi geride kalacağı belli olduğunda da, 'Merak etmeyin, sabaha yanınızda olurum,' dememiş miydi? Demişti, en yakınında ben vardım; üstelik kendinden emin bir tavırla gülümsüyordu da. Belki sabah gerçekten yanımızda olmak istemişti, ama güneş dağların tepesinden çıkıp, günlerdir içinde dolandığımız kanyona eğildiğinde, onu yanımıza getirecek bacakları çoktan bedeninden ayrılmıştı... "Kim durmadı sözünde?"

Elif'e bakmadım. Belki de soruyu o sormamıştı. "İyi misin?"

Ben iyiyim... Kötü olan Nihat; hem de sözünü tutmayacak kadar kötü. Tabii ona haksızlık ediyor da olabilirim. O istemesine istiyordu da, belki ölüm elini ağırdan alıyordu.

Burada güldüm; galiba ölümün yavaşlığına. Oysa o gece Nihat'a tekrar ararım diye söz verirken ölümün avcılığına, peşine takıldığı hiçbir canlıyı elinden kaçırmamasına güveniyordum. Sonra ölümü bırakıp, Elif'in hayır diyen bakışlarına aldırmadan, karşılaştığımızdan beri dikkatle beni süzen garsona bir kadeh daha getirmesini işaret ettim. Adam ötekilere belli etmeden gülümseyerek uzaklaştı. İçeri girer girmez, daha ben sert bir şeyler içeceğimi bilmezken beni tanımıştı. Eskiden de, yani iyi içtiğim zamanlarda deneyimli garsonlar beni gözlerimden tanırlardı. O zaman korkuyla ürperdim; beni kendinin katiline benzeten o ayyaş bakışı yüzüme geri mi dönmüştü?

Garson içki getirdikten sonra ne yiyeceğimi sorunca, omzumu silktim. En az üç kadeh sert içki içeceğimi bildiyse, ne yiyeceğime de karar verebilirdi.

Masada herkes birbiriyle konuşuyordu. Ben konuşulanların dışındaydım; olup bitenlerin de. Bunda şaşılacak bir şey yoktu, çünkü ortada bölüşülen paradan pay almayacak tek kişi bendim. Ama yine de merak ettiğim şeyler de vardı tabii. Elif'in kulağına eğilip, "Sığınak kimde kalıyor?" diye fısıldadım. "Yeni bir yer arayayım mı? Bu gece başımızı sokacak bir çatımız var mı?"

Elif cevap vermedi. Sarhoş olduğumu düşünüyor olmalıydı. Sarhoş değildim, en azından şimdilik. Eski kocasıyla çabucak barışmasına, yabancılaşmasına öfkelenmeme karşın aklım Nihat'taydı. İkinci kadehi yudumlarken karar verdim: Onu görmeye gitmeyeceğim... Bu kez, "Gitmeyeceğim," derken galiba Elif'in kocasına bakıyordum.

"Sizi unuttuk, değil mi?" Konuyu kapatmış, içkime dönmek üzereydim budala herif cevap verdiğinde. "Kendi kendinize konuştuğunuza bakılırsa sıkıldınız."

Aptalca, saçma sapan bir meraktı, ama yine de merak ettim. Acaba o nerede yapmıştı askerliğini? Askerlik anısı bulabileceğim tek yere, gözlerinin gerisine baktım. Hayır, ne dağlarla, ne de Tanrı'yla karşılaşmıştı. Eğer o dağlarda Tanrı'yı görseydi, gözlerinin dibinde mutlaka bir donukluk olurdu. Şerefli vatan görevini dört duvar arasında yapanlardandı o. Şafak sayarken, hiç güneşin doğuşunu açıkta görmeyen şanslı kul dediklerimizden. Sanırım bu yüzden mırıldandım: "Tanrı, deniz seviyesinde daha merhametlidir."

"Bakın, yine kendi kendinize mırıldanıyorsunuz."

Evet, mırıldanıyordum. Suratına yumruk da atmak istiyordum. Ama, "Kendi sorularımıza cevap vermek, konuşmaktan daha fazla yetenek gerektirirmiş," gibi bir şeyler gevelemekle yetindim.

Sonra da yeteneksizin tekiymişim gibi bir daha konuşmadım. Kendi kendimle de. Üçüncü kadehin ardından, gözlerimden içeri bakabilen garsonun getirdiği yemeği ötekilerin neşesine bulaşmadan, yedim. Bu arada yanılmıştım; büyük paylaşımdan benim de hisseme düşen bir şeyler vardı: Üç kadeh viski ve iyi pişmiş bir bonfile...

Saat iki buçukta Elif, avukatı ve eski kocasıyla birlikte hazırlanan protokolü imzalamak için yan masaya geçti. Esin'le karşı karşıya kaldık. İkimiz de utanıyorduk: O, Bebek'teki o akşamüstü benden korktuğundan, bense insan öldürmüş olmaktan; bu yüzden göz göze gelmekten kaçındık.

Saat üç gibi de yemek bitti. Başım, sarhoşluğun tadını unutmadığım o benzersiz uyuşukluğuyla usul usul dönüyordu. Elif, avukatının bürosuna gideceğini söyleyince onları bırakıp Bebek'teki sığınağa döndüm. Elâ'ya 'defol,' deyince, köpek karşı koymadan ortadan kayboldu. Yatağa, sipere uzanır gibi, ölümle karşılaşmaya hazır bir gevşemenin kucağına yayılarak uzandım. Dudaklarıma nereden bulaştığını bilmediğim fısıltı, giderek sayıklamayı andırıyordu: "Gitmeyeceğim... Gitmeyeceğim..."

Elâ, sanırım tekrarlanan bu fısıltıyı duyduğu için geri döndü. Yüzünde aptal, ama bir insanda bulamayacağım anlayışlı bir bakış vardı. "Peki, sus ve gürültü etme." Yüzümü yaladı. "Boşuna," dedim. "Seni becermeyeceğim."

Sonra derin bir çukura yuvarlandım; karanlık, baygınlığı andıran ağır bir uykuya.

Gözlerimi açtığımda hava kararmamıştı; ölmemiştim de. Sonra yine o duygu: Yakınlarda biri var... Hâlâ dönen başımı Elâ'yı göreceğimi düşünerek yana çevirdim. Yatağın başında biri ayakta, beni seyrediyordu. Yüzünü ve gözlerindeki ifadenin anlamını çözemeyince, "Geldin mi?" dedim.

"Geldim," dedi. Bakmaya devam ettim. Faydasız; yüzü kendini ele vermiyordu. "Bugün saçmaladın."

Saçmalamış mıydım? Emin değildim. "Belki saçmalamışımdır," dedim.

"Neden öyle garip davrandın?"

Neden davranmıştım? Sonra hatırladım. "Nihat, ya da İlham," dedim. "Beni hep öfkelendirir."

"Onlar da kim?"

"Geç kalmış iki... hayır, bir ölü..." dedim.

"Hâlâ sarhoşsun..." Hafifçe gülümsedi. Galiba kadındı. "Hadi soyun."

Sonunda kim olduğunu çıkardım. Dün gece tanıştığım ve seviştiğim o yeni kadındı. Başımı salladım ve ne kadar sürdürebileceğimi bilmediğim kararlılığımla, "Hayır," dedim. "Daha gece olmadı." O soyunuyordu. Sonra düşüncelerimin gerisini de sürükleye sürükleye getirdim. "Yüzünü görmek istemiyorum." Üzerime çıkmıştı. "Seni istemiyorum," dedim. "En azından gün ışığında."

"Öyleyse ben seni soyarım."

"Arayı iki günde kapatamazsın," dedim. "O kadar güçlü değilim."

Güldü. Karşı koyabilecek olsaydım, koyardım. Üstüme otururken geceyi hatırlayıp, şansımı denedim: "İçine girerken şarkı söyler misin?"

Yine güldü. "Terbiyesizin teki olduğunu biliyor musun?" dedi sonra.

Hâlâ soyunuyordu. "Barbara Streisand," dedim. Yüzünü buruşturdu. Belki zenciydi. "Ella Fitzgerald öyleyse."

Göğüslerini yüzüme dayadı. Giderek büyüyorlardı. Haftaya seviştiğimizde bir kerede ağzıma alamayacaktım. "Ma...* olmaz..." dedi. Göğüs uçlarını, acının onu ıslattığını bilerek, hafifçe ısırdım. "Hem anaç, hem de taklitçi..." İnleyince öteki göğsüne geçtim. "Connee Boswell'i taklit etti... Ahh, ne yapıyorsun?"

Dişlemenin ölçüsünü kaçırmıştım. Geriye çekilirken, "Ben Ella'yı severim," dedim. "Hayatı boyunca hiç yanlış nota söylememiş birine sen de saygı duymalısın."

"Peki, peki."

Peki diyordu, ama saygısızdı. Geç kalmış gibi üstünde kalanları sıyırıp attıktan sonra pantolonumu çıkarmak için beni geriye ittiğinde üsteledim: "Hadi, birini seç!"

"Sarah Vaughan'ı seçiyorum. Tamam mı?"

Acelesi olan oydu; benim vaktim vardı. Kazağımı çekiştirirken direndim. Seçimi hatalıydı. "Ama o bir kontralto, sen lirik soprano değil misin?"

"Üff." Ellerini tutup, hareket etmesini engelledim. "Pekâlâ,

(*) Ana, Ella Fitzgerald'ın takma adı – y.n.

ama Vaughan'ın ses genişliği..." Ellerini bıraktım. İkimiz de çıplaktık artık; kucağıma tekrar oturdu. Sırılsıklamdı. "Bir opera şarkıcısına yakın..." Bir hamlede en derin noktasına ulaştım. "Ahh..."

"Devam et," dedim. "Yoksa çıkarım."

"Sarah, armonik yapıyı önce altüst eder, sonra... kendine... özgü... biçimde yeniden kurar; tamam mı?"

Sonra bir şeyler mırıldanıp sustu ve ağzını ağzıma yapıştırdı. Vakti olsaydı galiba *April in Paris*'i söyleyecekti...

Beni tekrar tekrar içine alırken gözlerini kapadığını fark ettim. Başka erkekleri düşlüyor. Kötü, boktan bir düşünceydi, ama böyle düşündüm. Bu kez canını acıtabilirdim.

Elif, yarım saat sonra yanımda, –varlığını yeni yeni duyumsadığım– özsaygımı aşındıran bir umursamazlıkla dünkü gibi yatıyordu. Bir işaretiyle tekrar tapınmaya başlayabileceğim kutsal bedeni gökkuşağını andıran bir buğuyla kuşatılmıştı. Midem bulanıyordu. Az önceki kendim, onunla sevişmeden önceki kendim olmak istiyordum. Altın suyuna batırılmış saçlarına da dokunmak istiyordum. Aslında galiba ne istediğimi bilmiyordum...

Birden, durumumu tarafsızlıkla değerlendirebilmem için aşmam gereken ilk duvarın ona karşı duyduğum bu sonsuz hayranlık olduğunu anladım. Aşk, uyumculukla yetinmiş, bana ne bir kimlik, ne de güvenlik duygusu hediye etmişti. Aksine, kendimi aldatılmış hissediyor, kuşku dolu sorularla irkiliyordum. İki yıl önce şişelere doldurup görücüye çıkardığımda ruhumu satın almaya değer bulmayan şeytan şimdi, tam ölünceye kadar sevebileceğim birini bulmuşken, sanki onurlu olmaya karar vermemi cezalandırmak istermiş gibi, hayatım boyunca pek önem vermediğim dürüstlüğü, beni âşık olduğum kadından uzaklaştırmak için kullanıyordu.

Elimi uzatıp, düşüncelerimin berraklığını bulandıran yüzün uzak güzelliğine dokundum. Titreyerek, gittiği kıyılardan geri döndü. Göz göze gelince, "Seni tanımıyorum," dedim.

"Ben de seni..." dedi. Haklıydı; hiç olmazsa bu konuda eşittik. "Neyin var?"

"Sana âşığım," dedim. Hava kararmak üzereydi, sesim buğulanmıştı, acı çektiğimi görüyor, ama aldırmadığından cevap vermiyordu. "Galiba beni sevmemene katlanamayacağım."

"Daha dün yanımda böyle yatmak için sağ kolunu vermeye hazırdın," dedi. Kendini karşısındakine yasaklayan o sesiyle konuşuyordu şimdi. Gülümsedim. Belki yarın sol kolumu da verirdim, ama katlanamazdım. Bunu, ölüm korkusunun onu benim kıldığını, yaşamınsa onu benden uzaklaştırdığını kavradığım şu anda daha iyi anlıyordum. Yüzüne bakmamaya çalışarak yataktan kalktım. Elif arkamdan bağırdı. "Nereye gidiyorsun?"

Şeytan bazı yerler önermiyor değildi, ama henüz hangisini seçeceğimi bilmiyordum. Bu yüzden cevap vermeden duşa girip soğuk suyu açtım. Başımın dönmesi yavaş yavaş geçti. Neden onurumun peşine takılmıyordum? Suyu kapattım; belki öyle yapardım. Bir süre, neden banyoda durduğunu bir türlü çıkaramadığım süslü koltukta oturdum ve düşündüm.

Paravanlı bölmeye döndüğümde Elif uyumuştu. Onu seyretmeye koyuldum. Hazzın kırbacıyla dövülmüş çıplak bedeni, kefensiz bir ölüyü andırıyordu. Bir an yanına uzanmayı, ona sarılmayı, kokusunu içime çekmeyi, kısacası âşık birinin yapacağı şeyleri yapmayı düşündüm. Ama yapmadım; boş hayallerdi bunlar. Uyanır uyanmaz kendi yatağına dönecek, beni tekrar mahremiyetinin sınırlarının dışına itecekti. Giyinip çıktım.

Kurtuluş'taki ev ışıl ışıldı. Annesinin ardından odasına girer girmez Nihat'ın bu kez sözünü tutacağını anladım. Yarım bedeni ya da yüzünden değil, gözlerindeki sabırsız bakıştan. Yine de hep yaptığı gibi gülümsedi. Takma bacakları sedirin yanında, yerde duruyordu. Artık takmıyor... Ama her zamanki gibi sigara içiyordu. "Epeyce oldu," dedi, elindeki dergiyi bırakırken.

Olmuştu. "Oldu," dedim.

Birbirimize sarıldık; daha doğrusu sarılır gibi yaptık. Çünkü sarılabileceğim doğru dürüst, ele gelen bir bedeni yoktu; olanı da kurumuş, daha da küçülmüştü. Ben eğildim, o da ellerini omzuma dokundurdu. Sigarayı bırakmalıydı: Gırtlağından çıkan madeni sesler tedirgin ediciydi. Göz ucuyla etrafı süzdüm;

akvaryum, muhabbet kuşlarının bulunduğu kafes, büyük dünya haritası... Çevresi yaşama isteğini vurgulayan bir canlılıkla sarılmıştı. Ama amacını aşan, zorlama bir istekti bu. "Keriman gitti," dedi hemen.

"Duydum," dedim. "Talat söyledi." Konuşmaya en derin, hiç iyileşmeyecek yarasını kanatarak başlıyordu.

"Bil diye söylüyorum, onu suçlamıyorum." İyi yapıyorsun der gibi bakıp, gösterdiği yere, tahta bir kaidenin üstünde yükselen büyük kürenin yanındaki –türbe yeşili kumaşla kaplanmış– eski koltuğa oturdum. "Yine arada toplanıyor musunuz?"

"Çoktandır toplanmadık," dedim. Sesim, çocuğunu imrendirmekten korkan bir anneninki gibi ihtiyatlıydı.

"Gece Semra'yı üzdüm. Galiba kafayı..."

"Üstünde durma," dedim, lafının gerisini getiremeyince.

"Sigara?" İstemediğimi işaret ettim. Sesi sonunda nemlenmişti. "Neden? Öldürür diye mi korkuyorsun? Ben korkmuyorum." Sözlerinin ardından gülmeye başladı. Susmasını bekledim. Susunca, "Demek Talat söyledi?" dedi.

"Neyi?"

"Keriman'ı."

"O söyledi," dedim.

Kurtuluş yoktu. Ölümü bile paylaşabilirken, ihaneti paylaşamamamız ne garipti. Ona boşuna uğraştığını söylemeliydim belki de. Keriman'ı bir kere yanında görmüştüm; terhis olduktan sonra rehabilitasyon merkezinde yatarken onu ziyarete gittiğimde. İlginç olan yüzü değil, adıydı. "Biliyor musun, beni çok şaşırttı. Ben hep o ölecek diye düşünürdüm."

"Kim?" diye sordum. "Keriman mı?"

"Yok canım. Talat," dedi. "Tam bir muhallebi çocuğuydu... Benim bacaklar gitti, bölükten de tam dokuz kişi... Hemen hemen herkes çizildi, ama onun kılına bile halel gelmedi. Sence neden?"

"Galiba şanslıydı," dedim gözlerimi yere –ölüme doğru– eğdiği bakışlarından kaçırarak.

Oysa Talat adına, kendi adıma utanıyor ve bu utancımı saklamaya çalışıyordum. Savaşta sadece küçük bir parmağımı yi-

tirdiğim, ölümcül bir yara almadığım, kasıklarımın arasında hâlâ kadınları becerebilecek bir kıkırdağım olduğu için yüzüm alev alev yanarken annesi içeri girdi. Kahve getirmişti. Oğlunu ziyaret ettiğim için minnetle bakan gözleriyle karşılaşmadan kadının sorularını cevapladım. Nedense beni öğretmen sanıyor, hangi okulda olduğumu öğrenmeye çalışıyordu. Boynum tutulmak üzereydi. Gözlerimi sağ tarafa da çeviremiyordum; orada Nihat'ın bacakları yerine insanda suçluluk uyandıran boşluk vardı. Nihat, annesi çıkınca insanı aldatmaya niyetli olmayan sesiyle devam etti. Aylar bir sürü soru biriktirmişti. "O ressamla barıştın mı?"

Sevgi'yi kastediyor olmalıydı. "Hayır," dedim.

"Keriman da resim öğretmeniydi, biliyorsun."

Bilmiyordum; belki de biliyordum da, unutmuştum. Ama göz göze gelmekten kaçındığım bu adamın DTCF* mezunu bir coğrafya öğretmeni olduğunu, günün birinde piyangodan orta boy bir ikramiye kazanarak şimdi onu terk eden karısıyla birlikte dünya turuna çıkmayı düşlediğini, zaten kısa olan boyunu bir mayının daha da kısalttığını, yazmam için başımın etini yediğini biliyordum. Bunları unutmamıştım.

"Vatan bize minnettar," dedi, uzun sessizliğinin sonunda. "Ama ya vatandaşlar? Onlar pek aldırmıyor..." Bir türlü iş bulamamıştı. Bulamadıkça da sinirlenmişti. "Anlatamadım... Öğretmenlik yapamam... Matematik öğretmeni olsaydım anlardım. Ama bacakları olmayan bir coğrafyacı... Ben çocuklara hep 'Gezin,' derdim. Peki bu halimle ne diyebilirim?" Biraz bekledi. "Haksız mıyım?"

Bacaklarının yerini alan boşluk onu her konuda haklı kılıyordu. Kısacası, bu haliyle dünyanın en haklı kişisiydi. Ben, "Haklısın," dedim.

O da, "Avustralya'ya gidiyorum," dedi.

Parmağı sanki Avustralya'nın yerini kendi başıma bulamayacakmışım gibi, güney yarımküreyi işaret ediyordu. Güldüm. Gülmemem gerekiyordu, ama kendimi tutamadan güldüm. Az sonra o da bana katıldı. Neden sonra, kafeslerinde kendilerini

(*) Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi – y.n.

sağa sola atan muhabbet kuşlarının ödünü koparttığımızı fark ettiğimizde sustuk. "Piyango mu çıktı?" dedim. Susuyordu. "Gideceğine emin misin?"

"Eminim... Hâlâ kabız mı?"

Zihninin işleyiş biçimi şaşırtıcıydı. "Kim?" dedim.

"Kim olacak? Talat... Utangaç muhallebici çocuğu, dağda, açıkta sıçamam diye diye müzmin kabız olup çıkmadı mıydı?"

Çıkmış mıydı? Hatırlamıyordum. "Bilmiyorum," dedim. "Görünce sorarım."

Talat'a epeyce kızgındı. Altı yıldır bir kez bile dile getirmediği öfkesini şimdi, bana mı kusacaktı? Birden anladım: İzin alacak! Beni hâlâ Talat'ın koruyucusu sanıyor... Değilim; değiştim, demeye hazırlanırken Nihat odaya girdiğimde okumakta olduğu dergiyi uzattı. Talat'ın kabızlığına duyduğu ilgiyi yitirmişti. Artık şaşırmıyordum; aldım. Kapağında bir savaş helikopterinin olduğu havacılık dergisiydi. "Bizim zamanımızda azdılar. Olanlar da zaten geceleri uçamıyordu. Ne kobralar, ne de Skorsky'ler..."

Ne demek istediğini anlıyordum. Sabah götürüldüğü hastanedeki doktorlara göre kan kaybından ölmemesi mucizeyken, o, eğer bir Skorsky olsaydı, gelip beni alır, belki bacaklarımın birini kurtarabilirdim diye düşünüyordu. Yüzüne baktım. Oysa bacaklarının işi o melun, sarı İtalyan mayını patlar patlamaz bitmişti. Yine de haklıydı; yerinde olsam, ben de öyle düşünürdüm. Sessizlik uzayınca sordum: "Yapabileceğim bir şey var mı?"

Cevap vermeden arkasından bir zarf alıp uzattı. "Keriman'dan sonra biriyle mektuplaştım... Bir kızla... Aslında kız mı, kadın mı, onu da bilmiyorum ya... Neyse; tabii durumu tam olarak..." bacaklarına bakarak güldü, "yani yarım olarak aksettirmedim. Anlarsın." Hem anlıyor, hem de hak veriyordum. "Zarfta mektupları, bir de resmim var... Yazışırken durmadan fotoğrafımı istemişti. Zamanı geldi; ona vermeni istiyorum." Omzunu silkti. "Tabii sorarsa, ne cevap vereceğini biliyorsun..."

Biliyor muydum? Biliyordum: "Avustralya'ya gitti..."

"Evet, Sidney'e dersin."

"Bunu neden kendin yapmıyorsun?" Aptalca bir soruydu. Sorar sormaz fark ettim. "Yani neden mektupla göndermiyorsun?"

"Düşünmedim değil... Ama ne bileyim, biri onu benim yerime görmeli, elini sıkmalı, sesini duymalı, resimdeki kadar güzel mi, bakmalı... İçimden böyle geldi..."

İçinden gelen tenekemsi sesi iyice çatlamış, odadaki sükûneti çizgi çizgi deliyordu. Uzatmadım. "Tamam," dedim.

"İçinde adresi ve fotoğrafı var. PTT'de memurmuş... Unutma, durumdan söz etmek yok. Avustralya'ya vardığımı duyar duymaz verirsin. Tamam mı, bekliyorum."

Devriyeye çıkarken komut verir gibi konuşuyordu. Sormalı mıydım? Belki sormamalıydım, ama sormazsam hep merak edeceğimi, sonunda sormaya karar verirsem, sesimi Avustralya'ya duyuramayacağımı düşünerek sordum. "Neden ben?"

Yüzüme uzun uzun, böyle aptalca bir soruyu neden sorduğumu anlamamış gibi baktı; şaşırmıştı. "Bana borçlusun, borcun var." Bunu hatırlatmak isteyen bir alacaklı gibi öfkeliydi. "Sana verdiğim ilhama karşılık ne istersem yapacaktın, unuttun mu?... Sakın, hatırlamıyorum deme. 21 Aralık 1992. Herkol'da. İşte, bak; sonunda bir roman da yazdın..." Doğru, yazmıştım. Birden tiz bir kahkaha attı. "Ama böbürlenme, bence yine de hâlâ bozukluksun..." Uzun bir ayrılığın ardından birinin cebinde yeniden karşılaşmışız gibi mutlulukla gülüyordu. "Kâğıt para olamadık bir türlü..."

Sözlerini bitirince uzun yürüyüşünü tamamlamış gibi yorgun yüzüyle kaşlarını kaldırdı. Yazacağıma yemin ettiğim o geceyi hatırlıyordum. Ama tarih bana Nisan'mış gibi geliyordu. Birkaç ay; bu kadarcık bir fark için verdiğim sözden geri dönmeyecektim tabii. Üstelik yazarlık sonunda bana gerçek bir meslek kazandırmış, işte postacı yapmıştı.

Uzunca bir süre, göz göze gelmekten dikkatle kaçınarak, yalnızca ölümü görenlerin anlayabileceği bir dilde, arada birbirimize dokunarak sessizce vedalaştık. Elimi bırakınca, son kez olduğunu bilerek eski bedeninden geriye kalanına –iki kol ve omuz, biraz da göğüs– sıkıca sarıldım. Bitlis'in dağlarında bi-

zi hep güldüren, karısına âşık bu kısa boylu coğrafya öğretmeni, yakında Avustralya'ya gidecekti; hazırlanması için onu yalnız bırakmalıydım.

"Haklıydı," dedi birden. "Çünkü ona bir şey yapamıyordum; anlıyor musun?" Bu kez kimden söz ettiğini ve neyi kastettiğini anlıyordum. Tam çıkacakken son kez konuştu: "Biliyor musun, seni dağda ilk kez o kuş dansı yaparken gördüğümde dedikleri kadar deli bu herif demiştim..." Güldü. "Ama bir deliyi bu kadar seveceğime dünyada... yani Avustralya'da inanmazdım..."

Geri dönüp tekrar sarıldım. Deli olduğum için kendimle iftihar ediyordum.

Kapıda, oğlunun tekrar Ankara'daki rehabilitasyon merkezine gitmesi için benden yardım isteyen annesiyle de birbirimize sarıldık. Gözyaşlarımız bizi kan kardeşi yapıyordu.

Dışarı çıkınca evin önündeki elektrik direğine yaslanarak ağlamaya devam ettim. Hayatımızı boşa mı harcamıştık? Sonra daha korkutucu bir düşünceyle irkildim. Bir hayatım var mıydı? Cep telefonuyla bana cevap verebilecek tek kişiyi, Semra'yı aradım. Evdeydi. Sesim titriyordu. "İyiyim," dedi sorunca.

Az önce Feridelerde yemekteymiş. Sen nasılsın, diye sormadı. Biraz konuştuk, ardından iki yabancı gibi telefonu kapattık. Bir taksi çevirdim, sigara yaktım. Elmadağ'a çıkınca da Talat'ı aradım. "İçiyorum," dedi.

"Ben de içeceğim," dedim.

"Gel, konuşuruz."

Bir hayatım yoktu; çoğunu dağlarda harcamış, kalanını da Elif'e vermiştim. Ama sırrımı ona söylemedim. Telefonu kapatıp, şoföre Talat'ın –kim bilir kaçıncı kadehi– içtiği barın adresini verdim.

Talat, haftada bir bırakıp, sonra yeniden başlıyormuşum gibi içme kararına bu kez karşı çıkmadı. "Tamam," dedi. "Bu ilk gece; öyleyse ben ısmarlıyorum."

"Sadece bu gecelik," diye karşılık verdim.

Talat, karlı ovalara bakan bir yamaçta ebedi uykusunda yatan parmağımın kopup giderken bıraktığı izi öperken gülümsüyordu. Sahtekâr! İkimiz de daha böyle epeyce gece olacağını

biliyorduk. Yine sert bir şeyler ısmarladım; Nihat'ı, Elif'i, toprağa karışmış parmağımı unutturacak, kafama balyoz gibi inecek kadar sert bir şey. Bir ara –galiba ilk kadehin sonuna doğru– ona Nihat'tan söz etmek istedim, ama sonra vazgeçtim. Satın aldığı vicdanı eğer çalışıyorsa sızlayabilirdi.

Ya bağırsakları? Acaba artık normal çalışıyor muydu? Büyük bir olasılıkla dağdan iner inmez düzene girmiş, müzmin kabızlığı sona ermişti. Her şeyi daha iyi anlıyordum şimdi. İçki, kavrayışımı bulanıklaştıran o tülü eritmişti. Omzuna dostça vurdum; hep sağlam –bizlerinki gibi eğreti olmayan– bir hayatı olmuştu. Onu dağda bile her şeyden koruyan, zırh gibi kuşandığı bir hayat. Sırrı buydu. Bölüktekileri tek tek avlayan mermiler, mayınlar, bu yüzden ona dokunmamış, etrafından dolanarak geçip gitmişlerdi. "Ne oldu?" dedi.

"Bir hayatın var," dedim. "Kıymetini bil."

Talat hayatının farkındaymış gibi gülümsemesini tazeledi. "Biliyor musun? İçki seni hep feylesoflaştırmıştır."

Biri hayatına, öteki içkiyle yeniden sağlamlaşacak dostluğumuza, iki kadeh daha içtik. Böylelikle yarım saat içinde üç kadeh devirmiş oldum. Etraf gürültülüydü, ama yine de *Take Five*'ı duyabiliyordum. Gözlerimi kapattım. Epeyce düşündüm. Çoğu boş, bana bir hayat kazandırmayacak soyut şeylerdi: Annemin ve babamın çizgisiz yüzleri, kendimi kavrayışımın beni içkiyle birlikte ittiği tehlikeli yol, ilk yattığım kadın gibi, birbiriyle bağlantısız düşünceler... Bu duruma sarhoşluğun eşiği dendiğini biliyordum. Sanırım bu yüzden kirpiklerimi araladım. Önce ne olduğunu anlamadım; sonra her şey mantıksal bir çizgiye dizilerek, düzene girdi. Açık seçik bir resim: Karşımda kızıl saçlı, uzun boylu bir kız vardı. Öyle duru bakıyordu ki, korkuyla irkildim: Sanki ölmüştüm de cennete gitmiştim. Lekesiz varlığının bilincine varırken dudaklarım onu içinde bulunduğu tehlike konusunda uyarmak için kımıldadı. "Yanlış yerdesiniz," dedim. "Burası cehennem."

Nerede olduğunu, neden cehenneme indiğini biliyormuş gibi gülümsedi. Dikkatle bakınca bunun sıradan bir gülümseme olmadığını anladım. Gülümsemesinin sesi vardı; hem de içine

sayısız cümle alacak kadar uzun ve anlamlı: Seni anlıyorum, acı çekiyor, dört numarayı, Nihat'ı unutmak istiyor, değiştiğin için bedel ödüyorsun, diyordu. İlk duyduğum bu cümleler oldu. Bunlardan sonra, "Adım Pınar," dedi gülümseme.

Ben de "Barış," dedim. Nedenini bilmeden ellerimi kaldırmıştım. "Eskiden yazardım, ama şimdi içiyorum."

Kız, çevreye sessizlik yayan varlığını geriye çekti. Gidiyor muydu? Birden onu burada tutamayacağımı hissettim. Haklıydı; onun gibilerinin sonunda cennete geri dönmesi gerekirdi. Gitmeden ellerime dokundu; parmaklarımın savaşırken edindiği yazgıyı değiştirecekmiş gibi. Sonra, "Elleri, kanat çırpan beyaz bir çift güvercin; gövdesinin barış elçileri..." diye fısıldadı çabucak. "Eğer tekrar yazarsanız, bu cümleyi bir yere sıkıştırın lütfen."

Yazıp yazmayacağımı bilmiyordum; ama "Söz," dedim. "Sıkıştırırım."

Ellerime adımı vermiş, bulaşan kanı temizlemiş, beni bir cümleyle değiştirmişti. Büyücü müydü? "O da kimdi?"

Talat'a baktım, arkama geçmişti. "Galiba bir melek," dedim.

Sonra tekrar geri döndüm. Kız, belirdiği gibi aniden kaybolmuştu. Ellerime bakarak cümleyi tekrarladım. Tekrarlamakla yetinmeyip, unutmamak için kadehin altındaki kâğıt peçeteye de yazdım. Kim bilir, belki de gerçekten bir melekti. En az yedi kişiyi öldürdükten sonra yeniden gövdeme dönen ellerimi affetmesi kanıtlamıyor muydu bunu? Ardından, *Take Five* o uzun bateri solosuyla devam ederken kim olduğunu çıkardım. İlham perisi... Eskisi Avustralya'ya gitmeye karar verdiğinden, Tanrı, kızıl saçlı yenisini göndermişti.

Talat'a eğilip haberi verdim. "Tanrı haber yolladı."

O benden birkaç kadeh öndeydi. "Nasılmış, iyi miymiş?"

Nihat'ın aklını çelmiş demedim. "Galiba yeniden yazmamı istiyor."

"İyi," dedi Talat. "Tanrı'nın buyruklarına uy sen de."

Tanrı'nın buyruğuna içtik. İçerken bahçeyi boydan boya gözden geçirdim. Kızıl saçlı melek buharlaşmış, uçup gökyüzüne yükselmiş olmalıydı.

Talat, ben sormadan anlatmaya koyuldu: İşi almıştı; artık öyle diyebilirdi; sadece bir imza... Bu ülkede iş yapmayı bileceksin, diyordu. Ya o sahtekâr danışman? Güldü. Onu pek görmüyordu; adam, birkaç kızdan sonra İzmirli mor kızı o kadar beğenmişti ki, ne zaman İstanbul'a gelse, soluğu küçük sevgilisinin evinde alıyor, dönünceye kadar bütün vaktini onunla geçiriyordu. Talat'ın kızdan kolayca vazgeçmesine şaşırmamış gibi, ödül olarak kızı kampanyada oynatıp oynatmayacağını sordum. "Yeteneksizin teki," dedi. "Her yıl böyle onlarcası düşer piyasaya. Küçük bir rol bile çok ona."

"Aşağılığın tekisin," dedim.

Değilmiş gibi güldü. "Mayasında var. Eninde sonunda fahişe olacak..." Dedikleri onu hüzünlendiriyor muydu? Bilmiyordum. Beni hüzünlendiriyordu. "Aslına bakarsan ona iyilik ediyorum. Sayemde mesleğinde iyi olmayı öğreniyor." İçkime döndüm. Talat, kızlara acıyıp acımadığını ele vermeyen bir sesle, "Asıl orospular anneleri..." dedi bir süre sonra. "Ellerinden tutup körpecik kızları İstanbul'un kasıklarının arasına getiriyorlar. Zavallılar, çoğu anca okuma-yazma biliyor."

Söylediklerinin doğruluğuna inanan birinin acımasız, kuru sesiyle konuşuyordu. Kim bilir, belki de haklıydı. Ben sadece kızları görmüştüm; o –kızlarını mayalandıran– anneleri de tanıyordu. On dakika sonra sordum. "O emniyet müdür yardımcısıyla hâlâ konuşuyor musun?" Kimden söz ettiğimi anlamamıştı. "Şu oğluna iş verdiğin..."

"Ohoo, o dediğin üç yıl önceydi." Yine güldü. Durmadan gülüyordu zaten. "Adamcağız çoktan Doğu'ya tayin oldu, anlarsın... Şimdi başka tanıdıklar var." Adamın Doğu'ya tayin edilmesini neden anlamam gerekiyordu, anlamamıştım. Semra'yı, nasıl izlendiğini, rahatsız edildiğini anlattım. Anlattıklarımı iş teklifiymiş gibi dikkatle dinledikten sonra, "İlgilenirim," dedi.

Saat bire gelirken ayrıldık. Nihat'ın verdiği zarfı koltuğumun altına sıkıştırdım ve bu saatte kapıyı açacak kimse bulup bulmayacağımı bilmeden, Bebek'e döndüm. Aslında taksiye Kuzguncuk'a gitmek üzere binmiştim. Neden horlandığımı, sevil-

mediğimi düşündüğüm yere dönüyordum? Bu soruya cevap vermedim; çünkü cevabı bilmiyordum. Büyük demir kapının önünde bir yabancı gibi indim taksiden. Zilin nerede olduğunu bile öğrenmemiştim daha. O yüzden bir sigara yaktım. Kapı o sırada, çakmağın alevinin sönmesiyle birlikte açıldı. Şeref beni beklemişti. Ben önde, o arkamda, yavaş adımlarla yürüdük. Bahçede harika bir gece vardı; sorsalar böyle derdim. Sihirli, ilham veren karanlığa karıştık.

Bekleyen sadece Şeref değildi. Alt salona girer girmez Elif'in sesini duydum. "Sonunda..." Ses duvar gibi engelleyiciydi; durdum. Şeref çabucak ortadan kaybolmuştu. "Teşrif ettiniz."

"Merhaba," dedim. Sesimin anlamsız bir neşesi vardı. Bu beni de onun kadar şaşırttı.

"Bu saate kadar nerede olduğunuzu öğrenebilir miyim, bay mutlu?"

Elimi yalamaya çalışan köpeği ittim. "Öğrenebilirsin."

"Neredeydin?"

"Birini geçiriyordum," dedim.

"Gecenin bu saatinde mi?" Gözlerimi kapasam, güzelliğini algılayan sinir uçlarımı tek tek dağlayabilsem, ona daha kolay karşı koyabilirdim. Başımı salladım. "Nereye gidiyordu?"

"Avustralya'ya." Sesim hâlâ neşeliydi. "Vedalaştık."

Köpek, sahibesini kimin sinirlendirdiğini anlamış gibi dişlerini göstererek beni süzüyordu. "Epeyce uzun bir vedalaşma oldu anlaşılan."

"Öyle oldu," dedim. "Bir daha birbirimizi görmeyeceğiz... Sonra da randevuma yetiştim."

Randevu! Hayır; her şey bir rastlantıydı, en azından benim için. Ama o! O hiçbir şeyi rastlantıya bırakmaz... Elif sabırsız sesiyle düşüncelerimi böldü: "Eğer bir sakıncası yoksa kiminle randevun olduğunu sorabilir miyim?"

"Tanrı'yla," dedim. "Böyle diyebiliriz. Bana bir elçi gönderdi."

"Yaa..." Öfkesi geçmiş, eğlenmeye başlamış gibi bakıyordu. "Kimmiş bu temsilci? Tanıyor muyuz?"

"Yeni ilham perim," dedim eskisinden söz etmeden. "Tekrar yazmaya başlamam için gereken ilk cümleyi getirmiş."

"Bak sen..." Evet, eğleniyordu: Sonunda o da neşeli bir alaycılık edinmişti. "Desene Tanrı işini araya haberci koyarak hallediyor artık?"

"Tanrı'yı tanısaydın bunu yadırgamazdın," dedim. "O mesajını hep dolambaçlı yollardan vermeyi seçer. Neden bu kadar çok peygamberi var sanıyorsun?"

Yavaş adımlarla yaklaştı; gülümsemesi kayboluyor... Kızmak üzere... İyice yaklaşınca fark ettim: Dışarı çıkacakmış gibi makyaj yapmıştı. Işığın altında parıldayan güzelliği, bu gece Tanrı'ya inanmayacak kadar dünyaya ait olduğunu haykırıyordu. Diri, atak, canlı bir beden. Sevişmek ona iyi geliyordu. "Bu saate kadar nerede olduğunu söyleyecek misin?"

Kabul etmeliydim: Öfke, giyimine eklediği bir aksesuar gibiydi; ona yakışıyordu. Dik dik, yanındaki köpeği de endişelendirecek kadar uzun, beni süzdü.

Elâ hırlayınca, "Köpeği gönder," dedim. "Yoksa onu inciteceğim." İncitebileceğime inanmamış gibiydi, dudağını bükecek oldu. Onu uyardım. "Sadece insan değil, çok hayvan da öldürdüm: Ayı, kurt, domuz, eşek, at, tavşan, tabii köpek de."

Eğer inanmasaydı, bazılarını yediğimi de ekleyecektim. Sonunda ikna oldu. "Elâ, git!" Baş başa kalmıştık. "Cep telefonunu neden kapattın?"

Cep telefonu! Öfkesinin nedeni bu muydu? Birden o küçük nesnenin aslında beni onun koyunu yapan bir çan olduğunu anladım; boynuma takılmış bir mülkiyet yaftası. Başka zaman olsa, 'mee' diye bağırabilirdim, ama ilham perimin verdiği bir cümle vardı elimde. Kâğıdı cebimden çıkarıp salladım. "Tanrı'yla konuşurken saygılı olmalısın. Seni ayarttığımı düşünmesini istemiyorum."

"Neden böyle yapıyorsun?"

Yaptığım neydi? Arkadaşım bacak kadar boyuna bakmadan çok uzun bir yolculuğa çıkıyordu; şeytan bile dürüst olmaya çalıştığımın farkındaydı ve yıllar sonra yeniden yazacağımı hissediyordum. "Hiçbir şey yapmıyorum," dedim. Sesim fısıltıya dönüşmüştü. "Tanrı'ya bile inanabilirim. Neredeyse mutluyum."

"Öyleyse aramızda bir şey yok."

"Hem de hiçbir şey yok," dedim. "Sorun da bu zaten." Şaşırtıcı yüzüyle tam karşımdaydı. Garip bir ifadeyle –galiba hayret eden zengin, güzel bir kadın gibi– bakıyordu. "Ama istediğini yapamam. Bunun için başkasını bulmalısın."

"Ama neden? Bak birlikteyiz..."

Başımı salladım. Çünkü yanılıyordu. "Ben seninleyim, ama sen benimle değilsin."

"Peki, kiminleyim ben?"

Kollarını iki yana açmış, bağırmanın eşiğinde dengede durmaya çalışıyordu. Sakin bir sesle, "Kendinlesin," dedim. "Beni sevmiyorsun."

"Eğer oyunbozanlık etmeseydin..."

Oyununa eşlik etsem de sevmezdi. "Bana kimse masal anlatmadı," dedim. "Bu iş için babaannem yaşlıydı, Semra'ysa çok genç. O yüzden masallara inanmam ben."

"Peki ya dostluk, bu yetmez mi?"

"Dostlar birbirleriyle yatmazlar," dedim.

Tartışmadan vazgeçecekmiş gibi bir süre sustu. Bana kimse masal anlatmamıştı, ama ona da sevgiyi öğreten olmamıştı. Sahip olmayı sevmek sanıyordu. 1.86 boyunda, 78 kiloluk, büyük, canlı bir oyuncak... Birden o tatlı baş dönmesini yitireceğimi hissettim. Birazdan midem ağrıyacak, ardından da bulanacaktı. "Belki kusarım da," dedim.

Elif, yüzüme bilmediği bir dilde konuşuyormuşum gibi bakıyordu: 'Kusma', 'hayır', 'olmaz' gibi sözcükleri daha önce pek duymamış gibi. Çoğu zengin gibi kelime haznesi pek gelişmemişti. Ona uygun değilim... Bunun şimdi farkına varıyor olmam sadece budalalığımın değil, budalalığımın iyimser niteliğinin de açık kanıtıydı. Umut etmek! Güldüm; hemen hemen bütün yoksulların yakalandığı hastalığın pençesine düştüğümü fark etmemiştim... "Gidecek misin?"

Gitmeliydim. Ama uykum vardı. "Yatmak istiyorum," dedim. Sonra nasıl yatmak istediğimi de ekledim: "Tek başıma."

Elif öfkeyle arkasını döndü. Çiçekler, eşyalar, gümüş aksesuarlar, heykeller, duvarlardaki resimler, yerdeki İran halıları ve

o; bu seçkinliğe uymayan tek şey bendim. İnanmadığım Tanrı, bana güç ver, diye mırıldandım. Çünkü vermez de onunla kalırsam kölesi olacaktım. O da bedenimi, hükümranlığına yeni kattığı bir ülke gibi hoyratça yağmalayacak, üstümde sevmeyenin mutlak iktidarını kuracaktı...

Geçmiş Zaman
(Aralık - 1998)

- Seans -

Kadın bir yazardan söz ediyor, dudak büküyorum.

"Ütülenip kolalanmış, bembeyaz bir masa örtüsüne benziyor... Hiç kirlenmemiş. Hayatında yaptığı en tehlikeli şeyin yüzmek, ya da boyu on metreden kısa bir tekneye binmek olduğuna kalıbımı basarım."

"Tartışmaya açık bir bakış açısı bu; ama kıskançlık koktuğunu, küçümseyici bir tonu olduğunu da söyleyebilirim."

"Küçümsemek? Bunu bulunduğum yerden nasıl yaparım?" diyorum.

Boşluk dalgalanıyor: "Bulunduğunuz yer neresi?"

"Çukur," diyorum. "Kendimi alçak hissettiğim, derin, içinden çıkamadığım bir avcı çukuru."

Kadın çukura aldırmadan tekrar konuşmamızın başındaki konuya geri dönüyor. Bugünkü konumuz yazarlık; daha doğrusu yazarlığım. Aslında yazarlığımdan hep kuşku duyduğumu söyledim ona... "Yazarlık size bir şey kattı mı?"

Kattı mı? Ün? Para? Ölümsüzlük? Üç kez yerine, bir kez, "Hayır," diyorum; sessiz, sadece kendimin duyacağı bir sesle.

"Demek bir şey sağlamadı?"

"Belki ölüm haberim gazetelerde ücretsiz yer alır," diyorum. "Aslına bakarsanız yazarlıktan bundan öte bir beklentim yok. Ün bana Fizan kadar uzak, farkındayım; ama yakın olsa da, ünü istemezdim..." Kadının bakışları kuşkulu. "Neden mi? Gerçek yazar, yaşarken asla ün peşinde koşmamalı; hatta olabildiğince uzak durmalı. Çünkü ün, yazarı şimdiki zamana bağlar. Oysa yazar geleceğin, ölümsüzlüğün peşinde olmalı... Gerçek, kalıcı ün gelecekte saklıdır... Ve son söz: Benden yazar olmaz; çünkü ben yazmaya uygun değilim."

"İlginç," diyor büst. "Böyle bir sonuca ulaştığınıza göre, nedenlerini de biliyor olmalısınız?"

Biliyorum; bildiğimi de söylüyorum: "Yazar, uyumsuzlukları, çelişkileri belirginleştirmeli, unutturmamalı. Ben tam tersini yapıyorum. Yazar, biriktirmeyi de bilmeli ve buna uygun bir yapısı olmalı. Oysa ben delik deşiğim, kevgir gibi; asla dolmuyorum. Dolsam bile, kendimi bir daha soyup okurların önüne atar mıyım, bundan emin değilim."

"Belki de yeterince ciddiye almıyorsunuz yazmayı."

Gülüyorum. O susuyor. Alıyorum, hem de çok: "Tam tersine, inanamayacağınız kadar çok önemsiyorum yazmayı. Çünkü yazmak, yaratmak gibi yok etmekle de eşanlamlı; bu açıdan tam bana göre."

"Yeni kitap, yeni kadın... Bir yerde böyle demişsiniz..."

Kadının sözünü kesiyorum: "Ya da yeni roman, yeni cinayet." Bakışlarımız karşılaşıyor. Unutmuşum, gözleri varmış. "Anlayacağınız yazamamamın ardında kadın değil, cinayet eksikliği yatıyor."

Kadın başını sallıyor. Ama anlamı belirsiz bir hareket bu. Esintisiz bir gündeki palmiye yaprağı... "Bazılarımız yaşamlarımızı yenileyebilirken, bazılarımız bunu gerçekleştirebilecek güçten tümüyle yoksun." Benden söz ediyor, ama bunu itiraf etmeye cesareti yok. "Oysa yazmak, en karmaşık, en çetrefilli duygularda bile bir açık seçikliğe ulaşma, bu mahrem duyguların gizlerini keşfetme isteğinin ortaya konulması olmalı. Her yazar eninde sonunda günahlarını bağışlatmak için yazmaz mı? Onca çileyi göze almalarının, kendilerini kuşku kaza-

nında kaynatmalarının nedeni kendi zindanlarından kurtulma umudu olmalı."

Etkileyici bir karşılık. Tanım uzun bir süre zihninde mayalanmış olmalı. Sesine gelince, ahlâkçı bir tonu var. Vazgeçmeyeceğim, üsteliyorum: "Yazmak için öldürmek şart belki de! Pek çok büyük roman, savaş ya da öldürme üstüne değil midir? Benimki de bunun gibi bir çabaydı aslında."

O benimle aynı fikirde değil:

"Bence yazarlığınız cinayet ya da boşalma isteğinden çok, bir tür arındırma işlemi: Neredeyse peygamberce bir sabırla, ayrıntılarını ayıklayarak, hayatı saflaştırma çabası. Çoğu kez de ölüm fikri etrafında dolaşan tehlikeli çeşitlemeler... Ancak unutmayın, ne denli çabalarsak çabalayalım, ölümü olağanlaştıramaz, sıradanlaştıramayız. Kaldı ki sizinki gibi bir ölüm fikri, ölümün doğallığına ve kutsallığına ihanet gibi geliyor bana." Mısırlı 'büst'üm, derin tonlamalı bir sesle vardığı sonucu da açıklıyor: "Yaşamak sizde hiç alışkanlık yapmamış; bu oldukça ürkütücü."

Oldukça! Aslında 'çok' diyecekti, farkındayım... Saptamalarının berraklığı tartışılabilir olsa da, sonunda yazdıklarımla ilgili bir şeyler söyledi. Sessizce gülümsüyorum. Berraklık isteğimse baştan aşağıya saçmalık. Söylediklerini yadırgamamalıyım; yazdıklarımın bulanıklığından, daha başka ne süzebilirdi ki? Yine de yazdıklarımdan, benim varabileceğimden farklı sonuçlara varmış. Kitabı, yazarının yazdığı düzende değil, sayfaları, bölümleri atlayarak, paragrafları seçerek kendine göre okuyor. Avın iyi parçalarını önce yiyen bir yırtıcı gibi.

Kahramanlarının düşüncelerinden dolayı yazarı yargılayabilir miyiz? Soru bu! Kendimi savunuyorum:

"Benim gibi bir ayyaşı, usta, gerçek yazarlarla karıştırıyorsunuz. İyi yazarlar kendilerini ufalayıp öğütürler, sonra da kahramanlarının hamurlarına katarlar... Ben bunu başaramadım. O nedenle kahramanlarımda benim varlığımı boşuna aramayın."

Kadın varlığımın peşine düşme konusunda inatçı, arayacak. "Neden? Yazarlar, kahramanlarını, edinmek istedikleri hayatın ya da ölümsüzlüğün peşine salan köle tüccarları değiller midir?"

Mısırlı olmaktan vazgeçse, öteki gözünü de görebilsem, belki gülüp gülmediğini anlayacağım. Ama anlayamıyorum. "Köle edinebilenler sadece başyapıtları olan büyük yazarlar," diyorum. "Bana ait bir tek köle bile yok."

Önce sessizliği, ardından onu duyuyorum. "Başyapıt dediğimiz nedir?" Bilmiyorum. Kadın ne olduğunu söylüyor: "Başyapıtlar aslında bize bir başkası olabileceğimizi kanıtlarlar."

Doğru ve zekice bir saptama. Aynı biçimde bir karşılığı hak ediyor.

"Başyapıtlar aslında bize yazgılarımızın, ne denli trajik olursa olsun, katlanılabilir olduğunu kanıtlarlar." Kadın tepkisiz. Devam ediyorum: "Ya da başyapıtlar, bize yazarların yaşamımız için ne denli gerekli olduğunu, kutsal hayatın okur olarak kalmaya mahkûm olanlara bırakılmayacak kadar karmaşık ve önemli olduğunu hatırlatırlar."

Dönüyor. Sonunda Mısırlı olmaktan vazgeçmiş bir kadın var karşımda: "Eğer yazmaktan vazgeçmeseydiniz, inanın sayısız kölenin sahibi olabilirdiniz."

Başımı sallıyorum. Çünkü yanılıyor. "Büyük yazarların hepsi, insan konusunda küçücük bile olsa, bir buluş yapanlar, ya da bunun için çabalayanlardır," diyorum. "Oysa ben insanlardan da, insanlıktan da yıllarca önce, gönüllü olmasa da uzaklaştım. Başka bir deyişle, artık buluş yapma şansım kalmadı."

Kadın elini sallar gibi başını sallıyor. Pes etmeyecek. İnatçı. Sonra, "Edebiyat yazarlara da bırakılamayacak kadar önemli bir şey," diyor.

Sesinde ilk kez, belirsiz bir duyguyla derinleşen titreşim var. Acıma! Kime yönelik, çıkaramıyorum. Ama söyleyeceklerim bitmedi: "Köleler için cümle cümle alın yazısı örerken, bir yandan da türümüzün yazgısını araştırma merakı. Galiba yazmak ve edebiyat bundan ibaret."

Kadın bana bakıyor. Söylediklerimi anladığına ilişkin bir belirti yok yüzünde. Sonra, "Çok erkeksi bir bakış açısı," diyor. "Kadınlar böyle soyut düşünmezler oysa."

Birden o kadınlar aklıma geliyor; sonra da yüzleri. Karar vermeyen, ama değişen kadınlar. O da bilmeli...

"Askerde herkesin sevgilisi, nişanlısı, karısı, nedense birdenbire güzelleşiverir; pat diye, bir anda. Bunu biliyor muydunuz? Güzel!.. Kim onlardan söz edecek olsa, hep bu sıfatı kullanır: 'Güzel...' Aslında bu değişim kocaman bir palavra, çünkü sadece sözcüklerle sınırlı. Hendeklerde bana gösterilen onca fotoğraf arasında pek de güzel kadın yoktu." 'Büst'e, sıradan kadınların neden güzelleştiğini açıklıyorum: "Çünkü hepsi gerçek kimliklerini terk edip, anneleşiyordu."

"Bu mantıklı ve anlaşılabilir," diyor kadın. "Çünkü annelik kavramsal olarak güzellik değil midir? Demek ki onları güzelleştiren annelik."

Yanılıyor; 2000 metrede değil. "Ölüm korkusu," diyorum. "Kadınları güzelleştirip sonra da anneleştiren buydu." Bana inanıyor mu? Bilmiyorum: O, hendeklerde hiç üşümedi. Gerisini de anlatıyorum: "Oysa savaşırken insan önce annesini yitiriyor."

"Masumiyet! Kastettiğiniz yitiriş bu mu?"

"Yitirilen, acıma duygusu," diyorum. Sonra o uzun, kamburu çıkmış, dört parmaklı asteğmeni seçiyorum dumanlar arasında. Ayaklarının dibindeki kulaksız cesetlere bakıyor. Midesi bulanıyor ve birazdan kusacak. Kana bulaşmış bacakları yanıyor; ödü patlamış, çünkü az önce kan gölünde kendini, asıl yüzünün yansımasını görmüş. Elinde İsrafil'in* sûr'u olsa üfleyecek. Eski kendisi, on altı yaşındaki kendisi olmak istiyor... Dudaklarım o günkü gibi titrerken, "Aslında bu benim için pek sorun olmadı," diyorum. "Zaten annem yoktu."

Kadın ne demek istediğimi hemen anlıyor. Derin, suçu paylaşmayan sessizliğinden anlıyorum bunu. "Ya baba? Bu ne anlama geliyordu?"

"İtaat." Sonra uzun uzun gülüyorum; ama sessizce. "Biliyorsunuz, babam da yoktu."

"Gülerken neden ses çıkarmıyorsunuz?" diyor. "Bu da mı askerden kalma bir alışkanlık?"

Bu kez sesli gülüyor ve sırrımı açıklıyorum ona:

"Katırlardan öğrendim." Anlamıyor; anlamayacağını biliyor-

(*) Kıyamet günü melek İsrafil borusunu çalar ve ölüler dirilir – y.n.

dum. Sormuyor da. Ama ben anlatıyorum. Dağlardaki katırların da yazgıları bilinmeli. Oradaki bütün canlıların yazgısı açığa çıkmalı. "Bir gece pusuda yatıyorduk. Zifiri karanlıkta. Sağ tarafta durmadan şafak sayan Kırkağaçlı bir er vardı; 'PKK'lıların havan toplarını, cephanelerini taşıyan katırları neden hiç anırmıyor,' diye merak ediyordu. Önce konuşarak gürültü ediyor diye kızdım, ardından güldüm. Sonra da öğrendim. Meğerse anırmasınlar diye katırların burnunu keserlermiş. Atlara ve eşeklere gelince, onlar katırlardan daha şanslıydı; burunları kesilmiyor, sadece deliniyordu."

Kadın uzun uzun bana bakıyor; gözlerinde dağlardaki şafağın soluk aydınlığı var; şimdi karşımda değil, yanımda: O dağlarda –zaman zaman yerlerinde olmak istediğim– bir hayvan olmanın bile ne kadar zor olduğunu anladı sanırım. Ölümün ırzına geçildiği, kendisiyle döllendiği, hamile kaldığı, her zaman şehvetli ve doğurgan olduğu o dağları görmeyen kimse bunu anlayamaz.

Gelecek

(Ağustos - 2001)

Ondan nefret ediyorum.

Ona baktıkça içine kapanık, kendi ruhunun labirentlerinde tek başına yolculuk yapan bir gezgin gördüğümden... Herkesi – kendini bile– kolayca terk edebilecek bir adam. Günlerini Porsuk Bükü'ndeki o dev oyuğun içinde, kimsenin tırmanmayı göze alamayacağı bir kovukta, neredeyse hiç kımıldamadan denizi seyrederek geçiriyor. İçine doğru yürümeyi seçmiş; bu yüzden sessiz ve gizemli... Onu yazacak olsam, böyle tanımlayacağımı düşünüyorum sık sık. Bir kaçık mı? Genellikle susuyor, ama konuştuğunda yumuşak ve tınısız sesinde, hayatla ilgili gizleri kendi varlığının çevresinde keşfetmiş olanlara has o özgüven hemen açığa çıkıyor... Hayır, bir kaçık değil.

Aksine, çoğu gezgin gibi bir bilge. Saygı uyandırdığı kadar şeffaf da olan bilgeliğinin ardında acının tortularını seçiyorum... Çoğu zaman tapınağını yitirmiş zavallı, kimsesiz bir rahibe benzetiyorum onu... Çünkü hep yalnız, çok yalnız... Ama yalnızlığı yumuşak değil, dik başlı, bu yüzden karşısındakinde merhamet uyandırmıyor... Bazen sıradan biri olduğunu düşünmüyor değilim: Çünkü benliğinin neredeyse hiç fantezisi yok. Ama bu düşünce, ertesi gün onu görme isteği duyduğumu şaşkınlıkla fark ettiğimde inandırıcılığını yitiriyor. Çev-

resine –aşk gibi, içki gibi– alışkanlık yayan bir adam... Onunla olmalıyım... Böyle düşündükçe, 'Hayır, sevmek değil bu,' diye tekrarlıyorum sık sık. Sonra şaşkınlıkla daha önce hiç benden daha yaşlı bir erkeğe yönelik sevgiye benzer hisler duymadığımı keşfediyorum.

Bugün onuncu gün; hâlâ arada onu öldürmeyi düşünüyorum. Özellikle de sabahları. Gözlerimi açar açmaz, Elif'i tazelenen bir alışkanlıkla acı çekerken gördüğümde.

Bütün sıradışı adamlar gibi hem sabit fikirli, hem de inatçı... Ona, Elif'i sevmesini söyledikçe, yeni bağlandığı dinin Tanrı'sını asla inkâr etmeyecek biri kadar sofuca bir inançla, 'Hayır,' diyor her seferinde... Oysa gözlerinde çok kadın sevmiş birinin yorgunluğu var. Böyle bir adamın kadınları sevmekten vazgeçmesi, her şeyden çok kadınlara haksızlık.

Hem Elif'i sevmesini istiyorum, hem de onu öldürmeyi... Her iki isteğim de gerçek ve güçlü... Ondan nefret edişimin nedenlerinden biri de beni zıt yönlere savuran bu duygular....

Aslında beni aç, huzursuz bir yırtıcıya dönüştüren bu nefretin ardında saklı olanları keşfetmekten ölesiye korktuğumu da itiraf etmeliyim. Ne zaman ondan nefret ettiğimi hatırlasam, nedenlerle oyalanmadan hemen sonuca sıçrıyorum: 'Onu öldürebilirim...'

Peki, onu Elif gibi bir kadının gözünde böylesine çekici kılan ne? Düşündükçe hep aynı sonuca varıyorum: Acı... Hiç söz etmediği, niteliğini ele vermediği, gizemli bir pusun ardında –belki geçmişinden başka bir şey değil bu pus– sakladığı acı, sanki varlığını saflaştırmış, bir elması işler gibi biçim vermiş ona... Öyle ki, merkezinde acının yer aldığı, kendine özgü bir din yarattığını düşünmekten alıkoyamıyorum kendimi. Bunu düşündükçe de merakla irkiliyorum. O da insan öldürdü mü? Belki; ama onda eksik olan bir katilin içgüdüleri...

Ve Elif! Flüt çalarken farkına vardığından sonra hep onu merak ettiğini söylüyor. Gerçek ipucu işte bu. Merak: Büyük keşiflerin pusulası, yüzümüzü başka benliğe döndüğümüzü haber veren tehlikeli işaret. Orpheus'un –Elif'in– aşk için bulabileceği en uygun kişi olduğunu düşünüyorum: Kaynağı olma-

yan bir ırmak gibi gizemli, bir kadın kadar hüzünlü ve altın çağın hayran olunacak ilahı... Hayranlık aşkın kılavuzudur. Elif bunu biliyor muydu acaba? Zavallı sevgilim! Her şey hayal gücünü kışkırtan bir nitelik taşıyor.

'Bugün mutlaka...' On gündür her sabah bu mırıltıyla uyanıyor, ama Elif'i görür görmez İstanbul'a dönüşümü ertesi güne erteliyorum. 'Seni sevmiyor,' dediğim andan bu yana Elif, şanssızlığını kavramış, kazanamayacağını bilen, ama vazgeçemeyen bir kumarbaz gibi çaresiz. Ya ben? Tanrı –hayal gücü sınırsız bir sanatçı kılığında– burada da peşimde; eziyet etmenin en acı veren biçimini önüme sermekle meşgul: Sevdiğim kadının daha fazla acı çekmemesi için, öldürmeyi düşündüğüm adama yalvarmak... Yalvarıyorum. Yalvardıkça, merhametsiz bir yorgunluğun pençesinde can veriyormuşcasına, "Artık kimseyi sevemem," diyor. Sesi, kâğıdın yırtılması gibi hışırtılı.

Böyle zamanlarda ona hak vermemek mümkün değil. Çünkü bir cesetten bile daha çok ölüye benziyor; onu öldürmeye kalkışmak boşuna bir çaba. Yardım ister gibi baktıkça, "Beni değil, seni sevmeli," diye inatla karşı koyuyor. Ona göre aşk modası geçmiş bir hastalık. O artık tüm ataklığını ve çılgınlığını terk etmiş eski bir serüvenci. Bunu unutmamamı istiyor.

Bu beni güldürüyor... Asla göründüğü gibi biri değil. Bakıldığında basit, sessiz, düş gücü ve rengi olmayan biri. Belki de altbenliği yok... Ama ruhunun bu gizemli yalınlığı onu basitleştirmiyor, aksine kavranılması zor bir karmaşaya dönüştürüyor... Sekiz yıldır bu kasabada, ama neden Abdullah Ahmet'ten başka hiç dostu yok? Aslında cevabı biliyorum: Çevreye sonsuz bir yalnızlık yaydığından; varlığının odağında sadece ve sadece yalnızlık var. Sadece bu mu? Ya karısıyla kızının ölümü?

Ona Abdullah Ahmet'i soruyorum.

"Bize verdiği damda kalıyoruz," diyor. "Zehra ve Avni'yle." Bu kadarı bana yetmez... "Her yıl, 17 Eylül'de onu dağa çıkarırım," demekle yetiniyor üsteleyince.

"Neden?"

Bir süre cevap vermiyor, sonra başını sallıyor. "Kötü şeyler... Duymak istemeyeceğin, eski şeyler," diyor.

"Kötü şeylere alışığımdır," diyorum. "Onunkinden çok daha kötülerine."

Anlatıyor... 17 Eylül 1922'de, çocukluktan delikanlılığa adımını yeni atmış Abdullah Ahmet, babasıyla amcasının, yarımadayı geri alan Türk Ordusu'nun önünden ötekiler gibi kaçmayı reddeden dört Rum'u, işgal sırasında Yunanlı sarhoş bir onbaşı tarafından öldürülen üçüncü kardeşlerinin intikamını almak için o dağda teker teker boğazladığına şahit oluyor... Hikâye kısaca bu... Boğazlananlardan biri, olaydan bir ay önce Abdullah Ahmet'i koynuna alıp erkek yapan güllü Marika'nın yaşlı babası...

"Yardım etmeyi düşünmüş, ama yerinden kımıldayamamış. Abdullah Ahmet gördüklerinden çok çaresizliğini hiç unutamamış..." diyor. "Yaşlandıktan sonra, –ben bunu içine ölüm korkusu düştüğünde diye anlıyorum– her yıl 17 Eylül'de o dağa çıkmış... Ama artık çok yaşlı... Dört saat at sırtında duramaz... Hasta da..."

İkimiz de aynı şeyi düşünüyoruz: Abdullah Ahmet bu yıl 17 Eylül'de ölecek... Amacı kutsal toprakları son kez ziyaret etmek. Aramızdaki sessizlik genişleyerek denize doğru yayılıyor. Ona dönüyorum; bakışları yere dönük: Eline alacağı kafatasını arayan Hamlet gibi...

Tanrı üçümüzü de açıklamadığı bir suçla suçlayıp, cezalandırdı. Abdullah Ahmet'i, beni ve onu... Ben öldürdüm; Abdullah Ahmet seyretti. Peki, o ne yaptı? Bakışları ketum; kendini ele vermiyor...

Eve dönüyorum; oyalanarak. Bunun için uzun yolu seçmek en iyisi. Koydaki kahvede kırık dişleri testereyi andıran kahveci, birkaç balıkçıyla tartışıyor... Konu her zamanki gibi ağlarını parçalayan ayıbalıkları. 'Leş yiyiciler...' Biri öyle bağırıyor...

Oyalanmadan evin yolunu tutuyorum. Tozlu yolda bu kez katır yok. Terasta Zehra; ben Elif'i sormadan, "Gitti," diyor. Parmağının ucunda zeytinlik var. "Kaptan'ı bulmaya..."

On dakika sonra yanıma geliyor. Kahve yapmış. Gözlerinde, gizliden gizliye âşık olduğu adamla ilgili kaygılar var; görüyorum. Tanrı'nın espri anlayışına hep birlikte gülelim: Elif ve

Zehra!.. Böylesine iki farklı kadını aynı adama âşık ettiği için... Sormayacağım. Artık sadece kendimle ilgileneceğim ve yarın İstanbul'a döneceğim...

Ben sormuyorum, ama Zehra anlatmakta kararlı. Birdenbire ve kırk yıl öncesinden başlıyor. "Hani ihtilal olduydu; demirkıratları* hapse tıktıkları sene; bildin mi? İşte o 30 Ağustos'ta candarma komutanı onbaşı geldi, 'Kara kız, artık kimse almayacak seni, gel uzatma, ver bana' dedi. O zaman, bilmem ki, yirmi beş yaşında mıydım? Bizden kimse kalmamıştı kasabada. Herkes İzmir'e göçtüydü, kimse çingeneyim diye benle evlenmiyordu..."

Gözlerimi kapatıp 1960 yılını düşünmeye çalışıyorum... Ama boşuna, hiçbir anım yok. Çünkü daha doğmadım; dünyaya gelmeme beş yıl var. Belki babam, annemle tanışmadı bile. Zehra'nın sesi sevdiğine dert yanan biri gibi incelip uzuyor.

"Terzilik yapardım... Kasabanın en güzel kızıydım; bi keresinde baksın diye doktor hanıma gittiydim, beni soydu; o, öyle dediydi. Okur-yazardım. Babadan kalma evim vardı. Yine de kimse almadı beni... Topal, şaşı, şişko, kart, çirkin, dul... Ne kadar kız, karı varsa, hepsi birilerine vardı, bi ben kaldım. Kör olasıcalar, onca yıl kimse almadı beni... Sonra o candarma çıktı geldi..."

Candarma çıkıp gelince susuyor. Gözlerim hâlâ kapalı. Kirpiklerimin arasında güler yüzlü çapkın bir onbaşı; çingene olduğu için kasabanın unutulan en güzel kızı istekle kendini ona veriyor: Onu unutan bütün erkeklerden öç ve zevk alarak. İkisi de birbirinin kollarında çırılçıplaklar...

Zehra, candarma giyindikten sonra devam ediyor: "On beş gün sonra tayini çıktı, onunla gittim. Beni almayacağını bile bile... Tam altı sene..." Uzun bir iç çekişinin ardından son sözünü söylüyor. "Her şey kısmet..."

"Yani?" diyorum.

"Onu da al git... Kaptan'ın gönlü kırılmış bi kere. Gari kimseye yâr olmaz."

Uzattığım sigarayı yaladıktan sonra yakıyor. Kırk beş yıldır

(*) 27 Mayıs 1960'ta askerî darbeyle devrilen Demokrat Parti – y.n.

sigara içiyor; o candarmaya rastlamadan çok önce, hiç evlenemeyeceğini anladığında başlamış olmalı. Kandırmaya niyetli sesimle, "Bana karısını anlatsana," diyorum yavaşça.

Dumanın rengini açamadığı yüzündeki gözler küçülüyor. 'Kaptan'a zararı olur mu?' Böyle düşünüyor olmalı. Uzun bir süredir hayatının odağında flütüyle kadınları büyüleyen müzisyen var çünkü.

"Buralıydı," diyor neden sonra. "Okudu, ebe çıktıydı. Sonra Doğu'da bi yere tayin oldu dediler... Bi gün geri geldi; göya anarcist olmuş da, işten atmışlar... Üstelik de karnı nah, burnundaydı." İçmeyi unuttuğu sigarasının yarısı kül oldu bile. Kendi anlattığı öykünün akıcılığına kapılan bir dinleyici gibi. "Zaten anası yoktu. Babası da, Köse Dayı, kahrından öldü... İtler, uğursuzlar, zamparalar, sarhoşlar, hepiciği toplanırlar, 'Kızın orospu oldu, nikâhsız, piç doğurdu,' diye bağırırdılar akşamları. 'Aldırma Köse Dayı' derdim, ama dinletemedim... Ne olacak bana da bağırdılardı. Öldüm mü?"

Öyle merakla bakıyor ki, "Ölmedin," demek zorunda kalıyorum. Ama nedense ölmüş gibi inatçı bir sessizliğin içinde şimdi. "Ya karısı? O nasıl öldü?"

Başını sallıyor. Eurydike'den söz etmeye niyeti yok. "Çok oldu; unuttum..."

Orpheus'un karısının ölümünde bir sır var. Bunu hayran olduğu, gizlice sevdiği adamı korumak isteyen telaşlı bakışlarından anlıyorum. "İntihar mı etti?" Anlamıyor. "Kendini denize mi attı, kızıyla?"

Zehra daha önce de sayısız kez yaptığı gibi, inkârcı sesiyle atılıyor: "Deliydi, tütün zehiri de içmeye kalktıydı..."

Şimdi her şey daha açık. O da öldürdü: Karısının ve kızının katili; Porsuk Bükü de suç mahalli. Oradan ayrılamamasının nedeni de bu... Katil olması, bana benzemesi, damarlarıma yatıştırıcı, mutluluğa benzer gibi bir serinlik yayıyor. Pişmanlık; ağır bir zincir gibi boynumuza asılmış, asla hafiflemeyecek o koyu duygu.. "Ya Avni?" diyorum.

"Üç yaşında havale geçirmiş, ondan böyle olmuş..." diyor Zehra. "Kaptan gelinceye kadar çöplerin içinde yaşardı. 'Oros-

punun kardeşi...' Onu böyle çığırırlardı. Sonra Kaptan geldi, yanına aldı." Yere tükürecekmiş gibi öne eğiliyor. "Sarılar'dan, balıkçılardan genç olanı, belalının tekiydi, bi-iki kere daha 'Bacın orospu' diyecek oldu..." Burada duruyor. Aklına gelenlerden olacak, ayağa kalkıyor. Yüzü daha da koyu şimdi; neredeyse bir zenci: Hatırladıkları korkutucu şeyler olmalı. "Kaptan onu o akşam düğünde yakaladı. Sonra herkesin önünde nah böyle..." Elini, havaya ağır bir şey kaldırıyormuş gibi yavaş yavaş başının üstüne yükseltiyor. "Sarı Halil yirmisinde, güçlü kuvvetliydi, ama Kaptan ayaklarını yerden kesti, sonra..." Olayın gerisi midesini bulandırmış gibi gözlerini kapıyor. "Ağzına öyle vurdu ki, zavallıcazın dili, ortasından kopuverdi... Kendi kanında boğulacaktı az kalsın... Bi daha kimse Avni'ye sataşmadı."

Yanılmışım. Orpheus'un bir altbenliği varmış.

Zehra, Elif geri dönmeden az önce gidiyor... Elif balkonda belirdiğinde yine kendimleyim... Yorgun ve çok umutsuz. Parçalanmış, tozlu sesinden anlaşılıyor bu. Yine de ayakta durabiliyor. O zaman parçalanan şeyin iskeleti değil, ruhu olduğunu anlıyorum. Ne kadar ısrar etsem de faydasız; hiçbir şey yemiyor. Sessizliğine sarınıp köşesine çekilecek; gece yarısına doğru kayalıklardan yükselecek flüt sesini daha iyi duyabileceği uç tarafa. Gülüyorum. Kendini küçük düşürmeden karşısındaki erkeğe teslim etmenin yollarını bilen kadının yerini çaresiz, umutsuz biri almış... Birden görünen bütün zıtlıkların ardında, Zehra'yla aynı kaderi paylaşacakları gerçeğiyle yüz yüze geliyorum... "Onda ne var?"

Başını değil, gözlerini çeviriyor. Elimi uzatıyorum; sessiz çaresizliğinin içinde kımıldamadan bakıyor, sanki mutlu. O zaman anlıyorum: Bilmiyor; aşkının hangi kaynaktan fışkırdığından haberi yok. Yolunu yitirmiş... "Galiba," diyor bir ara, "Çok acı çekmiş... Hâlâ da çekiyor..."

Acı! Belki de haklı. Birini kendimizden daha değerli saymamızın nedeni, çoğunlukla o kişinin herkesten daha çok acı çekmesi değil midir? Kim bilir, belki de Piraye'nin gerçek erkek dediği türden bir adam bu...

İçkiye ve kendi köşeme çekiliyorum. Başımda –tam kulağımın ardında– yine o sessiz çığlık: 'Yarın gideceğim... Yarın gideceğim...' Acılarla dolu kendi hayatımı yaşamaya gideceğim, yarım bıraktığım romanı bitireceğim, Semra'yla ilgileneceğim, Birsen'in kuracağı şirkette çalışacağım...

O gece, sabaha karşı hiç duymadığım bir sesle uyanıyorum. Uzaktan gelen çağrı yüklü, direncimizin çekirdeğini parçalayan bir kadın sesi... Balkona çıkınca, birden Elif'in varlığını oluşturan bütünün, o kutsal, eşsiz parçasıyla hiç karşılaşmadığımı kavrıyorum. Onu daha önce hiç şarkı söylerken duymamıştım. Öyle ilahi bir sesle söylüyor ki, bir an Tanrı'nın yanına oturduğunu, soluğunu kulağına üflediğini düşünüyorum. İlahlar sonunda büyüleyici özünü paylaşmam için izin verdiler. Sonra onun için korkuyorum: Tanrı'nın kendine ayıracağı bir yeteneği çaldığını düşündüğüm için...

Bu duygularla yanına oturuyorum. Ay, denizin üstüne gümüş pullu, uzun bir yılan gibi serilmiş. Beni asla sevmeyecek; ama onun en iyi dostu olacağım. O, denizcileri çağıran sirenler* gibi şarkısını sürdürüyor. Söylerken parmaklarımız korkmuş çocuklar gibi birbirini buluyor. El ele tutuşuyoruz; eskiden tutuştuğumuz gibi. Dostluğumuz dünyanın en güçlü bağıyla perçinleniyor; kendi kişisel yıkımlarımızla: Tıpkı bencilliğimizi gizlemek için nezaketi icat etmemiz gibi, dostluğumuz, aynı felaketi paylaşanların teselli arayan ortaklığını andırıyor. İkimiz de âşığız, ama sevdiklerimiz bizi sevmiyor... Başımı çevirmeden ona bakıyorum. Ne kadar yorgun? Oysa on beş ay önce âşık olmak için her şeyini verirdi. Zavallı sevgilim; cenneti bahçe şeklinde tasarlamamız gibi, aşkı durgun akan, ama sonunda mutluluk denizine karışan bir ırmak sanmış olmalı.

Zavallı sevgilim... Ben durmadan bu iki sözcüğü tekrarlıyorum, o başkasına duyduğu aşkı şarkılaştırıp, sevdiği adama doğru akacak bir ırmak olsun diye önümüzdeki kayalara bırakıyor...

(*) Yunan mitolojisinde, büyüleyici şarkılarıyla denizcileri tuzağa düşüren yarı kuş, yarı kadın yaratıklar – y.n.

Susunca ona geçen yıl Nisan'da, Boğaz'daki bir yalıda, Polonyalı bir çellistten Rachmaninov dinlediğimi –dinlerken onu ne kadar özlediğimi, ağlamak istediğimi atlayarak– anlatıyorum. Çellonun hüzünlü tınısını hatırlayarak Rachmaninov'u anlatıyor; teknik üstünlüğünü –bunu başarmak çoğu kez mümkün olmaz– nasıl estetikle süslediğini, duyarlılığının neredeyse Çaykovski'ye denk olduğunu, ezgilerinin taşı suya çevirebileceğini...

Tutkulu sesinden müziği ne kadar özlediğini fark ediyorum. Bu onunla yaptığımız en saf konuşma: Çünkü aşktan söz etmiyoruz. Onunla dost olabilir miyim? Hayır, bu mümkün değil...

Sabaha karşı birden ayağa kalkıyor ve akıl yoksunu bir sesle yalvarıyor: "Beni ona götür!" Bir karara mı vardı? Hani ruhu parçalanmıştı?

İsteğine uyarak onu sevdiği adamın yanına götürüyorum. Ne umuyor? Karanlığı koyu bir manto gibi sırtına almış, önümde yürürken sarhoş bir benlik gibi hayalperest. Her şeyin birdenbire değişeceği gibi ani, temelsiz bir iyimserliğe kapılmasından anlıyorum bunu. Neredeyse bir saat boyunca yürüyoruz. Orpheus'u arıyoruz; evinde yok. Zehra, zenci bir hayalet gibi başını sallıyor. Porsuk Bükü? Düşmemesi için elinden tutuyorum. Elif, yol boyunca durmadan mırıldanıyor. Âşığına okuyacağı şiiri ezberlemeye çalışıyor belki de. Şafağın soğuk ışığı yok olmak üzere; birazdan Foça'nın üstünden iyilik sever, ılık bir güneş doğacak.

Denizciyi koyda buluyoruz. Foklarla; sağ olduklarını, dişinin bir erkek edindiğini umarak sığları gözlüyor. Geride kalıyorum; Elif, adamın yanına oturarak o benzersiz bakışlarıyla, sevdiğiyle, sevdiğine akıp gitmeye can atan ruhu arasında köprü kurmaya çalışıyor ve aşkını kendinin bile kavrayamayacağı bir dilde anlatıyor. Hiç şansı olmadığını biliyorum; çünkü aşkı Tanrısal sevgi gibi tek yönlü: Ondan gerçek erkeğe yayılıyor, ama yansıyıp geri dönmüyor... Bir kaya bulup ilişiyor ve daha tam aydınlanmamış günü ağartan Elif'i seyrediyorum. Orpheus kör olmalı; yanındaki kadının teninin göz alıcı arılığına nasıl direnebiliyor?

Onlar konuşuyor, ben ikiye bölünüyorum. Benliğim midem gibi paramparça: Bir parçam sevdiğim kadına acıyor, öteki parçam kendime. Sigara yakarken fark ediyorum; az ötede sadece Elif'inki değil, üçümüzün de yazgısı yazılıyor. Bu, içinde üç kişinin yer aldığı, ama bir türlü karşılıklı bir aşkın oluşmadığı, döllenmemiş, kısır bir öykü...

Bir ara Kaptan telaşla ayağa kalkıyor ve Elif'i bırakıp, hızlı adımlarla kayadan kayaya sekerek fokları bulmayı umut ettiği sığa doğru uzaklaşıyor. İrkiliyorum: Denizdeyken buyurgan, yanındakileri sindiren enerjisinin ortaya çıkmasından olmalı bu. Onu arkasından hayranlıkla izliyorum: Hareketlerinde hayvansı bir akıcılık, belirgin bir ataklık var. Güç ve kas denetimi göz alıcı...

Yarım saat sonra Elif yanıma yaklaşıyor. Döneceğiz.

"Gidelim," diyor. Yüzüne bakmamaya çalışıyorum. Baksam, ağladığını görebilirim. Zeytinliğe gelince, "Öyle pişman ki," diyor. "Başkasını sevmesi olanaksız... Boğulmuş iki kişiyle nasıl başa çıkabilirim?"

Göz göze geliyoruz. Varlığına inanmadığım Tanrı'nın adaletine inanmak üzereyim. Ona acıdığım halde sanırım bu yüzden, "Seni sevmiyor," diyorum. "Senin beni sevmediğin gibi..."

Ben bir alçağım... Elif de aynı fikirde olmalı. Yürümeye hazırlanırken geri dönerek beni tokatlıyor. Tam üç kez; yanağımı tutuyorum, dört kez tokatlamasından biraz daha iyi bu. Artık ruhunun ne rengi, ne de kokusu var. Bunu gözlerinden anlıyorum; içi karanlık... Gözler, ruhun varlığını sezebildiğimiz tek pencere değil midir?

YEDİNCİ BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Mayıs - 2000)

- 1 -

Ertesi gün kahvaltıyı Elif'le birlikte yaptık. Keskin bir baş ağrısı ve ağrıya eşlik eden mide bulantısıyla bölünen berbat bir gece geçirmiştim. O, o sabah açmış bir çiçek kadar tazeydi. Şeffaf, buğulu bir gül yaprağı: Eğilseydim tenindeki küçük çiğ taneciklerini bile görebilirdim. Tavırlarına, art arda yüzünü aydınlatan gülümsemelere bakılırsa gece olanları unutmaya karar vermişti; kibardı, nazikti, hatta sevecen. Doğal bir yetenekle sergilediği bu kişilik özellikleri uzmanlık alanıma girmese de, ona ayak uydurmaya çalışıyordum. Ben kendi payıma içtendim; bu da onun uzmanlık alanına girmiyordu. Sıra kahvelere gelince, o gün neler yapacağını anlattı uzun uzun.

Ben sustum. Eğer ben de yapacaklarımı anlatırsam tekrar sürünün başındaki, boynuna çan bağlanmış o koyuna dönüşmekten korkuyordum.

Durumumuz, tamamlanmamış, yarım kalmış bir bulmaca gibi; sevgili ile dostluk arasına sıkışmış, birbirini seyreden iki kişi! Kararsızlık? Hayır, durumumuza kararsızlık denemez; olup bitenler hakkında bir fikrim var, ama kabullenmek istemiyorum. Ya o? Onunki doğanın çağrısına cevap veren dişi hayvan cinselliği: Duygusuz, doğal, bu nedenle yüz kızartıcı...

Bunları düşünüyordum. Bir hafta önce ölümden kurtulmuştu, bedeni şimdi hayata geri dönüyordu; bedeniyle hayatı arasında da ben vardım. Her şey böylesine bir rastlantıdan ibaret demeyi istiyordum. Ama Elif'le aramızda oluşan garip ilişki, bundan daha karmaşıktı. Ben, bir parçasıyla değil, bütünüyle sahip olabileceği birisiydim; benden başka hiçbir canlıya, bana olduğu kadar derinlemesine sahip olamazdı; konuşan ve onunla sevişebilen bir Elâ. Evet, buydum... Kim olduğumu keşfedince korkuyla ürperdim: 'Ondan çok ona aittim; kendinden bile daha çok... O henüz bunun farkında değil, bense yeni varıyorum...'

Ben, düşüncelerimin kazdığı kenarları kaygan kuyudan çıkmaya çalışırken Elif birden akşama döndü; tam gitmek zorunda olduğumu söylemek üzereyken. "Demek artık yazacaksın?" Yüzüne şaşkınlıkla bakmış olmalıyım, "Dün gece söyledin," dedi.

"Yazacağım," dedim.

"Tanrı konuyu da bildirdi mi? Habercisiyle yani?"

Beni yazacak mısın? Soramadığı asıl soru buydu. Küçük bir öç: "Belki adını 'Bir Psikiyatristle Konuşmalar,' koyarım," dedim.

"Neşe Berkmen?"

"Zamanında onunla epeyce konuşmuştuk," diye devam ettim. "İyi içiyordum o sıralar."

"Şimdi de içiyorsun."

Ama henüz iyi içmiyordum; şimdilik sadece içiyordum. Hem belki eskisi gibi her gün de içmezdim. "Bilmiyorum," dedim. "Ama içsem de, içmesem de onunla konuştuklarımızı yazacağım."

"İyi... Ne güzel. Yazmanı çok isterim. Senin adına çok sevindim."

Ya kendisi için? Ayağa kalktım. Elâ pek yaklaşmadı, yattığı yerden uzaklaşmamı seyretmekle yetindi.

Minik başlı dev, geçen seferkinin aksine güleryüzle karşıladı beni. Dostluk içermeyen kibarlığı yerine bu içtenlik ona daha çok yakışmıştı. Yanında paçaları bol, askılı bir pantolon giymiş kısa boylu, kızıl, kıvırcık saçları meşale gibi yanan bir kız var-

dı. Yaklaşınca sağ burun deliğinde, alt dudağının ortasında metal halkalar olduğunu fark ettim. Elinden geleni yapmış, yine de yüzündeki sevimli ifadeyi bozamamıştı. Bir İrlandalı! "Gelin, sizi Birsen'le tanıştırayım."

Yaklaşıp az sonra başlayacak günübirlik turda eşlik ederek işe alışacağım Birsen'le tanıştım. Kahve içtiğimiz süre boyunca kız bir yandan adamın anlattıklarını dinledi, bir yandan da –gizlemeden– beni süzdü. Gözleriyle tokat atmayı biliyor olmalıydı. Nedenini bilmiyordum; yine de ondan hoşlanmıştım; sır, asık suratlılığın yakıştığı ender kişilerden biri olmasıydı belki de. Minik devin odasından birlikte çıktık; hemen sormaya başladı: En son ne zaman iş yapmıştım; İspanyolcam nasıldı; Sultanahmet'i iyi bilir miydim; İspanya'ya gitmiş miydim; Katalanların İspanyol olarak adlandırılmamaları konusundaki hassasiyetlerinin farkında mıydım? Sorularını beni de şaşırtan bir sabırla cevapladım. Sonuncu sorusu oldukça içtendi. "Neden bu kadar uzun boylusun?"

"Bunu babama sormalısın, tabii bulabilirsen," dedim.

Güldü, ancak bundan sonra arkadaş olduk. Açıksözlüydü: Torpillinin teki diye düşünmüş beni ilk gördüğünde. "Değilim," dedim. Minibüse binmeden birer sigara içtik. Kendini *'Only You'** diye tanıtırmış bazen. "İyi espri," dedim. Ama *'One You'*** diyene bozulurmuş. "Anlaştık, *only you*," diyerek omzuna dostça vurdum.

Doğanın erkek-kadın ayrımı yapmasına itiraz eden birine benziyordu; en azından, yandan bakıldığında...

Birsen, yol boyunca kendi hikâyesini anlattı: Eski babası bir diplomattı. Madrid'de tam beş yıl kalmıştı. Son iki yılını yatılı bir kız okulunda tek başına geçirmişti. Eski baba! "Annem ayrılınca, ben de babamı boşadım," dedi.

Ben güldüm, şoför başını salladı. Grubu Çırağan'dan aldık. İkisi altmışlarında, dört kadın, birisi genç, iki erkek; akraba iki aileydiler.

Akşam altıya kadar dolaştık. Epeyce paslanmıştım. Cümle-

(*) (İng.) *Only:* Sadece, *You:* Sen – y.n.

(**) (İng.) *One:* Bir – y.n.

ler önceleri oldukça katıydı, ancak akşamüstüne doğru akıcılığını kazandı. Gençleri ve erkekleri Birsen aldı, Saragozalı yaşlı kadınlarsa benim payıma düştü; ikisiyle de tatlı tatlı flört ettik.

Büroya dönünce Birsen, minik başlı deve rapor vermek için adamın odasına girdi. Onlar konuşurlarken ben dışarıda oyalandım. Korktuğumun aksine sıkılmamıştım; günün iyi haberi buydu. On dakika sonra içeri çağrıldım. Birsen odada değildi, sahanlığa açılan ikinci kapıdan çıkıp gitmişti. Adam lafı uzatmadan sınavdan başarıyla geçtiğimi, özellikle de kadınların benden memnun kaldıklarını söyleyerek elime bir zarf tutuşturdu. Yine de tek başıma işe çıkmadan önce, en az bir kez daha Birsen'le birlikte tur almam gerekecekti.

"Olur," deyip adamı piposuyla baş başa bırakarak dışarıya çıktım. Birsen apartmanın kapısında bekliyordu.

Vedalaşırken, "Seni sevdim," dedi. Ben de onu sevmiştim. "Ama haberin olsun, seninle çıkmam."

Omuzlarımı silktim. "Biliyorum, sırık gibiyim," dedim.

Birsen ekledi: "Yaşlısın da." Son sözü söylemekten hoşlananlardandı. Hiç olmazsa erkeksin dememişti.

Kız uzaklaşınca zarfı açtım. Minik devin uygun gördüğü para öyle çok bir şey değildi; ama bunu düşünmüş olması şaşırtıcıydı. Parayı Sevgi'nin hatırı için verdiğini aklımdan geçirmedim değil. Zarfı cebime koyup dolmuşa yürüdüm.

Kuzguncuk'a vardığımda saat sekizdi. Girişte hep yaptığım gibi başımı kaldırıp apartmana baktım. Beklediğimin tersine salonun penceresinde ışık vardı. Basamakları ikişer-üçer atlayarak merdivenleri hızla tırmandım. Kapıyı anahtarla açacakken son anda vazgeçtim ve zili çaldım.

Kapı epeyce geç açıldı; gözetleme deliğinden birkaç kez bakıldıktan sonra. Semra, başkasını bekleyen gergin bir yüzle eşikte bana bakıyordu. Kımıldamayınca uzanıp yanağından öptüm. Geride, salonun ortasında ayakta duran sakalları uzamış, kısa boylu adamı sonra gördüm. Semra, "Bilal arkadaş," dedi acele etmeden. Yüzünün aksine, sesi oldukça rahattı. "Gidiyordu."

Bilal'le yarı yolda karşılaştık. Belki elimi uzatsam o da uzatırdı, ama uzatmadım; başını eğip üstünkörü selamlayarak yanımdan geçip gitti. Semra da onunla dışarı çıktı. Masanın üstündeki kül tablasında üç değişik sigaraya ait yirmi bir izmarit vardı. Semra, Bilal'i uğurladıktan sonra dönünce kül tablasını işaret ettim. "Epeyce kalabalıkmışsınız anlaşılan?"

Hemen işe koyulmuştu. Beş yaşından beri yapa yapa kazandığı beceriyle boş bardakları kaldırıyor, ortalığı hızla topluyordu. Onu hatırladığımdan beri hep iş yapardı. Sesimi duyunca önce durakladı, sonra sanki oyalanırsa babaannemin azarlayan sesini duyacakmış gibi işine devam etti. "Dört kişiydik; ikisi daha önce gitti."

"Komite?"

"Komite," dedi. "Söylemiştim."

Söylemişti. "Söylemiştin," dedim. "Peki, Murat nerede?"

"Hâlâ kayınvalidelerde. Dün gördüm." Babaannemin bağıramayacağını hatırlamış gibi işine ara vermişti. "Seni sordu." Soru şimdi beni şaşırttığı gibi dün de onu şaşırtmış olmalıydı. Nasıl davranacağımı kestiremediğimden gülümsedim. Bir soruyla, tekrar yakın bir akraba edindiğimi hissediyordum. Semra'nın sesi insanları tavuk gibi boğazladığını düşünmekten vazgeçen genç akrabamla arama girdi: "Hoşuna gitmediyse burada toplanmayız."

"Gitmedi," dedim. "Çünkü başın derde girecek..." Sonra omzumu silktim. "Ama burada toplanmak istiyorsanız, toplanabilirsiniz."

Semra tekrar etrafı toplamaya başladı. Her zaman yapacak bir iş bulması şaşırtıcıydı. İki dakika kadar ayakta kımıldamadan onu seyrettim. Hızı ve el becerisi etkileyiciydi. İyi ev kadını olurdu; Tuncer'le karşılaşmasaydı bütün hayatını küçük bir memurun, ya da bir esnafın karısı olarak evde böyle iş yaparak geçirecekti... Böyle düşünür düşünmez, birden hemen hemen hiç birlikte yaşamadığı adama ne çok şey borçlu olduğunu kavradım. Tuncer, babaannemin çizdiği resmin dışına çıkması için elini uzatmış ve vazgeçmeyeceği bir kimlik edininceye kadar da ona eşlik etmişti. Körmüşüm. Ve budala da.

Semra bardakları mutfağa götürürken hâlâ beklediğimi fark etti. "Sen nasılsın?"

Peşinden mutfağa yürüdüm. "İyiyim."

"Ya o?"

Elif! "O da iyi," dedim.

Suyu açıp bardakları yıkamaya başladı. Ocakta çay kaynıyordu. "Birkaç gün önce buraya gelmiş... Bakkal söyledi; arabasını görmüş. Ben evde yokken."

Elif buraya gelmiş! Neden? Cevap bulamayınca, "Bana bakmaya gelmiştir," dedim.

"Zaten yanında kalıyorsun, neden seni burada arasın ki?"

"Doğru." Belki gelmemişti; dedikoducu Asaf Efendi, Semra'nın ağzını yoklamıştı. Cebimden zarfı çıkardım. "Bugün ilk kez tur aldım."

"Param var." Zarfa göz ucuyla bile bakmamıştı. Şaşırdığımı fark edince, yarın ağızla, "Birinden borç aldım," dedi.

Biri? Semra musluğu kapattı. Zarfı uzatıp, "Yine de al," dedim. "Bir kısmını ödersin." Almaya niyeti yoktu. "Doğru söylediğinden emin misin?" diye üsteledim.

Birbirimize bakıyorduk. "Seniha Hanım: Kendisi teklif etti. Trabzon'daki arsa satışından eline toplu para geçmiş." Zarfı cebime koydum. Demek kardeşleri yirmi yıldır halledemedikleri ünlü miras sorununu sonunda çözmüşlerdi. "Epeyce bir paraymış; daha da arkası var dedi..."

Semra, yüzümün asıldığını görünce Seniha Hanım'ın parasının onu benden uzaklaştırdığını fark etmiş gibi koluma dokundu. Verdiği çayı içtim. Feride'yi sordum. İyiymiş... 'İyi,' onun dilinde, çoğunlukla Tuncer için kullandığı, 'Ölmedi', ya da 'Şimdilik sağ' anlamına gelen, kapsamı daralmış bir sözcüğe dönüştüğünden, yeniden sordum: "Nasıl iyi?"

"Psikiyatriste gidecek ve artık annesiyle kavga etmiyor."

"Ya köpek?" dedim.

"Seniha Hanım onu kabullendi, n'apsın?"

Daha sözlerini bitirmeden çevik bir hareketle yerinden kalkarak, masaya bıraktığım çay fincanını alıp mutfağa götürdü. Biraz daha oturdum. Konuşurken mutlu olup olmadığımı me-

rak etmediğini fark ettim. Ama sonra o korkutucu gerçeği kavradım. Tıpkı gülmek gibi mutluluğu da unutmuş, sözcük dağarcığından çıkarmıştı. Eğer 'mutluluk' diyecek olsaydı, sözcüğü telaffuz edemeyecek, diline dolaştıracaktı. "Yarın Ayşe'yi göreceğim. Sandıkta bir şey varsa getiririm demişti."

Sandığı unutmuştum. Omzumu silktim.

Bir şeyler yiyip kendimi sokağa attığımda saat dokuzu geçmişti. Canım içki istiyordu ve cebimde kendime birkaç kadeh ısmarlayacak kadar para vardı. Hatta Talat'a bile ısmarlayabilirdim.

Ben Talat'ı değil, Talat beni buldu; Ortaköy'de. İkinci kadehten üçüncüye geçmek üzereyken. Başım, yeni yeni dünyanın o monoton dönüşüne eşlik etmeye başlamıştı ki, önce Talat'ı, ardından Sevgi'yi gördüm. Haklıydım, her gece görüşüyorlardı. Yoksa Talat onu... Aklıma gelen düşünceyle önce gülümsedim. Sonra kendimden utandım. Yanıma geldiklerinde, "Sadece birinize ısmarlayacak kadar param var," dedim.

Talat elimi öperken boş boş güldü; Sevgi o ünlü, ağladığında bile ıslanmayan su geçirmez bakışlarıyla yüzümü süzmekle yetindi. Kâhin olmaya gerek yoktu: Sevgili olamamıştık, dost da olamayacaktık.

Denize uzanan teras tıklım tıklım doluydu. Ayakta içiyordum. Talat'ın bol bahşiş bıraktığını hatırlamış olacaktı ki, şef garson bizi balkonun deniz gören kısmındaki, itibarlı müşteriler için her zaman boş tutulan masalardan birine götürdü. İçtiğim iki kadehin parasını ödemek için ısrar ettim ve parayı garsonun eline tutuşturdum.

Talat, içince dargörüşlü biri gibi bakardı; taşralı, boktan bir herif gibi: Yine öyle bakıyordu. Sevgi, ortamıza geçti. Öfkesini kınından çıkarmıştı bile. Bütün gece kendimi kollamam gerekecek... Nitekim, yerine yerleşir yerleşmez hemen bana döndü. "Demek içmeye yeniden başladın?" Ancak oturuncaya kadar dayanabilmişti. "Ne akıl!"

Omuzlarımı silktim. "Akıllı olmak isteyen de kim? Newton 85'inde öldüğünde hâlâ bâkirmiş... Ben bunu 16'ımda öğrendim."

"Newton n'olmuş?" dedi Talat. Sevgi'ye söylediğimi ona da anlattım. Uzun uzun, Sevgi'yi kızdırdığını fark etmeden güldü. "Alimler, bir de sanatçılar... Bunlara katiyen güven olmaz. Biliyor musun, duyunca çok şaşırmıştım... kimdi? Hah, şair Budeler, sevişirken eldiven takarmış."

"Baudelaire," diye düzeltti Sevgi. Sonra omuzlarını silkti. "İkiniz de sarhoşsunuz."

"Peki ya sen neden buradasın?"

Sevgi, su gibi üstüne sıçrayacak kuşkudan korunmak istercesine geriye çekildi. Onu Talat'ın yanında gördüğümden beri bu soru bir diken gibi dilime batıyordu. Cevabı onun yerine Talat verdi. "Her Perşembe birlikte yemek yiyoruz."

Ben güldüm. Sevgi, öfkesini Tanrı'nın dargörüşlülükle cezalandırdığı adama çevirdi. "Bugün Cuma, sersem."

Kim Perşembe'yle Cuma'nın yer değiştirmesine aldırırdı ki? Talat da bana katıldı; birlikte güldük. Sevgi, Cuma'ya yaptığımız saygısızlığı bağışlamıyormuş gibi bir süre ikimizi de kuru bakışlarıyla süzdü, ardından o da güldü. Sonunda Cuma günü doğmadığını hatırlamıştı. "Burada olmamız bir rastlantı," dedi Talat.

Garson içkileri getirince, "Rastlantıya," dedim.

Sevgi vazgeçmeye niyetli değildi. "Neden tekrar başladın ki?"

Bir sürü neden vardı. Tek tek saymak yerine, "Bilmiyorum," dedim. "Acı çekme hakkımı kullanıyorum, diyebilirsin."

Sevgi acıya da, acı çektiğime de inanmazdı. "Acı çekmediğiniz, mutlu olduğunuz için sizi küçümsüyorum... Böyle yazmıştın, doğru hatırlıyorum değil mi?"

"Aşağı yukarı böyleydi," dedim. Talat kalabalıkta birini görmüş, elini sallıyordu. Konuşmaya katılmaya niyeti yoktu.

"Eğer yazdığın gibi, erdemler acı çekilerek ediniliyorsa, heybene epeyce atmış olmalısın." Cevap vermedim. Beni incitmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Uğursuz Vesta Rahibesi... "Talat yazmaya başladığını da söyledi."

"Evet," dedim. "Yazıyorum."

"Bu mutlu olayı neye borçluyuz?"

Kendisi kaşınmıştı. "Sanırım bir pusula edinmeme," dedim.

"Pusula!"

"Doğuyu, batıyı, güneyi, kuzeyi bulmak için..."

Sevgi başına gelecekleri hissetmiş gibi kararsız bir mırıltıyla sordu: "Nasıl bir pusula bu?"

"Sarışın, renkli gözlü, büyük bakışları olan bir kadın..." Bittiğini sanıyordu, ama daha bitirmemiştim. "Ona güzel olduğunu söylemek gerekmiyor, hatırlatmak yeterli." Ayağıma kadar gelen fırsatı zevkle noktaladım: "Sanırım onu yazacağım."

Bıçağı tam yerine saplamıştım. Kabahat ondaydı; yakın dövüş uzmanı olduğumu unutmuştu. "Biliyor musun," dedi, başı sesi gibi sallanıyordu. "Alçaklığının gerçekten bir sınırı yok; engin bir denizde yelken açmış gibisin..."

Bilememişti; alçaklığın sularında değil, öfkenin kıyılarında dolaşıyordum. "Yanılıyorsun. Aslında bir adaya sığınmaya çalışıyorum..." O sormadan söyledim: "Onurlu olabileceğim bir yere."

Öfkeyle tısladı: "Korkak!" Onu inandıramamıştım. Kimse onurlu olabileceğime inanmıyordu.

Talat, konuşmaya katılmak için dönünce Sevgi'nin öfkesi bir tokat gibi yüzüne çarptı. Ne zamanlama! Durumu yatıştıracağına inanan bir tavırla sordu: "Korkak da kimmiş?"

"O," dedi Sevgi. Parmağını bir mızrak gibi göğsüme uzatmıştı. "Sevgili arkadaşın."

Sevgili sıfatını hak eden arkadaşı bendim, ama Talat elini Sevgi'nin omzuna attı. Başını sallayışı oldukça kararlıydı. "Sevgili arkadaşım gördüğüm en yürekli adamdır," diye başladı. "İnanmadın mı? İşte sana bir hikâye... Yıllarca önce böyle bir gecede, ben ve sevgili arkadaşım pusuya düştük. Ortalık anında cehenneme döndü... Dört bir yanımızdan ateş ediyorlardı." Elini Sevgi'nin omzundan çekip kendini işaret etti. "Bu zavallı, korkudan neredeyse ağlayacaktı. Birden bağırmaya başladım; kendimi tutmaya çalışıyor, ama tutamıyordum: 'Azız, azız; tek başımızayız...' diye haykırıyordum. İşte o zaman, yanında oturan fasulye sırığı sevgili arkadaşım yakama yapışıp şöyle dedi: 'Çeneni kapat be herif; Tanrı dünyayı yaratırken tek başına değil miydi?' Söyle Allah aşkına, böyle ikna yeteneği olan birine nasıl korkak diyebilirsin?"

Sesi o geceki gibi ağlamaklıydı. Ben içiyordum, Sevgi'yse hâlâ öfkeliydi. "Ne dersen de, korkağın teki o," diye üsteledi.

Benim aldırdığım yoktu, ama Talat nedense kendini inatla yürekliliğimi kanıtlamaya adamıştı. Tekrar atıldı: "Sence ben nasıl bir adamım?"

"Akıllı," dedi Sevgi düşündükten sonra.

Talat, "Hayır," diye karşı koydu. "Asla akıllı sayılmam... Ya da şöyle söyleyeyim: Akıllı olduğunu sandığımız çoğu kişi, aslında sadece kendini budalalıktan uzak tutmayı başaranlardır... Araştırmalarıma göre akıllılık esas anlamda tedbirli olmanın, yani aslında korkaklığın sonucudur..." Sözlerinin burasında eğildi ve Sevgi'yi geriye iterek elimi şapırtılı bir sesle öptü. "Bu zavallı sevgili adam paçasını bir türlü budalalıktan kurtaramıyor. Neden? Çünkü korkak değil. Tanrı'nın unutkanlığı; korkuyu dağıtırken onu atlamış. Eğer onu siperlerin orada, açıkta, bir kuş gibi, tek ayağının üstünde, kolları iki yana açık, karşıki tepelere poz verir gibi zıplayıp dans ederken görseydin bana inanırdın."

Tutarlılığı olmasa da, içten bir savunmaydı. Epeyce güldüm; içtim de. Ne kadar çabalarsam çabalayayım, öfkelenemediğim ender kişilerdendi karşımdaki sahtekâr. Aslında büyük bir mucitti de: Ölüm de dahil, herkesle iyi geçinmenin sırrını keşfetmişti. Bir dikişte üçüncü kadehi de bitirdim... "Ben geldim."

Geleni görmek için başımızı çevirdik. Uzun boylu, çarpıcı bir kadın, etraftaki bakışları da peşine takmış, masanın başında bize bakıyordu. Önce eteğini evde unuttuğunu sandım. Meğerse varmış; uzun bacaklarının üst tarafındaki kısa kumaş parçasını görünce fark ettim. "Hoş geldiniz efendim, sefalar getirdiniz efendim..."

Talat, iltifatkâr bir sesle konuşmasına karşın, gelen o kadar önemli değilmiş gibi yerinden kalkmamıştı. Ayağa kalkan Sevgi'ydi. O da kısa etekli kız gibi Talat'a bakıyordu. "Ben gidiyorum. Çünkü buradaki akıllı sayısı, kutuplardaki zenci sayısından az."

Hakaret etmenin bin ince yolu... Zenci değilmişim gibi güldüm. Talat, Sevgi'yi kalması için ikna etmeye çalıştı, bunun

için epeyce de dil döktü. Başaramayınca, el işaretleriyle yanına çağırdığı kızı çaresiz yanıma oturtup, öfkeli rahibeyi eve bırakıncaya kadar ona göz kulak olmamı söyledi ve suratıma bile bakmadan uzaklaşan Sevgi'nin peşine takıldı. Masada kızla kalakaldım. "Sevgilin mi?"

Bakışlarıyla Sevgi'yi ölçüp biçmiş, bir sonuca varmıştı. "Hangisi?" diye sordum. Kız güldü. Gülünce, "Nereden bildin?" dedim.

"Bence seni seviyor. Bir kadın ancak sevdiğine bu kadar öfkelenir..."

"Büyük Babilli'den ayrılalı epeyce oluyor," dedim.

Kız, "Büyük Babil de neresi?" diye sordu. "Yeni mi açıldı?"

Biraz güldüm; kız, başka kadınlardan söz etmekten sıkılırmış gibi konuyu değiştirdi. "Hadi bir garson bul; ben martini içerim." Erkeklere alışık, onlardan çok şey isteyen, istediklerinin çoğunu da alan –ve eteğe benzeyen kumaş giyen– birisine benziyordu. Bekleyince, gösterişli bir ağızlığa yerleştirdiği sigarasını yaktım. "Akşam sen de geliyor musun?"

"Nereye?" dedim.

Kız çapkın çapkın gülümsedi. "Biliyor musun, arkadaşın korkunç bir herif..." Sesini alçaltmış, dudaklarını kulağıma yaklaştırmıştı. Hoş kokuyordu. "Tam bir azgın aygır; çekti mi, aynı anda üç kişiyle baş edebiliyor."

Hap, toz ve içki... Anlaşılan akşamki sıkı bir parti olacaktı. "Ben birinizle bile baş edemem," dedim.

Bir garson yakalayıp içki ısmarladım. Kız beceriksiz olduğumu duyar duymaz yan masadaki biriyle sohbete başladı. Alışık olduğu tiplerden değildim. İçkisi bitince yenisi için döndü ve o sırada, gizlemeye çalışmadan, kaba bir açıksözlülükle beni sorgulamaya başladı: Ne iş yapıyorsun; araban ne marka, yazın nereye gideceksin gibi... Acelesi olmalıydı, sorularını birbirinin ardına sıralıyordu... Ben de bir ara annesinin, Talat'ın dediği gibi, orospu olup olmadığını sormayı düşündüm. Sonra vazgeçtim. Kız martinisinin ortasında, "Kusura bakma, ama senden pek hoşlanmadım," deyip yan masaya geçti.

Talat dönünceye kadar içkiyle oyalandım. Bana Sevgi'ye kötü davrandığım için sitem etmeye başlayınca sözünü keserek Ni-

hat'ın Avustralya'ya gideceğini söyledim. Güldü. "Eskiden daha dayanıklıydın," dedi sonra.

Ya Nihat'ın o kadar uzun yolu yürüyemeyeceğini, ya da sarhoş olduğumu düşünüyordu. 'Değilim,' demeden kalktım. İçkimin parasını da kendim ödedim. Biraz yürüdüm. Nihat beni hüzünlendiriyordu. Sevgi'ye gelince, ona aldırdığım yoktu.

Taksiden önceki gün gibi yine saat bire doğru indim. Yine zilin yerini bile bilmeyen bir yabancı gibi sigara yakıp, bir süre bekledim. Kapıyı yine Şeref açtı. Bahçenin üstündeki gece yumuşak, kadınsıydı. Köpekler yine üstüme atladılar; Elâ, pembe, kıvrak diliyle yine kopuk parmağımı aradı uzun uzun.

Elif evde değildi. Üst kata çıkıp yüzümü yıkadım. Kurularken başımı cam duvara yaslayıp Boğaz'ı seyrettim. Epeyce sonra aslında denizi değil, karanlıkların gerisine saklanmış dağları seçtiğimi fark ederek geri çekildim. Dünyanın en çarpıcı manzarasında Bitlis'in dağlarını arıyordum. 'Özledin,' dedi biri. Gırtlağının dibinden, o psikiyatristin gölgeli tonuyla konuşuyordu sesin sahibi. 'Varlığının gerçekleştiği, anlam kazandığı tek yer.' Geriye döndüm. Ter içinde kalmıştım. Kendi kendimle konuşuyorum! 'Buraya değil, oraya aitsin...' Bir pencere bulup açmaya çalıştım, bulamadım. Daha önce fark etmemiştim; cam duvarda hiç pencere yoktu. 'Kim seni ...' Koşar adım bahçeye indim. Gece, hâlâ kutsal ırmakta yıkanan su perilerini gizler gibi koruyucuydu.

Kameriyede oturur oturmaz önce ses sustu, ardından köpekler belirdi. 'Üç, en çok dört kadeh... Bir daha asla daha fazla içmeyeceğim... Yeni ilham perisi, keşke tekrar görünsen!' Sayıklarken, yazdığım gecelerde ortalığı kaplayan kalın, koyu bulutların arasından birdenbire beliren güneş ışığına benzettiğim o cümlelerden biri dökülüverdi dudaklarımdan: 'Yaşamı hiç aşmaya kalkışmamıştı..' Güldüm; köpekler geri çekildiler. Gülüşüm hıçkırığa, haykırışa benzediğinden belki de. Kendimi anlatıyordum; kendim için yazıyordum cümleleri... Her insan, ne kadar karşı koyarsa koysun, eninde sonunda kendi yaşamına bağlanır; öyle ki, ikinci bir seçenek verilse bile yine kendisininkini seçer... İşte, buydum ben. İnsanlardan uzaklaşmamın en

geri dönülmezini, hayatımı yitirmemin nedenini nihayet keşfediyordum: Kalıcı bir leke gibi yer eden o koyu pişmanlık; ağır, ezici vicdan azabına –kurtulamadığımdan– dönme isteğini... Yönünü yitirmiş biri bu karmaşadan nasıl çıkar? 'Aşk,' dedi az önceki ses. O sese aldırmaya niyetim yoktu; bugün Cuma'ydı* ama ben aşktan en yakın yıldız kadar uzaktım. Yavaş hareketlerle ayağa kalktım. Köpekler hareketlerimi kuşkuyla izliyorlardı. Ellerimi yana açıp, sol ayağımı havaya kaldırdım ve gözlerimi, o ince direğin tepesinde olduğumu düşünerek kapadım. Uçacak mıydım? Birden başlayarak saymaya başladım: Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, on bir, on iki, on üç, on dört...

O sırada köpekler evle kapıyı birleştiren yola doğru havlayarak uzaklaştılar. Prenses hazretleri sarayına dönmüştü. Kollarımı kapayıp, ayağımı yere indirdim; sonra sigara yakıp karanlığın içine çekildim. Elli altıya kadar sayamamıştım yine. Az sonra alt kattaki salonun ışıkları yandı. Elif! Yalnız değildi. Dikkat edince etrafında sabırlı bir avcı gibi dönen adamı tanıdım: Yakışıklı avukat! İkisi de neşeliydiler. Kahve içiyorlardı.

Gözlerimi kapayıp geriye yaslandım. Nihat yolculuğa çıkmaya hazırlanıyor, Talat belki ikinci kadını haklıyor, Semra komiteyle, onu bir esnaf karısı yapmaktan kurtaran adamın hücreye girmesine engel olmaya çalışıyor, bense karanlığa sığınmış, peltemsi bir tutukluğun içinde sigara içiyordum. Kameriyenin dışındaki her şey ulaşamayacağım kadar uzakta kalmıştı. Uzaklık kavramına yeni bir anlam kazandırdığımı fark ettim. Ait olduğum dünya, iki kolumla erişebileceğim yakınlıktaydı ve içinde hayat yoktu, sadece kendim vardım. Biraz uzunca bir beden ve sonsuz utanç; hepsi bu... "Burada ne yapıyorsun?"

Neyle karşılacağımı bilerek gözlerimi açtım. Tanrı'nın çizdiği yüzüyle, hazırlıklı olduğumdan daha güzeldi. "Hiçbir şey," dedim. "Kendimleyim."

Yanıma oturup, kolumu kaldırarak omzuna yerleştirdi. Neredeyse birbirimize sarılmıştık. "Artık değilsin." Kaslarının sıkışıp gevşemesini, aklından geçenleri hissedebiliyordum. Bede-

(*) Cuma: Latince'de Aşk günü, Venüs günü – y.n.

ninin açık seçik, anlayabildiğim bir dili vardı. "Farkında mısın? Bütün gün seni aramadım."

"Bütün gün meşgul olduğunun da farkındayım."

Güldü. İlk kez bir sopranoya ait bir sesle yapıyordu bunu. "Kıskandın mı?" Bu kez ben güldüm. Ama benim sesim boğuk ve nemliydi. Bütün bedenini koltuğumun altına sığdırabilirmiş gibi iyice yaklaştı. "Yerinde olsam onu kıskanırdım. Gece boyunca durmadan iltifat edip durdu."

"Neden onunla..."

"Yatmıyorum..."

Hem bir dili, hem de açık seçik, kolayca anlaşılır bir üslubu vardı. "Evet," dedim. "Neden onunla yatmıyorsun?"

Bir ay önce sözlerim onu ağlatırdı. Şimdi kışkırtıyordu. "Çok temiz, senin gibi kirli değil." O zaman anladım. Aslında o bir yırtıcıydı; sürüdeki en vahşi, en kavgacı, daha güçlü erkeği seçen bir et yiyici. Saçlarımdan tutup, başımı ona doğru eğerek dudaklarımdan öptü. "Hem yazar olan da sensin."

"Seni yazmayacağım," dedim. "Boşuna ümitlenme."

Tekrar öpüştük. "İddiaya var mısın?"

Küçük dünyam ve uzaklık kavramı tekrar genişliyordu. "Seni çekici kılan ne, biliyor musun?" dedi. Hiçbir şey bilmiyordum; hele çekici olduğumu, hiç. "Kendini beğendirmeye çalışmıyorsun..." Gıdıklandım: Kulağımın içindeki dili oldukça yaratıcıydı. "Kendini beğendirmeye çalışan erkeklerin çoğu sahtekârdır..."

Yukarı çıkıp seviştik. Bana âşık değildi, hiç olmayacaktı, ama sahibimdi, olmayan hayatımı biçimlendiriyordu; yakında ondan kaçacaktım ve ona deli gibi âşıktım. Ve bir de sevişirken bana *April in Paris*'i söylemesini istiyordum.

Yana devrilirken, "Gece burada kal," dedim. Kalırım, demedi.

- 2 -

Acıyı haber veren sesle uyandım. Sonra sesi gecenin öteki seslerinden ayırmak için kımıldamadan bir süre bekledim. Yatakta yalnızdım; çalan komodinin üstündeki cep telefonuydu.

Semra'nın sesi geceye ve gecenin bu geç vaktine göre sakin sayılırdı; sanırım bu yüzden sözünü kesmeden dinledim. Sonra Elif'i duydum. Cam duvarın önündeki yerinden ayrılmış, yatağa yaklaşıyordu. "Kim?"

Önce telefonu kapattım, sonra ışığı açtım, arkasından da haberi verdim: "Arkadaşım Avustralya'ya varmış."

Bir süre beni seyretti. Şaşırmıştı. Oysa utanmalıydı; dün gece vedalaştığımızı söylediğimde bana inanmamıştı.

Bütün ışıkları yanan eve sabaha karşı vardım. Sokakta duruma uymayan, neredeyse neşeli bir canlılık vardı. Aynı hareketlilik eve de sızmıştı. Odanın birinde komşular Nihat'ın annesini teskin etmeye çalışıyordu. Abisini salonda polislerle birlikte savcıyı beklerken buldum. Kısaca konuştuk. "Eğer formaliteleri tamamlayabilirsek, ikindiye defnederiz..."

Gecikmiş malı özür dileyerek teslim etmeye çabalayan bir esnafı andıran adam, güleryüzlü kardeşine hiç benzemiyordu; doğduğundan beri sıkılan biri olduğunu ele veren buruşuk yüzü iyice kararmıştı. Laf uzayınca, "Ben arkadaşlara haber veririm," dedim.

Yine de yarım saat kadar onunla oturmak zorunda kaldım. Adam, sonunda yeni gelen ziyaretçilerle ilgilenmek için kalkınca, Nihat'ın odasına girdim. Yarım –o geceki gibi tek başına bırakılmış– bedeniyle yapayalnızdı: Sekiz yıl önce o dağlarda hep olduğumuz gibi. Yalnızlık: Kimsesizlerin, terk edilenlerin ortak yazgısı... Küçücüktü de. Yerdeki yatağın yanına, dizlerimin üstüne çöktüm. Üstündeki bıçakla sabunu kenara koyup, bacakları varken almayı çok istediği madalyasının iğnelendiği çarşafı kaldırdım: Morarmış, donup kalmış, çenesi bağlı yüzü bu haliyle bile ağabeyinden daha sevimliydi. Yine de yarım, eksik bir sevimlilikti bu. Bir süre canlılıktan başka ne eksiği olduğunu düşündüm. Bulamadım. Neyse, Allahtan cevabı bilen birisi vardı: 'Öyle gitmemeli,' dedi ses. Biraz düşündüm. Bu kez haklıydı. Sesin tekrar konuşmasına fırsat vermeden, "Tamam," dedim. Yapacağım bir şeyler olmalıydı. 'Yolculuğa çıkıyor...' diye üsteledi ses... Kabul etmeliydim; ses ya da sahibi benden daha zekiydi. Yandaki sedirde duran en uzun yastığı alıp, askerde

onu dağdan dağa taşıyan bacaklarının yerine yerleştirdim. 'Oldu,' dedi ses, biraz yatışmıştı. Bir zamanlar Keriman'ı öpen şakacı dudaklarına dokundum ve çarşafı tekrar üstüne örttüm. Sonra ışığı söndürüp, siperde son kez rahatça uyuması için yanına diz çöktüm ve sabahın ilk ışıklarına kadar baş ucunda nöbet tuttum. Daha ben yazacağımı bilmezken, o çekeceğimiz acıların bir gün, birisi tarafından kâğıda dökületeceğine emindi. Aslında yazmak için beni –Tanrı değil– o seçmişti; şimdi ölmüş olması hem inanılmaz hem de garip geliyordu: O, siperlerde uyuyanlar arasında ölecek birine özgü yüzü olmayan tek kişiydi oysa. Soğuk elini avucumda tutarken anladım: Neşesi, insanı ölümden koruyacak kadar kalın bir zırh değildi.

Talat'ın evine vardığımda saat dokuzdu. Telefon etmeye yedi buçukta başlamıştım. Cep telefonu kapalıydı, ötekileri de açan yoktu. Önce zili çaldım, ardından yumruklamaya başladım. Galiba birkaç tekme de attım. Beş dakika sonra içeriden boğuk bir ses karşılık verdi. "Kim o?"

"Benim," dedim.

Talat'ın yüzü dağılmış, ağzı, burnu yer değiştirmişti. Gözleri de genişlemişti; her yere bakan bir şaşı gibiydi. Kısacası pek kendine benzemiyordu. Onu bekledim. Nefes nefeseydi, ama kımıldamıyor, yalnızca konuşuyordu: "Ödümüzü koparttın... Sabahın bu saatinde, daha karga bokunu yemeden..."

Sonunda onu itip içeri girdim. İtmeseydim, kıvamlı bir sıvıya benzeyen hareketsizliğin içinde saatlerce öyle ayakta dikilecekti.

Salonda biri erkek, dördü kadın, beş kişi dehşet dolu bakışlarla beni süzüyordu. Parti! Hep birlikte uçacaklarını unutmuştum. Akşam beni sevmediğini anlayıp yan masaya geçen uzun boylu kız en öndeydi. Şimdi o kısa eteği de yoktu. Dümdüz ona bakarak elimle kapıyı işaret ettim. "Parti bitti, gidiyorsunuz." Hepsi birkaç dakika içinde yok oldu. Galiba beni polis sanmışlardı. Sonra hâlâ esneyen Talat'a dönüp haberi verdim: "Nihat Avustralya'ya vardı."

On buçuğa doğru Talat'ın bürosuna ulaştık. Ancak ayılabilmişti. Biz kahve içerken sekreter devremizdekileri tek tek ara-

maya başladı. Kız, Nihat'ın ölüm haberini tarafsız bir duygusuzlukla veriyor, Talat'la konuşmak isteyenleriyse ustalıkla atlatıyordu. On dakika kadar onu izledim, sonra kestirmek için yan odaya geçtim. Hiçbir şeyi değiştirmemişti kısa boylu ölü. Cumartesi'nin öteki Cumartesi'lerden bir farkı yoktu; Elif'i aradım, durumu özetledim. Cenazeye gelmek istediğini söyledi. Israr edince, "Konuşuruz," diyerek geçiştirip, telefonu kapattım, sonra da divana uzandım.

Canım içki istiyordu; ama içki yerine sigarayla yetindim. 'O gün artçılık aslında Talat'ın göreviydi...' Başımı salladım. Bunu kendime bile itiraf etmemiştim. 'Yüzbaşının tercihiydi,' dedim, kulağımın dibinde uzun bir konuşmayı başlatmaya hazırlanan sese. Ses, diş ağrısı gibi inatçıydı da. 'İlk emir bu değildi,' diye üsteledi. Emir, Talat kaytarınca değişti...' Sözünü kesip, 'Bu, sadece önyargılı bir kuşku,' dedim öfkeyle. 'Talat'ın her zaman işini bildiğini düşündüğümüz için...' Hem de hiç doğrulanmamış bir kuşku. Ardından sigarayı söndürüp, gözlerimi kapattım. Budalalıktı yaptığım. Şeytanın olduğundan kuşkulandığım bir sese kulak vererek Talat'ı tehlikeye atıyordum. Nihat, o ve ben! Üçümüzün yazgısı da aynı karanlığın içinde çatılmıştı. "Önemli olan bu," dedim, vızıldayıp duran fısıltıya. Yazgısal akrabalarımdan birini yitirmişken, ötekini de gözden çıkaramazdım.

İki saat kadar sonra Talat'ın sesiyle kendime geldim; derin, karanlık kaygan bir çukurdan dışarı çıkarak. Gözü, ağzı, burnu eski yerlerine dönmüş, yine kendisi olmuştu.

"Sorun var," dedi. Ben divandan doğrulurken o sorunu özetledi: "Savcı, ölüm nedeninin belirlenmesi için otopsi yapılmasında ısrarlıymış. Yani cenaze yarına kalacak."

Otopsi! Midem hemen büzüldü. "Buna engel ol," dedim. Sonra ikimizi de dehşete düşüren düşünceyi seslendirdim. "Onu bir daha kesmemeliler."

Talat kollarını açtı. Hareketleri sarsaktı; ipleri başkasının eline geçmiş kukla gibi. "Nasıl olacağımı da söyler misin?" Anlaşılan denemiş, ama başaramamıştı. "Otopsi kararını veren polis değil, savcı. Kimse bir şey yapamaz."

Lavaboya geçip kustum. Zavallı coğrafyacı, Avustralya'ya yarın kişi olarak bile varamayacaktı. Art arda öğürüyordum. Bu lanet dünyaya iki bacağını vermiş, yine de borcunu ödeyememişti. Odaya geri döndüm. Biri taze kahve getirmişti.

"Buna izin vermeyeceğim," dedim. "Nereye gidiyorsa, oraya midesiyle, karaciğeriyle ve yüreğiyle birlikte varmalı." Talat bomboş bakıyordu; akşamki gibi. Omuzlarımı silktim. "Anladın, değil mi?"

Birden canlandı. "Ne yapacaksınız? Kavacık'taki o villaları bastığınız gibi morgu da mı basacaksınız?"

"Evet," dedim. "Tam olarak bunu düşünüyordum. Bana yardım edecek bir-iki kişi bulurum nasılsa."

Talat yaklaşıp elimdeki fincanı aldı. Göz göze gelmemeye çalışıyorduk. Sonra birbirimize sarıldık ve hıçkıra hıçkıra ağladık. Ağlamak istemiyordum, ama ağlıyordum. Obur, açgözlü vatan, bacaklarından sonra iç organlarını da istiyordu akrabamızın; onu bağrına içi boş, yarım bir beden olarak mı basacaktı? Sabah koşularında 'Vatan sana her şeyimiz feda,' diye bağıra bağıra koşarken kastettiğimiz canımızdı; iç organlarımızdan söz etmemiştik. Ortada bir yanlış anlama vardı. Biri bunu savcılara söylemeliydi.

Talat, saat bir gibi, "Yemeğe gidelim," dedi.

İnsanlar ölürken acıkmamızdan utanarak Bebek'e indik. Yolda Semra aradı. Sabah uğradığında Ayşe, ona sandığın içinden çıkan bir zarf vermişti. Heyecanlandım; "Açmadım," dedi sorunca.

Saat üç buçukta Taksim'de, her zamanki pastanede buluşmaya karar verdik. Nihat'ı sormadı. Canlı ya da ölü; savaşanları sevmiyordu.

Arabayı kapıdaki adamlara bırakıp otelin altındaki lokantaya yürüdük. İçeriye girmeden önce etraftaki adamlara fark ettirmemeye çalışarak, dilenen kızlara gizlice biraz para verdim. İçerideki masalardan sadece ikisi doluydu. Garsonun peşinden pencere kenarındakilerden birine doğru yürüdük. Tam yerimize yerleşmiştik ki, bu kez de Elif aradı. Cenazenin yarına kaldığını, Talat'la yemekte olduğumu söyledim. O da katılabilir miy-

di? Talat'a baktım, istekle başını sallayınca, nerede olduğumuzu söyledim.

Elif yarım saat sonra geldi. Tabii Talat onu benden önce fark etti; daha içeri girerken ayağa fırlamıştı bile. O bizlerden farklıydı; değerli olanı herkesten önce görüp kavrayan keskin ve araştırıcı gözleri olduğu için. Üstelik güzel kadınların tiryakisiydi de. Onları –ikisi birbiriyle el sıkıştıktan sonra– tanıştırdım; Elif, duvara yaslanmış iki kişilik deri divana, yanıma oturdu. Yüzündeki keder pek inandırıcı değildi; güzelliğine iliştirdiği bir aksesuara benziyordu. Oldukça yakınıma oturmuştu, öyle ki kalçalarını hissediyordum. İçim kıpırdadı. İçimin kıpırdamasından utanarak denizi seyretmeye koyuldum. Talat, Nihat'ın iç organlarının başına gelecekleri atlayarak durumu özetledi, sonra vakit kaybetmeden coğrafyacıyı bir kenara bırakıp her zamanki sevimliliğiyle Elif'i fethetmeye koyuldu; değerli bir şey gördü mü, dayanamıyordu zavallı. Nihat'a ne olacağını düşünmemeye çalışarak sustum. Elif bir şey ısmarlamadı; bunun yerine tabağımdan atıştırıp ve gerekli gereksiz koluma, saçlarıma dokunarak aramızdaki yakınlığı Talat'a sessizce anlatmayı seçti. Arada gülümseyerek bana da bakıyor, surat asmaktan vazgeçip, bahşettiği yakınlığın keyfini çıkarmamı söylüyordu. Durumum ümitsizdi; kısa boylu coğrafyacı Avustralya'ya giderken tat alma duygumu da birlikte götürmüştü: Ne güzelliğinin, ne yakınlığının, ne de bedeninin tadını çıkarabiliyordum Elif'in.

Talat, beni övmeye başlayınca konuşmaya geri döndüm. Aslında aldırmayabilir, onu hoş görebilirdim. Çünkü methiyeler düzdüğü ben değildim; onu dağdan aşağıya sağ indiren, benden daha iyi tanıdığı asteğmeni anlatıyordu. Yani şimdiki benden söz etmiyordu. Tanrı'nın, ölümün, yüzbaşının, politikacıların dostu olmayı başarmış, aslında pek de tanımadığım adamın sevimli yüzüne baktım. Beni, şimdiki beni, asıl beni ne kadar tanıyordu? 'Hiç,' dedi o iç ses; artık tanıdık birine ait olup çıkmıştı... "Babamın adı ne?" dedim.

"Bana mı soruyorsun?" dedi Talat.

Soru sevimliliğini bir silgi gibi silecekti yüzünden. Başımı salladım. Bilmiyordu; çünkü hiç sormamıştı. "Seninkinin Ah-

met'ti," dedim. "Ya anneminki?" Yardım ister gibi Elif'e döndü. "Seninkinin Nezahât'ti," diye devam ettim. "İkinci 'a'da inceltme işareti var demiştin. Bunu bile unutmadım."

"İyi misin?"

Berbattım. Kusmak, Nihat'ın akşama dilimlenecek bedenini morgtan kaçırmak, Keriman'ı bulup suratına bağırmak istiyordum. Ama, "İyiyim," dedim Elif'e.

Ona sevgilim de demek isterdim. Diyemedim; çünkü o sevgilim olmayı değil, sahibim olmayı seçmişti.

Talat, babamla annemin adını sormakla yaptığım kabalıktan sonra pek konuşmadı. Elif şaşırmıştı. Sessizlik ve şaşkınlıktan yararlanarak önümdekileri bitirdim. Aslında yemek –daha doğrusu et– midemi bulandırıyordu, ama yapacak başka bir şey yoktu. Biraz içsem belki sakinleşirdim. "Bir kadehe ne dersiniz?"

Talat başını salladı. Elif başını değil, kaşlarını kaldırdı. "Erken değil mi?"

Geç, ya da erken, bunlar göreceli kavramlardı. Ama böyle demedim. "Peki," dedim. "İçmeyiz öyleyse."

Talat, on dakika sonra, iki buçukta toplantısı olduğunu söyleyerek kalktı. Yüzü gülüyordu, ama keyfi kaçmıştı. Her zamanki abartılı ayrılış seremonisi yerine, elimi sıkmakla yetindi.

Elif, "Sevimli biri," dedi, gözlerini uzaklaşan Talat'ın üstünde tutarak. "Anlattıklarına bakılırsa epeyce başarılı olmalı."

"Deniz seviyesinde öyledir," diye karşılık verdim. "Ama yükseklik arttıkça beceriksizleşir. Tuvaletini bile yapamaz."

Elif, Talat'ın kabızlığı üstünde durmadı. "Yükseklik?" diye sordu.

"Rakım," dedim.

Konuşmadan önce uzun uzun gözlerimin içine baktı. Bir türlü karar veremiyordu. Sonra verdi. "Anlaşılan ona kızmışsın."

"Eğer içseydim yatışırdım," dedim.

"Hâlâ erken," dedi. Sonra devam etti: "Babamın adı Hüseyin..." Eli eski alışkanlığına kavuşmuş, koluma uzanmıştı. "Seninkinin ne?" Söylersem daha çok sahibim olacaktı. "Ne o, babanın bir adı yok mu?"

"Var, ama söylemeyeceğim," dedim.

Güldü. Ardından, "Babam yıllardır İzmir'e yakın bir yerde, deniz kenarında yaşar," dedi. "Annemden ve boya kokusundan uzakta olmak, ömrünü uzatıyormuş."

Saate baktım. "Üç buçukta Taksim'de olmam gerekiyor," dedim.

"Biraz daha oturabiliriz. Seni bırakırım." Bırakabilirim yerine, bırakırım... Emre uyarak biraz daha oyalandık. Karşıma, Talat'ın boşalttığı yere geçmemişti. Hâlâ yanımda oturuyor, kalçaları da hâlâ içimi kıpırdatıyordu. "Üzgün olacağını düşünmüştüm. Oysa öfkelisin... Neyse, belki bu da senin tarzın."

"Haklısın," dedim. "Öfkeliyim. Ama üzgünüm de..."

"Peki, annenin adı neydi?"

"Vildan."

"Babanınki?"

"İçki gibi zamanı gelmedi," dedim. "Hâlâ gizli."

"Onu hiç bağışlamamış olmalısın."

"On beşime kadar ortaya çıksaydı aftan yararlanacaktı. Ama çıkmadı," dedim.

"Hiç haber almadın mı?"

"Almadık... En azından ben almadım."

Babamı bırakıp ondan söz ettik. Akşam bir vakfın yemeğine katılacağını söyledi. Annesi de onunla olacakmış. Oysa o benimle... "Yalnız kalmak istiyorum," dedim. "Belki bir şeyler yazarım."

Tırnakları koluma battı. Yazmak... Bu sözcük onu büyülüyordu. Canımı acıttığının farkına varması için yüzüne baktım; varmadı. Gözleri, kölesinin becerisini görmek için sabırsızlanan sahibin o bencil heyecanıyla yanıyordu. "Harika." Omuzları titredi. "Biliyor musun, günlerdir bunu bekliyordum."

"Ama biraz içmem gerekebilir... İçkileri nerede saklıyorsunuz?"

Cevap vermeden önce durakladı. Ama o kadar uzun bir süre ölüme tutsak olmuştu ki, sonunda ölümsüzlük edinmek sabit bir fikir haline gelmişti. "Tamam," dedi. "Ama ölçüyü kaçırmak yok."

'Yazacaklarının beni içermemesi olanaksız...' Böyle düşünüyor olmalıydı. Sevişirken kullanmadığı tırnaklarının kolumda bıraktığı izlere baktım. Haksız da sayılmazdı.

Üçü biraz geçe kalktık. Talat, umut ettiğim gibi hesabı ödemişti. Dışarıda güzel bir hava ve o iki küçük dilenci vardı. Elif'e, kızlara biraz para vermesini söyledim. Ben etrafı seyrettim. Aslında seyretmiyordum, gözetlemek daha uygun bir sözcük olurdu yaptığım şey için. Eskiden sık sık Semra'yla birlikte Çamlıca Tepesi'ne çıkar, Boğaz'ı, gemileri, Boğaz boyunca yayılan seyrek koruları seyrederdik. Doğadan böyle tat almaktan, askerken dağların, vadilerin, derelerin, ormanların sürekli tehlike içermesi yüzünden vazgeçmiştim. O zamandan beri doğayı seyretmiyor, kuşkuyla gözetliyordum.

Elif, küçük spor arabasıyla beni tam zamanında Taksim'e bıraktı. Pastaneye girdiğimde Semra'yı köşede, her zaman oturduğu masaya yerleşirken buldum. Ayağa kalkmadan yanağını uzattı. Öpüştük. Yorgun görünüyordu. Öksürüyordu da. "Çok kalmayacağım," dedi.

Masanın üstünden bana doğru ittiği zarfı alırken irkildim. Benliği, geriye çektiği eli gibi adım adım uzaklaşıyordu. Yakında onu yitireceğim... Düşünce acı vericiydi. Sandalyeye yaslanıp sararmış zarfı süzdüm. Kaygı merakımı körelttiğinden olacak zarfı açmadan ceketimin cebine koydum. "Nasılsın?" Aklıma başka soru gelmiyordu. "Murat nasıl?"

"Görmedim... Yani evvelsi günden beri..." Tekrar öksürdü. "Belki birkaç günlüğüne Ankara'ya gideceğiz." O da kahve istedi. Sigarayı ise göğsünü işaret ederek geri çevirdi. "Üşütmüşüm."

Sigaramı sessizlik içinde bitirdim. İkimiz de sözü başlatmak için isteksizdik. "Cenaze yarına kaldı," dedim sonunda. "Galiba epeyce hap yutmuş. Savcı otopsi istiyor."

Bir şey söylemedi. O inatçı duyarsızlığını koruyordu. Başımı salladım, o sırada konuştu: "O gün Elif bize gelmiş, beni evde bulamayınca Seniha Hanım'la konuşmuş." Uyarmak istediğinde yaptığı gibi kaşlarını çatarak gözlerimin içine bakıyordu. "Belki bilmek istersin."

"Kim söyledi?"

"Feride. Elif onlara uğradığında evdeymiş, sonra köpeğini gezdirmeye çıkarmış."

"Yani?" dedim.

"Neden Elif'e sormuyorsun?"

Ne demek istediğini anlamıştım. "Tamam," dedim. "Sorarım. Ama sana da sormak istediğim bir şey var."

Omuzlarını silkti. "Sor."

"Babaannemin hiç babamdan söz ettiğini duydun mu?"

Uzun uzun, neyin peşinde olduğumu anlamak isteyen araştırıcı bakışlarla beni süzdü. Cevabı, bakışlarıyla karşılaştırılmayacak kadar kısa ve açıktı. "Hayır, söz etmedi."

"Hatırlıyor musun, ona ya da anneme ait herhangi bir ize rastlamış mıydın o eski evde?"

Cevap bu kez daha da kısaydı. "Hayır." 'Hayır' yetmemişti, başını da sallıyordu. "Bitlis'e giderken de sormuştun. O zaman konuştuklarımızı unuttun mu?"

Cevabımı beklemeden kalktı. Ona eşlik etmedim, biraz daha oturdum. Zarf cebimdeydi. Bir türlü karar veremiyordum. Açmalı mıydım, yoksa...

Neden sonra, garson başka bir şey isteyip istemediğimi sorunca kalktım. Düşünecek epeyce şey vardı. Yavaş adımlarla caddeye çıktım. Hava daha da ısınmıştı; 'Arnavutköy'e kadar yürüyebilir misin?' Sese cevap vermedim; çünkü benimle gelişigüzel, istediği zaman konuşmaya başlamasına içerliyordum. Ama ses inatçıydı: 'Yürümek, kendi kendine konuşmak, uzun uzun dağları düşünerek vakit öldürmek... Özlediğin sadece bunlar mı? Ya kuş gibi dans etmek; tekrar elli altıya kadar saymak...' Kuş ve dans lafını duyar duymaz kulaklarımı kapattım; Elmadağ'dan Dolmabahçe'ye doğru inerken o eski, bildiğim sessizliğin içine saklanmayı başarmıştım. Yine de arada ürperiyor, kendimi sayarken yakalıyordum. Bir sigara yakıp korkumu yatıştırmaya çalıştım. 'Buradaki sessizlik dost, içinde ölüm yok...' dedi ses. Artık sese güvenemezdim. Sağırlaştım.

Tekrar duymaya başladığımda hava kararmıştı; bir banktaydım ve denizi seyrediyordum. Sağ elim ceketimin içindeydi.

Parmaklarımı kımıldattım; canlıydılar; yaşıyordum.... Zarfın içindekileri yokladım. Kenarları tırtıllı, yumuşak, kartona benzer... Hissettiklerimi gözlerimi kapatarak karanlık tuvalin üstüne çizdim... Biri küçük, öteki daha büyük iki fotoğraf; beliren resim buydu. 'Biri annen, öteki baban; ya da tersi, ne bileyim; belki ikisinin birlikte olduğu iki ayrı fotoğraf... Otuz altı yıl...' 'Sus,' dedim sese. Bu kadar geriye gitmek için en az iki kadehe ihtiyacım vardı. Düşünce o sırada aklıma geldi; belki de o ses fısıldamıştı kulağıma. Korkutucuydu, ama baş döndürücüydü de. Zarfı cebimden çıkardım. Ses artık fısıltıdan vazgeçmiş, bağıra bağıra konuşuyordu. 'Merak ettiğin; annen değil, baban. Annen, doğduğunda bir cesetti. Cesetler terk etmezler...'

On beş yaşına kadar sokağın köşesinde beklediğim babam ortaya çıkmaya hazır mıydı? Zarfı açtım. Sesin de benim gibi soluğu kesilmişti. Daha parmaklarım ilk fotoğrafa dokunduğunda yüzünü hiç görmediğim, ama karşılaştığımızda hemen tanıyacağım adamı bulamayacağımı anladım. Önsezi değil, o koku yüzünden: Zarfın içinde tanıdığım birinin kokusu vardı: Babaanneminki. Küçük fotoğrafı çıkardım. Yaşlı, kasketli bir erkek boş gözlerle bana bakıyordu. Babaannem gibi esmer ve çatık kaşlıydı. Yanlarında derin kırışıklar olan gözleri yarı aralıktı, ya da yarı kapalı. Çok fotoğraf çektirmediği, objektife odaklanmış şaşkın bakışından anlaşılıyordu. Kulakları az sonra başından kopup, damlayacakmış gibi aşağıya doğru sarkmıştı. Kasabalının teki...

Boğulacaktım; ardından neden olduğunu anladım: Nefes almıyordum. Ciğerlerimi havayla doldurup ikinci fotoğrafı da çıkardım. Dördü kadın, altı kişi! Dikkatle bakınca annesinin koltuğunun altına sığınmış on yaşlarındaki asık suratlı kızı tanıdım: Babaannem! İlk kez o zaman güldüm. Gülüşüm anlamsızdı, ama çevremdeki perdeyi yırttı; yalnız değildim. Yandaki bankta şaşkın gözlerle beni süzen genç bir çift vardı. Tekrar fotoğrafa döndüm. Önümde bir pencere açılmıştı: Genlerini taşıdığım insanlara bakıyordum. 'Ama aradaki bağ yok...' Ses de soluklanmıştı. 'Haklısın,' dedim; zincirin önemli halkası, babam yine ortaya çıkmamıştı.

İçim alt üst olurken tekrar güldüm. Yandaki çift, ayağa kalkarak uzaklaştı. Kaygılanmışlardı. Şimdi, yıllardır babamın döneceğine ilişkin boş, kof bir umudu –kendiminkilerde de dahil– gözlerden uzak bir yerde inatla, gizli gizli beslediğimi kavrıyordum. Kafamın, beynimin kıvrımları arasında bir yerde saklı duran buydu işte. Aslında yirmi yıldır o köşebaşından hiç ayrılmamış, ayrıldığımı sanıp, hep orada durmuştum. Kendimi ustalıkla aldatmış, onu unuttuğumu düşünerek, ama hiç unutmadan, yalancı bir umutla hep ileriye bakmıştım: Dinini değiştirip, putunu unutmayan eski bir günahkâr gibi.

Cep telefonu tam o sırada çaldı. Birsen'in karanlığın içine cam kırıkları gibi dağılan şangırtılı sesini duydum. "*Bye*," demek için aramıştı; Perşembe günü Doğu Anadolu turuna çıkıyordu da...

"Çağırsaydın gelirdim," dedim.

"Ciddi misin?"

Ciddi miydim? "Bitlis'e uğrayacak mısınız?"

Birsen, "Hayır," dedi. "Sadece Van ve Doğubeyazıt."

"O zaman ciddi olabilirim," dedim.

Yarım saat sonra arayacağını söyleyerek telefonu kapattı. 'Ne yaptın?' 'Bilmiyorum,' dedim sese. Sonra zarfı cebime koyarak ben de doğruldum. Uzun yürüyüş önemli bir keşifle sona ermişti. Birkaç adım atıp durdum. Sıra önemli karara gelmişti. Midem berbattı. Omzumu silkip yeniden yürüdüm. Bunda şaşılacak bir şey yoktu: Benim gibi adamların mideleri hep berbat olurdu.

Birsen kırk beş dakika sonra aradı. Devi ikna etmişti. "Perşembe sabahı saat yedide büroda..."

Sözünü kestim. "Yarın konuşuruz..."

> ... İçimdeki o alçak ses şöyle diyor: İnsan –en saygıdeğerimiz bile– karşısındakini kendisi hakkında aldatmayı düşünür hep. Bu görkemli sahtekârlık için belki sayısız yol denenmiştir, ama en uygunu yazmaktır... Peki, ya yazarken kimseyi aldatmaya kalkışmamak? Temel eksikliğin bu işte: Aptalca, safça bir dürüstlük. Bu yüzden gerçek bir ya-

zar olamadın; olmadığının inandırıcı kanıtı, yazdıklarının yalnızca kendinle ilgili gerçeklerle yapılanmış olması. Oysa her gerçek yazar, yazmaya başlamadan önce, düş gücü olan ikinci bir kişilik edinir kendine. Yalan söyleyebilen, gerektiğinde geçmişle arasında bir köprü kuracak kadar yürekli biri! Sevincini duyan, neşesine kulak veren, kendisine – biraz da acıyarak– hoşgörülü bir umursamazlıkla bakacak, hüznünü öfkeye dönüştürmek yerine mayalandırmayı bilen şairin coşkusuyla konuşacak biri olmalı bu sahtekâr... Yazarken hem Tanrı, hem de şeytan olabilirdin. Kim bilir, belki hâlâ vaktin vardır...

Üç saat ve üç kadehten sonra ancak bunları yazabilmiştim. Kötü alışkanlıkları edinirken, en kötüsünden, mutluluktan uzak durmuş birinin zırvalarına benziyordu yazdıklarım. 1994 Nisanı'nda, kış gibi verimsiz bir kararsızlığın ardından, sonunda yazmaya karar verdiğimde karşılaştığım akıllı bir adam, okuduklarıma bakarak değil, yaşadıklarımı damıtarak yazmamı öğütlemişti. Pek bilinen ve okunan biri değildi; yine de yazabilmiş olmak için sağ kolumu verebileceğim sayısız cümlesi vardı. 1994'te onu dinledim, kendimi yazdım; şimdi vardığım yer işte burasıydı.

Elif, dördüncü kadehi yarıladığımda döndü yemekten; midem cehennem fırını gibi kavruluyordu. Peşinde köpeği, oturduğum köşeye doğru ilerlerken, geriye yaslanarak soluk kesen bir manzarayı seyreder gibi onu izledim. Aslında bayağı şanssız sayılırdı: Güzelliği gerçekliğini gölgelediğinden kimse onu bütünüyle, ya da saf haliyle algılayamamış olmalıydı. Kararlılığımı gözlerine bakarken de koruyabilmek için, varlığının gizi olmayan, çekiciliği bedeniyle sınırlı kadınlardan biri olmasını ne kadar çok isterdim.

"Yazdın mı?" Telaşla, başım fırıl fırıl dönerse kendimi sakınabilirmişim gibi kadehte kalan içkiyi boğazıma döktüm. "Okuyabilir miyim?"

Geriye çekildim. Kâğıdı alarak hızla okudu. Yüzünden bir an önce ayrılmak isteyen hırslı gözleri artık görmeye yarayan or-

ganlar olmak yerine, cümlelerin, sözcüklerin arasında kendisine ait izlerin kokusunu alabilen başka bir uzva dönüşmüştü sanki. Yüzü ışığını yitiren bir tablo gibi solarken kâğıdı geri uzattı. Sesinde de, yüzündeki gibi hayal kırıklığı vardı: "Hep kendinden söz etmişsin..."

"Öyle," dedim.

"Demek artık yalancı bir şair olmaya karar verdin?"

Yine, "Öyle," dedim.

Sinirli, adeta teatral bir tavırla, "Başla öyleyse!" dedi. "Şiirini bekliyorum!"

Yine emir. Öfkeleniyordum; ve bu kez öfkemi bekletmek istemiyordum. "Sanırım hep burada kalacağım, burada mutluyum, çünkü beni seviyorsun."

Şiiri beğenmemiş, ama temasını kavramıştı. Bunu sorusundan anladım. "Neden gideceksin ki?" Cevap vermedim; çünkü cevap son dizedeydi. "Yalancılığın seni zehirlemiş," dedi, küskün sesiyle. Başımı salladım. "Saçmalama," deyip biraz bekledi. Sonra saçmalayacağımı anladığından atıldı. "Yani?" Yine sustum. "Tanrım, Tanrım, gerçekten gideceksin."

Onu bir süre çağırdığı Tanrı'sıyla baş başa bıraktım. Sonra, "Yarın toparlanınca," dedim. "Çok zaman almaz. Bavul getirmemiştim."

Aramıza –köpeği bile sinirlendirecek kadar– uzun ve gergin bir sessizlik girdi. O düşünüyor, bense bir kadeh daha içmek için tedirgin bir kararsızlığın ucunda sallanıyordum. Saatine baktı. "Bir!.. Üçte ayrıldık... On saatte ne oldu, ne değişti?"

Ne değişmişti? "Büyük bir keşifte bulundum," dedim.

"Ne keşfettin, öğrenebilir miyim?"

"O köşeden ayrılmadığımı."

"Hangi köşe? Tanrı aşkına, ne diyeceksen açıkça söylesene?"

İçki için ayağa kalkıp kalkmamayı düşündükten sonra doğruldum. Geri döndüğümde biçim veren gözlerine, büyük bakışlarına aldırmadan konuştum. Aslında kulağımın arkasında bir yere gizlenen o sinsi sesle konuşuyordum, ama Elif bunun farkında değildi. "Geldi mi?"

"Kim?" dedi. Şaşkınlık da yakışıyordu.

"Tanrı," dedim. "Durmadan çağırıyorsun da." Bir süre baktı, sonra gelmemiş gibi başını salladı. "Geldiğine eminim," diye üsteledim, "çünkü bir baban var. Babası olanın Tanrı'sı da olurmuş."

"Ne kadar içtin?"

Rahatlamıştı... Gözlerindeki cümleyi heceledim: Sar-hoş, sabah ken-di-ne gel-di-ğin-de her şey es-ki-si gi-bi o-lur... Güldüm. "Düşüncelerini okuyorum," dedim, gülümsememin ardından.

"Ne düşünüyormuşum bakalım."

Yanıma oturmaya hazırlanıyordu. Sözü bedenine bırakacak, bedeni de budala bedenimi kandıracaktı. "Seniha Hanım'a kaç para verdin?"

O oturmaktan vazgeçmiş gibi geriledi, bense içmeye devam ettim. "Başka çare yoktu," dedi. Dua eden sesi pişmanlıkla mı titriyordu? Hayır. "Herkes için en iyisi, en kolay çözüm buydu. Borç diye düşün."

İçmeye devam ederken söylediğini yapıp düşündüm. Herkes! Pek de haksız değildi: Bir parayla üç, belki dört kuş vurmuştu: Beni, Semra'yı, Seniha Hanım'ı ve Feride'yi... Kadehi midemdeki ateş topunun üstüne devirdim. "Peki, borcum kaç para?"

Bana döndü. O zaman anladım. O da Sevgi gibi, artık bir onurum olduğundan habersizdi. Doğruyu söyleyip söylememeyi düşünüyordu. "Beş milyar," dedi, neden sonra.

Viyuvv, diyecekken yutkundum. "Dediğim gibi, bu benim borcum," dedim çabucak. Duraklarsam beni ikna edebilirdi. "Ama bir banka soyuncaya kadar bekleyeceksin."

"Saçmalama." Yanıma oturmaya karar vermişti. Ses 'Uzatma,' dedi. "Yardım etmek istedim: Herkese... Bunda ne kötülük var? Bende olan bir şeyi paylaştık."

Paylaşmak için babasını, o olmazsa Tanrı'sını yeğlerdim. "Kimseden para istemiyorum," dedim. "Farkına varmadın mı, durmadan bunu tekrarlıyorum."

Koltuğun kolçağına oturdu. Birkaç dakika sonra yanıma kayacaktı. Teninin çağrı yüklü, kışkırtıcı kokusunu duyuyor-

dum. Aramıza girmeye çalışan köpeği uzaklaştırdı. "Biliyor musun, içki seni dayanılmaz yapıyor. Ne zaman içsen tırtıllı, yabani bir sesin oluyor..." Bedenimde dolaşan elleri pervasız ve edepsizdi. "Ama iyilik bulaşan gözler de ediniyorsun. Kısacası tam bir çelişki yumağı olup çıkıyorsun..."

Belki ona kızmalıydım. Ama kızamıyordum. Sahip olmayı, karşılaştığı her şeyi satın almayı bir hak sanıyordu. Öyle öğretmişlerdi. Yine de inatla, "Sana beş milyar borcum var," dedim.

"Tamam, ödersin." Eli yaptığı edepsizlikten saçlarıma döndü. "Hemen banka soyman gerekmiyor. Acelesi yok."

'Tartışma,' dedi, fısıltıya dönüşen ses. Ben de uzatmadım. "Oldu," dedim Elif'e. "Soymam."

Duyulmaktan korkan ses haklıydı. Gerçekten gideceksem, neden onunla son kez sevişmiyordum?

Bir saat sonra solukları yatıştığında sordu: "Babamla tanışmak ister misin? Hatırlıyor musun, adı Hüseyin'di. Havalar ısındı, belki yanına gideriz."

Ona bakmadım; baksaydım beni babam sanabilirdi; çünkü onu terk etmeye hazırlanıyordum.

Geçmiş

(Ocak - 1999)

- Seans -

"Okuyorum: *'Kendisi olmak isteyen biri gibi can sıkıcı...'* Ya da: *'Çok sıkıcıydı: Kendisi olmaya çalışıyordu... Yüzündeki öfke, berrak bir cila gibiydi; iyiliğini örtmüyordu... Gizemli olmayı bulanıklık sayıyordu; gizemin karmaşıklık olduğunun farkında değildi...'* Şunlar da var... *'Korku, bilinmeyeni tanımak için geçirdiğimiz kararsızlığa verdiğimiz addır... Utanç, başarıdan daha uzun ömürlüdür... Utançlarımızı asla unutmayız...'* Başka neler var, bir bakalım. Evet: *'Budalanın tekiydi; nereden mi anladım? Gerçek mutluluğu bulduğunu söylemesinden...'* Ne diyeceksiniz?"

"Ne demem gerekiyor?"

"Siz söyleyin," diyor kadın.

"Söyleyecek bir şey yok... Bunlar yazdıklarımın arasından yapılmış rastgele seçmeler..."

"Rastgele!"

"Rastgele," diye üsteliyorum.

"Peki, buna ne dersiniz? *'Yaratıcılık açısından delilikle akıllılık arasında pek fark yoktur, ama nedense delilik övülmez...'* Sayfa 57... *'Tutkumu bir daha asla başıboş bırakmayacağım; bedenimde, yüreğimde at koşuşturamayacak; mantığım artık süvarisi...'* Daha da var... Okumamı ister misiniz?"

"Benden ne istiyorsunuz? Kendimi anlatmamı mı?"

"Deneyebilirsiniz. İnsanlar kitaplar aracılığıyla bazen bilmedikleri, bazen de olmak istedikleri kendileriyle konuşurlar."

Dediği gibi bir 'kendim' var mı? Emin değilim. Yazar ben? Kasap babasının vahşi utancından uzaklaşmak için keman çalmaya kalkışan birini andırıyordu o sahtekâr. Geleceğini yeteneksiz bir şeytana kul etmeye kalkışmış bir korkak ya da...

"Bu son," diyorum kadına. "Artık buraya gelmeyeceğim. Ama eğer hâlâ çözemediyseniz, söyleyeyim: Ne yazdığım kadar sıkıcıyım, ne de tutkulu. Gizemli? Hiç değilim. Daha önce söylediğim gibi; sadece kendime benzeme konusunda inatçı bir kararlılığım var... Bir de şu; kötülüğe, iyiliğe olduğundan daha yakınım. Utanç duyduğum doğru; insan öldürdüğüm için çok utanıyorum. Pişmanlık... Altı yıldır varlığını en çok hissettiğim duygu bu: Pişmanım, hem de çok... Mümkün olsa doğmamış olmayı yeğlerdim... Size söylemiş miydim? Doğumum kimseyi kıvanca boğmadı... Sanırım bu yüzden içiyorum; ama öldürmeden de içiyordum. Bunu da göz önünde tutun. Belki de iyi biri olmak için kayda değer bir neden olduğuna inanamadım bir türlü..."

"Bir baba, ya da bir aşk..."

"Baba! Hiçbir şey hatırlatmıyor, çünkü anım yok; anı eksikliği diyebilirsiniz... Onu çok bekledim. Ortaya çıkmayınca ben de kendi kendimin çocuğu olmayı seçtim. Hayır, kendime iyi babalık ettiğim söylenemez... O zamandan beri gerçek bir yetimim. Babam denilen adamı bulursam, sekiz numara olacak; yani onu kesinlikle öldüreceğim; yemin ediyorum... Aşka gelince... Aşk geçip gittiğinde kendimizi hep bitkin bir halde bulduğumuz ateşli bir hastalık; evet, aşk bu. Kısacası, artık beni ne cezalandıracak, ne de aldatacak birine ihtiyacım var. Böyle, hiç olmadığım kadar kendimleyim. Aslında biraz da bu nedenle içiyorum. Çünkü içmek, insanın kendisiyle yalnız kalması demektir. 'Neden içiyorsun? İçkide ne buluyorsun? Böyle içmenin ne anlama geldiğinin farkında mısın?'... Sorular, sorular. Kendimi görmek için, kendimden biraz uzaklaşmak için, kendimin içinden dışarıya çıkmak için içiyorum... Evet, dışıma çıkmalıyım. İnsan, içinde olduğu bir şeyi bir bütün olarak nasıl görür, nasıl kavrar? Size bir sır vereyim. Ruhsal aylaklar hiçbir

yere ait olmak istemeyenler değildir; elleri, kolları, kökleri olmayanlardır, tutunamayanlardır..."

Dünyanın en bulaşıcı, en boktan hastalığına, sıradanlığa övgü... Böyle düşünüyor olmalı. Belki de öyleyim. Ama bu da insan olmanın tuhaf mantıksızlığı içinde küçük, ihmal edilebilir bir nokta...

"Şimdilik sadece yaşıyorum," diye mırıldanıyorum, kadına bakmadan. "Neden kimse bunu kabullenmek istemiyor?"

"Siz kabulleniyor musunuz?"

"Yaşamak ne ki?"

"Siz söyleyin," diyor kadın.

Söylüyorum. "Henüz ölmedim, demek..."

"Yine ölüm. Yaşamı, ölümü geciktiren bir olgu olarak tanımladınız. Oysa durum kavramsal olarak bunun tam tersi değil mi? Önemli olan yaşamdır."

"Lanet herifin tekiyimdir," diyorum gülerek. "Okulda ne dediğimi anlamak için söylediklerimi eksi birle çarparlardı."

Gülmüyor. Haklı; ben de gülmezdim. Gözlerimi kapatıp okumaya başlıyorum. Yazdıklarımdan bir demet:

> "İnce ve uzun; ünlem işaretine benziyor. Varlığı şaşkınlık yerine soru ve merak üretiyor. Hareketsiz bir güzelliği var; onu bir heykele benzetmemin nedeni de bu olmalı. Sevdiğini her zaman mutsuz edecek kadınlardan. Dışarı değil, içine bakıyor. Bakışları kendisiyle dolu; kendi yansımasına eğilmiş Narsisus gibi. Büyük, biçim veren gözleri var. İçinde her şey var: İstek, aldırmazlık, belirsizlik, küçümseme ve hepsini sarmalayan gizemli bir güzellik. Bazen kendisinin büstü olmaktan vazgeçiyor ve gülümsüyor. Sevinci, aşk gibi acı ile mutluluk kutupları arasında gidip geliyor. Çığlıkları kelebek kanadı gibi ufalanıveriyor. Ya mutluluğu? Kışkırtıcı: Şarap gibi içmek istediğimiz türden..."

"Kim bu?"

"Sevgi'den sonraki sevgilim değil." Sonra kim olduğunu söylüyorum. "Annem..."

Kadınları kavrayışımda annemin resminin etkisini biliyor mu? Kadınlara asla bağlanma; bağlanmaya kalktığında seni ya terk ederler, ya da ölürler...

"Çok ayrıntılı bir resim," diyor kadın, uzun bir suskunluktan sonra.

"Öyle," diyorum.

"Hiç fotoğrafı yok demiştiniz."

"Yok," diyorum. "Bu kendi başıma, modelsiz tasarladığım resim."

Uzun bir sessizlik. Sonra ne onaylayan, ne de onaylamayan sesi: "Erkek ya da kadın; fark etmiyor. Sonunda sizi terk ediyorlar. Değil mi?"

"Ya da ölüyorlar," diyorum.

"Demek böyle düşünüyorsunuz." Benim yerimde olsaydı ne düşünürdü? "Sevgi'yle ayrıldınız mı?"

"On gündür konuşmadık. Ama ayrılıp ayrılmadığımızı anlamak için otuz altı gün beklemek zorundayız..."

"Neden otuz altı?"

"Bundan önceki en uzun ayrılığımız otuz beş gün sürmüştü."

Kadın, Sevgi'yle ayrılmamı onaylamamış gibi susuyor. Ben de ona katılıyorum. Bu son seans; Talat keseli aylar oldu, ben neden devam ediyorum? Evet, artık gelmeyeceğim. Sigara içsem? Az sonra, özgürlüğüme kavuşunca art arda içeceğim. Aslında sigara değil, içki istiyorum.

Kadın, "Eğer bittiyse belki aşk üstüne yeni bir roman yazabilirsiniz," diyor.

"Hayır, *Hamlet* ya da *Karamazov Kardeşler* gibi bir şeyler yazmalıyım."

"Bu romanları ilginç kılan nedir?"

"Temaları," diyorum hemen.

Bir süre düşünüyor. Sonra "Babayı öldürmek!" Ardından ekliyor: "Babanızın yokluğu o denli belirgin ve kapsamlı ki, sonunda eksikliğinden kişiliği olan bir varlık yaratmayı başarmışsınız... Etkileyici bir hayal gücü."

Başımı sallıyorum. "Benim asıl öldürmek istediğim..."

Kadın, onun tamamlamasını istediğimi fark edince, mırılda-

nıyor: "Tanrı!"

Doğru söze ne denir? Susuyorum. Aslında katlanamadığım Tanrı'nın varlığı değil; bana uygun gördüğü yazgı. Ama bu sadece bir ayrıntı.

Pişmanım, pişmanım ve pişmanım... Çok pişmanım...

"Talat'la aranız nasıl?"

Pişmanlığımın arasından doğrulup ona dönüyorum. Talat, Tanrı'nın varlığının yanında nedir ki? Bir nokta bile değil. Yüzüne bakıyorum. Söyleyeceği bir şey olmalı. "Sizi dinliyorum," demekle yetiniyorum.

"Sizden korkmuş olabileceğini hiç aklınıza getirdiniz mi?"

Omuzlarımı silkiyorum. "O tehlikeli olan her şeyden korkar. Buna ben de dahilimdir herhalde."

Kadın bir süre bekliyor. "Son seansta, bundan iki yıl önce onu tehdit ettiğinizi söyledi..." Sesi incelip kopuyor. Bekliyorum; sesini bağladıktan sonra tekrar konuşuyor. "Anlatırken ağlıyordu. Gözlerinizi hiç unutamamış..." Sesini koparan duyduğu utanç olmalı; ağlayan bir erkeği seyreden kadının utancı. Demek, mesleği onu utanmaz biri yapamamış. "Anlatmak ister misiniz?"

Birden midem ince ince dilimleniyor; utancın bıçağıyla. İnsan olmanın utancıyla.

"Ağlamamaya söz verirseniz belki," diyorum. Başını eğiyor. "Gözlerinizi kapayın." Kapatmıyor. Olsun, ben yine de anlatacağım. "Bir kapıcı çocuğu; adını hiç öğrenemedim. İsterseniz Mustafa diyelim..." Anlaştık, Mustafa diyeceğiz. "Mustafa yoksul bir çocuk. Kavacık'tan oldukça uzaktaki bir kenar mahallede, tıpkı on altı yaşına kadar benim yaşadığıma benzer, salaş bir evde oturuyor. Bilir misiniz? Bütün yoksul çocuklar cenneti merak ederler. Ben de ederdim; neden mi? İnanmaya hazırızdır da ondan. Bu yüzden olacak, biri cennetin öteki dünyada değil de, Kavacık'taki bir tepede olduğunu söyler söylemez bizim Mustafa –tarih 1 Nisan– arkadaşlarının peşine takılarak, yüksek duvarların ardına gizlenmiş villalara yakından göz atmak için Kavacık'taki o tepeye çıkıyor. Amacı duvarların karşısına geçerek, arada bir açılan raylı demir kapının aralığından

içeride saklanan zenginlerin cennetine bakmak. Hayır, bu doğru değil, çünkü sadece bakmakla yetinmiyor. Sorun da buradan çıkıyor. Ama kim bir insanı, hele bir çocuğu cennetten, cennetin bir parçası olma isteğinden uzak tutabilir? Mustafa saat üç gibi arkadaşlarını geride bırakarak, bir ara açılan kapıdan içeriye süzülüyor..." Küçük hırsız havuzlu, Boğaz manzaralı ilk villaya doğru ilerlerken göğsüm kasılıyor... Ciğerlerimi yeniden dolduruyorum; çünkü birazdan olacaklar soluğumu kesecek. "O görkemli binaya yaklaşır yaklaşmaz önce villanın sahibesi, sonra da köpekler çıkıyor bizim cennet hırsızının karşısına. Küçük Mustafa hemen geri dönerek kapıya doğru koşuyor. Kadın ve köpekler bıraksalar, dışarıya, cehennemine, bizim cehennemimize geri dönecek. Ama bırakmıyorlar. Özel cennete izinsiz göz atmanın, havasını bile koklamanın bedeli yüksek. Kadın, kapıyı kapatan kumanda aletine basıyor ve cennetin demir kapısının raylar üstünde hızla –giyotin gibi– kayan ağır kanadı, Mustafa kapağı tam cehenneme atacakken kapanıveriyor. Yaşasın, cennet kurtuldu! Kapısının iki kanadının arasındaysa boğazından sıkışmış Mustafa duruyor. Cennet sakini kadın yetişinceye kadar köpekler gövdesi cennette, başı cehennemde, boynu sırat köprüsünde çırpınan Mustafa'nın bacaklarını, kaba etlerini parçalıyorlar..." Kanlı kaba etlerine bakmamak için gözlerimi açıyorum. Büst, karşımda kâğıt gibi bembeyaz ve titriyor. Beyazlık ona yakışıyor; bunu söylemeliyim. Ama söylemeden devam ediyorum: "Her şey 1 Nisan şakası gibi, değil mi? Şakadan anlamayan kadın sonunda kapıyı açmayı başarıyor ve boynu kırık, belinden aşağısı parçalanmış Mustafa cehennemine, bizim cehennemimize cansız düşüyor..."

Susuyorum. Sözünü tuttu mu? Gözlerini görmek için yüzüne bakıyorum. Başını önüne eğmiş. Ağlıyor mu? Bilmiyorum. Ben? Ben ağlıyorum. Duymasına aldırmadan hıçkıra hıçkıra ağlıyorum. "Sonra?" diyor kadın, ıslak sesiyle.

"Haberi, yerde bulduğum, üstüne ayran dökülmüş bir gazete parçasında okudum. Sandviç yerken... Tamamen rastlantı; belki de rastlantı değildi, şeytan üflemişti önüme. Olay böyle; ayrıntılarsa hayal gücüme ait. Eğer o mülksever cennet sa-

kinleri Mustafa'nın babasına para vererek olayı kapatmaya kalkışmasalardı, belki sadece ağlar, sonra da olanları unuturdum. Ama verdiler; hem de o kadar çok para verdiler ki, Gümüşhaneli babanın gazetede gördüğüm fotoğraftaki yüzü piyangoda büyük ikramiye kazanmış gibi sevinçle parıldıyordu. Acının parayla tazmin edilmesi. Hayır; buna dayanamazdım: Çok çekmiş biri olarak bu bana acının kutsallığına yapılmış bir saldırı gibi geldi..."

"O hafta sonu devremden dört kişiyle birlikte o tepeye çıktık, karanlık basıncaya kadar bekledikten sonra cennete sızıp, o –bir çocuğun bakışlarından bile sakınılan değerli– evi bulduk. Bütün aile içerideydi; köpekler de. Asıl utanç verici olan salonda Mustafa'nın yaşlarında iki erkek çocuğun olmasıydı. İnsan öldürmekten bıkmıştım; kadın ve adama dokunmadım. Hayvan öldürmekten utanmasaydım, Mustafa'nın bacaklarını parçalayan o iki katili öldürürdüm. Ama sanırım 2010 rakımlı tepenin eteklerinde tanıştığım o kurdun hatırına öldürmedim onları. Olsaydı, kuyruklarını keserdim; ama ikisinin de kuyruğu yoktu...

"Öldürmedim ve kuyruk kesmedim. Salonun ortasına kusmak, kusarken de avaz avaz bağırmakla yetindim. Yarım saat kadar kustum... Midem boşaldığında, artık kusacak bir şey kalmadığında, odaya kapattığımız değerli, asil köpekleri için kaygılanan kadınla erkeğe bakıyor ve yeniden kusuyordum. Onları bırakmamız için para da teklif ettiler. Ben kusmaya devam ettim; devremdekiler dışarıda buldukları bütün arabaları parçaladılar. Geri çekilirken giyotine dönüşen sırat köprüsünü, o lanetli kapıyı havaya uçurduk... Talat bizi arabada bekliyordu. Öyle korkmuştu ki, bir türlü motoru çalıştıramıyordu... 'Ben vazgeçtim,' diye bağırmaya başladı... Ödlek herif, korkunca hep bağırır. İşte, onu ilk ve son kez orada tehdit ettim... Siz olsaydınız ne yapardınız?"

Gelecek

(Eylül - 2001)

Rüzgârın önündeki deniz, orgazm olan bir kadın bedeni gibi titriyor, inliyor, bükülüyor, sarsılarak kabarıyor ve sonra erkekleşip, köpürdüyerek fışkırıyor. Gökyüzüyse şaşırtıcı bir zıtlıkla ikiye bölünmüş. Tepede hiç batmayacakmış gibi parıldayan inatçı bir güneş, kuzeydoğudaysa bulutların çizdiği yüksek dağlar ve vadilerin arasına sıkışmış küçük gölcükler var. Rüzgârın hızına bakılırsa fırtınayı, poyrazla karayel birlikte tasarlamış olmalılar. Ve güneye doğru art arda ilerleyen, yiyecek arayan karıncaları andıran küçük, küçücük, sıra sıra bulutlar. Henüz Eylül'deyiz, ama havada iki mevsim birden var. Neredeyse iki aydır buradayım. İtiraf edebilirim: Burada kalışımın, Birsen'in bütün ısrarına karşın İstanbul'a dönmeyişimin nedeni –en azından son bir aydır– artık Elif değil. Önümdeki gölgeyle aramda, adını koyamadığım bir bağ oluşuyor... Gölge, "Gitti mi?" diyor.

Yarım saattir ilk kez konuşuyor. Sonunda parçası olduğu sessizlikten kurtuldu. "Evet," diyorum. "Bu sabah; babası dün hastaneden çıkmış."

"Peki ya sen?"

"Bugün ayın 16'sı." Sesim onunki kadar becerikli –belki de ağır– değil, rüzgârda tutunamıyor, savrulup gidiyor. "Belki yarından sonra..."

"Demek Abdullah Ahmet'i bekliyorsun?" diyor. O da unutmamış. Unutmamış, ancak aynı fikirde değiliz. Yüzündeki kırkayağı düşürmeden, başını yavaşça iki yana sallıyor. "Sadece bir tahmin," diyor daha sonra.

"Bence ölecek..." Karşı koymaya niyetliyim. Siperlerdeyken, terhis olamadan ölecekleri tahmin etmekte epeyce başarılı olduğumu söylebilirim ona. Ama vazgeçiyorum. Bunun kimseye itiraf etmeden oynadığım bir oyun olduğunu unutmamalıyım. Üsteliyorum: "Bu son 17 Eylül'ü."

O, bir günlük ömrü kalan Abdullah Ahmet'le oyalanmadan sözü tekrar Elif'e çeviriyor. Oysa buraya Elif'ten söz etmeye gelmediğimi bildiğinden eminim.

"Buraya geri dönmemeli," diyor. Son bir aydır Elif'ten sürekli kaçtı. Ben ortadan ikiye bölünmüştüm: Günlerimin yarısı sevdiğim kadını teselli etmekle, öteki yarısıysa sevdiğim kadını yok eden adamın peşinde dolaşmakla geçti. Mutlak dostluğa inanan biri gibi bakan bu denizcinin dudaklarında acaba 'Seni seviyorum' sözcükleri hiç yan yana geldi mi? O bununla ilgili değil. "Artık havalar düzelmez," diyor.

Hava söylediklerini doğrulamak ister gibi kuzeyde coştukça coşuyor. Uykuyu çağıran ıslık kulaklarımızın dibinde dans etmekle meşgul. Ayaklarımızın arasından, çalkantıdan korunacak bir yarık arayan yengeçler geçerken susuyoruz; dizlerini karnına çekmiş, hafifçe öne eğilerek oturuyor. Gömülmeden, üstü örtülerek terk edilmiş bir mumya sanki. Rüzgârı bastıran sessizliği ürkütücü: Çığlıktan daha sarsıcı bir sessizlik onunki.

Neden sonra, "Güney Okyanusu'nda, 40. enlemin altında sükûnet, 50. enlemin altındaysa Tanrı yoktur," diyor birden.

Bu, yıllardır duyduğum en dehşet uyandıran tanımlama. Ancak oralara gitmiş birinin bulabileceği bir cümle. Oraları! Bu gezegenin üstündeyken başka bir gezegene ait olduğu duygusunu uyandıran uzak yerler... Ona bakıyorum; o, oraları görerek fırtınanın hatırlattıklarını, bilmediğimiz, gizemli bir dinin müridi gibi hem tutkulu, hem de yorgun bir sesle anlatmaya koyuluyor. Kusabildiği her şeyi kusacak. Hissediyorum. Buraya gelmekle hata mı ettim? Hiç ara vermeden konuşuyor. Bense

40'la 50 derece güney enlemleri arasında esen rüzgârların kabarttığı on metrelik dev dalgaların tepesinde, bir kıtadan ötekine savruluyor, Antarktika'dan kopup gelen kutup soğuğuyla ürperiyorum.

Aslında yapmaya çalıştığı, alçaklığını itiraf etmek; ederken de bunun kolay bir yolunu bulabilmek: '79'da tanıdığında, kendini tehlikeye atarak onu polisten saklamak için aylarca evinde barındıran –hiç evlenmediği– karısını, '80 Eylülü'nden sonra nasıl terk ettiğini –aslında o bunu terk etmek zorundaydım, diye aktarıyor; ama ben karısını yüzüstü bıraktığını biliyorum–, yurtdışına kaçtıktan sonra onu hiç arayıp sormadığını, oysa o küçük ebeye hayatını borçlu olduğunu anlatıyor... O anlatırken ben önce Tuncer'i, ardından birkaç ay önce ölüm orucunda sönüp giden hemşireyi, beni her gördüğünde tokatlayan babasını hatırlıyorum.

"Çok, ama çok yürekli bir kızdı. Ne yazık ki onunla hiç yaşamamış gibiyim, çünkü hiç anım yok." Sesi ağlayacakmış kadar ince şimdi. "Kızımı da görmedim... Sadece birkaç fotoğraf kalmış, Avni'nin elinden kurtarabildiğim..."

Siyasi suçlu! Kuşağı olan bir adam. Hayatı sürgünlerde geçmiş. Karısıyla, yeraltındayken, yaralandığında onu taşıdıkları evde tanışmış... Belki şartlar öyle olmasaydı, ölüme o kadar yaklaşmamış olsaydı, o küçük, narin kadını kendinden uzak tutabilirdi... Bu yüzden sonraları kendini hep suçlamış.

Neden o ebeye âşık olmaya kalkışmadığını sormuyorum. Çünkü biliyorum; o da Elif'le aynı hamurdan: Kendinden alttakileri sevemeyenlerden... Sonra, muhalefet ettiği gerekçesiyle partiden atılınca, dört-beş yıl, Nijerya bandıralı gemilerde tayfalık yapmış, Güney Okyanusu'nda, sükûnet ve Tanrı'nın olmadığı sularda gezinmiş; ama hep günün birinde geri dönme isteğiyle...

Geri dönme umuduyla!.. Bu sözleri duyar duymaz ayağa kalkıyorum. Dönmek... Anahtar sözcük bütün kilitleri açıyor. Her şey ne kadar açıkmış meğerse. Neden buradayım, neden hep yanındayım? Biliyorum. Artık biliyor ve yeniden doğuyorum; dehşet içinde, ona bu kez dikkatle bakıyorum: Yanımda hiç

görmediğim babamın ikizi var. On altı yıl boyunca sokağın köşesinde bir türlü belirmeyen, beni Tanrı'nın bencil insafına terk eden tren makinisti az ötemdeki. Sonra hatırlıyorum: Ben, küçük kızı gibi ölmedim, direndim; hem o evde, hem de siperlerde. O da şaşkınlıkla, yaptığım keşiften habersiz bana bakıyor; neden ayağa fırladığımı çözmeye çalışıyor...

Sandığımdan da garip biri; insanı korkutacak kadar: Yüzünde pişmanlığının ardından çağrısız gelen gülümsemeler belirdikçe, karşımda bir zamanlar hamuru ateş olan bir adamın oturduğunu kavrıyorum. Ama şimdi denizlere ait değil. Neden döndü? Kavramakta zorluk çektiğim, cevaplayamadığım soru bu. Tekrar yanına çömeliyorum.

Sorunca, "Bali Adası'ndaki bir plajda, 25 dolara anlaştığım bir fahişeyle geçirdiğim o geceden sonra kendi sürgünümden geri dönmeye karar verdim," diyor. Bir süre susup, hatırlamaya çalışıyor. Hatırlayınca devam ediyor: "İkimiz de birbirimizin dilini bilmiyor, ama birbirimizi anlıyorduk. O bana büyük şehirde çalışmak için onu bırakıp giden kocasını ve iki kızına nasıl zorlukla baktığını anlattı, ben de ona terk ettiğim bir kızım ve karım olduğunu... Hikâyelerimiz bitince, sabaha kadar birlikte ağladık..." Sessizliğin ardından ekliyor: "İnsan mezarının yerini seçince yurdunu da seçmiş olur."

Burada, belki de bu koyda ölecek. Bunu biliyor mu? Birden keşfediyorum: Yazgıya değil, yazgının değiştirebileceğine inananlardan. Ne boş bir aldanış... Yollara alışık biri olduğunu söylediğimde başını sallıyor yine. Hâlâ kırkayağın düşmesinden kaygı duyuyormuş gibi dikkatli. "Denizde yol yoktur. Sadece yön vardır... Okyanuslar: Su çölleri..." Sonra hafifçe gülümseyerek ekliyor: "Edebiyat ve denizcilik... İkisi de tehlikeli meslekler..."

Denizden korkan biri gibi konuşması şaşırtıcı. Oysa şu anda bile varlığını geceleri gizlice suyun altında sürdürdüğüne inanmaya hazırım. Denizle öylesine yakın ki... Gizinin bir parçası çözülüyor; onu buraya, karaya yönlendiren, Elif'in bir ay önce aşkının önünde aşılmaz bir engel olarak bulduğu o şey, derin, geçit vermez pişmanlığı. Benimkine benzer bir pişmanlık. Eli-

mi sallıyorum. Dudaklarının kıvrımlarında bir zamanlar alaycı biri olduğunu ele veren tortular beliriyor.

Küçümsenmekten, erdemli olmaktan, erdem edinmek için sevdiğim kadını yitirmeyi göze aldığımdan söz edecek oluyorum; söylediklerimi önemsemeden, "Erdemler sadece gençken değerlidir," diyor. "Yaşlılıkta erdemlere deneyim der, saflıklarını yitirdiklerini düşünürüz."

Sözlerinde hayatını ancak günbatımında düzenlemeyi başarmış olanlara özgü o bıkkınlık var... Sonra yine mola vermiş gibi susuyor; rüzgâra rağmen hayatın bilincine vardığımızı sandığımız türden kutsal bir sessizlik yerleşiyor aramıza. Ama okyanuslar gibi geniş, derin, korkutucu ve yalnızlığın içinde devinen bir sessizlik bu...

Yalnızlığını merakım bölüyor sonunda. "Okyanuslar –su çölleri, bu tanım başımı döndürüyor– neye benziyor?"

Ellerini bir bulaşıkçı gibi önüne birkaç kez silerek, "Belki savaşa," diyor. Hemen ardından bunu daha önce düşünmüş ve doğru cevabı bulmuş gibi canlı, karşısındakini inandırmaya kararlı sesiyle açıklamaya koyuluyor: "Savaşa en çabuk, alışkanlıkları olmayanlar alışıyor. Çünkü savaş, alıştığımız her şeyden uzak olduğumuz yer... Deniz de aynen öyle..."

Hem okyanuslarda dolaşmış, hem de savaşmış... Yanıldım, bulaşıkçı değil; ellerini, avucundaki kanı temizlemek için dizlerine sürtüyor. Büyük serüvenlerin hırslı, korkusuz adamı... Oysa seçimini yapamamış, Tanrı'yla şeytanın arasında çarmıha gerilmiş birine benziyor. Belki serüveninin ardında içsel bir dürtü değil, sadece kötü kaderi vardı. Tutku? Ona biraz daha bakıyor, sonra başımı sallıyorum. Kendisi değil, ancak yazılırsa hikâyesi tutkusal olacak adamlardan biri o.

Sonra o sihirli an geliyor; tüm renklerin değiştiği günbatımı. Doğa örtünüyor... "Gel!"

Bu bir davet değil, bir emir. Bir haftadır bana siz demiyor. Bedenlerimizi öfkeli bir köle taciri gibi kırbaçlayan rüzgârın altında, yerlerini sadece onun bildiği basamakları izleyerek dik kayalığa tırmanıyoruz. Yükseklik arttıkça aşağıya bakmaktan vazgeçiyorum. Dilimin ucunda hep aynı cümle: 'Beni keçi sanıyor

olmalı...' Tırmanışımız on dakika sonra Domuz Burnu'nun içine gizlenmiş kartal yuvasında sona eriyor. Topu topu beş metrekarelik bir düzlük. Ama burada, aşağıdaki o rüzgâr yok, sesi var; soldaki çıkıntı esintiyi kesiyor. Aklıma gelen ilk soru: 'Hava kararınca nasıl aşağıya ineceğiz?' Kaptanın gözlerine rastlayınca cevabı alıyorum. İnmeyeceğiz. Tutsağıyım, sabaha kadar buradayız.

Yerde kuru otlar var; bir de su şişesi. Buraya sık sık çıkıyor olmalı. Yükseklik korkusunu yatıştırıp denize doğru dönüyorum. Foça'da –tek tük– ışıklar yanmış, körfezin ortasındaysa bir yolcu gemisi Kuzey'e, fırtınaya doğru ilerliyor. "Burada."

Otların altından çıkardığı içki şişesini uzatıyor. Önce ben içiyorum, sonra o. Konuşmuyor, düşünüyor, ama daha çok hatırlıyoruz: Ben dağları, dans ettiğim siperleri; o, Tanrı'nın bulunmadığı suları.

"İkisi de dönmediler," diyor, hava kararmaya yüz tutarken. Loşluğu yaran bakışları bulunduğumuz oyuktan aşağıya su gibi dökülüyor. Sığların arasındaki yarıkları kontrol ediyor tek tek. Foklar! "Oysa hava çok çalkantılı..."

Tekrar düşüncelerimize geri dönüyoruz: Ben o dağlardaki hayvanlara; o, yine foklarına. Neden sonra aklıma Elif geliyor. Sabah onu almaya gelen arabaya binerken Ortaçağ ressamlarının boyadığı tablolardaki, dünyayla ilişkisini kesmiş meleklere benziyordu. Ona Elif'i hatırlatmalı mıyım? Hayır. Yanımdaki korkutucu adam meleklere inanan biri gibi bakmıyor. Belki kötülüğünden, belki de tanıdığı bütün meleklerin ölmüş olmasından diyorum, karısı ve kızını hatırlayınca. Aslında ona haksızlık ettiğimin de farkındayım: Çünkü artık bakmıyor; içerken bakışlarını içine döndürmüş. Karanlık, aşağıya indikçe, –bu kartal yuvasına sığınıp sayısız kez seyrettiği– zamanın manzarasını bir silgi gibi siliyor... Kuzeydeki, karamsar bir ressamın fırçasından çıkmışa benzeyen siyah bulutlar alçalarak, batıya, bize doğru yaklaşıyor... Rüzgâra gelince, hâlâ öfkeli bir iblisin çaldığı ıslıkla birlikte esiyor, ama biz hiçbir şey duymuyoruz. Sağırlaştık, Tanrı'nın uğramadığı sularda gezinmiş adamdan yayılan sessizliğin içinde içerek bekliyoruz. Peltemsi,

yapışkan sessizliği gecenin seslerini tek tek buluyor, sonra içine alarak yok ediyor. Ve kötülük kokan bu sessizlik, daha da ağırlaşmış, usul usul geceye yağıyor. Dört saat sonra, gece yarısı.... Gökyüzünde tekrar yıldızlar beliriyor. Daha önce görmediğim uzak yıldızlar.

Durmadan içiyoruz. Bir ara konuşmaya kalkışıyorum, ama beceremiyorum. İçki, sözcüklerin sesli harflerini aşındırdığından konuşmam anlaşılmaz bir homurtuya dönüşüyor... Neden bilmem, New York'a yapılan intihar saldırılarından söz ediyorum. O bana 1973'teki, Şili'deki faşist darbeyi hatırlatıyor. 11 Eylül dendi mi, hep Şili'yi düşünürmüş çünkü. Sonra gözlerim kapanıyor ve yaşama sırtını dönmüş, kötülüğün kapılarını ebediyen kapatmış biri gibi derin, düşsüz bir uykuya hazırlanıyorum. Beni koruyacağına, uyanıncaya kadar başımda nöbet bekleyeceğine eminim. Yaşamla ölümün arasındaki sınırın belirsizleştiği, zamanın yaşamsal ışığının olmadığı bir yer burası...

Saatler sonra o korkutucu, dehşet verici şey oluyor. Nedenini bilmeden uyanıyorum. Her yanım tutulmuş, sabah olmak üzere. Gözlerimi açar açmaz görüyorum onu. Aşağıya akıp gidecekmiş gibi ayakta. Bacaklarının arasında antik aslan heykellerini andıran Moby Dick oturuyor. Orpheus, Kaptan, Metin, hatta insan olmaktan vazgeçmiş. O şimdi zalim, sadece kendine iman edenlere acıyan bir Tanrı. Sol ayağını –ölüm, sana doğru geliyorum diyen– Mısır Firavunları gibi bir adım öne atmış. Gözlerimi açtığımı görür görmez konuşmaya başlıyor. İtirafların şafakta yapılması gibi o da sırrını güneşin ilk ışıklarıyla birlikte açıklayacak. Birden kabul etmek istemediği yazgısını kavrıyorum: Tanrı insanları yalnız olarak tasarlamamışken, onu tek başına olması için yaratmış. Sorunu, kabullendiği dramı bu.

"Sorun bir bilinç edinmekte. Ama..." Duraklayınca sadece biz insanlarla yetinmediğini, kavrıyorum. "Tüm insanlığın edinmesi gereken bilinçten söz ediyorum," diyor. "Tanrı'yı icat ederken gösterdiğimiz o basiret gibi bir zihin uyanışı gerekli bize. Bir tür kavurucu sezgi, bir kıvılcım. Yaratıcı bir kavrayış..." Sonra sözleri bütün gücünü emmiş gibi susuyor. Varlığı korkutucu mu, yadırgatıcı mı? Kararsızım. Çünkü artık karşımda ta-

nıdığım biri değil, olabilecek en uzak geçmişe, hiçliğin sonsuzluğuna ait biri var. O bana aldırmadan tekrar başlıyor: "Amacımızı unuttuysak, bize gereken 65 milyon yıl önceki gibi yeni bir meteor... Bizi dinozorların yanına, evrimin çöp tenekesine gönderecek bir meteor... Ne yazık! Kendi koyduğumuz ölçütlerle, ahlâkî bir açıdan bakıldığında galiba ortadan kaldırılması gereken bir tür olduğumuzu kabul etmemiz gerekiyor..."

İnsanlardan nefret mi ediyor? Hayır, nefret ettiği varoluşumuzun karanlık yanı. Bu benim de yıllardır aradığım cevap... O dağda karşılaştığımda tanımlayamadığım karanlık. Varoluşumuzun; insan oluşumuzun karanlığı. Büst'e açıklayamadığım karanlık bu... Dilinin bıçaksı keskinliği canımı acıtıyor. Ona doğru bakmalıyım; o ne bir Tanrı, ne de Firavun: Tuzlu rüzgârların estiği bu dağ yamacına uyan yapraksız, kavruk bir ağaç. Ne anlatırsa anlatsın, ne kadar umudunu kesmiş olursa olsun, adımız kadar bize benzeyen, inandırıcı, kendine özgü nitelikleri olan, yaşlılığa adımını atmaya hazırlanan bir adam. Ama cümlelerini yeni, yıpranmamış sözcüklerle yapılandırması ona yaşından bağımsız bir tazelik kazandırıyor. Her seviyede ustalıkla kullanabildiği dili bazen de yakıcı bir hırsın içinde eriyor: "Bu gezegende yaşıyor olmamız kaderin bir oyunu olsa gerek. Unutkanlık... Her şeyi unuttuk. Bir zamanlar mağaralarda yaşadığımızı, bizi avlayan yırtıcılardan korktuğumuzu... Hepsini unuttuk; belleksiziz artık..."

Sonra yine susuyor. Hâlâ ayakta. Koskoca bir hayatı kaybettiğini anlamam için ona bakmam gerekmiyor. Dinlemem, sesinin acılı tınısını algılamam yeterli. Sisler içinde; onu yansıtan tüm aynalar kırık, ya da çatlak. Kimse bir bütün olarak yüzünü göremeyecek. Bütün hayatı boyunca kimseye boyun eğmemiş, ancak çölde yaşayan birinin olabileceği kadar özgür olmuş... Bunları düşünüyorum.

Eline aldığı sivri bir taşla arkasındaki som kayaya bir şeyler çiziyor: Yirmi bin yıl önce mağara duvarlarına resim yapan atalarımızdan farksız şimdi. "Ya o?" diyorum, Elif için bir tutam acıma dilenerek.

"Onu değil, kimseyi sevemem," diye mırıldanıyor. "Çünkü

yorgunum... Hem de çok." Sesi yalvarır gibi ince artık: "Ben Tanrı'ya inandım, o da bana acımalı. Sonsuz gençlik istemiyorum. Oysa aşk gençlik demek." Benimle değil, Tanrı'yla konuşuyor. Bir şey, belki de o geri dönülmez vicdan azabı, tüm cesaretini yok etmiş. "Gençliğin öğrenilecek hiçbir tarafı yok... Ama yaşlılık; zor ve zahmetli... Öğrenmemiz, her şeyi keşfetmemiz gerekiyor... Hayat bir gün sona erecek. Yaşlılık işte böyle dediğimizde başlar... Ben uzun zamandır gece gündüz bunu düşünüyorum..." Birden ona acıyorum. Burası anakara değil, trajik sonunu beklediği ıssız bir ada. Tanrı'yla yüz yüze gelmiş kadar karamsar. Sonra dönüyor... Gözleri şafağın kızıllığında iki su damlası gibi parıldıyor. "İkisi de dönmedi..."

İkisi! Foklar! Sonra yine sessizlik. Ama sessizliğin ardında bu sessizliği doğuran daha büyük bir sessizlik var. Sadece yazma isteği ve aşkla uyanmaya alışık zihnim bu kez yakın felaket önsezisiyle ürperiyor. Bilincinin eşiğine varmış biri gibi irkiliyorum. Gerçeğin eşiğini aşmak, onu bütünüyle anlamak üzereyim. Yavru ve anne, iki fok: Biri kızı, öteki karısı... Karısı ve kızı bir kez daha ölmemeli. Tanrım! Evet, gerçek bu; bir yer değiştirme. Çıldırmış... Acaba Kurtz'la mı karşı karşıyayım?

Ayağa kalkıyorum. Başım döndüğünden sendeliyor, ama yine de ona sarılmayı başarıyorum. Kucakladığım bedeninden kollarıma hiçbir kuşkunun varlığını sürdüremeyeceği kadar geniş bir güvenlik duygusu yayılıyor. Belki yıpranmış bir beden: Tepeleri aşınıp düzleşmiş yükseltileri andıran... Ama göremediğim ruhunun, acılı bir coşkuyla çağıldayarak akan bir yeraltı ırmağından farksız olduğunu biliyorum. Ne yaparsam yapayım, onu bütünüyle kucaklayamayacağım. Ancak çok küçük bir parçasını kollarımın arasına alabileceğim bir deniz, bu zavallı adam.

Güneş doğarken, doğum çığlığı gibi bir soluk ciğerlerimi boşaltıyor... Ondan korkuyorum, çünkü onu sevmek üzereyim; çünkü o, hiç görmediğim, sekiz numara yapacağıma yemin ettiğim kişi; babam. Bir yer değiştirme daha! Varlığına inanmadığım Tanrı'm; bu senin oyunun, yaşlı adamı düşürdüğün tuzağa beni de mi iteceksin?

Son kez gözlerine bakıyorum. O zaman neyi kaybettiğini anlıyorum: Bütün umudunu. Geç mi kaldım?

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Mayıs - 2000)

- 1 -

Ertesi gün dokuza doğru, Nihat, ölümün yelkenlisine binmiş, düşsüz geceye karışırken, uyumuş olmaktan utanç duyarak bedenimi ter gibi saran, yapışkan bir sıkıntıyla gözlerimi açtım. Yatakta yalnızdım: Elif, gece çiftleştikten sonra ilgisini yitirip yuvasına dönen dişi bir yırtıcı gibi odasına çekilmişti. (Bedeninin kendini yenilemesi için yalnızlığa mı ihtiyacı var?) Kalktım, başımdaki ağrıyla cam duvara yürüdüm. Bahçe, geride cadde, daha da ötede kentin büyüleyici rahmi, Boğaz, şehvetle titriyordu. Sıcak bir gün! 'Ne fark eder,' dedim konuşmaya hazırlanan sese. 'Nasılsa artık hiç yürümeyecek.' 'Haklısın,' dedi ses. Nihat'tan söz ediyorduk. Sonra gerindim. Ancak başımdaki ağrı öyle gerinerek, ovuşturarak geçecek türden değildi. Yine de bir süre şakaklarıma bastırarak gözlerimi ovuşturdum. Aslında kafatasım değil, başımın içinde, derinlerde bir şey ağrıyordu. Düşüncelerim! Ağrıyı izleyerek sese ulaştım: 'Eskiden sadece var olmakla, ölmemiş olmakla yetinirdim...' Biraz bekleyip düşündüm. 'Artık yetinmiyorum... Zenginliğin parçası olmak istemediğimi de anladım... Peki, ya yoksulluğun?'

Tekrar gerinip geri döndüm ve tam o anda, yatağa –bir daha

burada yatmayacağımı düşünerek– bakarken, var olduğunu hep hissettiğim, ama bir türlü adını koyamadığım o eksiklik bir resim gibi karşımda beliriverdi. Kendimden daha büyük bir şeyin parçası olmamıştım hiç... İrkiltici bir şeydi; bilincimin eşiğinde duruyordum ve başımdaki ağrı doğum yapıyordu. Komodinin üstündeki paketten bir sigara çıkarıp yaktım. Kimsenin tekrarlamasına gerek yoktu: Budalanın tekiydim. Hep arkamı döndüğüm yoksulluğu, kendimden küçük bir şey sandığım için. Oysa büyük ve saygıdeğer olan oydu. 'Yanıldın!' Ses haklıydı. Hem zenginlik, hem de yoksulluk konusunda fena yanılmıştım.

Giyindim; toparlanmam bu kadar sürdü. Sonra cep telefonunu hemen görünebileceği komodinin üstüne, kısa bir veda mektubu gibi yerleştirdim ve yabancı iklimlere sürgün edilen bir Romalının vakur adımlarıyla, zenginlikten yoksulluğa doğru yürüdüm. Masal sona ermişti; zaten masallara inanmazdım. Kölelerine, benden başkasını sevme diye bakan, kendini bir sanatçı gibi seven kadının cennetinden –o uyurken– çıkıp gittim.

Cenaze pek kalabalık değildi; otuz-kırk kişi, dokusu seyrek, kararsız bir topluluk oluşturmuştu. Katılanların da neredeyse yarısı görevli askerlerdi. Birazdan gömeceğimiz beden gibi küçük bir cenaze... Avlunun dibindeki, tabutların yerleştirildiği bölüme doğru ilerledim. Talat herkesten önce gelmişti. Ortalığa –daha çok Nihat'ın ailesine– göz kulak olan bir tavırla devremizden törene katılanlarla ilgileniyordu. Birkaç tanıdık yüzü selamladıktan sonra bir köşeye çekildim ve aptalca laflar ederek konuşmak yerine, o köşede usul usul ağladım. Bir ara Rasim'i gördüm. Kavacık'tan beri karşılaşmamıştık. Çevresini öfkeyle süzüyordu. Hâlâ balkonda yatıyor, diye düşündüm; ona bulaşmamalıyım... Talat öğle namazı başlarken yanıma yaklaştı. Ağladığımı fark etmemiş gibi, "Usulen bir otopsi oldu," dedi. "Yapmış olmak için yapılan..."

Ona inanmıyordum. "Nereden biliyorsun?" diye sordum.

"Yıkayanlar söyledi."

İnanmam için birazdan hep yaptığı gibi yemin edecekti.. "Peki," dedim. "Ama umarım, biri, her şeyi tekrar yerine koydular mı diye bakmıştır."

"Yemin ederim. Bakmışlar." İki elini, avuçlarını göstererek göğsüne doğru kaldırmıştı. "Hepsini koymuşlar."

Hepsini! Karaciğeri ve akciğerleri hakkında bir fikrim yoktu... Ama... "Göğsünü açmışlarsa çok büyük bir yüreği olduğunu görmüşlerdir," dedim. Talat omzuma dokundu. Kırgınlığımı unuttum... Parmakları böyle diyordu. "Keriman gelmiş mi?"

"Keriman?"

"Karısı," dedim.

"Doğru ya, onu unuttuk."

Aslında unutan Keriman değil miydi? "Boş ver," dedim. "Nasılsa Avustralya'ya birlikte gitmiyorlar."

Tekrar birbirimize sarıldık. "Akşam içelim mi?" dedi. "Ne dersin?"

"İçelim," dedim.

Nedense ayrılıyormuşuz gibi el sıkıştık. "İstersen bana gel. Saat yedi gibi," dedi uzaklaşırken.

"Tamam," dedim. "Gelirim."

Talat gittikten sonra sigara yaktım, sonra da düşünmeye başladım. Derin derin; ara vermeden. Her şeyi de bu başlattı. Çünkü şeytanı düşünceler çağırır! Deyiş doğruymuş; şeytan, çağırmışım gibi çok geçmeden geldi. Gelir gelmez de Tanrı'nın evinin sıcak, ağaçsız avlusunda kimseye duyurmadan tartışmaya başladık. Konu Nihat'ın bacakları ve uzun deniz yolculuklarında görülebilecek olan mide bulantısıydı. Şeytan, Nihat'ın, boyunun üç katından büyük o tabutta taşınırken aşağı yukarı savrulacağını, bu yüzden yol boyunca kusacağını söylüyor, bense kardeşinin en azından ayak tarafına koyduğu bir yastıkla sallantıya karşı tedbir aldığını savunuyordum.

Sonunda anlaşamadık ve sormak için kardeşini bulmaya gittik. Adam, tartışma konusunu duyunca uzun uzun yüzüme baktı. Korkmuş muydu? Belki sorardım, ama sormama kalmadan uzaklaştı. Aldırmadım; zaten bakır renginde, güven vermeyen, göçebelere özgü bir suratı vardı. Hesaplı, dengeli denilen türden: Hayatı boyunca sevaplarının günahlarından fazla olması için çetele tuttuğuna bahse girebilirdim. Sanırım şeytanla konuştuğumu fark etmişti. Bir ara, şeytanla akraba değiliz, diye

bağırmak geçti aklımdan, ama bunun işleri daha da karıştıracağını düşünerek sustum.

Namaz sonrasına kadar herkesten sabırla uzak durdum. Aslında cenaze kaldırılıncaya kadar kimseye yanaşmayacaktım, ama tabut omuzlara alınınca, galiba yine şeytan dürttü, dayanamayarak kalabalığın önüne atıldım. "Taşıyanlar aynı boyda olmalı!"

Aslında o kadar yüksek sesle bağırmamıştım, öndekiler yine de durakladılar. Herkes şaşırmıştı; galiba biraz hepsinden uzun boylu olmam, biraz da gözlerimi kaplayan kan yüzünden; belki de elimde silah varmış gibi parmağımı kalabalığın üstüne doğrulttuğumdan.

Sonunda şeytanla birlikte bulduğumuz çözüme uymaya karar verildi. Tabutu aynı boydakiler taşıyacaktı. Ve böylelikle kısa boylu coğrafyacı, Avustralya yolculuğuna, otopsi masasından geriye kalan küçük, yaralı midesi bulanmadan başlamış oldu. Bana gelince, şeytanın biçtiği rolün hakkını vererek, cenaze arabasına kadar taşımak için tabuta yaklaşanları tek tek boy hizasına soktum...

Saat üç gibi elveda diyerek mezara son toprağı attık. Şeytan belki alçaktı, ama –dili gibi– keskin bir öngörüsü vardı. Söylediği gibi, kimse kefenin altına bir yastık yerleştirmeyi akıl etmemişti. Tabutun üstü açılınca ortaya bakanları utandıracak kadar küçük bir şey çıktı; annesi sanırım bu nedenle daha ergenliğe ulaşmamış çocuğunu yitirmiş gibi iki kat acıyla, bağıra bağıra ağladı. Kadın öyle –bazı geceler hâlâ sesini duyduğum o çaresiz kurt gibi– ağlayınca bizler de ona katıldık. Aslında ağlamıyor, güftesi yıllarca önce o dağlarda yazılmış bir ağıtı bestelemeye çalışıyorduk. Tema? Hayatımızdı; tabii bir hayatımızın olup olmadığını, eğer varsa, buna hayat denilip denilmeyeceğini de bilmiyorduk.

Talat, kırk dakika sonra bürosuna giderken beni postanenin bulunduğu caddeye bıraktı. Büyük binanın içi hem kalabalıktı, hem de kokuyordu: Sirkemsi keskinliği olan ekşi bir bulut. Sorduğum görevli, kızı tanıyordu, çalıştığı bölümü tarif etti. İlk sorduğum kişi tarafından hemen tanınması için kızın belirgin bir özelliği olmalı diye düşündüm.

Kız oldukça uzun boyluydu; özelliği buydu. O kadar uzun olan benzerleri gibi utangaçtı da: Yürürken önüne bakıyor, dalgalarla altüst olmuş kabarık saçlarıyla oynuyordu. Biçimli bir vücuda iliştirilmiş, ince, silik bir yüz; gözleri, hatlarının aksine belirgin ve parlaktı. Bana sorsalar, ona güzel demezdim. Ama Nihat beğenmişti, bu yüzden ona dünyanın en güzel kadınıyla karşılaşmışım gibi baktım yanıma gelinceye kadar. Oysa hayatı boyunca aldatılacağını, doğanın cinsel içgüdü bahşetmediği kadınlara benzediğini düşünüyordum. Elini uzatmadı; ben de uzatmadım, el sıkışmadık. İlk sorusu, "Siz o musunuz?" oldu. "Nihat yani?"

Geniş, yüksek tavanlı alanın ortasındaki bekleme koltuklarına oturunca, "Hayır," dedim. "Ben arkadaşıyım." Nihat'ın verdiği zarfı uzattım. "İçinde fotoğrafı var."

Kız, kısa bir kararsızlığın ardından zarfı aldı. Bekledim; nedense zarfı açmaya niyeti yokmuş gibi kucağında tutuyordu. "Doğru, gelemeyeceğini yazmıştı." Hayal kırıklığı! Kararsızlığının adı bu muydu? "Nasıl biridir?" Sonra daha fazla oyalanmadan asıl merak ettiği şeyi sordu: "Yani boyu mesela?"

Kız, ergenliğinden beri hep kendisi kadar uzun boylu birini bulamayacağından endişe etmiş olmalıydı. Kendini karşısındakinin gözlerinde arayan biri! Sorunu kavrayınca, "Benim kadar," dedim. "Aslına bakarsanız, benden iki santim daha uzundur."

Bir seksen sekizlik boy, kızı gülümsetti. Ama nedense neşesi uzun sürmedi. Gülümsemesinden utanmıştı; acele hareketlerle zarfı açmaya koyuldu. İkimiz de zarfın içinden çıkan Nihat'ın güleç yüzüne baktık. Kız, bir saat önce vedalaştığım neşeli coğrafyacıya merhaba derken gözlerimi fotoğraftan kaçırdım. Ağlamaya başlayarak bir çuval inciri berbat etmenin eşiğindeydim. Kız fotoğrafla biraz oyalandıktan sonra kabarık saçlarını bir pelerin gibi sırtına atarak başını kaldırdı. "Hayattan zevk alan birisi herhalde?"

Buraya, yeni birini yaratmak için bir sanatçı gibi ahlâksızca yalan söylemeye gelmiştim. Artık hayatı yok, demek yerine, "Öyledir," dedim. "Her anından zevk alır."

"Gitti mi?" Nihat'ın arkasından el ediyormuşum gibi başımı salladım. Kız, fotoğrafla birlikte çıkan mektubu geceye ayırıp, okumadan içeri itti. Yeniden konuşmaya başladığında sesini alçaltmıştı. "Avustralya'ya, gizli bir görevle gönderiliyormuş, değil mi?"

Gizli görev! Palavracı; kim bilir neler anlatmıştı? Ölmüş birinin arkasından konuştuğumu hatırlayınca, "Size onun söylediklerinden daha fazlasını anlatamam," deyip sustum.

Kız biraz düşündü, sonra hak veren bir sesle, "Peki, ama rütbesini söyleyin hiç olmazsa..." dedi. "Ben hesap ettim, yaşına göre binbaşı olmalı." Kaşlarımı hafifçe yukarı doğru kaldırdım. "Albay?"

İki yana baktıktan sonra alçak sesle gizli bilgiyi açıkladım: "Yarbay."

Önce o, ardından ben, ayrı ayrı başlarımızı salladık ve az önce boyunu altmış santimden bir seksen sekize uzattığım güleryüzlü asteğmeni böylelikle terfi de ettirmiş olduk. "Ondan bahseder misiniz?" Aslında saç biçimini değiştirse, bir yetmiş beşlik erkeklere de razı olabilirdi. "Galiba bir aralar evliymiş."

"Bir resim öğretmeniyle," dedim hemen. "Adı Keriman'dı."

"Zavallı, bir kazada ölmüş, değil mi?" Kaza! Başımı salladım. "Sanırım bu nedenle benimle mektuplaştı... Aslında askerlere yabancı değilim, babam astsubaydı. Yani askerleri severim."

"O gerçek bir kahramandır," dedim. "Vatan ona çok şey borçlu."

Bu borcun, Nihat'ın erkekliğini, iki bacağını, yarım midesini ve bazı iç organlarını içerdiğini söylemedim tabii. "Ya siz? Siz de asker misiniz?"

Başımı salladım. Dikkatini Nihat'tan bana çevirmesi rahatsız ediciydi. Söyleyeceklerimizin bittiğini haber veren uzun sessizliğin ardından ayağa kalktım. "Artık gitmeliyim."

Kız da beni izleyerek kalktı. "Sizce bana tekrar yazar mı?"

"Bilemem," dedim.

"Demek görevi o kadar tehlikeli?"

O kadardan da daha tehlikeliymiş gibi susup bakışlarımı yere eğdim. Kız kapıya kadar benimle geldi. Ayrılırken el sıkıştık.

Ortak bir tanıdığımız vardı artık. Belki bir süre aynı rüyayı da görürdük. Ölürken bir çocuğa dönüşen küçük coğrafyacıyı ben aldım, bir seksen sekizlik, sapasağlam, kahraman yarbayı ona bırakarak sirke buharından dışarıya çıktım.

Caddede daha da pis kokan, gerçek hayat vardı. Paketteki son sigarayı yaktım. Otuz altı yaşındaydım, âşık olduğum kadını terk etmiştim ve bir hayatım yoktu. 'Üstelik yine oralara gideceksin...' Sese cevap verir gibi tekrarladım: Otuz altı yaşındaydım, âşık olduğum kadını terk etmiştim, bir hayatım yoktu ve kulağımın dibinde konuşup duran geveze bir şeytan edinmiştim.

İlk rastladığım bayiden üç gazete alıp, bulduğum bir banka oturdum ve iki saate yakın ölüm ilanlarını tek tek okudum. Nihat için kimse ilan vermemişti. Doğum tarihlerine göre en genç ölüydü bizim yarbay. Sonra oyalanmadan Talat'a gittim. Odasına girer girmez, "Saatlerdir seni bekliyordum," diye bağırdı. Saat altı buçuktu; yarım saat erken gelmiştim. "Telefonlarını et de çıkalım," dedi.

Çok geçmeden sabırsızlığının nedeni ortaya çıktı: Cenazeden döndüğünde sekreteri ona bir not iletmiş; uzattığı kâğıdı okudum. Elif'tendi, onu aramamı istiyordu. "Çıkalım," dedim.

"Aramayacak mısın?"

"Aramayacağım." Omuzlarını silkti. "Tabancamı verir misin?" dedim.

Yüzüme dik dik bakarak kasasından çıkarıp verdi. Aşağıya inip arabasını aldık. Sitenin kapısına kadar dayanabildi; çıkarken sordu.

"Onu neden aramıyorsun?" 'Çünkü yüzümü zenginlikten yoksulluğa çevirdim.' Verseydim cevap bu olurdu; ama karşılık vermedim. O, zenginlikten yanaydı, istese de yoksulluğu kavrayamazdı. "Yoksa ayrıldınız mı?" dedi, cevap vermeye istekli olmadığımı anladığında.

"Öyle diyebilirsin."

"Ne yaptın? Yani onu kızdıracak..." Yana döndüm. Merakı rahatsız edici bir koku gibiydi; yayılıyordu. "Yoksa sen mi?" Burnumu tıkayabilirdim. "Delisin sen."

"Aklım hiç bu kadar yerinde olmamıştı," diyerek güldüm.

"İnsan onun gibi..." Elif'i tanımlayacak bir sıfat aramak için duraksadı, "altüst edici bir kadını nasıl bırakır?"

"Masallara inanmaktan vazgeçerek," dedim. "İlk yapman gereken bu. Gerisi kendiliğinden geliyor."

Önce uzun uzun güldü, sonra, "Hayatını tehlikeye atmaktan korkmadığını unutmuşum," dedi. "Balığa ne dersin?"

"Tamam derim." Gözündeki değerim artmış gibi bakıyordu. "Önüne dön," dedim sonunda. "Aynı gün içinde hayatımı iki kez tehlikeye atmaya niyetim yok."

Sarıyer'deki lokantalardan birine gittik ve hemen içmeye başladık. Aslında içmek için iyi bir nedenimiz vardı, ama olmasaydı da içerdik. Ayrı yönlere bakıyor olsak da, ikimiz de aylaklıktan hoşlanıyorduk çünkü. Kadehin ortasına kadar pek konuşmadık. Sonra Talat birden başını sallamaya başladı. "O gece yüzbaşıyla konuşmadım. Yemin ederim..."

Kimse bundan emin olamayacaktı; kendisi bile. "Biliyorum," dedim. "Konuşmadın."

"Ama ötekiler bana inanmıyor."

Başka bir şey diyemediğim için, "Aldırma," dedim.

Tekrar sustuk. Ama Talat başını hâlâ konuşuyormuşuz gibi sallamaya devam etti. İçki aramıza giren sessizliğin açtığı boşluğu doldurarak bize yardım ediyordu. Kadehin sonunda uzatınca, elini dostça sıktım. Konuşmaya başladığında bambaşka bir konudan söz ediyordu. "Terörle Mücadele Şubesi, F tipi karşıtlarına örgüt üyesi muamelesi yapacakmış."

"Yani?" Talat cevap vermeyince tekrar sordum: "Bu ne demek? Tehdit mi?"

"Semra'nın işi çok zor demek. Emniyette kimse örgüt üyesi olan birine yardım edemez."

Örgüt üyesi! Semra tehlikeye doğru iri bir adım attı. Asıl söylemek istediği buydu. "Anladım," dedim. "Sağ ol."

O bana ölüm haberi verirken ben ona sağlık diliyordum. Omuzlarını kaldırınca bu işaretmiş gibi garsonlar önümüzdeki kadehleri tazelediler. Yarım kadeh kadar sustuk. Konuşmayı yine o başlattı. "Biliyor musun, seninkinin kocasının başı bayağı dertte."

"Kısacık bir cümlede iki yanlış," dedim hemen. "Bir: Elif benimki değil, hiç de olmadı. İki: Kocası çoktan eskidi, boşandılar."

Haber onu daha da şaşırttı: "Ve sen de onun kadar güzel, zengin, hem de yalnız bir kadından ayrıldın?" Başını, deliliğimi bütün genişliğiyle kavrıyormuş gibi sallıyordu. Sonra konuyu tekrar Sedat'a döndürdü. "Adamlar da az buz değillermiş; ortağı oldukları bütün şirketleri muz gibi soymuşlar." Kadehinin altını hafifçe masaya vurdu. Soygunu onaylayıp onaylamadığı belirsizdi. "Bizim oğlanlar yakında içeri alınacağını söylüyorlar."

Sizin oğlanlar da kim, diye sormadım. Politikacılar, orospu olmak için orospu anneleriyle birlikte İstanbul'a gelmiş küçük kızlar, danışmanlar, vakıf başkanları, savaş gazileri, ölüm, polisler ve inkâr etse de yüzbaşılar... Herkesle dost değil miydi o? Bir süreliğine Elif'in alçak kocasını bir kenara bıraktık ve Talat, soygun düzeni dediği işleyişin, 'bazı ahmaklar'ın hiçbir zaman akıl edemeyeceği incelikleri konusunda beni aydınlatmaya koyuldu. Birisiyle karşı karşıya oturmakta olduğunu unutmuş gibi, "Bu ülkede zengin olamayanlar aptallardır," diyordu ikide bir.

Cep telefonunun çalmasıyla aptallıktan kurtuldum. Talat'ın gözleri telefonunu açar açmaz irileşti. Bakışlarının iştahla parıldamasından anladım: Arayan Elif'ti; kaşlarımı kaldırdım. Talat kısa bir konuşmanın ardından telefonu kapattı.

"Birlikte olduğumuzu anladı." Yine başını sallamaya başlamıştı. Düşünceli olduğunda yapıyordu bunu. "Bölüğe katıldığım gün eskiler bana öğüt verirlerken, seni gösterip, 'O kendini kuş sanıyor, kanasçılara poz verir; sakın bulaşma' demişlerdi. 'Kaçıktır...' Sonradan kaçığın teki olduğunu kendim gördüm. Hem de kaç kere. Ama şimdi tam emin oldum; sen kaçık oğlu kaçıksın..." Telefonunu masaya bırakırken haberi verdi. "Seni Birsen diye birinin üç kez aradığını söylemek için bulmaya çalışıyormuş."

Telefonunu alıp Birsen'i aradım. "Seninle konuşmam gerekiyor," dedi.

Gürültülü bir yerdeydi. Birbirimizi zorlukla duyuyorduk. "İçiyoruz. Yarın?" dedim.

"Bu gece görüşseydik iyi olurdu," diye üsteledi; sonunda, bağıra çağıra, on birde Ortaköy'de buluşmaya karar verdik. Saate baktım. Neredeyse üç saatimiz vardı.

Birsen'in sözünü ettiği bar, pembe boyalı bir evin alt katında, merdiven boşluğuna sıkıştırılmış küçük, basık bir mahzendi. İçeride sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Talat girmedi; istersem onu nerede bulabileceğimi bildiğimi söyleyip uzaklaştı. Hâlâ başını sallıyordu.

Birsen'i, işaret fişeği gibi yanan saçlarının yardımıyla buldum. Dipte, kendisi kadar kızıl saçlı bir kızla oturuyordu. Beni görünce elini salladı. Kalabalığı yararak yanlarına gittim. Gülümsemeye çalışıyordu. Neden başaramadığını anlamadım, ama bir türlü gülemedi. "Gelmezsin sanmıştım."

"Ben de," dedim. "Ama çok içince ne yapacağım belli olmaz."

Yanındaki kız kalkıyordu. Onun yerine geçtim. "Nasılsın?" dedi.

Nasıldım? "Eh," dedim.

"Kötü bir gün müydü?"

"Bütün gün ölü gömdüm," dedim.

Öteki kız uzaklaşırken yüzünü asmıştı. Galiba tartışmışlardı. "Gerçekten çok içmişsin."

"Öyle," dedim. "Epeyce içtim, galiba daha da içeceğim."

Bardağı bana doğru itti. "Al. Bitir istersen."

Başımı salladım. "Sanırım daha sert bir şey içeceğim," dedim.

Birsen birasını geri çekti. Önündeki paketten sigara alıp yaktım. Az önce masadan kalkan kız nedense geri dönmüştü. Konuşmadan Birsen'in yanına ilişti. Gözleri, yapışkan bakışlarını baktığı yerden kurtaramıyormuş gibi, Birsen'in üstündeydi. "Pekâlâ, bana bu akşam cevap vermen gerekiyor..." Üç saniye kadar bekleyip, denizin dibine dalacakmış gibi derin bir nefes aldı. "Perşembe benimle geliyor musun? Yarın sabah kadroyu kesinleştirmemiz gerekiyor."

Hemen, "Evet," dedim.

Bu ikimizi de şaşırttı. Öteki kız hâlâ hareketsizdi. "Emin misin?"

"Az önce oldum," dedim.

Birsen içimi görebilecekmiş gibi öne doğru eğilmişti. "Dünden beri ne değişti?"

"Ölenler olduğunu söylemiştim sana."

Birsen önce yanına sıkışmaya çalışan kıza, ardından bana baktı. Bedenleri gibi akıllarını da paylaşıyor olmalıydılar. Belki paylaşmıyorlardı, ben uyduruyordum; gelmeden önce epeyce içmiştim çünkü. Birsen, "Sen ciddisin," dedi sonunda.

"Ayık, ya da sarhoş, ölüm konusunda her zaman ciddiyimdir," dedim.

Birasından bir yudum alabilirdim. Galiba alacaktım da, ama Birsen isteğimle biranın arasına girdi. "Kimleri gömdün?"

"Sabah aşkımı, öğleden sonra da bir zamanlar yanımda silah tutan bir arkadaşımı."

"Silah arkadaşın yani," dedi öteki kız. Bakışlarındaki o zamkla birlikte dili de çözülüvermişti. Başımı salladım. İkinci soruyu, sanki olamazmışım gibi, Birsen sordu. "Bak sen, demek birine âşıktın?"

Ben de marifetini açığa vuran bir çocuk gibi gülüp, "Aslında hâlâ âşığım," dedim.

"Gömdüğün birine?" Öteki kız, aşkla birlikte canlanmıştı. "Desene ölüseversin."

Yanılmıştım; onu canlandıran aşk değil, ölümdü. Aşkla ilgilenen Birsen'di. "Yoksa şu telefondaki soğuk ses miydi gömdüğün?" dedi, yanındaki kıza göz atıp gülümserken. Başımı salladım. "Senin gibi içenler yüreğiyle bakıp, yüreğiyle görürler..." Böyle bakanları yakından tanıyormuş gibi başını salladı. Onları onaylamıyordu. "Tanrım, bu ne kadar yorucudur."

"Sorun neydi?"

"Hangisinden söz ediyorsun?" dedim öteki kıza. "Ortada iki ölü olduğunu biliyorsun?"

"Aşktan?" Sözü, uzmanlık alanına girdiğinden Birsen almıştı. İki polisten iyisi gibi. "Sorun neydi, aşkın kendisi mi?"

İyi bir soru! Sorun neydi? Aşkın kendisi mi, kıvamı mı? İkisi de değildi. "Sorun yanlış adres," dedim sonunda. "Alt katta oturduğuma bakmadan, hep üst katlardakilere âşık oluyorum."

"İflah olmaz bir aymazlık desene."

"Öyle," dedim. "Bu yüzden hava değişiminin yararlı olacağını düşündüm."

Birsen'e bakan kız yüzünü buruşturmuştu. Sonra, "Erkekler," dedi. "Zoru gördüler mi, hemen kaçarlar."

Ona cevap veriyordum, ama ben de Birsen'e bakıyordum şimdi. "Arkadaşın haklı, Perşembe seninle kaçmaya niyetliyim," dedim.

Birsen, "Saat onda, büronun önünde," diye kikirdedi. Birasından uzun bir yudum aldım. "Yanına kalın bir şeyler al. Oraları soğuk olur."

Oraları bilmiyormuşum gibi, "Olur," dedim. "Anlaştık."

Öteki kız da elini uzattı. Dostluğunu kolay kolay ele verecek birine benzemiyordu oysa. "Arkadaşıma iyi bak. Oralarda göz kulak ol."

"Merak etme," dedim. "Olurum."

Sonra onları bulduğum gibi bırakıp bardan çıktım. Üç dakika sonra ötekinin önündeydim. Kapıdaki korumalar silahı fark ettiler; ama Talat'la buluşacağımı söyleyince zorluk çıkarmadılar. Tabancayı bırakıp üst kata çıktım. Talat geçen seferki köşedeydi. Masada üç kişiydiler; sihirbazdı sanki, yirmi dakikada iki kadın bulmuştu. Yaklaşınca oturmam için yer açtı. Omuzlarını kaldırmıştı; aklında tuttuğunu unutmaktan korkar gibi. "Seninki yine aradı," dedi. "Yarın öğlen seni bekliyormuş."

O benimki değil demedim; benimki olduğuna inanmıştı bir kez. Biraz daha içtik. Kızlardan esmer olanı göz göze geldikçe gülümsüyordu. Saat on iki gibi Talat'a bana borç verip veremeyeceğini sordum. "Ne kadar istersen," diyerek gülümsedi.

"Borç ama," diye üsteledim.

"Borç," dedi.

Saat yarıma doğru gülümseyen esmer kız yanıma yaklaştı. Sevimli olmasına sevimliydi, ama saftı da. Sahtekârlığını bir türlü gizleyemiyordu. Benim değil, geceyi Talat'ın evinde geçirmenin peşindeydi. İkinci kız olduğu için fırsatı kaçıracağından korkuyordu. Ona uçmadığımı, ama hiç merak etmemesini, çünkü Talat'ın iki kızı birden idare edebildiğini söyledim hemen. Saat birde Talat aramızdakileri itip başını omzuma da-

yadı. Ağlıyor, "İnan, yüzbaşıyla o gece konuşmamıştım..." diye tekrarlıyordu durmadan.

"Konuşmadın," dedim. "O gün hep beraberdik. Konuşsaydın fark ederdim."

Saat ikide Kuzguncuk'taydım; on dakika sonra da evde. İçerisi zamk gibi yapışkan sigara kokusuyla kaplıydı; Semra evde değildi. Masanın üstündeki kâğıtlara göz attım. Baro, Tabipler Birliği, Mimarlar Odası... Bazılarının karşısına artı işareti konmuş liste, uzayıp gidiyordu. Geniş bir toplantı; bütün izler bunu işaret ediyordu. Semra'nın bu saatten sonra gelip gelmeyeceğini düşünürken telefon çaldı. Açtım, ama hattın öteki ucunda ses yoktu. Sonunda Semra'nın eve dönmeyeceğine karar verdim ve yatak odasında uyumaya hazırlandım. Silahı bavula yerleştirmiş, soyunuyordum ki, bu kez de kapının zili çaldı. Giyinip kapıya gittim. Feride'ydi. Bana sarılınca, ben de ona sarıldım. On dakika kadar kaldı. Konuşmuyor, sürekli gülümsüyordu. O zaman gittiği o yerden asla geri gelmeyeceğini anladım. Sabah, saat dokuzda köpeğini birlikte dolaştırmak için sözleştikten sonra gitti. O da Semra'yı iki gündür görmemişti. Sonunda ışığı kapatıp yattım. Keşiflerin, ölümlerin ve önemli kararların günü olmuştu.

Sabah kalktığımda Semra hâlâ gelmemişti. Dokuza doğru, Feride'den önce Seniha Hanım geldi. Utancını gizlemek için uzaklara, geçmişe doğru bakıyordu. Zavallı kadının kendi dilinde özür dilediğini fark etmem uzun sürmedi. Ona kızmak ikiyüzlülük olurdu. Zenginliğin baştan çıkardığı ilk yoksulun o olmadığını ikimiz de biliyorduk. Sessizlik uzayınca, bir süreliğine Doğu'ya gideceğimi, yokluğumda Semra'ya göz kulak olmasını söyledim. Gözlerini kaçırdı; zaten gözlerini istemiyordum, Semra'ya o paradan vermeye devam etmesini istiyordum. Başını salladı; anlaşmıştık. Feride'den söz etmedik; gelince elini sıkıp vedalaştım, sonra Feride'yle dışarı çıktık.

O da annesi gibi sessizdi. Adının aksine giderek grileşen Pamuk'u izleyerek mezarlığın önündeki parka kadar, sahil boyunca yürüdük. Gezinti süresince sıkı sıkıya tuttuğu elimi hiç bırakmadı. Arada yüzüne baktığımda gülümsese de, gülüm-

seyişinin boşluğunu, ardındaki hiçliği hissedebiliyordum: Ne mutluydu, ne de mutsuz: Duyguları buz kesmişti... Sonunda da buz gibi eriyip, yok mu olacak? Soru midemi ağrıtmaya yetti.

Eve bu ağrıyla döndüm. Parçası olmaya hazırlandığım yoksulluk çevremde acı içinde kıvranıyordu. Biraz oyalandım, sonra Perşembe günü yanıma alacaklarımı toparlayıp bir çantanın içine tıktım. Biraz da süt içtim.

Talat'ın şoförü on bir buçukta geldi; zarf da yanındaydı. Büyük vedalaşma için artık hazır sayılırdım. Bunu üzerime sinen, yazma yorgunluğunu hatırlatan o ağırlıktan da anlıyordum. Eskiden kavgadan sonra kaçarken, ya da yazarken, sayfanın sonuna vardığımda hissederdim bu duyguyu. Arabaya binip, Arnavutköy'e doğru yola çıktık.

Şeref beni kapıda karşıladı; sabahın ilk ışıklarından beri oradaymış gibi sıkıntılı, yorgun bir yüzü vardı. Birlikte kameriyeye yürüdük. Köpekler ortalıkta görünmüyorlardı: Kimsenin bölmeyeceği bir karşılaşma planlıyordu demek... Arkama yaslanıp cenneti izledim. Bahçe daha şimdiden onun kokusunu taşıyordu. Geldiğinde direnmeliyim: Büyük ve biçim veren bakışlarına, aldatıcı olanı inanılır kılan gözlerine, güzelliğinin iç kıyıcı saflığına ve gelecek fısıldayan sesine...

Aslında güzelliğiyle baş edebilirdim. Onu kışkırtıcı ve dayanılmaz kılan özelliğinin güzelliği değil, bu güzelliğin betimlenişi olduğunu şimdi, güzelliğinin niteliklerini art arda sıralarken kavrıyordum. Gerçek kadın güzelliğini betimlemek kimin işi, kimin konusu? Âşığın mı, şairin mi? Durumu bir şair gibi abarttığımın farkındaydım. Elif'e doğru bakmamış; hep yaratıcısına yöneltilmiş bakışlarla süzmüştüm onu. Ama bu, bizim gibilerin her zaman yaptığı bir budalalık değil miydi? Ele geçiremeyeceği kadınları yeğlerler, böylesiyle karşılaştıklarında da talihlerine lanetler savurup, onu Tanrı'ya eş kılarlar... Kim bilir, belki de varoluşları kimseyi kıvanca boğmamış olanların ortak yazgısıydı bu. Aile, inanç, ideal, geçmiş ve gelecek düşü... Kişiliğimin bu tür bir zamkı yoktu; sorunum buydu.Ya saflarına katılacağım yoksulluk; bundan böyle eksikliğini hissettiğim yapıştırıcı bu olabilir miydi? Biraz düşündüm. Kuşkuluydum.

"Merhaba." Kirpiklerimi araladım. "Günaydın... Hayır, kalkma." Kalkmayacaktım. Niyetim kendimi oturarak savunmaktı. "Hoş geldin."

O kadar çekiciydi ki, bir an elleri olmak istedim; bedeninde gezinmek, ondan hiç ayrılmamak için. Hükmedici güzelliği, beni unutma diyen maviyle çevrelenmişti. Saldırgandı da. Yutkundum. Alışkanlık; güzelliğiyle uyarılan zihnim, betimlemelerle onu yine karşı konulmaz bir Tanrıça'ya dönüştürmeye kalkışıyordu. Terbiye edilmesi gereken bir hayal gücü; bastırmalıydım. Sonunda, "Hoş bulduk," dedim.

Öfkesinden korunmak için hangi zırhı kuşanmalı? Eğer bana âşık olsaydı, hüznü seçerdim. Değildi; ben de bir yoksulun, kendini bir zengine karşı savunurken üstüne geçirebileceği en kalın zırhı, gururu seçtim.

Elif bunu biliyormuş gibi sakin bir tavırla karşımdaki koltuğa oturdu. Üzerindeki her şey ten gibi bedenine yapışmıştı. Bir daha asla sevişmeyeceğimizin bilincine varırken, onu daha önce hiç şimdi karşımda durduğu kadar kadınsı görmediğimi de kavrıyordum. "Lütfen, sorularıma mantıklı cevaplar verir misin?"

"Emrinize amadeyim," dedim.

"Söyler misin kuzum? Neden ayrılıyoruz biz? Birlikte olalı şunun şurasında bir hafta bile olmadı daha." Dili ve dudaklarının yanı sıra elleri de, ritmi ayarlayarak, konuşmasına yardım ediyordu. "Seni sevmediğim için mi?"

Sıra hemen en son söyleyeceğime gelmişti. "Seninle bir hayat edinemem," dedim. "Neden bu."

"Hayat mı?"

"Evet, bir hayat dedim." Şaşkınlığı o denli içtendi ki, bir hayatım olabileceğini hiç aklına getirmediğini anladım. Gözlerini körleştiren bu inançsızlık olmuştu. Bütün varlıklıların yaptığını yapıyordu; onun olandan vazgeçmiyor, başkasınınkini de istiyordu. "Hepimizin bir hayata ihtiyacı var," dedim sonunda. "Zengin ya da yoksul; hepimizin."

"Ne demek bu? Söylediklerinden hiçbir şey anlamıyorum."

Kavrayışının önündeki engel sürekli hor görmesiydi. "Beni önemsemiyorsun," dedim. "Bu yüzden anlamıyorsun."

"Önemsemiyor muyum? Birlikte bunca şeyi paylaştıktan sonra bunu bana nasıl söylersin?"

Paylaşmış mıydık? Başımı salladım. Sallamasaydım, kendini cömert sanacaktı. "Hiçbir şeyi paylaşmadık," dedim. "Çünkü paylaşacak, ortaklaşa sahip olduğumuz bir şey yok. Ben ucundan, zenginliğinin tadına baktım. Ya sen?"

"Kötüsün," dedi.

Yanılıyordu. Sadece bir köle kadar iyi değildim. "Feride'nin okuluna gittiğimizde duyduğun kokuyu hatırladın mı?" Hatırlamıştı. "Sence neydi o?"

Bir ad veremiyordu. "Neymiş?"

"Yoksulluk," dedim. "Bende paylaşabileceğimiz bu var." Öne eğildim. "Ne dersin, kokan, mideni bulandıran o yoksulluğu benimle paylaşır mısın?" Susmamı istiyordu. Ama susmadım; biraz sesimi alçalttım. "Tabii bir de aşk var."

Bir an kararsızmış gibi durakladı. Artık bakabildiğim gözleri, hiçbir şeyi paylaşmayacağını söylüyordu. "Hayır, seni tanımıyorum... Kimsin sen?"

'İyi bir soru,' dedi, dünden beri uyuklayan ses. Kimdim, neydim? Baskın bir tadı olmayan bir kokteyl... Sevgi böyle derdi. Madalyalı bir korkak, içinde zayıf, esmer kızların öldüğü kâbusların başrol oyuncusu, yazar eskisi, sarhoş bir aylak, kuş dansı uzmanı, bir öksüz, ama daha çok bir yetim belki de... Sonunda, "Sanırım yoksulun tekiyim," dedim, bir karara varmış gibi. Zarfı da o sırada, yoksulluğumu kabullendiğimde hatırladım. "Al."

"Bu da ne?" Zarfı açıyordu, bekledim. İçinde ne olduğunu görünce, gözlerime merakla baktı. "Banka mı soydun?" Parayı zarfın içine koydu. "Demek borçlu kalmak istemiyoruz?"

"Öyle," dedim.

Ani bir hareketle zarfı kucağıma doğru attı. Tutmak için kımıldamadım; zarftan fırlayan paralar ayaklarımızın dibine saçıldı. "Feride'nin okuluna bağışlarsın."

"Avukatına söyle, o yapsın..." Ayağa kalktım. O oturuyordu. "Geçen seferki gibi."

İkimiz de öfkeye teslim olmak üzereydik. Ben olmamalıy-

dım; çünkü benimki hep tehlikeli sonuç verirdi. O hâlâ gerekçe bulmaya çalışıyordu. "Bak, arkadaşın öldüğü için üzgünüm dersen bunu anlayabilirim. Belki bu yüzden kavga ediyoruz. İstersen..."

"Arkadaşım," dedim. "Benden uzun yaşayacak. Uzun boylu, hayal gücü bâkir ve paylaşmaya can atan bir kıza emanet ettim onu; rüyalarına eksin diye. Anlayacağın çiçek gibi boy atacak."

Sözlerimin anlamını araştırmadı bile. Sabit fikir gibi aynı düşüncenin çevresinde dönüyordu. "Beni terk edeceğine inanamıyorum."

Güldüm. "Ben de," dedim sonra. "Düşündükçe delilik gibi geliyor, ama askerdeyken de kaçık derlerdi bana."

O zaman son silahını –galiba bıçaktı ve tam yüreğime nişan almıştı– göğsüme batırıp çıkarmaya başladı. "Pişman olacaksın." Olmayacakmışım gibi başımı salladım. Oysa haklıydı; olacaktım. "Bir hafta bile geçmeden başkalarının yerinde olmak isteyeceğine yemin ederim." Yine haklıydı. Ama iyi bir nedenim vardı; bir hayat edinecektim. Kameriyeden çıkmak için bir adım attım. O, iki adım atarak önüme geçti; kölesinin isyanını bir türlü bastıramayan bir efendi gibi öfkeyle titreyerek. "Ne demek istediğimi anladın mı, önümde diz çöküp yalvaracaksın."

Belki yalvarırdım. "Ama sen bunu göremezsin," dedim. "Çünkü bir hafta sonra buradan bin beş yüz kilometre uzakta olacağım."

Gözlerini kapatırken ona son kez, hakkını ve değerini vererek baktım. Güneşin doğuşu gibi her gün tazelenen onu sevme isteğimin önüne nasıl geçecektim? Henüz bilmiyordum. Kim bilir, belki de hiç öğrenemeyecektim. Sonunda tekrarladım: Cesaret, bilinmeyene doğru adım atmaktır. İşte, o bilinmeyenin başındaydım. Hem de daha en başında... Kabul etmeliydim, o olmasaydı ne erdem, ne de bir hayat edinmeye kalkışırdım. Hiç ardına kadar açılmamış olsa da, hayatımın en önemli perdesi burada kapanıyordu. *'İçinde aşk öğesi bulunmayan bir drama nasıl ilgi duymazsak, hiç âşık olmamış kadına da öyle bakarız...'* Bir zamanlar insanlığın o ıssız adasında mahsurken, ölü-

mün gölgesi altında, bir romanda böyle tanımlanan aşkı bulmaya çalışan kadın, şimdi sadece sahip olmakla yetiniyordu. İkimiz de ilk karşılaştığımızdan bu yana çok yol katetmiştik. Yolculuğumuzu dramatikleştiren ise ters yönlere ilerleyişimizdi.

Paraların üstüne basmamaya çalışarak kameriyeden çıktım. Bana engel olmaya kalkışmadı. İsyanımı kabullenmiş miydi? Belki sıkılmıştı? Neden ne olursa olsun, artık yalnızdım; ama eskisi gibi çaresizliğimin durağan halini yansıtan bir yalnızlık değildi bu. İçinde özgürlük umudu da vardı. Yürürken kapıya varmadan öleceğimi düşündüm. Ölüm! Alınyazılarımızın tek ortak noktası. Keşke aşk yüzünden ölebilseydim. Bir yazar bundan daha büyük neyle ödüllendirilebilirdi? Ama yazar mıydım? İşte soru buydu.

Şeref kapıyı açtı. Arkama dönüp, son kez bakmadım. Aylardır zihnime kazınan onca betimleme yeni bir anıya yer bırakmamıştı. Bin yıl yaşasam, onu unutmazdım. Çok parası vardı ama birini sevecek kadar zenginleşememişti.

Kapı arkamdan kapandı. Sokaktaydım; ölmemiştim. Galiba Talat'ın dediği kadar yürekliydim. Çünkü artık onsuz yaşayacaktım. Tabii bir hayat edinebilir ve içinde onun yer almadığı bu hayata hayat diyebilirsem...

Caddeye doğru, geleceğimle karşılaşmaya hazır, yürüdüm.

Geçmiş Zaman

(Şubat - 1999)

- Seans -

"Eskiden gemiciler asla yüzme öğrenmezlermiş; denize saygı göstersinler diye... Ne soylu bir tutum... Ya Darius'un* oğlu Kserkses'in gemilerini yutan hırçın denizi kırbaçlatması? Böylesine şairâne bir fikir ancak gerçek bir şairin aklına gelir..."

Gözlerim kapalı, bedenlerinin üstü çıplak adamların iki bin beş yüz yıl ötede, nemden derisi yumuşamış davulun boğuk ritmine uyarak, denizi kırbaçlamasını izliyorum... Tok... Ve kırbaçlar... Sonra tekrar 'tok' diye bir ses... Yine kırbaçlar... Güneş doğmak üzere; şafak, ufka leylak rengi bir tül asmış. Gece esen rüzgârlar yatışmış...

Kadının sesi beni Boğaz'dan alıp, odaya geri çağırıyor. "Soylu tutum, öyle mi? Soyluluğun ölçüsü nedir sizce?"

Soylulukla değil, acıyla ilgiliyim şu an. İki bin beş yüz yıl ötedeki acıyla. Rüzgâr Tanrılarını kızdıran Kserkses'in acısı başıboş, denetimsiz bir acı değil. Tersine, batmış gemilerini izlerken, saygı uyandıran bir ağırbaşlılıkla acı çekiyor. Başını sunak taşına uzatmış gibi. Duyduğu utanç, hastalığını iyileştirecek bir merhem gibi yüzüne yayılıyor... "Cevap verecek misiniz?"

(*) Ünlü Pers İmparatoru – y.n.

Cevap! İşte, şair Kserkses'e saygı göstermeyen kadına cevabım: "Gerçek soyluluğun ölçüsü ne kanımızın rengi, ne de erdemler; ölçüt edebiyattan başka hiçbir şey değil, sadece ve sadece edebiyat... Sizi kötülüğün zalim krallığından, iyiliğin soylu efendisi olmaya ancak edebiyat taşıyabilir. Aynı anda hem doğru, hem de yalan söyleyebilme yeteneğini, hem bir alçak, hem de bir kahraman olma fırsatını başka ne verebilir bize? Bu açıdan ele alındığında edebiyat bana oldukça uygun bir meslek aslında."

Uzun açıklama onu doyurmamış gibi, "Demek edebiyat anlayışınız bu?" diyor kadın.

"Evet," diye üsteliyorum. "Ne Tolstoy gibi sadece gerçekleri yazmak, ne de Dostoyevski gibi tutkunun ateşinde kavrulan cehennemler yaratmak... Ben onlardan farklıyım; ne cenneti düşledim, ne de cehennemi. Aşk bahçesi de tasarlamadım..."

"Hiç edebiyat anlayışınızın, Tanrı'yı küçümserken, yerine ölümü yüceltmekten öte bir şey koymadığınız, ahlâkî nitelikleri tartışılabilecek bir boşalma eylemi olduğunu düşündünüz mü?"

Tanrı, küçümsemek ve ölüm... Verilecek bir cevabım var: "Bazı kadınlar o kadar güzeldir ki, onlara güzel olduklarını söylemeniz gerekmez: Hatırlatmak yeterlidir. Tanrı da ölümden söz ederek güzelliğini hatırlattığımız bir kadına benziyor bence; ölüm onu küçültmüyor, var olduğunu ve ondan asla kaçamayacağımızı hatırlatıyor."

Belki sarhoşum, ama zihnimin ölümü kavrayışı her zamanki gibi keskin. Kadın yine de vazgeçmiyor. İnatçı ve araştırıcı... "Eğer ille de yücelmek, ya da yüceltmek istiyorsak, ölüm yerine neden sevgiyi kullanmayalım?"

Tanrı'ya sataşmak istemiyorum. İstediğim iki bin beş yüz yıl önce Boğaz'da esen o ölümcül fırtına sonrasını izlemek. Belki biraz da içki.. Ama kadın şiirden de, denizden de hoşlanmıyor.

"Yedi kişi öldürdükten sonra neyi kavradım, biliyor musunuz? Tanrı aslında oldukça çaresiz; çünkü benim gibilere, yani günahkâr ve kötülere muhtaç. Bizsiz yapamaz. Yemin ederim, O bizim gibiler olmazsa bir hiç. İşte bu yüzden ilgisi iyilere değil, kötülere yönelik. İyilerin dünyasını uşağı şeytana terk

etmiş; iblis, orada boy göstersin, Tanrısal oburluğunu yeni kötüler, günahkârlar bulup, doyursun diye..."

"Kendinizi hiç değerli hissetmediniz mi?"

Değersizsin demenin daha kaç değişik yolunu biliyor acaba? Gözlerine ulaşmaya çalışıyorum; ama bana bakmıyor. Gözleri önünde; güzelliğini yansıtan bir aynaymış gibi baktığı ellerinde... "Değerli olanlar sevdiklerimdi," diyorum.

"Oysa sevmek bizi en az sevdiğimiz kadar yüceltir, değerli kılar, insanlaştırır... Öyle değil mi?"

İnsan! Emin değilim, insan olma konusunda hiçbir şeyden emin değilim. Bu konuda başarısız birkaç denemem var. "Hayır," diyorum, "önemli olan düşünce ve inanç; sevgi değil. Çünkü bizi en çok düşünce ve inanç insan kılar."

Sessizlik... Uzun, gece gibi bir sessizlik. Günün ortasında karanlık düşüncelere gebe bir sessizlik. Soğuk, ölüm kadar düşsüz bir sessizlik. Sonra tekrar sorular...

"Romanınızda bütün acıları çeken, insanın birey olarak yazgısını sorgulayan bir erkek... Söz konusu olan insanın yazgısıysa, neden kadınlar da, arada sırada da olsa öne çıkmıyor? İnsan kavramı, hem erkeği, hem de kadını içermez mi?"

"Siperlerde yazgılarını arayanlar arasında hiç kadın yoktu," diyorum. "Ve orada Tanrı da bir erkekti." Sonra gülüyorum. "Tabii bu bir varsayım sadece."

Güneş yükseliyor, Kserkses'in adamları matemlerine geri dönmek için kırbaçlarını bırakıyorlar. Şiir sona ermek üzere. "Yazgı! Bu kavram sizi ne çok ilgilendiriyor!" diyor büst. "Peki bir cevap bulabildiniz mi?"

Bulsam burada olur muydum? Sonra burada oluşumun, bulamamakla değil, bulduğuma katlanamamakla ilgili olduğunu hatırlıyorum. "Belki bulmuşumdur... Ya da bulduğumu düşündüğüm, cevaba oldukça yaklaştığımı hissettiğim zamanlar oldu diyelim."

"Sizce yazgı nedir?"

Bulduğumu sandığım cevabı uzatıyorum ona: "Yazgı dediğimiz, sonunda umduğumuz, katlanılabilir bir ölümden başka bir şey değil."

"Peki ya ölüm?"

Artık oyun oynuyoruz; zekâmızı, inancımızı, en çok da inançsızlığımızı yarıştırdığımız kötü bir oyunu... Ölümde kalmıştık: "Sanırım birileri 'yaşama isteğimizin eksikliği' ya da 'hayatta kalmanın boşluğunu kavramak,' demiş. Bu oldukça kapsamlı bir tanım bence."

Kadın sözlerimi düzeltiyor. "İstekten çok, yeteneğimizin eksikliği belki de..." Sonra haftalardır merak ettiğinin peşine düşüyor. "Orada ne oldu? Ölme ve öldürmenin ötesinde diyorum."

Bilmediğim bir şeyin karanlığını gördüm. Gücümün –bir insan olarak– merhametsizliğini keşfettim. Soğuğun yanı sıra, bilmek istemeyeceğim, asla karşılaşmayı dilemeyeceğim ben'le yüz yüze geldim. İnsanın kendisini yaratıcısının gözüyle, çırılçıplak görmesinden daha korkutucu ne olabilir? Hiçbir şey. Hayır, belki Tanrı'nın kendisi olmak. Sadece bu daha korkutucu... "Yoruldum," diyorum.

Kadın, çiğ taneleriyle süslenmiş bakışlarını yüzüme çeviriyor. Tanrı'yı savunacak. Savunulacak bir yanı olduğundan değil. Sadece hayal gücü kısır: Bir türlü Tanrısız bir dünyayı düşleyemiyor. Nedeni bu.

"Tanrı bir varsayım değildir. Onurludur da: Kendini totem, put gibi asla tek olarak dayatmaz; seçenekler buketi sunar insana." Ama imana sarılmış bir bukettir bu... Ne başımı sallıyorum, ne de sözünü kesiyorum. Çünkü aynı Tanrı'dan söz etmiyoruz. Onun bir avukat olduğunu unutmamalıyım. Ama bu kez işi zor, en büyük suçluyu savunuyor. "Kaynağına kadar geriye doğru yürümemiz gerekse bile öfkemizi iyi incelemeliyiz... Ne dersiniz, Tanrı'ya duyduğunuz öfke babanıza duyduğunuz öfkenin yerini almış olabilir mi? Büyük öfkelerin aslında sevgiden doğabileceğini görmelisiniz..."

Hissediyorum: Gizlenmeye çalışan utangaç bir dostluk bedenleşiyor az ötemde. Yine de içine hiçbir şeyi karıştırmadan konuşuyor: Ne anlayış, ne ilgi, ne de acıma var sesinde... Oysa bana acımasını isterdim. Benden daha çok acınacak kim var bu evrende? O acımadan devam ediyor:

"Gelecek kurmak hep sancılıdır..." Kim gelecek kurmak istiyor ki? Eğer paçamı geçmişten kurtarabilirsem, şimdiki zamanda var olmaya çalışacağım. "Şunu okur musunuz?"

Uzattığı kâğıdı okuyorum. Bir deyiş: "Önemli olan insanın şunu, ya da bunu yapabilmesi değil, tek tek yapabildiklerinin tümüyle bir insan olabilmesidir..."

Kâğıdı geri veriyorum. Boşuna uğraşıyor... "Ne gelecek kurmak istiyorum, ne de insan olmak. İnsan olmaya kalkarsam tekrar tuzağa düşeceğim. Çünkü her insanın eninde sonunda bir Tanrı'sı olur. Oysa ben sizin Tanrı'nızı istemiyorum. Bugünkü Tanrı tekleşmeden önce daha insancıl, daha alçak gönüllüydü; hayvan yüzleri, rüzgâr, dağ gibi kılıklara girerdi. Yapılması gereken, insanlığın en büyük bu icadını, Tanrı'mızı kutsal dinlerin sultasından kurtarıp, tekliğini yok etmek... Ben kendi payıma, eğer becerebilsem, belleğimi yitirmeyi seçerdim..."

Davullar son kez inleyip susuyor... Matem sona erdi. Zina yapmış bir kadın gibi kırbaçlanan deniz, yaralarına tuz basıyor... Kadın susuyor. Onu ikna edebildim mi?

"Orada, dağlarda olmanızın, başınıza gelenlerin nedeni Tanrı mı sizce?" Evet, o; ama o demiyorum. "Bu nedenle mi yazıyorsunuz?"

"Evet; yazmak Tanrı'ya haddini bildirmek değil midir?" Sonra, "Artık gitmem gerekiyor," diyorum

"Daha yirmi dakikamız var," diyor, Tanrı'sına sadık kadın.

"Bu gece içmeye erken başlayacağız," diyorum. "Devremle toplanıyoruz. Tören var. En büyük düşmanın Kenya'da ele geçirilmesini kutlayacağız..."

Gelecek

(Mart - 2002)

Babama sarıldığımı düşündüğüm o olağanüstü geceden bu yana altı ay geçmiş; ama ne zaman yüksek bir yerden denize baksam hep o an: Kuzeyde fırtına, Körfez'de rüzgâr ve oyukta bacaklarının arasındaki beyaz aslanıyla –geçmişi loş bir uçurummuş gibi– sürekli aşağıya bakan bir adam... Bu, içinde fazlalık taşımayan, kesine yakın bir anı. Neredeyse bir yüz gibi biçimi var. Hatta iblisin ıslığını bile duyabiliyorum.

Elif'in arkamdan yükselen zayıf, kâğıt gibi incelmiş sesi, sığınakta bir türlü kendine yer edinemeyen eğreti sessizliği bölüyor...

"Yeni kadının güzelliğinin kavranamamasında, önyargılarımız kadar, bir önceki sevgilimizi aşmaktaki isteksizliğimiz rol oynamaz mı?" Tekrar o sessizlik... Dönmeyeceğim. "Pöh, ne kadar sıkıcı... Neden okuyorum ki bu kitapları?" Sadece o değil, herkes okuyor o adamı; yaptığı, her gün binlerce kez işlenen bir suça iştirak: Zaman katilliği... "Gazetedeki söyleşisine bakılırsa 'Romanım aslında aşk romanı,' diyor. İçinde cinsellik de varmış. Çok komik. Bence bir katır bile ondan daha şehvetlidir..." Sonra soruyor: "Sen ne okuyorsun?"

Ona Olivier Rolin'i, Nil'in iki kolunun buluştuğu noktada, nehirde yellenen su aygırlarını seyrederken, bir yandan da He-

rald adlı kuşla konuşan adamı anlatıyorum..." Neyini sevdin?" diye merak ediyor.

"İkimiz de Giovanni Drogo'nun, hayatının fırsatını kaçırmasına yanıyoruz," diyorum.

Akrabalarımı, ne Rolin'i, ne de Buzzati'yi tanıyor. Elindeki kitabı yere bıraktığını duyuyorum.

"Bu adamı okumayacaksın, değil mi?" Okumayacağımdan eminmiş gibi, "Haklısın," diye devam ediyor. "Aslında onun gibilerin olmadığı bir dünyada pekâlâ yaşayabiliriz..." Aynı fikirdeyim. "Özelliği olmayan bir kitap; insanın içine işleyen hiçbir şey yok..." Harika bir tanım. İyi romanın altın terazideki ölçüsünü bulması ne garip. O sırada soruyor. "Sen kaç sayfa yazdın?"

'Yalan söyle' diyor kulağımdaki ses. Söylüyorum: "On, belki de on beş..."

Elif, "Çok değil," diye şikâyet ediyor. "Acaba bu hafta biraz tembellik mi yaptık?" Sonra gülmeye çalışan sesi: "Yine bir kadın mı?"

Bu hafta cömert Mevhibe Hanım'ı gömdük, eşyalarını ve kuşlarını vasiyetine göre dağıttık. Ama ona ölümden söz edemem. "Hayır," diyorum. "Yeni kadın yok."

"Birsen?"

"Onunla olmaz, kız arkadaşı çok kıskanç."

"Şaka yapıyorsun."

"Yapmıyorum," diyerek ondan önce gülüyorum.

Yazamadığımı söylemeliydim. Bir süredir eskisi kadar doğurgan değilim. Oysa 2001 Ocağı'yla, Temmuz'da, Domuz Burnu'na gidişim arasında neredeyse iki yüz sayfa yazmıştım. Şeytanla yeniden işbirliği yapıp, kötülüğün yaratıcılığını bağışlaması için yalvarmalıyım belki de.

Kötülüğün sesi kulağımda çınlayınca da duraklıyorum... Çünkü isteğim anlamsız. Elif'in hayatında en çok bir meleğe benzediği şu anda şeytanla nasıl ortaklık yaparım? İki tanker art arda, külrengi bir ırmağı andıran Boğaz'dan Marmara'ya geçerken, karşı taraftaki evlerin camlarında günbatımının altın yansıması beliriyor; bütün gün gökyüzünde oyalanan o soluk

küre, yorgun güneş nasıl bu kadar görkemli bir resim çizebildi? Kaptan? O ne yapıyor?

"Bu daha iyi gibi... Dinle!" Arkamı dönmeden dinliyorum. "*İtiraf etmesek de sahiplenme, aşktan daha fazla mutluluk verir insana...* Nasıl?"

"Bu daha iyi," diyorum. Yorulacak. "Artık bırak, annen gelmek üzere..."

"İyi, çünkü sen yazmışsın." Sonra annesine dönüyor. "Bütün anneler aynı meslekten: Felâket tellâlları..." Sözlerinin ardından ışığı açıyor. Bugün daha da erken yaktı. Annemizin döl yatağından beri bizi korkutan karanlık... "Biliyor musun, sen sık sık unutsan da, aslında iyi bir insansın..." Belki öyleyim, ama korkağın tekiyim de. Şu anda arkama dönmeye cesaretim yok. Cevap vermeyince üsteliyor: "Öylesin!"

"Aslında gelişigüzel, yani sıradan birisiyim, sadece gizimi iyi saklıyorum."

Öksürür gibi gülüyor. Sonra karanlık kadar sessizlikten de ürktüğünü hatırlayarak soruyor: "Bugün ayın kaçı?"

"Yirmisi," diyorum. Elâ inliyor. Geveze köpek; neden şimdi?

"Karşılaşalı tam iki yıl olmuş..." Elâ susuyor. "Biliyor musun, o gün seni kapının eşiğinde gördüğümde, amma da uzun boylu, yazara hiç benzemiyor diye düşünmüştüm..." 23 Mart 2000, Perşembe. Ve 20 Mart 2002... Gerçekten dediği gibi iki yıl olmuş. "Ya sen?" Söylemeli miyim? Bu haldeyken? "Hadi mızıkçılık etme! Ne düşünmüştün?"

"Yüzünün Botticelli'nin Venüs'üne benzediğini..."

Şeffaf sessizlik cevabın onu incittiğini ele veriyor. "Peki, demin dışarıya bakarken ne düşünüyordun?"

"Hiç," diyorum, Kaptan'ı gözlerimin önünden çabucak kovarak. "Gemilere bakıyorum."

Sessizlik: Cevaba inanmadığının kanıtı bu. "Hadi, yanıma gel..." Yanına, yatağa gidiyorum. Olsa, elimi uzatıp saçlarını okşayacağım, ama artık saçları yok. "Ver elini bakayım."

Elimi veriyorum. Her insanın başına gelen onun başına gelmeyecek. Yaşlanmayacak; olgunluk varlığını –bedenine ilişme fırsatı bulamadan– gözlerine her şeyi kabullenen bir bakış iliş-

tirerek belli edecek. Yüzüne dokunuyorum. Gülümsüyor. Gülümsemesi bu haliyle bile ender bulunan bir bitkinin fidanı gibi; insanın yüzünden alıp toprağa dikesi geliyor. Ama güzelliğinin artık kelebek kanadına benzediğinin de farkındayım: Dokunacak olsam, toz olup dağılacak. "Hadi anlat! Talat'la başla!"

Yatağa ilişiyor ve anlatıyorum: "Artık serbest. İnanmayacaksın, ama polis kokain kullandığına ilişkin hiçbir kanıt bulamamış."

"Her zaman, dostları vardır, ona bir şey olmaz, diyen sen değil miydin?"

"Bendim," diyorum.

"Peki, şirketten ne haber?"

"Birkaç ufak formalite kaldı," diyorum. "Birsen tamamlamak üzere... Eğer Semra'yı ikna edebilirsek ve tabii o tarihe kadar hapse girmezse, o da bizimle çalışacak..."

Düşünür gibi kaşlarını çatıyor. "Tekrarlıyorum; ortak olabilirim. Hem sektörde kriz var, diyordun."

"Büyük sermayenin bizi satın almasına izin vermeyeceğiz," diyorum. "Hâlâ yoksulluktan yanayım."

İkimiz de gülüyoruz; zaten yapabileceğimiz başka bir şey de yok. Ne zaman durumun sahiciliğini hatırlasak, gülüyoruz. Direniş hattımızın arka arkaya iki siperi var: Gülmek ve konuşmak. Arada da sessizlikler... Gülmek sorunu çözemezse, konuşmaya başlıyoruz. "Ne inatçıydın," diyor. "O gün parayı elime tutuşturup beni terk ediverdin."

"O bir buçuk yıl önceydi," diyorum. "Ve o zaman bir hayatım yoktu."

Solmuş yüzü bir kez daha soluyor. İkimiz de aynı şeyi düşünüyoruz. Aynı anda, neredeyse aynı sözcüklerle: 'Şimdi onun –benim– bir hayatı –hayatım– yok.' Budalanın tekiyim. Artık her şeye, her sözcüğe, her hareketime dikkat etmem gerekiyor.

"Ondan haber alıyor musun?" O'nun kim olduğunu bile sormadan telaşla başımı sallıyorum. "Hiç mi?"

"Hiç," diyorum. "Son kez geçen yıl, 18 Eylül'de, o yaşlı adamın cenazesinde gördüm, biliyorsun..."

Yine de neredeyse üç günde bir sevdiği adamı soruyor. As-

lında bu soru değil, apaçık, kulakları yırtacak kadar keskin bir çığlık: 'Onu benim için ara, hasta olduğumu söyle, buraya gelsin...' diyen bir çığlık.

"Acaba foklar geri döndü mü?" Dönmedi. Biliyorum, çünkü Ekim ve Kasım'da, tur dönüşü, Elif'ten gizleyerek iki kez ona uğradım. Var olduğunu, yaşadığını bilerek, yirmi yıl sonra trenden inip, köşede beliriveren adamdan uzak duramazdım. "Biliyor musun?" Söyleyecekleri onu utandırıyormuş gibi gözlerini kaçırıyor. "Keşke sana âşık olabilseydim."

Eğilip etsiz yanağından öpüyor ve aynı sözcüğü, duayı sona erdiren bir amin gibi tekrarlıyorum: "Keşke..."

"Evet, keşke... Keşke bir buçuk yıl öncesine dönebilseydik..."

Dönebilseydik aynı trajik sona doğru yelken açardı. Bunu ikimiz de biliyoruz, ama ikimiz de birbirimize –ve kendimize– yalan söylüyoruz. Yalan söylemeye Aralık başında, tetkikler için gittiği İngiltere'den dönüşünde, hastalığının tekrarladığını söyler söylemez başladık; o zamandan beri de sık sık bu yola başvuruyoruz. Tıkandığımızda, söyleyecek söz kalmadığında yolu açan hep yalanlar oluyor. Yalanlara bayılıyorum. Tanrı da –yalan söylemese de– onu aldattı; trajik niteliklerinden uzak bir aşk istemişken dünyanın en benzersiz kadınına ayrılık ve ölüm verdi... "Biraz uyusam?"

"Uyu," diyorum. "Ben buradayım."

"Sonra ne yapacaksın?"

"Sonra da buradayım. Kitap okuyacağım." İstediğini bilerek, "İstersen gece de kalırım," diyorum ardından.

Gülümsüyor. "Ama anneme aldırma, olur mu?"

"Aldırmam," diyorum. "Böylelikle ödeşiriz; o da bana aldırmıyor."

Sessizlik... Sonra kısa bir gülümseme ve yeni bir soru: "Güzel bir roman olacak, değil mi?"

"Yazacaklarımın en güzeli," diyorum.

'Okuyabilecek miyim?' Aklından geçen soru bu. "İyi," diyor. "Ama elini çabuk tut."

Tutacağımdan emin değilim. Çünkü şimdiden kesinleşmiş, ne yaparsam yapayım değiştiremeyeceğim bir sonu var haya-

tımın en güzel romanının. Kaderin biçtiği o sona yaklaştıkça –belki de Tanrı'yla işbirliği yapmaktan kaçındığımdan– bitirmekten vazgeçiyorum.

"Hadi, bana yazdığın bir bölüm oku." Bu son iki aydır oynadığımız bir oyun. Aslında oldukça da sıkıcı bir oyun. Çünkü bulmacanın cevabı her seferinde aynı. Hep ondan söz ediyorum. O da kaybolup gidecek varlığının kahramanlarda bıraktığı izleri ya onaylıyor, ya da değiştirmemi istiyor. Karşı koymuyorum; Eğer Tanrı sonuna karışıyorsa, o da betimlemelere karar verebilir. "Ne o, ilham perisi kulağına bir şey üflemedi mi?"

Üfledi; tekrarlıyorum: "Onu tanıyıncaya kadar gidemeyeceği ülkelerin düşünü göremeyen birisiydim; uzun yolculuklarım onunla başladı... Benim göremediğim uzaklıkları, fark etmediğim renkleri gören gözleri vardı..."

"Kim bu?" Omuzlarımı kaldırıyorum. Yüzü donmuş. Soğuk, buz kesmiş şaşkınlığı bana da sıçrıyor. Kendisinden başka kim olabilir? "Bu ben değilim," diyor. Sonra, araya sessizliğin girmesine izin vermeden soruyor. Anlamsız bir soru, çünkü sorusunda aradığı cevap gizli. "Sence öyle bir adama niye âşık oldum?"

"Bilmiyorum," diyorum. Aslında biliyorum. İkimiz de aynı nedenle seviyoruz onu. "Belki sadece kendisi olduğu için."

"Uyuyacağım."

Yanına uzanıp, topu topu dört-beş kez benim olan, artık melodisi de duyulmayan ince bedenine sarılıyorum. Az sonra uyuyakalıyor. Pamukların üstüne yatırılmış, narin, kımıldatılırsa kırılacak cam bir vazo... İnsan bedeni uzun yaşamak için tasarlanmamış; bunu anlamak için kaplumbağalarla yanımda yatağa uzanmış kadının farklılığına bakmak yeterli... Varlığı solmuş, yaşama isteğinin kesinliği kaybolmuş: Ölüyor, ölürken güzelliği yüzünü terk ediyor ve altından kendisi ortaya çıkıyor. Özellikle de uyurken. Artık onu çok güzel bir kadın olarak değil, kendisi olarak seyrediyorum; gözüm kamaşmadan, güzelliğiyle aldatılmadan. İki yıl önceki kadına âşık olmuştum, şimdi kollarımın arasında tuttuğum kendisi olmaya çalışan bu narin kadınıysa seviyorum. Çocuğum, annem, dostum ve karım gibi.

İyice dalınca yataktan kalkıyorum... Düşünce ilk kez o sırada aklıma geliyor. Neden el ele tutuşup bedenlerini ve ruhlarını tutsak alan sonsuz acının öteki kıyısına geçmesinler? İnsanların seçme yeteneğine sahip oldukları sadece dinsel bir yutturmaca. İnsanoğlu doğuşunu seçemez; peki ya ölümünü?

Gözlerimi kapıyorum. Ekim'deyiz, Kaptan yine Porsuk Bükü'nde. Orası sıradan bir koy değil: Kutsallığını kavradığımız, kabul ettiğimiz bir anıt mezar. Yanında yaz boyunca hiç ortaya çıkmayan Avni: Dev gibi bir beden, üstünde Picasso'nun tablolarından fırlamış üçgen bir kafa; sanki su içiyormuş gibi şırıltılı bir sesle soluk alan hayalet adam. Gördüğüm en çirkin ve sevimsiz insan, diye düşünüyorum. Hayatı boyunca annesinden başkası tarafından sevilmediğine iddiaya girebilirim... Ama ben ona bakmıyorum. Az ileride, sığların üstünde, yavrusuna sarılmış ağlayan anne foku teselli etmeye çalışan bir adam var. Babam için düşlediğim hayatı yaşamış bir adam; o da ağlıyor. Ben gerideyim, inleyip duran beyaz bir köpeği teselli ediyorum. Kaptan, neden sonra Sibel'i annesinden alıp, denizin derinliklerine bırakıyor. Sibel; küçük fokun –ve karısıyla birlikte boğulmuş kızının– adı... Denizden geri geldiğinde yan yana oturuyoruz.... "Alçağım," diyor. "Hasta bir kadını kendi başına bıraktığım için, dört foku koruyamadığım için..."

Gözlerimi açıyorum. Kasım'da Elif'ten gizleyerek tekrar gittiğimde, "Bekliyorum," demişti. "Bekliyorum; yaptığım bu..." Hâlâ yavrusunu kaybeden anne fokun döneceğine ilişkin küçük bir umut; oyalandığı buydu. Büyük kayanın içindeki oyuğuna çıkmış, açıklara bakıyor. Geniş, uçsuz bucaksız denizin ortasında küçücük bir yaşama isteği bulabilmek için...

Elif saat sekizde uyanıyor. Nedense daha yorgun. Sekiz buçukta annesi geliyor. Nöbeti devredip, ilk karşılaştığımızda sık sık dişlerini gösteren Elâ'yla birlikte dostluğumuzu ve acımızı paylaşarak aşağıya iniyoruz. O da ressam anneden hoşlanmıyor.

Yemek yiyip, art arda sigara içiyorum. On birde tekrar yukarı çıktığımda Elif'i yine yorgun buluyorum. Uyuyacak... Annesi aşağıya inerken böyle diyor. Yatağın yanındaki koltuğa otu-

ruyorum... "Sen misin?" diyor, bir zamanlar şarkı söylediğinde beni ağlatan, şimdi duymakta zorluk çektiğim sesiyle.

"Benim," diyorum.

"Yanıma gelsene..." Yanına uzanıyorum. "Sigara kokuyorsun!" Uzaklaşınca, "Hayır," diyor. Yeniden uzanıyorum. "Seninle hiç sabaha kadar uyumadım. Ne budalaymışım..." Evet bir budalaydı; ama artık bunun ne önemi var? Artık sık sık, özellikle de uyurken birlikte yatıyoruz. "Hadi sarıl," diyor. Sarılıyorum. Olmayan göğüslerini dikkatlice göğsüme dayıyor. Kendisinin çocuğuymuş gibi bedenine özenle davranıyor, ama geç kaldı. "Senden bir şey istiyorum."

"İste," diyorum. Ona dünyayı bile verebilirim.

"Geçen yaz o balkonda karşılaştığımızda söylediklerimi hatırlıyor musun?" Hemen değil, ancak gözlerine bakınca hatırlıyorum; zamanın manzarasını seyrettiğimiz yerde ölmeyi seçeceğini söylediğini. "Annemin mani olmasına izin verme," diye fısıldıyor kulağıma. "Yarından sonra babam geliyor İzmir'den; onunla konuşacağım, sana yardım eder." Başımı sallıyorum. Başım bir kanıtmış gibi, "Beni neden bu kadar çok sevdiğini bazen anlayamıyorum," diyor.

Ona âşık oluncaya kadar vicdanım bir göze benziyordu; sürekli kapatıyordum. Beni o değiştirdi. Bunu ona söylemiyorum. "Hadi uyu," diye fısıldıyorum kulağına.

İnanmadığım Tanrım, bunu bana neden yapıyorsun?

SON BÖLÜM

Şimdiki Zaman

(Aralık - 2000)

- 1 -

Sonra, trajik sonun tohumlarının atıldığı o yaz geldi. 2000 yılının, yeni binyılın ilk yazı. Görünürde her şey olağandı. Bir avuç insanın dışında hiç kimse, o sıcak ayları uğursuz bir sonbaharın, uğursuz sonbaharıysa kanlı bir kışın izleyeceğini söyleyemezdi. Temmuz, Ağustos ve Eylül... Yüzlerce kişinin yazgısı çatılırken, hepimiz falcı kesilmiştik; bir yandan sıcak ve nemli bir yazı yaşıyor, bir yandan da –özellikle sıcaklık normallerin üstünde seyrettiğinde– beklenen büyük depremin eli kulağında olduğundan söz ediyorduk. O yaz hayalî sarsıntılarla İstanbul'u en az on kez yıkıp, yaktık.

Elif'i –ve cenneti– bir hayat edinmek için terk edip Kuzguncuk'a döndükten iki gün sonra Birsen'le Doğu gezilerine başladım. Turlar bir hafta, bazen on gün sürüyordu. Benim payıma Ağrı düşmüştü. Özellikle de İshak Paşa Sarayı. Kısa sürede saray konusunda uzman olup çıktım: Yapımındaki Selçuklu etkileri, merkezî ısıtma sistemi, taş bezemelerde Kafkas izleri ve 1917'de çalınıp Moskova'ya götürülmüş ünlü kapısı... Araya, boşalmasına fırsat tanımadığım bir yazarın hayal gücünden çıkmış küçük hikâyeler de ekliyordum.

Semra: Her tur dönüşü onu biraz daha zayıflamış, biraz daha meşgul buluyordum. İstanbul'da da iş çıkıyordu arada. Böyle zamanlarda Birsen'den izin alarak İstanbul'da kalmayı seçiyordum.

Birsen: Bu garip, sıradışı yeni arkadaşımla oldukça iyi anlaşıyorduk. Onu yargılamıyor, dinliyordum; benden beklediği de buydu. Bazen turların son günlerine doğru İstanbul'da bıraktığı arkadaşını özlediğinde, birlikte yeni bir şirket kurmayı ve yaşadığımız yerden hiç ayrılmamayı planlıyorduk. Şirketimizin adı bile belliydi: B&B. Adlarımızın baş harfleri...

Ben: Ağustos'ta Semra ve arkadaşları, artık toplantı yaptıkları sırada evde bulunmamı garipsemez olmuşlardı; yavaş yavaş tartışmalara katılmaya başladım. F tipi cezaevinin ne anlama geldiğini, insan hakları, modern ceza uygulaması açılarından bu uygulamanın nasıl eleştirilebileceğini dinliyordum; 'eğer beni ikna edebiliyorlarsa herkesi ederlerdi.' Onlara, tartışmalara katıldığım bir gün böyle dedim.

Önceleri söylenenlere genellikle karşı çıkıyordum; sonra –Semra'nın Türkçesinin zayıflığı ve örgütün klişe sözcüklerini kullana kullana unuttuğu anadilimin katledilmesine seyirci kalamadığımdan– Baro'nun, Tabipler Birliği'nin hazırladıkları raporları okumaya, metinlerin önemli kısımlarını özetleyen notlar hazırlamaya başladım. Ağustos sonunda Semra bana on yaşındaymışım gibi bakıyordu: Severek. Dokunduğunda gözlerinin dibindeki ışığın yine eskisi gibi yandığını görebiliyordum. Ama hâlâ gülümsemeyi beceremiyordu. Çevremdeki tepkilere bakılırsa doğru yoldaydım; böyle giderse yoksulluğun bir parçası olacaktım. Aslında böyle bir istek duyduğum söylenemezdi; istediğim, ayaklarımın üstünde kendi başına durmak, belki diz çöküp Elif'e yalvarmaktan kaçınmaktı.

Bilal: Çevreye yavaş yavaş alışıyordum. Etrafımdaki komünistler pek Piraye'nin sözünü ettiklerine benzemiyordu, ama siperlerde küfrettiklerimizden de farklıydılar. Liderleri Bilal'di... Tav almadan sürülmüş tarlayı hatırlatan bozuk yüzünün koyuluğunu, içinde garip bir aydınlık barındıran gözleri açıyordu. Bu gözler hem çocuksuydu, hem de yaşlı. Öncele-

ri ona öfkeleniyordum; ancak sonraları, onu tanıdıkça öfkem giderek hiç açığa vurmadığım gizli bir saygıya dönüştü. Kavrayışının –kişiliğinden de– derinliğini ilk kez işkence hakkında konuşulurken, işkenceciler hakkında yaptığı değerlendirmeyle fark ettim. 'Görev uğruna işkence yapanlardan çok çekinmeyin. Korkutucu olanlar bunu işgüzarca bir alışkanlıkla yapanlardır...' Her iki tip işkenceciyle de karşılaşmıştı; ama bunu açıklayışı böbürlenmekten uzak, neredeyse alçakgönüllüydü. Karşısındakiyle yarışmayan, eşitliği gözeten keskin bir zekâya sahipti. Ama bu parlak zekânın kullanımı konusunda aynı fikirde olduğumuz söylenemezdi. Olaylara zekâsı ve aklıyla bakmıyordu; kördü sanki. Ne zaman uyarsam, "İnanç," diyordu. Uğruna hayatını feda etmeye hazır olduğu –adeta dinsel bir nitelik kazanmış– kutsal inancı aslında önüne isteyerek koyduğu bir engeldi; ve bu gözleri bağlı inanç, hiçbir şart ve koşulda –sürgündeki– hâkim politik tavrı, örgüt merkezinin uzaktan verdiği kararları eleştirmesine izin vermiyordu. Sosyalizmin bilinçten çok, inanç meselesi olmasını garipsesem de bir şey demedim.

Bilal'in duvarları ve dağları un ufak edecek yıkıcı bir yumruğu vardı, ama kullanmayı aklından bile geçirmiyordu. Gözleriyle karşılaştıkça, bakışlarında kendinden daha az akıllı kişilerin verdikleri kararlara boyun eğmek zorunda kalan bir entelektüelin dramatik yazgısını okuyordum. Bir keresinde inancın ufuk açan niteliklerinden söz edecek oldum, başını sallayarak, "Biz inancımızı acılara karşı koymak için kullanıyoruz," dedi. Soylu, ama aptalca; inancı gelecek kurmak yerine, bugüne katlanmak için tüketmek... Sorun, solun –hem kendisi, hem de karşıtları için– bir özgürlük ahlâkı edinmesinde yatıyordu. Oysa Bilal, ahlâkî cesaretle yönlendirilmemiş inancın her zaman sıradan, kokuşmuş bir siyasete dönüştüğünü, politik içgüdülerimizde entelektüel bir temizliğin gerekli olduğunu söyleyecek kadar da açıksözlüydü. Etkileyici biriydi, özellikle de benliğini yok sayışındaki soylulukla.

Hemşire: Bilal ve Semra'nın dışında, evdeki toplantılara katılanlar sık sık değişiyordu. Çoğu, bir-iki kez boy gösteriyor,

sonra yerlerini yenileri alıyor, bu yüzden kimseyi yeterince tanıyacak vakit kalmıyordu. Ama otuzlarındaki hemşire; onu daha ilk gördüğüm anda ilgimi çekti. Hızlı yaşlanmış bir yüzü, utangaç bakışları ve utangaç bir sesi vardı. Bir süre sonra daha da ilginç bir şeyin farkına vardım: Kimsenin gözlerine bakmıyordu. Varlığı kat kat utangaçlıkla sarılıp sarmalanmış, kararlı bir isyancı! Bu bana hem komik, hem de şaşırtıcı geldi. O sıralarda İstanbul'daydım, daha öncekilerden farklı olarak ikinci toplantıda onunla dost olmaya koyuldum. Onkoloji hastanesinde çalıştığını söyledi. Yıllar boyunca kısa bir süre sonra ölüp gidecek insanlarla birlikte olmak onda garip bir beceri geliştirmişti: Karşısındakinin gözlerine bakar bakmaz ne kadar zamanı kaldığını kestirebiliyordu. Ölümün içine yerleştiği gözleri sürekli seyretmek onu bir falcı yapıp çıkmıştı sanki. Sonra onu asıl utandıran şeyin, yaşama böylesine inanırken ölümle kurduğu bu garip, kuşku uyandırıcı yakınlık olduğunu sezdim. Kendisini Azrail gibi hissediyor olmalıydı. Aslında benzer bir durumla dağdayken karşılaşmıştım. Siperlerde sık sık, ilk kim ölecek diye düşünür, çoğu kez de utanç verici bu oyunda oldukça başarılı olduğumu keşfederdim.

Ölüm: Yakınımızdaysa bizi falcı yapar... Bunu ona da söylemeye karar verdiğimde ortadan kayboldu. Bir hafta sonra, içinde dört numaranın bulunduğu kâbusla yeniden karşılaştığımda, bu ufak tefek hemşireyi neden önemsediğimi çözdüm. Eğer dostluğumuzu biraz daha şekillendirebilseydik, siperler yerine, düzlükte karşılaşsaydım, acıyarak saçını okşayacağım zayıf bir kızı öldürmüş olmaktan ne kadar pişman olduğumu itiraf edecektim ona. Rahatlatacağını bilsem, onun kadar çok ölü gördüğümü de söylerdim; bazen o kadar çok ceset olurdu ki, üçer üçer sayardık onları.

Elif: Onunla ilgili haberleri, rastladıkça gazeteden, ya da arada buluştuğumuzda onu hâlâ 'seninki' diye adlandırmaktan vazgeçmeyen Talat'tan alıyordum. Eski kocası Temmuz sonunda yurtdışına kaçınca neredeyse her gün gazetelerde yer alır oldu. Sedat'tan ayrılmış olmasının onu kocasının yarattığı skandaldan kurtarmaya yetmeyeceği açıktı. İki kez savcılığa ifade

vermeye çağrılınca, bu kez manşetlere taşındı. Basın için harika bir malzemeydi: Para ve yeni boşanmış güzel bir soprano! Hangi gazete böyle birinden vazgeçerdi ki? Vazgeçmediler de; günlerce manşetlerde kaldı ve umutsuzca kocası ve ortakları tarafından içi boşaltılan bankayla ilgisinin olmadığını kanıtlamaya çalıştı. Sonunda konu, Elif'in boşanırken aldığı az sayıdaki emlâkın, evliliklerinin ilk yıllarında ortaklaşa edindikleri mülkler olduğunun anlaşılması üzerine kapandı. Boşanma gerçekti; hileli bir mal kaçırımı da söz konusu değildi. Savcılık da aynı kanıya varmıştı. Anlaşılan magazin dergilerinde sık sık birlikte göründüğü avukatı, mal paylaşımında akıllıca davranmıştı. Basın, Elif'in yüzünün eskidiğine karar verince konunun peşini bıraktı.

Talat: Artık arada bir konuşuyorduk, oldukça seyrek. O da değişmişti; hayatını en az iki kez kurtardığım adam, F tipi cezaevleriyle ilgilenen birinden uzak durmaya kararlı görünüyordu. O zaman askerlik arkadaşlığından, ilişkilerine dikkat etmesi gereken işadamlığına terfi ettiğini anladım. Kim bilir, belki de polis dostları uyarmıştı onu. Yine de bir kez birlikte yemek yedik; saat on gibi kızlarla buluşmak üzere hesabın yarısını ödeyip evine döndü. Kokaine içki gibi alışmıştı.

Aşk: Aşkın, terk edilmesi gereken bir zorbalık olduğunu bu dönemde keşfettim. Elif'i, kendimden bile saklayarak, gizli gizli özlüyor, özledikçe de aramıza aşamayacağım yüksek duvarlar örüyordum. Buna rağmen ona koşup hüznüme utanç da katmamak için kendimi zorlamam gerekiyordu zaman zaman. Sonunda, hep burnumda tüten kışkırtıcı kokusu o yüksek engelin ardında kalınca, kendimi koklamaya başladım. Bir süre sonra artık sadece etimin kokusunu duyuyordum. Sonunda kendim olmuş, onu tenimden silip atmıştım. Kendim oldukça da, kendimi hazla kendime sunuyor ve bir hayat ediniyordum. Pek tatlı olmayan, ama kokusu, dokusu, tadı bana ait olan bir hayat...

Yazmak: Düzenli olarak yazmaya da o zaman başladım. Önceleri kararlıydım; Elif'i satırlarımdan olabildiğince uzak tutacaktım. Sonra bu çabanın hem anlamsız, hem de yazdıklarımı sınırlayan, cümlelerimden acı ve mutluluğu sıyırıp atan bir etkisi ol-

duğunu kavrayarak bundan vazgeçtim. Eğer birisi hakkında yazmaya başladıysanız, bu zaten onu sonsuza kadar kaybetmişsiniz demekti. Ancak Elif'i kaybetmek dünyayı bir merceğin ardına koyuyor, özlemi ve –ikizi– acıyı büyütüyordu. Bir süre sonra ayrılığın fiziksel belirtileri de bir bir ortaya çıkmaya başladı: Birsen'e bakılırsa, aşkı gömmek iyi gelmişti; eskisine göre çok daha yakışıklıydım şimdi. Daha az yiyordum; hüzünle besleniyor, sabahları yüzümü hüzünle yıkıyordum. Kimseyle Elif hakkında konuşmadım. İdamların şafakta yapılması gibi, itiraflarımı karanlıkta, yazacaklarımı düşünürken yapıyordum. Tıkandığımda, yazacaklarımın tükendiğini hissettiğimde tıpkı daha iyi ötsün diye saka kuşlarının gözlerini nasıl oyarlarsa, ben de acımı arttıracak, özlemimi keskinleştirecek anıları bulup çıkarıyordum belleğimden. Bu yola bir ara o kadar çok başvurdum ki, sonunda resimsiz bir bellekle kalakaldım; artık istediğimde Elif'i kirpiklerimin arasındaki karanlığın içinde yaratamaz olmuştum. En büyük zenginliğimi, benzersiz bir albümü işte böyle yitirdim.

Polis bu sırada boş durmuyor, harıl harıl çalışıyordu. Ev iki kez basıldı. İlkinde turdaydım; arama sırasında bavulda bulunan tabancam o gün evde toplantı yapan herkesin tutuklanmasına neden oldu. Silahın beylik tabancam olduğunu kanıtlamam bile, Terörle Mücadele'dekilerin 'elebaşı' dediği iki komite üyesinin, haftalarca tutuklu kalmasını önleyemedi. Semra, şans eseri baskın sırasında dışarıdaydı ve badireyi tutuklanmadan atlatmış oldu. Ben? İstanbul'a döner dönmez yirmi dört saat gözaltına alındım. Film oyuncusu kadar yakışıklı bir komiser, uzun uzun sorguladıktan sonra –çekmecede bulduklarında, tıpkı tabanca gibi, bana ait olduğuna inanmakta zorluk çektikleri madalyamı iade edip– salıverirken tehditler savurmaktan geri kalmadı. "Senin gibi bir vatansever, bu millet düşmanlarının arasında ne arıyor?"

Biraz düşündüm, sonra bulabildiğim en doğru, en içten cevabı vererek, "Galiba kendimi," dedim.

Yüzüme bakakaldı. Göz göze geldik. Ne demek istediğimi anlamıştı. Çünkü ikimiz de insan öldürenlerin o sözsüz, ama belirgin dilini konuşuyorduk.

Seniha Hanım, girip çıkanın belli olmadığı yan dairede neler olup bittiğini doğal olarak çok merak ediyordu. Semra'ya bakılırsa, Elif'ten aldığı parayı belli aralıklarla, dilim dilim vermekte devam eden komşumuzun bu merakı polisinkini aratmayacak kadar rahatsız ediciydi. Ben pek aldırmıyordum. Semra'ya parayı dert etmeden almasını, borcu üstlendiğimi söyledim. Feride'ye gelince, hali endişe verecek kadar sakindi. Arada bir birlikte gezintiye çıktığımızda sıkı sıkıya tuttuğu elimi bırakmadan sessizce gülümseyerek yanımda yürüyordu. Bir süre sonra kimseyi rahatsız etmeyen bu sükûnete ben de razı oldum ve endişelenmekten vazgeçtim. Oysa tavırları oldukça garipti; en çok da hiç bırakmayacakmış gibi elimi tutuşu.

İlk adım: Eylül, F tipi cezaevleri tartışmasının kapalı mekânlardan açığa çıktığı ay oldu. Yaz ayları boyunca oluşturulmaya çalışılan kamuoyunun tepkisi şimdi merakla bekleniyordu. Sonuç hayal kırıklığı oldu. Birkaç gazete ve derneğin dışında, kimse haftalarca süren çalışmalarla oluşturulan eylemlerle ilgilenmedi. Kamuoyu dediğimizin, çoğunlukla, bayağılaşmış düşünceyi bağrına basma eğilimi olduğu gerçeğini öğreniyorduk. Çevremde birbirinin ardından asılan yüzlerin gerisindeki endişeyi anlıyordum. Benmerkezci umursamazlığa duyulan tepkiyi –ortak kaderimizmiş gibi– onlarla paylaştım; özellikle de Semra'yla. Ekim başında tam beş kilo vermişti, artık kendisini andıran birisiyle karşılaşıyordu aynaya baktığında. Ona sağlığına dikkat etmesini söyledikçe, öfke dolu gözlerle başını sallıyor, Tuncer'i anlatıyordu. Murat'ıysa neredeyse unutmuştu. Bir çocuğu olduğunu ben hatırlatıyordum ona.

Trajik olaylar, aylar sonra Piraye'yle tekrar buluştuğumuz gece başladı. 9 Ekim'de. Onunla neden onca aydan sonra yeniden bir araya gelmek istedim? Aradığında Piraye'ye bunu sormadım. Kendime sorsaydım, Elif'le olduğum süre boyunca onu atlattığım için özür dilemek, der miydim? Belki derdim, ama bu aptalca bir mazeret olurdu. Görünürde sorunun tek cevabı vardı: Kadınları özlemiştim. Ancak saat daha on bire gelmeden, ikimiz de yeniden başlamanın iyi bir fikir olmadığını anlamıştık; birbirimizden saklamaya kalkışmadan açık açık utanı-

yorduk: Piraye, onu aylarca aramayan bir erkekle buluştuğu ilk gece tekrar yatma fikrinden, bense daha uzun bir süre Elif'ten başka bir kadınla yatamayacağımı kavradığım için.

Oysa yaptığım aptallıktı: Çünkü Elif'le beni birbirimize bağlayan düğüm çözülmüş, sadakat ile acı arasındaki denge –acının aleyhine– çoktan bozulmuştu. Piraye'nin tadını unutmadığım bedeni, becerikli parmakları beni pekâlâ acının tutsaklığından kurtarabilirdi.

On birde utancımızı daha fazla uzatmadan, bir daha buluşmamayı düşünerek ayrıldık. Bütün geceyi iki kadehle geçirdim; artık bir bedeviye ait o doymak bilmez içme isteğimi kontrol edebiliyordum. Yemek boyunca utanç duymadığım tek şey bu oldu.

Trajedi ve ilk perde: Gece yarısı sokağa sapar sapmaz dipte, merdivenin kırıldığı düzlükte toplanmış, içe değil, dışa doğru hareket eden kalabalıkla karşılaştım. Önce içgüdüsel, denetimsiz o ilk korkuyla baş etmem gerekti. 'Hayır, polis değil!.. Bu bir felaket; içinde tanıdığım birinin ölümünü barındıran, başka tür bir felaket...' Korkunun ardından zihnimi acıyla elektriklendiren titreşim bu oldu. Ardından Seniha Hanım'ın ölüm ilamına benzeyen o zehirli haykırışı düşüncemi hayalin katlanılabilir aldatıcılığından gerçeğe dönüştürdü. 'Acı çekeceğim...' Semra? Belki de Feride? Kim? İçimi parçalayan bıçaksı merakla, koşarak bahçeye girdim.

Feride'ydi; ölüydü. Hasan ve köpeği kadar. Cesedi, savcı gelinceye kadar bekletilmek üzere, kendini astığı ağacın altında boylu boyunca uzatılmıştı. Yana yatmış başını, alay eder gibi dışarı sarkmış dilini, kırık boynunu, ipin boğazında bıraktığı mor izi, açık, mutsuz gözlerinden gözyaşı gibi süzülüp toprağa karışan yazgısını ve –birlikte yürüyüşe çıktığımızda sol elimi sıkı sıkıya, beni bırakma diyerek tutan sağ elini– her şeyi bir anda gördüm.

Ne kadar öyle ayakta durarak Feride'nin sağ eline baktığımı hatırlamıyorum. Bir süre sonra Mevhibe Hanım'ın muhabbet kuşlarını duydum. Hepsi bir ağızdan ağıt yakar gibi çığlıklar atıyorlardı. Semra kolumdan tutarak beni çekince kımıldadım.

Ufak tefek, esmer bir kadın daha ölmüştü; ufak tefek, çelimsiz bir erkek çocuğunun ölümüne dayanamadığı için. Ya köpek?

Ayrıntıları, geride bıraktığı nottaki isteğine uyarak onu, Hasan'ın yanına defnettiğimizde öğrendik. (Böylelikle yerin altında bile olsa çocuğuna kavuşmuş oldu.) Haftalarca önce ilaçlarını almayı bırakıp, Pamuk'u okuldaki bir öğretmen arkadaşına evlatlık vermişti. Kız öyle dedi: "Evlatlık... Çok ısrar etti." Çok! Anahtar sözcük, her şeyi anlatan buydu. Dünyanın bütün mutsuz çocuklarının annesi kız kardeşim, kararını vereli çok olmuştu. Ağacı da bu arada seçmiş olmalıydı. Sonra sabırla, hiçbirimize fark ettirmeden düzenlemeleri yapmıştı.

Haftalarca köpeğine yer arayan bir ölüyle el ele yürümüş, ama zihninde filizlenen intiharın kokusunu –ölümünkini alabilirken– alamamıştım.

Bütün hafta boyunca Feride'nin sağ elini düşündüm; iki kez rüyama da girdi. Eğer tuttuğunda bırakmasaydım, o ağaca çıkmasına engel olabilir miydim? Soru buydu. Neşe Berkmen'e telefon ettim sonunda. 'Kim bilir,' dedi. 'Muhtemelen olamazdın.' Hafta sonunda İstanbul'dan ayrıldım. Ürgüp, Göreme ve biraz içki, üç gün içinde Feride'yi unutturdu bana. Sorumlu olmadığı ölümleri aklında tutmayan, eleyen, iri gözenekli bir bellek; benimki böyleydi anlaşılan. On gün sonra Seniha Hanım da evlat acısını yıllardır görmediği akrabalarıyla birlikte çekmek için Trabzon'a gidince, Feride su lekesi gibi kayboluverdi.

Ve açlık: Grevler Ekim'in sonuna doğru, hemen hemen bütün cezaevlerinde aynı anda başladı. Perde, uzun hazırlığın ardından sonunda açılmıştı; aylardır seslerini bir türlü duyuramayanlar, şimdi açlıktan ölerek yapmaya çalışacaklardı bunu. Ölüm, kendi ölümlerini, karşılarındakilere yok oluşun dehşetini hatırlatacak bir silah olarak kullanmaya kararlı insanların ağzında, herkesin duyacağı, kulakları sağır edecek bir çığlığa dönüşecekti... Her geçen gün kendi sonlarına doğru yavaş yavaş, ama kararlı bir hızla ilerleyenler, aç karnına, hep bir ağızdan bağıracaklar... Yazılanların, anlatılanların ve tasarlananların odağında, hatta soluduğumuz havada ölüm ve ölüm fikri vardı. Tanrı'ya gün doğmuştu; görünürde herkes güzelliği-

ni hatırlatmak için yarışıyordu. "Ölüm –aylarca onunla koyun koyuna yatmış, hayattan, yaşamaktan epeyce uzakta kalmış biri olarak– bana bile kabul edilmesi zor bir fikir gibi geliyor," dedikçe, Semra, "Başka ne yapabilirler, o tabutluklara diri diri tıkılmamak için," diyordu. "Aklına gelen bir şey varsa söyle?"

Epeyce düşündüm, ama söyleyecek bir şey bulamadım. Tabii, 'Vazgeçin, esas olan yaşamaktır,' demenin dışında. Ama bu, Tuncer gibi karşılaştıkları sağırlıktan bıkmış, neye mal olursa olsun kulak zarlarımızı yırtacak keskin bir çığlık atmaya kararlı olanları etkilemezdi. Ölümün ağıtını yakmaya yeminliydiler. Ya ötekiler? Karşıdakiler! Onlar da, diri ya da ölü, dünya nimetlerinden vazgeçmiş bu bir avuç karnı aç ağıtçıyı, o hücrelere tıkmaya kararlıydılar.

Akrabalık: Toplantılarda, gösterilerde Semra'nın yanında olmaya, onu dayaktan korumaya çalışıyordum. Polislerden bazılarıyla karşı karşıya gele gele, tanıdık olup çıkmıştık. Yüzü sivilceli olan biri, nedense hep Semra'nın peşindeydi; vurmak için atıldığında araya giriyor, darbeleri önlüyordum. İki kez kısa süreler için gözaltına alındım. Dosyamdaki bilgiler ifade alanları şaşırtıyordu. Bir seferinde, "Açlık grevinden sana ne ulan?" diyen birine, "Bütün açlar akrabamdır," diye cevap verdim. Haksız da sayılmazdım. Sayısız kez aç kalmamış mıydım?

Ağıt: 19 Aralık'a kadar kesintisiz sürdü. Ağıtçılar aç, dinleyenler sağır, seyredenler ise kaygılıydı. Tuncer de ağıtçılardan birisiydi. O sabaha karşı Semra'nın telefonuyla aldım haberi. Gece, Murat'ı görmeye gitmiş, vakit geç olduğu için dönmekten vazgeçerek kayınvalidesinde kalmıştı. 'Hapishanelere duvarlar, çatılar yıkılarak giriliyor...' Hemen Ümraniye'ye koştuk. Ama polis yolları kesmişti; hem de hepsini. Cezaevine yaklaşamadık bile. Kilometrelerce ötede atılmasına karşın, bizi durduğumuz yerde bile ağlatan gazın altında, susturulmaya çalışılan açların yaktığı ağıtların ritmini bozan silah ve bomba seslerini dinledik.

Anneler: Arada bir, genellikle ambulanslar geçerken oluyordu; kalabalık haykıran bir annenin çığlığının ardından ileriye atılıyor, ama polisin cop darbeleriyle her seferinde geriye püs-

kürtülüyordu. Anneler, çocukları söz konusu olduğunda, dünyanın en eğitimli askerlerinden daha dayanıklıydılar. Ne kafalarını ve kaburgalarını kıran coplar, ne de içindeki çocuklarını görmek için yolunu kestikleri ambulansların üzerlerinden geçip gitmesi; hiçbir şey onları yıldıramıyordu. Çoğu ellisindeydi, aralarında yetmiş yaşında olanlar da vardı; gelgelelim polis –insanı utandıran bir– eşitlikten yanaydı; vururken kesinlikle yaş ayrımı yapmıyordu. Çizdikleri görünmez hatta yaklaşan –kim olursa olsun– dayak yiyordu: Genç yaşlı, erkek kadın, sağlam sakat; fark etmiyordu. Öfkesini yirmi dört saat ayakta tutabilen, yaklaşan herkesi –gerekirse arkasından koşarak– mutlaka coplayan birisine, "O çok yaşlı," diyecek oldum. "Burası belediye otobüsü mü lan," diyerek bir yumruk savurdu. Adama bakakaldım. Acaba otobüste rastladığı yaşlı kadınlara yer veriyor muydu?

Neredeyse dört gün orada ayakta bekledik. Yorgunluktan yere yığılıncaya kadar ayakta duruyor, ıslanıyor ve sık sık –yemek yer gibi– dayak yiyiyorduk. Dehşet verici olan, annelerdi; o dört gün boyunca insandan daha başka bir tür olduklarını kavradım; insanların, bu denli yoğun bir acıyı taşımak için tasarlanmamış olduğunu bildiğimden varıyordum bu kanıya. Paylaşılmayan neydi? Aslında ortada üzerinde herkesin anlaşmaya vardığı ortak bir istek vardı: Aç ağıtçıların ölümü. Sorun uygulamada ortaya çıkıyordu. Sağırlar, ağıtçıların kendi başlarına, kendi iradeleriyle ölmelerine izin vermek istemiyorlardı. Eğer açlar ille öleceklerse, onların değil, tokların istediği biçimde olmalıydı bu ölüm. Kim bilir, belki de ölmeden önce açlara son bir kez yemek vermek istiyorlardı. Her türlüsüne karşı olduklarından, ölme özgürlüğüne de karşıydı toklar...

Tuncer: Semra'nın hayatını değiştiren adamın izini, daha doğrusu bir zamanlar adı Tuncer olan bir erkekten arta kalanları, ancak bir hafta sonra bulabildik. Bir ara Semra'ya cesedi görmemesini söylemeyi düşündüm, ama sonra vazgeçtim. Ertesi gün, hayatım boyunca hep sevdiğim tek kişiyi elimden alan adam tabuta yerleştirilirken kimseye fark ettirmeden elini tutup sıktım. Açlığın kemire kemire küçülttüğü, 'hayata döner-

ken de' eski bir bez parçası gibi dağılıveren bedeni, buz gibiydi; vücudunun çoğu gibi yandığından, avucunda da deri kalmamıştı. Hemen hemen her konuda olduğu gibi, dostluk kurmakta da geç kalmıştım. Tuncer bu yüzden içten dostluğuma karşılık veremedi. Zaten bir yüzü de yoktu; şakağından giren bir mermi, unuttuğum yüzünü dağıtmıştı. Semra'ya gelince, belleğinde kalmasını istediği dokunuş bu olmamalı diye düşündüğünden, Tuncer'e baktı, ama insanlığı sevmeyi seçen kahramanına son kez dokunmadı.

Tuncer'i gömmemizin ardından Semra, Murat'la kayınvalidesine gitti. Ben eve döndüm. Birsen, zaten durgun olan işleri bir-iki hafta tek başına götürecekti. Arkadaş olduğumuzu tekrar hatırlayan Talat'ın çağrılarına cevap vermedim. O zengindi ve türdeşleri gibi sağırdı. Sevgi, bir gece habersiz ziyaretime geldi. Birbirimize sarıldık. Eskiden olsa kollarında ağlardım, ama ağlayamadım. Kal deseydim, benimle kalacaktı, kal da demedim. Eskisinden kopmuştu, yenisinde de pek oyalanmadan, hayatımdan çekip gitti. Elif'ten ise hiç ses çıkmadı.

Harika ülkemiz: Ocak'a kadar geçen süre boyunca ölümlerin dehşetiyle biraz duymaya başlayan kulaklar, yeni yıl heyecanıyla tekrar sağırlaştı. Yılbaşı gecesi evde tek başıma otururken radyodaki genç spikerin sesi neşeyle titriyordu: "*Herkes eğlensin... Harika bir ülkede yaşıyoruz çünkü...*"

Yeni binyılın, ölülerle uğurlanan ilk yılı bitiyordu; o geceyi içerek ve yazarak geçirdim. Galiba uzun uzun ağladım da; sanki hüzünlüymüşüm ve harika bir ülkede yaşadığımı unutmuşum gibi.

O gün yazdıklarımın başına 1998 Mayısı'ndaki ilk seansta Neşe Berkmen'in suratına bir tokat gibi savurduğum şu cümleyi ekledim:

'Benim kadar acı çekmedikçe, Tanrı'ya inanmamı beklemeyin benden...'

Geçmiş Zaman
(Nisan - 1999)

- Seans -

"O kış hep kavga ettim; daha doğrusu yavaş yavaş kavga etmeyi öğrendim; böyle demek daha doğru olur. Kolumun, bacağımın incinmesine, sağımın solumun morarmasına aldırmadan –soluk alır gibi– sürekli kavga ediyordum. Ederken ötekilere göre önemli bir üstünlüğüm vardı bence; açık, apaçık olmak: Daha kavganın başında dövüşürken kendimi hiç sakınmayacağımı, en sonuna kadar gideceğimi karşımdakinin anlamasını sağlıyordum. Kavga etmeyi birkaç yumrukta bitecek bir itişme olarak almıyor, uzun, kesin bir sonuca ulaşması gereken bir yolculuğa benzetiyordum. Sabırla, üstünlüğümün onaylanması gerekli bir tırmanış ya da...

"Kimlerle mi? Herkesle kavga ediyordum; çoğu kez de benden büyük olanlarla. Yaşıtlarımı kolayca dövdüğüm için genellikle sert, belalı sayılan balıkçılara bulaşır olmuştum; rakiplerimi onların arasından seçiyordum. Balıkçılarla bütün kış, neredeyse her gün kavga ettim. Öfkelenmeden, iyi bildiğim, emek vererek öğrendiğim bir işi yapıyormuş gibi kavga etmem onları önceleri şaşırttı. Korku arkadan geldi. Korkularının nedenini anlıyordum. Kimse sonu belirsiz, nedeni de belli olmayan bir

kavganın tarafı olmak istemiyordu. Sonunda tek tek pes ettiler. Öyle ki, bir süre sonra bazıları rahat bırakmam karşılığında balık verir bile oldu... Babaannem ve Semra başta beni bu yeni alışkanlıktan vazgeçirmeye çalıştılar, sonra, yüzümdeki yaralar kaybolunca peşimi bıraktılar. Artık kavga etmede ustalaşmış, yara bere almaz olmuştum. Ustalaştıkça giderek daha az kavga eder oldum. Oysa boyum her ay en az bir santim uzuyordu...

"O kış trenden kimse inmedi, tabii köşeden sokağa sapan da olmadı. Yine de akşamüstüleri, okul bittikten sonra Haydarpaşa Garı'na gidiyor, trenden inenler arasında babama benzeyebilecek birini gözüme kestiriyor ve onu evine kadar izliyordum. İzlediklerimden bazıları evlerine gitmiyordu; trenden iner inmez ya meyhaneye, ya da kahvehaneye kapağı atanlara da rastlıyordum. Hava çok soğuk değilse, yağmur da yağmıyorsa, bazen kapıda dışarıya çıkmalarını beklerdim... Bahara doğru iki baba adayı bulmuştum; ikisi de evliydi. Uzun boylu, hafifçe aksayarak yürüyenin, benden küçük bir oğlu vardı. Üç ay kadar da oğlanı uzaktan izledim. Hatta bir keresinde mahalledeki öteki çocuklarla başı derde girdiğinde ona yardım etmeye bile kalkıştım. Ama o, ötekilerle birlik olup üstüme saldırdı. Neyse, babasının hatırına çocuğa da, ötekilere de dokunmadım. Ama, 'Aylarca peşinden koştuğum bu sıska, kardeşim olamaz', böyle deyip, kardeş edinmekten vazgeçtim. Çünkü sıska, hem kalleş hem de nankördü...

"İstasyona gitmekten vazgeçmemin nedeni galiba bu olay oldu. Zaten o yaz yeni bir eğlence bulmuştum. Geceleri, babaannemle Semra uyuyunca dışarı çıkıyor, rastladığım ilk belediye otobüsüyle doğruca Osmanbey'e ya da Bağdat Caddesi'ne gidiyordum. Bir buçuk ayda en az elli arabayı, tıpkı sığır damgalar gibi damgalayıp plakalarını çaldım. Hem bir oyun, hem de bir tutkuydu bu. Öyle ki, bazılarını saklandıkları garajlarda, bahçelerin kuytu köşelerinde bile buluyor, çakımla üstüne adımı kazıyarak işaretimi bırakıyordum: U. M: Uzun Mızrak. Kod adım buydu...

"Sonunda olaya polis el koydu; iki kez pusuya düşmekten son anda kurtuldum. 1980'de sokaklarda polislerle birlikte as-

kerler de vardı. Tabii böyle olması durumu daha da tehlikeli kılıyordu. Bir keresinde afiş astığımı sandıklarından, arkamdan epeyce ateş ettiler. İsterseniz bunu, atlattığım ilk ölüm tehlikesi olarak kaydedebilirsiniz...

"Eğer Gülhayat'a rastlamasaydım, tehlikeye rağmen belki bir süre daha araba damgalayıp, sürümü büyütmenin peşinde koşardım. Ama onunla karşılaştığımda hayatımın bir dönemi sona eriverdi. Taksi durağında gördüm onu; oldukça uzaktan. Yanında durduğu taksinin şoförüyle tartışıyordu. Ters yöne gidiyordum, vazgeçip onlara doğru ilerledim; neden mi? Bilmem; galiba Gülhayat uzaktan çocukken âşık olduğum, cüce bebek doğuran o talihsiz kadını andırıyordu. Adam, vurmak için elini kaldırıncaya kadar araya girmeyi düşünmemiştim. Kadının yüzü soluktu, ama şoförden daha uzun, daha güçlü görünüyordu. Bu yüzden ilk tokatta yere düşünce çok şaşırdım. Kavgaya karışmama şoförün tokatla yetinmemesi, tekme de atmaya kalkışması neden oldu. Ben kendi hesabıma, yere düşene, kalkıncaya kadar asla vurmazdım. Kavga anlayışıma tersti. Ayağını kaldırınca, adama kadını bırakmasını söyledim. Şoför bana yan gözle bakıp, sonra gözlerini yerde ağlamakta olan kadından ayırmadan küfretti; gülüyordu da. Ciddiye alınmaya değmeyecek kadar küçük olduğumu düşünmüş olmalıydı. Ben de, adamın ağzını, ardından burnunu dağıttım, sonra da arabasıyla bizi kadının evine kadar götürme cezası verdim...

"Tekmelenmekten kurtardığım kadın otuz yaşlarındaydı: Beyaz tenli, ince, ama dolgun göğüslüydü; dudaklarını canlı bir kırmızıyla boyamıştı ve tıpkı bir türlü aşkımı itiraf edemediğim eski sevgilim gibi yalnız yaşıyordu. Güzel? Bilmiyorum. Arabada, boyunun uzunluğu dışında mahalledeki kadına pek benzemediğini görmüştüm görmesine, ama bir erkek için yatabileceği her kadın güzel değil midir? Onu canım istediğine göre güzel olmalıydı...

"Şoförün tokat attığı yanağı hafifçe şişmişti. Üsküdar'daki evine vardığımızda ilk işi yanağına buz, bardağına içki koymak oldu. Daha önce hiç içki içen kadın görmemiştim. Bana da ikram etti. Kararsızdım, kararsızlığımı görünce, 'Hadi, o herifi

marizleyen içki de içer,' diyerek bardağı elime tutuşturuverdi. Ben de böylelikle ilk kez içki içmiş oldum. O gece onunla yattım. Daha doğrusu o beni koynuna aldı. Neden? Sonradan düşündüğümde Gülhayat'ın bu davranışı için, kibarlığından başka bir neden bulamadım. Onu kurtardığım için bana teşekkür etmek istemiş, yoksulluğu yüzünden verecek bir şey bulamayınca –en değerli şeyini– bacaklarının arasını ikram etmişti...

"Çoğu erkeğin aksine, ilk kez bir kadınla yatıyor olmak o gece o kadar da heyecanlandırmadı beni. Gülhayat yataktan kalkıp yıkanmaya giderken daha önce kaç kadınla yattığımı sorduğunda, onun ilk olduğunu söyledim; bu cevap onu epeyce şaşırttı...

"O geceden sonra iki hafta boyunca birkaç kez onu ziyaret ettim. Arada sırada evde, çoğunlukla Kadıköy tarafında iş tutan bir fahişeydi; ama ben durumu ancak üçüncü hafta, evde başka erkek olduğu için kapıdan geri çevrildiğimde anladım...

"İlk haftalarda sevişirken becerikli olmadığımı düşünüyordum... Gülhayat'ın altı ay boyunca bir kere bile orgazm olduğunu hatırlamıyorum. Kim bilir, belki de hayatı boyunca hiç orgazm olmamıştı. Ama bunun üstünde durmuyordum. Sanırım kadınların sevişirken inleyip, çığlıklar atmasının filmlere özgü bir durum olduğunu sandığımdan... Ama ikinci ay dolduğunda, sevişmekten aldığım zevkin giderek artmakta olduğunu fark etmiyor da değildim. Gülhayat'ın cömertlikle sunduğu cinselliği, bir katırınki gibi uykudaydı; sevişirken onu beklemem, düşünmem, onun için kaygılanmam gerekmiyordu. Bacaklarının arasındayken istediğim her şeyi, istediğim zaman, istediğim gibi yapmakta özgürdüm. Hayasız bir hoşgörüsü vardı...

"Aslında yatakta bir kadına canın istediğinde, istediğini yapabilmek, aynı anda birden fazla kadınla sevişmek gibiydi. Bunu da onunla öğrendim ve çok geçmeden cinsel iştahımın kölesi olup çıktım... Cinsel organı bir erkeğe ne katar? Zevk, neşe, haz, üstünlük duygusu? Bence en çok baba olma olanağı... Gülhayat'ın her sevişme sonrası –sanırım benim gibi bir oğlan doğurmaktan korkarak– koşa koşa yıkanmaya gidişi düşündür-

dü bunu bana. Babalığa en yakın olduğum dönemin, çocukluktan erkekliğe adımımı attığım yıl olması sonradan hep güldürmüştür beni...

"Gülhayat'ın da öteki fahişelere benzeyen bir hikâyesi vardı: On dokuzunda, sevdiği adamla evlenebilmek için Gebze'den, evden kaçmıştı. Kaçışını anlatırken duyduğu pişmanlığı şimdi bile hatırlıyorum. Uğruna çok sevdiği anasını terk ettiği adam onu resmi nikâhına almamış, üstelik de ikinci yılda parasızlıktan başından atıvermişti... Ufff... İçinde üç 'f' olan bu sözcük Gülhayat'ın sonradan ağlayarak geçirdiği sekiz yılın kısa özetiydi. O tek kelimelik cümle, hâlâ on sekiz yıldır duyduğum, okuduğum en etkili cümle olma niteliğini koruyor. Sadece bu nedenle onu tanıdığım iyi yazarlardan biri olarak hatırlıyorum. Tanrı, çoğumuza yaptığı gibi bu büyük yazara da oyun oynamış, onu, gülümseyen adının çizdiği resmin tam tersi bir hayata mahkûm etmişti...

"Benimle, para almadan –hiç de orgazm olmadan– neden altı ay birlikte oldu? Beraberliğimizin nedenini daha başında keşfetmiştim: Rüya uydurabilme yeteneğim... Gülhayat hiç rüya görmez, rüya görenlere imrenir, onları üstün yaratıklar olarak sınıflandırırdı. Ona bakılırsa rüya görememek kısırlık gibiydi. Daha ilk gece, esnek, geniş rahmine saçtığım tohumlarımı yıkamaktan döner dönmez ilk sorusu rüya görüp görmediğim olmuştu. Rüya uydurmaya, rüyaları önemsediğini, bu yolla istediğimde bacaklarının arasına tekrar girebileceğimi anladığımda başladım. Sanırım bu, yazmaya başlayışım olarak da kabul edilebilir. Neden mi? Yazmak aslında uydurmak değil midir?.. Ona gideceğim günler bir-iki rüya tasarlıyor, sevişmemizin ardından Gülhayat banyodan döner dönmez, daha sormasını beklemeden anlatmaya başlıyordum...

"O benim ilk okurumdu. Çok soru sormayan, anlattığım her şeye hayran olan, gerçek, sadık bir okur. Size kölem yok demiştim; yanıldığımı kabul etmeliyim. Sanırım o benim daha on yedime girerken edindiğim bir köleydi...

"Gülhayat, o kış sonunda aylardır teklifini yenileyen, vapur işletmelerinden emekli bir adamla birlikte Eskişehir'e taşındı.

Aslında gitmek istemiyordu; adam yaşlıydı ve pek rüya görmüyordu. Ama ona resmi nikâh ve yeni bir hayat önermişti, bunu reddetmesi aptallık olurdu. Düşündükçe bu sonuca varıyordu. Onu ikna etmek için, içinde yolculuk ve göç olan birkaç rüya uydurmam gerekti yine de. 'Zaten rüyalar da böyle bir değişiklik öngörmüyor mu?' Sonunda bu sözlerle ikna oldu. Zavallı, dinleye dinleye sonunda kahve falına olduğu gibi, rüya falına da inanır olmuştu...

"Gitmesine neden mi izin verdim? Basit! Yeni bir kadınla tanışmıştım: Ehliyetsiz araba kullanırken yakalandığında suçunu üstlendiğim Rüştü'nün ablası. Avukattı, güzel sayılmazdı, ama zengindi ve çok güzel kokuyordu. Üstelik her seferinde yemek ısmarlıyor, hem de hediyeler veriyordu. Saat, gömlek, spor ayakkabı, güneş gözlüğü... Daha sayayım mı? Peki, sayıyorum: Başka bir yenilik de seslerdi. İçine girdiğimde inlemeye başlıyordu. Kimsenin onu benim becerdiğim gibi beceremediğini fısıldıyordu kulağıma. Kadın bedeninin işlenebilir bir maden olduğunu bana öğreten O'dur. İşte, size gerçekçiliğimle ilgili kesin bir kanıt. Gülhayat gibi hoş bir kadın yerine, yemek ve hediye... Ne dersiniz?"

"Demek ilk romanınızın o asil hanımefendisi Gülhayat, adını öykünüzdeki kadından alıyor?" 'Büst'ün sorusunu başımı sallayarak onaylıyorum. "Burjuvaziden bir çeşit öç alış mı?"

"Kimseden alınacak öcüm yoktu," diyorum. "Hele burjuvaziden hiç. Kime öfke duyduğumu, alabilseydim kimden öç alacağımı biliyorsunuz."

Kadın, 'Tanrı' demiyor. Merak ettiği rüyalarım. "Bana uydurmadığınız, gerçek bir rüyanızdan söz eder misiniz?" Söz etmeli miyim? Sayısız kez gördüğüm o huzur veren, nefes kesici görüntü... 'Büst', istiridyenin içindeki inciyi hissetmiş bir avcı gibi umutla atılıyor. "Hadi anlatın!" Anlatmayacağım. "Anlatın," diyor, ilk kez sertleşen sesiyle. Hiçbir zaman elle çizemeyeceğimiz o düşsel resim... "Dinliyorum."

"İnanılmaz bir resim: Pek yüksek olmayan, kızıl yapraklı ağaçlarla yanan bir tepe... Daha geride, arasında sedeften kulelerin gizlendiği, gölgeli ormanlarla kaplı yüksek dağlar. Fırtı-

nasız, ama bulutlu bir gökyüzü... Bazen dağın ardında batmakta olan güneşten yayılan ışığın bulutlardaki yansıması hiçbir ressamın yaratamayacağı, lâl rengi bir resim iliştiriyor bu gökyüzüne; bazen de dağın ardında bekleyen gün birdenbire doğuyor, sonra zirvede oluşturduğu ışık gölünden aşağıdaki yamaçlarına bir şelale gibi dökülüyor... Tepenin bu yanında sisler içinde küçük bir ova... Aslında havada toz gibi salınan sisin altında düzlük olduğunu ele veren hiçbir belirti yok görüntüde... Sisin ortasında, kalın, katı beyazlığı delmiş, puta benzeyen, kızıl bir ağaçtan oyulmuş, heykelimsi uzun bir direk var; belki de kurumuş bir ağaç... Tepesinde de tek ayağının üstünde duran, ne havalanan, ne de varlığı kalıcıymış duygusu uyandıran uzun bacaklı, bir kuş... Soldan sağa, sağdan sola resmi tarıyorum. Kuş –havada durmayı beceren şeytansı, küçük dinozor– kımıldamadan aynı şekilde duruyor. Her an uçabilir; öyle düşünüyorum, ama uçmuyor. Görüntüye eşlik eden hiçbir ses yok. Sessizlik bir renk gibi. Bir de o soğukluk var resimde: Hüzünlü bir soğukluk. En öndeyse bir tutam toprak. Üstünde kurutulmuş ellere benzeyen iri sonbahar yaprakları. Ve ben rüyayı gördüğüm süre boyunca sayıyorum..."

Sessizlik kalıcı olacakken 'büst' soruyor: "Kuş ne yapıyor?"

"Hiçbir şey," diyorum. "Hareketsiz..."

"Başka canlı?"

"Tek canlı o kuş..."

"Kaç kez gördünüz bu rüyayı?" Kuşkuyla kadının etkileyici yüzüne bakıyorum. Nereden bildi? "İki?.. Üç?.. Dört?"

"En az elli kez," diyorum.

Elli, kadını şaşırtıyor, hem de epeyce. "Hep aynı şeyi mi görüyorsunuz? Arada hiç fark yok mu?"

Var mı? Gözlerimi kapıyorum. Tepe, ağaçlar, sis, direk yapraklar ve o kuş... Hayır, her şey aynı.

"Fark yok," diyorum. "Her şey aynı. Donmuş bir film karesi gibi. Belki sadece renkler... Hafif ton geçişleriyle merkezden dışa doğru şaşırtıcı bir renk açılımları..." Gözlerimi kapıyorum: "Şimdi sanki her şey tek renk. Oysa bu doğru değil. Şafak kızılı, lâl, mürekkep rengi, badem rengi; limon, elma ve cennet ye-

şilleri, erguvan ve siyahtan çıkıp yine siyaha dönen mor... Resim dışa doğru patlayan coşkulu bir renk fıskiyesi..."

Gözlerimi açıyorum. Kadın ona anlattığım renkleri sıraya sokuyor. Sonra imkânsızlığını anlayınca soruyor: "Bu rüyayı ne zaman görmeye başladınız?"

Çok düşünmüyorum. "O yaz..." diyorum.

"Yani köşeden dönmesini beklediğiniz o adamın artık gelmeyeceğine kesin karar verip kavga etmeye başladığınızda?"

Doğru mu? Belki. "Belki," diyorum.

Önce o, ardından da ben, resmin içindeki sessizliğe karışıyoruz. Neden sonra tekrar gözlerimi kapatıyorum; kapatınca büst resimden dışarıya çıkıyor. Şimdi yine karşımda. Hareketlerinden anlıyorum bunu.

"Sizce o kuş neyin simgesi?" Susuyorum. Çünkü ben hâlâ resmin içindeyim. "Eylemsizliğin?" Yine susuyorum. "Kalıcılığın?" Kirpiklerimi aralıyorum. Aslında gözlerimi kapatacağım, ama o izin vermiyor: "Haya..."

"Eğretiliğin," diyorum, sözünü keserek. Hayat demesine dayanamam. "Kuş, yeryüzündeki varlığımın eğretiliğini simgeliyor..."

"Kuş havalanacak ve..."

Sözlerini tamamlıyorum: "Öleceğim..."

Kadın ayağa kalkıyor. Şaşırıyorum. Şaşkınlığımın nedeni bunu ilk kez yapıyor olması. Artık bir 'büst' değil. "Hatırladınız mı? '*... Ölmek için bir neden aramak... Bazılarımız için hayat eninde sonunda budur...*' Söyleyin! Hadi, hafızanızı zorlayın..." Tabii ki hatırladım. Bu, tek romanımın son satırı... "Kitapta siperlerin dışına fırlayıp tek ayağının üstünde dans ederek, karşısındaki suikastçılarla köşe kapmaca oynayan, ölüme poz veren asteğmen de bize bunu anlatmak istiyordu, değil mi?"

"Dans eden kuş fikrinin kanasçıları ortaya çıkarmakta çok etkili olduğunu söylemeliyim..." diyorum. "En az üçünü bu yolla avladık..."

"Asteğmen neden elli altıya kadar sayıyordu?"

"Bahis oynadığı öteki arkadaşı sadece elli beşe kadar sayabildiği için."

Kadın başını sallayarak oturuyor. "Tanrı'ya şükür, neyse ki hâlâ ölmek için bir neden bulamadınız..."

Göz göze geliyoruz. Bakışlarını kaçırıyor. Yıllardır pagan ayinlerinin totemini andıran o direğin tepesinde kımıldamadan bekleyen kuşun eninde sonunda havalanacağını biliyor. Belki oyalanmamın nedeni, henüz göze çarpacak trajik bir neden bulamamamdır. Onun ötesinde, bu gezegenin üstündeki varlığım o düşsel kuş kadar eğreti...

Gelecek

(Haziran - 2002)

... İki gün; bütün istediğim bu. Bize sahip olduğun sayısız gün ve gecenin sadece ikisini ver, Tanrım. Uşağın ölüm meleğine buyur, buyur ki, son adımını atmadan geride dursun. Sonsuz zamanın sahibi, kainatların efendisi olan senin için iki gün nedir ki? Esirgediğin ve bağışladığın gibi bizi cömertliğinden de mahrum etme, Tanrım...

... Tövbe ediyorum: Bundan böyle ne varlığını, ne varlığının izlerini, ne de varlığını kanıtlama biçimini sorgulayacağım. İnsanların günahlarından, insanlık suçlarından, gezegenin üstündeki haksızlıklardan sen sorumlu değilsin. İnsanlar senin kulların; onlara istediğini yapabilir, istediğin yazgıyı yazabilirsin. Duy beni: Yalnızca iki gün; bütün istediğim bu. Karşılığında sana insanoğlunun en isyankârının başını; başımı uzatıyorum. Beni affet; ölmekte olan bir meleğin son dileği için vakit ver bize Tanrım...

... Artık hiçbir gelecek tasarımız yok; çünkü gelecek senin hükmettiğin, kesinleşmiş bir yazgı. Bugün ve yarın: Yarından sonrasını düşünmenin sana karşı çıkmak, küfür etmek anlamına geldiğini biliyor ve sana inanıyorum. İnancım şu anda bendini yıkan bir su gibi pişmanlığımdan sonsuz varlığına akıyor. İzin ver Tanrım, değerli, kutsal varlığının bir zerresi de bu coşkun inançla dolsun...

... Tanrım, sana inanmadığım, meydan okuduğum, seni kıyasladığım, adının önüne almayacağın yakışıksız sıfatlarla andığım, öldürürken kendimi sana eş saydığım, seni insanlaştırmaya kalkışıp, bölerek hayvanlara, dağlara, yıldızlara dönüştürdüğüm için beni affet. Affet ve iki gün ver ona. Ölmek istediği yere varabilmesi ve cesaretini toplayıp ölebilmesi için. Bunun için yazdıklarımı bile değiştirmeye hazırım. Bunu da bil Tanrım...

Haziran başı. Arabanın penceresinde yol ve erken yaz, aklımdaysa bu düşünceler var. Elif'i, babasının yardımıyla, annesinden kaçırıyorum: Vasiyetini yerine getirmek, sevdiği adamı son kez görmesi için. Saatlerdir kollarımın arasında tuttuğum kadının, bedenine ve ruhuna karşı ilgisini yitirmek üzere olduğunun farkındayım. Bilinci artık kendine yönelik değil; bunu komaya benzeyen uykudan uyandıkça, "Geldik mi?" diye soruşundan anlıyorum. El eleyiz; şikâyet etmese de, kendini başına gelen şanssızlıkla lekelenmiş hissettiğini biliyorum. Gözleri onu ele veriyor. Yola çıktığımızdan beri sadece gözleri var: Gözleri, içinde sessiz sözlerin çınladığı tek uzvu. Bitkisel bir ölüm süreci; kuruyor... Sonra ürperiyorum. Belki çürüyordur da...

Büyük arabanın direksiyonunda Şeref var. Yedi saattir yoldayız; önümüzde son 50 km... Canlanan baharın koynuna, ömrünün kışına varmış genç bir kadın götürüyorum. Dışarısını, on ay önce ilk kez gördüğümde belleğime bir daha kaybolmamak üzere kazınan çarpıcı manzarayı seyrederken bunu düşünüyorum. Ama bu kez o maki kokusu yok havada. Çevreyi saran, ölümün inatçı, is gibi bulaşan kokusu...

Saat üç çeyrek; Zehra, eğer sabah işe koyulmuşsa şimdiye evi temizlemiş ve ısıtmış olmalı. Araba yolda uçuyor. Solda deniz, kefen bezi gibi beyaz, düz ve soğuk... Onu seviyorum. Ağlamanın eşiğine geldikçe bu iki sözcüğü tekrarlıyorum; son iki aydır neredeyse her gece giderek küçülen bedenine sarıldıkça hep yaptığım gibi...

Saat dörtte Domuz Burnu'ndayız. Elif'i hemen Zehra'nın hazırladığı yatağa uzatıyorum. Kendinde değil; Tanrı'nın yaratırken özendiği, ama sonra sırtını döndüğü bedeni kıpırtısız, uzun sürecek bir uykuya teslim olmanın eşiğinde. Zehra elin-

deki beyaz bezle dışarıya çıkıyor; Elif'in doğanın özüne kavuşmaya geldiğini sevdiği erkeğe haber verecek...

Seven, ama birbirine âşık bir çift bile oluşturamayan üç kişi... Odağında Elif'e duyduğum umutsuz aşk olduğundan, geleceğim belirsiz. Elif'in geleceğindeyse düşü olmayan, o ağır, sonsuz uyku ve karanlıkların en eskisi, en koyusu var... Orpheus? Onun bu gezegendeki varlığı artık beklemekle sınırlı; her an yeraltına, Hades'in ülkesine gidebilir...

Tanrım, ne olur, iki gün ver ona... Bir saat boyunca bu duayı tekrarlıyorum...

Elif düşüncelerimi okuyor olmalı; bir saat sonra gözlerini açıyor. Peruğunu düzeltip elini tutuyorum. Gülümsüyor. "Geldik mi?"

"Geldik," diyorum.

"Ya O?"

"O da gelecek," diyorum.

Zehra, gözlerini yatağa uzanmış Elif'ten ayırmadan başını sallıyor. Gördüklerine inanamıyor olmalı. O da değişmiş; bir kuşunkine benzeyen, fırıl fırıl dönen gözleri, dua okuyormuş gibi kıpırdayan dudakları, şişip sönen zayıf, ince yanakları... Yüzü, çevresindeki canlı hayatı içine çeken değişik bir uzva dönüşmüş... Elif elini hafifçe kımıldatıp, "Yaklaş," diyor.

Yaklaşıp yanına diz çöküyorum. Gözlerine ölümün soğuğu yerleşti; ruhunun çiçekleri yok olmuş. İçine açılan pencerelerin perdeleri çekilmiş. Varlığını aydınlatacak ışık artık ona ulaşamayacak. Ağlamak üzereyim. "Şşşş," diyor. "Artık bir kararlılık edinmeliyim..."

Ölmek için gereken kararlılıktan söz ediyor olmalı. Sonunu kabul edişinde alçakgönüllü bir yadsıma gizli. Gözlerini kapatıyor. Onu yanımda tutmaya çalışmıyorum. Ölümün eşiğinde, kendinle hiç olmadığı kadar tek başına. Saf, sonsuz yalnızlık denilen bu olmalı. Zehra dışarı çıkıyor; tek başına ağlayacak. Ben hâlâ dizlerimin üstündeyim; edindiği yeni Tanrı'sına ibadet eden biri gibi. Elini başıma koyuyor. "Üzülme," diyor fısıltıyla. "Bak geldik..."

Üzüntüden ölebilirim, "Üzülmüyorum," diyorum.

"Çok mu kötü görünüyorum?" Gözlerini açmış. Ne gülünç! Aşk, ölümün eşiğinde bile kendine dönük endişe büyütmeyi başarıyor. "Güzel miyim? Hadi söyle!"

Zayıf, yanakları çöküк yüzüne bakıyorum, ama gördüğüm başka bir kadın. "Güzelsin," diyorum. "Şiirin en güzel dizesi gibi."

Gülümsüyor. Daha doğrusu gülümsemeyi andıran bir esinti dudaklarını dalgalandırıyor. "İddiayı kaybettin," diyor ardından. "Sonunda beni yazacaksın."

"Yazacağım," diyor, bir yandan da ağlıyorum. Açık açık; gizlemeden. Gözyaşlarım en kutsal aşk yemininden daha inandırıcı. "Kaybettim, yazacağım..."

"Söz?" diyor.

"Söz," diye karşılık veriyorum.

"Tanrı aşkı dağıtırken yanlışlık mı yaptı? Sana karşılıksız, bana trajik olanını verdi..." Sonra susuyor. Uyumasını bekliyorum. Ama uyumuyor. Yolculuğunun sonunda hâlâ aşkla ilgili. "İstediğim sadece bir gün; onunla bir gün..."

Elini öpüyorum. Gözyaşlarım onu üşütüyor. "Yarın iyi olacaksın," diyorum. Hıçkırıyorum da. "Yemin ederim..."

Şaşırıyor... Keşke ona Tanrı'yla iki günlük bir anlaşma yaptığımı söyleyebilsem. Söylemiyorum, o dua eder gibi mırıldanıyor. "Sadece bir gün..."

Baygın uykusuna geri dönünce balkona çıkıyorum; aşağıda her şey geçen gelişimdeki gibi: Koy, zamanın manzarasının içinde donup kalmış... Metin saat beş buçukta geliyor; Moby Dick'in ardından. Birbirimize sarılıyoruz. Kasım, Aralık.. Ayları sayıyorum; son karşılaşmamızın üstünden neredeyse yedi ay geçmiş. Hâlâ yapılı, ama gözlerinde yaşlılığın yorgunluğu var artık. "Geldik," diyorum.

"Nasıl?" Cevabı dilim değil, gözyaşlarım veriyor. İhtiyar bir kadından farkım kalmadı. "İçeride mi?"

"Uyuyor," diyorum.

Balkonun ucuna gidip sigara içiyoruz. Zehra bize çay getiriyor. Az sonra Avni, evin arkasındaki çalılardan çıkarak yaklaşıyor, Moby Dick'in yanına, merdivenlere oturuyor.

Foklardan söz etmiyoruz; çünkü hepsi öldü. O söylemeden anlıyorum bunu. "Hayat," diyor, babama benzeyen, babam olması için her şeyimi verebileceğim adam.

Olanlara, insana karşı duyarsız, yansız akıp giden ve adına hayat denilen bu saçmalığa boyun eğerek katlanamam.

"Sadece âşık olmak istemişti," diye karşılık veriyorum. "Küçük, sıradan bir aşktı peşinde olduğu..."

"Tanrı'yı güldürmek istiyorsan ona hayallerinden bahset..." diyor.

Haklı, ama haklısın demiyorum. Çünkü Tanrı'yla anlaşma yaptım; artık sonsuza kadar dilsizim. Aslında Tanrı benden inancımı istemedi; istediği dikbaşlı inançsızlığımdı. Belki bir şeyler söyleyebilirim, ama söylemiyorum, inançsızlığımdan vazgeçtim.

"Babası biliyor..."

Elini sallıyor. Kimseye aldırdığı yok. Sonra başını hafifçe iki yana sallıyor. Hayır, hâlâ aldırdığı biri var. "Avni," diyor.

Avni! Neden Avni'den söz etti? Yüzüne bakıyorum; sevdiklerini terk edecek biri gibi gözlerini kaçırıyor. O zaman anlıyorum: Yine gidecek! Öfke bedenimi ele geçiriyor hemen; elini uzatıp elimi tutuyor. Oğlundan özür dileyen bir baba gibi. Az sonra gözlerini geri getirince anlıyorum. Sadece anlamakla kalmıyor, yolculuğunun rotasını da okuyorum, midem parçalanırken. Bu kez bakışlarını kaçıran benim. Elini çekecekken atılıyorum: "Avni'ye göz... Yani..."

"Sağ ol," diyor. Daha fazla konuşmamıza gerek yok.

"En fazla bir günü var," diyorum ayağa kalkarken. Şaşırıyor. Çünkü Tanrı'nın diliyle, kesinliğiyle konuşuyorum. "Sadece yarın..." Başını sallıyor. "Onu sevildiğine inandır; belki karının borcunu ödeyebilirsin."

Titriyor, ona Tanrı'nın –geçmişte esirgediği– merhametini uzattığımı anladı. Sonra gülümsüyor: Bu fırsatı kaçırmayacak. İçeriye giriyor.

Gece gökyüzünden tepelere doğru inerken balkonun ucunda kımıldamadan ileriye bakıyorum; on altı yaşındayken tren yoluna çıkan sokağın köşesine, on yedi yaşında Gülhayat'ın çıp-

laklığına, yirmi yedi yaşında Bingöl dağlarındaki sisin arasından boğazımızı kesmeye gelenlere baktığım gibi...

Zehra gece yarısına doğru yanıma geliyor; daha önce görmediğim yıldızları seyrederken. Esmer yüzü tebeşir gibi bembeyaz. O söylemeden anlıyorum. Rengini ancak bir şey bu kadar açabilir. Odaya koşuyoruz. Kaptan yatağın üstüne eğilmiş, varlığı belirsizleşen, bir ayağını ölümün teknesine atmış Elif'i tutuyor. Uymadı, Tanrı anlaşmamıza uymaktan vazgeçti; oysa iki gün için ona en değerli şeyimi, yaratıcılığımın özünü, inançsızlığımı vermiştim. Neden?

Öteki elini de ben tutuyorum. Ölmemeli, şimdi ölmemeli; bir gün daha... Elif iki kez kasılıyor. Kaptanı itip küçük, kırılgan bedene sarılıyorum. Sıkı sıkıya; aramıza ölüm bile girmesin diye. Üçüncü kez kasılıyor; gözlerinin açıldığını, kaydığını görüyorum. Ölüyor... Tanrım ölmesin, ne istersen yaparım...

Yaparım! Böyle der demez derin bir boşluğun içine yuvarlanıyor, sonra boşluğun içindeki o düşünceyle irkiliyorum. Aslında düşünce değil, çünkü ne zihinsel, ne de hayal örgüsü var bu titreşimin: Daha çok sessiz bir ürperti; bir bilinç sıçraması. Ardından sağırlaşıyor ve o Tanrısal sessizlikle sarmalanırken neyi yapmam gerektiğini anlıyorum. Anlamakla kalmıyor, kavrıyorum da. Aslında bu bir vahiy...

Elif'i can çekişirken bırakıp dışarıya çıkıyorum. Salondaki ocak, karanlığın içinde cehennemin sahiciliğini hatırlatarak yanıyor. Ne budalaymışım, en büyük sanatçının Tanrı olduğunu nasıl oldu da unuttum: Kim onunki gibi bir son tasarlayabilirdi? Ne mükemmel, ne ustaca bir kurgu!

Bu keşif gülümsetiyor beni; sessiz, karşımdakinin üstünlüğünü, hayal gücünün sonsuzluğunu keşfedenlere özgü huzurlu, saf bir gülüş bu... Budalanın tekiyim; Tanrı'nın istediği ne inançsızlığım, ne de inancım. Bütün evrenin inancı ona akarken benimki kadar değersiz olanını ne yapsın! Yaratıcılığımın sınırlarını merak etmiyor muydum? Onunla boy ölçüşmeyi düşünmedim mi? İstediğim, aşk için ölmek ve gerçek bir yazar olabilmek değil miydi? Aylarca önce sevdiğim kadını terk ederken bunu, hemen hemen aynı sözcüklerle dilememiş miy-

dim? İşte, bütün istediklerimi gerçekleştirme fırsatını önüme seriyor...

Kaptan yanımda beliriyor. "Gel," diyor. "Hiç vakti kalmadı."

Başımı sallıyorum. Yanılıyor. Pazarlık bitmedi; hâlâ vakti var. "Sen git," diyorum. "Az sonra yanına geleceğim."

Kaptan bir şey söyleyecekmiş gibi duruyor; sonra aceleyle odaya geri dönüyor. Ateşe yaklaşıyorum. Salonda kimse yok, sadece o var ve beni dinliyor: "Bir gün daha," diyorum, "sonra o kuş havalanacak..."

Bunları söyler söylemez başım elektriksel bir titreşimle ürperiyor... Bağırmıyorum; acının nedenini anlıyorum çünkü: İstediği özür? "Seninle şeytanmışsın gibi pazarlık ettiğim için beni bağışla ve ona sevdiği adamla bir gün ver. Sevilen bir kadın olarak ölmesine izin ver. Sonra, sonra..."

Tekrar o acı. Hayır, yanılıyor. "Hayır, söz verip sonra vazgeçmeyeceğime inanabilirsin. Eğer vazgeçersem, hayal gücünün çatıp önüme koyacağı yazgıdan korktuğumu biliyorsun. İstediğim... Yarın hava kararıncaya kadar ona vereceğin zamana karşılık onu yazmayı bitirir bitirmez seninim..."

Beynimdeki cam kırıklarının acısı hafifliyor... Yakarışıma karşılık veren fısıltıyı duymak için susuyorum. "6 Ağustos! Doğum günüm..." Fikir onun, karşı koymuyorum. "Bitirmek için son günün," diyor fısıltı.

Titreşim sona erince başımdaki ağrı hemen kayboluyor.... Yine gülüyorum; ama bu kez hayranlıkla yüklü gülüşüm. Ne benzersiz bir ironi: Bir hayat edinmek için aşkından vazgeçtiğim kadına, sevgilisiyle yirmi saat geçirmesi için o hayatı geri veriyorum.

Anlaştık. Bugün 10 Haziran, 6 Ağustos'a –ocaktaki zeytin kütükleri sönüyor– 57 gün var. 57! Dehşet içindeyim. Bu şimdiye kadar duyduğum bütün dehşet duygularından daha büyük, daha gerçek... Sayarken 56'nın ötesine geçeceğim... Ne ince bir tasarım! Titriyorum. Çünkü Tanrı'yla karşılaştım... Peygamberler bile bu dehşeti yaşamadılar...

Ancak yarım saat sonra odaya dönüyorum.

Elif beni gülümseyerek karşılıyor. Yatakta doğrulmuş ve âşık

olduğu adamın kolları arasında. Mucize: "Biraz uyudum; rüya bile gördüm. Galiba büyük bir yelkenliye binmiştim..."

Neredeyse geçen Haziran'daki kadar güzel ve canlı. Kaptan'la göz göze geliyoruz. O da Tanrı'yı görmüş kadar şaşkın. Belki görmedik, ama duyduğuma, arkamda durduğuna yemin edebilirim...

Tekrar balkona çıkıyorum. On beş dakika önce bir hayatım vardı; şimdi hiçbir şeyim yok. Sadece son bir gün ve ardından sonunu Tanrı'nın bağladığı bu hikâyeyi kâğıda dökeceğim elli altı gün... İçim bomboş. Yorgunum. Sayarken elli yediye varacak olmam ne korkutuyor, ne de heyecanlandırıyor beni. Belki kendi sonumdan önce katlanmam gereken başka bir son olmasından: Elif'le sevdiği adamın sonu. Yorgunluğumun nedeni bu olmalı.

Tanrı bir değil, iki gün veriyor onlara. Bana da... Yaklaşmadan izliyorum. Elif, ikinci gece saat tam yirmi iki yirmi ikide ölüyor. İkimiz de ona sarılmışken. Sağında ben varım, solundaysa Kaptan. Önce bana, sonra sevdiği adama bakıyor; yüzü, kaynağı cennet olan bir gülümsemeyle aydınlanırken o ağır, düşsüz uykuya dalıyor. Ölümü bir aile gibi karşılıyoruz: Anne, baba ve oğul. Ama yarına yine öksüz kalacağım.

Hıçkıra hıçkıra ağlamak istiyorum. Ama ağlamıyorum; ağlarsam Tanrı'nın cömertliğine karşı nankörlük etmiş olurum. Kaptan ayağa kalkıyor; Zehra ve Avni'yle vedalaşmak için on dakikaya ihtiyacı var. Elif'in soğuyan bedenini kollarıma bırakarak çıkıyor. Hemen sarılıyorum; onu ısıtmalıyım. Yüzüne bakmıyorum. Onu canlı, o büyük –beni kendine âşık eden– bakışlarıyla, gözleri açık hatırlamalıyım. Sonra gülüyorum. Artık hatırlamanın o kadar da önemli olmadığını kavradığım, anılarımın sadece elli dört günlük ömrü kaldığı için...

Kaptan gecikmeden, Elif'in bedeni sıcaklığını korurken geri geliyor. Birbirimize sarılıyoruz. Bu bir vedalaşma. Teninde Tanrı'nın gezmediği su çöllerinin kokusu olan adam, "Ben hallederim," diyor.

Son sözleri bu. Ardından ölünceye kadar unutmayacağım kadını bir bebekmiş gibi kucağına alıp, Moby Dick'le birlikte karanlığa karışıyor.

Şafakta Porsuk Bükü'ne vardığımda solumda, denizin ötesinde sonsuzluğun ilk kez gördüğüm o tanımsız renkleri doğuyor. Yapacağım son bir şey daha var. Aylarca önce, babama benzeyen adamın peşinden çıktığım oyuğa tekrar tırmanıyorum, çok geçmeden Moby Dick ayaklarımın arasında beliriveriyor.

Şimdi hiç olmadığım kadar yazarım. Yaratıcılığının zirvesinde, gerçek, kalıcı bir yazar hem de. Elif ve hep beklediğim o adam ölürlerken ölümsüzlüğe can verdiler: Sonsuz aşka. Yüreğim yeniden ısınıyor; aşağıdaki sığlara milyonlarca yıldır olduğu gibi dalgalar çarpıyor... Zavallı sevgilim, sonunda denize açıldı. Aivazovski'nin tablolarına boşuna bakmamış...

Sonra, uzakta, hüzünlü tınısıyla iç burkucu bir çellonun çaldığı o matem müziğini dinleyip zamanın manzarasını seyrederken, hikâyenin sonuna yerleştireceğim cümleleri şiir okur gibi mırıldanıyorum:

> "Mutlu bir yok oluş duygusuyla ürpererek ölümün sonsuz uykusuna doğru el ele yürüdüler ve kimsenin bilmediği bir kayboluşla yitip gittiler. Varlıkları ışığın kutsal kıyısına erişecek ve altın geceye karışacak..."

6/Ağustos/2002

Sayın Prof. Dr. Bilge Uraner,

Size nasıl hitap edeceğime bir türlü karar veremediğim için sonunda kartvizitinizin üstündeki unvanınızı seçtim. Belki de yazarken kullandığım gibi Neşe Berkmen ya da 'büst' demeliydim. İçinde, 1998 Mayısı ile 1999 Nisanı arasındaki konuşmalarımızın bazılarının da yer aldığı ekteki hikâyeyi size emanet etmemin iki nedeni var: İlki, Tanrı'nın avukatı olmanız. (Çünkü hâlâ, yazdığım sırada zaman zaman bozmayı düşündüğüm anlaşmaya harfiyen uyduğumun O'nun katında onaylanması kaygısını taşıyorum.) İkinci nedense daha kişisel: Beni Elif'le tanıştıran, karşılaşmamızı sağlayan kişi olmanız. Buluşmanın nasıl bir sona eriştiğini bilmek de bu nedenle hakkınız. O zamanlar aslında bu karşılaşmanın Elif'in yazgısından çok benim yazgımı çatacağından, geleceğimi belirleyeceğinden habersizdim. Gelecek! Bu sözcüğün –en fazla– yarım saat öteye uzandığı şu anda olanların sorumluluğunu size yüklediğimi sanmayın. Büyük planın ardında sizinki değil, tabii ki davalınızın hayal gücü vardı, bunu inkâr etmiyorum.

Bu zarfı aldığınızda ben, bu romanı bitirmeme izin veren –sonunu da belirleyen– o büyük yaratıcıya söz verdiğim gibi uzun

bir yolculuğa çıkmış olacağım. Romana gelince, kaderi sizin ellerinizde; isterseniz yırtıp atın, isterseniz okumak için her şeyini verirdi diyebileceğim eski hastanızı ölümsüzleştirmekten başka hiçbir iddiası olmayan sayfaların gün ışığına çıkmasını sağlayın. Seçim sizin. Ben kendi hesabıma hem Elif'e, hem de Tanrı'ya verdiğim sözü tuttum; artık özgürüm.

Elif'in benim için önemi, birlikte olduğum –ve tanıdığım– kadın ve erkekler arasında, yanında varlığımın geçiciliğini unuttuğum tek kişi olmasıydı sanırım. Peki, Elif neden onu yazmamı istedi? Bu, cevaplandırmam gereken son soru belki de. İsteğini kışkırtan hepimizde gizli ya da açık, var olan o ölümsüzlük edinme dürtüsü müydü? Belki sadece bir meraktı; içinde saklandığından kuşkulandığı bir başkasını, öteki kadını açığa çıkarma isteği. Nedeni hangisi olursa olsun, onu betimlediğim her satırda, adım adım yeniden oluşturduğum kadının gerçeğine ne kadar uyduğunu inanın bilmiyorum. (Aslında bu o kadar da önemli değil: Gerçeğin ve güzelliğin her zaman biraz uydurulmaya ihtiyacı olduğuna inananlardanım.) Bana gelince; onu yazdım, çünkü âşıktım. Başlangıçta ona âşık olma fikrinin – yazma düşüncesinden oldukça farklı– iyimser bir hesaplılık içerdiğini inkâr etmeye kalkışmayacağım. Onu seversem, o da bana 1993'te kanlı bir çukurda, İsrafil'in borusunu çalmayı istediğim gece yitirdiğim öteki ben'i geri verecekti. Yazarak kendim hakkındaki gerçekleri biraz değiştirmek istemiş olmam da mümkün. Kim kendi gerçeğinin çıplak haline katlanabilir ki?

Artık sevdiğim iki insanı bulmayı umduğum yolculuğa gönül rahatlığıyla çıkabilir ve insanlığın ıssız adalarının üstünde süzülüp, zamanın manzarasını seyredebilirim. Kuş sonunda dansını bitirdi; havalanıyor. Çıldırmışken, çıldırmamış gibi yaşamaktan bıktım... Kendime acımıyorum. Tanrı'ya verdiğim söz bir yana, ölmem için o kadar çok neden var ki. Kim bilir, belki de söylediğiniz gibi, 'yeryüzündeki eğretiliğimi sona erdirmek için' hep aradığım o göze batacak, görkemli nedeni buldum. Ne kadar inkâr edersem edeyim, hep gizliden gizliye Tanrı olduğum o dağları özlediğimden kuşku duydum. İstediğim her şeyi yapabildiğim o soğuk, karlı, uğultulu zirveleri. Sanırım Tanrı'ya yönelik öfkemin aslında kendime yöneltilmiş bir kızgınlık, derin bir pişmanlık olduğunu anlamışsınızdır. Evet, ayakları-

mın dibinde yatan cesetlerin üstünde dikilirken Tanrı'ydım... Ama bu ne boş bir böbürlenme, ne geri dönülmez bir aldanış, ne derin bir aptallıkmış... İnsan Tanrılıktan ne terhis olabiliyor, ne de emekli.

Şafak, sökmek üzere; yaygaracı günbatımının aksine, kendini uzun uzun sergilemeyecek. O hep utangaç ve alçakgönüllüdür... Ya ölüm? Ölüm dediğimiz, gelecek fikrinden vazgeçebilme. Bunu yazarken keşfettim...

Ne mutsuz insanlardık biz!

Ocak 2001 - Ağustos 2002
Ankara

Yansız akıp giden, hayat denen saçmalık. Bitmek bilmeyen, kötü geçmeye kararlı yıllar. Geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek. "Neden komünist olmadığını anlamış değilim." Kim bu Barış Utkan? Yorgun gemiyi kucaklamaya hazır bir liman bulmalı. Aşk, insanı uyumlu ve erdemli yaparmış. Duru ve gizemli, Botticelli'yi hatırlatan Elif gelmiş kapıya.

Büyük aşklar ya ölümle bitermiş ya yasaklarla örülürmüş... Hayatın rüyası kısaymış... Kim görmüş? Kim görüp de fark etmiş.

Mehmet Eroğlu, büyük bir aşkı ve bir dönemi, derinlikli ve ustaca anlatıyor. Türlü alçaklıklar, kurtulamayanlar, sürüklenenler...

Zamanın Manzarası

Acıya dayanacak kadar güçlü olduğumu düşünmüştüm. Garip ama gerçek; aslında acısız yaşayamıyoruz. Çünkü bilgi ve gerçeğin asıl kaynağı olan acı, varlığımızın farkına varmamızı da sağlıyor. Bizi sahici kılıyor.

iletişim